Jurisprudență

Anamaria Trancă

Măsuri preventive în procesul penal

Practică judiciară

- Arestarea preventivă - aspecte procedurale
- Prelungirea/menținerea măsurii arestării preventive
- Măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara
- Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune

Editura Hamangiu
2012

Măsuri preventive în procesul penal

Practică judiciară

Scanned with OKEN Scanner

Copyright © 2012
Editura Hamangiu SRL

Editură acreditată **CNCS** - Consiliul Național al Cercetării Științifice

Toate drepturile rezervate **Editurii Hamangiu**
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată
fără acordul scris al **Editurii Hamangiu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TRANCĂ, ANAMARIA
Măsuri preventive în procesul penal : practică judiciară /
Anamaria Trancă. - Bucureşti : Editura Hamangiu, 2012
Index
ISBN 978-606-522-746-0

343.1(498)

Editura Hamangiu:
Bucureşti, Str. Col. Popeia
nr. 36, sector 5
O.P. 5, C.P. 91

Vânzări:
021.336.01.25
031.425.42.24
0788.673.209

Tel./Fax:
021.336.04.43
031.805.80.20
031.805.80.21

E-mail:
redactie@hamangiu.ro
distributie@hamangiu.ro

Scanned with OKEN Scanner

Anamaria Trancă
Judecător la Tribunalul Bucureşti

Măsuri preventive în procesul penal

Practică judiciară

Editura Hamangiu
2012

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt-înainte

Lucrarea de față nu se dorește a fi o prezentare exhaustivă a problematicii măsurilor preventive, fie ele privative sau neprivative de libertate, ci, mai degrabă, o abordare exemplificativă a unor aspecte esențiale ale acestora, frecvent întâlnite în practica actuală a instanțelor judecătorești penale.

Tematica prezentei culegeri include arestarea preventivă, prelungirea și menținerea măsurilor preventive, măsurile preventive neprivative de libertate, respectiv obligarea de a nu părăsi țara sau localitatea, precum și instituția liberării provizorii sub control judiciar și pe cauțiune.

Inevitabil, o mare parte a spețelor selectate provin din practica instanțelor penale bucureștene – Tribunalul București, Curtea de Apel București și, bineînțeles, Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, întrucât practica judiciară a acestor instanțe a fost mai accesibilă autorului, iar, pe de altă parte, datorită întâietății acordate acestor instanțe la momentul sesizării cu soluționarea spețelor respective, aces-

Scanned with OKEN Scanner

tea ridicând uneori probleme foarte interesante în materia arestării preventive.

Întrucât problematica condițiilor referitoare la pericolul social în sfera măsurilor preventive a fost deja abordată în numeroase lucrări, bazate pe selecții de jurisprudență sau abordări teoretice, am încercat să acordăm preferință chestiunilor de procedură, cel puțin în cadrul capitolului privind arestarea preventivă.

Sperăm să fi putut evita astfel o abordare redundantă a unei materii deja larg dezbătute în lucrările de specialitate.

Anamaria Trancă

Scanned with OKEN Scanner

Abrevieri

A.N.A.F.	–	Asociația Națională de Administrare Fiscală
alin.	–	alineat(ul)
art.	–	articol(ul)
c.	–	contre (fr.), contra
C. pen.	–	Codul penal
C. proc. civ.	–	Codul de procedură civilă
C. proc. pen.	–	Codul de procedură penală
C.A.	–	Curtea de Apel
C.E.D.O.	–	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Convenția/Convenția europeană	–	Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale
D.I.I.C.O.T.	–	Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
D.N.A.	–	Direcția Națională Anticorupție
I.C.C.J.	–	Înalta Curte de Casație și Justiție
I.G.P.R.	–	Inspectoratul General al Poliției Române

Scanned with OKEN Scanner

I.N.M.L.	–	Institutul Național de Medicină Legală
I.P.J.	–	Inspectoratul de Poliție al județului
înch.	–	încheiere
lit.	–	litera
M. Of.	–	Monitorul Oficial
nr.	–	număr
O.G.	–	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	–	Ordonanța de urgență a Guvernului
pct.	–	punct(ul)
s.	–	Secția
s. pen.	–	Secția penală
s. pen. şi de min.	–	Secția penală şi de minori
SA	–	societate pe acțiuni
SC	–	societate comercială
sent.	–	sentință
SRL	–	societate cu răspundere limitată
SUA	–	Statele Unite ale Americii
Trib.	–	Tribunalul
TVA	–	taxa pe valoare adăugată

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Capitolul I. Arestarea preventivă. Aspecte procedurale. Criterii de apreciere ____ 1

1. [1.] Judecarea propunerii de arestare preventivă. Cerere de recuzare. Pretinsă antepronunțare. Admisibilitate ____ 1
   [2.] Pretinsa necompetență a organului de urmărire penală ce a formulat propunerea de arestare preventivă. Efecte ____ 1
2. Cerere de revocare a măsurii arestării preventive. Motivarea soluției. Recurs inadmisibil ____ 6
3. Respingerea cererii de încetare de drept, revocare sau înlocuire a măsurii arestării preventive. Recurs inadmisibil ____ 8
4. Propunere de arestare preventivă. Restituirea propunerii de arestare preventivă în vederea refacerii actului de sesizare. Soluție nelegală ____ 13
5. Propunere de arestare în lipsă, formulată odată cu rechizitoriul. Caracter accesoriu. Conexare ____ 18
6. Înlăturarea, în recurs, a unui temei de arestare preventivă. Emiterea unui nou mandat ____ 19
7. Luarea măsurii arestării preventive. Termenul de declarare a recursului ____ 21
8. Propunere de arestare preventivă. Sesizarea instanței după expirarea reținerii de 24 de ore. Pretinsă inadmisibilitate a propunerii de arestare ____ 24
9. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu arestarea preventivă. Durata măsurii ____ 26
10. Arestare preventivă în lipsă. Citarea inculpatului ____ 28
11. Ascultarea inculpatului arestat în lipsă la momentul executării mandatului de arestare. Recurs. Inadmisibilitate ____ 30
12. Minor sub 16 ani. Proba discernământului ____ 32
13. Arestare preventivă prin sentință penală. Indicarea temeiurilor de arestare ____ 35

Scanned with OKEN Scanner

14. Arestare preventivă în cursul judecăţii. Date în sensul că inculpaţii se vor sustrage de la judecată _____ 37
15. Arestare preventivă prin sentinţă penală. Temeiuri. Menţinerea stării de arest în apel, în baza art. 300^2 C. proc. pen. _____ 41
16. Arestare preventivă prin sentinţă penală. Temeiuri. Termen de redactare a sentinţei _____ 45
17. Arestare preventivă prin sentinţă penală. Temeiuri noi __ 48
18. Contestaţie în anulare formulată împotriva încheierii pronunţate asupra luării măsurii arestării preventive de instanţa de control judiciar. Inadmisibilitate _____ 52
19. Condiţia pericolului social. Prezenţa inculpaţilor la efectuarea de multiple acte de urmărire penală, anterior formulării propunerii de arestare preventivă _____ 53
20. Condiţia pericolului social. Trecerea unui interval de timp mai mare între momentul săvârşirii faptelor şi data formulării propunerii de arestare preventivă _____ 59
21. Obligaţia instanţei de a analiza posibilitatea luării unei măsuri preventive neprivative de libertate _____ 63
22. Circumstanţele personale ale inculpatului. Obligaţia instanţei de a le analiza numai în contextul de ansamblu al faptei _____ 69
23. Arestare preventivă. Inculpat faţă de care s-a luat anterior măsura obligării de a nu părăsi ţara. Noi date de fapt. Pericol social sporit _____ 73
24. Obligarea de a nu părăsi localitatea. Nerespectarea obligaţiilor impuse. Propunere de arestare preventivă. Legalitate _____ 76
25. Arestarea preventivă a inculpatului faţă de care anterior s-a luat măsura obligării de a nu părăsi ţara. Pretinsa necompetenţa funcţională a procurorului de a dispune înlocuirea măsurii preventive de a nu părăsi ţara cu măsura preventivă a reţinerii _____ 80
26. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea. Săvârşirea de noi infracţiuni. Propunere de arestare preventivă ____ 84
27. [1] Săvârşirea cu intenţie a unei noi infracţiuni. Temei al arestării preventive. Condiţii _____ 88

Scanned with OKEN Scanner

[2] Pericol social. Durata activității infracționale. Continuarea activității ilicite și după sesizarea organelor de urmărire penală ____ 88
28. Săvârșirea cu intenție a unei noi infracțiuni. Încercarea de a zădărnici aflarea adevărului prin deteriorarea unor mijloace de probă ____ 93
29. Sustragerea de la urmărire penală. Stabilirea unei înțelegeri frauduloase cu partea vătămată. Temeiuri ale arestării preventive ____ 95
30. [1] Sustragerea de la judecată, temei al arestării preventive. Împrejurări ce au această semnificație ____ 100
[2] Mandat de arestare emis în lipsă. Punerea în executare a măsurii în faza apelului. Organul judiciar competent a-l asculta pe inculpat ____ 100
31. Încălcarea obligației de a nu lua legătura cu martorii. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu arestarea preventivă ____ 108
32. Încălcarea obligației de a nu lua legătura cu ceilalți inculpați. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive. ____ 113
33. [1] Propunere de arestare preventivă. Excepția necompetenței materiale a organului de urmărire penală. Analiza excepției odată cu fondul propunerii de arestare preventivă ____ 117
[2] Pretinsă nelegalitate a efectuării actelor de urmărire penală drept consecință a nesemnării lor de ambii procurori desemnați în cauză ____ 117
[3] Audierea inculpatului înainte de învestirea instanței de judecată cu propunere de arestare preventivă. Condiții ____ 117
[4] Propunere de arestare preventivă formulată după prezentarea materialului de urmărire penală. Lipsa unei dispoziții exprese de reluare a urmăririi penale. Lipsa vreunei consecințe pe plan procesual ____ 117
[5] Pretinsa nelegalitate a duratei reținerii inculpatului. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ____ 117

Scanned with OKEN Scanner

34. Pericol social. Înşelăciune. Invocarea calităţii de fost parlamentar şi candidat la preşedinţie ____ 125
35. Ucidere din culpă. Pericolul social prezentat de lăsarea în libertate a inculpatului. Criterii de apreciere ____ 127
36. Condiţia pericolului social în cazul infracţiunii de ucidere din culpă, săvârşită în concurs real cu cea de conducere pe drumurile publice sub influenţa băuturilor alcoolice. Calitatea inculpatului de lucrător de poliţie. Relevanţă ____ 130
37. Condiţia pericolului social. Infracţiune de omor calificat ____ 132

Capitolul al II-lea. Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune ____ 137

38. Liberare provizorie sub control judiciar. Condiţii de admisibilitate ____ 137
39. Liberare provizorie sub control judiciar. Admisibilitate în principiu ____ 141
40. Condiţiile de admisibilitate a cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune ____ 142
41. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune. Condiţia limitei de pedeapsă. Înţeles ____ 144
42. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune. Condiţia limitei de pedeapsă. Iniţierea, constituirea, aderarea sau sprijinirea unui grup infracţional organizat ____ 147
43. Liberare provizorie. Condiţia limitei de pedeapsă. Inculpat minor ____ 148
44. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune. Criterii de apreciere ____ 151
45. Liberare provizorie sub control judiciar. Lipsă de temeinicie ____ 153
46. Liberare provizorie sub control judiciar. Oportunitate ____ 163
47. Liberare provizorie. Intervalul de timp scurs din momentul ultimei aprecieri asupra stării de arest.

Scanned with OKEN Scanner

Relevanță. Circumstanțele personale ale inculpatului. Relevanță ____ 168
48. Liberare provizorie. Temeinicie ____ 174
49. Liberare provizorie sub control judiciar. Temeinicie. Criterii. Oportunitate ____ 180
50. Cerere de liberare provizorie. Temeinicie ____ 183
51. Liberare provizorie sub control judiciar. Stare degradată de sănătate a inculpatului ____ 189
52. Liberare provizorie sub control judiciar. Ridicarea controlului judiciar. Condiții ____ 194
53. Liberare provizorie sub control judiciar. Încuviințarea instanței privind depășirea limitelor teritoriale stabilite. Cale de atac. Temeinicie. Ingerința autorității publice în viața privată a inculpatului ____ 198
54. Respingerea cererii de liberare provizorie pe cauțiune. Caracter lapidar al motivării. Lipsa unor consecințe procesuale ____ 203
55. Liberare provizorie pe cauțiune. Analiza temeiniciei înainte de depunerea cauțiunii. Nelegalitate ____ 207
56. Revocarea liberării provizorii sub control judiciar. Încălcarea obligațiilor stabilite de instanță. Cale de atac ____ 209
57. Liberare provizorie sub control judiciar formulată după pronunțarea sentinței și înainte de primul termen de judecată în apel. Instanță competentă ____ 216

Capitolul al III-lea. Prelungirea măsurii arestării preventive ____ 218

58. Soluționarea recursului după expirarea duratei arestării preventive anterioare. Lipsa vreunei consecințe ____ 218
59. Asistență juridică obligatorie. Interese contrare. Condiții ____ 221
60. Admiterea recursului inculpatului și respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive. Data punerii în libertate a inculpatului ____ 223
61. Prelungirea măsurii arestării preventive. Stabilirea eronată a momentului de la care începe să curgă perioada

Scanned with OKEN Scanner

de 30 de zile. Modificare în recurs. Neîncălcarea principiului *non reformatio in peius* ____ 224
62. Prelungirea măsurii arestării preventive. Garantarea dreptului la apărare ____ 225
63. Prelungirea duratei măsurii arestării preventive. Menținerea temeiurilor inițiale ____ 230
64. Prelungirea măsurii arestării preventive. Starea de sănătate a inculpatului. Relevanță ____ 234

Capitolul al IV-lea. Măsuri preventive neprivative de libertate ____ 239
65. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi țara. Condiția existenței indiciilor temeinice în sensul săvârşirii cu vinovăție a faptei penale ____ 239
66. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea în cursul judecății. Caracterul public al şedinței ____ 241
67. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara. Audierea inculpatului ____ 244
68. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea. Condiții. Indicii temeinice. Înțeles ____ 246
69. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea. Condiții ____ 254
70. Măsura obligării de a nu părăsi țara în cursul urmăririi penale. Depăşirea duratei maxime de 1 an. Condiții ____ 258
71. Rechizitoriu. Cerere de luare a măsurii obligării de a nu părăsi țara. Respingere. Recurs inadmisibil ____ 262
72. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi țara. Schimbarea temeiurilor ce au stat la baza arestării preventive ____ 263
73. Încheiere prin care s-a respins plângerea împotriva ordonanței procurorului de prelungire a duratei măsurii de a nu părăsi localitatea. Recurs inadmisibil ____ 265
74. Măsura obligării de a nu părăsi țara. Obligația instanței de a se pronunța asupra menținerii ei prin sentință ____ 271
75. Menținerea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea prin sentința de condamnare ____ 273

Scanned with OKEN Scanner

76. Măsura obligării de a nu părăsi țara. Durată nerezonabilă 274

Capitolul al V-lea. Menținerea măsurii arestării preventive în cursul procesului penal 282

77. Restituirea cauzei la procuror. Menținerea arestării preventive a inculpatului. Data de la care curge termenul de 30 de zile 282
78. Restituirea cauzei la procuror. Menținerea măsurii arestării preventive. Temei legal. Durată 284
79. Restituirea cauzei la procuror pentru refacerea urmăririi penale. Menținerea arestării preventive. Momentul de la care începe să curgă termenul de 30 de zile 286
80. Inculpat arestat preventiv în lipsă. Sesizarea instanței prin rechizitoriu. Nelegalitatea menținerii măsurii arestării preventive la primirea dosarului 288
81. Verificarea legalității și temeiniciei stării de arest în urma trimiterii spre rejudecare. Caracterul public al ședinței de judecată 290
82. Menținerea stării de arest prin sentință. Lipsa necesității unei dezbateri separate 292
83. Menținerea măsurii arestării preventive în apel. Calculul termenului de 60 de zile 295
84. Conflict negativ de competență. Menținerea măsurii arestării preventive de ambele instanțe. Legalitate 297
85. Menținerea stării de arest preventiv. Pericol concret pentru ordinea publică. Criterii de apreciere 300
86. Menținerea măsurii arestării preventive. Motive medicale. Obligațiile organelor judiciare 303
87. Menținerea măsurii arestării preventive. Termen rezonabil. Înțeles 311
88. Menținerea măsurii arestării preventive. Durată de 3 ani. Caracter rezonabil 328
89. Menținerea măsurii arestării preventive în apel. Caracterul rezonabil al duratei arestării preventive 332
90. Termen rezonabil al arestării preventive. Grup infracțional organizat. Infracțiuni de corupție. Criterii 335

Scanned with OKEN Scanner

91. Măsura arestării preventive. Faza cercetării judecătoreşti. Termen rezonabil ____ 343
92. Menţinerea măsurii arestării preventive. Durata de un an a arestării preventive. Caracter rezonabil ____ 346
93. Menţinerea măsurii arestării preventive. Prezumţia de nevinovăţie ____ 357
94. Menţinerea măsurii arestării preventive. Imposibilitatea aducerii inculpatului din cauza stării sănătăţii ____ 361
95. Pericol social pentru ordinea publică. Noţiune ____ 362
96. Schimbarea încadrării juridice a faptei. Noi limite de pedeapsă. Revocarea măsurii arestării preventive _ 367
97. Menţinerea măsurii arestării preventive. Menţionarea eronată a temeiului de drept. Pretinsă antepronunţare. Terminologie ____ 374
98. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea prin încheieri succesive. Casări repetate din partea instanţei de control judiciar ____ 375
99. Arestare preventivă în lipsă. Punere în executare după sesizarea instanţei. Verificarea măsurii arestării preventive după expirarea termenului de 30 de zile. Consecinţe ____ 379
100. Încetarea de drept a măsurii arestării preventive. Perioadă a arestului preventiv egală cu pedeapsa pronunţată prin hotărâre nedefinitivă. Înţeles ____ 385

Capitolul al VI-lea. Decizii în interesul legii ____ 389
101. Încetarea de drept a măsurilor preventive în cursul judecăţii ca urmare a omisiunii verificării lor înainte de împlinirea termenelor de 60, 40 şi 30 de zile ____ 389
102. Luarea măsurilor preventive referitoare la obligarea de a nu părăsi localitatea în cursul judecăţii ____ 392
103. Compatibilitatea judecătorului care a participat la judecarea recursului în materia măsurilor preventive în cursul urmăririi penale de a soluţiona un alt recurs având ca obiect o altă încheiere în aceeaşi materie ____ 395

Scanned with OKEN Scanner

104. Caracterul imperativ al termenului prevăzut de dispozițiile art. 159 alin. (8) fraza a II-a C. proc. pen. privind soluționarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive, înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate ____ 396
105. Compatibilitatea judecătorului care a soluționat propunerea de arestare preventivă, de a soluționa ulterior, în aceeaşi cauză, alte cereri având ca obiect prelungirea arestării preventive ____ 399
106. Admisibilitatea recursului formulat împotriva încheierilor de admitere a plângerilor formulate împotriva ordonanței de luare, prelungire, revocare a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara ____ 401
107. Organul judiciar competent a prelungi măsurile preventive ale obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, luate în cursul urmăririi penale de judecător ____ 404
108. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. Condiția limitei de pedeapsă în cazul infracțiunii de inițiere, constituire, aderare sau sprijinire a unui grup infracțional organizat ____ 407
109. Caracterul public al şedinței de judecată în cazul judecării cererilor de liberare provizorie sub control judiciar ____ 411
110. Criteriile de apreciere a cererii de liberare provizorie sau pe cauțiune ____ 415
111. Compatibilitatea judecătorului care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a soluționat propunerea de luare sau prelungire a măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale de a judeca cauza în fond, apel sau recurs ____ 422

Index ____ **429**

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I. Arestarea preventivă. Aspecte procedurale. Criterii de apreciere

I. [1.] Judecarea propunerii de arestare preventivă. Cerere de recuzare. Pretinsă antepronunțare. Admisibilitate

[2.] Pretinsa necompetență a organului de urmărire penală ce a formulat propunerea de arestare preventivă. Efecte

C. proc. pen., art. 47 alin. (1), art. 51, art. 52, art. 149[1]

1. Nu există cazul de incompatibilitate prevăzut de dispozițiile art. 47 alin. (1) C. proc. pen. – antepronunțare – în ipoteza în care judecătorul învestit cu soluționarea unei propuneri de arestare preventivă a pronunțat anterior, în recurs, arestarea aceluiaşi inculpat, într-o altă cauză şi cu privire la altă faptă, iar unul dintre temeiurile de arestare preventivă invocat de organul de urmărire penală constă în dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. – inculpatul a săvârşit cu intenție o nouă infracțiune – invocat în raport de infracțiunea ce a făcut obiectul propunerii de arestare anterioare. Această împrejurare nu este de natură să determine, în mod legal, o stare de incompatibilitate, cu atât mai mult cu cât aprecierea asupra existenței sau inexistenței aceloraşi temeiuri se face prin raportare exclusivă la faptele şi împrejurările noii cauze.

2. Susținerea că din descrierea faptelor în referatul de propunere de arestare preventivă ar exista indicii cu privire la săvârşirea unor infracțiuni de competența altui organ de urmărire penală decât cel ce a formulat propunerea de arestare preventivă şi, prin urmare, încadrarea juridică a faptelor este greşită, urmărirea penală fiind efectuată de către un organ necompetent, nu poate fi primită în cadrul procedurii ce reglementează soluționarea propunerii de arestare preventivă, în condițiile în care infracțiunile cu care instanța este sesizată cad în competența

Scanned with OKEN Scanner

materială a organului de urmărire penală ce a formulat propunerea de arestare preventivă.

O astfel de susținere nu poate fi primită de altfel ca o excepție procesuală, întrucât nu poate avea ca efect declinarea competenței de soluționare a cauzei și nici trimiterea cauzei la organul de urmărire penală ce se susține că ar fi competent, ci ar atrage, în condițiile în care ar fi considerată întemeiată, respingerea propunerii de arestare preventivă pe fondul ei. Ca atare, chestiunea competenței materiale a organului de urmărire penală este primită ca apărare pe fond și nu necesită o dezbatere și soluționare prealabilă dezbaterilor.

Trib. București, s. a II-a pen., înch. nr. 71076/3/2011 din 8 noiembrie 2011, definitivă prin înch. nr. 455/R din 14 noiembrie 2011 a C.A. București, s. I pen., nepublicată

Prin încheierea din Camera de Consiliu de la data de 8.11.2011, Tribunalul București, Secția a II-a penală, a respins, ca neîntemeiate, excepțiile invocate de inculpații L.L. și M.S. și, admițând propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a dispus, în temeiul art. 149[1] alin. (10) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpaților L.L., M.S., B.I., Ș.G., A.Z., Ț.O., R.M.V., R.R.F. și B.D.L., pe o durată de câte 29 de zile fiecare, precum și arestarea preventivă a inculpatului V.S.O. pe o durată de 29 de zile, începând cu data încarcerării. Pentru a pronunța această încheiere, judecătorul de la Tribunal a constatat următoarele:

Prin referatul întocmit la data de 8 noiembrie, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a înaintat propunerea de luare a măsurii arestării preventive a inculpaților V.S.O., L.L., Ț.O., M. S., B.I., Ș.G., A. Z., R. M.V., R.R.F. și B.D.L., pe o perioadă de câte 29 de zile.

Inculpații L.L. și M.S., prin apărători, au ridicat excepția necompetenței materiale a organelor de urmărire penală, ce a fost respinsă ca neîntemeiată, pentru următoarele considerente: referitor la excepția necompetenței organului care a efectuat urmărirea penală, în sensul că din descrierea faptelor în referatul de propunere de arestare preventivă ar existat indicii cu privire la săvârșirea unor infracțiuni de competența D.N.A. și, prin urmare, încadrarea juridică a faptelor este greșită, urmărirea penală fiind efectuată de către un organ necompetent, instanța nu o poate primi cel puțin din două motive: în primul rând, urmărirea penală este încă în faza incipientă și pe parcursul derulării acesteia pot interveni date care pot

Scanned with OKEN Scanner

conduce la schimbarea încadrării juridice a faptelor şi posibilitatea declinării de competenţă în favoarea unui alt organ de urmărire penală (nu numai D.N.A., dar şi D.I.I.C.O.T.), iar în al doilea rând, judecătorul, în condiţiile în care dosarul se află în faza de urmărire penală şi este învestit cu o propunere de luare a unei măsuri de arestare preventive, are la îndemână doar două soluţii: fie respinge propunerea de arestare preventivă, atunci când constată că în cauză sunt indicii în săvârşirea unei alte infracţiuni decât cea reţinută de procuror, fie respinge propunerea de arestare preventivă, atunci când constată că în cauză ea este solicitată de către un organ necompetent (nu se poate schimba încadrarea juridică a faptelor reţinute în sarcina inculpatului, atâta vreme cât dosarul se află în faza de urmărire penală şi nici nu se poate „declina" propunerea de arestare în favoarea unui alt organ de urmărire penală, în condiţiile în care, astfel cum s-a arătat mai sus, propunerea de arestare preventivă ar veni din partea unui organ necompetent; instanţa de judecată ar deveni într-o astfel de situaţie un veritabil regulator de competenţă între organele de urmărire penală, substituindu-se procurorilor ierarhici superiori, fapt inadmisibil şi totalmente nelegal).

În sfârşit, în ceea ce priveşte cererea de recuzare formulată de către inculpatul V.S.O. (în nota obişnuită de altfel, inculpatul, în cauzele pe care le are pe rolul instanţelor, prin apărătorii aleşi, încearcă să scape de judecătorii pe care îi consideră „indezirabili" şi, din nefericire, uneori şi reuşeşte), instanţa o apreciază ca inadmisibilă, fiind respinsă ca atare, considerentele avute în vedere fiind următoarele: într-o construcţie logico-juridică „demnă de o cauză mai bună sau de maieutica lui Socrate", apărătorul a învederat faptul că în cauză sunt incidente prevederile art. 47 alin. (2) C. proc. pen., în sensul că judecătorul învestit cu soluţionarea prezentei cauze şi-ar fi exprimat anterior părerea cu privire la soluţia care ar putea fi dată într-o cauză, arătând în acest sens că acesta, prin încheierea din 29.04.2011, în opinie majoritară, a decis arestarea clientului său într-o altă cauză, reţinând ca temei prevederile art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., în sensul că „inculpatul a săvârşit cu intenţie o nouă infracţiune", astfel că în prezenta cauză a devenit incompatibil. Instanţa apreciază, însă, că în cauză sunt incidente prevederile art. 51 alin. (3) C. proc. pen., în sensul că motivul invocat de către apărător nu se circumscrie nici pe departe prevederilor art. 47 alin. (2) C. proc. pen., astfel că nu se impune trimiterea cauzei la un alt complet, care să se pronunţe asupra te-

Scanned with OKEN Scanner

meiniciei motivului invocat. Astfel, cu minimum de „imaginație a oricărui apărător care se respectă" nu există motiv de recuzare care nu poate fi „agățat" de vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege, situație în care prevederile art. 51 alin. (3) C. proc. pen. cu ușurință sunt golite de conținut [pe o astfel de construcție logico-juridică formulată de către o parte din proces, ar trebui înaintată spre soluționare unui alt complet și o cerere de recuzare formulată pe un motiv că „într-o viață anterioară judecătorul a fost suveran, iar inculpatul vasal, între aceștia existând însă relații de dușmănie, invocându-se în acest sens prevederile art. 48 alin. (1) lit. d) C. proc. pen."]; în consecință, este lesne de observat că textul de lege prevăzut de art. 47 alin. (2) C. proc. pen. se referă la o antepronunțare cu privire la soluția din cauza prezentă, și nicidecum dintr-o altă cauză cu care nu are absolut nimic în comun, cererea de recuzare fiind deci inadmisibilă, simpla enunțare a prevederilor art. 47 alin. (2) C. proc. pen. nefiind suficientă, fără un minimum de „pipăire" a motivului de recuzare invocat chiar de către judecătorul recuzat.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpații.

Analizând recursurile formulate, Curtea a apreciat următoarele:

În ceea ce privește cererea de recuzare a judecătorului de la Tribunal, formulată de inculpatul V.S.O., Curtea constată că, în mod nelegal, încălcând dispozițiile art. 51 alin. (3) C. proc. pen., judecătorul de la Tribunal a respins, ca inadmisibilă, cererea de recuzare formulată împotriva sa. În acest sens, Curtea reține că, potrivit art. 51 alin. (3) C. proc. pen., numai nerespectarea condițiilor prevăzute în alin. (2) (formularea cererii fără indicarea cazului de incompatibilitate invocat și a tuturor temeiurilor de fapt cunoscute la momentul recuzării ori împotriva unui alt judecător decât cel care compune completul de judecată) sau recuzarea aceleiași persoane, pentru același caz de incompatibilitate și pentru temeiuri de fapt cunoscute la data formulării unei cereri anterioare, care a fost respinsă, atrage inadmisibilitatea cererii de recuzare, care se constată chiar de completul în fața căruia s-a formulat recuzarea, cu participarea judecătorului recuzat.

În speță, niciuna dintre aceste situații nu este incidentă, întrucât cererea de recuzare s-a referit la judecătorul care compunea completul învestit cu judecarea propunerii de arestare preventivă, anterior nu se mai formulase o altă cerere similară, a fost indicat cazul de incompatibilitate invocat [prevăzut de art. 47 alin. (2)

Scanned with OKEN Scanner

C. proc. pen.] şi s-a menţionat temeiul de fapt al acestuia [pronunţarea aceluiaşi judecător asupra a două dintre temeiurile de arestare preventivă supuse analizei sale prin propunerea dedusă judecăţii, prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. d) şi f) C. proc. pen., cu ocazia dispunerii aceleiaşi măsuri, împotriva aceluiaşi inculpat, prin încheierea din data de 29.04.2011 a Tribunalului Bucureşti, Secţia a II-a penală].

În aceste condiţii, soluţia legală era aceea prevăzută de art. 52 alin. (1) C. proc. pen., respectiv soluţionarea cererii de recuzare de un alt complet, în şedinţă secretă, fără participarea judecătorului recuzat.

În acelaşi timp, Curtea reţine însă, în aplicarea dispoziţiilor art. 385^{6} alin. (3) C. proc. pen., că, dat fiind caracterul integral devolutiv, în fapt şi în drept, al căii de atac cu care a fost sesizată, instanţa de recurs este îndreptăţită să examineze ea temeinicia cererii de recuzare a judecătorului de la Tribunal şi că, potrivit art. 385^{9} alin. (1) pct. 3 teza a III-a C. proc. pen., numai constatarea, pe această cale, a existenţei unui caz de incompatibilitate poate atrage casarea încheierii atacate, cu consecinţa trimiterii cauzei spre rejudecare la Tribunal, conform art. 385^{15} pct. 2 lit. c) C. proc. pen. şi, implicit, revocarea măsurii arestării preventive dispuse de judecătorul recuzat.

În aceste condiţii, examinând cererea de recuzare formulată, prin raportare la cazul de incompatibilitate invocat şi temeiul de fapt al acestuia, Curtea constată că aceasta este nefondată.

Astfel, potrivit art. 47 alin. (2) C. proc. pen., este incompatibil judecătorul care şi-a exprimat anterior părerea cu privire la soluţia care ar putea fi dată în acea cauză. Prin urmare, incompatibilitatea este atrasă de antepronunţarea judecătorului în cauza dedusă judecăţii sale în prezent, iar nu de pronunţarea acestuia, chiar asupra unei chestiuni similare, într-o altă cauză, anterioară.

În consecinţă, împrejurarea că, soluţionând anterior, în recurs, o altă propunere de arestare preventivă a aceluiaşi inculpat, judecătorul de la Tribunal a reţinut incidenţa, în privinţa acestuia, a temeiurilor prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. d) şi f) C. proc. pen., invocate de Parchet şi în propunerea de arestare preventivă dedusă judecăţii, nu este de natură să determine, în mod legal, o stare de incompatibilitate, cu atât mai mult cu cât aprecierea asupra existenţei sau inexistenţei aceloraşi temeiuri se face prin raportare exclusivă la faptele şi împrejurările noii cauze.

Scanned with OKEN Scanner

Notă. Considerăm că soluția respingerii cererii de recuzare formulate pentru motivele şi în condițiile incidente în speță este legală şi temeinică, întrucât reprezintă o aplicație practică a tezei sancționării abuzului de drept procesual prin refuzul organelor judiciare de a da curs cererilor formulate în aceste condiții. Este de necontestat că practica judiciară este constantă şi unanimă în sensul că cererile de recuzare întemeiate pe motive extranei cauzei în care sunt invocate sunt respinse ca neîntemeiate. Cererea de recuzare formulată în această speță nu a făcut în nicio măsură notă disonantă de la această practică, soluția respingerii ei fiind uşor anticipabilă de apărare. Cererile de recuzare de acest tip, deşi încadrate formal atât în fapt, cât şi în drept, au, în realitate, ca scop tergiversarea procedurii, ipoteză, evident, de neacceptat în procedura arestării preventive. Or, formularea unei cereri permise de procedura penală, al cărei scop este însă, în realitate, denaturat şi urmăreşte realizarea unui alt scop, neprevăzut şi nepermis de lege, constituie un abuz de drept procesual. Sancțiunea acestui abuz constă în refuzul organelor judiciare de a recunoaşte efectul prevăzut de lege acestor cereri, ceea ce, în speță, se concretizează, practic, în ignorarea cererii de recuzare, exprimată din punct de vedere procesual în soluția de respingere a cererii ca inadmisibilă.

2. Cerere de revocare a măsurii arestării preventive. Motivarea soluției. Recurs inadmisibil

C. proc. pen., art. 139 alin. (2), art. 160^b alin. (3), art. 300^2

În măsura în care cererea de revocare a măsurii arestării preventive, întemeiată pe dispozițiile art. 139 alin. (2) C. proc. pen., este formulată în cadrul sau cu ocazia dezbaterilor privind menținerea stării de arest, în conformitate cu dispozițiile art. 300^2 C. proc. pen., soluția de respingere a cererii de revocare nu necesită o motivare *in extenso*.

Cele două instituții juridice – menținerea măsurii arestării preventive şi revocarea acestei măsuri – sunt antinomice, condiții în care motivele ce stau la baza menținerii stării de arest preventiv constituie, totodată, motive de respingere a cererii de revocare a măsurii arestării preventive.

Soluția în privința respingerii cererii de revocare a măsurii arestării preventive formulate în timpul judecății poate fi atacată doar odată cu fondul, şi nu prin recurs separat, motiv pentru care criticile privind o eventuală lipsă de motivare a cererii de revocare apar tehnic ca inadmisibile.

C.A. Bacău, s. pen., dec. nr. 198 din 24 aprilie 2007, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din 8.03.2007, pronunțată de Tribunalul Bacău, s-a respins cererea de revocare a măsurii arestării preventive formulată de inculpați și în baza art. 300^2 C. proc. pen. raportat la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen., s-a menținut starea de arest a inculpaților M.T.O. și M.G.T. Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut următoarele:

Verificând legalitatea și temeinicia măsurii preventive luate împotriva inculpaților M.T.O. și M.G.T., instanța a apreciat că, în raport de faptele pentru care inculpații au fost trimiși în judecată, modalitatea în care au acționat, valoarea mare a prejudiciului nerecuperat, lăsarea în libertate a acestora prezintă un pericol concret pentru ordinea publică.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs în termen inculpații.

Verificând încheierea recurată atât din prisma motivelor de recurs invocate de inculpați, cât și din oficiu, sub toate aspectele de fapt și de drept, Curtea a constatat că recursurile sunt nefondate, pentru considerentele ce succed:

Prima instanță a motivat în mod implicit soluția cu privire la cererea de revocare a măsurii arestării preventive. Din moment ce cele două instituții juridice (menținerea și revocarea) sunt antinomice, rezultă că motivele care au stat la baza menținerii stării de arest preventiv constituie, totodată, și motive de respingere a cererii de revocare a măsurii arestării preventive. De altfel, conform art. 141 alin. (1) C. proc. pen., încheierea prin care prima instanță a respins cererea de revocare a măsurii preventive nu este supusă niciunei căi de atac. Legea nu face nicio distincție, astfel că este lipsit de importanță faptul că prima instanță s-a pronunțat prin aceeași încheiere atât asupra revocării arestării preventive, cât și asupra menținerii stării de arest preventiv.

Cazurile în care se dispune arestarea preventivă a inculpatului prevăzute de art. 148 C. proc. pen. sunt enumerative, și nu cumulative. Aceasta înseamnă că este necesar și suficient să existe doar unul dintre cazurile prevăzute de acest articol de lege pentru a se putea dispune luarea sau menținerea arestului preventiv.

Inculpații au fost arestați preventiv în baza art. 148 alin. (1) lit. c), d), e), f) și h) C. proc. pen. Prin modificările aduse Codului de procedură penală prin Legea nr. 356/2006 a dispărut doar unul dintre aceste temeiuri, respectiv cel reglementat de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., care se referea la starea de recidivă a inculpatului.

Scanned with OKEN Scanner

Celelalte temeiuri se regăsesc şi în noua reglementare, respectiv în art. 14 alin. (1) lit. a), b), c) şi f) C. proc. pen.

Din actele şi lucrările dosarului a rezultat cu certitudine că în cauză subzistă cel puţin unul dintre aceste temeiuri, şi anume cel prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. („inculpatul a săvârşit o infracţiune pentru care legea prevede pedeapsa detenţiunii pe viaţă sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani şi există probe că lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică"). Pericolul concret pentru ordinea publică rezidă din împrejurările concrete ale săvârşirii faptelor, modalitatea de acţiune, întinderea prejudiciului, persoana inculpatului M.G.T. (este recidivist) şi, nu în ultimul rând, din gradul de pericol social al faptelor.

Condiţiile prevăzute de art. 160^{b} alin. (3) C. proc. pen. nu sunt cumulative, ci alternative, întrucât legiuitorul a folosit vocabula „sau", şi nu „şi". Aceasta înseamnă că instanţa poate dispune menţinerea arestării preventive, chiar dacă nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate a inculpatului. Este suficient ca temeiurile care au determinat arestarea să impună în continuare privarea de libertate a inculpatului.

Hotărârea primei instanţe fiind legală şi temeinică, Curtea a respins, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., ca nefondate, recursurile.

3. Respingerea cererii de încetare de drept, revocare sau înlocuire a măsurii arestării preventive. Recurs inadmisibil

C. proc. pen., art. 139 alin. (1), art. 140, art. 141 alin. (1)

Dispoziţiile art. 141 alin. (1) teza a II-a C. proc. pen. prevăd explicit că încheierile prin care prima instanţă sau instanţa de apel respinge cererile de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive nu sunt supuse niciunei căi de atac.

În mod constant, Curtea Constituţională a statuat că aceste dispoziţii sunt în acord cu litera şi spiritul legii fundamentale, şi compatibile cu dispoziţiile art. 6 din Convenţia europeană a drepturilor omului şi art. 21 din Constituţia României, argumentând că, dacă dispoziţiile art. 141 alin. (1) C. proc. pen. deschid calea recursului la încheiere doar pentru unele situaţii – limitativ indicate în text –, acest fapt nu este de natură a atrage după sine încălcarea dispoziţiilor art. 5 pct. 4 din Convenţia euro-

Scanned with OKEN Scanner

peană a drepturilor omului. Aceste ultime prevederi dau expresie dreptului persoanei arestate de a se plânge înaintea unui tribunal competent asupra măsurii de arestare sau deținere luate împotriva sa, neavând semnificația reglementării unei căi de atac ulterioare îndreptate împotriva soluției date de instanță în urma respingerii unei cereri de revocare sau de înlocuire a unei măsuri preventive. Acestei cerințe îi răspunde în mod evident textul de lege național, care prevede în plus şi calea de atac a recursului împotriva încheierii privind măsurile preventive. Din această perspectivă, art. 141 alin. (1) C. proc. pen. nu contravine nici prevederilor constituționale ale art. 11 referitoare la dreptul internațional şi dreptul intern şi ale art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului.

C.A. Bacău, s. pen., dec. nr. 197 din 24 aprilie 2007, portal.just.ro

Prin încheierea din data de 02.03.2007, pronunțată de Tribunalul Bacău, s-a constatat că măsura obligării de a nu părăsi localitatea a fost legal şi temeinic luată, s-a respins cererea formulată de inculpatul H.A., de revocare a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea şi, respectiv, cererea de înlocuire a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara. Prin aceeaşi încheiere s-a dispus prelungirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea cu 30 zile.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul.

Sub aspectul admisibilității recursului împotriva încheierii primei instanțe, s-a susținut că dispozițiile art. 141 alin. (1) teza a II-a C. proc. pen. nu sunt conforme prevederilor art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, care, potrivit art. 20 din Constituție, face parte din dreptul intern şi cu dispozițiilor art. 21 din Constituția României, care conferă accesul liber la justiție. Analizând încheierea recurată în raport de admisibilitatea căii de atac a recursului împotriva cererii de revocare a măsurii arestării preventive, Curtea a reținut următoarele:

În conformitate cu dispozițiile art. 141 alin. (1) teza a II-a C. proc. pen., „încheierea prin care prima instanță sau instanța de apel respinge cererea de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive nu este supusă niciunei căi de atac". Susținerea apărătorului recurentului-inculpat, în sensul că acest text nu ar fi conform cu dispozițiile art. 6 din Convenția europeană a dreptu-

Scanned with OKEN Scanner

rilor omului şi art. 21 din Constituţia României este greşită pentru considerentele care vor fi prezentate mai jos.

Potrivit dispoziţiilor art. 126 şi ale art. 129 din Constituţie, legiuitorul este unica autoritate competentă să reglementeze căile de atac împotriva hotărârilor judecătoreşti în cadrul procedurii de judecată, precum şi modul de exercitare a acestora. În virtutea acestei competenţe, legiuitorul stabileşte hotărârile judecătoreşti împotriva cărora pot fi exercitate căile de atac şi condiţiile în care pot fi folosite aceste căi.

În ceea ce priveşte încheierile, ca specie de hotărâri judecătoreşti pronunţate în cursul procesului, dar prin care nu se soluţionează fondul cauzei, acestea nu pot fi atacate, de regulă, decât odată cu hotărârile judecătoreşti care soluţionează fondul cauzei, care sunt, potrivit dreptului nostru procesual penal, sentinţele şi deciziile. Stabilind, prin art. 385^1 alin. (2) C. proc. pen., că încheierile pot fi atacate cu recurs numai odată cu sentinţa sau cu decizia atacată, legiuitorul a acţionat în limitele competenţei sale, prevăzute prin dispoziţiile constituţionale evocate mai sus.

Regula exercitării căilor de atac împotriva încheierilor numai odată cu hotărârea prin care s-a soluţionat fondul cauzei se impune pentru asigurarea desfăşurării procesului cu celeritate, într-un termen rezonabil, exigenţă recunoscută cu valoare de principiu şi în Convenţia europeană a drepturilor omului, care consacră la art. 6 pct. 1 dreptul oricărei persoane „la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale". Sub acest aspect, prin posibilitatea exercitării căilor de atac împotriva hotărârilor judecătoreşti prin care se soluţionează fondul cauzei este asigurat accesul liber la justiţie.

Faptul că încheierea prin care se respinge cererea de revocare a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau de înlocuire a acesteia cu o altă măsură preventivă nu poate fi atacată separat cu recurs se explică, pe de o parte, prin necesitatea de a evita o prelungire abuzivă a procesului, iar, pe de altă parte, prin aceea că ea poate fi atacată cu recurs odată cu hotărârea prin care s-a soluţionat fondul cauzei. Apoi, pe tot parcursul procesului, prima instanţă şi chiar instanţele de control judiciar au obligaţia de a verifica legalitatea şi temeinicia măsurii preventive luate şi să dispună, atunci când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii, înlocuirea cu o altă măsură preventivă [art. 139 alin. (1) C. proc. pen.] sau, dacă nu mai există temeiurile care să justifice

Preţ cu TVA: 12 LEI

Scanned with OKEN Scanner

menținerea măsurii preventive, să dispună, din oficiu sau la cerere, revocarea măsurii preventive [art. 139 alin. (2) C. proc. pen.].

Referitor la pretinsa contrarietate a dispozițiilor art. 141 alin. (1) C. proc. pen. cu prevederile art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, trebuie observat și pentru aspectele relevate mai sus, că acest text nu are incidență în cauză. S-ar putea discuta dacă ar fi incidente prevederile art. 5 pct. 4 din Convenție, conform cărora „Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală", dar sub aspectul mai sus arătat, critica este neîntemeiată.

Astfel, sensul normei citate nu este cel al unei căi de atac la o altă contestare jurisdicțională anterioară, ci numai acela de a conferi persoanei arestate sau deținute posibilitatea de a se plânge de ilegalitatea măsurii privative de libertate luate împotriva sa, prin sesizarea unui tribunal competent. Dacă dispozițiile art. 141 alin. (1) C. proc. pen. deschid calea recursului la încheiere doar pentru unele situații – limitativ indicate în text –, acest fapt nu este de natură a atrage după sine înfrângerea dispozițiilor art. 5 pct. 4 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Așa cum reiese și din jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 38 din 26.02.2998, publicată în M. Of. nr. 177 din 13.05.1998), în acord cu practica Curții Europene a Drepturilor Omului, aceste prevederi dau expresie dreptului persoanei arestate de a se plânge înaintea unui tribunal competent asupra măsurii de arestare sau deținere luate împotriva sa, neavând semnificația reglementării unei căi de atac ulterioare îndreptate împotriva soluției date de instanță în urma respingerii unei cereri de revocare sau de înlocuire a unei măsuri preventive. Acestei cerințe îi răspunde în mod evident textul de lege criticat, care prevede în plus și calea de atac a recursului împotriva încheierii privind măsurile preventive. Din această perspectivă, art. 141 alin. (1) C. proc. pen. nu contravine nici prevederilor constituționale ale art. 11 referitoare la dreptul internațional și dreptul intern și ale art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului.

Cât privește critica în sensul că art. 141 alin. (1) C. proc. pen. ar încălca și prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul la două grade de jurisdicție, Curtea observă că acest drept este prevăzut de

Scanned with OKEN Scanner

art. 2 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului, care are următoarea redactare: „1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale".

Dispozițiile art. 141 alin. (1) C. proc. pen. prevăd posibilitatea atacării separat cu recurs, de procuror sau de inculpat, a încheierii date în primă instanță prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea sau încetarea unei măsuri preventive. Curtea a observat că aceste dispoziții se referă la o hotărâre care nu soluționează fondul cauzei, ci care privește o măsură procesuală provizorie, chiar dacă aceasta este privativă de libertate. Inculpatul sau învinuitul poate cere punerea sa în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune, conform art. 5 alin. (5) C. proc. pen., în tot cursul procesului penal, iar dacă nu mai există temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere, potrivit art. 139 C. proc. pen. Așadar, Curtea a constatat că nu au incidență în cauză prevederile art. 2 pct. 1 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului, care se referă la dreptul oricărei persoane „declarate vinovată de o infracțiune penală" de a cere „examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară", deci la dreptul la o cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care se constată vinovăția penală a unei persoane, iar nu la dreptul la recurs împotriva încheierilor privind respingerea cererilor de revocare sau de înlocuire a măsurii preventive.

În sfârșit, Curtea a constatat că nu se pune problema existenței unor neconcordanțe între reglementările internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului, menționate mai sus, reglementări care nu au incidență în cauză, și legile interne, respectiv Codul de procedură penală [în speță, art. 141 alin. (1)] și, prin urmare, reține că nici prevederile art. 20 alin. (2) din Constituție nu sunt încălcate.

Scanned with OKEN Scanner

Pe de altă parte, faptul că legiuitorul nu a prevăzut, separat, calea de atac împotriva încheierii prin care a fost respinsă cererea de revocare a unei măsuri preventive sau cererea de înlocuire a unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă nu poate fi considerat neconformitate cu dispozițiile constituționale, fiind atributul exclusiv al legiuitorului de a reglementa asemenea căi de atac, potrivit art. 126 alin. (2) din Constituție, care prevede: „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege".

Apoi, trebuie subliniat și faptul că prin Decizia nr. 12 din 21.11.2005, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, publicată în M. Of. nr. 119 din 8.02.2006, s-a admis recursul în interesul legii și s-a stabilit că „Încheierea dată în primă instanță și în apel, prin care se dispune respingerea cererii de revocare, înlocuire sau încetare a arestării preventive nu poate fi atacată, separat, cu recurs".

În conformitate cu dispozițiile art. 414^2 alin. (3) teza finală C. proc. pen., dezlegarea dată problemelor de drept judecate în recursurile în interesul legii este obligatorie pentru instanțe.

4. Propunere de arestare preventivă. Restituirea propunerii de arestare preventivă în vederea refacerii actului de sesizare. Soluție nelegală

C. proc. pen., art. 149^1, art. 197 alin. (2)

Presupusa încălcare a dreptului la apărare al inculpaților pentru care s-a solicitat arestarea preventivă în lipsă, încălcare ce constă în neaudierea acestora înainte de formularea propunerii de arestare preventivă, este un motiv ce ține de legalitatea propunerii de arestare preventivă, iar nu de legalitatea actului de sesizare a instanței.

O atare împrejurare nu poate fi considerată un motiv de nulitate absolută a propunerii de arestare preventivă. Soluția restituirii referatului conținând propunerea de arestare preventivă în vederea refacerii actului de sesizare apare, într-o atare împrejurare, ca nelegală.

Constatarea încălcării dreptului la apărare al inculpatului poate atrage respingerea propunerii de arestare preventivă, dar nu restituirea în vederea refacerii actului de sesizare.

C.A. București, s. I pen., înch. nr. 167/R din 6 mai 2010, nepublicată

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea de şedinţă din data de 30.04.2010, din care face parte integrantă încheierea de şedinţă din camera de consiliu din data de 29.04.2010, ale Tribunalului Bucureşti, Secţia I-a penală, s-au dispus următoarele: în baza art. 197 alin. (2) C. proc. pen., s-a constatat nulitatea absolută a propunerii de arestare preventivă a inculpaţilor S.G.A., S.D. şi P.I.; s-a dispus restituirea dosarului D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bucureşti, în vederea refacerii actului de sesizare a instanţei, cu privire la aceşti inculpaţi.

Pentru a dispune astfel, Tribunalul a reţinut că prin propunerea din data de 22.03.2010, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bucureşti a solicitat să se dispună arestarea preventivă în lipsă, în temeiul art. 149, art. 149^1 şi art. 150 C. proc. pen., faţă de inculpaţii S.G.A., S.D. şi P.I. şi alţii, pe o perioadă de 30 zile, de la data punerii în executare a mandatului de arestare, având în vedere că inculpaţii se află în străinătate.

În susţinerea propunerii, s-a arătat că, prin rezoluţiile din datele de 19.01.2010, ora 12:30 şi 05.03.2010, ora 12:30 ale D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bucureşti, s-a început urmărirea penală faţă de: S.G.A. – sub aspectul săvârşirii infracţiunilor prevăzute de art. 12 alin. (1) şi (2) lit. a) şi b) în ref. la art. 2 pct. 2 lit. a) şi c) din Legea nr. 678/2001 cu aplicarea art. 41, art. 42 C. pen. şi art. 7 alin. (1), (2) şi (3) în ref. la art. 2 lit. b) pct. 12 din Legea nr. 39/2003, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.; S.D. – sub aspectul săvârşirii infracţiunilor prevăzute de art. 12 alin. (1) şi (2) lit. a) şi b) în ref. la art. 2 pct. 2 lit. a) şi c) din Legea nr. 678/2001 cu aplicarea art. 41, art. 42 C. pen. şi art. 7 alin. (1), (2) şi (3) în ref. la art. 2 lit. b) pct. 12 din Legea nr. 39/2003, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.; P.I. – sub aspectul săvârşirii infracţiunilor prevăzute de art. 12 alin. (1) şi (2) lit. a) în ref. la art. 2 pct. 2 lit. a) din Legea nr. 678/2001 cu aplicarea art. 41, art. 42 C. pen. şi art. 7 alin. (1), (2) şi (3) în ref. la art. 2 lit. b) pct. 12 din Legea nr. 39/2003, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

Prin ordonanţele din datele de 23.03.2010 şi 24.03.2010, a fost pusă în mişcare acţiunea penală faţă de învinuiţii I.A., N.F.D., S.G.A., S.D. şi P.I. În şedinţa din camera de consiliu de la data de 29.04.2010, instanţa, din oficiu, a pus în discuţie legala sesizare a instanţei, având în vedere dispoziţiile legale care prevăd ascultarea inculpatului în cazul propunerii de arestare preventivă.

Scanned with OKEN Scanner

Analizând actele dosarului, în vederea verificării legalei sesizări a instanței de judecată cu propunerea de arestare preventivă a inculpaților S.G.A., S.D. şi P.I., Tribunalul a arătat că:

Conform art. 150 alin. (1) C. proc. pen., privind ascultarea inculpatului, măsura arestării inculpatului poate fi luată numai după ascultarea acestuia de către procuror şi de către judecător, afară de cazul când inculpatul este dispărut, se află în străinătate ori se sustrage de la urmărire sau de la judecată ori se află în una dintre situațiile prevăzute în art. 149[1] alin. (6) C. proc. pen. Potrivit art. 197 alin. (2) teza I şi alin. (3) C. proc. pen., dispozițiile relative la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia şi la publicitatea şedinței de judecată sunt prevăzute sub sancțiunea nulității, care nu poate fi înlăturată în niciun mod. Ea poate fi invocată în orice stare a procesului şi se ia în considerare chiar din oficiu.

În speță, s-a apreciat că instanța a fost sesizată cu propunere de luare a măsurii arestării preventive, în lipsă, a inculpaților S.G.A., S. D. şi P.I., având în vedere că aceştia se află în străinătate. Din actele dosarului, a rezultat că inculpații au fost căutați de organele de poliție la domiciliile cunoscute, respectiv la reşedințele cu care erau înregistrați inculpații străini, fiind emise mandate de aducere pe numele lor. Niciunul dintre inculpați nu a fost identificat la adresele de domiciliu sau reşedință. Ca urmare, organele de urmărire penală au făcut verificări, inclusiv prin intermediul INTERPOL, din care a rezultat că inculpații S.G.A., S.D. şi P.I. îşi au domiciliile (inculpații S.D. şi P.I.), respectiv reşedința (inculpatul S.G.A., cetățean britanic) pe teritoriul statului C., membru al Uniunii Europene. Deşi au fost identificate adresele complete ale inculpaților S.G.A., S.D. şi P.I., organele de urmărire penală nu au procedat la citarea acestora în statul de domiciliu, respectiv reşedință, la dosar nefiind nicio dovadă în sens contrar. Or, în cazul în care propunerea de arestare preventivă vizează o persoană aflată în stare de libertate, este obligatorie citarea acesteia la domiciliul/reşedința cunoscut/cunoscută, indiferent de locul situării acestora.

Ca atare, instanța a constatat că inculpaților S.G.A., S.D. şi P.I. nu le este aplicabilă dispoziția prevăzută de art. 150 alin. (1) C. proc. pen., dat fiind faptul că sunt cetățeni străini cu domiciliul sau reşedința în străinătate (deci, din start ei „se află în străinătate") şi, deşi acestea sunt cunoscute, nu au fost citați, fiind încălcată garanția dreptului la apărare instituită prin dispozițiile art. 149[1]

Scanned with OKEN Scanner

alin. (1) C. proc. pen. şi art. 150 alin. (1) C. proc. pen. [prin audierea inculpatului prevăzută de art. 149[1] alin. (1) şi art. 150 alin. (1) C. proc. pen. s-a instituit posibilitatea inculpatului de a da explicaţii în legătură cu faptele reţinute în sarcina sa şi de a indica eventualele probe cu care înţelege să se apere]. A considera altfel s-ar face diferenţa între cetăţenii români cu domiciliul în ţară şi cei cu domiciliu sau reşedinţa în străinătate, precum şi cu cetăţenii străini cu domiciliu sau reşedinţa în străinătate, fiind puşi pe poziţii de inegalitate. Astfel fiind, dispoziţia art. 150 alin. (1) C. proc. pen., privind neascultarea cetăţeanului străin care se află în străinătate, este aplicabilă numai în situaţia în care a fost citat la domiciliul sau reşedinţa sa din străinătate de către organul de urmărire penală şi nu s-a prezentat în vederea audierii.

În aceste condiţii, Tribunalul a considerat că nu s-a făcut dovada imposibilităţii audierii inculpaţilor S.G.A., S.D. şi P.I. de către procuror, condiţie de legalitate a sesizării instanţei de judecată cu propunerea de arestare preventivă a acestor inculpaţi.

Faţă de aceste argumente, s-a apreciat că sesizarea judecătorului cu propunerea de arestare preventivă nu este făcută conform legii, iar încălcarea dispoziţiilor relative la sesizarea instanţei este sancţionată cu nulitate absolută, conform art. 197 alin. (2) C. proc. pen. Pe cale de consecinţă, s-a constatat nulitatea absolută a propunerii de arestare preventivă a inculpaţilor S.G.A., S.D. şi P.I. şi s-a dispus restituirea dosarului la organul de urmărire penală, în vederea refacerii actului de sesizare.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bucureşti.

Examinând cauza, sub aspectul motivelor de recurs promovat de Parchet, cât şi sub celelalte aspecte cerute de dispoziţiile art. 385[6] alin. (3) C. proc. pen., Curtea a constatat recursul ca fiind întemeiat, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 149[1] alin. (1) C. proc. pen., privind arestarea inculpatului în cursul urmăririi penale, procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute în art. 143 şi există vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 148, când consideră că în interesul urmăririi penale este necesară arestarea inculpatului, numai după ascultarea acestuia în prezenţa apărătorului, întocmeşte propunerea motivată de luare a măsurii arestării preventive a inculpatului.

Scanned with OKEN Scanner

Conform răspunsului autorităților cipriote, firma S.E.H. LTD și inculpatul S.D. nu erau înregistrați în Registrul pentru licențe, aceasta însemnând că nu putea lucra printr-o a treia persoană pentru a găsi angajați. În urma verificărilor care au avut loc la Departamentul Străini și Imigranți, Ministerul Muncii și Serviciile Sociale, din Cipru, nici compania menționată, nici inculpatul S.D. nu au înaintat o listă a cetățenilor români. Totodată, autoritățile cipriote au comunicat că inculpatul S.D. are cazier penal cu mențiuni în ceea ce privește încălcarea regulilor de circulație și infracțiuni penale, fiind judecat pentru: obținerea de bunuri prin identități false, nesupunerea la dispoziții legale, fals de documente, punerea în circulație a documentelor false, obținerea de bani prin identități false, vânzarea de alcool fără licență. De asemenea, din verificările efectuate cu privire la inculpatul P.I., rezultă că acesta a fost arestat în lipsă de către Tribunalul Iași pentru comiterea infracțiunii de trafic de persoane. Cu privire la inculpatul S.G.A., s-a stabilit prin verificări că acesta a fost urmărit internațional în cursul anului 2009, arestat pe teritoriul României la data de 12.01.2009, în baza mandatului de arestare emis de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, și extrădat în Cipru. Interpol Nicosia – Cipru a dispus urmărirea internațională în baza unui mandat de arestare european emis de tribunalul din Nicosia pentru săvârșirea infracțiunilor de înșelăciune, fals și înșelăciune. Conform comunicării autorităților cipriote cu privire la inculpatul S.G.A., rezultă că împotriva acestuia a fost emis la data de 24.12.2008 un mandat european de arestare de către autoritățile cipriote pentru trafic de ființe umane, fiind arestat în România și extrădat în Cipru la data de 24.02.2009, iar în prezent, acesta este liber, dar nu are dreptul de a părăsi Ciprul. Totodată, autoritățile cipriote mai comunică faptul că împotriva inculpatului S.G.A. și a complicelui său, inculpatul P.I., au depus mărturie 48 de cetățeni români, menționați în lista anexată comunicării.

În dispozițiile art. 385^9 alin. (1) pct. 9 C. proc. pen., se arată că este supusă casării acea hotărâre care nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, sau acesta nu se înțelege. În raport de exigențele textului precitat, se constată că, în timp ce în considerente, instanța de fond reține împrejurarea că inculpaților S.G.A., S.D. și P.I., cetățeni străini, le-a fost încălcat dreptul la apărare, întrucât nu au fost citați la adresele de domiciliu, aceștia nu s-au putut prezenta și formula

Scanned with OKEN Scanner

apărări, iar, pe de altă parte, nu a fost făcută dovada imposibilității ascultării lor de către procuror, fiind astfel incident cazul de nulitate absolută a sesizării cu propunere de luare a măsurii arestării preventive a celor trei inculpați, prin dispozitiv, constatând aplicabilitatea dispozițiilor art. 197 alin. (2) C. proc. pen., a dispus restituirea dosarului organului de urmărire penală în vederea refacerii actului de sesizare a instanței cu privire la aceşti inculpați, respectiv referatul cu propunere de luare a măsurii arestării preventive. Instanța de fond nu a arătat care sunt nulitățile cuprinse în actul de sesizare, considerentele referindu-se doar la aspecte ce țin de lipsa dovezii imposibilității de prezentare a inculpaților la urmărirea penală. Au fost motivate doar aspecte ce țin de legalitatea sesizării, nu şi de legalitatea actului de sesizare.

Având în vedere această neconcordanță, Curtea, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. c) C. proc. pen., a admis recursul Parchetului, a casat încheierea de şedință din 30.04.2010 a Tribunalului Bucureşti, Secția I-a penală, în ceea ce priveşte nulitatea absolută a propunerii de arestare preventivă a inculpaților S.G.A., S.D., P.I. şi restituirea cauzei cu privire la aceşti inculpați, a dispus trimiterea cauzei la instanța de fond, în vederea judecării propunerii de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bucureşti cu privire la inculpații S.G.A., S.D., P.I.

5. Propunere de arestare în lipsă, formulată odată cu rechizitoriul. Caracter accesoriu. Conexare

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 160^{a}, art. 267 alin. (1)

Conform dispozițiilor art. 267 alin. (1) C. proc. pen., în cazul în care procurorul, la întocmirea rechizitoriului, consideră că este necesară arestarea inculpatului, înaintează instanței, în termen de 24 de ore, rechizitoriul şi propunerea de arestare a inculpatului.

În cazul propunerii de arestare înregistrate separat de dosarul de fond, se impune trimiterea acesteia spre conexare completului învestit cu soluționarea cauzei pe fond, întrucât cererea de arestare are un caracter accesoriu fondului.

Întrucât prin înregistrarea rechizitoriului s-a realizat învestirea instanței de judecată, cererea de arestare formulată odată cu rechizitoriul este soluționată în temeiul şi în condițiile

Scanned with OKEN Scanner

art. 160[a] C. proc. pen., ce reglementează arestarea preventivă în cursul judecății.

Ședința de judecată are caracter public, iar judecătorul care soluționează propunerea de arestare nu devine incompatibil a soluționa fondul cauzei, întrucât dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. nu devin aplicabile.

Trib. București, s. I pen., înch. nr. 74485/3/2011 din 28 noiembrie 2011, nepublicată

Având pe rol soluționarea propunerii de arestare preventivă, în lipsă, a inculpatului R.D., formulată de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T., Tribunalul a constatat următoarele:

A constatat că prezenta cerere are caracter accesoriu în raport cu dosarul de fond, la care este atașat dosarul de urmărire penală al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T., aflat pe rolul Tribunalului București, Secția a I-a penală, motiv pentru care, în raport și de dispozițiile art. 160[a] C. proc. pen., a dispus înaintarea prezentei cauze, spre competentă soluționare, la Completul din data de 30.11.2011, învestit cu soluționarea pe fond a dosarului penal privind pe inculpatul R.D.

6. Înlăturarea, în recurs, a unui temei de arestare preventivă. Emiterea unui nou mandat

C. proc. pen., art. 149[1], art. 151

Nu este necesară emiterea unui nou mandat de arestare preventivă în ipoteza admiterii recursului și înlăturării unuia dintre temeiurile de arestare preventivă reținute de instanța de fond.

În măsura în care soluția instanței de control judiciar nu schimbă încheierea penală atacată sub aspectul dispoziției de arestare preventivă, modificările aduse încheierii de arestare preventivă în urma exercitării controlului judiciar se vor reflecta în extrasul înaintat instanței de fond și considerentele deciziei emise în recurs.

C.A. Iași, înch. pen. nr. 5 din 21 ianuarie 2008, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință nr. 2 din 17.01.2008, Tribunalul Iași a admis propunerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Iași și, pe cale de consecință, în baza art. 149[1] C. proc. pen., raportat la

Scanned with OKEN Scanner

art. 136, art. 143, art. 146 şi art. 148 alin. (1) lit. a) şi f) C. proc. pen., a dispus arestarea preventivă a inculpatului S.M., cercetat pentru săvârşirea a două infracţiuni de tentativă de omor calificat, prevăzută de art. 20 raportat la art. 174, art. 175 lit. i) C. pen., cu aplicarea dispoziţiilor art. 33 lit. a) C. pen., pentru o perioadă de 29 zile, începând cu data de 17.01.2008 şi până la 14.02.2008. S-a dispus emiterea de îndată a mandatului de arestare preventivă pe numele inculpatului S.M.

În motivarea încheierii s-a subliniat că în cauză sunt indicii temeinice din care rezultă presupunerea rezonabilă că persoana faţă de care se efectuează acte de urmărire penală a comis două tentative la infracţiunea de omor calificat prevăzute de art. 20 raportat la art. 174, art. 175 lit. i) C. pen., constând în aceea că, în seara zilei de 15.01.2008, aflat în stare de ebrietate, s-a deplasat la un bar din satul T., jud. I., iar aici, pe fondul unui conflict anterior, a lovit cu un topor în cap pe numitul A.D. şi cu un târnăcop în zona stângă a abdomenului pe numitul D.D., după care s-a ascuns şi s-a sustras de la cercetări până în dimineaţa zilei de 17.01.2008.

S-a constatat că în cauză sunt incidente dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. a) şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., pericolul pe care l-ar prezenta inculpatul pentru ordinea publică, dacă ar fi lăsat în libertate, fiind unul cert şi actual, relevat de modalitatea în care se presupune că au fost săvârşite faptele, de urmările acestora şi de tulburarea gravă produsă în rândul comunităţii.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs în termen inculpatul S.M., invocând nelegalitatea şi netemeinicia hotărârii.

Curtea, verificând actele şi lucrările dosarului prin prisma motivelor invocate, a constatat că recursul promovat este fondat, întrucât: probele administrate până în prezent în cauză nu au fost de natură a dovedi împrejurarea că inculpatul s-a sustras de la urmărirea penală. Pe cale de consecinţă, este nejustificat a fi reţinută condiţia prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., ca temei al arestării preventive.

Pe cale de consecinţă şi în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., este admis recursul declarat de inculpatul S.M. împotriva încheierii de şedinţă din 17.01.2008, pronunţată de Tribunalul Iaşi, încheiere ce este casată în parte. Rejudecând cauza, va fi înlăturat din hotărâre temeiul arestării preventive prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

7. Luarea măsurii arestării preventive. Termenul de declarare a recursului

C. proc. pen., art. 149[1] alin. (13), art. 186 alin. (2) şi (4)

În cazul termenelor procedurale stabilite pe ore, calculul acestora are ca temei dispoziţiile art. 186 alin. (2) C. proc. pen., ora de la care începe să curgă termenul şi ora în care termenul se împlineşte neintrând în durata termenului.

Termenul de 24 de ore, prevăzut de art. 140[3] alin. (1) C. proc. pen. în cazul încheierilor prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, precum şi împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, curge, pentru procuror – care a fost prezent la dezbateri – de la pronunţare.

În cazul acestui termen stabilit pe ore nu este aplicabilă prorogarea legală prevăzută în art. 186 alin. (4) C. proc. pen., potrivit căreia atunci când ultima zi a unui termen este o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârşitul primei zile lucrătoare care urmează, întrucât această dispoziţie este aplicabilă numai termenelor procedurale a căror durată este fixată pe zile, luni sau ani. Ca atare, nu prezintă relevanţă împrejurarea că punctul de sfârşit al termenului de 24 de ore se situează într-o zi nelucrătoare, procurorul fiind obligat să formuleze şi să înregistreze calea de atac în termenul imperativ stabilit de Codul de procedură penală.

C.A. Cluj, s. pen. şi de min., dec. nr. 78/R din 9 iunie 2010, portal.just.ro

Tribunalul Bistriţa-Năsăud, prin încheierea penală nr. 26/CC din 28.05.2010, a respins propunerea de arestare preventivă faţă de inculpaţii: A.M.F., cercetat pentru comiterea a patru infracţiuni de trafic de droguri, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, modificată prin O.U.G. nr. 6/2010 (patru fapte), art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, modificată, art. 4 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, modificată, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen. şi art. 33 lit. a) C. pen.; şi M.P.T., cercetat pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, modificată prin O.U.G. nr. 6/2010 (două fapte), art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, art. 4 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 modificată, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., iar în baza art. 145[1] C. proc. pen.,

Scanned with OKEN Scanner

s-a luat față de acești doi inculpați măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara.

Împotriva soluției instanței de fond a declarat recurs D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bistrița-Năsăud. Cu privire la recursul D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bistrița Năsăud:

Inculpatul A.M.F., prin apărătorul său ales, a invocat excepția tardivității recursului promovat în cauză de D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bistrița Năsăud, precizând că acesta a fost declarat la data de 31.05.2010, ora 12:50, iar hotărârea a fost pronunțată la data de 28.05.2010, ora 23:00.

Potrivit dispozițiilor art. 186 alin. (1) C. proc. pen., la calcularea termenelor procedurale, se porneşte de la ora, ziua, luna sau anul menționat în actul care a provocat curgerea termenului, iar prorogarea prevăzută de alin. (4) al art. 186 C. proc. pen. nu este incidentă în cazul termenelor procedurale calculate pe ore. Împrejurarea că dispozițiile art. 186 alin. (4) C. proc. pen. au în vedere doar termenele procedurale care se calculează pe zile, luni sau ani rezultă, în primul rând, din interpretarea literală a acestor dispoziții legale care se referă la „ultima zi a unui termen", nu şi la ultima oră a unui termen, ceea ce conduce la concluzia că legiuitorul a urmărit prorogarea doar a termenelor socotite pe zile, pe ani sau pe luni. Este evident că „ultima zi" nu poate fi decât a unui termen socotit pe zile, pe luni ori pe ani, termenul pe ore calculându-se pe unități libere de ore, astfel că, dacă s-ar fi dorit ca termenul procedural pe ore să fie prorogat în procesul penal, s-ar fi adoptat expresia folosită în art. 101 alin. (5) C. proc. civ.: „ termenul care se sfârşeşte ....". De asemenea, aceste termene se întâlnesc, în principal, în materia căilor de atac îndreptate împotriva încheierilor prin care s-a dispus asupra măsurilor preventive privative ori restrictive de libertate şi îşi au raţiunea în urgentarea declarației de recurs tocmai pentru ocrotirea în cât mai bune condiții a libertății persoanei. Dacă s-ar admite că operează prorogarea legală şi în cazul termenelor pe ore s-ar ajunge ca un termen stipulat în favoarea părții, prin prorogare să se întoarcă împotriva acesteia. Astfel, având în vedere că există posibilitatea ca durata zilelor nelucrătoare să se extindă la 3, 5 sau chiar 7 zile, o prorogare a termenului de recurs este contrară termenului scurt care guvernează detenția preventivă.

Scanned with OKEN Scanner

Cele relevate mai sus, corespund practicii instanței supreme, care, în cursul anului 2009, s-a şi pronunțat printr-o decizie de speță, în acest sens.

Astfel, potrivit art. 186 alin. (1) C. proc. pen., la calcularea termenelor procedurale se porneşte de la ora, ziua, luna sau anul menționat în actul care a provocat curgerea termenului, cu excepțiile prevăzute de lege. Termenele pe ore, cum este şi cazul în speță, se calculează pe unități libere de timp, potrivit art. 186 alin. (2) C. proc. pen., în sensul că ora de la care începe să curgă termenul şi ora în care termenul se împlineşte nu intră în durata termenului. De asemenea, în conformitate cu art. 140^3 alin. (1) C. proc. pen., împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, precum şi împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, învinuitul sau inculpatul şi procurorul pot face recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare pentru cei prezenți, şi de la comunicare, pentru cei lipsă. De altfel, potrivit art. 385^3 raportat la art. 363 alin. (2) C. proc. pen., termenul de declarare a recursului pentru procuror curge de la pronunțare atunci când a fost prezent la dezbateri.

Aşa cum rezultă din practicaua încheierii penale nr. 26 din 28.05.2010 a Tribunalului Bistrița-Năsăud, procurorul care a promovat recursul a fost prezent la dezbaterea cauzei pe fond, astfel că termenul de recurs curgea de la pronunțare. Pe cale de consecință, recursul D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bistrița, pentru a fi declarat în termenul legal prevăzut de art. 140^3 alin. (1) C. proc. pen., trebuia formulat până la data de 30.05.2010, ora 1:00, având în vedere că durata termenului este mai mare cu 2 unități de timp, respectiv 2 ore, decât termenul procedural în sine.

Curtea constată că în cauză nu este aplicabilă prorogarea termenelor prevăzută în art. 186 alin. (4) C. proc. pen., potrivit căreia atunci când ultima zi a unui termen este o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârşitul primei zile lucrătoare care urmează. După cum rezultă din interpretarea dispozițiilor art. 186 alin. (4) C. proc. pen., prorogarea generală a termenelor este aplicabilă celor procedurale a căror durată este fixată pe zile, luni sau ani, şi nicidecum celor calculate pe ore.

Încheierea atacată a fost pronunțată în şedința publică din data de 28.05.2010, orele 23:00, astfel că pentru procuror termenul de recurs începea să curgă de la pronunțare, urmând să se împlinească

Scanned with OKEN Scanner

în data de 30.05.2010, orele 1:00. Cum, în speță, termenul procedural de declarare a recursului este de 24 de ore, nefiind aplicabilă prorogarea generală reglementată în textul de lege anterior citat, rezultă că, pentru formularea în termen a recursului, acesta trebuia să fi fost declarat până la 30.05.2010, orele 1:00. În consecință, având în vedere că recursul D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bistrița-Năsăud a fost declarat în data de 31.05.2010, orele 12:50, deci după expirarea termenului prevăzut de lege, Curtea l-a respins ca tardiv, în baza art. 385^{15} pct. 1 lit. a) C. proc. pen. Având în vedere excepția invocată, însușită şi de avocații celorlalți inculpați, precum şi de către instanță, nu s-a examinat pe fond recursul D.I.I.C.O.T.

8. Propunere de arestare preventivă. Sesizarea instanței după expirarea reținerii de 24 de ore. Pretinsă inadmisibilitate a propunerii de arestare

C. proc. pen., art. 149^1 alin. (3)

Nu există o dispoziție legală care să impună un termen în care Parchetul trebuie să sesizeze instanța cu propunerea de arestare preventivă.

Nesesizarea instanței de judecată înainte de expirarea duratei reținerii are doar consecința legală a expirării acestei durate, şi nu a inadmisibilității ori nelegalității unei propuneri de arestare preventivă.

Obligația instanței, în temeiul alin. (3) al art. 149^1 C. proc. pen., de a fixa ora de soluționare a propunerii de arestare preventivă până la expirarea celor 24 de ore de reținere nu are semnificația instituirii unui termen de decădere în care procurorul ar avea obligația să sesizeze judecătorul cu propunerea de arestare preventivă.

C.A. Cluj, s. pen., dec. nr. 1512/R din 29 septembrie 2011, portal.just.ro

Tribunalul Cluj, prin încheierea penală nr. 101/C din 22.09.2011, a admis propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Cluj. În temeiul art. 149^1 C. proc. pen. şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpaților: T.A., C.D.A., M.C.G.,

Scanned with OKEN Scanner

C.O.I., M.A.V., pe o durată de 29 de zile, începând cu data de 22.09. 2011 şi până la 20.10.2011.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpaţii T.A., C.D.A., M.C.G., C.O.I., M.A.V.

Curtea examinând recursurile declarate prin prisma motivelor invocate, ajunge la următoarele constatări:

Apărătorul inculpatului C.D.A. a învederat că încheierea Tribunalului Cluj prin care s-a dispus arestarea acestuia a fost pronunţată de o instanţă nelegal învestită, deoarece a fost sesizată cu soluţionarea cererii de arestare preventivă după expirarea măsurii reţinerii de 24 de ore, luată faţă de inculpat, de către procuror. În aceste condiţii, inculpatului i-a fost încălcat dreptul la libertate prevăzut de art. 23 alin. (2) din Constituţia României, care prevede că reţinerea sau arestarea unei persoane este permisă numai în cazurile şi cu procedura prevăzută de lege. S-a susţinut că Tribunalul Cluj a demarat soluţionarea propunerii de arestare la ora 12:28, câtă vreme reţinerea expirase la ora 12:25.

Criticile recurentului C.D.A. vizând nelegala sesizare a instanţei de fond, precum şi încetarea de drept a măsurii reţinerii, cu consecinţa nelegalităţii propunerii de arestare preventivă sunt nefondate.

Astfel, cum rezultă şi din cuprinsul art. 149^1 C. proc. pen., Parchetul are competenţa de a sesiza instanţa de judecată cu propunerea de arestare preventivă. În privinţa inculpatului reţinut, legea nu prevede niciun termen în care parchetul trebuie să sesizeze instanţa cu propunerea de arestare preventivă, nesesizarea acesteia înainte de expirarea duratei reţinerii având consecinţa legală a expirării acestei durate, şi nu a inadmisibilităţii ori nelegalităţii unei propuneri de arestare preventivă. În speţă, aşa cum rezultă din citativul tribunalului, acesta a fost realizat la ora 11:37, reieşind astfel că propunerea de arestare preventivă a procurorilor a fost înaintată instanţei anterior acestei ore, deci înainte de expirarea duratei reţinerii.

Instanţa este datoare, în temeiul alin. (3) al art. 149^1 C. proc. pen., să fixeze ora de soluţionare a propunerii de arestare preventivă până la expirarea celor 24 de ore de reţinere. În cauză, ora desfăşurării dezbaterilor, deşi nu este menţionată în încheierea de şedinţă, Curtea o va aprecia ca fiind corectă cea indicată de apărătorul recurentului, ora 12:28. Deşi la momentul dezbaterii cauzei, inculpatul C.D.A. nu mai era sub puterea ordonanţei de reţinere, soluţia

Scanned with OKEN Scanner

instanței de fond nu este lovită de nulitate. Neîncadrarea în termenul de 24 de ore nu impietează asupra legalității încheierii pronunțate de instanța fondului. Respectarea acestui termen este menită să asigure participarea inculpatului la judecată în stare privativă de libertate şi să înlăture posibilitatea sustragerii sale de la desfăşurarea procedurii, iar nerespectarea lui are consecințe doar în acest plan.

Corespunde realității că la momentul judecării propunerii de arestare preventivă formulate de către D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Cluj, inculpatul C.D.A. nu mai era sub puterea ordonanței de reținere, condiții în care, dacă acesta nu a părăsit sala de judecată, având acest drept, măsura privativă de libertate fiind încetată, prin admiterea cererii Parchetului, soluția dispusă de instanță fiind executorie, el a rămas la dispoziția magistratului, iar prin exercitarea recursului, hotărârea a devenit şi definitivă la data de 29.09.2011.

9. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu arestarea preventivă. Durata măsurii

C. proc. pen., art. 145 alin. (3), art. 160^b alin. (3), art. 160^h

În ipoteza înlocuirii măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu cea a arestării preventive nu este necesară indicarea expresă a duratei arestării preventive.

În temeiul art. 146 alin. (9) şi art. 149 C. proc. pen., stabilirea unei durate exprese este obligatorie numai în cursul urmăririi penale. În cursul judecății, măsura arestării preventive nu este subordonată unui anumit termen, fiind obligatorie numai verificarea periodică a legalității şi temeiniciei acesteia, potrivit art. 160^b şi art. 160^h C. proc. pen.

Trib. Constanța, dec. pen. nr. 453 din 19 mai 2010, portal.just.ro

Prin încheierea de şedință din data de 13.05.2010, pronunțată de Judecătoria Constanța, a fost admisă sesizarea Inspectoratului de Poliție al Județului Constanța – Serviciul de Investigații Criminale. În baza art. 139 alin. (1), art. 145 alin. (3) raportat la art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a^1) şi f) C. proc. pen., a fost înlocuită măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea cu măsura arestării preventive față de inculpatul M.V. S-a dispus arestarea preventivă

Scanned with OKEN Scanner

a inculpatului M.V. pentru o durată de 20 zile, începând de la data de 13.05.2010 până la 01.06.2010, inclusiv.

Împotriva acestei încheieri de şedinţă a declarat recurs Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanţa, solicitând luarea faţă de inculpat a măsurii arestării preventive pe o durată de 30 de zile. Analizând actele şi lucrările dosarului, în raport de motivul de recurs invocat, Tribunalul a reţinut următoarele:

În mod legal şi temeinic, prima instanţă, luând act de încălcarea obligaţiei impuse inculpatului M.V. prin încheierea de şedinţă din data de 31.03.2010 a Judecătoriei Constanţa, de a nu deţine, folosi sau purta nicio categorie de arme, a dispus înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestării preventive, dispoziţiile art. 145 alin. (3) C. proc. pen. fiind imperative în acest sens, iar sesizarea I.P.J. Constanţa confirmând cele arătate mai sus. Pe de altă parte, măsura arestării preventive a fost în mod greşit dispusă pe o perioadă de 20 zile, stabilirea unei durate exprese fiind obligatorie numai în cursul urmăririi penale, conform art. 146 alin. (9) şi art. 149 C. proc. pen. Dimpotrivă, în cursul judecăţii, măsura arestării preventive nu este subordonată unui anumit termen, fiind obligatorie numai verificarea periodică a legalităţii şi temeiniciei acesteia, potrivit art. 160^{b} şi art. 160^{h} C. proc. pen. În raport de cele arătate mai sus, criticile Ministerului Public, prin care se solicită luarea măsurii arestării preventive pe o durată de 30 de zile, se dovedesc a fi nefondate, acest termen fiind specific numai fazei de urmărire penală. În sfârşit, sub aspectul modului de redactare a minutei, prima instanţă nu putea dispune, concomitent, luarea măsurii arestării preventive şi înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu această măsură, într-o atare situaţie devenind incidente prevederile art. 145 alin. (3) C. proc. pen., referitoare la înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea, în caz de încălcare, cu rea-credinţă, a obligaţiilor impuse inculpatului.

Pentru toate aceste considerente, tribunalul, în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanţa împotriva încheierii de şedinţă din data de 13.05.2010, pronunţată de Judecătoria Constanţa. A casat, în parte, încheierea penală recurată şi, rejudecând, în baza art. 139 alin. (1) raportat la art. 145 alin. (3) şi art. 148 alin. (1) lit. a^{1}) şi f) C. proc. pen., a înlocuit măsura obligării de a nu părăsi localitatea Năvodari dispusă faţă de inculpatul M.V. prin încheierea de şedinţă din data de 31.03.2010 pronunţată de Judecătoria Constanţa în

Scanned with OKEN Scanner

dosarul penal nr. (...)/2009, cu măsura arestării preventive. În baza art. 149[1] alin. (12) raportat la art. 146 alin. (10) C. proc. pen., a dispus anularea mandatului de arestare preventivă nr. 1/13.05.2010, emis de Judecătoria Constanța pe o durată de 20 de zile şi a dispus emiterea unui nou mandat de arestare preventivă pe numele inculpatului, cu începere de la data de 13.05.2010.

Notă. Speța prezentată – deşi minoritară – reflectă o dezbatere mai largă din practica judiciară actuală. În esență, această dezbatere ia în considerare ideea că măsura arestării preventive dispuse în cursul cercetării judecătoreşti (sau chiar luată în cursul urmăririi penale, dar pusă în executare în timpul judecății) nu este limitată la perioada de 30 de zile prevăzută de art. 149[1] C. proc. pen., ci se ia pe durată nedeterminată, urmând a fi verificată în intervalul maxim de 60 de zile la care face referire art. 300[2] C. proc. pen. Se poate observa că dispozițiile art. 160[a] C. proc. pen., care reglementează arestarea preventivă în cursul judecății, nu fac trimitere şi la dispozițiile art. 149[1] alin. (10) C. proc. pen. Nu ar exista astfel temei legal pentru a aplica prin analogie dispozițiile acestui text de lege, ce este în definitiv caracteristic unei alte faze procesuale, guvernată de reguli şi garanții distincte. Motivul pentru care practica judiciară rămâne dedicată concepției tradiționaliste a emiterii mandatului de arestare în cursul judecății pentru o durată de 30 de zile este evitarea unei posibile practici contradictorii a instanțelor de control judiciar.

10. Arestare preventivă în lipsă. Citarea inculpatului

C. proc. pen., art. 149[1], art. 178 alin. (2[1]), art. 291 alin. (1)[1]

În lipsa unei dispoziții exprese contrare, judecarea propunerii de arestare în lipsă a inculpatului care se sustrage de la urmărire penală, dar este în stare de libertate, urmează dispozițiile art. 291 alin. (1) C. proc. pen., citarea inculpatului fiind obligatorie.

---

[1] Alineatul (1) al art. 291 a fost modificat de art. XVIII pct. 41 din Legea nr. 202/2010 (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010), cu următorul conținut: „(1) Judecata poate avea loc numai dacă părțile sunt legal citate şi procedura este îndeplinită. Înfățişarea părții în instanță, în persoană sau prin reprezentant ori avocat ales sau avocat din oficiu, dacă acesta din urmă a luat legătura cu partea reprezentată, acoperă orice nelegalitate survenită în procedura de citare".

Scanned with OKEN Scanner

În ipoteza inculpatului care s-a sustras de la urmărire penală prin părăsirea teritoriului țării, sunt aplicabile dispozițiile art. 178 alin. (2^1) C. proc. pen., această dispoziție fiind în acord atât cu situația reală a inculpatului, care se sustrage urmăririi penale, cât şi cu cerința judecării propunerii de arestare preventivă cu celeritate.

Trib. Iaşi, înch. pen. nr. 7 din 28 ianuarie 2009, portal.just.ro

Sub nr. 580/99/2009 a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Iaşi propunerea formulată de D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Iaşi, de luare a măsurii arestării preventive a inculpatului X şi a inculpatului Y. Cu privire la acesta din urmă s-a dispus disjungerea cauzei în vederea realizării procedurii de citare.

Analizând actele şi lucrările dosarului de urmărire penală nr. 103 D/P/2007 al D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Iaşi, prin prisma temeiniciei prezentei propuneri de arestare preventivă față de inculpatul X, instanța constată următoarele:

În speța de față, atât prin rezoluția de începere a urmăririi penale din 04.08.2008, prin ordonanța de punere în mişcare a acțiunii penale din 27.01.2009, cât şi prin referatul cu propunerea de arestare preventivă, s-a reținut că în perioada anilor 2004-2005, inculpații au racolat, transportat şi găzduit părțile vătămate Z (minoră la data săvârşirii faptei), A şi B, pe care, prin amenințări şi violențe, le-au obligat să practice prostituția în zona Gării Iaşi, exploatându-le sexual, din această activitate obținând venituri importante.

Examinând dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., instanța constată că doar prima condiție impusă de textul de lege referitoare la cuantumul pedepsei prevăzute de lege pentru faptele pentru care este cercetat inculpatul X este îndeplinită. Or, în speță, inculpatul X este cercetat pentru săvârşirea unor fapte penale comise în anul 2004, neexistând date că ulterior comiterii acestora ar fi încercat zădărnicirea aflării adevărului în cauză, a împiedicat în vreun fel ancheta penală, ori ar fi încercat influențarea vreunei părți sau a martorilor. Organul de urmărire penală a cunoscut despre existența faptelor reclamate de părțile vătămate (a se vedea declarațiile victimei Z încă din anul 2004), precum şi a autorilor acestora, pe parcursul anului 2005-2006 efectuându-se o parte din actele de urmărire penală, care au fost apoi reluate la începutul anului 2008, ca urmare a soluției de infirmare a rezoluției de neîn-

Scanned with OKEN Scanner

cepere a urmăririi penale față de inculpat, când au fost reaudiate părțile vătămate, au fost audiați inculpații X și Y și s-au mai administrat alte probe. În toată această perioadă, de câțiva ani, organul de urmărire penală nu a apreciat ca necesară arestarea preventivă a inculpatului X.

Instanța reține că pericolul pentru ordinea publică trebuie apreciat și prin starea de neliniște, rezonanța faptei, prin sentimentul de insecuritate creat în rândul societății, generat de faptul că persoane cu o situație ca cea a inculpatului este judecat în stare de libertate și că la acest moment, la un interval atât de lung de la comiterea faptelor, ecoul social negativ al faptelor comise estompându-se în timp, în lipsa intervenției ferme și cât mai apropiate de momentul săvârșirii faptelor, nu mai justifică restrângerea libertății inculpatului X, privarea de libertate, ca măsură excepțională, neputând fi luată în lipsa unor probe certe din care să rezulte că acesta aflat în stare de libertate ar aduce atingere relațiilor sociale protejate de legea penală.

Instanța reține că antecedența penală a inculpatului nu justifică în sine luarea măsurii preventive celei mai severe. De altfel, din fișa de cazier a inculpatului rezultă că această mare parte din intervalul scurs de la comiterea faptelor pentru care s-a propus arestarea sa preventivă a fost în executarea unor pedepse pentru fapte, probabil concurente, neîmpiedicând în niciun fel desfășurarea cu celeritate a anchetei penale.

Pe cale de consecință, s-a respins propunerea formulată de D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Iași privind arestarea preventivă a inculpatului X.

II. Ascultarea inculpatului arestat în lipsă la momentul executării mandatului de arestare. Recurs. Inadmisibilitate

C. proc. pen., art. 150 alin. (2)

Este inadmisibil recursul formulat împotriva încheierii de ședință prin care instanța care a emis mandatul de arestare preventivă în lipsă procedează la ascultarea inculpatului în conformitate cu dispozițiile art. 150 alin. (2) C. proc. pen. Calea de atac reglementată de dispozițiile art. 140[3] C. proc. pen. nu vizează și încheierea pronunțată în temeiul art. 150 alin. (2) C. proc. pen., inculpatul având însă la dispoziție calea de atac

Scanned with OKEN Scanner

a recursului împotriva încheierii emise anterior în temeiul art. 149[1] C. proc. pen., pe care o poate exercita în termenul legal de 24 de ore.

Trib. Târgu Mureş, înch. pen. nr. 70/E din 13 martie 2009, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată la Judecătoria Târgu Mureş în data de 10.02.2009, inculpatul X a declarat recurs împotriva încheierii din data de 6.02.2009, pronunţată în dosarul nr. (...)/2009 al Judecătoriei Târgu Mureş, încheiere prin care s-a dat eficienţă mandatului de arestare preventivă nr. 8 din 29.01.2009 al Judecătoriei Târgu Mureş. Inculpatul X a precizat şi oral în faţa instanţei că recursul său vizează încheierea din 6.02.2009, solicitând să fie cercetat în stare de libertate, întrucât este bolnav.

Analizând actele şi lucrările dosarului, instanţa de control judiciar constată că, prin încheierea penală nr. 5 din 29.01.2009 a Judecătoriei Târgu Mureş, s-a dispus arestarea preventivă a inculpaţilor X şi Y pe o perioadă de câte 29 de zile fiecare, începând cu data de 29.01.2009 până la data de 26.02.2009. La momentul pronunţării încheierii, cei doi inculpaţi nu mai erau prezenţi în sala de judecată, întrucât expirase măsura reţinerii dispusă faţă de aceştia şi, în pofida recomandărilor instanţei, cei doi au plecat. Inculpatul Y a fost arestat în ziua respectivă şi depus în Arestul I.P.J. Mureş, de unde a declarat recurs împotriva hotărârii de luare a măsurii arestării preventive, acesta fiind soluţionat prin încheierea penală nr. 8/R din 2.02.2009 a Tribunalului Mureş. Cu privire la inculpatul X, tribunalul constată că, iniţial, judecătorul delegat de la Judecătoria Târgu Mureş a emis un mandat de arestare preventivă pe o durată de 29 zile, începând cu data de 29.01.2009 până la 26.02.2009, însă nefiind prezent la pronunţare, s-a înlocuit acest mandat cu altul, în care s-a menţionat că arestarea s-a dispus pe o durată de 29 de zile, începând cu data prinderii. În data de 6.02.2009, inculpatul X a fost prins de organele de poliţie şi prezentat judecătorului care a emis mandatul.

Astfel, prin încheierea din data de 6.02.2009, pronunţată în dosarul nr. (...)/2009 al Judecătoriei Târgu Mureş, s-a dispus anularea mandatului de arestare preventivă emis iniţial şi s-a dat eficienţă celui în care se menţionează că inculpatul X a fost arestat pe o perioadă de 29 de zile de la data prinderii.

Faţă de conţinutul încheierii penale pronunţate la data de 6.02.2009 în dosarul nr. (...)/2009 al Judecătoriei Tg. Mureş şi

Scanned with OKEN Scanner

întrucât procedura impusă de art. 152 alin. (4) C. proc. pen. nu prevede o anumită cale de atac, instanța a respins, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. a) C. proc. pen., ca inadmisibil, recursul inculpatului.

12. Minor sub 16 ani. Proba discernământului

C. proc. pen., art. 149^{1}, art. 160^{9}

Admiterea propunerii de arestare preventivă este condiționată de constatarea existenței indiciilor și datelor temeinice ce conduc la presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârșit, cu vinovăție, faptele de care este acuzat.

Reținerea și arestarea preventivă a minorului între 14 și 16 ani sunt condiționate de concluzia existenței discernământului în raport de faptele reținute în sarcina sa. Potrivit dispozițiilor art. 63 alin. (2) C. proc. pen., probele nu au valoare dinainte stabilită, aprecierea lor fiind făcută de organele judiciare în urma examinării tuturor probelor administrate. Probarea discernământului minorului sub 16 ani se poate face, în temeiul acestui text, prin orice mijloc pertinent de probă. De aceea, lipsa raportului de expertiză medico-legală privind existența discernământului nu justifică concluzia nedovedirii condițiilor răspunderii penale, organele judiciare având la dispoziție și alte mijloace de probă în vederea analizei existenței sau nu a acestei împrejurări de fapt.

Trib. Constanța, s. pen., dec. nr. 48 din 10 martie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință pronunțată de Judecătoria Constanța la data de 10.03.2009, s-au dispus următoarele:

În baza art. 149^{1} C. proc. pen., s-a respins propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța privind arestarea preventivă a inculpatului F.C.F., ca nefondată. Pentru a pronunța această încheiere, prima instanță a avut în vedere următoarele:

Potrivit art. 148 alin. (1) C. proc. pen. raportat la art. 143 C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului se poate dispune dacă sunt probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. Cu privire la faptele din datele de 08.03.2009, 09.03.2009 și 23.02.2009, instanța constată că, deși din mijloacele de probă administrate pe parcursul urmăririi penale (declarațiile părților vătămate, declarațiile inculpatului, procese-verbale de cercetare la fața locului, procese-verbale de reconstituire, declarațiile martorilor A.A., V.S., I.D., R.A., S.B., T.Gh., A.L., A.A., declara-

Scanned with OKEN Scanner

ţiile reprezentanţilor societăţilor comerciale, procese-verbale întocmite cu ocazia predării către părţile vătămate a bunurilor sustrase) rezultă indicii că inculpatul ar fi săvârşit faptele pentru care este cercetat, instanţa constată că la acest moment procesual nu sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., întrucât nu se poate reţine că în cauză ar exista indicii temeinice care să justifice presupunerea rezonabilă că inculpatul ar fi săvârşit fapte prevăzute de legea penală. Astfel, potrivit art. 99 alin. (2) C. pen., inculpatul minor cu vârsta între 14 şi 16 ani beneficiază de o prezumţie relativă a lipsei de discernământ, răspunzând penal doar dacă se dovedeşte că a acţionat cu discernământ. Instanţa constată că la dosarul cauzei există raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nr. 315/P/17.10.2007, emis de Serviciul de Medicină Legală Constanţa, însă acest raport a concluzionat că inculpatul a avut discernământ în raport de faptele săvârşite în perioada 11.09.2007 - 08.10.2007. Cu privire la faptele reţinute în sarcina inculpatului ca fiind săvârşite la datele de 08.03.2009, 09.03.2009 şi 23.02.2009, nu există la dosar dovada că acesta ar fi acţionat cu discernământ.

În ceea ce priveşte faptele din perioada 11.09.2007 - 08.10.2007, deşi în cauză sunt incidente prevederile art. 143 C. proc. pen., nu sunt întrunite şi condiţiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., referitoare la pericolul concret pentru ordinea publică pe care l-ar prezenta lăsarea în libertate a inculpatului. Instanţa apreciază că nu se mai poate vorbi de existenţa unui pericol concret pentru ordinea publică, în condiţiile în care, pentru aceste infracţiuni, inculpatul este cercetat în stare de libertate de 5 luni. De asemenea, instanţa are în vedere că inculpatul are 15 ani, se află la primul conflict cu legea penală şi a recunoscut faptele pentru care este cercetat. Instanţa mai reţine că privarea inculpatului de libertate, trimiterea sa într-un loc de deţinere ar fi o măsură gravă, care ar avea efecte negative asupra sa, având în vedere că este în vârstă de 15 ani.

Împotriva încheierii pronunţate de Judecătoria Constanţa la data de 10.03.2009, în termen legal a declarat recurs Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanţa. Examinând legalitatea şi temeinicia sentinţei penale recurate, atât prin prisma criticilor formulate, cât şi din oficiu, instanţa constată următoarele:

Din examinarea dispoziţiilor art. 148 alin. (1) C. proc. pen. raportat la art. 143 C. proc. pen., rezultă că existenţa indiciilor te-

Scanned with OKEN Scanner

meinice se analizează în paralel cu incidența cazurilor în care poate fi dispusă arestarea, dar numai raportat la o faptă prevăzută de legea penală.

Pentru a răsturna prezumția relativă reglementată de art. 99 alin. (2) C. pen. referitoare la minorul cu vârsta cuprinsă între 14 şi 16 ani, este necesar să se constate că, în raport cu anumite circumstanțe, fapte sau situații, acesta a avut capacitatea psihofizică care-l face capabil să înțeleagă şi să îşi manifeste normal voința, conformând-o exigențelor vieții juridice. Este real că la 14 ani, cu privire la furturile comise în perioada 11.09.2007 - 08.10.2007, s-a constatat prin expertiza medico-legală că inculpatul minor prezintă discernământ, iar la acest moment, în urma audierii de către instanța de recurs, se constată că acesta răspunde coerent şi pare a înțelege situația în care se află, dar din aceste elemente nu se poate prezuma prezența discernământului cu privire la faptele reținute în sarcina minorului ca fiind comise în anul 2009. Legiuitorul a prezumat incapacitatea pentru minorul aflat în prima parte a adolescenței – perioada 14-16 ani, pornind tocmai de la capacitatea imperfectă în care se află acesta, de la aptitudinea diferită pe care minorul o are de a înțelege, de a cunoaşte ceea ce este licit şi ceea ce este ilicit şi de a-şi manifesta conştient voința în raport cu un anumit fapt. Discernământul este analizat ca o capacitate penală mărginită la o speță concretă, şi nu generalizată la orice manifestare a unei persoane. Acelaşi adolescent poate fi socotit că fiind capabil într-un caz şi incapabil în altul. Având în vedere această prezumție relativă instituită de legiuitor în favoarea minorului, doar expertiza medico-legală făcută în prezent, cu privire la faptele ce se reține a fi comise pe 23.02.2009,08.03.2009, 09.10.2009, ar putea-o răsturna, expertiză care însă nu a fost efectuată în acest dosar.

Față de acestea, tribunalul, în opinie majoritară, apreciază că este legală şi temeinică concluzia primei instanțe, potrivit căreia la acest moment procesual nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., întrucât nu se poate reține că în cauză ar exista indicii temeinice care să justifice presupunerea rezonabilă că inculpatul ar fi săvârşit fapte prevăzute de legea penală.

Cât priveşte furturile reținute a fi comise în intervalul 11.09.2007 - 08.10.2007, instanța de recurs, deşi constată prezența indiciilor temeinice de săvârşire a acestor fapte, din perspectiva analizei temeiului prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.,

Scanned with OKEN Scanner

apreciază că acesta nu se regăseşte, raportat la intervalul mare de timp care a trecut de la constatarea acestor furturi, luând în considerare şi particularităţile socio-familiale care au determinat dezvoltarea inculpatului minor (acesta a crescut de la vârsta de 6 ani prin centre de primire minori, a întâmpinat grave lipsuri materiale, a fost lipsit constant de mijloace de subzistenţă, de sprijin moral şi de supraveghere), iar luarea faţă de inculpat a măsurii arestului preventiv ar atrage alte consecinţe negative răsfrânte asupra dezvoltării viitoare.

Apreciind încheierea pronunţată de prima instanţă ca legală şi temeinică, a fost respins recursul declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanţa, ca nefondat.

13. Arestare preventivă prin sentinţă penală. Indicarea temeiurilor de arestare

C. proc. pen., art. 148, art. 160[a], art. 350 alin. (1)[1]

Luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, în lipsă, prin sentinţa penală impune analiza temeiurilor de arestare preventivă prevăzute de dispoziţiile art. 148 C. proc. pen.

Este nelegală luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., fără ca instanţa să analizeze şi să constate incidenţa a cel puţin unuia dintre temeiurile de arestare preventivă enumerate de art. 148 C. proc. pen.

C.A. Braşov, s. pen., dec. nr. 785/Ap din 18 august 2005, portal.just.ro

Împotriva inculpatului S.I. s-a luat măsura arestării preventive, în lipsă, prin hotărârea de condamnare, fără a se menţiona îndeplinirea cerinţelor art. 143 C. proc. pen. şi fără a se menţiona vreunul din cazurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen., singurul temei menţionat de instanţă fiind cel prevăzut de art. 350 C. proc. pen. Potrivit dispoziţiilor art. 350 C. proc. pen., instanţa are îndatorirea ca prin hotărâre să se pronunţe cu privire la revocarea, menţinerea

[1] Alineatul (1) al art. 350 a fost modificat de art. I pct. 164 din Legea nr. 356/2006 (M. Of. nr. 677 din 7 august 2006), cu următorul conţinut: „(1) Instanţa are obligaţia ca, prin hotărâre, să se pronunţe asupra luării, menţinerii sau revocării măsurii arestării preventive a inculpatului şi asupra luării sau revocării măsurii obligării acestuia de a nu părăsi localitatea ori ţara, motivând soluţia pronunţată".

Scanned with OKEN Scanner

sau luarea măsurii arestării preventive, însă în această materie, în lipsa unor reglementări incluse în art. 350 C. proc. pen., care să aibă caracter special, trebuie aplicate dispozițiile din partea generală a Codului de procedură penală ce reglementează în mod expres instituția arestării preventive. Ca atare, potrivit art. 160[a] C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă în cursul judecății, prin încheiere motivată, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 C. proc. pen. şi există vreunul din cazurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen. Când sunt întrunite aceste condiții, judecătorul dispune arestarea preventivă a inculpatului, arătând temeiurile care justifică luarea acestei măsuri şi fixând durata acesteia, care nu poate depăşi 30 de zile. Aceste dispoziții, incluse în art. 149[1] alin. (10) C. proc. pen., au caracter imperativ şi sunt aplicabile, indiferent dacă măsura arestării preventive se ia în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății.

Câtă vreme aceste dispoziții trebuie înscrise în cuprinsul actului procesual, rezultă că lipsa lor atrage nulitatea absolută a acestuia şi nu poate fi suplinită prin menționarea lor în cuprinsul actului procedural, care doar execută dispoziția actului procesual. Acceptând un alt punct de vedere, s-ar ajunge la situația (inacceptabilă de altfel) în care în cuprinsul hotărârii de arestare preventivă să nu se menționeze durata acestei măsuri, fiind suficient ca aceasta din urmă să fie menționată doar în conținutul mandatului de arestare. Ca atare, instanța de judecată avea obligația legală de a menționa în dispozitivul hotărârii prin care a dispus arestarea preventivă temeiurile care au justificat această măsură, considerentele hotărârii având drept scop doar motivarea în concret, *in extenso*, a acestor temeiuri.

Pe de altă parte, inculpatul arestat preventiv se poate plânge cu privire la nelegalitatea doar a actului procesual (respectiv a hotărârii prin care s-a luat măsura arestării preventive), nu şi a actului procedural (respectiv a mandatului de arestare preventivă) în condițiile reținerii în mod nelegal a unora dintre temeiurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen. Astfel, indicarea temeiurilor prevăzute de art. 148 C. proc. pen. doar în cuprinsul mandatului de arestare preventivă ar echivala cu negarea dreptului inculpatului de a contesta legalitatea reținerii acestor temeiuri.

Scanned with OKEN Scanner

14. Arestare preventivă în cursul judecății. Date în sensul că inculpații se vor sustrage de la judecată

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. a) şi f), art. 160[a]

Legăturile limitate ale inculpaților cu statul de cetățenie, stabilirea familiei inculpaților în alt stat, efectuarea de demersuri pentru obținerea cetățeniei acestuia constituie împrejurări ce pot fi asimilate datelor ce justifică temerea că inculpații ar putea să se sustragă de la judecată, prin părăsirea nestingherită a teritoriului României, fapt care ar impieta şi asupra desfăşurării cu celeritate a procesului penal, având în vedere mai ales că urmărirea penală a fost îngreunată tocmai de absența inculpaților, pentru perioade lungi, din țară.

Incidența temeiului de arestare prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. este determinată de gravitatea sporită a faptelor de care sunt acuzați – trafic de minori constând în aceea că inculpații au recrutat prin înşelăciune şi transportat din România şi au cazat în Belgia mai multe părți vătămate suferind de handicap sever sau minore, obținând venituri din exploatarea acestora –, relevată de recrudescența acestui tip de fenomen infracțional în societatea românească actuală. Se adaugă caracteristicile concrete ale acțiunilor ce li se reține inculpaților în sarcină, comise asupra unor victime cu handicap sever sau, după caz, minore, profitând de credulitatea şi, mai cu seamă, de vulnerabilitatea emoțională şi materială a acestora, acțiuni desfăşurate de-a lungul unei perioade considerabile de timp, ceea ce conturează existența unei veritabile specializări a inculpaților în obținerea de venituri ilicite prin exploatarea persoanelor nevoiaşe.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 46773/3/2008 din 16 ianuarie 2009, definitivă prin dec. nr. 143 din 29 ianuarie 2009 a C.A. Bucureşti, s. I pen., nepublicată

La termenul de judecată din data 16.01.2009, Tribunalul Bucureşti, Secția I penală, a pus în discuție, în cauza penală privind pe inculpații S.I. şi S.A., arestarea preventivă a inculpaților, conform art. 148 alin. (1) lit. a) şi f) C. proc. pen. Asupra luării măsurii arestării preventive a inculpaților S.I. şi S.A., conform art. 148 alin. (1) lit. a) şi f) C. proc. pen., instanța constată următoarele:

Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bucureşti, inculpații S.I. şi S.A. au fost trimişi în judecată, sub aspectul săvârşirii

Scanned with OKEN Scanner

infracțiunii prevăzute și pedepsite de art. 12 pct. 2 lit. a) și art. 13 alin. (1), în ref. la art. 2 pct. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001, modificată prin O.U.G. nr. 79/2005, cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reținut că prin înșelăciune au recrutat și transportat din România și au cazat în Belgia mai multe părți vătămate suferind de handicap sever sau minore, obținând venituri din exploatarea acestora în perioada noiembrie 2004-aprilie 2006. Instanța constată că, la dosar, sunt suficiente probe din care să rezulte presupunerea rezonabilă că acești inculpați au comis faptele pentru care au fost trimiși în judecată, în sensul art. 68^1 C. proc. pen., așa cum rezultă din declarațiile părților vătămate și părți civile, declarațiile martorilor, procese-verbale de verificare, declarațiile inculpaților și învinuitului, procesele-verbale de confruntare. Declarațiile părților vătămate date în faza de urmărire penală se coroborează cu declarațiile martorilor audiați în cauză atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de judecată. Victima D.M.-B., în vârstă de 14 ani la momentul traficării sale, audiată în fața instanței a declarat în mod amănunțit tratamentul inuman la care au fost supuse victimele, persoane cu handicap sever, dar și minorele D.S., în vârstă de 15 ani la data traficării, și D.F.A., în vârstă de 3 ani la data traficării.

Aceeași victimă care participă în procesul penal ca martor a precizat că inculpata S.A. îl punea să meargă la cerșit împreună cu sora sa minoră în vârstă de 3 ani, iar în momentul în care erau ridicați de poliția spaniolă erau învinovățiți că nu au fugit suficient de repede și că oricum „așa mai sunt luați țigani de poliție". Încercările de turnare a obiectului arestului preventiv către elemente de natură etnică sau religioasă formulate de inculpați prin apărător se dovedesc astfel într-o bună măsură nu numai nefondate, dar și cinice, în condițiile în care chiar victimele traficului sunt persoane handicapate sau în vârstă de 3 ani, aparținând ele însele etniei rrome. Martorul arată de asemenea practicile de o deosebită cruzime ale inculpatului S.I., care bănuind că victimele ar mai păstra din cerșit ceva bani, le făcea acestora percheziții, dezbrăcându-le până la piele, indiferent de sexul victimei. De asemenea, partea vătămată D.F., în momentul în care a dorit să se întoarcă în România din Spania, pentru că nu mai vroia să cerșească, a fost lovită cu piciorul în zona feței. Faptul că D.F. a mai venit în România pe durata traficului de persoane nu evidențiază o periculozitate mai mică a făptuitorilor, deoarece aceștia au avut grijă ca de fiecare

Scanned with OKEN Scanner

dată să rămână în străinătate în grija lor sau a familiei lor, ca garanție, soția sau copiii părții vătămate. De altfel, susținerile martorului apar ca fiind extrem de credibile, în condițiile în care inculpații au dat declarații nerealiste, care se bazează pe întâlniri întâmplătoare cu părțile vătămate în Belgia și apoi în Spania.

Martorul C.P. precizează de altfel că nu există niciun element aleator în întâlnirea dintre inculpați și victime și a precizat că era vorba de o înțelegere între aceștia, victimele trebuind să remită jumătate din banii obținuți din cerșit familiei S. Martora D.E. precizează, de asemenea, că victimele erau supuse unui regim de teroare și controlate, fiind obligate să cerșească în favoarea inculpaților.

Apărarea se află într-o gravă confuzie în ceea ce privește „noțiunea de înțelegere", aceasta având un sens deosebit față de cea în civil, în cazul infracțiunii de trafic de persoane, făptuitorii putând obține acordul victimei prin folosirea de mijloace mincinoase sau profitând de starea de neputință a acesteia. În cazul de față există indicii că inculpații au promis victimelor handicapate că vor beneficia de tratamente medicale la spitale din Belgia și beneficii financiare ca urmare a ajutorului social dat de statul belgian.

Arestarea se impune prin prisma art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., deoarece, așa cum a declarat chiar inculpatul, acesta are 5 copii în Spania, unde are domiciliu și a depus deja documentele pentru obținerea cetățeniei belgiene, fiind în așteptare în acest sens. Apare ca fiind evident că inculpații au legături limitate cu România, consolidându-și-le pe cele din Belgia și Spania, în România fiind doar în vizită. Ultima dată au permis lui D.F. să se întoarcă în țară cu condiția să-i mai racoleze câteva persoane handicapate, element ce conturează posibilitatea ca inculpații să mai săvârșească și în continuare astfel de fapte dacă vor rămâne liberi. În cazul în care nu se ia această măsură preventivă, aceștia vor putea părăsi oricând teritoriul țării, în condițiile în care ar bănui că procesul ar putea lua o turnură nefavorabilă lor. Măsurile obligării de a nu părăsi țara sau localitatea ar fi ineficiente, deoarece în cazul deplasării terestre, trecerea pe la punctele vamale cu țările membre ale Uniunii Europene s-ar face printr-o simplă prezentare formală a buletinului, fără a mai fi nevoie de pașaport.

Sunt întrunite, de asemenea, elementele art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., în condițiile în care există indicii clare rezultate din declarațiile martorilor audiați că inculpații și-au făcut un *modus*

Scanned with OKEN Scanner

livendi din traficarea de copii şi handicapaţi, aşa-zisele adeverinţe de venit din Spania fiind doar acoperiri formale ale activităţii ilicite efectuate.

În aceste condiţii a dispus arestarea celor doi inculpaţi, în baza art. 148 alin. (1) lit. a) şi f) C. proc. pen., pentru o durată de 30 de zile începând cu data încarcerării.

Împotriva acestei încheieri, imediat după pronunţarea soluţiei de luare a măsurii arestării preventive în şedinţă publică, au declarat recurs inculpaţii S.I. şi S.A.

Analizând actele şi lucrările dosarului, în raport cu motivele astfel invocate, precum şi din oficiu, Curtea constată că recursurile inculpaţilor S.I. şi S.A. sunt nefondate, pentru considerentele ce se vor arăta în cele ce urmează:

Judecătorul de la instanţa de fond a dispus în mod legal şi temeinic, cu respectarea dispoziţiilor art. 160^a raportat la art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a) şi f) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpaţilor S.I. şi S.A. pentru o perioadă de 30 de zile, soluţia respectivă întemeindu-se pe o evaluare corectă a probatoriului administrat în cauză până în prezent, atât sub aspectul existenţei unor indicii temeinice – în accepţiunea art. 68^1 C. proc. pen. – care îndreptăţesc presupunerea rezonabilă a săvârşirii de către aceştia a faptelor de care sunt acuzaţi, cât şi sub aspectul stării de pericol ce ar fi generată pentru ordinea publică prin lăsarea lor în libertate.

Cu privire la incidenţa vreunuia dintre temeiurile arestării preventive prevăzute de art. 148 C. proc. pen., dat fiind faptul că inculpaţii în mod obişnuit îşi petrec o mare parte de timp pe teritoriul unor state străine, respectiv în Spania, unde au cinci copii şi îşi au domiciliul, sau în Belgia, unde au şi întreprins demersuri în vederea obţinerii cetăţeniei belgiene, în mod corect judecătorul fondului a apreciat că aceste împrejurări pot fi asimilate datelor ce justifică temerea că inculpaţii ar putea să se sustragă de la judecată, prin părăsirea nestingherită a teritoriului României, ceea ce în mod evident ar dăuna şi desfăşurării cu celeritate a procesului penal, mai ales că şi urmărirea penală s-a desfăşurat în mod anevoios tocmai din această pricină. În plus, Curtea mai constată că privarea de libertate a inculpaţilor este impusă şi de necesitatea de a asigura o bună desfăşurare a judecăţii, potrivit art. 136 alin. (1) C. proc. pen., în condiţiile în care, până în prezent, instanţa de fond nu a procedat încă la ascultarea nemijlocită a victimelor şi a martorilor care au declarat împotriva lor în faza de urmărire penală, preîntâmpinân-

Scanned with OKEN Scanner

du-se astfel orice posibilă încercare de influențare a declarațiilor acestora. Anticiparea unei astfel de conduite din partea inculpaților este rezonabilă, având în vedere specificul probatoriului în cazul acestor infracțiuni și predispoziția părților vătămate către compromis, pe fondul stării de pauperitate a acestora.

Pentru motivele de mai sus, recursurile au fost respinse ca nefondate.

15. Arestare preventivă prin sentință penală. Temeiuri. Menținerea stării de arest în apel, în baza art. 300² C. proc. pen.

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. e), art. 160ª alin. (4), art. 300², art. 350 alin. (1)

Față de inculpatul care a mai fost anterior arestat în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale sau al judecății, se poate dispune din nou această măsură, dacă au intervenit elemente noi care fac necesară privarea sa de libertate.

Luarea măsurii arestării preventive în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen. nu presupune punerea în discuție cu ocazia dezbaterilor a posibilității luării acestei măsuri sau a temeiului de arestare preventivă.

Este incident temeiul de arestare preventivă prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. e) C. proc. pen. în ipoteza în care inculpații, care au fost anterior arestați în temeiul art. 148 alin. (1) lit. a) și f) C. proc. pen. și care ulterior punerii lor în libertate au oferit victimelor infracțiunii de trafic de persoane suma de 5.000 euro pentru a se împăca și implicit a-și retracta declarațiile, sumă primită de victime și care a determinat efectiv pe acestea să revină asupra declarațiilor inițiale.

Instanța de apel verifică legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive în temeiul art. 300² C. proc. pen.

Trib. București, s. I pen., sent. nr. 1064/F din 27 noiembrie 2009 și înch. nr. 46773/32008 din 18 decembrie 2009 a C.A. București, s. a II-a pen., definitivă prin dec. nr. 4313/2009 a I.C.C.J., s. pen., nepublicată

Prin rechizitoriul din 08.12.2008 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial București s-a dispus trimiterea în judecată, în stare de libertate, a inculpaților S.I. și inculpata S.A. pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane, prevăzute de art. 12 pct. 2 lit. a) și art. 13

Scanned with OKEN Scanner

alin. (1) în referire la art. 2 pct. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001, modificată prin O.U.G. nr. 79/2005, cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reținut că în luna noiembrie 2004, prin înșelăciune, inculpații S.I. și S.A. au recrutat și transportat din România și au cazat în Belgia și Spania, părțile vătămate D.F., D.A. și pe minora D.A.S., pe care le-au obligat să cerșească în folosul lor.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța a reținut următoarea situație de fapt:

În luna octombrie 2004, inculpatul S.I., persoana care se ocupa cu traficul de persoane cu handicap, s-a deplasat la domiciliul familiei D., pe care îi știa din vedere, pentru a-i racola să meargă la cerșit în țări din Europa occidentală. Din familia D. face parte numitul D.F., în vârstă de 55 ani, suferind de handicap grav permanent și care se deplasa în cârje, ulterior handicapul agravându-se și deplasându-se în scaunul cu rotile, soția acestuia D.A., analfabetă și suferind de handicap sever de gradul I, paraplegie flască și care se deplasa tot în scaunul cu rotile, precum și minorii D.A.S., în vârstă de 14 ani la data săvârșirii faptelor, D.M.B., în vârstă de 16 ani la data săvârșirii faptelor și D.F.A., în vârstă de 4 ani la data săvârșirii faptelor. Discuțiile de recrutare au avut loc cu capul familiei D., respectiv partea vătămată D.F. Acestuia i s-a propus să se deplaseze împreună cu familia sa în Belgia, unde îi aștepta soția inculpatului, respectiv inculpata S.A., pentru a cerși, iar veniturile urmând a fi împărțite. Părții vătămate i-a fost invocată și posibilitatea ca soția sa, D.A., ce se afla în scaunul cu rotile, să fie operată de medicii belgieni și să scape de handicap. În urma unui consiliu familial victimele au acceptat oferta făcută de inculpatul S.I. Inculpatul a condus părțile vătămate D.F., D.A. și copiii lor D.F., de 4 ani, și D.S., de 14 ani, până la Arad cu un microbuz, de aici deplasându-se cu un autocar până la Bruxelles. Aici au fost așteptați de o soră a inculpatei S.A., care a condus grupul victimelor până la locuința inculpatei, unde mai locuia cu alți 6 copii ai săi. În prima parte a perioadei în care au stat în Belgia, părțile vătămate au trebuit să cerșească, deoarece nu aveau vreun venit, nu cunoșteau limba și nici nu erau înregistrate legal cu permis de ședere în acest stat, România nefiind stat membru al Uniunii Europene la data săvârșirii faptelor. Documentele de identitate erau ținute de inculpata S.A., părțile vătămate având asupra lor doar

Scanned with OKEN Scanner

copii xerografiate după nişte documente în limba franceză, pe care nu o cunoşteau.

Acestea se aflau într-o stare de totală dependenţă de inculpaţi, deoarece nu aveau resurse financiare, nu aveau unde locui, nu cunoşteau limba ţării unde se aflau, erau persoane cu un sever handicap şi nu se puteau deplasa liber sau erau minore, nu aveau acte de identitate şi, în plus, nu se puteau adresa deschis autorităţilor belgiene, deoarece nu aveau permise de şedere legale, putând fi imediat expulzaţi, iar minorii luaţi din sânul familiei şi trecuţi la un centru de minori. Astfel, familia D. a continuat să practice cerşetoria, în primele luni toţi banii fiind daţi inculpatei S.A. în contul aşa-ziselor cheltuieli de transport şi cazare, iar, ulterior, majoritatea sumelor obţinute din cerşit i-au revenit tot acesteia, deoarece era gazda şi cerea orice sumă pe chirie şi utilităţi, victimele neavând posibilitatea de a-şi alege o altă conduită. D.F., în speranţa obţinerii unor venituri proprii mai mari, a sunat în România şi a chemat şi pe fiul său minor D.B. să vină în Belgia la cerşit, lucru care s-a şi întâmplat. Cum în Belgia, atât victimele, cât şi inculpaţii intraseră în atenţia autorităţilor, cei traficaţi neavând permise de şedere, s-au deplasat cu toţii, după un an, în Spania, cu un microbuz pus la dispoziţie tot de familia inculpatului S.I., pentru a-şi continua activitatea de cerşetorie. Partea vătămată D.F. şi-a schimbat declaraţia la ultimul termen, după ce a primit 5.000 euro de la inculpaţi, arătând că s-a împăcat. Declaraţia apare ca fiind părtinitoare, în vederea favorizării inculpaţilor.

Faptele inculpaţilor S.I. şi S.A., care pe parcursul anilor 2004-2006 au recrutat, transportat, transferat şi cazat, prin înşelăciune şi constrângere, în scopul exploatării, părţile vătămate D.F. şi D.A., întrunesc elementele constitutive ale infracţiunii prevăzute de art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001. Fapta aceloraşi inculpaţi de a recruta, transporta, transfera şi găzdui pe minorii D.A., de 4 ani, D.S., de 14 ani şi D.B., de 16 ani, în scopul exploatării întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii prevăzute de art. 13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001. Părţile vătămate au fost ţinute în stare de aservire, deoarece depindeau de inculpaţi din punct de vedere financiar, logistic, nu aveau acte şi nici nu cunoşteau limba ţărilor în care au fost transportaţi, astfel încât se va reţine şi incidenţa art. 2 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 678/2001. Părţile vătămate au fost exploatate prin cerşit, or, această activitate încalcă dreptul fundamental al omului la onoare şi demnitate, sens

Scanned with OKEN Scanner

în care va reține și incidența art. 2 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 678/2001.

În ceea ce privește măsurile preventive, instanța apreciază că față de inculpați se impune luarea măsurii arestului preventiv, în baza art. 350 alin. (1) C. proc. pen. raportat la art. 148 alin. (1) lit. e) C. proc. pen. Inculpații nu au înțeles nimic din gestul de clemență deosebit făcut de Curtea de Apel București, care, prin decizia nr. 373/2.03.2009, i-a pus în libertate, fiind anterior arestați, în baza art. 148 alin. (1) lit. a) și f) C. proc. pen., considerându-l probabil un gest de slăbiciune a organelor judiciare. Au profitat în continuare de starea puternică de pauperitate a victimelor și le-au oferit acestora suma de 5.000 euro pentru „a se împăca" și, implicit, a-și retracta declarațiile, sumă încasată de victime. Suma dată de inculpați și primită de victime nu este contestată, tranzacția făcându-se chiar în prezența avocatului ales al inculpaților, care a recunoscut acest lucru în fața instanței.

Fără a analiza elemente de deontologie ale profesiei de avocat, acest aspect fiind de competența baroului sau Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, Tribunalul urmează a constata că, în speță, sunt întrunite exigentele art. 148 alin. (1) lit. e) C. proc. pen. față de inculpați. Victima D.F. a dat în urma primirii banilor o declarație în data de 27.11.2009, prin care arăta că „s-a împăcat" cu inculpații ca urmare a primirii a 5.000 euro, arătând că îi este milă de inculpați și nu își poate explica de ce își retractează toate celelalte declarații. În urma sesizării procurorului pentru infracțiunea flagrantă de favorizare a infractorului față de partea vătămată D.F., celelalte victime au devenit mai prudente și nu au dat, la rândul lor, vreo altă declarație, eventual, una „de împăcare". Se impune în aceste condiții arestarea preventivă a inculpaților, deoarece după ce au fost eliberați de instanța de control judiciar au procedat la o înțelegere frauduloasă cu victimele, remițându-le 5.000 euro pentru a-și schimba declarațiile și a obține în acest mod o soluție de achitare.

Împotriva acestei hotărâri au formulat apel inculpații. Separat, aceștia au formulat recurs împotriva dispoziției privind arestarea preventivă.

Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, s-a pronunțat asupra legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive dispuse de instanța de fond la primul termen de judecată, în temeiul art. 300^2

Scanned with OKEN Scanner

C. proc. pen. Prin încheierea de şedinţă din data de 18.12.2009, instanţa de control judiciar a reţinut următoarele:

Analizând temeiurile ce au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive, respectiv art. 350 şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., Curtea apreciază că se menţin şi în prezent şi se impune în continuare privarea de libertate a inculpaţilor, având în vedere că inculpaţii se află în situaţia prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. e) C. proc. pen., respectiv au comis din nou o infracţiune, or, din datele existente rezultă necesitatea împiedicării săvârşirii unei alte infracţiuni. Curtea apreciază că temeiurile ce au stat la baza arestării inculpaţilor impun privarea de libertate în continuare a acestora şi, conform art. 160^b şi art. 300^2 C. proc. pen., a menţinut starea de arest.

Recursul formulat de inculpaţi împotriva acestei încheieri a fost respins ca nefondat prin decizia penală nr. 4313/29.12.2009 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Secţia penală.

Notă. Dispoziţia de arestare preventivă a inculpatului, luată prin sentinţa penală, în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., ridică mai întâi problema admisibilităţii recursului formulat separat împotriva dispoziţiei de arestare şi, subsecvent, problema termenului de exercitare a acestei căi de atac. După cum reiese şi din speţele următoare, toate fiind soluţionate în cadrul Curţii de Apel Bucureşti, instanţa de control judiciar s-a pronunţat asupra legalităţii şi temeiniciei măsurii arestării preventive luate în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., în condiţiile art. 300^2 C. proc. pen., deci în cadrul judecării apelului. Curtea nu s-a pronunţat însă explicit în niciunul dintre aceste cazuri asupra admisibilităţii căii de atac a recursului, formulat numai împotriva dispoziţiei de arestare preventivă, deşi în fiecare dintre cazuri inculpaţii au promovat atât apel împotriva soluţiei pe fond, cât şi recurs, separat, împotriva luării măsurii arestării.

16. Arestare preventivă prin sentinţă penală. Temeiuri. Termen de redactare a sentinţei

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 350 alin. (1)

Instanţa învestită cu soluţionarea cauzei penale poate lua, în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., măsura arestării preventive faţă de inculpatul trimis în judecată, dacă în momentul deliberării constată că este incident temeiul arestării preventive prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Măsura arestării preventive luată în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen. este executorie.

Termenul de redactare a sentinței penale nu este modificat ca urmare a acestei măsuri, instanța urmând a redacta hotărârea în termenul dispozitiv de 20 de zile prevăzut de art. 310 alin. (2) C. proc. pen.

Trib. Bucureşti, s. I pen., sent. nr. 488/F din 11 iunie 2010 şi înch. nr. 50783/3/2009 din 12 iulie 2010 a C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., definitivă prin dec. nr. 722/2010 a I.C.C.J., s. pen., nepublicată

Prin rechizitoriul nr. 119/P/2009 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților Ş.C. şi R.B.A. pentru săvârşirea a două infracțiuni de luare de mită, prevăzute şi pedepsite de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 254 alin. (2) C. pen. cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

Analizând actele şi lucrările dosarului, Tribunalul a reținut următoarea situație de fapt:

În data de 11.02.2009, inculpații Ş.C. şi R.B.A., inspectori în cadrul Direcției Antifraudă a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, s-au deplasat la un punct de lucru al SC D.D.S. SRL, situat în Bucureşti, str. G., în scopul de a obține diferite sume de bani, în condițiile în care în zilele imediat următoare inculpatul R.B.A. trebuia să organizeze şi un botez. Ambii inculpați au intrat în magazine şi şi-au scos legitimațiile, prezentându-le vânzătoarei. Verbal au arătat că sunt de la Garda Financiară şi au cerut vânzătoarei să facă un raport de casă, aşa cum rezultă din declarațiile martorei sus-amintite, care se coroborează cu imaginile video, din care rezultă că aceasta a făcut monetarul şi a înaintat inculpaților „x"-ul casei de marcat. Acest raport de pe casa de marcat a fost primit de inculpatul Ş., acesta studiind atent înscrisul, după cum rezultă din înregistrări şi a cerut mai multe explicații vânzătoarei, aceasta fiind nevoită să verifice facturi de față cu inculpatul. Or, o astfel de atitudine este incompatibilă cu cea specifică unor simpli clienți care au venit să cumpere materiale de construcții, după cum au încercat inculpații să acrediteze ideea. Constatând că există un minus de bani în casa de marcat, inculpatul Ş. a cerut să vină cineva din conducerea unității, vânzătoarea chemând în acest sens pe numitul C.N., administratorul. Inculpații l-au aşteptat o vreme în magazine pe administrator, după aceea s-au dus în maşina parcată în apropiere. După ce a sosit administratorul, acesta a întrebat unde sunt

Scanned with OKEN Scanner

comisarii, vânzătoarea precizându-i că sunt în maşină. Ajuns lângă maşina inculpaţilor, martorul C. a fost invitat în maşină, ocazie cu care inculpaţii s-au legitimat iarăşi, spunând că sunt de la Garda Financiară şi i-au pus în vedere martorului că au descoperit nereguli la casa de marcat, situaţie în care este pasibil de o amendă considerabilă. Inculpatul Ş. a mai spus că, dacă se va continua controlul, se va putea ajunge până la închiderea punctului de lucru şi a conchis cu expresia „ce facem în cazul acesta". Inculpaţii nu au arătat în mod expres că doresc bani, numai că din întreaga atitudine descrisă anterior transpare dorinţa acestora de a primi bani pentru a nu închide magazinul. Martorul C.N. a remis inculpaţilor suma de 1200 lei, pe care a poziţionat-o pe cotiera autovehiculului ce desparte cele două scaune din faţă pe care erau poziţionaţi inculpaţii. La două zile de la săvârşirea actului infracţional, cei doi inculpaţi, păstrând acelaşi *modus operandi,* au mai obţinut suma de 2.000 lei de la administratorul altei societăţi comerciale, respectiv martora denunţătoare R.G.D.

Faptele inculpaţilor, care în datele de 11.02.2009 şi 13.02.2009 au pretins şi primit de la mai mulţi comercianţi diferite sume de bani pentru a nu le aplica sancţiuni contravenţionale, întrunesc elementele prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 254 alin. (2) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., sens în care va şi schimba încadrarea juridică a faptelor.

În speţă, tribunalul apreciază ca se impune şi luarea măsurii arestării preventive faţă de cei doi inculpaţi, în baza art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Astfel, săvârşirea de infracţiuni de corupţie de către agenţi ai puterii de stat are o gravă rezonanţă în rândul opiniei publice, înmulţirea faptelor de agest gen aducând reale prejudicii mediului economic, dar şi societăţii, în general.

Tribunalul urmează ca prin măsura preventivă să asigure prezenţa inculpaţilor în celelalte faze ale procesului penal, dar şi executarea pedepsei, aceasta urmând a fi executată în regim de detenţie.

Inculpatul S. este şi recidivist, periculozitatea sa fiind sporită.

Nu prezintă relevanţă că faptele au fost săvârşite în urmă cu 1 an şi patru luni, atâta vreme cât pentru luarea celei mai severe măsuri preventive este necesară expunerea unor probe şi indicii temeinice, or, abia acum, după terminarea cercetării judecătoreşti, instanţa si-a format convingerea asupra existenţei probelor certe de vinovăţie a inculpaţilor.

Scanned with OKEN Scanner

Inculpații au formulat apel împotriva sentinței penale și separat recurs împotriva dispoziției de luare a măsurii arestării preventive.

Curtea de Apel București a respins excepția inadmisibilității căii de atac a recursului formulată de reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., a calificat și această cale de atac ca fiind apel și, în temeiul art. 300^2 C. proc. pen., a revocat măsura arestării preventive a celor doi inculpați. Recursul formulat de Parchet împotriva acestei încheieri a fost respins ca nefondat prin decizia penală nr. 722/14.07.2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală.

17. Arestare preventivă prin sentință penală. Temeiuri noi

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. b), art. 350 alin. (1)

Împrejurarea că inculpatul arestat preventiv anterior în temeiul art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., ulterior punerii sale în libertate prin înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi țara, a amenințat pe ceilalți doi coinculpați, determinându-i să dea declarații în favoarea sa, împrejurare confirmată de ambii inculpați care, la ultimul termen de judecată, au dat declarații complete și sincere și au denunțat amenințările celui dintâi inculpat, justifică reținerea față de acesta din urmă a temeiului de arestare preventivă prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. și luarea măsurii arestării preventive pe o durată de 30 de zile de la data punerii în executare.

Măsura arestării preventive luată la momentul pronunțării este întemeiată pe dispozițiile art. 350 alin. (1) C. proc. pen. și este executorie.

Trib. București, s. I pen., sent. nr. 908/F din 16 octombrie 2009 și înch. nr. 22696/3/2008 a C.A. București, s. I pen., definitivă prin dec. nr. 4308/2009 a I.C.C.J., s. pen., nepublicată

Prin rechizitoriul din 11.06.2008 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T. au fost trimiși în judecată, în stare de arest preventiv, inculpații P.M.C., Ț.V. și L.P. sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de trafic ilicit de droguri de mare risc și trafic ilicit internațional de droguri de mare risc. Se reține în sarcina acestora că, în data de 18.03.2008, au introdus pe teritoriul României o cantitate de 2930,6 g heroină.

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce priveşte situaţia de fapt, Tribunalul reţine următoarele:

Începând cu luna februarie 2008 organele de poliţie au dobândit prin intermediul interceptării telefonice ale cetăţeanului turc K.O., deţinut pentru trafic internaţional de droguri, informaţii cu privire la afacerile de droguri pe care le avea cu diferite persoane, printre care şi cu inculpatul Ţ.V., zis V.D. Din convorbirile telefonice înregistrate, rezultă cu claritate că inculpatul Ţ.V. a plătit o cantitate însemnată de droguri cu suma de 18.000 dolari sau euro unui cunoscut al inculpatului K.B. din Turcia, dealer de primă mână, fiind foarte nemulţumit că drogurile nu-i sunt aduse în România. Din discuţiile cu K.B. rezultă că inculpatul Ţ.V. contractase deja în avans cu alte persoane care urmau să-i cumpere drogurile ce urmau să sosească, iar acestea îl presau, la rândul lor, sugerând chiar să le dea maşina în schimb, dacă nu vine cu drogurile. Ţ.V. suspectează deci pe K.B. că i-ar fi primit drogurile şi le-ar fi traficat în interesul său personal. Face de asemenea presiuni asupra lui K.B. să i se returneze banii în cazul în care nu primeşte drogurile. Până la urmă K.B. se dovedeşte a fi un om serios şi îi rezolvă problema inculpatului Ţ.V., drogurile fiind gata de trimitere în ţară. În acest sens, în data de 14.03.2008, inculpaţii Ţ.V., L.P., P.M.C. şi „martorul", în prezent învinuit, M.I. s-au deplasat cu maşina marca BMW X5 a lui Ţ.V. la Istanbul, pentru a ridica drogurile deja plătite. Ajunşi în Turcia, cei patru se cazează la Hotelul V. din cartierul L., Ţ.V. stând în aceeaşi cameră cu inculpatul P. Inculpaţii Ţ. şi L. au avut mai multe întâlniri în camera de hotel, dar şi în holul hotelului, cu mai mulţi cetăţeni turci, în care, de asemenea, s-a abordat problema mărfii, inculpatul Ţ. lămurind ultimele detalii. Pentru a nu fi surprinşi cu toţii în vamă cu drogurile asupra lor şi, eventual, pentru a fi trasă la răspundere penală persoana cu importanţa cea mai mică din reţeaua de traficanţi internaţionali de droguri, respectiv inculpatul P., s-a stabilit că inculpaţii Ţ.V., L.P. şi învinuitul M.I. să plece cu automobilul BMW în România, urmând ca inculpatul P. să se întâlnească cu distribuitorul, care să-i dea drogurile şi să vină în aceeaşi zi cu autocarul spre Bucureşti - Vama Giurgiu. Inculpatul P. s-a întâlnit cu distribuitorul în locaţia comunicată de inculpatul Ţ.V., ocazie cu care a primit cantitatea de 3 kg heroină, gata împachetată, de la distribuitorul turc.

Scanned with OKEN Scanner

Tactica abordată de cei trei inculpați, care nu au plecat împreună cu P. (şi fără a avea drogurile asupra lor) spre România, ci au plecat înainte cu maşina BMW, a fost una destul de inspirată, în Vama Giurgiu inculpații fiind opriți, iar autoturismul fiind tras pe o rampă specială şi controlat amănunțit (autoritățile române aveau informația că drogurile urmau să intre în țară, în data de 17/18.03.2008, dar nu ştiau clar cu ce mijloc de transport). Negăsindu-se nimic asupra lor, inculpații şi învinuitul şi-au continuat drumul către Bucureşti, încercând să-l contacteze pe inculpatul P. pentru a-i comunica situația nou creată. Au apărut însă mici probleme sub acest aspect, deoarece inculpatul P. fusese instruit de către distribuitorul turc să-şi închidă telefoanele mobile până va sosi în vama Giurgiu, sfat rezonabil, formulat în vederea evitării localizării inculpatului ce avea droguri asupra sa, indiferent dacă acesta vorbea sau nu la telefon, prin intermediul activării diferitelor celule de transmisie ale operatorului de telefonie mobilă prin raza cărora s-ar fi deplasat.

Fapta inculpatului Ț.V., de a-l instiga pe numitul P.M.C. la transportarea şi livrarea unei cantități de 2930,6 gr. heroină, instigare urmată de executare, întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 25 raportat la art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000. Fapta aceluiaşi inculpat de a-l instiga pe numitul P.M.C. să introducă în țară cantitatea de 2930,6 gr. heroină provenită din Turcia, instigare urmată de executare, întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 25 raportat la art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000. Fapta inculpatului L.P. de a sprijini rezoluția infracțională luată de inculpatul Ț.V. în sensul de a se deplasa cu acesta în Turcia pe tot parcursul drumului, discutând de traficul de droguri, de a participa împreună la discuțiile cu traficanți locali de droguri şi, nu în ultimul rând, de a-l suna de mai multe ori pe inculpatul P., după ce s-a întors în țară, în scopul de a-l avertiza asupra controlului vamal şi de a-l sfătui cum să scape de droguri în autocar, întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la săvârşirea infracțiunilor prevăzute de art. 2 alin. (1) şi (2) şi art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000. Fapta inculpatului P.M.C. de a transporta droguri de mare risc şi de a le deține în vederea livrării întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000. Fapta aceluiaşi inculpat de a introduce în țară droguri de mare risc în Vama Giurgiu întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000.

Scanned with OKEN Scanner

La individualizarea pedepselor ce urmează a fi aplicate în cauză Tribunalul va avea în vedere criteriile prevăzute de art. 72 C. pen. În ceea ce-l priveşte pe inculpatul Ţ.V., Tribunalul va reţine calitatea acestuia de iniţiator al traficului internaţional de droguri, fiind liderul de fapt al grupării. Este cel care a plătit drogurile şi în favoarea căruia s-a desfăşurat întreaga activitate infracţională. Cantitatea de droguri este una foarte mare, respectiv 3 kg heroină, aspect ce denotă periculozitatea deosebită a făptuitorului. Acesta nu este o persoană din categoria consumatorilor de droguri care vând două doze de 0,01 grame pentru a-şi procura gratis pe o a treia, ci este o persoană lucidă, potentă financiar şi care îşi foloseşte resursele pentru a importa cantităţi ridicate de droguri şi a-şi spori averea în acest mod. A avut o atitudine extrem de nesinceră pe întreg parcursul procesului penal şi s-a sustras de la întreaga urmărire penală şi o bună parte a judecăţii când s-a predat. A beneficiat de clemenţa extremă a Curţii de Apel Bucureşti, care a înlocuit măsura arestării preventive cu una mai blândă, deşi activitatea sa infracţională era cu mult mai periculoasă decât a celorlalţi făptuitori care au rămas în stare de arest. Pe parcursul procesului penal a ameninţat pe ceilalţi doi inculpaţi că „îi va aranja" dacă dau declaraţii care să-l compromită şi şi-a trimis un avocat la mama inculpatului P., care i-a dictat acestuia declaraţia mincinoasă pe care fiul ei trebuia să o dea în instanţă, lucru care s-a şi întâmplat în prima declaraţie dată în instanţă şi asupra căruia inculpatul P. a revenit la ultimul termen cu declaraţii complete. Şi inculpatul L.P. a arătat în ultima declaraţie dată în faţa instanţei că, după ce a fost arestat, inculpatul Ţ.V. i s-a adresat direct, pe un ton ameninţător, spunându-i că o să aibă probleme şi să nu vorbească ceva despre el. Toate aceste elemente creează imaginea concretă a unui inculpat de o periculozitate extremă, impunându-se, în speţă, luarea măsurii arestului preventiv al inculpatului Ţ.V., pentru o durată de 30 de zile, începând cu data încarcerării, în baza art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

Împotriva sentinţei au formulat apel inculpaţii.

Verificând legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatului Ţ.V., în conformitate cu dispoziţiile art. 300^2 C. proc. pen., Curtea a constatat că măsura arestării preventive a inculpaţilor L.P. şi Ţ.V. este legală şi temeinică, fiind întrunite în cauză condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Astfel, din materialul probator admi-

Scanned with OKEN Scanner

nistrat în cauză rezultă indicii temeinice, în sensul precizat de art. 68^1 C. proc. pen., care conduc la presupunerea rezonabilă că inculpații au săvârșit faptele pentru care au fost trimiși în judecată, fiind îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., întrucât inculpații au săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe certe că lăsarea lor în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Având în vedere gradul deosebit de ridicat de pericol social al infracțiunii pentru care inculpații au fost trimiși în judecată, ce rezultă din limitele mari de pedeapsă stabilite de legiuitor și din modalitatea concretă în care se reține că au fost comise faptele; inculpatul L.P. este cunoscut cu antecedente penale, s-a sustras de la urmărirea penală, fiind emis mandatul de arestare preventivă în lipsă, inculpatul Ț.V. s-a sustras de la urmărirea penală, fiind emis mandatul de arestare preventivă în lipsă.

În consecință, în temeiul art. 300^2 C. proc. pen., raportat la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen., a menținut starea de arest preventiv a apelanților-inculpați L.P. și Ț.V.

Încheierea a rămas definitivă prin respingerea ca nefondate a recursurilor.

18. Contestație în anulare formulată împotriva încheierii pronunțate asupra luării măsurii arestării preventive de instanța de control judiciar. Inadmisibilitate

C. proc. pen., art. 149^1, art. 386 alin. (1)

Este inadmisibilă contestația în anulare formulată împotriva încheierii prin care instanța de control judiciar s-a pronunțat asupra luării măsurii arestării preventive. Contestația în anulare, cale extraordinară de atac, se poate exercita numai împotriva hotărârilor penale definitive, iar nu împotriva unei încheieri pronunțate de instanța de control judiciar cu ocazia soluționării recursului referitor la măsura arestării preventive a inculpaților, încheiere prin care nu s-a soluționat fondul cauzei.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 2117 din 4 iunie 2009, www.scj.ro

Prin decizia penală nr. 550 din 25.05.2009 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, au fost respinse, ca inadmisibile, contestațiile în anulare formulate de inculpații

Scanned with OKEN Scanner

C.O.F. şi B.A. împotriva încheierii nr. 82 din 21.05.2009, pronunţată de aceeaşi instanţă.

S-a reţinut, în esenţă, că această cale de atac trebuie să aibă ca obiect o hotărâre prin care s-a soluţionat fondul cauzei, iar nu o hotărâre pronunţată de instanţa de recurs în cadrul soluţionării propunerii de arestare preventivă a inculpaţilor. Din economia textului art. 386 C. proc. pen., rezultă că legiuitorul a avut în vedere doar hotărârile penale definitive prin care „s-a judecat cauza de către instanţa de recurs". Or, judecarea cauzei în recurs presupune soluţionarea cauzei în limitele temeiurilor de casare, prin care se critică hotărârile care conţin o rezolvare a obiectului judecăţii, prevăzut de art. 317 C. proc. pen. Faţă de cele expuse, recursurile sunt inadmisibile, întrucât hotărârea atacată nu este dintre acelea care pot fi supuse acestei căi ordinare de atac.

Pentru aceste considerente, au fost respinse, ca inadmisibile, recursurile declarate de recurenţii-contestatori C.O.F. şi B.A.

19. Condiţia pericolului social. Prezenţa inculpaţilor la efectuarea de multiple acte de urmărire penală, anterior formulării propunerii de arestare preventivă

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 149[1]

Prezentarea inculpaţilor la mai multe chemări ale organelor de urmărire penală în vederea audierii şi prezentarea lor în vederea confruntării cu un alt inculpat nu constituie un argument suficient pentru a concluziona că aceşti au o poziţie procesuală corectă, care ar justifica reţinerea unui pericol social redus, în condiţiile în care declaraţiile date de inculpaţi cu ocazia acestor audieri sunt nesincere şi contradictorii, iar decizia iniţială a lăsării lor în libertate are un caracter esenţialmente tactic şi vizează identificarea unui alt participant la activitatea infracţională, care în mod logic urma să fie contactat de inculpaţii alarmaţi de demararea cercetărilor penale împotriva lor.

C.A. Bacău, dec. pen. nr. 7804/2009, portal.just.ro

Prin încheierea de şedinţă nr. 25/U/2009 din data de 31.08.2009, pronunţată de Tribunalul Neamţ, s-a dispus respingerea propunerii de luare a măsurii arestului preventiv a inculpaţilor B.C.A., A.B. şi C.S.L., cercetaţi pentru săvârşirea infracţiunilor de constituire de grup infracţional organizat, prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003,

Scanned with OKEN Scanner

constituire de grup în scopul săvârşirii de infracţiuni, prevăzută de art. 8 din Legea nr. 39/2003, falsificare de valori străine şi punere în circulaţie de valori falsificate, prevăzută de art. 284 raportat la art. 282 alin. (1) şi (2) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi înşelăciune, prevăzută de art. 215 alin. (1) şi (3) C. pen. cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că în cursul lunilor iunie şi iulie 2009, împreună cu inculpatul A.A.M., au falsificat 40 de bancnote din cupiura de 100 de euro, o parte vânzându-le la diferite persoane.

În ceea ce priveşte întrunirea condiţiilor prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., instanţa a constatat că doar prima condiţie este îndeplinită, în sensul că pedeapsa prevăzută de lege este mai mare de 4 ani, însă nu există probe că lăsarea în libertate a inculpaţilor prezintă pericol concret pentru ordinea publică. Astfel, susţinerile din propunerea de arestare preventivă că în cauză există probe certe că lăsarea în libertate a inculpaţilor prezintă pericol concret pentru ordinea publică sunt nedovedite, având în vedere faptul că dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. condiţionează îndeplinirea acestei condiţii de existenţa unor probe certe de pericol.

Din actele dosarului rezultă că organele de urmărire penală s-au sesizat din oficiu cu privire la comiterea faptelor, la data de 16.07.2009, majoritatea actelor de urmărire penală fiind făcute în cursul lunii iulie 2009 - începutul lunii august 2009, perioadă în care au fost efectuate constatările tehnico-ştiinţifice, au fost audiaţi toţi inculpaţii şi învinuiţii, au fost audiate părţile vătămate şi martorii. Astfel, inculpatului C.S.L. i-au fost luate două declaraţii la data de 27.07.2009, inculpatului A.B. i-au fost luate tot două declaraţii la data de 4 august, iar inculpatul B.C.A. a fost audiat la data de 3.08.2009, fără ca faţă de aceştia să se ia vreo măsură preventivă. La data de 31.08.2009 aceştia s-au prezentat la organele de urmărire penală în vederea efectuării unor confruntări şi, după efectuarea acestora, s-a formulat propunerea de arestare preventivă, fără însă a se justifica din ce motive abia acum lăsarea în libertate a inculpaţilor ar prezenta pericol pentru ordinea publică, în condiţiile în care se cunoşteau autorii faptelor şi activitatea infracţională a acestora încă de la începutul lunii august 2009. Mai mult decât atât, faţă de inculpatul A.A.M. s-a formulat propunere de arestare preventivă la data de 12.08.2009, imediat după audierea acestuia, având în vedere că nu a putut fi audiat până la acea dată,

Scanned with OKEN Scanner

întrucât fusese plecat din țară. Or, la data formulării propunerii de arestare preventivă a inculpatului A.A.M. existau la dosar toate actele de urmărire penală în baza cărora s-a solicitat şi arestarea celorlalți inculpați, mai puțin procesele-verbale de confruntare, din care însă nu rezultă elemente noi cu privire la autorii faptei şi la activitatea lor infracțională. Pericolul social pentru ordinea publică determinat de lăsarea în libertate a inculpaților nu poate fi justificat nici de numărul mare de infracțiuni reținute în sarcina lor, având în vedere faptul că încadrarea juridică dată până în prezent faptelor este discutabilă, întrucât infracțiunile prevăzute de art. 7 şi art. 8 din Legea nr. 39/2003 nu pot coexista, întrunirea elementelor uneia din aceste infracțiuni excluzând existența celeilalte. De asemenea, în practica judiciară există discuții cu privire la existența în concurs a infracțiunilor prevăzute de art. 284 C. pen. şi art. 215 C. pen.

Față de cele reținute mai sus, în temeiul art. 1491 C. proc. pen., instanța a respins propunerea formulată.

Împotriva încheierii menționate, în termen legal a declarat recurs procurorul. Analizând recursul formulat, Curtea a apreciat următoarele:

Art. 18 C. pen. prevede că „fapta care prezintă pericolul social în înțelesul legii penale, este orice acțiune sau inacțiune prin care se aduce atingere uneia dintre valorile arătate în art. 1 şi pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse". Pericolul social este diferit de la o infracțiune la alta. Teoreticienii dreptului fac distincție între pericolul social generic al infracțiunii şi pericolul concret. Pericolul social generic este determinat de legiuitor în momentul incriminării faptei, ținându-se seama de valorile sociale cărora li se aduce atingere, gravitatea vătămării şi corespunde unui anumit grup de infracțiuni. Pericolul social concret este determinat de organele judiciare cu ocazia analizei fiecărei fapte.

În cauza în care sunt cercetați B.C.A., A.B. şi C.S.I. s-a apreciat de către procuror că faptele comise de aceştia prezintă un pericol social deosebit. Această opinie a procurorului a fost însuşită şi de către Tribunalul Neamț, care, pentru săvârşirea aceloraşi fapte, l-a arestat pe inculpatul A.A.M. la data de 12.08.2009, cu mandatul de arestare preventivă nr. (...)/U/2009 emis în dosarul nr. (...)/103/2009. În motivarea încheierii instanța a reținut că inculpații B.C.A., A.B. şi C.S.L. au fost audiați anterior, în două rânduri, şi nu s-a propus luarea măsurii arestării preventive față de aceştia. Într-adevăr inculpații au fost audiați de către procuror imediat după

Scanned with OKEN Scanner

ce A.A.M. a fugit în străinătate cu ajutorul B.C.A. şi A.B. Aceştia au dat însă declaraţii incomplete, aruncând toată vina doar asupra lui A.A.M., despre care ştiau că nu se va întoarce curând în ţară. Sesizându-se de către procuror faptul că inculpaţii au dat declaraţii incomplete, au fost confruntaţi cu învinuiţii B.G. şi I.A., dar şi-au menţinut atitudinea de recunoaştere parţială a faptelor comise. Pentru a putea fi convins A.A.M. să se întoarcă în ţară cât mai curând, fără a se solicita arestarea acestuia în lipsă şi îndeplinirea formalităţilor greoaie de punere în executare a mandatului de arestare şi aducerea lui în ţară după câteva luni, procurorul i-a lăsat în mod tactic în libertate pe inculpaţi, despre care se cunoştea că vor discuta cu A.A.M., cu scopul de a-l convinge să revină în ţară, întrucât nu i se va întâmpla nimic, aşa cum nu au păţit nici ei nimic. Efectul imediat al măsurii luate de procuror a fost că A.A.M. a revenit de bună voie în ţară, după puţin timp şi în mod surprinzător şi-a recunoscut în totalitate vinovăţia, declarând şi multe aspecte care îi incriminau pe ceilalţi inculpaţi şi care nu fuseseră recunoscute de aceştia. Faţă de inculpatul A.A.M. s-a propus luarea măsurii arestării preventive, instanţa însuşind-o, emiţând mandat de arestare. În mod normal dosarul a rămas la dispoziţia instanţei timp de mai multe zile, pentru motivarea măsurii arestării preventive şi judecării recursului declarat de inculpat. După primirea dosarului de către procuror au fost citaţi telefonic inculpaţii B.C.A., A.B. şi C.S.I. pentru a fi confruntaţi cu A.A.M. Cu ocazia confruntării cei trei inculpaţi au avut aceeaşi atitudine de recunoaştere parţială a faptelor reţinute, deşi au fost puşi în faţa unor probe certe de vinovăţie, inclusiv a recunoaşterilor după planşa fotografică făcute de două dintre părţile vătămate.

Pericolul social concret al faptelor comise de cei trei inculpaţi rezultă din probele care au fost puse la dispoziţia instanţei cu ocazia propunerii măsurii arestării preventive. Astfel, din declaraţia părţii vătămate I.C., rezultă că în seara zilei de 22.06.2009 inculpatul A.B. a scos din buzunar un teanc de bancnote de 100 euro falsificate, din care i-a dat 2 bancnote acestuia, contravaloarea lor fiind primită de către inculpatul A.A.M. Această declaraţie confirmă declaraţia inculpatului A.A.M., care susţine că A.B. a participat, în două rânduri, la falsificarea de bancnote, odată la locuinţa lui D.E.D. şi a doua oară la locuinţa lui B.C.A. Bancnotele falsificate au rămas asupra lui A.B., care împreună cu B.C.A., au plecat cu autoturismul primului în Germania pentru a încerca pla-

Scanned with OKEN Scanner

sarea pe piață a bancnotelor false. Nu se cunoaşte în concret dacă cei doi au izbutit să plaseze în Germania bancnote false şi este posibil ca ei să se fi întors cu o parte dintre bancnotele falsificate, pe care le pot plasa oricând pe piața românească. Din toate probele administrate până în prezent rezultă că inculpatul C.S.I. a falsificat personal peste 20 bancnote de 100 euro, pe care le-a păstrat asupra lui şi în două zile consecutiv, aşa cum a recunoscut şi în instanță, s-a deplasat cu A.A.M. pentru a vinde aceste bancnote în localități din județele Neamț şi Bacău. Este cert faptul că nu au izbutit să vândă nici una dintre bancnote, ci acestea au rămas asupra lui C.S.I., care este posibil să încerce oricând vânzarea acestora către alte persoane. Inculpatul B.C.A. nu este la primul contact cu legea penală, astfel acesta a mai fost cercetat într-un dosar penal pentru săvârşirea infracțiunilor prevăzute de art. 290, art. 291 şi art. 25 raportat la art. 215 alin. (1), (2) şi (3) C. pen., fapte pentru care Parchetul de pe lângă Judecătoria Roman a dispus prin ordonanța din 28 mai 2009, deci cu puțin timp înainte de comiterea faptelor din prezentul dosar, scoaterea sa de sub urmărire penală şi aplicarea unei amenzi cu caracter administrativ de 900 lei. Din referatul de terminare a urmăririi penale întocmit de Poliția municipiului Roman şi aflat în dosarul de urmărire penală, rezultă că în seara zilei de 8.12.2008, inculpatul B.C.A. i-a solicitat lui A.A.M. să fure pentru el patru cauciucuri pentru autoturismul său marca BMW de la un alt autoturism aparținând lui D.D.C. Fapta a fost comisă, iar dosarul se află în prezent în curs de soluționare la Parchetul de pe lângă Judecătoria Roman. Deci pericolul social prezentat de către inculpatul B.C.A. este evident prin săvârşirea de fapte repetate pentru care a fost şi este cercetat în ultimele luni.

Pericolul social al faptelor comise de către inculpați rezultă şi din frecvența faptelor de punere în circulație de bancnote falsificate înregistrate în ultimul timp la organele de urmărire penală din județul Neamț şi din județele limitrofe. Aceste cauze sunt înregistrate cu autori necunoscuți, iar dacă în speța în cauză au putut fi identificați şi cercetați autorii, apreciem că se impune luarea măsurii arestării preventive. Periculozitatea inculpaților rezultă şi din faptul că în noaptea în care A.A.M. a fost prins în flagrant de către organele de poliție în timp ce încerca să vândă o bancnotă de 100 euro falsificată la o stație PECO din comuna S., județul Neamț, împreună cu învinuiții B.C. şi I.A., A.A.M. a fugit de la Postul de poliție S. şi le-a solicitat inculpaților B.C.A. şi A.B. să-l

Scanned with OKEN Scanner

transporte de la S., la Paşcani, pentru a fugi din ţară, în scopul sustragerii de la urmărire penală. Cei doi inculpaţi au fost de acord şi în aceeaşi noapte, cu autoturismul lui B.C.A. l-au transportat pe A.A.M. la Paşcani. Acest lucru nu a fost recunoscut de către cei doi decât după ce au fost confruntaţi cu A.A.M., B.C.A., A.B. şi C.S.L. trebuie să aibă acelaşi tratament ca şi inculpatul A.A.M., întrucât au comis aceleaşi fapte ca şi acesta şi prezintă acelaşi pericol social.

Instanţa de control judiciar, examinând încheierea atacată în baza art. 385^{14} C. proc. pen., pe baza actelor şi lucrărilor dosarului, în raport de motivele de recurs invocate oral, cât şi din oficiu, conform art. 385^{6} alin. (3) C. proc. pen., constată că aceasta este neîntemeiată.

Fără a analiza activitatea infracţională a celor trei inculpaţi, ce se prefigurează din materialul de urmărire penală, şi fără a verifica în conţinutul lor condiţiile ce se impun a fi îndeplinite pentru luarea măsurii arestului preventiv, inclusiv noţiunea de pericol concret pentru ordinea publică, prima instanţă s-a limitat la a critica modul în care procurorul a înţeles să administreze mijloacele de probă şi să formuleze propunerile de luare a măsurii arestului preventiv. Or, nu acesta era obiectul sesizării. Constatând că judecătorul primei instanţe a făcut o analiză sumară a motivelor şi condiţiilor necesare luării unei asemenea măsuri procesuale, revine instanţei de recurs să procedeze în sensul acesta.

Din declaraţiile celor trei intimaţi, precum şi din declaraţiile inculpatului A.A., rezultă că, începând cu luna iunie 2009, acasă la D.E.D., în mai multe rânduri şi după ce au înlăturat toate dificultăţile ivite pe parcursul acestei operaţiuni, inculpatul B. a adus bancnota originală de 100 euro şi, apoi, propria imprimantă, falsificând 10 bancnote. Ulterior, au avut loc mai multe acte materiale de plasare a lor prin schimbare în moneda naţională, dar şi de confecţionare de noi bancnote false, inclusiv în alte locaţii. Au fost folosite autoturismele inculpatului A. şi B. După plecarea inculpaţilor B. şi A. în Germania pentru a schimba şi alte bancnote acolo, A. l-a cooptat şi pe inculpatul C.S.L. şi îmbunătăţind procesul de falsificare cu imprimanta, s-au mai produs 20 de bancnote fără valoare legală de circulaţie, dar fidele celor cu o astfel de valoare. Încercările de plasare a acestora nu au reuşit, s-au desfăşurat pe parcursul a mai multe zile, culminând cu prinderea lui A., B., C. şi I. pe raza com. S., jud. Neamţ. Modalitatea aleasă de cei trei incul-

Scanned with OKEN Scanner

paţi în care au înţeles să obţină venituri, indiferent de starea materială a lor sau a familiilor lor, este una cât se poate de ilegală nu numai în România, ci şi în toate ţările civilizate, specifică unor grupuri de infractori cu o disponibilitate ridicată la fapte antisociale. Activităţile repetate şi perseverenţa pe care au arătat-o, numărul mare de persoane implicate şi de deplasări în localităţi diferite de cele în care mai fuseseră anterior, pe teritoriul a patru judeţe, Neamţ, Bacău, Iaşi şi Suceava, în niciun caz nu scot în evidenţă un episod accidental în viaţa lor, în care au fost angrenaţi de anturaj şi de care nu au avut răgazul de a se delimita.

În consecinţă, pe lângă probele din care rezultă presupunerea rezonabilă că sunt autorii unor fapte grave, cu pedepse mari, şi asta indiferent de încadrarea juridică ce va fi reţinută de organul judiciar, Curtea de Apel constată că cei trei inculpaţi prezintă pericol concret pentru ordinea publică. Astfel, pe lângă nesiguranţa pe care au creat-o comunităţii în valorile monetare străine care circulă în cadrul ei, trebuie reţinută indignarea evidentă pe care membrii acesteia o manifestă în mod firesc. În acelaşi timp, lăsarea lor în libertate ar avea drept consecinţă încurajarea altor persoane, ce au luat la cunoştinţă de activitatea acestora, de a proceda în mod similar la obţinerea de venituri facile, observând că atitudinea societăţii, în general, şi a organelor judiciare, în special, este una de toleranţă.

20. Condiţia pericolului social. Trecerea unui interval de timp mai mare între momentul săvârşirii faptelor şi data formulării propunerii de arestare preventivă

C. pen., art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5)
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. (f), art. 149[1] alin. (9), (10) şi (12)

Timpul scurs de la comiterea faptelor nu duce la diminuarea pericolului concret pentru ordinea publică pe care l-ar putea produce lăsarea inculpaţilor în libertate, dacă unul dintre motivele pentru care faptele de înşelăciune prin obţinerea frauduloasă a unor credite bancare garantate cu ipoteci constituite asupra unor imobile inexistente au fost descoperite mai târziu de organele de urmărire penală a constat tocmai în activitatea inculpaţilor care, prin plata parţială a unora dintre ratele de credit către părţile vătămate, au menţinut în eroare instituţiile bancare o perioadă de timp apreciabilă.

Trebuie avut în vedere de asemenea că de la momentul sesizării şi până la formularea propunerii de arestare preven-

Scanned with OKEN Scanner

tivă, organele de urmărire penală sunt datoare să verifice existența indiciilor temeinice şi concludente şi să stabilească dacă activitatea inculpaților are într-adevăr caracter infracțional sau constă doar într-o neexecutare a dispozițiilor contractuale.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 48407/3/2011 din 17 iunie 2011, definitivă prin înch. nr. 243/R din 23 iunie 2011 a C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul Tribunalului Bucureşti, Secția I penală, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a solicitat să se dispună arestarea preventivă, pe o durată de 29 de zile, a inculpaților S.E., P.A.M. şi N.C., cercetați pentru săvârşirea infracțiunilor de înşelăciune, prevăzută de art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., înşelăciune, prevăzută de art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., şi, respectiv, complicitate la înşelăciune, prevăzută de art. 26 C. pen. raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5) C. pen.

În fapt, s-a reținut, în esență, că în perioada iulie-august 2008, inculpatul P.A.M., împreună cu inculpatul S.E. le-au indus în eroare pe părțile vătămate SC V. Bank R. SA, Sucursala SMB, şi respectiv P. Bank R. SA, prin folosirea de contracte de închiriere şi facturi fictive, obținând trei credite în valoare de 200.000 franci elvețieni (CHF), 208.713 franci elvețieni (CHF) şi, respectiv, 30.000 euro. De asemenea, în luna august 2008, inculpatul N.C., prin încheierea unui contract fictiv de închiriere a unui imobil şi printr-o declarație necorespunzătoare a adevărului dată în fața notarului public M.M., care să fie depusă la dosarul de credit, l-a ajutat pe inculpatul S.E. să o inducă în eroare pe partea vătămată SC V. Bank R. SA, Sucursala SMB, şi să obțină unul din creditele menționate anterior, de 208.713 franci elvețieni (CHF).

Din analiza dosarului cauzei se constată că cererea Parchetului este întemeiată, conform art. 149^1 C. proc. pen., impunându-se arestarea preventivă a inculpaților. Astfel, există date şi indicii temeinice, potrivit art. 143 C. proc. pen., din care rezultă presupunerea rezonabilă că inculpații au săvârşit faptele pentru care sunt cercetați. Totodată, sunt îndeplinite şi condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

În contextul dat, lipsa unei măsuri ferme a autorităților este de natură să creeze premisele încurajării săvârşirii unor fapte de acest tip în scopul procurării de credite de o valoare considerabilă, în paralel cu o stare de temere în rândul potențialelor persoane vătămate

Scanned with OKEN Scanner

în general, având consecințe negative asupra condițiilor de acordare a creditelor, și așa înăsprite din cauza crizei economico-financiare, toate acestea având ca rezultat tulburarea situației de normalitate denumită de legiuitor „ordine publică" și impunând o reacție fermă din partea organelor judiciare. Timpul scurs de la comiterea faptelor, astfel cum au fost reținute de Parchet, nu duce la diminuarea pericolului concret pentru ordinea publică pe care l-ar putea produce lăsarea inculpaților în libertate, având în vedere că inculpații achitând inițial creditul obținut în mod fraudulos, potrivit dispozițiilor contractuale, faptele au fost descoperite mai târziu, sesizarea părților vătămate efectuându-se doar la momentul la care s-au văzut în imposibilitatea valorificării garanțiilor pe care credeau că și le asiguraseră, dar în legătură cu care fuseseră induse în eroare prin activitatea infracțională a inculpaților. Descoperirea cu întârziere a faptelor nefiind imputabilă organelor judiciare, care de la momentul la care au fost sesizate a trebuit să verifice și existența indiciilor temeinice cum că inculpații au comis vreo faptă prevăzută de legea penală și că nu este vorba doar de neexecutarea dispozițiilor contractuale, nu se justifică respingerea propunerii de arestare preventivă.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpații S.E. și P.A.M.

Curtea de Apel, în opinie majoritară, a constatat că recursurile formulate sunt fondate pentru următoarele considerente:

Curtea are în vedere în acest sens, la aprecierea lipsei pericolului social concret pentru ordinea publică, natura și gravitatea în concret a faptelor presupus a fi fost comise de inculpații P.A.M. și S.E. și data comiterii acestora (anul 2008), circumstanțele personale ce caracterizează favorabil inculpații, și nu în ultimul rând împrejurarea că cei doi inculpați au mai fost arestați preventiv o perioadă însemnată de timp în cursul anului 2010 pentru infracțiuni similare, însă concurente cu cele din prezenta cauză, fiind, prin urmare, în măsură să conștientizeze pe deplin care sunt consecințele săvârșirii unor fapte prevăzute de legea penală. Toate aceste aspecte sunt, în opinia Curții, în măsură să conducă la concluzia că la acest moment lăsarea în libertate a celor doi inculpați nu prezintă un pericol social concret pentru ordinea publică. De altfel, se impune a mai fi menționat că din actele dosarului rezultă că inculpații P.A.M. și S.E. au fost trimiși în judecată în cauza în

Scanned with OKEN Scanner

care au fost arestați preventiv, dosarul aflându-se pe rolul Tribunalului Gorj.

În acest context este evident că, dat fiind că una dintre cauze se află pe rolul Tribunalului Gorj în curs de judecată, iar prezenta cauză se află în curs de urmărire penală la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, buna desfășurare a ambelor procese penale se poate asigura nu prin luarea măsurii arestării preventive, care, în fapt, ar îngreuna soluționarea celor două dosare penale prin necesitatea transferării celor doi inculpați între Tribunalul Gorj și Parchetul de pe lângă Tribunalul București, ci printr-o măsură preventivă mai puțin restrictivă, respectiv măsura obligării de a nu părăsi țara.

În **opinia separată** formulată, se arată că în mod corect prima instanță a reținut că sunt întrunite cumulativ exigențele art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., astfel, pedepsele prevăzute de lege pentru infracțiunea de înșelăciune, în formă continuată, sunt mai mari de 4 ani și lăsarea în libertate a inculpaților creează pericol concret pentru ordinea publică. Curtea de la Strasbourg, în jurisprudența sa pe tărâmul aplicării art. 5 din Convenție, a conturat patru motive care justifică menținerea sau prelungirea măsurii arestării preventive: pericolul de sustragere din partea acuzatului (*Stögmuller c. Autriche*, hotărârea din 10.11.1969, série A n° 9, § 15); riscul ca acuzatul, odată pus în libertate, să împiedice buna administrare a justiției (*Wemhoff c. Allemagne*, 27 juin 1968, § 14, série A n° 7) ori să comită noi infracțiuni (*Matzenetter c. Autriche*, hotărârea din 10.11.1969, série A n° 10, § 9); existența unui pericol pentru ordinea publică [*Letellier c. France*, 26.06.1991, § 51, série A n° 207 și *Hendriks c. Pays-Bas* (déc.), n° 43701/04, 5.07.2007].

În prezenta cauză, față de inculpați, pericolul pentru ordinea publică rezultă din natura faptelor săvârșite, urmarea produsă constând într-un prejudiciu ridicat, modul de operare, perioada de timp în care s-a desfășurat activitatea infracțională, actele de executare succesive (aceste argumente demonstrând o periculozitate ridicată a faptelor și făptuitorilor și, de asemenea, o perseverență infracțională), necesitatea prevenirii riscului ca inculpații să se sustragă de la cercetarea penală. Ca urmare, se apreciază că se justifică sau se susține, în prezent, un pericol real pentru ordinea publică în cazul lăsării în libertate, astfel încât, la acest moment procesual, nu s-ar fi impus măsuri preventive alternative deținerii. În plus, la luarea măsurii preventive au fost avute în vedere criteriile prevăzute de art. 136 alin. (8) C. proc. pen., măsura fiind judicios

Scanned with OKEN Scanner

aleasă şi aptă să asigure buna desfăşurare a procesului penal. Actuala fază procesuală, actele ce urmau a fi efectuate pentru terminarea urmăririi penale reclamau, în continuare, privarea de libertate, această măsură fiind necesară pentru buna desfăşurare a procesului penal. Considerentele de ordin administrativ legate de încarcerare sau locul executării măsurii preventive, ori situarea instanţelor ce judecă aceeaşi inculpaţi concomitent, în cauze diferite, nu pot conduce la concluzia lipsei de oportunitate a măsurii preventive privative de libertate în prezenta propunere a Ministerului Public.

Notă. Având în vedere marja destul de largă de apreciere a pericolului social în cazul măsurilor preventive, marjă acceptată de practica judiciară a instanţelor naţionale (dovadă fiind soluţiile diferite ale instanţelor de fond şi respectiv de control judiciar), apreciem pertinent să evidenţiem în această speţă particulară soluţia instanţei de fond şi opinia separată, pe care le apreciem mai apropiate de practica instanţelor bucureştene, ce manifestă în general o concepţie mai fermă în ceea ce priveşte aprecierea gradului de pericol social. O atare concepţie ţine, credem, de cazuistica mult mai bogată cu care aceste instanţe se confruntă. Este destul de clar că singurul element avut în vedere de opinia majoritară exprimată de instanţa de control judiciar a constat în trecerea unui interval de 3 ani de la data săvârşirii faptelor, în timp ce atât instanţa de fond, cât şi opinia separată au evidenţiat motive mai consistente în sprijinul tezei necesităţii arestării preventive.

21. Obligaţia instanţei de a analiza posibilitatea luării unei măsuri preventive neprivative de libertate

C. proc. pen., art. 136 alin. (4), art. 149[1]

În conformitate cu dispoziţiile art. 136 C. proc. pen., alegerea măsurii preventive ce urmează a fi luată se face în raport cu mai multe elemente şi criterii ce particularizează persoana inculpaţilor şi individualizează condiţiile concrete pentru care a fost comisă fapta, pentru care aceştia sunt cercetaţi.

Instanţa învestită cu soluţionarea propunerii de arestare preventivă are obligaţia de a analiza din oficiu posibilitatea luării uneia dintre măsurile preventive neprivative de libertate prevăzute de dispoziţiile art. 145 şi art. 145[1] C. proc. pen., independent de formularea unei astfel de cereri din partea apărării.

Scanned with OKEN Scanner

Drept consecință logică a acestei obligații, omisiunea menționării în dispozitiv a soluției de respingere a cererii de luare a uneia dintre măsurile preventive neprivative de libertate, formulată de apărare, nu are consecințe procesuale şi nu atrage nulitatea încheierii prin care s-a dispus arestarea preventivă, întrucât luarea acestei măsuri implică în mod logic şi pe cea a respingerii cererilor de luare a măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

Trib. Olt, s. pen., înch. nr. 7 din 10 februarie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea din camera de consiliu din data de 04.02.2010, dispusă de Judecătoria Caracal, a fost admisă propunerea procurorului din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Caracal şi, în baza art. 149[1] C. proc. pen. raportat la art. 148 alin. (1) lit. d) şi f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatul M.P.S., pe o durată de 19 zile şi a inculpatului P.I., pe o durată de 29 zile.

Pentru a pronunța această încheiere, prima instanță a reținut că cei doi inculpați sunt cercetați pentru săvârşirea infracțiunii de furt calificat în formă continuată, faptă prevăzută de art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. a), e), g), i) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., împotriva acestora fiind pusă în mişcare acțiunea penală la data de 04.02.2010, constând în aceea că în noaptea de 02/03.02.2010 au pătruns prin efracție în patru autoturisme aparținând părților vătămate D.D., N.M., M.C. şi S.I., parcate în locuri publice pe raza mun. Caracal, de unde au sustras mai multe bunuri în valoare totală de 440 lei.

Din actele şi lucrările dosarului, prima instanță a constatat că faptele comise de inculpați au fost stabilite de mijloacele de probă administrate în faza de urmărire penală, până în acest moment procesual. Pe de altă parte, s-a reținut că, deşi inculpații au recunoscut săvârşirea faptelor şi nu sunt cunoscuți cu antecedente penale, iar prejudiciul este relativ mic, în raport cu modul de organizare a acestora, de săvârşire a infracțiunilor, de perseverența activității infracționale rezultând din comiterea altor fapte, anterior celor pentru care sunt cercetați, există pericol concret pentru ordinea publică prin lăsarea lor în libertate, astfel că măsura preventivă a arestării este pe deplin justificată. S-a apreciat că numai arestarea preventivă poate împiedica săvârşirea altor infracțiuni şi este în măsură a determina modificarea atitudinii celor doi inculpați, față de valorile sociale ocrotite de lege, măsura preventivă fiind nece-

Scanned with OKEN Scanner

sară atât pentru realizarea prevenţiunii speciale, cât şi a prevenţiunii generale.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, au formulat recurs inculpaţii. Analizând recursurile formulate, instanţa de control judiciar a reţinut următoarele:

În dosarul nr. 317/P/2010 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Caracal se efectuează cercetări sub aspectul săvârşirii infracţiunii de furt calificat în formă continuată, prevăzută de art. 208 alin. (1), 209 alin. (1) lit. a), e), g), i) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., faţă de inculpaţii P.I. şi M.P.S. – minor, constând în aceea că, în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale, în cursul nopţii de 2 spre 3.02.2010, folosind aceeaşi modalitate de operare au sustras prin efracţie din interiorul a patru autoturisme parcate pe raza municipiului Caracal, bunuri de o valoare relativ redusă, aproximată de părţile vătămate la suma de 440 lei. Cu ocazia audierii acestora – atât de către organul de urmărire penală, cât şi de prima instanţă, dar şi de instanţa de recurs – inculpaţii, care nu sunt cunoscuţi cu antecedente penale, M.P.S. – minor, născut la 14.11.1992, se reţine că au avut o poziţie sinceră de recunoaştere a faptei, descriind modalitatea de comitere a acesteia.

Pentru luarea măsurii arestării preventive, în temeiul art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., este necesar, cumulativ, ca pedeapsa prevăzută de lege pentru infracţiunea săvârşită – în condiţiile în care sunt probe sau indicii temeinice că aceasta a fost săvârşită conform art. 143 alin. (1) C. proc. pen. – să fie mai mare de 4 ani, iar lăsarea în libertate a inculpatului să prezinte pericol concret pentru ordinea publică.

În speţă, se reţine că prima condiţie este îndeplinită, fără însă a se putea constata acelaşi aspect şi cu privire la cea de-a doua, întrucât, deşi pericolul pentru ordinea publică nu se confundă cu pericolul social – ca trăsătură esenţială a infracţiunii prevăzute de art. 17 C. pen. – totuşi acestea prezintă puncte de interferenţă, aşa încât practica judiciară a conturat punctul de vedere majoritar, potrivit căruia pericolul concret pentru ordinea publică se apreciază atât în raport de datele referitoare la persoana inculpatului, inclusiv antecedenţa penală a acestuia, care îşi păstrează un rol primordial, cât şi de datele referitoare la faptă, adică natura şi gravitatea infracţiunii comise şi rezonanţa socială negativă produsă în comunitate ca urmare a săvârşirii acesteia, ceea ce în cauza dedusă judecăţii nu se regăseşte. Astfel, din dosarul de urmărire pe-

Scanned with OKEN Scanner

nală se reține că inculpații nu s-au sustras cercetărilor, au răspuns la solicitarea organelor de cercetare penală şi au recunoscut, constant, comiterea faptei. În plus, se constată că pericolul social concret, la care face referire prima instanță, privind lăsarea în libertate a inculpaților, nu este dovedit, fiind presupus numai, de o manieră generică. În condițiile în care inculpații nu s-au sustras cercetărilor, au avut o poziție procesuală sinceră, sunt elevi, unul dintre aceştia fiind minor – minoritatea constituind o cauză facultativă de atenuare a pedepsei, se constată că pericolul pentru ordinea publică apare ca nejustificat, nefiind îndeplinită deci cea de a doua condiție prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Pe de altă parte, se reține şi că prima instanță a eludat şi dispozițiile art. 136 C. proc. pen., care prevăd că alegerea măsurii preventive ce urmează a fi luată se face în raport cu mai multe elemente şi criterii ce particularizează persoana inculpaților şi individualizează condițiile concrete pentru care a fost comisă fapta, pentru care aceştia sunt cercetați. În acelaşi sens, aşa cum prevăd dispozițiile art. 40 alin. (1) din Convenția pentru promovarea drepturilor copilului, la care România a aderat prin Legea nr. 18/1990, se reține că la aplicarea măsurilor preventive şi a pedepselor minorilor, „judecătorul trebuie să urmărească reeducarea tânărului, conştientizarea asupra pericolului faptei comise, aplicarea unui complex de măsuri care să-l determine să realizeze consecințele faptelor sale", pedepsele aplicate minorului trebuind să fie fundamental diferite de pedepsele aplicate majorilor, accentul urmând a fi pus pe necesitatea facilitării integrării în societate pentru a-l determina să-şi asume un rol constructiv în viață. Evident că nu trebuie minimalizată gravitatea unei fapte penale, dar trebuie respectat dreptul oricărui copil care a încălcat legea penală la un tratament care să țină seama de vârstă şi necesitatea reintegrării în societate".

Nu în ultimul rând, instanța de recurs mai reține că starea de arest preventiv este una de excepție, ea putând fi luată doar în cazuri excepționale şi observând că nu se poate reține o stare de primejdie concretă, ce ar putea fi creată de inculpați, având în vedere datele ce caracterizează persoana acestora – elevi, în vârstă de 17 şi respectiv 19 ani, fără antecedente penale, cu o poziție de recunoaştere a faptelor pentru care sunt cercetați –, se impune aprecierea că procesul penal se poate desfăşura în condiții normale, cu inculpații în stare de libertate.

Scanned with OKEN Scanner

Caracterul repetat al actelor materiale comise de inculpați, de natură a imprima faptei caracter continuat – în contextul general al cauzei și în raport de persoana inculpaților – se constată că nu imprimă acesteia un pericol social concret pentru ordinea publică care să justifice privarea de libertate a inculpaților.

Pe de altă parte, tribunalul a mai constatat că în cauză nu se poate reține nici incidența dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., potrivit cărora „inculpații ar fi săvârșit cu intenție o nouă infracțiune", cu referire la faptele penale pentru care, în prezent, aceștia ar fi cercetați în dosarele nr. 1151/P/2009, 1782/P/2009 și 1784/P/2009 ale Parchetului de pe lângă Judecătoria Caracal, în condițiile în care cercetările se află în faza de urmărire penală, nefiind sesizată instanța de judecată în vederea judecării acestora și cu atât mai puțin, nefiind pronunțată o hotărâre definitivă de condamnare pentru săvârșirea acestor infracțiuni, situație în care, într-adevăr, s-ar putea conchide în sensul existenței cazului prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., la acest moment procesual inculpații fiind numai cercetați pentru săvârșirea unor fapte penale, numai hotărârea definitivă de condamnare a unei instanțe penale stabilind, în mod indubitabil, caracterul infracțional al acestora.

Aceleași aspecte se arată că sunt reliefate și de dispozițiile art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenția europeană, în opinia Curții de la Strassbourg, „gravitatea unei inculpări putând conduce autoritățile judiciare a plasa și lăsa suspectul în detenție provizorie pentru a împiedica tentativele acestuia de a comite noi infracțiuni, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei și mai ales în raport cu antecedentele și personalitatea celui interesat să facă plauzibil pericolul și adecvată măsura" (*Clooth c. Belgiei*, *Matznetter c. Austriei*). Mai mult, Curtea reamintește că, în ceea ce privește teama de recidivă, „nici chiar referirea la antecedente nu poate fi suficientă pentru a justifica refuzul judecării în libertate" (*Richet c. Franței*). Pe de altă parte, se arată că același art. 5 din Convenție prevede nu numai dreptul acuzatului de a fi judecat într-un interval rezonabil, dar atunci când se decide cu privire la luarea ori menținerea unei stări de detenție, autoritățile au obligația să ia în considerare posibilitatea luării unor măsuri alternative mai puțin severe, pentru a asigura prezența persoanei respective la proces (*Vrencev c. Serbiei*, *Lelievre c. Belgiei*).

Scanned with OKEN Scanner

Or, în cauza dedusă judecății, se constată că nu se poate face vorbire de existența antecedentelor penale ale inculpaților, pe de o parte, iar, pe de altă parte, se reține că prima instanță nu a analizat posibilitatea luării unei măsuri preventive mai puțin severe, în raport de persoana inculpaților și datele personale ale acestora, ce constituie criterii primordiale – în jurisprudența Curții – la individualizarea măsurii preventive. Și aceasta, în condițiile în care faptele comise anterior, ce constituie temei al existenței riscului de recidivă, nu sunt în măsură a justifica, la acest moment procesual, privarea de libertate a recurenților-inculpați, în raport cu datele personale pozitive ce îi caracterizează și cărora instanța de recurs urmează a le acorda eficiența juridică cuvenită.

În contextul celor mai sus expuse, criticile recurenților-inculpați se constată că apar ca fondate, măsura preventivă luată de prima instanță fiind excesivă, în raport cu fapta pentru care sunt cercetați și datele pozitive ce caracterizează, până la acest moment procesual, persoana inculpaților, astfel că, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., au fost admise recursurile formulate, casată în totalitate încheierea recurată, anulate mandatele de arestare preventivă cu consecința punerii de îndată în libertate a inculpaților, dacă nu sunt arestați în alte cauze. Totodată, în raport cu situația de fapt, ce rezultă cu evidență, în acest moment procesual, din actele și lucrările cauzei, respectiv cu împrejurarea că există indicii reale privind implicarea inculpaților în comiterea faptei ce face obiectul urmăririi penale, în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, a menținerii unui contact permanent al inculpaților cu organele de anchetă, tribunalul, analizând oportunitatea luării unei măsuri preventive mai blânde, a constatat că se impune, fiind pe deplin justificată, măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, în temeiul art. 145^{1} alin. (1) C. proc. pen., pe o perioadă de 30 zile – astfel cum prevăd dispozițiile art. 145 alin. (2) C. proc. pen. – respectiv din data de 10.02.2010 până la 11.03.2010, inclusiv, apreciind că această măsură preventivă respectă pe deplin criteriile prevăzute de art. 136 C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

22. Circumstanțele personale ale inculpatului. Obligația instanței de a le analiza numai în contextul de ansamblu al faptei

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f)
Legea nr. 143/2000, art. 2 alin. (1) şi (2)

În procesul de apreciere a pericolului social prezentat de eventuala punere în libertate a inculpaților cercetați pentru infracțiunea de trafic de droguri, instanța nu se poate limita la analiza circumstanțelor personale ale acestora, cu ignorarea unor aspecte importante privitoare la faptele comise şi la contextul de săvârşire a acestora.

Astfel, simplul fapt că inculpații nu sunt cunoscuți cu antecedente penale, recunoaşterea formală a actelor materiale reținute în sarcina lor prezintă minimă relevanță comparativ cu datele relevate de materialul de urmărire penală, în sensul că actele materiale reținute nu prezintă nicidecum un caracter izolat, ci, dimpotrivă, se înscriu într-o activitate ilicită mai amplă a acestora, derulată pe o perioadă suficient de îndelungată pentru a pune într-un real pericol mulți membri ai comunității, scopul declarat al acestei activități de trafic de droguri a fost pentru inculpați obținerea de profit, materializat de altfel în bunuri de o valoare semnificativă, precum două autoturisme de lux.

C.A. Bucureşti, s. I-a pen., înch. nr. 9 din 12 ianuarie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea din camera de consiliu de la data de 7.01.2009, Tribunalul Bucureşti, Secția a II-a penală, în baza art. 136, art. 143, art. 146 alin. (11) şi art. 145 C. proc. pen., a respins, ca neîntemeiată, propunerea D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bucureşti de arestare preventivă a inculpaților Ț.F.C. şi Z.C. şi a dispus luarea față de aceştia a măsurii obligării de a nu părăsi localitatea (municipiul Bucureşti) pe o durată de 30 de zile, începând cu data de 7.01.2009 şi până la data de 4.02.2009.

Pentru a pronunța această încheiere, judecătorul de la Tribunal a reținut că inculpații sunt urmăriți penal pentru săvârşirea următoarelor infracțiuni: inculpatul Ț.F.C., pentru săvârşirea infracțiunii de trafic de droguri de mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 şi pedepsită cu închisoare de la 10 la 20 de ani, constând în aceea că, la data de 6.01.2009, a comercializat canti-

Scanned with OKEN Scanner

tatea de 3 doze de heroină, în schimbul sumei de 210 lei, către martorul A.M.; inculpatul Z.C., pentru săvârşirea infracţiunilor de trafic de droguri de risc şi respectiv de trafic de droguri de mare risc, prevăzute de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000 şi de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 33 lit. b) C. pen. şi pedepsite cu închisoare de la 10 la 20 de ani, constând în aceea că, la data de 6.01.2009, a comercializat, prin intermediul inculpatului Ţ.F.C., cantitatea de 3 doze de heroină, în amestec cu diazepam şi phenobarbital, în schimbul sumei de 150 lei, către martorul A.M. şi, la aceeaşi dată, a fost depistat deţinând cantitatea de 2,28 grame de heroină, în amestec cu diazepam şi phenobarbital.

Judecătorul de la Tribunal a constatat că săvârşirea infracţiunilor de către inculpaţi rezultă din propriile declaraţii de recunoaştere, din declaraţiile martorilor, din rapoartele de constatare tehnico-ştiinţifică, din procesele-verbale de constatare a faptelor în flagrant şi din procesul-verbal de percheziţie domiciliară. În drept, a reţinut că, potrivit art. 136 C. proc. pen., în cauzele privitoare la infracţiuni pedepsite cu închisoarea, în vederea asigurării bunei desfăşurări a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei, se poate lua faţă de acesta una dintre măsurile preventive prevăzute de lege, la alegerea căreia se ţine seama de scopul său, de gradul de pericol social al infracţiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele şi alte situaţii privind persoana inculpatului.

În acelaşi timp, a reţinut că, în aprecierea caracterului privativ sau doar restrictiv de libertate al măsurii preventive, trebuie avute în vedere, pe lângă prevederile interne, şi dispoziţiile reglementărilor internaţionale ce garantează drepturile persoanei, întrucât, potrivit art. 11 alin. (2) din Constituţia României, tratatele ratificate de Parlament, conform legii, fac parte din dreptul intern, aplicându-se cu prioritate în caz de neconcordanţă, cu excepţia situaţiilor în care reglementările interne sunt mai favorabile, conform art. 20 alin. (2) din Constituţia României. Din analiza reglementărilor interne şi internaţionale incidente în materie, judecătorul de la Tribunal a constatat că regula este aceea a urmăririi şi judecării inculpatului în stare de libertate, excepţia constituind-o privarea de libertate. În acelaşi timp, a constatat că scopul măsurii de prevenţie este fixat în raport cu o anumită persoană şi cu împrejurările concrete ale unei cauze penale, iar concluzia că se impune privarea de libertate a inculpatului trebuie să se întemeieze pe convingerea ma-

Scanned with OKEN Scanner

gistratului că acesta ar putea comite noi fapte penale, ar putea fugi sau s-ar putea sustrage de la judecată ori va încerca zădărnicirea aflării adevărului. Or, în speță, având în vedere conduita sinceră a celor doi inculpați, lipsa antecedentelor penale, faptul că aceştia aveau un loc de muncă şi amândoi şi-au exprimat acordul de a colabora cu organele de urmărire penală în vederea depistării altor persoane care se ocupă cu activități ilicite legate de traficul de droguri şi ținând seama că nu există date care să justifice temerea că, aflați în libertate, inculpații ar putea fugi sau s-ar putea ascunde, în scopul de a se sustrage cercetărilor ori ar încerca să zădărnicească aflarea adevărului, judecătorul de la Tribunal a conchis că nu se impune luarea, în ceea ce îi priveşte, a măsurii arestării preventive, ci numai a unei măsuri preventive neprivative de libertate, respectiv obligarea de a nu părăsi localitatea, apreciată ca suficientă pentru asigurarea bunei desfăşurări a urmăririi penale.

Împotriva acestei încheieri, a declarat recurs în termenul legal D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Bucureşti, criticând-o pentru nelegalitate şi netemeinicie.

Analizând actele şi lucrările dosarului, în raport cu motivul astfel invocat, precum şi din oficiu, conform dispozițiilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., sub toate aspectele cauzei, Curtea constată că recursul cu care a fost sesizată este fondat, pentru considerentele ce se vor arăta în cele ce urmează:

Inculpații Ț.F.C. şi Z.C. sunt urmăriți penal pentru săvârşirea infracțiunii de trafic de droguri de mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 (în cazul celui dintâi) şi respectiv pentru săvârşirea infracțiunilor concurente de trafic de droguri de risc şi trafic de droguri de mare risc, prevăzute de art. 2 alin. (1) şi de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 33 lit. b) C. pen. (în cazul celui de-al doilea), pedepsite cu închisoare de până la 20 de ani, ambii inculpați recunoscând în mod constant, inclusiv cu ocazia audierii lor nemijlocite de către instanța de recurs, comiterea faptelor reținute în sarcina lor.

În ceea ce priveşte condițiile cumulative prevăzute în art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. (invocate explicit, în propunerea procurorului, ca temei pentru arestarea preventivă a celor doi inculpați, dar total omise, în mod inexplicabil, în analiza sa, de către judecătorul de la instanța de fond), Curtea constată că şi acestea sunt îndeplinite, având în vedere, pe de o parte, pedeapsa severă prevăzută de lege pentru infracțiunile ce fac obiectul urmăririi

Scanned with OKEN Scanner

penale, iar, pe de altă parte, existența la dosar a unor probe convingătoare, ce dovedesc pericolul concret la care ar fi expusă ordinea publică în situația lăsării în libertate a inculpaților. Astfel, reținând în prealabil că judecătorul de la instanța de fond s-a limitat în mod nepermis la evaluarea numai a circumstanțelor personale ale inculpaților, ignorând total însă aspecte importante, privitoare la faptele comise și la contextul de săvârșire a acestora, care se înscriu între criteriile de alegere a măsurii preventive prevăzute în art. 136 alin. (8) C. proc. pen., Curtea constată ca relevante pentru conturarea pericolului social pe care l-ar determina pentru comunitate cercetarea în stare de libertate a inculpaților următoarele împrejurări, deja temeinic dovedite în cauză:

Acțiunile inculpaților de punere în circulație, contra cost, a drogurilor nu au constituit fapte izolate, lipsite de importanță sau de efecte sociale majore, ci, dimpotrivă, s-au înscris într-o activitate ilicită mai amplă a acestora, derulată pe o perioadă suficient de îndelungată pentru a pune într-un real pericol mulți membri ai comunității. În acest sens, martorul A.M. a declarat că el a cumpărat heroină de la inculpatul Ț.F.C., zis „F.", timp de aproximativ 2 luni, perioadă în care acesta i-a furnizat 2-3 doze pe zi, la rândul său, inculpatul procurând drogurile de la alți vânzători, între care un vecin al său (inculpatul Z.C.), dar și un anume „C.". În același timp, inculpatul Ț.F.C. este el însuși consumator de droguri de aproximativ 8 ani, consumând, potrivit propriei declarații, și 5-6 doze pe zi, fără ca, în această perioadă, să fi întreprins vreun demers pentru dezintoxicare. Mai mult, implicarea acestui inculpat în vânzarea drogurilor către alte persoane a fost determinată, conform declarației sale, de imposibilitatea de a-și procura heroina pentru consumul propriu pe alte căi decât aceea de acceptare a comercializării, la rândul său, a drogului respectiv, în schimbul oferirii, drept „bonus", a unor doze gratuite. Inculpatul Z.C. a recunoscut, el însuși, că, la propunerea unui anume „M.", a acceptat să vândă drogurile furnizate de acesta (o dată 10 grame de heroină, iar de alte trei ori câte 5 grame de heroină), pe care le porționa în domiciliul său, obținând din 5 grame câte 30 de doze, pe care le comercializa ulterior, prin intermediul inculpatului Ț.F.C. Totodată, cu ocazia percheziției domiciliare, în locuința inculpatului Z.C. au fost identificate 16 doze de heroină, destinate și ele vânzării ilicite.

În același timp, scopul urmărit de inculpatul Z.C. prin comiterea faptelor, astfel cum a fost recunoscut chiar de către acesta, a

Scanned with OKEN Scanner

fost acela de obținere, drept „profit", a unor importante sume de bani, pretins folosite pentru achitarea unor datorii (împrejurare neprobată însă până în prezent, puțin credibilă în contextul situației materiale bune a familiei sale, dovadă fiind deținerea unui autoturism BMW şi, oricum, nerelevantă din perspectiva gravității faptelor comise), scopul respectiv conturând periculozitatea socială sporită a înseşi persoanei inculpatului, uşor dispus la comiterea repetată de acțiuni ilicite grave, din interes material.

Aspectele anterior menționate fac rezonabilă aprecierea că, aflați în libertate, inculpații, deşi lipsiți de antecedente penale, prezintă un risc ridicat de reluare a acțiunilor infracționale de acelaşi tip cu cele deja comise în mod repetat în lunile anterioare, ordinea publică fiind astfel în mod serios amenințată. De asemenea, luarea față de inculpați a măsurii arestării preventive răspunde şi necesității de asigurare a unei bune desfăşurări a urmăririi penale, conform art. 136 alin. (1) C. proc. pen., în condițiile în care, până în prezent, nu au fost identificați furnizorii de la care cei doi inculpați s-au aprovizionat cu drogurile ulterior comercializate şi, în pofida proclamării unei atitudini cooperante, aceştia din urmă nu au furnizat informații utile pentru identificarea acelor furnizori, inculpatul Z.C. afirmând chiar că nu cunoaşte numele exact şi nici adresa unde locuieşte numitul „M.", deşi el era un distribuitor important şi de încredere pentru persoană respectivă, dovadă fiind cantitățile importante de heroină pe care aceasta i le-a încredințat în mod repetat, în vederea vânzării.

Față de toate aceste considerente, Curtea a constatat, contrar celor reținute de către judecătorul de la instanța de fond, ca fiind întemeiată propunerea de arestare preventivă a celor doi inculpați, impunându-se în consecință admiterea acesteia, conform art. 149^1 alin. (9) C. proc. pen.

23. Arestare preventivă. Inculpat față de care s-a luat anterior măsura obligării de a nu părăsi țara. Noi date de fapt. Pericol social sporit

C. proc. pen., art. 145^1, art. 148 alin. (1) lit. f), art. 149^1

Este admisibilă propunerea de arestare preventivă a inculpatului față de care anterior s-a luat măsura obligării de a nu părăsi țara, dacă ulterior luării acestei măsuri, în urma

Scanned with OKEN Scanner

continuării cercetărilor, au apărut noi date de fapt care conturează un pericol social mai ridicat al inculpatului.

Apariția unor elemente de fapt cu caracter de noutate față de cele avute în vedere la luarea măsurii preventive neprivative de libertate nu echivalează cu încălcarea obligațiilor stabilite în sarcina inculpatului în cadrul controlului judiciar aferent măsurii prevăzute de dispozițiile art. 145[1] C. proc. pen., astfel încât solicitarea privind arestarea preventivă are ca temei legal dispozițiile art. 149[1] C. proc. pen., şi nu art. 139 alin. (1) C. proc. pen.

C.A. Piteşti, înch. pen. nr. 2 din 5 februarie 2007, portal.just.ro

Prin încheierea nr. 2 din şedința din camera de consiliu din data de 25.01.2007, Tribunalul Buzău a respins propunerea parchetului de pe lângă această instanță privind arestarea preventivă a inculpatului A.A.Y. Pentru a hotărî astfel, prima instanța a reținut că inculpatul este cercetat pentru săvârşirea infracțiunilor de înşelăciune, fals în înscrisuri sub semnătură privată, evaziune fiscală, folosirea creditului societății în scop contrar intereselor acesteia, fals intelectual la legea contabilității, fapte prevăzute de art. 215 alin. (1)-(4) C. pen., art. 4 şi art. 9 lit. b) şi c) din Legea nr. 241/2005, art. 272 pct. 2 din Legea nr. 31/1990, art. 43 din Legea nr. 82/1991 raportat la art. 289 şi art. 290 C. pen.

În afara acestor infracțiuni, din cuprinsul propunerii de arestare s-a reținut că inculpatul este cercetat şi pentru săvârşirea infracțiunii prevăzute de art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5) C. pen. şi art. 290 C. pen., constând în aceea că a obținut de la HVB Ț., Sucursala Buzău, un credit în suma de 623.500 lei, pentru achitare de furnizori şi pentru obținerea acestui credit, inculpatul a prezentat o factură fiscală fictivă din 17.02.2006 în valoare totală de 919.800 lei, credit ce nu a fost restituit până în prezent şi care ar fi fost folosit în scop contrar intereselor economice ale firmei al cărei administrator este. De asemenea, inculpatul ar fi determinat pe învinuitul G.A. să contracteze credite de la aceeaşi bancă pe baza unor facturi fictive privind livrări de mărfuri între societatea administrată de învinuit, credite care au fost folosite în scop contrar destinației pentru care au fost acordate şi în principal pentru achitarea unor împrumuturi bancare, ori altor obligații băneşti ale firmei al cărei administrator unic este inculpatul.

Prima instanță a arătat că până în prezent nu rezultă existența unor probe directe, care să conducă spre concluzia că inculpatul a

Scanned with OKEN Scanner

săvârşit infracţiunile de care este acuzat. S-a mai arătat că în cursul urmăririi penale prin ordonanţa procurorului s-a luat faţă de inculpat măsura obligării de a nu părăsi ţara, ce a fost prelungită succesiv până la 5.02.2007 şi că, potrivit art. 139 C. proc. pen., măsura preventivă luată se înlocuieşte cu altă măsură atunci când s-au schimbat temeiurile ce au determinat luarea măsurii iniţiale. Or, în motivarea propunerii de arestare, parchetul nu învederează existenţa unor motive întemeiate pentru care se impune înlocuirea obligării de a nu părăsi ţara cu măsura arestării preventive, arătându-se doar că prejudiciul creat prin infracţiune este mare, învinuitul nu a depus diligenţe pentru recuperarea acestuia, există temerea că ar putea influenţa mersul anchetei, în sensul că a refuzat să prezinte documentele contabile ale societăţii pentru control, dar aceste motive, prin ele însele, nu sunt suficient de pertinente şi convingătoare, cu atât mai mult cu cât urmărirea penală efectuată până în prezent nu conturează suficient de temeinic existenţa faptelor şi vinovăţia inculpatului în forma cerută de lege pentru atragerea răspunderii penale.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul Buzău.

Instanţa de control judiciar a apreciat recursul parchetului ca nefondat.

Potrivit art. 136 C. proc. pen., în cauzele privitoare la infracţiuni pedepsite cu închisoare, pentru a se desfăşura buna funcţionare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, se poate lua faţă de acesta una dintre următoarele măsuri preventive: reţinerea, obligarea de a nu părăsi localitatea, obligarea de a nu părăsi ţara şi arestarea preventivă. Fată de inculpatul din prezenta cauză, Parchetul de pe lângă Judecătoria Buzău, la 10.10.2006, a luat măsura preventivă a obligării de a nu părăsi ţara, măsură ce a fost prelungită succesiv, ultima prelungire fiind dispusă de la data de 6.01.2007 la 5.02.2007.

La 25.01.2007 Parchetul de pe lângă Tribunalul Buzău a sesizat instanţa de judecată cu propunere de arestare preventivă a inculpatului. Potrivit art. 139 C. proc. pen., pentru ca măsura preventivă luată să fie înlocuită cu o altă măsură preventivă, trebuie să se fi schimbat temeiurile ce au determinat luarea măsurii. Or, în cauza de faţă se constată că motivele invocate de Parchetul de pe lângă Tribunalul Buzău nu atestă schimbarea în vreun fel a te-

Scanned with OKEN Scanner

meiurilor ce au stat la baza luării şi prelungirii măsurii obligării de a nu părăsi ţara.

Aşa fiind, în opinia curţii, în mod justificat judecătorul fondului a respins propunerea de arestare formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Buzău.

24. Obligarea de a nu părăsi localitatea. Nerespectarea obligaţiilor impuse. Propunere de arestare preventivă. Legalitate

C. proc. pen., art. 145 alin. (3), art. 148 alin. (1) lit. a[1]) şi f), art. 149[1]

Conform dispoziţiilor art. 139 alin. (1) C. proc. pen., măsura preventivă luată se înlocuieşte cu altă măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii.

Încălcarea de către inculpat a uneia dintre obligaţiile impuse în cadrul măsurii este constatată de instanţa de judecată, în urma cererii de înlocuire a măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu măsura arestării preventive.

În lipsa unei dispoziţii exprese, cererea de înlocuire se judecă în şedinţă publică.

C.A. Târgu Mureş, s. pen., dec. nr. 529/R din 27 noiembrie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea penală nr. 52/C/26.11.2009, pronunţată de Tribunalul Mureş, s-a admis propunerea de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureş, în baza art. 149[1] pct. 9 C. proc. pen. şi, în consecinţă, s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului M.A. pe o perioadă de 29 zile, în baza art. 149[1] pct. 10, art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a[1]) şi f) C. proc. pen., acesta fiind cercetat sub aspectul comiterii infracţiunii de delapidare, în formă continuată, prevăzută de art. 215[1] alin. (1) şi (2) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen.

Pentru a pronunţa această hotărâre tribunalul a reţinut următoarele:

Prin propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureş, s-a solicitat arestarea preventivă a inculpatului M.A., pentru o perioadă de 29 de zile, începând cu data de 26.11.2009 şi până la data de 24.12.2009. În motivare, s-a arătat că faţă de inculpat a fost luată măsura obligării de a nu părăsi localitatea şi interdicţia

Scanned with OKEN Scanner

de a contacta martorii din cauză în data de 19.11.2009, însă în data de 22.11.2009, inculpatul a încălcat această interdicție, luând legătura cu martora N.A.

Analizând propunerea de arestare preventivă, prin prisma întrunirii dispozițiilor art. 143, art. 148 alin. (1) lit. a[1]) şi f) C. proc. pen., s-au reținut următoarele:

Inculpatul M.A. este cercetat sub aspectul comiterii infracțiunii de delapidare în formă continuată, prevăzută de art. 215 alin. (1) şi (2) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., constând în aceea că în perioada 13.07.2007 - 24.04.2009, ar fi aprobat un număr de 39 de contracte de ajutor reciproc rambursabil în mod ilegal, în timp ce exercita funcția de președinte al CARP Tg. Mureş, încălcând prevederile statutului acestei asociații şi prejudiciind-o cu suma de circa 502.400 lei.

Cât priveşte întrunirea dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. a[1]) şi lit. f) C. proc. pen., din declarația martorei N.A.M., a rezultat că, deşi inculpatul ştia că prin ordonanța Parchetului de pe lângă Tribunalul Mureş din 20.11.2009, i s-a interzis să ia legătura în vreun fel cu martorii în cauză, a contactat-o, cu rea-credință, pentru a o determina să redacteze o plângere care viza de altfel fapta pentru care acesta este cercetat în cauză. Acesta chiar i-a spus martorei că nu s-au întâlnit şi nu au vorbit, tocmai pentru că ştia că nu are voie să se apropie de aceasta cu niciun pretext. De aici rezultă reaua-credință a inculpatului, care a încălcat una dintre obligațiile instituite de parchet ca urmare a luării măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea de domiciliu. La dosar există şi copia înregistrării audio pe un CD a convorbirii purtate între martoră şi inculpat, care vine să sprijine declarația martorei enunțate.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs inculpatul.

Curtea a apreciat că recursul este fondat pentru următoarele considerente:

La data de 19.11.2009 procurorul din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Mureş a dispus, prin ordonanță, începerea urmăririi penale a învinuitului M.A., sub aspectul săvârşirii infracțiunii de delapidare în formă continuată, faptă prevăzută de art. 215[1] alin. (1) şi (2) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. Prin ordonanța din data de 20.11.2009, acelaşi procuror a dispus față de M.A. luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea pentru o perioadă de 30 de zile, din data de 10.11.2009 până la data de 20.12.2009. La data de 25.11.2009, prin ordonanță, pro-

Scanned with OKEN Scanner

curorul a dispus reținerea inculpatului M.A. pentru 24 de ore, începând cu data de 25.11.2009, ora 16:15, iar la data de 26.11.2009 a formulat propunerea de arestare preventivă a inculpatului, care a fost admisă de Tribunalul Mureş prin încheierea atacată. Hotărârea primei instanțe este nelegală pentru următoarele considerente:

Împotriva inculpatului M.A. a fost luată, la data de 20.11.2009, măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea pentru o perioadă de 30 de zile. Potrivit art. 139 alin. (1) C. proc. pen., măsura preventivă luată se înlocuieşte cu o altă măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii. În speță, procurorul a apreciat că s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, întrucât se susține că inculpatul nu a respectat obligațiile impuse în acest sens şi a contactat-o pe martora N.A., însă în loc să solicite înlocuirea acestei măsuri, în conformitate cu dispozițiile art. 139 alin. (1) C. proc. pen., a solicitat luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, fără însă ca în prealabil să revoce măsura obligării de a nu părăsi localitatea, astfel că, față de inculpat, au subzistat două măsuri preventive, respectiv măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea şi arestarea preventivă, cu toate că textul art. 136 alin. (1) C. proc. pen. prevede că „se poate lua față de acesta una dintre următoarele măsuri...". Prin urmare, textul de lege prevede în mod expres că față de învinuit sau inculpat se poate lua doar o singură măsură preventivă, astfel că hotărârea tribunalului prin care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului, în condițiile în care față de acesta era luată în mod valabil o altă măsură preventivă, iar aceasta nu a fost revocată, este nelegală. În cazul de față procurorul trebuia să solicite înlocuirea măsurii dispuse încă din data de 20.11.2009, ori putea, în conformitate cu dispozițiile art. 139 alin. (2) raportat la art. 136 alin. (4) C. proc. pen., să revoce această măsură, şi abia apoi să solicite luarea măsurii preventive. Existența a două măsuri preventive luate față de acelaşi inculpat, în aceeaşi perioadă de timp este exclusă de textul de lege arătat mai sus.

De asemenea, nici procurorul şi nici instanța de judecată nu au avut în vedere dispozițiile art. 145 alin. (3) C. proc. pen., care prevăd că în caz de încălcare cu rea-credință a măsurii aplicate sau a obligațiilor, măsura obligării de a nu părăsi localitatea va fi înlocuită cu măsura arestării preventive. Având în vedere că temeiul principal al formulării propunerii de arestare preventivă l-a consti-

Scanned with OKEN Scanner

tuit încălcarea interdicției de a lua legătura cu martorii, era absolut necesar ca în cauză să fie formulată o cerere de înlocuire a măsurii preventive, şi nu a unei cereri de luare a măsurii arestării preventive.

Propunerea de arestare preventivă nu este fondată nici cu privire la toate temeiurile de drept ale arestării. Prima instanță a reținut ca temeiuri ale arestării dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a[1]) şi f) C. proc. pen. Cu privire la dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. lit. a[1]) C. proc. pen., Curtea a constatat că acestea nu sunt aplicabile în cauză. Textul de lege prevede că este aplicabil acest temei atunci când „inculpatul a încălcat, cu rea-credință, măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara ori obligațiile care îi reveneau pe durata acestor măsuri". În speță, nu s-a dovedit reaua-credință a inculpatului cu privire la încălcarea obligațiilor stabilite pe durata acestei măsuri.

În ordonanța procurorului din 20.11.2009, prin care s-a dispus luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, nu s-a indicat în concret față de care martori să nu se apropie inculpatul, ci s-a apelat la o formulare generală, respectiv să nu se apropie de martorii din cauză şi să nu comunice direct sau indirect cu aceştia. Având în vedere că în cauza respectivă, inculpatul M.A. a avut inițial calitatea de martor, iar față de acesta s-a dispus începerea urmăririi penale doar la data de 19.11.2009, nu cunoştea care sunt martorii din cauză, mai ales că din dosar rezultă că au fost audiați un număr mare de martori, urmând probabil a fi audiați şi alți martori, iar procurorul în ordonanță nu a indicat față de care martori să nu se apropie, astfel că nu se poate reține reaua-credință a acestuia, atunci când a apelat la martora N.A. pentru a-i redacta pe calculator o plângere împotriva ordonanței procurorului din 20.11.2009.

Față de considerentele expuse, Curtea a admis recursul declarat de inculpatul M.A., a casat integral încheierea penală atacată şi, pe cale de consecință, a respins propunerea de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureş împotriva inculpatului M.A., a anulat mandatul de arestare preventivă nr. 29 din 26.11.2009, emis de Tribunalul Mureş pe seama inculpatului şi a dispus punerea de îndată în libertate a acestuia, dacă nu este arestat în altă cauză.

Scanned with OKEN Scanner

Notă. Unul dintre argumentele expuse de instanța de control judiciar constă în calea procedurală eronată aleasă de procuror – propunere de arestare preventivă, instanța de recurs opinând că în speță era necesară formularea unei cereri de înlocuire a măsurii arestării preventive. Nu acesta a fost însă argumentul avut în vedere la respingerea propunerii de arestare preventivă, ci inaplicabilitatea temeiurilor de arestare menționate în propunerea de arestare preventivă, respectiv dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a[1]) și respectiv art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Ipoteza arestării preventive a inculpatului, care este deja subiectul unei măsuri preventive neprivative de libertate, este una frecventă în practică și primește abordări diferite, unele instanțe soluționând propunerea de arestare preventivă, în timp ce alte instanțe dispun înlocuirea măsurii preventive neprivative de libertate cu arestarea preventivă. Opțiunea între cele două căi legale prezintă relevanță sub aspect procesual, însă numai din punct de vedere al caracterului ședinței de judecată – publică, în cazul cererii de înlocuire, și nepublică, în cazul propunerii de arestare. Însă, din punct de vedere al scopului vizat și al efectului concret, ambele căi procedurale conduc la emiterea mandatului de arestare preventivă, motiv pentru care considerăm că eventuala casare a încheierii prin care s-a dispus, spre exemplu, arestarea preventivă, de către instanța de control, care opinează că speța ar fi impus formularea unei cereri de înlocuire, ar fi o soluție vădit formală, neutilă procedurii urmăririi penale și, în fine, contrară principiului celerității ce guvernează procedura luării măsurilor preventive.

25. Arestarea preventivă a inculpatului față de care anterior s-a luat măsura obligării de a nu părăsi țara. Pretinsa necompetența funcțională a procurorului de a dispune înlocuirea măsurii preventive de a nu părăsi țara cu măsura preventivă a reținerii

C. proc. pen., art. 136, art. 139 alin. (2), art. 145[1], art. 148 alin. (1) lit. f)

Este neîntemeiată susținerea potrivit căreia, în situația în care în cursul urmăririi penale s-a luat față de inculpat o măsură preventivă neprivativă de libertate, procurorul nu poate proceda la înlocuirea acesteia cu măsura reținerii preventive.

Nicio dispoziție a Codului de procedură penală nu stabilește în competența exclusivă a instanței de judecată înlocuirea măsurilor preventive în baza art. 139 alin. (2) C. proc. pen. Ca atare, nicio dispoziție legală nu împiedică organul de ur-

Scanned with OKEN Scanner

mărire penală să procedeze la înlocuirea unei măsuri preventive, pe care a luat-o potrivit competenței sale, cu o altă măsură preventivă – spre exemplu, reținerea – atunci când și a doua măsură preventivă cade în competența sa, conform art. 136 C. proc. pen.

Singura situație în care înlocuirea unei măsuri restrictive de libertate luate de Parchet cu măsura arestării preventive cade în competența exclusivă a instanței de judecată este situația în care se propune arestarea preventivă în temeiul art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen. – inculpatul a încălcat măsurile de supraveghere sau obligațiile impuse în sarcina sa.

Procurorul nu este obligat să sesizeze instanța de judecată pentru înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive, având posibilitatea de a dispune el însuși înlocuirea cu măsura reținerii, iar ulterior, posibilitatea de a sesiza instanța cu propunerea de luare a măsurii arestării preventive.

Datorită înlocuirii măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura preventivă a reținerii, efectele ordonanței procurorului de luare a primei măsuri au încetat implicit la momentul emiterii ordonanței de înlocuire, odată cu luarea măsurii reținerii, fără să fie necesară revocarea sau constatarea expresă a încetării măsurii obligării de a nu părăsi țara.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 43238/3/2010, definitivă prin înch. nr. 386/R din 16 septembrie 2010 a C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., min. şi fam., nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 09.09.2010, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de Urmărire Penală și Criminalistică a solicitat să se dispună arestarea preventivă față de inculpații V.S.O., Ț.O. și S.A., pe o perioadă de 29 de zile. În susținerea propunerii, s-a arătat că inculpatul V.S.O., alături de inculpații Ț.O. și S.A., deși aflați sub puterea unor măsuri preventive care le-au limitat dreptul de liberă circulație și cunoscând învinuirile care le sunt aduse, au conceput și aplicat un circuit complicat de comunicare cu condamnatul N.P. pentru a putea să îngreuneze executarea pedepsei.

Analizând propunerea de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică privind pe inculpații V.S.O., Ț.O. și S. A., Tribunalul a reținut următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce priveşte pretinsa nelegalitate a procedurii de înlocuire a măsurii obligării de a nu părăsi ţara cu măsura reţinerii, Tribunalul constată că aceste susţineri sunt neîntemeiate.

Nicio dispoziţie a Codului de procedură penală nu stabileşte în competenţa exclusivă a instanţei de judecată înlocuirea măsurilor preventive în baza art. 139 alin. (2) C. proc. pen. Ca atare, nicio dispoziţie legală nu împiedică organul de urmărire penală să procedeze la înlocuirea unei măsuri preventive pe care a luat-o potrivit competenţei sale cu o altă măsură preventivă (reţinerea în cazul de faţă) atunci când şi a doua măsură preventivă cade în competenţa sa conform art. 136 C. proc. pen. Singura situaţie în care înlocuirea unei măsuri restrictive de libertate luate de Parchet cu măsura arestării preventive cade în competenţa exclusivă a instanţei de judecată este situaţia în care se propune arestarea preventivă în temeiul art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen. – inculpatul a încălcat măsurile de supraveghere sau obligaţiile impuse în sarcina sa. Nu aceasta este însă situaţia în speţa de faţă, întrucât nu se reproşează inculpaţilor că au încălcat astfel de măsuri sau obligaţii, ci că au dovedit, prin perseverenţa în continuarea activităţii infracţionale, că, aflaţi în stare de libertate, prezintă pericol concret pentru ordinea publică. Acesta este împrejurarea nouă avută în vedere de organele de urmărire penală pentru a ajunge la concluzia că temeiurile avute în vedere iniţial s-au schimbat.

Confuzia încercată de apărare este, posibil, atrasă de o interpretare eronată a dispoziţiilor ce au stat la baza luării măsurii obligării de a nu părăsi ţara. Potrivit dispoziţiilor art. 145[1] C. proc. pen. raportat la art. 145 C. proc. pen., luarea măsurii obligării de a nu părăsi ţara poate avea ca temei necesar şi suficient existenţa indiciilor cu privire la săvârşirea unei fapte penale, întrucât dispoziţiile art. 145 C. proc. pen. fac trimitere numai la condiţia prevăzută de art. 143 C. proc. pen., nu şi la temeiurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen. Este suficient, aşadar, să se constate că există presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârşit o infracţiune, nu şi condiţia pericolului său social.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpaţii.

Sub aspectul criticii formulate de apărare cu referire la necompetenţa materială a procurorului de a dispune înlocuirea măsurii preventive de a nu părăsi ţara cu măsura preventivă a reţinerii, instanţa de control judiciar a reţinut următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

Dispozițiile art. 139 C. proc. pen., care reglementează înlocuirea sau revocarea măsurii preventive, trebuie interpretate prin coroborare cu dispozițiile art. 136 alin. (3)-(5) C. proc. pen., care stabilesc competența de luare a măsurii preventive, dar și cu dispozițiile art. 209 alin. (1)-(3) C. proc. pen., referitor la competența procurorului în faza urmăririi. Se constată, astfel, că potrivit art. 136 alin. (3) C. proc. pen., procurorul este competent să ia măsura reținerii. Pe de altă parte, art. 139 alin. (3^2) C. proc. pen. (ce a fost invocat de apărare) se referă exclusiv la ipoteza în care măsura preventivă a fost luată de instanță, situație diferită de cazul de față, când măsura a fost luată de către procuror. Sunt, așadar, aplicabile dispozițiile art. 139 alin. (3^1) C. proc. pen., potrivit cărora „Când măsura preventivă a fost luată în cursul urmăririi penale de procuror (...) dacă apreciază că informațiile primite de la organul de cercetare penală justifică înlocuirea sau revocarea măsurii dispune aceasta ori, după caz, sesizează instanța". Textul de lege este clar, dând posibilitatea procurorului ca, în cazul în care a luat măsura preventivă, să o înlocuiască cu o altă măsură dată în competența sa, potrivit art. 136 C. proc. pen. Sesizarea instanței pentru înlocuirea măsurii preventive se dispune de către procuror numai dacă se solicită înlocuirea cu măsura arestării preventive, luarea acestei din urmă măsuri fiind dată conform art. 136 alin. (5) C. proc. pen., exclusiv în competența judecătorului. În plus, dispozițiile art. 139 C. proc. pen. nu limitează posibilitățile de înlocuire a unei măsuri preventive decât în situația măsurii arestării preventive, care, potrivit art. 139 alin. (3^5) C. proc. pen., nu poate fi înlocuită decât cu una dintre măsurile prevăzute de art. 136 alin. (1) lit. b) și c) C. proc. pen.

Față de cele reținute, se constată că procurorul nu era obligat să sesizeze instanța de judecată pentru înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive, având posibilitatea de a dispune el însuși înlocuirea cu măsura reținerii, iar ulterior, posibilitatea de a sesiza instanța cu propunerea de luare a măsurii arestării preventive. În acest sens, dispozițiile art. 144 alin. (4) C. proc. pen. prevăd că atunci când măsura reținerii este luată de procuror și dacă acesta consideră că este necesar a se lua măsura arestării preventive, procedează în termen de 10 ore de la luarea măsurii reținerii, potrivit art. 146 C. proc. pen., respectiv întocmește propunerea de arestare și sesizează instanța competentă.

Scanned with OKEN Scanner

Trebuie precizat că, în opinia instanței de recurs, legalitatea luării măsurii reținerii nu influențează legalitatea soluționării propunerii de arestare preventivă. Însă, în cazul de față, examinarea legalității luării acestei măsuri a fost necesară datorită faptului că apărarea a invocat nelegalitatea sesizării instanței, considerând că procurorul trebuia să formuleze cerere de înlocuire a măsurii obligării de a nu părăsi țara, și nu cerere de luare a măsurii arestării preventive.

Situația este diferită în ceea ce privește temeinicia măsurii de înlocuire, instanța de judecată nefiind abilitată să analizeze acest aspect, în condițiile în care, în materia măsurilor preventive luate de procuror, legea prevede într-un singur caz posibilitatea atacării în fața instanței, fiind vorba despre art. 140^2 C. proc. pen., ce reglementează plângerea împotriva ordonanței procurorului privind măsurile preventive ale obligării de a nu părăsi localitatea sau de a nu părăsi țara. Drept urmare, aspectele invocate referitor la lipsa de temeinicie a ordonanței de înlocuire dată de procuror nu pot face obiectul prezentului recurs și nu vor fi analizate de instanță, aceste aspecte putând fi invocate doar pe calea unei plângeri întemeiate pe dispozițiile art. 278 C. proc. pen., adresată procurorului ierarhic superior.

În final, mai trebuie precizat că cele două măsuri preventive luate de procuror nu coexistă, ci, tocmai datorită înlocuirii măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura preventivă a reținerii, efectele ordonanței procurorului de luare a primei măsuri au încetat implicit la momentul emiterii ordonanței de înlocuire, odată cu luarea măsurii reținerii, fără să fie necesară revocarea sau constatarea expresă a încetării măsurii obligării de a nu părăsi țara.

26. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea. Săvârșirea de noi infracțiuni. Propunere de arestare preventivă

C. proc. pen., art. 139 alin. (2), art. 143 alin. (1), art. 148 alin. (1) lit. c) și f), art. 149^1

Săvârșirea de către inculpatul față de care s-a luat măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, a unor alte acte, ce pregătesc săvârșirea unor noi fapte penale, ce constituie o continuare a activității infracționale inițiale, constituie împrejurări de fapt noi, ce justifică reținerea preventivă și sesizarea instanței de judecată cu propunere de arestare preventivă.

Scanned with OKEN Scanner

Devin, în aceste condiții, incidente atât temeiul de arestare preventivă prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. c) C. proc. pen. – pregătirea săvârşirii unor noi infracțiuni –, cât şi temeiul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., întrucât condiția pericolului social se impune a fi reevaluată prin prisma acestor noi acte materiale.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 53406/3/2011 din 14 iulie 2011, definitivă prin înch. nr. 295/R din 27 iulie 2011 a C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., nepublicată

Prin încheierea de şedință din camera de consiliu de la 14.07.2011, Tribunalul Bucureşti, Secția I penală, a admis propunerea de luare a măsurii arestării preventive, formulată de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti şi în baza prevederilor art. 149[1] coroborate cu art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., a dispus arestarea preventivă a inculpatei G.M.O.A. pentru o perioadă de 29 zile.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut în fapt şi a motivat în sensul că:

Prin propunerea Ministerului Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti, s-a solicitat să se dispună înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea cu măsura arestării preventive a inculpatei G.M.O.A. pe o perioadă de 29 de zile. În susținerea propunerii, s-a arătat că:

Prin rezoluția din data de 10.01.2011 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 1 Bucureşti, a fost începută urmărirea penală față de învinuita G.M.O.A., pentru săvârşirea infracțiunii de înşelăciune şi delapidare, fapte prevăzute de art. 215 alin. (1) şi (3) C. pen. şi art. 2151 alin. (1) C. pen., ambele cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi art. 33 lit. a) C. pen., reținându-se în fapt că, în perioada noiembrie - decembrie 2010, învinuita G.M.A.O., în calitate de agent de turism, respectiv de administrator, a încasat suma de aproximativ 43.376,8 lei de la diverşi clienți (circa 30), reprezentând contravaloarea biletelor de avion solicitate de aceştia, eliberându-le acestora în schimb doar rezervări ale biletelor, fără însă a le comanda societăților furnizoare – membre.

Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul Bucureşti, iar la data de 23.02.2011, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a dispus extinderea cercetărilor în cauză, ca urmare a identificării de noi

Scanned with OKEN Scanner

acte materiale relevate de materialul de urmărire penală şi schimbarea încadrării juridice datorită prejudiciului cumulat al tuturor actelor materiale descoperite până în acel moment, din infracţiunea prevăzută de art. 215 alin. (1) şi (3) C. pen. şi art. 215[1] alin. (1) C. pen., ambele cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi art. 33 lit. a) C. pen., în infracţiunea prevăzută de art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi art. 215[1] alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

Prin ordonanţa din data de 24.02.2011 – I.G.P.R. – D.I.F., a luat faţă de învinuita G.M.A.O. măsura reţinerii pe o perioadă de 24 de ore de la data de 24.02.2011, ora 17:40 până la data de 25.02.2011, ora 17:40, iar prin ordonanţa din data de 25.02.2011 Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a dispus faţă de învinuita G.M.A.O. luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea Bucureşti pe o perioadă de 29 de zile, măsură ce a fost prelungită succesiv până la data de 23.07.2011. Fiind în continuarea cercetărilor în prezenta cauză, organele de poliţie din cadrul I.G.P.R. – D.I.F. au primit la data de 11.07.2011 sesizarea reprezentanţilor asociaţiei T. cu privire la săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 215 C. pen. de către numita G.M.A.O., în care se arată că aceasta declinându-şi calitatea de director al agenţiei de turism SC B.T. SRL, i-a indus în eroare cu ocazia achiziţionării unui număr de 27 bilete avion pentru rutele B. – N. şi B. – N., dus-întors, pentru care au achitat suma de aproximativ 25.000 euro, iar reprezentanta respectivei societăţi le-a efectuat doar nişte rezervări, însă nu le-a mai achiziţionat aceste bilete. În urma plângerii penale formulate de reprezentanţii asociaţiei T., organele de poliţie din cadrul I.G.P.R. – D.I.F. s-au sesizat din oficiu la data de 12.07.2011 cu privire la săvârşirea a unei noi infracţiuni de înşelăciune prevăzute de art. 215 alin. (1), (2) şi (3) C. pen. de către învinuita G.M.A.O., iar prin rezoluţia din data de 13.07.2011 au dispus extinderea urmăririi penale în cauză faţă de învinuită. Prin ordonanţa din data de 13.07.2011 Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a dispus punerea în mişcare a acţiunii penale faţă de inculpata G.M.A.O. sub aspectul săvârşirii infracţiunii prevăzute de art. 215 alin. (1), (2) şi (3) C. pen.

Analizând propunerea de arestare preventivă, formulată de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti, instanţa reţine următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

Având în vedere că din probele administrate la dosarul cauzei s-a constatat că inculpata G.M.A.O. a continuat activitatea infracțională, săvârșind noi fapte de înșelăciune în aceeași modalitate pentru care s-a început urmărirea penală în cauză și pentru care Parchetul de pe lângă Tribunalul București, prin luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea față de inculpată, i-a acordat acesteia clemență în raport de faptele săvârșite, urmează a se solicita instanței de judecată înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea, dispusă față de inculpată, cu măsura arestării preventive a inculpatei G.M.A.O. pentru o perioadă de 30 de zile de la data de 13.07.2011 până la data de 11.08.2011 inclusiv. Luarea măsurii arestării preventive față de inculpata G.M.A.O. se impune cu atât mai mult cu cât aceasta a declarat că pentru acoperirea prejudiciului în cauză urmează să desfășoare aceeași activitate infracțională, în sensul că din încasările pe care urmează să le facă își va plăti datoriile față de clienții anteriori.

Din probele administrate a rezultat că inculpata se află în situația prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. c) și f) C. proc. pen., având în vedere că există date că aceasta pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni, precum și faptul că inculpata a săvârșit infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe că lăsarea acesteia în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică.

Pentru considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 149^1 alin. (2) C. proc. pen., a admis propunerea Ministerului Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul București, și în temeiul dispozițiilor art. 149^1 alin. (10)-(12) C. proc. pen., a dispus arestarea preventivă a inculpatei G.M.A. O., pe o perioadă de 29 de zile.

Împotriva acestei încheieri a formulat recurs inculpata.

Instanța de control judiciar a constatat următoarele: inculpata este cercetată pentru săvârșirea infracțiunilor de înșelăciune în formă calificată și delapidare, în calitatea sa de agent de turism; prin ordonanța nr. 991/P/2011 din 25.02.2011 Parchetul de pe lângă Tribunalul București a dispus față de inculpată măsura obligării de a nu părăsi localitatea, ce a fost prelungită succesiv până la data de 23.07.2011; după luarea acestei măsuri neprivative de libertate, organele de poliție s-au sesizat și au administrat dovezi în legătură cu comiterea de către inculpată a unor noi fapte de înșelăciune, în aceeași calitate și manieră de a acționa. Audiată de către tribunal, inculpata a declarat pe larg că și-a continuat activitatea

Scanned with OKEN Scanner

comercială în aceeaşi manieră, existând o serie de pagube create unor turişti şi firme, inclusiv în cursul lunii iunie a.c., prin vânzarea de bilete de avion pe care nu le-a plătit furnizorilor.

În aceste condiţii, incidenţa prevederilor art. 148 alin. (1) lit. c) şi f) C. proc. pen. este vădită, iar cerinţele prevăzute de art. 149[1] combinat cu art. 143 şi art. 148 C. proc. pen. sunt cumulativ întrunite, astfel cum a apreciat în mod corect instanţa de fond. Recursul a fost în aceste condiţii respins ca nefondat.

27. [1] Săvârşirea cu intenţie a unei noi infracţiuni. Temei al arestării preventive. Condiţii

[2] Pericol social. Durata activităţii infracţionale. Continuarea activităţii ilicite şi după sesizarea organelor de urmărire penală

C. pen., art. 41 alin. (2), art. 215 alin. (1), (2), (3), (5)
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. d) şi f)

1. Este incident temeiul de arestare preventivă prevăzut de dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. – săvârşirea, cu intenţie, a unei noi infracţiuni –, dacă, după începerea urmăririi penale *in rem* şi până la momentul formulării propunerii de arestare preventivă, inculpatul săvârşeşte două alte infracţiuni de aceeaşi natură.

2. La aprecierea condiţiei pericolului social se va avea în vedere şi perioada mare de timp în care inculpaţii au executat actele materiale de înşelăciune, dar şi perseverenţa acestora, reflectată de continuarea neperturbată a activităţii infracţională, deşi cunoşteau că organele judiciare începuseră cercetările penale cu privire la activitatea cu aparent caracter comercial desfăşurată de inculpaţi. În acest context, are relevanţă şi împrejurarea că activitatea infracţională a inculpaţilor a afectat un număr extrem de mare de părţi vătămate, mai precis 111, prejudiciul cauzat depăşind suma de 2.000.000 euro, în acelaşi timp situaţia economică precară a societăţilor comerciale administrate de inculpaţi fiind de natură a pune părţile vătămate în situaţia de a nu-şi putea recupera nici parţial prejudiciul suferit.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 39670/3/2009 din 7 octombrie 2009, definitivă prin înch. nr. 351/R din 23 octombrie 2009 a C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., nepublicată

Scanned with OKEN Scanner

Prin propunerea înregistrată pe rolul acestei instanțe, Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., a solicitat să se dispună arestarea preventivă, pe o durată de 29 de zile, a inculpaților N.A. și N.C.

În sarcina inculpatului N.A. se reține trei infracțiuni de înșelăciune în convenții, cu consecințe deosebit de grave, fiecare faptă fiind comisă în formă continuată, prevăzută de art. 215 alin. (2), (3) și (5) C. pen., cu aplic. art. 41 alin. (2) C. pen. (7 acte materiale), art. 215 alin. (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (48 acte materiale) și art. 215 alin. (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (56 acte materiale), toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că, în cursul anului 2005, inculpatul N.A. a indus în eroare șapte părți vătămate cu ocazia încheierii contractelor având ca obiect construirea sau vânzarea de locuințe, referitoare la construirea unui bloc de locuințe, prin intermediul SC C.G. SRL, în orașul T., provocând un prejudiciu de 109.700 de euro; în cursul anilor 2005-2007, împreună cu inculpatul N.C., a indus în eroare un număr de 48 de persoane vătămate cu ocazia încheierii contractelor având ca obiect construirea sau vânzarea de locuințe, referitoare la construirea unui bloc de locuințe prin intermediul SC R.I. SRL, în orașul T., provocând un prejudiciu de 1.359.149,47 euro, și în perioada 2006-2008, împreună cu inculpatul N.C., a indus în eroare 56 de părți vătămate cu ocazia încheierii contractelor având ca obiect construirea sau vânzarea de locuințe, referitoare la construirea unui bloc de locuințe prin intermediul SC R.I.G. SRL, în orașul T., provocând un prejudiciu de 1.471.885,56 euro.

În sarcina inculpatului N.C. se reține două infracțiuni de înșelăciune în convenții, cu consecințe deosebit de grave, ambele fapte fiind comise în formă continuată și infracțiunea de fals în declarații, în formă continuată, prevăzută de art. 215 alin. (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (48 acte materiale) și art. 37 lit. b) C. pen., art. 215 alin. (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (56 acte materiale) și art. 37 lit. b) C. pen. și art. 292 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (4 acte materiale) și art. 37 lit. b) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că, în cursul anilor 2005-2007, împreună cu inculpatul N.A., inculpatul N.C. a indus în eroare un număr de 48 de persoane vătămate cu ocazia încheierii contractelor având ca obiect construirea sau vânzarea de locuințe, referitoare la

Scanned with OKEN Scanner

construirea unui bloc de locuințe prin intermediul SC R.I. SRL, în orașul T., provocând un prejudiciu de 1.359.149,47 euro și în perioada 2006-2008, împreună cu inculpatul N.A., a indus în eroare 56 de părți vătămate cu ocazia încheierii contractelor având ca obiect construirea sau vânzarea de locuințe, referitoare la construirea unui bloc de locuințe prin intermediul SC R.I.G. SRL, în orașul T., provocând un prejudiciu de 1.471.885,56 euro; iar în cursul anului 2005 a declarat necorespunzător adevărului în cuprinsul a patru înscrisuri autentificate că nu are antecedente penale și condamnări penale, înscrisuri folosite ulterior de inculpat la Oficiul Național al Registrului Comerțului, pentru a dobândi calitatea de asociat la SC C.C. SRL, SC C.I. SRL, SC R.I.G. SRL și SC R.I. SRL

Din analiza dosarului cauzei se constată că cererea Parchetului este întemeiată, conform art. 149^1 C. proc. pen., impunându-se arestarea preventivă a inculpaților. Astfel, există date și indicii temeinice, potrivit art. 143 C. proc. pen. raportat la art. 68^1 C. proc. pen., din care rezultă presupunerea rezonabilă că inculpații au săvârșit faptele pentru care sunt cercetați.

Totodată, în privința inculpatului N.A., sunt îndeplinite și condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. b), d) și f) C. proc. pen., întrucât există date că inculpatul încearcă să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului prin influențarea unui martor și inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunile arătate este închisoarea mai mare de 4 ani, existând probe că lăsarea sa în libertate prezintă pericol concret pentru ordinea publică.

În privința inculpatului N.A., constată că îndeplinirea condiției prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. rezultă din împrejurarea că, în cursul anului 2009, a încercat să-l determine pe martorul H.T.C. să declare contrar adevărului, în sensul de a ascunde procurilor că în cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare al terenului din str. L. nr. (...) a fost menționat un preț mai mare cu aproximativ 200.000 euro decât cel real. Mai concret, inculpatul a solicitat acestui martor să declare în mod mincinos că această sumă de 200.000 euro ar fi fost achitată de către inculpat în numerar la încheierea contractului. Această împrejurare rezultă din declarațiile martorului H.T.C., care a recunoscut situația de fapt reală după ce a fost confruntat de procurori cu mijloacele de probă deținute și care infirmau susținerile martorului, declarațiile acestui martor coroborându-se și cu cele ale martorului A.E.S., la care

Scanned with OKEN Scanner

inculpatul apelase inițial pentru a-i furniza numărul de telefon al lui H.T.C. şi căruia de altfel H.T.C. celui dintâi îi relatase ulterior despre solicitările inculpatului şi conținutul convorbirilor avute cu acesta.

În ceea ce priveşte temeiul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., reținut în referatul parchetului, constată că şi acesta este aplicabil în cauză, întrucât după începerea față de inculpat în anul 2006 a urmăririi penale pentru săvârşirea infracțiunilor de înşelăciune şi evaziune fiscală, infracțiunea de înşelăciune făcând obiectul prezentei propuneri, acesta a săvârşit, în formă continuată, două alte infracțiuni de aceeaşi natură, situație ce este sancționată sub imperiul dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen.

În ceea ce priveşte temeiul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., Tribunalul va analiza incidența acestuia în privința ambilor inculpați, urmând a face şi diferențierile specifice. În lipsa unei definiții legale a noțiunii de pericol pentru ordinea publică, în practică sunt avute în vedere mai multe aspecte (care constituie totodată criterii complementare de care se ține cont la alegerea măsurii preventive, conform art. 136 alin. final C. proc. pen.), printre care natura şi gravitatea faptelor săvârşite, urmările produse, circumstanțele personale ale inculpaților etc. Or, în speță, se constată că inculpații sunt cercetați pentru infracțiuni ce prezintă un grad de pericol social deosebit de ridicat, ce rezultă nu numai din limitele mari de pedeapsă stabilite de legiuitor, ci şi din modalitățile şi împrejurările concrete de săvârşire a faptelor pentru care inculpații sunt cercetați, modalitatea concretă în care se reține că acestea au fost comise. Se are în vedere perioada mare în care inculpații au realizat activitatea infracțională, din 2006 până în 2009, cât mai ales perseverența celor doi inculpați care au continuat neperturbați activitatea infracțională, deşi cunoşteau că organele judiciare începuseră cercetările penale cu privire la activitatea lucrativă desfăşurată de ei. Activitatea infracțională a inculpaților a afectat un număr extrem de mare de părți vătămate, mai precis 111, prejudiciul cauzat depăşind suma de 2.000.000 euro, în acelaşi timp Tribunalul remarcând că situația economică precară a societăților comerciale administrate de inculpați va pune părțile vătămate în situația de a nu-şi putea recupera prejudiciul suferit nici parțial.

Este de remarcat cinismul inculpaților, care au desfăşurat o activitate ilicită ce a implicat o amplă campanie publicitară, şi indiferența acestora față de posibilitatea sancționării lor pe plan penal.

Scanned with OKEN Scanner

Mai exact, aceştia au găsit o modalitate frauduloasă de obţinere a unor venituri uriaşe, pe care au încercat să o îmbrace în forma aparent licită a unor contracte comerciale, stabilind modalitatea de a acţiona care le-ar fi permis, în lipa unei anchete aprofundate a organelor de urmărire penală, cum este cea de faţă, să invoce limitarea răspunderii lor la o simplă nerespectare a obligaţiilor contractuale fără implicaţii pe planul răspunderii penale. Tribunalul remarcă că, pe parcursul celor patru ani de activitate infracţională, inculpaţii şi-au reevaluat permanent modalităţile de punere în aplicare a activităţii infracţionale, devenind în fapt creatorii şi posesorii unui preţios know-how privind obţinerea facilă a unor surse de venit mai mult decât apreciabile. Este evident, în opinia tribunalului, că datorită acestui mod de operare, cei doi inculpaţi au dobândit un solid sentiment de impunitate penală, motiv pentru care s-au considerat îndreptăţiţi să îşi extindă întreprinderea ilicită şi pe teritoriul mun. Bucureşti, unde au înfiinţat o altă societate comercială (după ce cu privire la firmele din Timişoara au fost începute procedurile de insolvenţă), SC F.I. SRL, în numele căreia încheiaseră deja un număr de contracte de vânzare-cumpărare. Nu mai puţin, Tribunalul nu poate omite că în prezent cei doi inculpaţi fac obiectul cercetărilor penale şi cu privire la săvârşirea infracţiunii de evaziune fiscală şi emiterea unei file cec fără acoperire, fapte ce au legătură tot cu fapta de faţă.

În privinţa inculpatului N.A., Tribunalul remarcă că acesta a participat efectiv *ab initio* la întreaga activitate infracţională, a ignorat faptul că deja subiectul cercetărilor penale, şi a încercat să influenţeze martori, aspecte care de altfel sunt reţinute din perspectiva temeiurilor prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. b) şi d) C. proc. pen. Lipsa antecedentelor penale devine astfel un aspect evident lipsit de relevanţă în contextul gravităţii activităţii infracţionale şi al comportamentului procesual al inculpatului, Tribunalul nefiind în măsură să indice nicio altă împrejurare ce ar putea avea natura unei împrejurări favorabile inculpatului.

Toate aceste aspecte îndreptăţesc concluzia că lăsarea în libertate a inculpaţilor prezintă pericol concret pentru ordinea publică, generând, implicit, o stare de neîncredere şi insecuritate în rândul persoanelor care respectă ordinea de drept şi valorile sociale.

Scanned with OKEN Scanner

28. Săvârşirea cu intenție a unei noi infracțiuni. Încercarea de a zădărnici aflarea adevărului prin deteriorarea unor mijloace de probă

C. pen., art. 33 lit. a), art. 37 lit. a) şi b), art. 174, art. 175 alin. (1) lit. a), art. 176 alin. (1) lit. a) şi d), art. 192 alin. (1) şi (2), art. 211 alin. (1), alin. (2) lit. a), alin. (2^1) lit. a) şi c) şi alin. (3) teza I
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. b), d) şi f)

Este incident temeiul de arestare preventivă prevăzut de dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. dacă, după comiterea faptei de omor calificat şi omor deosebit de grav, tâlhărie cu consecințe deosebit de grave şi violare de domiciliu, în concurs real, inculpatul a ars echipamentul folosit la săvârşirea faptei şi în acelaşi timp a remis altor persoane autoturismul sustras din posesia părții vătămate, în vederea radierii elementelor de identificare.

Se impune de asemenea reținerea dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., în condițiile în care există indicii în sensul că inculpatul a mai săvârşit, după comiterea faptei şi înainte de formularea propunerii de arestare preventivă, infracțiunile de tâlhărie, furt, şantaj şi tăinuire, fapte pentru care s-a pus în mişcare acțiunea penală şi a fost sesizată instanța de judecată prin rechizitoriu.

Trib. Bucureşti, s. pen., înch. pen. nr. 46035/3/2011 din 4 iunie 2011, definitivă prin încheierea nr. 257/R din 24 iunie 2011 a C.A. Bucureşti, s. I pen., nepublicată

Deliberând asupra propunerii privind luarea măsurii arestării preventive față de inculpatul I.A., zis „S.G.", constată următoarele: în fapt, s-a reținut că la data de 19.11.2008, în jurul orei 09:30-10:00, împreună cu alte persoane a pătruns în locuința victimei Z.N., în vârstă de 74 de ani, situată în B., şi după ce l-au agresat pe acesta, au sustras suma de 250000 de lei, un autoturism marca A. şi mai multe bunuri, valoarea totală a prejudiciului fiind de aproximativ 490000 de lei. Victima Z.N. a suferit leziuni grave, fiind transportată la Spitalul Universitar de Urgență Bucureşti, unde la data de 01.04.2009 a decedat.

Prin propunerea înregistrată pe rolul acestei instanțe, Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti, a solicitat să se dispună arestarea preventivă, pe o durată de 29 de zile, a inculpatului I.A., zis „S.G.", cercetat pentru săvârşirea infracțiunilor de omor calificat şi omor deosebit de grav, tâlhărie cu consecințe deo-

Scanned with OKEN Scanner

sebit de grave şi violare de domiciliu, aflate în concurs real, prevăzute de art. 174 C. pen. - art. 175 alin. (1) lit. a) C. pen. - art. 176 alin. (1) lit. a) şi d) C. pen., art. 211 alin. (1), alin. (2) lit. a), alin (2^1) lit. a) şi c) şi alin. (3) teza I C. pen. şi de art. 192 alin. (1) şi alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 37 lit. a) şi b) C. pen. şi art. 33 lit. a) C. pen.

Analizând actele şi lucrările dosarului, se constată că în cauză sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 149^1 C. proc. pen. referitoare la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale. Astfel, potrivit art. 149^1 C. proc. pen., pentru a se putea dispune arestarea inculpatului trebuie ca în cauză să existe probe sau indicii temeinice că inculpatul a săvârşit faptele pentru care este cercetat şi să existe vreunul dintre cazurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen.

Totodată, sunt îndeplinite şi condiţiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., întrucât faptele pentru care este cercetat inculpatul I.A., zis „S.G.", sunt pedepsite de lege cu închisoare mai mare de 4 ani, iar natura şi gravitatea faptelor, împrejurările, modalitatea în care se reţine că ar fi fost comise, starea de insecuritate creată pentru populaţie relevă pericolul concret pentru ordinea publică, pe care l-ar putea produce lăsarea acestora în libertate.

Cât priveşte condiţia referitoare la existenţa în cauză a probelor din care să rezulte că lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică, se constată că şi aceasta este îndeplinită. Or, în speţă, se constată că inculpatul este cercetat pentru infracţiuni ce prezintă un grad de pericol social deosebit de ridicat, ce rezultă nu numai din limitele mari de pedeapsă stabilite de legiuitor, ci şi din modalităţile şi împrejurările concrete de săvârşire a faptelor pentru care inculpatul este cercetat, modalitatea concretă în care se reţine că acestea au fost comise. Se impune în speţă reţinerea art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., în condiţiile în care inculpatul a ars echipamentul folosit la săvârşirea faptei şi a remis altor persoane autoturismul sustras în vederea radierii elementelor de identificare. Se impune reţinerea art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., deoarece există indicii că inculpatul a mai săvârşit în 2009 infracţiuni de tâlhărie, furt, şantaj şi tăinuire, aşa cum rezultă din rechizitoriul din 23.09.2009 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Bucureşti.

Analizând actele şi lucrările dosarului, în raport cu motivele invocate de inculpat, precum şi din oficiu, sub toate aspectele de fapt

Scanned with OKEN Scanner

şi de drept ale cauzei, Curtea constată că recursul inculpatului este nefondat, pentru următoarele considerente:

Contrar susţinerilor apărătorului ales al recurentului-inculpat I.A., Curtea observă că judecătorul de la instanţa de fond a dispus, în mod legal şi temeinic, cu respectarea dispoziţiilor art. 149^1 raportat la art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. b), d) şi f) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului pentru o perioadă de 29 de zile, această soluţie întemeindu-se pe o evaluare judicioasă a întregului probatoriu administrat până în prezent în faza de urmărire penală, atât sub aspectul existenţei unor indicii temeinice – în accepţiunea art. 68^1 C. proc. pen. – care justifică presupunerea rezonabilă a săvârşirii de către acesta a faptei penale ce i se reţine în sarcină, cât şi sub aspectul stării de pericol pentru ordinea publică ce ar fi generată de lăsarea sa în libertate, totodată, fiind pe deplin justificată şi aprecierea că măsura preventivă privativă de libertate este singura în măsură să garanteze buna desfăşurare a procesului penal faţă de dispoziţiile art. 136 alin. (1) C. proc. pen.

Ca atare, recursul a fost respins ca nefondat.

29. Sustragerea de la urmărire penală. Stabilirea unei înţelegeri frauduloase cu partea vătămată. Temeiuri ale arestării preventive

C. pen., art. 20, art. 174, art. 175 lit. i)
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. a), b), d), e) şi f)

Lipsa inculpatului, legal citat prin agent procedural, la soluţionarea propunerii de arestare preventivă, coroborată cu lipsa acestuia de la domiciliu la momentul efectuării percheziţiei domiciliare şi neprezentarea sa la chemarea organelor de urmărire penală până la învestirea instanţei cu propunere de arestare preventivă constituie dovezi suficiente că inculpatul se sustrage urmăririi penale. Această concluzie se impune având în vedere şi faptul că la momentul judecării propunerii de arestare în ceea ce îl priveşte, inculpatul avea la cunoştinţă demersurile organelor de cercetare penală şi avea oportunitatea de a da dovadă de bună-credinţă prezentându-se în faţa instanţei, ceea ce inculpatul nu a făcut, în acest mod făcând însă dovada certă a intenţiei sale de a se sustrage cercetării penale.

Existenţa unor date certe în sensul că inculpatul, prin persoane interpuse, a contactat partea vătămată în vederea ofe-

Scanned with OKEN Scanner

ririi unei sume de bani în scopul „împăcării" cu privire la agresiunea în urma căreia partea vătămată a suferit leziuni în zone vitale şi care i-au pus în primejdie viaţa, împrejurare coroborată cu faptul că partea vătămată şi-a modificat radical declaraţiile după sesizarea organelor de poliţie, justifică reţinerea temeiului de arestare prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. e) C. proc. pen.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. pen. nr. 51059/32010 din 25 octombrie 2010, nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul acestei instanţe, Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti, a solicitat să se dispună arestarea preventivă, pe o durată de 30 de zile, a inculpaţilor B.I.-N. şi A.G. În susţinerea propunerii, s-a reţinut în sarcina inculpaţilor B.I.-N. şi A.G. săvârşirea infracţiunii de tentativă de omor calificat, prevăzută de art. 20 rap. la art. 174-175 lit. i) C. pen., reţinându-se că, în dimineaţa zilei de 19.09.2010, în incinta restaurantului M.D. din B., împreună cu învinuitul D.N.-F., au exercitat acte de violenţă fizică asupra părţii vătămate N.M., provocându-i acesteia o plagă înjunghiată în zona abdominală care i-a pus viaţa în primejdie.

Analizând materialul probator administrat până în acest moment, Tribunalul constată următoarele:

Probele existente relevă indicii temeinice de natură a contura presupunerea rezonabilă că în data de 18/19.09.2010, inculpaţii B.I.-N. şi A.G., împreună cu numitul D.F., în timp ce se aflau în clubul M.D. din B., au agresat pe partea vătămată N.M. – provocându-i leziuni ce i-au pus acesteia viaţa în primejdie. Mai exact, inculpatul B.I.-N. folosindu-se de un cuţit, a înjunghiat pe partea vătămată în zona abdominală, iar inculpatul A.G. a lovit cu pumnii şi picioarele pe aceasta după ce căzuse la pământ ca urmare a loviturii de cuţit.

Tribunalul reţine că în prezenta cauză cercetările au fost în mare măsură îngreunate de către poziţia martorilor direcţi sau indirecţi, care, iniţial, cu rea-credinţă, au refuzat să aducă la cunoştinţa organelor de urmărire penală date esenţiale, utile pentru stabilirea adevărului în cauză. Din acest motiv, faţă de o serie din aceşti martori s-a început urmărirea penală sau a fost pusă în mişcare acţiunea penală pentru săvârşirea infracţiunii de mărturie mincinoasă. În atare condiţii, Tribunalul reţine pentru stabilirea situaţiei de fapt, în cazul persoanelor pentru care au fost emise

Scanned with OKEN Scanner

astfel de acte procedurale, declarațiile date în noua calitate de învinuiți sau inculpați.

Reține de asemenea că în privința ambilor inculpați sunt incidente toate temeiurile de arestare invocate de Parchet în susținerea propunerii de arestare preventivă – dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a), b), e), f) C. proc. pen.

În ceea ce privește ipoteza prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., mai exact existența probelor în sensul că lăsarea în libertate a inculpaților prezintă pericol concret pentru ordinea publică (condiția limitei de pedeapsă fiind evidentă), Tribunalul are în vedere, în privința ambilor inculpați, natura infracțiunii săvârșite – tentativă la omor calificat, în loc public, valoarea socială esențială vizată, săvârșită în forma coautoratului, mobilul faptei – răzbunare pentru un conflict anterior cu partea vătămată, modalitatea concretă în care a fost comisă fapta – partea vătămată fiind urmărită la toaletă, unde a fost luată prin surprindere, inculpații căutând astfel prilejul favorabil care le-ar fi facilitat punerea în aplicare a intenției lor de a suprima viața părții vătămate, împrejurarea că la agresiunea comisă împotriva victimei au participat cel puțin alte două persoane, violența și agresivitatea de care cei doi inculpați din prezenta cauză au dat dovadă.

Dacă lipsa inculpaților de la domiciliu la momentul efectuării percheziților și omisiunea lor de a se prezenta la solicitarea organelor de urmărire penală până la învestirea instanței cu propunere de arestare preventivă ar fi putut fi, teoretic, justificate prin motive temeinice, Tribunalul constată că inculpații nu s-au prezentat nici în fața Tribunalului, deși au fost legal citați. Acest comportament procesual este o dovadă suficientă a faptului că ambii inculpați se sustrag urmăririi penale. La momentul judecării propunerii de arestare în ceea ce îi privește, ambii aveau la cunoștință demersurile organelor de cercetare penală și aveau oportunitatea de a da dovadă de bună-credință prezentându-se în fața Tribunalului – ceea ce inculpații nu au făcut, în acest mod făcând însă dovada certă a intenției lor de a se sustrage cercetării penale. Este incident astfel temeiul de arestare prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

Sunt de asemenea incidente și temeiurile de arestare prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. b) și e) C. proc. pen.

Relevante sunt interceptările mesajelor tip sms și a convorbirilor telefonice primite sau purtate de numitul D.F., din care reiese

Scanned with OKEN Scanner

că partea vătămată a fost contactată la spital de persoane interpuse ale inculpatului B.I.N., că s-a stabilit o înțelegere cu aceasta, inclusiv o versiune exactă pe care martorii urmau să o prezinte mincinos organelor de poliție și că a fost identificată și o persoană dispusă să își asume comiterea faptei. În mod egal, și posibilii martori au fost determinați, direct sau indirect, să ascundă realitatea față de organele de anchetă. Astfel de date rezultă atât din declarațiile acestora, cât și din convorbirile purtate de angajații localului și celelalte persoane ce se aflau în club la momentul faptei, din care rezultă că aceștia aveau stabilită o versiune unitară a faptelor, destinată organelor de cercetare penală. Una dintre persoanele care a exercitat presiuni asupra martorilor în interesul inculpaților a fost numitul I.V., patronul clubului M.D., mai mult, acesta determinând și angajații clubului nu numai să ascundă derularea reală a faptelor, dar și să înlăture urmele biologice, împrejurări ce rezultă, de asemenea, din interceptările convorbirilor telefonice purtate de acesta. Dovadă în acest sens stau, evident, și declarațiile vădit nesincere ale părții vătămate, ce prezintă fragmente reale din derularea evenimentului protejând identitatea făptuitorului, cât și mărturiile nesincere inițiale ale persoanelor ce au aflat direct sau indirect de săvârșirea faptei, poziții ce au și determinat începerea urmăririi penale față de acestea sub aspectul infracțiunii de mărturie mincinoasă sau/și favorizarea infractorului.

Tribunalul ar fi fost de altfel foarte interesat să cunoască dacă apărarea este în măsură să dea o explicație (orice explicație) ipotezei teoretice conform căreia un număr impresionant de persoane ar putea accepta să se supună rigorilor legii penale – implicând inclusiv măsuri privative de libertate și eventualitatea aplicării unor pedepse penale – din proprie inițiativă și în lipsa vreunei determinări din partea persoanelor direct interesate în împiedicarea finalizării urmăririi penale. Cum Tribunalul nu găsește nicio altă explicație logică pentru acest comportament procesual din partea a aproximativ 20 de persoane, va ajunge la concluzia că inculpații au exercitat direct sau indirect presiuni asupra părții vătămate (cu care au stabilit și o înțelegere frauduloasă) și asupra martorilor, fiind astfel incidente și dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) și e) C. proc. pen.

Pentru aceste motive, a admis propunerea Ministerului Public, Parchetul de pe lângă Tribunalul București, și a dispus arestarea preventivă a inculpaților pe o perioadă de 30 zile, cu începere de la data punerii în executare a mandatului de arestare.

Scanned with OKEN Scanner

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpații, prin apărători.

Prin încheierea penală nr. 467/R/8.11.2010 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, au fost admise recursurile și trimisă cauza spre rejudecare, reținându-se că prin încheierea pronunțată în dosarul având ca obiect soluționarea propunerii Parchetului de pe lângă Tribunalul București privind luarea măsurii arestării preventive față de inculpații B.I.-N. (în lipsă), A.G. (în lipsă), D.N.F., cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de tentativă de omor calificat, prevăzută și pedepsită de art. 20 raportat la art. 174-175 lit. i) C. pen., I.V., cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de favorizare a infractorului și mărturie mincinoasă, prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) și art. 260 C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., C.M., cercetată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută și pedepsită de art. 260 C. pen. și Ș.C., cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de favorizare a infractorului și nedenunțare a unor infracțiuni, prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) și art. 262 alin. (1) C. pen. cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., judecătorul cauzei a dispus disjungerea cauzei cu privire la inculpații B.I.-N. și A.G., acordând termen de judecată pentru citarea acestora la domiciliu, prin agent procedural, în vederea soluționării propunerii de arestare preventivă, în lipsă, acordând un alt termen.

În examinarea, cu acea ocazie, a propunerii de arestare preventivă privind pe D.N.F., cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de tentativă de omor calificat, instanța a apreciat „că există la acest moment procesual indicii temeinice și concludente care nasc presupunerea rezonabilă că inculpatul a agresat împreună cu alte două persoane pe partea vătămată N.M. în condiții care i-au pus în pericol viața". Potrivit art. 47 alin. (2) C. proc. pen., nu mai poate participa la judecarea cauzei judecătorul care și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluția care ar putea fi dată în acea cauză. Cu ocazia expunerii considerentelor care au condus la arestarea preventivă a inculpatului D.N.F., se constată că judecătorul a reținut, în temeiul art. 143 C. proc. pen., o anumită situație de fapt, bazată pe probele prezentate în dosarul de urmărire penală, făcând totodată referiri neechivoce și la ceilalți coinculpați, chiar dacă nu îi nominalizează, respectiv B.I.-N. și A.G.

Examinarea oricărei propuneri de arestare preventivă presupune o analiză detaliată a îndeplinirii cumulative a condițiilor pre-

Scanned with OKEN Scanner

văzute în art. 143 şi art. 148 C. proc. pen. Curtea constată că odată cu pronunţarea asupra existenţei indiciilor temeinice şi concludente care nasc presupunerea rezonabilă că inculpatul D. a agresat, împreună cu alte două persoane, pe partea vătămată N.M., instanţa s-a pronunţat asupra îndeplinirii condiţiei prevăzute în art. 143 C. proc. pen. în cauză, respectiv că există probe care să justifice o măsură privativă de libertate.

Imparţialitatea judecătorului constituie una dintre garanţiile că persoana beneficiază de un proces echitabil, consfinţită în art. 6 paragraf 1 din Convenţia europeană a drepturilor omului. În acest sens, existenţa oricărei suspiciuni asupra obiectivităţii judecătorului în legătură cu modul de soluţionare a cauzei ce i-a fost încredinţată aduce atingere garanţiei la care face referire art. 6 alin. (1), respectiv că „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanţă independentă şi imparţială".

Având în vedere că judecătorul învestit cu soluţionarea cauzei privind arestarea preventivă a inculpaţilor B.I.N. şi A.G. şi-a exprimat anterior părerea cu privire la soluţia ce ar putea fi dată în cauză cu ocazia soluţionării propunerii de arestare preventivă a coautorului D.N.F., sunt incidente dispoziţiile art. 47 alin. (2) C. proc. pen., încheierea din data de 25.10.2010 a Tribunalului Bucureşti, Secţia I penală, fiind pronunţată cu încălcarea dispoziţiilor legale privind incompatibilitatea judecătorului.

30. [1] Sustragerea de la judecată, temei al arestării preventive. Împrejurări ce au această semnificaţie

[2] Mandat de arestare emis în lipsă. Punerea în executare a măsurii în faza apelului. Organul judiciar competent a-l asculta pe inculpat

C. proc. pen., art. 143 alin. (1), art. 148 alin. (1) lit. a), art. 160^{b}

1. Încercările inculpatului de a tergiversa judecarea cauzei prin formularea unor cereri repetate de amânare, prezentând acte medicale ce nu relevă necesitatea unor intervenţii medicale cu caracter urgent şi indicarea unor adrese fictive, inculpatul neputând fi găsit la niciuna dintre locaţiile indicate de către organele de poliţie însărcinate cu aducerea la îndeplinire a mandatelor de aducere, constituie date suficiente pentru a

Scanned with OKEN Scanner

contura dincolo de dubiu intenția inculpatului de a se ascunde în scopul sustragerii de la judecată. În aceste condiții este incident temeiul de arestare preventivă prevăzut de dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

2. Instanța de fond care a dispus arestarea preventivă în lipsă a inculpatului nu poate îndeplini procedura prevăzută de art. 150 alin. (2) C. proc. pen., ce constă în ascultarea inculpatului, dacă măsura arestării preventive a fost pusă în executare după pronunțarea soluției pe fond. Prin pronunțarea sentinței de condamnare se realizează dezînvestirea instanței de fond, care nu mai este competentă a îndeplini niciun act procesual cu privire la cauză. Organul judiciar competent a realiza această procedură este instanța de apel, învestită prin calea de atac formulată de inculpatul-condamnat.

Dispozițiile art. 152 alin. (2), (3) şi (4) C. proc. pen., care se referă la aducerea inculpatului arestat preventiv în lipsă în fața judecătorului care a emis mandatul de arestare preventivă şi la ascultarea acestuia de către judecătorul respectiv, sunt aplicabile numai în faza de urmărire penală, iar nu şi în faza de judecată. În al doilea rând, potrivit art. 149^1 C. proc. pen., numai în faza de urmărire penală, arestarea preventivă se dispune de către un singur judecător, în timp ce, din economia dispozițiilor art. 160^a C. proc. pen., rezultă că, în faza de judecată, o astfel de măsură se dispune de către instanță, în compunerea corespunzătoare gradului de jurisdicție în care se află cauza.

C.A. Bucureşti, s. I pen., dec. pen. nr. 1642 din 25 octombrie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea din data de 8.10.2010, Tribunalul Bucureşti, Secția a II-a penală, ca instanță de apel, conform art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) şi (3) C. proc. pen., a constatat legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatului A.D.G. şi a menținut starea de arest preventiv a acestuia.

Pentru a pronunța această încheiere, Tribunalul, făcând referire la dispozițiile legale interne incidente şi la jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, a constatat că, prin încheierea din data de 4.02.2010, Judecătoria Sectorului 6 Bucureşti a dispus, în temeiul art. 160^a coroborat cu art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului, împotriva căruia a emis MAP nr. 1/J/04.02.2010.

Scanned with OKEN Scanner

În motivarea acestei soluții, s-a menționat că, prin rechizitoriul din data de 20.10.2009 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 6 București, s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, sub aspectul săvârșirii a trei infracțiuni de viol, prevăzute de art. 197 alin. (1) C. pen. și a unei infracțiuni de viol, prevăzută de art. 197 alin. (1) cu aplic. art. 13 C. pen. și trimiterea în judecată, în lipsă, a inculpatului A.D.G., pentru săvârșirea celor patru infracțiuni anterior menționate, cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen. și a unei infracțiuni de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. (1) și alin. (2) lit. b), d), e), cu aplicarea art. 37 lit. b) și art. 13 C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., precum și neînceperea urmăririi penale față de acesta, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de viol, prevăzută de art. 197 alin. (1) C. pen., asupra persoanei vătămate M.R.

În fapt, s-a reținut că inculpatul ar fi săvârșit următoarele fapte: în noaptea de 10/11.04.2001, în jurul orei 02:00, în timp ce se afla pe Bulevardul 1 M., a întreținut un raport sexual normal cu partea vătămată L.C., prin amenințarea acesteia cu un cuțit; în noaptea de 11/12.04.2001, în jurul orei 01:15, în liftul blocului din Bulevardul 1 M., a întreținut un raport sexual oral cu partea vătămată R.J., prin amenințarea acesteia cu un cuțit, după care a deposedat-o de o haină din piele, în care se aflau acte de identitate, suma de 60 de lei și un telefon mobil; în data de 25.04.2001, în jurul orei 18:00, în liftul blocului TI2 din Strada S., a întreținut raporturi sexuale normale și orale cu partea vătămată S.F. prin amenințarea acesteia; în noaptea de 28/29.04.2001, în jurul orei 04:00, în liftul blocului din Aleea C., a întreținut un raport sexual normal cu partea vătămată C.I., prin amenințarea acesteia cu un cuțit.

S-a apreciat că, în cauză, există indicii temeinice [în sensul prevederilor art. 143 raportat la art. 68^1 C. proc. pen. și art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenția europeană a drepturilor omului] cu privire la săvârșirea de către inculpat a infracțiunilor pentru care a fost trimis în judecată. De asemenea, s-a apreciat că, în privința inculpatului, este incident cazul de arestare preventivă prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., în sensul că acesta s-a sustras de la judecată, concluzie desprinsă din împrejurarea că, după ce s-a prezentat la primul termen, iar pentru următorul a transmis un înscris prin care a învederat imposibilitatea de prezentare, ulterior nu s-a mai înfățișat la niciun termen. În plus, la termenul când s-a prezentat, inculpatul a învederat că locuiește, în fapt, la o altă

Scanned with OKEN Scanner

adresă decât cea la care figurează ca având domiciliul legal, însă, potrivit proceselor-verbale referitoare la modul de executare a mandatelor de aducere emise pe numele său la adresa respectivă, acesta nu locuia la acea adresă, ceea ce demonstrează că inculpatul a indicat instanței o adresă fictivă, tocmai pentru a împiedica aducerea lui la judecată. În același timp, conform proceselor-verbale referitoare la modul de executare a mandatelor de aducere emise pe numele inculpatului la celelalte adrese cunoscute, din localitățile Medgidia și Românești, acesta nu mai locuia efectiv nici acolo, iar fratele său a declarat că el ar locui efectiv pe raza municipiului București, la o adresă necunoscută, ceea ce dovedește că inculpatul s-a ascuns, în scopul sustragerii de la judecată.

Tribunalul, analizând actele și lucrările dosarului, a constatat că, în mod corect, s-a reținut de către instanța de fond că, în privința inculpatului, este incident cazul de arestare preventivă prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., în speță existând, într-adevăr, probe că acesta a urmărit să se sustragă de la judecată. Astfel, a constatat că, după ce s-a prezentat personal la termenul din data de 12.11.2009 și a învederat instanței că locuiește efectiv în municipiul O., obținând amânarea judecării cauzei în vederea angajării unui apărător, inculpatul nu s-a mai înfățișat la termenul următor, din data de 3.12.2009, când a invocat motive medicale de împiedicare și nici la celelalte termene, când nu a mai invocat alte motive de amânare. În același timp, din verificările efectuate în datele de 17.12.2009 și 14.01.2010, cu ocazia punerii în executare a mandatelor de aducere emise pentru adresa anterior menționată, a rezultat că, la adresa respectivă, nu locuiește nicio persoană cu numele inculpatului. Totodată, potrivit procesului-verbal întocmit cu ocazia punerii în executare a mandatului de aducere emis pentru adresa cu care inculpatul figurează în evidențele oficiale, din municipiul M., județul C., la adresa respectivă a fost găsit numitul C.P.D., rudă a acestuia, care a menționat că el locuiește în municipiul B. În privința actelor medicale în limba italiană prezentate de inculpat, Tribunalul a constatat că acestea se referă la o operație ce prezintă o urgență redusă, suferită în data de 28.01.2010 și care nu constituie o justificare a neprezentării acestuia în fața instanței de fond la termenele din datele de 17.12.2009, 14.01.2010 și 4.02.2010.

Pentru toate aceste motive, Tribunalul a concluzionat că temeiurile avute în vedere la luarea față de inculpat a măsurii arestării

Scanned with OKEN Scanner

preventive subzistă şi în prezent, existând în continuare riscul ca, lăsat în libertate, acesta să se sustragă de la judecarea cauzei.

Împotriva acestei încheieri, a declarat recurs în termenul legal inculpatul A.D.G.

Analizând încheierea atacată, Curtea constată că recursul cu care a fost sesizată este fondat, pentru considerentele ce se vor arăta în cele ce urmează:

În fapt, prin încheierea din data de 4.02.2010, pronunțată în dosarul nr. 15250/303/2009, Judecătoria Sectorului 6 Bucureşti, în cursul judecății în primă instanță, a dispus din oficiu, în lipsa inculpatului, conform art. 160[a] coroborat cu art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., arestarea preventivă a acestuia, pe motiv că se sustrage de la judecată, fără a indica perioada măsurii astfel dispuse. În baza încheierii anterior menționate, la aceeaşi dată, a fost emis pe numele inculpatului M.A.P. nr. 1/J.

Prin sentința penală nr. 168/F din data de 4.03.2010, pronunțată în acelaşi dosar, Judecătoria Sectorului 6 Bucureşti a hotărât, pe fondul cauzei, condamnarea inculpatului la pedeapsa rezultantă de 30 de ani închisoare, în urma contopirii pedepselor aplicate pentru cele cinci infracțiuni ce fac obiectul judecății (patru infracțiuni de viol şi o infracțiune de tâlhărie) cu pedepsele aplicate pentru alte infracțiuni concurente prin sentința penală nr. 654/F din data de 3.07.2003 a Tribunalului Bucureşti, Secția a II-a penală, deducând din pedeapsa respectivă perioada deja executată în detenție de către acesta, începând cu data de 2.07.2001 şi până la data de 22.09.2009.

Prin două cereri succesive, inculpatul a declarat apel împotriva sentinței de condamnare. Prin încheierea din camera de consiliu de la data de 1.04.2010, pronunțată în acelaşi dosar, Judecătoria Sectorului 6 Bucureşti, realizând ascultarea inculpatului, a constatat îndeplinită, în privința acestuia, procedura prevăzută de art. 150 alin. (2) C. proc. pen. şi, de asemenea, a constatat punerea în executare, la data de 31.03.2010, a mandatului de arestare preventivă emis pe numele inculpatului. La pronunțarea dispozitivului aceste încheieri, inculpatul a precizat că declară recurs împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea lui preventivă.

La data de 2.04.2010, Judecătoria Sectorului 6 Bucureşti a înaintat Tribunalului Bucureşti, spre competentă soluționare, cele două căi de atac exercitate de inculpat, respectiv apelul declarat împotriva sentinței de condamnare (aflat în prezent în curs de jude-

Scanned with OKEN Scanner

care) şi recursul declarat împotriva încheierii de arestare preventivă (neînregistrat în mod separat şi nejudecat până în prezent).

La primul termen de judecată în apel, fixat pentru data de 16.04.2010, inculpatul a fost prezent personal, în stare de arest preventiv, însă instanţa de control judiciar nu s-a pronunţat în vreun fel asupra măsurii arestării preventive a acestuia, amânând judecata, pentru a da posibilitatea avocatului din oficiu să pregătească apărarea pe fondul cauzei, pentru termenul din data de 14.05.2010, când, pentru prima dată, conform art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) şi (3) C. proc. pen., a constatat legalitatea şi temeinicia acelei măsuri şi a menţinut starea de arest preventiv a inculpatului. Ulterior, măsura arestării preventive a inculpatului a fost menţinută, în mod succesiv, prin încheierile definitive din datele de 30.06.2010 şi 16.08.2010.

În drept, raportat la aspectele anterior menţionate, Curtea constată că dispoziţia din încheierea în prezent recurată, de menţinere a măsurii arestării preventive a inculpatului (reţinută de către Tribunal a fi legală), este contrară legii, impunându-se, în consecinţă, revocarea acestei măsuri, potrivit art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (2) teza I C. proc. pen.

Astfel, Curtea constată, în primul rând, că, încălcând dispoziţiile imperative ale art. 350 alin. (1) teza I C. proc. pen., instanţa de fond a omis să se pronunţe, prin sentinţa de condamnare, asupra menţinerii sau revocării măsurii arestării preventive a inculpatului. Sub acest aspect, Curtea menţionează că dispoziţiile respective, care obligă instanţa de fond la o asemenea pronunţare, nu fac distincţie după cum măsura în discuţie a fost sau nu pusă în executare până la data sentinţei.

În al doilea rând, Curtea constată că, în pofida acestui fapt şi cu toate că, prin pronunţarea sentinţei de condamnare (între timp, apelată de către inculpat), se realizase dezînvestirea sa de cauză, instanţa de fond a procedat ulterior, în mod nelegal, prin depăşirea competenţei sale, la îndeplinirea procedurii prevăzute de art. 150 alin. (2) C. proc. pen., care ar fi trebuit realizată, prin ascultarea inculpatului arestat preventiv în lipsă, de către instanţa de apel, aceasta însă, deşi singura competentă, neefectuând nici până în prezent actul procesual respectiv [obligatoriu, conform art. 160^a alin. (1) raportat la art. 143 alin. (1) C. proc. pen.]. Sub acest aspect, Curtea menţionează că dispoziţiile art. 152 alin. (2), (3) şi (4) C. proc. pen., care se referă la aducerea inculpatului arestat pre-

Scanned with OKEN Scanner

ventiv în lipsă în fața judecătorului care a emis mandatul de arestare preventivă și la ascultarea acestuia de către judecătorul respectiv, sunt aplicabile numai în faza de urmărire penală, iar nu și în faza de judecată. În acest sens, Curtea reține, pe de o parte, că, reglementând instituția arestării preventive a inculpatului în cursul judecății, art. 160[a] C. proc. pen. nu face trimitere la dispozițiile anterior menționate. Pe de altă parte, Curtea are în vedere că, potrivit art. 149[1] C. proc. pen., numai în faza de urmărire penală, arestarea preventivă se dispune de către „judecător", de fiecare dată unul singur, pe când, din economia textului art. 160[a] C. proc. pen., rezultă că, în faza de judecată, o astfel de măsură se dispune de către „instanță", în compunerea corespunzătoare gradului de jurisdicție în care se află cauza.

În al treilea rând, Curtea constată că instanța de fond dispunând arestarea preventivă a inculpatului, nu a indicat durata acestei măsuri, opinia instanței respective, ce a fost exprimată în conținutul unei adrese fără dată, pe care a expediat-o către Arestul Secției nr. 7 de Poliție din București și, din câte se pare, a fost însușită, ca atare, și de către instanța de apel, fiind aceea că „măsură arestării preventive fiind luată în cursul judecății, nu se impune precizarea duratei acesteia, legalitatea și temeinicia măsurii preventive urmând a fi verificată de instanța de control judiciar periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, respectiv nu mai târziu de 29.05.2010, conform art. 300[2] raportat la art. 160[b] C. proc. pen.". Sub acest aspect, Curtea apreciază că, deși art. 23 alin. (5) din Constituția României reglementează durata arestării preventive a inculpatului ca fiind de cel mult 30 de zile numai pentru faza de urmărire penală, în același sens fiind și dispozițiile art. 149 alin. (1) C. proc. pen., iar art. 160[a] C. proc. pen., reglementând instituția arestării preventive a inculpatului în cursul judecății, nu prevede și o durată maximă a acestei măsuri, în niciun caz, lipsa unei reglementări legale interne explicite nu poate conduce la concluzia că măsură arestării preventive se poate dispune în faza de judecată pe o durată nedeterminată (astfel cum s-a procedat în cauză), întrucât o asemenea interpretare este în mod vădit contrară caracterului excepțional al măsurii respective, care, prin însăși natura ei, trebuie să fie limitată în timp. În sprijinul acestei aprecieri, Curtea menționează că nici pentru faza de urmărire penală, legea nu impune o durată anume a măsurii arestării preventive a inculpatului, ci prevede doar o durată maximă, înăuntrul căreia judecătorul, în funcție de particularitățile fie-

Scanned with OKEN Scanner

cărei spețe, are deplină libertate, dar și obligația de a stabili, în concret, o anumită durată a măsurii respective. Sub același aspect, cu referire la opinia exprimată de către instanța de fond și aparent îmbrățișată de către instanța de apel, Curtea constată că termenul de 60 de zile, prevăzut de art. 160^b alin. (1) C. proc. pen., nu se referă nicidecum la durata maximă a arestării preventive, ca măsură procesuală ce „poate" fi luată în cursul judecății, ci la un act procesual obligatoriu pentru instanță (verificarea din oficiu a legalității și temeiniciei unei asemenea măsuri, deja dispusă în prealabil pe o anumită durata determinată).

În aceste condiții, Curtea apreciază că, prin analogie cu faza de urmărire penală (procedeu care îi este favorabil inculpatului) și pentru identitate de rațiune în ceea ce privește caracterul excepțional al măsurii, durata arestării preventive care poate fi dispusă de către instanță în cursul judecății nu poate depăși nici ea 30 de zile.

În consecință, în speță, măsura arestării preventive a inculpatului, care a fost pusă în executare, prin prinderea acestuia, la data de 31.03.2010 și, raportat la durata anterior menționată, nu putea opera decât cel mult până la data de 29.04.2010, inclusiv, a încetat de drept la această ultimă dată, menținerea ei realizându-se ulterior (mai întâi, prin încheierea din data de 14.05.2010, iar apoi și prin celelalte încheieri subsecvente, inclusiv cea în prezent recurată) în mod nelegal.

În acest context, Curtea remarcă și faptul că primul termen de judecată în apel a fost fixat mai înainte de expirarea duratei maxime de 30 de zile a măsurii arestării preventive, respectiv la data de 16.04.2009, însă instanța de apel, în fața căreia inculpatul s-a aflat personal, nu s-a pronunțat în niciun fel asupra acelei măsuri, deși, conform celor anterior menționate, era obligată să procedeze, ca unică instanța competentă, și la realizarea procedurii prevăzute de art. 150 alin. (2) C. proc. pen.

Având în vedere aspectele de nelegalitate anterior evidențiate, reținute din oficiu, Curtea constată că nu mai este necesară analizarea motivelor de recurs invocate de inculpat, care se referă exclusiv la temeinicia măsurii arestării preventive.

Față de aceste considerente, Curtea, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de inculpatul A.D.G., a casat în parte încheierea atacată și, în fond, rejudecând, a revocat măsura arestării preventive a acestuia și a dispus punerea lui de îndată în libertate.

Scanned with OKEN Scanner

31. Încălcarea obligației de a nu lua legătura cu martorii. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu arestarea preventivă

C. proc. pen., art. 143 alin. (1), art. 145 alin. (3), art. 145[1], art. 148 alin. (1) lit. a[1])

Se impune înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive atunci când probele administrate în cauză confirmă împrejurarea că inculpatul a luat legătura cu persoane ce au calitatea de martori în cauza în care este cercetat.

Această măsură se impune cu atât mai mult cu cât există indicii şi date în sensul că inculpatul a amenințat şi influențat unii dintre martori, cu scopul evident de a încerca să zădărnicească aflarea adevărului în cauză.

Împrejurarea că martorii au confirmat faptul că inculpatul i-a abordat în mod direct, coroborată cu schimbarea semnificativă a declarațiilor date de aceşti martori după sesizarea instanței, constituie un indiciu temeinic în sensul intenției inculpatului de a împiedica aflarea adevărului în cauză.

Împrejurarea că inculpatul locuieşte la aceeaşi adresă cu unii dintre martorii din prezenta cauză sau că aceştia sunt martori direcți sau indirecți nu-l exonerează pe acesta de obligația impusă de instanța de judecată de a nu lua legătura cu aceştia.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 26640/3/2011 din 14 octombrie 2011, definitivă prin dec. nr. 2090/R din 20 octombrie 2011 C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., nepublicată

Tribunalul Bucureşti, Secția I-a penală, prin încheierea din data de 14.10.2011, în temeiul art. 145[1] alin. (2) C. proc. pen. raportat la art. 145 alin. (3) C. proc. pen., art. 139 alin. (1) C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen., art. 143 alin. (1) C. proc. pen. şi cu referire la art. 160/a alin. (1) C. proc. pen. a înlocuit măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, luată față de inculpatul L.N., prin încheierea dată de Tribunalul Bucureşti, Secția I penală, la 13.05.2011, definitivă prin nerecurare, cu măsura arestării preventive a inculpatului L.N. pe o perioadă de 30 de zile de la data punerii în executare. Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut următoarele

Prin rechizitoriul emis de Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti s-a dispus, între altele, trimiterea în judecată, în stare de

Scanned with OKEN Scanner

libertate, a inculpatului L.N. pentru infracțiunile prevăzute de art. 174, art. 175 alin. (1) lit. a), art. 176 alin. (1) lit. a) C. pen. şi art. 192 alin. (1) şi (2) C. pen., ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reținut, prin actul de sesizare a instanței, că la data de 09.10.2010, la instigarea inculpatului B.M., inculpații G.M.T., D.N., V.M., V.V.F., L.N. au pătruns fără drept în locuința învinuiților C.I. şi B.M., mascați şi înarmați cu bâte din lemn, unde i-au aplicat victimei G.P. – zis C. –, în mod repetat, lovituri în zona capului şi a membrelor, provocându-i acestuia leziuni grave şi, ulterior, moartea.

Deliberând asupra cererii de înlocuire a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi tara cu măsura arestării preventive, în privința inculpatului L.N., cerere formulată de reprezentantul Ministerului Public, a constatat următoarele:

Prin încheierea dată de Tribunalul Bucureşti, Secția I penală, în această cauză, la 13.05.2011, definitivă prin nerecurare, s-au dispus următoarele cu privire la inculpatul L.N.: în temeiul art. 145^1 alin. (1) C. proc. pen., s-a dispus luarea față de inculpatul L.N. a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara; în temeiul art. 145^1 alin. (2) C. proc. pen. raportat la art. 145 alin. (1^1) C. proc. pen., a fost obligat inculpatul să respecte, pe durata măsurii obligării de a nu părăsi țara, între altele, obligația de a nu comunica cu coinculpații, părțile civile, persoanele vătămate, membrii familiei victimei, martorii din prezenta cauză, direct sau indirect.

Analizând materialul probator administrat în cauză, instanța apreciază întemeiată cererea de înlocuire a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive față de inculpatul L.N., cerere formulată de reprezentantul Ministerului Public.

Astfel, din actele şi lucrările dosarului se constată că inculpatul L.N. este cercetat pentru infracțiunile prevăzute de art. 174, art. 175 alin. (1) lit. a), art. 176 alin. (1) lit. a) C. pen. şi art. 192 alin. (1) şi (2) C. pen., ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. Instanța constată că inculpatul este cercetat în cauză pentru infracțiuni grave şi, totodată, față de actele şi lucrările dosarului, apreciază că sunt întrunite exigențele art. 143 alin. (1) C. proc. pen., aspecte reținute şi prin încheierea din 13.05.2011, prin care s-a

Scanned with OKEN Scanner

dispus luarea, față de inculpat, a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara.

Instanța reține faptul că inculpatul avea cunoștință de obligațiile stabilite în sarcina sa prin încheierea dată în cauză la 13.05.2011. Această împrejurare este dovedită atât prin faptul că dispozitivul acestei încheieri i-a fost comunicat inculpatului, conform art. 145^1 alin. (2) C. proc. pen. raportat la art. 145 alin. (2^1) C. proc. pen., la data de 13.05.2011, cât și din faptul că însuși inculpatul, audiat la termenul din 16.09.2011, a arătat că are cunoștință de obligațiile stabilite în sarcina sa. De altfel, însuși martorul C.T. a arătat, prin declarația dată la 14.10.2011, că inculpatul L.N. i-a spus „că are niște interdicții, că nu are voie să ia legătura cu martorii din cauza de față". Prin urmare, instanța va înlătura ca nefondate susținerile inculpatului L.N., asistat, de altfel, de apărător ales, în fața instanței de judecată, în sensul că acesta nu ar fi avut cunoștință de obligațiile ce îi revin, împrejurarea că organele de poliție [cărora li s-a comunicat dispozitivul încheierii, conform art. 145^1 alin. (2) C. proc. pen. raportat la art. 145 alin. (2^1) C. proc. pen.] și-au îndeplinit sau nu obligația de supraveghere ce le revenea fără să aibă relevanță sub acest aspect. De altfel, inculpatul a negat, în fața instanței, și faptul că în timpul urmăririi penale a primit copie de pe ordonanță, cu toate că din actele dosarului de urmărire penală, astfel cum s-a arătat, rezultă în mod cert că inculpatului i-au fost comunicate cele două ordonanțe. În consecință, instanța reține că în mod constant inculpatul a dat dovadă de nesinceritate sub acest aspect.

Se constată, totodată, faptul că din declarațiile date de martorii C.T. și C.A.M. rezultă că inculpatul, încă înainte de a se stabili în sarcina sa, de către instanța de judecată, obligația de a nu se apropia și de a nu comunica, direct sau indirect, cu martorii din cauză, a locuit cu martorii C.A.S. (concubina sa), C.A.M. (mama concubinei sale), C.T. (concubinul numitei C.A.M.). Faptul că inculpatul cunoștea că aceste persoane au calitatea de martori în cauză rezultă și din cererea aflată la dosarul instanței, prin care inculpatul a solicitat efectuarea de copii de pe dosarul de urmărire penală, inclusiv rechizitoriul. De asemenea, instanța observă că inculpatul nu a adus la cunoștință instanței această împrejurare și nici nu a solicitat încuviințarea de a lua legătura cu aceste persoane. Împrejurarea că o parte dintre martori aveau domiciliul la aceeași adresă cu domi-

Scanned with OKEN Scanner

ciliul inculpatului nu îl exonerează pe inculpat de obligația de a respecta această interdicție, de vreme ce locuința în fapt poate să difere de domiciliu și cu atât mai mult cu cât, inițial, inculpatul avea indicate două adrese, dintre care numai una era comună cu cea a martorilor C.A.M. și C.A.S.

Dincolo de faptul că inculpatul a înțeles să încalce această obligație, se mai reține și faptul că, așa cum a arătat martorul C.T. cu ocazia audierii la termenul din 14.10.2011, inculpatul a discutat despre proces cu acest martor (martorul afirmând: „L-am întrebat pe inculpatul L. ce a mai făcut la proces"). Mai observă instanța și că martorii care locuiesc cu inculpatul au dat declarații diferite de cele date pe parcursul urmăririi penale, reținându-se și că inculpații V.M. și D.N. au arătat, la termenul din 14.10.2011, că inculpatul L.N. a amenințat-o pe concubina, respectiv sora acestor inculpați, pentru a nu da declarații în cauză.

Se mai observă și că martorul P.M.R. a arătat că a fost amenințată atât de inculpatul L.N., dar și de concubina acestuia. În raport cu acestea, instanța apreciază că în cauză inculpatul și-a încălcat, cu rea-credință, una dintre obligațiile stabilite în sarcina sa de către instanța de judecată – aceea de a nu se apropia de martorii din prezenta cauză și de a nu comunica, direct sau indirect, cu aceștia. În opinia instanței, reaua-credință a inculpatului rezultă din faptul că inculpatul, deși a cunoscut că avea obligația de a nu se apropia de martorii C.A.S., C.A.M., C.T., și-a încălcat această obligație, nu a cerut încuviințarea instanței, nici măcar nu a adus la cunoștința instanței această împrejurare și, mai mult decât atât, a discutat cu aceștia despre proces, existând indicii și în sensul influențării acestor martori (care și-au modificat substanțial declarațiile față de cele date în timpul urmăririi penale), dar și a altor martori, direct sau indirect.

Față de acestea, apreciază instanța că, deși persoanele cu care inculpatul locuiește efectiv sunt persoane apropiate acestuia, ignorarea dispozițiilor instanței este de natură să aducă o gravă atingere bunei desfășurări a procesului penal. În opinia instanței, ingerințele în viața privată sunt permise pentru atingerea scopului procesului penal, de altfel, aceasta fiind opinia exprimată de instanță și prin încheierea din 04.08.2011, definitivă prin respingerea recursului, prin care s-au respins solicitările formulate de inculpații B.M. și G.M.T. de a lua legătura cu o parte dintre martori ce sunt rude

Scanned with OKEN Scanner

apropiate acestor inculpați. De altfel, gravitatea încălcării obligației stabilite în sarcina inculpatului L.N. rezidă, în opinia instanței, în faptul că prin încălcarea acestei obligații inculpatul, cercetat, de altfel, pentru fapte deosebit de grave şi beneficiind de clemența organelor judiciare, a adus atingere bunei desfăşurări a procesului penal, aducând în derizoriu însuşi conținutul măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara şi aducând o gravă atingere unor principii fundamentale ce guvernează procesul penal, cum ar fi aflarea adevărului.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul L.N.

Curtea a respins acest recurs ca nefondat, pentru următoarele motive:

Potrivit art. 145^1 alin. (2) raportat la art. 145 alin. (3) C. proc. pen., în caz de încălcarea cu rea-credință a măsurii aplicate sau a obligațiilor, măsura obligării de a nu părăsi țara va fi înlocuită cu măsura arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege. În prezenta cauză, din actele dosarului rezultă, astfel cum în mod justificat a reținut şi motivat pe larg şi instanța de fond în încheierea atacată, că inculpatul L.N. şi-a încălcat cu rea-credință obligațiile stabilite de instanță prin încheierea prin care s-a luat față de acesta măsura obligării de a nu părăsi țara, respectiv obligația de a nu se apropia de martorii din cauză şi de a nu comunica cu aceştia direct sau indirect. Din probele administrate în cauză reiese faptul că inculpatul L.N. a luat legătura cu unii dintre martorii din cauză, existând şi indicii că acesta a amenințat şi influențat unii dintre martori cu scopul evident de a încerca să zădărnicească aflarea adevărului în cauză. Împrejurarea că inculpatul L.N. locuieşte la aceeaşi adresă cu unii dintre martorii din prezenta cauză sau că aceştia sunt martori direcți sau indirecți nu-l exonerează pe acesta de obligația susmenționată, impusă de instanța de judecată.

În ceea ce priveşte susținerea că inculpatul nu avea cunoştință de obligațiile ce-i revin, Curtea constată că este nefondată, inculpatului fiindu-i comunicat dispozitivul încheierii prin care s-a luat față de acesta măsura obligării de a nu părăsi țara. În ceea ce priveşte condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive, Curtea constată că sunt îndeplinite.

Pentru aceste motive, recursul a fost respins ca nefondat.

Scanned with OKEN Scanner

32. Încălcarea obligației de a nu lua legătura cu ceilalți inculpați. Înlocuirea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu măsura arestării preventive

C. proc. pen., art. 136, art. 143 alin. (1), art. 145 alin. (3), art. 148 alin. (1) lit. a[1])

Împrejurarea că doi dintre inculpații cărora li s-a impus, ca obligație ce intră în conținutul măsurii de a nu părăsi țara, interdicția de a lua legătura atât între ei, cât şi cu alte părți sau martori din cauză, sunt rude de gradul I şi locuiesc în imobile ce au o curte comună, nu poate modifica conținutul obligației ce trebuie respectată.

În egală măsură, împrejurarea că cei doi inculpați au fost convocați de organele de poliție în cadrul programului de supraveghere, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, nu poate fi considerată o justificare a încălcării obligației de a nu lua legătura.

O astfel de abatere de la obligațiile impuse de instanță nu face decât să releve şi un dispreț cu privire la o hotărâre a instanței şi care stabilise la momentul respectiv că inculpații pot fi judecați în stare de libertate, dar supunându-se unor îndatoriri bine stabilite.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 37229/3/2011 din 27 iulie 2011, definitivă prin dec. nr. 1517 din 5 august 2011 a C.A. Bucureşti, s. I pen., nepublicată

Prin încheierea din 27.07.2011, Tribunalul Bucureşti, Secția I penală, în baza art. 145[1] alin. (2) C. proc. pen. raportat la art. 145 alin. (3) C. proc. pen. şi art. 148[1] lit. a[1]) C. proc. pen., a dispus înlocuirea măsurii obligării de nu părăsi țara luate față de inculpații D.A., R.N. şi R.P. cu măsura arestării preventive pe 30 de zile de la data încarcerării. Pentru a pronunța această încheiere, prima instanță a reținut, în ceea ce priveşte înlocuirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara cu cea a arestării preventive în ceea ce priveşte pe inculpații D.A., R.P. şi R.N., pusă în discuție din oficiu ca urmare a sesizării organelor de poliție desemnate cu supravegherea celor trei inculpați, următoarele:

Organele de poliție din cadrul Secției 15 Poliție au sesizat Tribunalul cu privire la împrejurarea că în data de 5.07.2011 cei trei inculpați menționați au încălcat obligația impusă la momentul luării măsurii obligării de a nu părăsi localitatea şi menținută şi de instanța de recurs, care a înlocuit această măsură cu cea de a nu

Scanned with OKEN Scanner

părăsi țara, de a nu lua legătura între ei sau cu celelalte părți din dosar.

Procesul-verbal întocmit de Secția 15 Poliție indică în mod detaliat și clar modul în care inculpații au încălcat această obligație. Se arată în esență în cuprinsul acestui act că, în data menționată, după ce cei trei inculpați au semnat evidența prezentării conform programului de supraveghere stabilit, după ce au ieșit în curtea poliției, au purtat discuții între ei. Inculpații au dat, cu ocazia audierii la acest termen, explicații ce sunt infirmate în mod evident de mențiunile consemnate în procesul-verbal. Reține, în concluzie, că cei trei inculpați au încălcat obligația de a nu lua legătura între ei, obligație ce sunt ținuți să o respecte conform deciziei Tribunalului și Curții de Apel. Este, în mod evident, o încălcare semnificativă a acestei obligații, și nu un simplu salut sau comunicarea unei date calendaristice, aspecte ce ar fi fost, într-adevăr, minore, dacă ar fi fost reale. Desigur, măsura arestării preventive poate fi luată în această situație condiționat de întrunirea condițiilor prevăzute de art. 143 alin. (1) C. proc. pen. Această condiție este îndeplinită. Existența indiciilor a fost reținută de Tribunal la momentul luării măsurii obligării de a nu părăsi localitatea și a fost confirmată în recurs, Curtea de Apel schimbând doar natura obligației.

S-a invocat în apărare o presupusă culpă sau chiar intenție (se utilizează cuvântul provocare) a organelor de poliție din cadrul Secției 15, care au stabilit aceeași dată de prezentare pentru cei trei inculpați, creând astfel condițiile pentru ca aceștia să încalce obligația. Or, pe aceeași linie logică, ar însemna că atât Tribunalul, cât și Curtea de Apel pronunță hotărâri nelegale atunci când impun această obligație inculpaților în cursul cercetării judecătorești, întrucât la fiecare termen de judecată creează inculpaților – din culpă sau provocator – condițiile pentru ca aceștia să încalce obligația de a nu lua legătura între ei. Fără îndoială, un simplu salut (care poate implica chiar un simplu gest) nu intră în noțiunea de încălcare a obligației de a nu lua legătura, însă o conversație de 5 minute sau deplasarea cu aceeași mașină constituie, cu siguranță, acte prin care această obligație este încălcată. Nu prezintă relevanță nici împrejurarea că cei trei inculpați ar fi trimiși în judecată pentru fapte diferite, în condițiile în care obligația de a nu lua legătura între ei nu distinge și nu este limitată din acest punct de vedere. Dimpotrivă, această obligație are un caracter general și absolut.

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce priveşte susţinerea inculpaţilor R.N. şi P., prin apărători, în sensul că locuiesc în imobile ce au curte comună, împrejurare ce a fost adusă la cunoştinţa organelor de supraveghere ale poliţiei, Tribunalul nu poate însă discerne care este relevanţa acestei împrejurări cu privire la chestiunea pusă în discuţie. Urmând linia logică pe care aparent o susţin inculpaţii, luarea obligaţiei de a nu lua legătura ar fi nelegală în cazul persoanelor care locuiesc în vecinătate sau care folosesc dependinţe sau spaţii comune, cum este cazul în speţă, concluzie ce este evident inacceptabilă. Cum s-a arătat mai sus, încălcarea acestei obligaţii presupune mai mult decât prezenţa persoanelor în cauză la o distanţă una de cealaltă, această măsură are ca scop împiedicarea unui contact verbal sau fizic efectiv. Singura problemă care se ridică este cea a posibilităţii efective de supraveghere a respectării acestei obligaţii în condiţiile unei curţi comune, evident, mult diminuată. Însă, modul relaxat în care cei doi inculpaţi R. s-au aşteptat şi au plecat împreună ridică suspiciunea că această obligaţie este încălcată de inculpaţi în mod frecvent atunci când se află la domiciliu.

Ca atare, faţă de cele de mai sus, Tribunalul a constatat că în privinţa celor trei inculpaţi – D.A., R.N. şi R.P. – este incident temeiul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen., motiv pentru care a înlocuit măsura obligării de a nu părăsi ţara cu cea a arestării preventive, dispunând emiterea mandatelor de arestare pe 30 de zile de la data încarcerării.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpaţii D.A., R.N. şi R.P., criticând-o pentru nelegalitate şi netemeinicie sub aspectul înlocuirii măsurii obligării de a nu părăsi ţara cu arestul preventiv, dar dintre cei trei inculpaţi, pentru termenul din 5.08.2011, deşi au fost legal citaţi, inculpaţii R.N. şi R.P. nu s-au prezentat în faţa instanţei de recurs. Recurenţii-inculpaţi – asistaţi/reprezentaţi de avocaţi aleşi – susţin că nerespectarea obligaţiei impuse de instanţe nu s-a datorat relei-credinţe, astfel că nu este justificată înlocuirea măsurii preventive. Susţin că instanţa nu a luat în considerare împrejurarea că toţi inculpaţii au fost convocaţi de organul judiciar la aceeaşi oră, ceea ce nu făcea imposibilă întâlnirea lor, iar derularea momentelor ce au condus la constatarea nerespectării obligaţiei relevă că motive de sănătate au determinat întâlnirea inculpaţilor R.N. şi R.P. (care sunt fraţi), iar inculpatul D.A. arată că nu sunt îndeplinite cerinţele art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen., lipsind reaua-credinţă. Recurenţii mai susţin că nu au

Scanned with OKEN Scanner

apărut temeiuri care să justifice arestarea preventivă şi nici date că aceştia s-ar sustrage procesului penal şi ar împiedica buna desfăşurare a acestuia.

Curtea, examinând potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen. recursurile inculpaţilor, constată că acestea nu sunt întemeiate.

Măsura dispusă de instanţă şi întemeiată pe dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. a^1) C. proc. pen. are în vedere împrejurarea că inculpaţii-recurenţi, faţă de care se dispusese în mod definitiv măsura preventivă a obligării de a nu părăsi ţara, nu au respectat obligaţia impusă de instanţă, de a nu lua legătura între ei. Atât din declaraţiile date la instanţa de fond, dar şi din motivele de recurs rezultă că inculpaţii nu neagă împrejurările reţinute în sensul că au luat legătura între ei, dar o justifică prin faptul că au fost convocaţi la organul judiciar la aceeaşi oră, că inculpaţii R.N. şi R.P. au luat legătura din cauze de boală, în esenţă, lipsind reaua-credinţă în nerespectarea obligaţiei, această cerinţă fiind impusă de textul menţionat. Apărările inculpaţilor întemeiat au fost înlăturate de prima instanţă (chiar dacă procurorul de şedinţă la instanţa de fond a susţinut respingerea sesizării secţiei de poliţie), întrucât nerespectarea obligaţiei impuse de instanţă este dovedită în cauză şi rezultă atât din elementele faptice care au conturat luarea legăturii de către inculpaţi, între ei, cât mai ales din manifestarea intenţionată a inculpaţilor de a lua legătura, de a ignora, chiar într-un spaţiu public, obligaţia impusă. O astfel de atitudine nu face decât să releve şi un dispreţ cu privire la o hotărâre a instanţei şi care stabilise la momentul respectiv că inculpaţii pot fi judecaţi în stare de libertate, dar supunându-se unor obligaţii bine stabilite.

Împrejurările invocate de inculpaţi în apărare – convocarea la aceeaşi oră, incertitudini asupra iniţiatorului de a lua legătura, timpul redus al discuţiilor, starea de boală a inculpatului R.P. – nu pot conduce la o altă constatare decât cea a primei instanţe, aceste împrejurări nefiind de natură a modifica în esenţă şi substanţial atitudinea psihică, intenţionată a inculpaţilor de a lua legătura, mai ales că nici din înscrisul întocmit de organul judiciar, dar nici din apărările inculpaţilor nu rezultă că vreunul dintre aceştia ar fi avut vreo atitudinea manifestă ori ar fi făcut vreun gest fără echivoc de a nu lua legătura între ei. Susţinerea inculpaţilor R.N. şi R.P. (fraţi) că locuiesc într-un imobil cu o curte comună nu poate modifica conţinutul obligaţiei ce trebuie respectată.

Scanned with OKEN Scanner

Cum în cauză sunt îndeplinite cerințele art. 148 alin. (1) lit. a[1]) C. proc. pen. şi cum rezultă şi indicii temeinice în sensul participării inculpaților la comiterea infracțiunilor reținute şi cum măsura este necesară pentru o bună desfăşurare a procesului penal, au fost respinse ca nefondate recursurile inculpaților, potrivit art. 385[15] pct. 1 lit. b) C. proc. pen.

33. [1] **Propunere de arestare preventivă. Excepția necompetenței materiale a organului de urmărire penală. Analiza excepției odată cu fondul propunerii de arestare preventivă**

[2] **Pretinsă nelegalitate a efectuării actelor de urmărire penală drept consecință a nesemnării lor de ambii procurori desemnați în cauză**

[3] **Audierea inculpatului înainte de învestirea instanței de judecată cu propunere de arestare preventivă. Condiții**

[4] **Propunere de arestare preventivă formulată după prezentarea materialului de urmărire penală. Lipsa unei dispoziții exprese de reluare a urmăririi penale. Lipsa vreunei consecințe pe plan procesual**

[5] **Pretinsa nelegalitate a duratei reținerii inculpatului. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului**

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 150, art. 197 alin. (2), art. 210

1. Excepția de necompetență materială a organelor de urmărire penală conduce la constatarea nelegalității propunerii de arestare preventivă şi, pe fond, a respingerii propunerii de arestare formulate. Ca atare, o astfel de excepție nu constituie o chestiune prealabilă şi nu obligă instanța de judecată să se pronunțe asupra ei înainte de audierea inculpatului. Instanța va analiza chestiunea necompetenței odată cu temeinicia propunerii de arestare preventivă, iar soluția dată acestei probleme de drept se va reflecta în soluția pe fond, fără a fi necesară inserarea unei mențiuni speciale în minută şi dispozitivul încheierii.

Scanned with OKEN Scanner

2. Nu constituie motiv de nulitate a referatului de arestare preventivă şi a actelor de urmărire penală împrejurarea că unele dintre acestea nu au fost semnate de ambii procurori desemnaţi în cauză. O astfel de teză nu poate constitui decât un caz de adăugare la lege, Codul de procedură penală nefăcând trimitere şi neprevăzând vreo sancţiune procedurală la necesitatea unui „acord de voinţă" al procurorilor de caz în situaţia în care un dosar este repartizat spre soluţionare, în acelaşi timp sau consecutiv, unui număr de doi procurori. Evident, în cazul unui conflict de opinii între procurorii ce realizează urmărirea penală, acesta va fi soluţionat în virtutea principiului subordonării ierarhice de către conducătorul parchetului sau secţiei în cauză. Nu pot fi aplicate prin analogie, în lipsa unei dispoziţii procedurale exprese, dispoziţiile ce reglementează faza deliberării, întrucât aceasta este specifică judecăţii şi se întemeiază pe principiul independenţei.

3. Condiţia ascultării inculpatului, reglementată de dispoziţiile art. 149^1 şi art. 150 alin. (1) C. proc. pen., este îndeplinită dacă inculpatul a fost ascultat, în prezenţa apărătorului, după punerea în mişcare a acţiunii penale. Dacă după această audiere a inculpatului, procurorul ia decizia de a sesiza instanţa de judecată cu propunere de arestare preventivă a inculpatului, nu este necesară reaudierea inculpatului înainte de sesizarea instanţei prin referat. Faptul că legiuitorul face referire la ascultarea inculpatului şi în dispoziţiile art. 237 alin. (2) C. proc. pen. şi în cuprinsul art. 150 alin. (1) C. proc. pen. nu echivalează cu instituirea unei duble proceduri a ascultării, atunci când cele două acte, punerea în mişcare a acţiunii penale şi întocmirea referatului cu propunere de arestare preventivă, au loc simultan.

4. Nu există motiv de nelegalitate dacă referatul cu propunerea de arestare preventivă a fost întocmit după prezentarea materialului de urmărire penală, întrucât faza de urmărire penală ia sfârşit nu la momentul prezentării materialului de urmărire penală, ci la sesizarea instanţei de judecată sau emiterea unei soluţii de netrimitere în judecată. Dacă ulterior prezentării de material intervin date noi sau o reapreciere a probelor deja administrate şi care impun efectuarea de noi acte, urmărirea penală va continua şi ulterior se va proceda la o nouă prezentare a materialului de urmărire penală, fără însă a fi necesară emiterea unui proces-verbal de infirmare a prezen-

Scanned with OKEN Scanner

tării materialului de urmărire penală. O astfel de soluție ar fi de altfel chiar nelegală, întrucât cazurile de reluare a urmăririi penale sunt cele enumerate expres şi limitativ de art. 270-273 C. proc. pen. iar continuarea urmăririi penale după prezentarea materialului de urmărire penală nu se regăseşte între situațiile enumerate de lege. Nici dispozițiile art. 252 alin. (2) C. proc. pen. nu pot constitui temei legal pentru un astfel de act, întrucât dispozițiile acestui text, care impun procurorului să se pronunțe printr-o ordonanță asupra cererii de probatorii formulate de inculpat sau de învinuit cu ocazia prezentării materialului de urmărire penală în sensul respingerii sau admiterii ei, reglementează o ipoteză particulară şi nu pot fi aplicate prin analogie în alte situații.

5. Nu este relevantă cauza *Creangă c. României*[1] în ipoteza în care din chiar declarațiile inculpatului rezultă că acesta fusese informat că are dreptul să părăsească sediul parchetului, însă a preferat să rămână, chiar dacă fusese consiliat contrar

---

[1] Hot. C.E.D.O. din 15.06.2010. În sinteză, în această cauză Curtea E.D.O. a constatat încălcarea adusă art. 5 paragraf 1 din Convenție, reținând că reclamantul a fost privat de libertate fără temei legal pentru o perioadă de 10 ore, interval în care acesta s-a aflat în sediul Parchetului unde fusese chemat la audieri. Curtea a observat că, în acest caz, Guvernul nu a contestat faptul că reclamantul s-a deplasat la sediul parchetului la 16 iulie 2003 şi că a făcut declarații în jurul orei 10:00 şi apoi în jurul orei 20:00. A constatat, de asemenea, că în timp ce în prima declarație nu era precizat dacă reclamatul era audiat în calitate de persoană urmărită penal, la momentul celei de-a doua declarații acesta a fost informat că era învinuit de săvârşirea mai multor infracțiuni. Curtea a observat că Guvernul nu a oferit informații concrete referitoare la atitudinea autorităților în privința situației reclamantului în cursul zilei de 16 iulie 2003. Astfel, nici informații conform cărora reclamantul ar fi părăsit sediul parchetului, obținute, de exemplu, prin consemnarea datelor privind persoanele care intră şi ies din sediul instituției, nici demersurile autorităților în vederea informării persoanei interesate de posibilitatea de a părăsi sediul parchetului, nu au fost puse la dispoziția Curții. Curtea a mai subliniat că, în ziua de 16 iulie 2003, parchetul a declanşat urmărirea penală împotriva reclamantului şi că, în timpul serii, a dispus arestarea preventivă a acestuia. Desfăşurarea evenimentelor acelei zile, astfel cum reiese din dosar – interogatoriu, declanşarea urmăririi penale, un al doilea interogatoriu în calitate de inculpat, arestarea preventivă – permit să se concluzioneze că reclamantul a rămas la sediul parchetului pe tot parcursul zilei şi că nu i-a fost permis să îl părăsească. În acest cadru, Curtea a concluzionat că, la 16 iulie 2003, de la ora 10:00 la ora 22:00, reclamantul a fost lipsit de libertate. În prezent, cauza se află în reexaminare pe rolul Marei Camere, la solicitarea Guvernului României.

Scanned with OKEN Scanner

de apărătorii săi. Împrejurarea că inculpatul a beneficiat de consiliere juridică din partea a nu mai puțin de 23 de avocați conduce la concluzia că recomandarea procurorului de a rămâne în sediu până la sosirea celui de-al doilea inculpat nu putea avea valoarea unei amenințări față de care inculpatul s-ar fi simțit constrâns să rămână în sediul Parchetului mai mult decât i-a dictat propria voință. Mai mult, nelegalitatea duratei reținerii preventive nu poate fi abordată decât pe calea căii de atac a plângerii la procurorul ierarhic superior împotrivă măsurii reținerii considerate nelegale, reglementată de dispozițiile art. 140[1] C. proc. pen., plângere ce se poate promova până în cele 24 de ore ale reținerii.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. pen. nr. 293/R din 25 iunie 2010, definitivă, nepublicată

Prin încheierea de şedinţă pronunţată de Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti, s-a dispus calificarea excepţiilor invocate de inculpaţii P.D.-P. şi D.C.D., prin apărători, ca fiind cereri de constatare a nelegalei sesizări a instanţei cu propunerea de arestare preventivă a inculpaţilor. În baza art. 149[1] alin. (9) C. proc. pen. raportat la art. 197 alin. (2) C. proc. pen., au fost respinse ca neîntemeiate cererile privind constatarea nelegalei sesizări a Judecătoriei Sectorului 1 Bucureşti cu propunerea de arestare preventivă a inculpaţilor P.D.-P. şi D.C.D. În baza art. 149[1] alin. (9) C. proc. pen., a fost admisă propunerea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., privind arestarea preventivă a inculpaţilor P.D.-P. şi D.C.D. În baza art. 149[1] alin. (10)-(12) C. proc. pen. raportat la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpaţilor pe o durată de 29 zile. Pentru a hotărî astfel, instanţa de fond a reţinut următoarele:

Prin cererea adresată Judecătoriei Sector 1 Bucureşti, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţiei – D.N.A., Secţia de combatere a corupţiei, a solicitat ca, în baza art. 149[1] C. proc. pen., să se dispună arestarea preventivă fata de inculpaţii P.D.-P. şi D.C.D., pe o perioadă de 29 de zile.

În motivarea propunerii, s-a arătat că în sarcina inculpaţilor s-a reţinut că inculpatul P.D.-P. a exercitat acte de ameninţare, atât în mod direct şi personal, cât şi în numele inculpatului D.C.D., în scopul de a determina partea vătămată M.I.F., primar al comunei Z., judeţul A., să dea o sumă totală de 200.000 euro. Sub presiunea acestor ameninţări, din suma totală de 200.000 euro, pretinsă ini-

Scanned with OKEN Scanner

ţial, partea vătămată i-a plătit efectiv lui P.D.-P., în scopul de a ajunge, în final, la inculpatul D.C.D., suma de 30.000 euro şi 4.200 lei.

Instanţa de fond a respins criticile apărării privind competenţa organului de urmărire penală şi legalitatea actelor de urmărire penală ridicate.

Cu privire la fondul cauzei, instanţa a reţinut că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive în ceea ce îi priveşte pe inculpaţii P.D.-P. şi D.C.D., fiind îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi existând cazul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Împotriva acestei încheieri au formulat recurs inculpaţii P.D.-P. şi D.C.D. Criticile formulate de inculpaţi vizează motive de nelegalitate şi netemeinicie.

În recursul formulat de inculpatul D.D. sunt criticate, sub aspectul temeiniciei, argumentele instanţei de fond în respingerea cererilor privind constatarea nelegalei sesizări a Judecătoriei Sectorului 1 Bucureşti. Tribunalul a răspuns, punctual, fiecăreia dintre chestiunile invocate, astfel:

Cu privire la criticile referitoare la împrejurarea că referatul propunerii de arestare preventivă şi alte acte procesuale întocmite în cauză nu poartă semnătura ambilor procurori desemnaţi în cauză – împrejurare enunţată de apărare ca o „lipsă a acordului de voinţă" a celuilalt procuror la efectuarea actelor procesuale şi care ar atrage nulitatea absolută a acestor acte şi măsuri procesuale, Tribunalul constată din nou că este vădit nefondată, însă remarcă un caracter de absolută noutate a acestei ipoteze. Această teză reprezintă, în realitate, un caz de adăugare la lege, Codul de procedură penală nefăcând trimitere (şi cu atât mai mult neprevăzând vreo sancţiune procedurală) la necesitatea unui „acord de voinţă" al procurorilor de caz în situaţia în care un dosar este repartizat spre soluţionare, în acelaşi timp sau consecutiv, unui număr de doi procurori. Tribunalul nu identifică textul legal sau instituţia procedurală ce a stat la baza acestei susţineri (o excepţie în acest sens ar fi, bineînţeles, consimţământul expres al soţilor ca şi condiţie necesară pentru valabilitatea actelor de dispoziţie), dar reţine calitatea imaginativă a acestui exerciţiu de logică juridică. În virtutea principiului unităţii de acţiune ce guvernează activitatea Ministerului Public, actele efectuate de oricare dintre procurorii din structura unităţii de urmărire penală competentă după materie şi calitatea persoanei (indiferent dacă au fost menţionaţi într-un registru sau nu) sunt perfect

Scanned with OKEN Scanner

valabile. Evident, în cazul în care ar exista un conflict de opinii între procurorii ce realizează urmărirea penală (situație care însă nu este incidentă în speță), acesta va fi soluționat în virtutea principiului subordonării ierarhice de către conducătorul parchetului sau secției în cauză, iar rezultatul acestei decizii se va regăsi într-un act intern și, în niciun caz, într-un act aflat la dosarul de urmărire penală. Concluzia apărării nu poate fi nici într-un caz susținută prin aplicarea prin analogie a procedurii ce reglementează faza deliberării, întrucât aceasta este specifică judecății și se întemeiază pe un principiu ce este străin urmăririi penale, și anume independența judecătorilor.

Referitor la următoarea critică adusă fazei de urmărire penală privind pretinsa nelegalitate a întocmirii referatului de propunere de arestare după prezentarea materialului de urmărire penală, Tribunalul reține următoarele:

Faza de urmărire penală ia sfârșit nu la momentul prezentării materialului de urmărire penală, ci la sesizarea instanței de judecată sau emiterea unei soluții de netrimitere în judecată. O concluzie contrară ar conduce la ipoteza unei faze intermediare, între finalizarea urmăririi penale prin prezentarea materialului de urmărire penală și sesizarea instanței, însă o atare fază procesuală nu este reglementată de Codul de procedură penală și nici evidențiată de doctrina juridică. În acest context, este evident posibilă și schimbarea calității procesuale a unei persoane implicate în cauză din martor în inculpat.

Organul de urmărire penală poate proceda la prezentarea materialului de urmărire penală dacă la un moment dat consideră că materialul probator este complet și urmărirea penală poate fi finalizată prin emiterea rechizitoriului, însă acest act procesual nu leagă procurorul. Pe cale de consecință, dacă ulterior prezentării de material intervin date noi sau o reapreciere a probelor deja administrate și care impun efectuarea de noi acte, urmărirea penală va continua și ulterior se va proceda la o nouă prezentare de material. Infirmarea procesului-verbal de prezentare a materialului de urmărire penală printr-o ordonanță sau rezoluție, astfel cum sugerează apărarea, ar fi chiar o soluție nelegală, întrucât cazurile de reluare a urmăririi penale sunt cele enumerate de art. 270-273 C. proc. pen., iar situația de față nu se regăsește între situațiile enumerate de lege. Dispozițiile art. 252 alin. (2) C. proc. pen. nu pot constitui temei legal pentru un astfel de act pentru un simplu motiv: dis-

Scanned with OKEN Scanner

poziţiile art. 252 C. proc. pen., care impun procurorului să se pronunţe printr-o ordonanţă asupra cererii de probatorii formulate de inculpat sau învinuit cu ocazia prezentării materialului de urmărire penală în sensul respingerii sau admiterii ei, reglementează un caz particular şi nu poate fi aplicat prin analogie în alte situaţii.

S-a invocat în cadrul criticilor aduse legalităţii actelor procesuale emise cu ocazia sesizării instanţei cu propunere de arestare şi faptul că inculpat D.C.D. a fost reţinut fără temei legal în intervalul 21:30, din data de 21.06.2010 şi 06:15, din data de 22.06.2010, anterior emiterii ordonanţei de reţinere, interval în care inculpatul s-ar fi aflat în sediul Parchetului fără a exista un act procesual care să impună prezenţa sa în această locaţie, astfel încât în mod real reţinerea inculpatului a început la ora 21:30 din data de 21.06.2010, astfel încât măsura expirase înainte de sesizarea Judecătoriei cu propunere de arestare preventivă. În sprijinul acestei teze a fost invocată cauza *Creangă c. României*, Hotărârea C.E.D.O. din 15.06.2010. Curtea E.D.O. a constatat încălcarea adusă art. 5 paragraf 1 din Convenţie, reţinând că reclamantul a fost privat de libertate fără temei legal pentru o perioadă de 10 ore, interval în care acesta s-a aflat în sediul Parchetului unde fusese chemat la audieri. Raţionamentul Curţii are ca fundament obligaţia statului de a proba lipsa de veridicitate a alegaţiilor credibile formulate de o persoană cu privire la pretinsa încălcare a drepturilor sale de către agenţii statului şi concluzionează că, întrucât Guvernul nu a furnizat informaţii concrete cu privire la atitudinea autorităţilor faţă de reclamant în intervalul menţionat, dacă, de exemplu, acesta a fost încunoştinţat că are dreptul de a părăsi sediul Parchetului, în perioada sus-menţionată acesta a fost privat de libertate.

Nu la aceeaşi concluzie ajunge Tribunalul examinând datele speţei deduse recursului.

Reţine din chiar declaraţiile inculpatului că acesta fusese informat că are dreptul să părăsească sediul parchetului, însă a preferat să rămână, chiar dacă fusese consiliat contrar de apărătorii săi, expresia folosită fiind „punându-mi în cap proprii avocaţi care mă sfătuiau în continuu să plec". Nu poate fi ignorată nici împrejurarea că inculpatul a dispus de consiliere din partea unei echipe de 23 de avocaţi, astfel încât recomandarea procurorului de a rămâne în sediu până la sosirea coinculpatului P. nu putea avea valoarea unei ameninţări faţă de care inculpatul s-ar fi simţit constrâns să rămână în sediul Parchetului mai mult decât i-a dictat

Scanned with OKEN Scanner

propria voință. Dispozițiile art. 140[1] C. proc. pen. reglementează calea de atac a plângerii la procurorul ierarhic superior împotrivă măsurii reținerii considerate nelegale, plângere ce se poate promova până în cele 24 de ore ale reținerii, or, o astfel de plângere nu a fost promovată.

S-a mai susținut că în mod nelegal judecătorul de fond a constatat că a fost îndeplinită condiția prealabilă a ascultării menționată de art. 149[1] şi art. 150 alin. (1) C. proc. pen., cu motivarea că la dosarul cauzei există declarația de învinuit a inculpatului şi procesul-verbal de aducere la cunoştință a punerii în mişcare a acțiunii penale în care se consemnează că inculpatul nu are nimic de adăugat față de declarațiile precedente. Prin teza invocată, apărarea susține în esență că întocmirea referatului de arestare preventivă trebuia precedată, în mod obligatoriu şi sub sancțiunea nulității absolute, de o nouă ascultare a inculpatului, ascultare prin care i-ar fi fost adusă la cunoştință împrejurarea că urmează să fie formulată propunere de arestare împotriva sa.

Această teză nu este întemeiată. Obligația de ascultare a inculpatului conform art. 150 alin. (1) C. proc. pen. a fost respectată prin ascultarea sa în calitate de inculpat după punerea în mişcare a acțiunii procesuale împotriva sa, moment în care i s-a adus la cunoştință noua sa calitate şi dreptul de a nu face nicio declarație, drept de care inculpatul s-a folosit. Faptul că legiuitorul face referire la ascultarea inculpatului şi în dispozițiile art. 237 alin. (2) C. proc. pen. şi în cuprinsul art. 150 alin. (1) C. proc. pen. nu echivalează cu instituirea unei duble proceduri a ascultării, atunci când cele două acte, punerea în mişcare a acțiunii penale şi întocmirea referatului cu propunere de arestare preventivă, au loc simultan. În ambele decizii depuse de apărare cu titlu de practică judiciară se reține că recurenții au fost ascultați doar în calitate de învinuiți, astfel încât practica depusă nu prezintă similarități cu prezenta cauză. Iar inserarea în cuprinsul deciziei nr. 85/27.10.2006 a Curții de Apel Braşov a concluziei că inculpatul ar trebui să fie informat că ascultarea sa este făcută în scopul întocmirii propunerii de arestare preventivă pentru ca acesta să poată combate temeiurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen., în condițiile în care această concluzie pare a fi de altfel destul de îndepărtată de situația de fapt ce a fost dezbătută de această instanță, este o aserțiune cu care Tribunalul este în dezacord, reprezentând o adăugare nejustificată la

Scanned with OKEN Scanner

lege şi pe care nici nu o poate regăsi în practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Concluzionând că nu există vicii procedurale ale actelor procesuale şi procedurale efectuate până în acest moment, Tribunalul a procedat, în conformitate cu art. 143 alin. (1) C. proc. pen., la analiza condiției existenței indiciilor temeinice şi concludente privind existența faptelor şi a vinovăției în raport de fiecare dintre cei doi recurenți. Pe fondul cauzei, a admis recursul formulat de inculpatul D.C.D., a casat în parte încheierea atacată şi pe fond rejudecând, a respins propunerea de arestare preventivă a inculpatului D.C.D. şi a luat față de acesta măsura obligării de a nu părăsi țara pe o durată de 30 de zile de la data punerii efective în libertate. A respins ca nefondat recursul inculpatului P.D.-P.

34. Pericol social. Înşelăciune. Invocarea calității de fost parlamentar şi candidat la preşedinție

C. pen., art. 41 alin. (2), art. 215 alin. (1), (2), (3) şi (5), art. 282 alin. (2), art. 284
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f)

Pericolul social al inculpatului reiese cu claritate în condițiile în care acesta a dat dovadă de ingeniozitate în inducerea în eroare a părților vătămate, folosindu-se de statutul său de fost parlamentar şi candidat la Preşedinția României pentru a înşela vigilența părților vătămate, persoane din mediul lumii cântăreților de muzică lăutărească, fără solidă pregătire juridică. Mai mult, împrejurarea că prin prezența sa la diferite nunți şi onomastici împreună cu părțile vătămate, inculpatul le-a câştigat şi prietenia, astfel încât victimele au fost mult mai uşor de înşelat, denotă cinism şi lipsă de respect atât pentru valori juridice, cum ar fi încrederea datorată înscrisurilor autentice şi instrumentelor de plată, dar şi pentru valori morale precum prietenia.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 41541/3/2009, definivită prin înch. nr. 367 din 27 octombrie 2009 a C.A. Bucureşti, s. I pen., nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul Tribunalului Bucureşti, Secția I penală, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a solicitat să se dispună arestarea preventivă pe o durată de 29 de zile a inculpatului N.M. În sarcina inculpatului s-a

Scanned with OKEN Scanner

reținut săvârșirea infracțiunilor de punere în circulație de valori falsificate (monedă de hârtie) și deținere de valori falsificate în vederea punerii în circulație, faptă prevăzută de art. 282 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen.; falsificare de valori străine, faptă prevăzută de art. 284 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și înșelăciune în formă calificată, faptă prevăzută de art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reținut că în data de 09.10.2009 i-a remis părții vătămate F.S.I. un număr de 496 bancnote, din cupiura de 500 euro, valori falsificate (în valoare de 25 8.000 euro), iar în data de 13.09.2009 i-a remis părții vătămate D.M. un număr de 100 bancnote, din cupiura de 500 euro, valori falsificate (în valoare de 50.000 euro).

În ceea ce privește pericolul social concret, acesta rezultă cu prisosință din modalitatea concretă de săvârșire a faptelor, inculpatul dând dovadă de o deosebită stăruință pe cale infracțională, ingeniozitate și folosindu-se de statutul său de fost parlamentar și candidat la Președinția României pentru a înșela vigilența părților vătămate, persoane din mediul lumii cântăreților de muzică lăutărească, fără solidă pregătire juridică. Prin prezența la diferite nunți și onomastici împreună, inculpatul le-a câștigat și prietenia, victimele fiind astfel mult mai ușor de înșelat. Acest element denotă cinism și lipsă de respect atât pentru valori juridice, cum ar fi încrederea datorată înscrisurilor autentice și instrumentelor de plată, dar și pentru valori morale precum prietenia. Punerea în circulație a unor mari sume de valută reprezintă un gest extrem de periculos, putând duce la grave perturbări ale circuitului juridic și comercial.

Inculpatul mai este cercetat și pentru săvârșirea unor infracțiuni similare de evaziune fiscală, înșelăciune și fals, existând suspiciunea că ar fi primit de la un număr mare de părți vătămate diferite comisioane pentru a pleca la muncă în Israel. Se impune deci arestarea preventivă a inculpatului pe o durată de 29 zile, începând cu data încarcerării, o măsură preventivă mai blândă nefiind suficientă față de periculozitatea făptuitorului.

Recursul formulat de inculpat împotriva acestei încheieri a fost respins ca nefondat.

Scanned with OKEN Scanner

35. Ucidere din culpă. Pericolul social prezentat de lăsarea în libertate a inculpatului. Criterii de apreciere

C. pen., art. 178 alin. (1), (2) şi (5)
C. proc. pen., art. 143 alin. (1), art. 148 alin. (1) lit. f)
O.U.G. nr. 195/2002, art. 87 alin. (5)

În ipoteza faptelor de ucidere din culpă produse ca urmare a conducerii unui autoturism pe drumurile publice cu viteză excesivă, măsura arestării preventive este menită să fie percepută ca o replică severă a autorităților în fața acestui fenomen infracțional în ascensiune.

Instituția „reckless driving" este recunoscută în jurisprudența americană şi occidentală, fiind asimilată omorului cu intenție indirectă.

În condițiile în care există presupunerea rezonabilă că inculpatul, aflat sub influența băuturilor alcoolice, s-a sustras urmăririi polițiştilor şi a condus noaptea cu o viteză cu mult peste limitele legale, acceptând posibilitatea uciderii unor persoane în trafic, accidentul rutier produs în aceste condiții şi care a cauzat decesul a două persoane pune în discuție, din punctul de vedere al încadrării juridice, reținerea infracțiunii de omor deosebit de grav asupra a două persoane, prevăzută de art. 174, art. 175 lit. e) şi i) şi art. 176 lit. b) C. pen.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 441/R din 11 noiembrie 2011, nepublicată

Prin încheierea de şedință din data de 05.11.2011, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti, în baza art. 149[1] alin. (9) C. proc. pen., s-a admis propunerea Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti privind arestarea preventivă a inculpatului A.T.A. pe o durată de 29 zile.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță a reținut că inculpatul A.T.A. este cercetat sub aspectul săvârşirii infracțiunilor de ucidere din culpă, prevăzută de art. 178 alin. (1), (2) şi (5) C. pen. şi refuz de a se supune recoltării probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, prevăzută de art. 87 alin. (5) din O.U.G. nr. 195/2002, constând în aceea că: la data de 05.11.2011 a condus autoturismul pe Cal. F. cu viteză excesivă, fiind urmărit de organele de poliție, iar când a ajuns la intersecția cu str. G.B. a intrat în coliziune cu autoturismul condus de către numitul B.P.-G. În urma coliziunii inculpatul a pierdut controlul asupra direcției de mers,

Scanned with OKEN Scanner

pătrunzând pe contrasens, unde a intrat în impact cu autoturismul TAXI, care era staționat lângă bordură, rezultând decesul numiților M.R.Ş. şi N.A.M. şi vătămarea corporală a numiților L.E., T.M. şi G.L.C. Ulterior, inculpatul a refuzat să se supună testării aerului expirat, iar după ce a fost condus la I.N.M.L. a refuzat recoltarea probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei.

Totodată, instanța fondului a reținut că lăsarea inculpatului în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică.

Împotriva încheierii de mai sus a declarat recurs inculpatul, solicitând cercetarea sa în stare de libertate.

Examinând încheierea recurată, Tribunalul constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente.

Sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea mai mare de 4 ani, iar natura şi gravitatea faptelor, împrejurarea şi modalitatea în care se reține că ar fi fost comise – s-a săvârşit datorită împrejurării că inculpatul a manifestat un real dispreț față de normele rutiere, față de instituțiile statului şi față de autoritatea agentului de poliție rutieră, care, în virtutea exercitării atribuțiilor de serviciu, l-a somat regulamentar pe inculpat să oprească autoturismul şi să se supună controlului, dar acesta a accelerat; cu privire la infracțiunea de refuz de a se supune recoltării de probe biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, se apreciază că această acțiune de refuz impune concluzia rațională că inculpatul a consumat băuturi alcoolice; având în vedere data şi ora la care s-a produs accidentul, precum şi împrejurarea că inculpatul era însoțit de mai mulți prieteni, creează instanței convingerea că inculpatul a consumat băuturi alcoolice fie în club, fie la o petrecere privată; disprețul inculpatului atât față de aplicarea normelor legale, cât şi a consecințelor pe care le-ar putea suferi – toate aceste aspecte relevă pericolul concret pentru ordinea publică pe care l-ar putea produce lăsarea acestuia în libertate. În plus, Tribunalul apreciază justă măsura dispusă de instanța de fond, menită să fie percepută ca o replică severă a autorităților în fața fenomenului infracțional în ascensiune.

Inculpatul a mai solicitat în recurs egalitate de tratament față de cealaltă persoană implicată în accident şi față de care s-a luat o măsură restrictivă de libertate.

Nu se poate pune problema egalității de tratament față de această persoană, deoarece culpa inculpatului este mult mai mare,

Scanned with OKEN Scanner

fiind elementul principal în producerea accidentului. Intervenția și a altor factori cauzali în desfășurarea evenimentelor nu este de natură a înlătura răspunderea inculpatului.

În ceea ce privește refuzul de recoltare a probelor biologice, acest lucru este evident, rezultă din declarațiile tuturor martorilor, polițiștilor și medicilor, starea de ebrietate în care se afla fiind, de asemenea, dovedită prin declarațiile tuturor persoanelor menționate anterior. Postura de victimă pe care inculpatul încearcă să și-o aroge pentru a justifica refuzul de recoltare apare ca fiind ridicolă și creează Tribunalului o impresie clară despre poziția pe care o inculpatul o are față de faptă și consecințele sale.

Litera a) a art. 148 este corect reținută ca urmare a declarațiilor inculpatului, ce a arătat *expressis verbis* polițiștilor că nu-l interesează urmările acțiunilor sale, întrucât urmează să plece din țară. Prin înscrisurile pe care le-a depus la dosar este dovedit faptul că inculpatul are toate posibilitățile de a pleca în O., fiind angrenat în activitățile școlare în acea țară.

Tribunalul apreciază că în speță există indicii clare privind săvârșirea infracțiunii de omor deosebit de grav asupra a două persoane, prevăzută de art. 174, art. 175 lit. e) și i) și art. 176 lit. b) C. pen., în condițiile în care există presupunerea rezonabilă că inculpatul aflat sub influența băuturilor alcoolice s-a sustras urmăririi polițiștilor și a condus noaptea cu o viteză cu mult peste limitele legale, acceptând posibilitatea uciderii unor persoane în trafic. Instituția „reckless driving" este recunoscută în jurisprudența americană și occidentală, fiind asimilată omorului cu intenție indirectă, instanța apreciind în aceste condiții că nu este necesară schimbarea legislației interne, existând suficiente dispoziții legale care să permită o justă încadrare juridică a faptei. Tribunalul nu poate schimba încadrarea juridică a faptei în propria cale de atac a inculpatului, dar procurorul are dreptul de a face aplicarea dispozițiilor legale în faza de urmărire penală.

Față de cele reținute, Tribunalul a respins recursul ca nefondat.

Scanned with OKEN Scanner

36. Condiția pericolului social în cazul infracțiunii de ucidere din culpă, săvârşită în concurs real cu cea de conducere pe drumurile publice sub influența băuturilor alcoolice. Calitatea inculpatului de lucrător de poliție. Relevanță

C. pen., art. 178
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f)
O.U.G. nr. 195/2002, art. 89

Este îndeplinită condiția pericolului social, temei al arestării preventive, în condițiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., atunci când fapta de ucidere din culpă este comisă de o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, care, în virtutea profesiei sale de agent de poliție, cunoştea foarte bine atât rigorile legii penale, cât şi riscurile pe care şi le asumă părăsind locul accidentului, după ce a lovit o persoană cu autoturismul, persoană care a şi decedat din această cauză.

Din perspectiva calității inculpatului şi a pregătirii speciale de care beneficiază ca agent de poliție, atitudinea inculpatului care, aflat sub incidența băuturilor alcoolice, a condus un autoturism pe drumurile publice cu o viteză mult superioară limitei maxime admise, a lovit o persoană şi a părăsit locul accidentului, iar ulterior, s-a preocupat exclusiv de îmbunătățirea situației sale juridice, sunându-şi superiorii şi oprindu-se în fața postului de poliție numai atunci când a conştientizat inevitabilitatea antrenării răspunderii penale, relevă un grad de pericol social ridicat, care impune luarea celei mai drastice măsuri preventive.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 17744/3/2010 din 10 aprilie 2010, definitivă prin înch. nr. 126/R din 13 aprilie 2010 a C.A. Bucureşti, s. I pen., nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul Tribunalului Bucureşti la data de 10.04.2010, Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – Secția de Urmărire Penală şi Criminalistică, a solicitat să se dispună arestarea preventivă, pe o durată de 29 de zile, a inculpatului S.S.

În susținerea propunerii, s-a arătat că în cauză s-a început urmărirea penală față de inculpatul S.S., sub aspectul săvârşirii infracțiunilor de ucidere din culpă, prevăzută şi pedepsită de art. 178 alin. (1) şi (3) C. pen., şi părăsirea locului accidentului, prevăzută de art. 89 din O.U.G. nr. 195/2002, constând în aceea că, în ziua de

Scanned with OKEN Scanner

23.03.2010, în jurul orei 18:27, în timp ce conducea autoturismul proprietate personală marca V.G.V. pe DN 55 A B.-C., la km 83, având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală (0,53 mg alcool/l aer expirat, respectiv 1,15 g la % ml sânge), a accidentat-o mortal pe numita M.V., după care a părăsit locul accidentului.

Potrivit art. 148 C. proc. pen., măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 C. proc. pen. și există vreunul din cazurile prevăzute la lit a)-f). În cursul urmăririi penale, conform art. 149[1] C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului se dispune la propunerea motivată a procurorului. Or, examinând propunerea de arestare formulată, în raport cu actele și lucrările dosarului, dar și cu dispozițiile legale în materie, se constată că aceasta este întemeiată, în cauză fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Faptele pentru care este cercetat inculpatul sunt pedepsite de lege cu închisoare mai mare de 4 ani, iar natura și gravitatea lor, împrejurările, modalitatea concretă în care se reține că ar fi fost comise (de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, care, în virtutea profesiei sale, cunoștea foarte bine rigorile legii și riscurile pe care și le asumă părăsind locul accidentului, după ce a lovit o persoană cu autoturismul, persoană care a și decedat din această cauză) relevă pericolul concret pentru ordinea publică pe care l-ar putea produce lăsarea inculpatului în libertate, având în vedere și sentimentul de insecuritate și de revoltă pe care săvârșirea unor asemenea infracțiuni îl generează în rândul societății civile.

În ceea ce privește circumstanțele personale ale inculpatului, ca de altfel și susținerile sale cum că nu și-a dat seama că accidentul a fost atât de grav sau că a fost în stare de șoc și de aceea nu a oprit imediat, iar ulterior i-a fost teamă de persoanele adunate deja la fața locului, acestea sunt apărări ce ar putea fi avute în vedere la individualizarea pedepsei, în măsura în care inculpatul va fi trimis în judecată, iar instanța se va orienta către o soluție de condamnare.

Prin prisma celor expuse anterior, ele nu pot avea drept consecință, sub nicio formă, la acest moment procesual, respingerea propunerii de arestare preventivă a inculpatului, pe motiv că nu ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică lăsarea în libertate a unei persoane care, conducând un autoturism sub influența bău-

Scanned with OKEN Scanner

turilor alcoolice, cu o viteză de 89-90 km/oră (conform chiar declarațiilor inculpatului), loveşte altă persoană aflată pe bicicletă, impactul fiind violent (victima fiind aruncată pe cealaltă parte a carosabilului), dar o lasă căzută pe asfalt (bicicleta fiind şi ea dezmembrată) şi îşi continuă drumul, pentru ca ulterior nu numai să nu sune la salvare şi la poliție, dar să fie preocupat exclusiv de urmările faptelor sale cu privire la situația sa, sunându-şi superiorii şi oprindu-se în fața postului de poliție, când şi-a dat seama că nu poate evita să fie cercetat.

Instanța nu poate să nu observe cum, fără a se prevala de dreptul la tăcere, inculpatul îşi schimbă repetat declarațiile referitoare la consumul de alcool (în speranța, probabil, că rezultatul calculului retroactiv al alcoolemiei îi va fi favorabil, astfel încât să nu mai răspundă pentru forma agravată a infracțiunii de ucidere din culpă) şi încearcă să-şi justifice plecarea de la locul accidentului, abținându-se – până astăzi – de la a da vreo declarație şi cu privire la modalitatea de producere a accidentului, pentru ca în fața judecătorului să prezinte o situație de fapt din care să rezulte culpa exclusivă a victimei.

Având în vedere aspectele menționate anterior, măsura arestării preventive a inculpatului se impune şi pentru o mai bună desfăşurare a procesului penal, conform art. 136 alin. (1) C. proc. pen.

37. Condiția pericolului social. Infracțiune de omor calificat

C. pen., art. 174, art. 175 lit. i)
C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f)

Aplicarea de lovituri cu pumnul în zona tâmplei unei persoane de 66 de ani de către o alta de 35 ani, ce a avut drept consecință dilacerarea cerebrală şi provocarea unui hematom subdural masiv, acte urmate de aplicarea unor lovituri de picior în zona brațelor victimei după ce aceasta a căzut în genunchi, denotă intenția de a ucide, iar fapta s-ar circumscrie infracțiunii prevăzute de art. 174-175 lit. i) C. pen.

Forța neobişnuită a loviturilor şi repetarea lor, inclusiv lovirea victimei cu picioarele în timp ce era în genunchi, relevă indicii privind intenția directă.

Omorârea unei persoana în bătaie, în public, în fața casei acesteia, de față cu mai multe persoane minore, denotă o peri-

Scanned with OKEN Scanner

culozitate ieşită din comun a făptuitorului şi face incidente dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Influenţarea martorilor direcţi minori, în sensul recomandării să se treacă sub tăcere aspecte esenţiale ce caracterizează violenţa extremă a suspectului de omor, face incidente dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

Pericolul social este cu atât mai ridicat cu cât există indicii privind existenţa circumstanţelor agravante în sensul reţinerii săvârşirii faptei din motive josnice, inculpatul urmărindu-şi victima pentru că i-a atins oglinda auto şi apoi a omorât-o din bătaie pentru aceasta.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 19625/3/2010 din 21 aprilie 2010, definitivă prin nerecurare, nepublicată

Prin propunerea înregistrată pe rolul acestei instanţe la data de 21.04.2010, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Serviciul de Urmărire Penală şi Criminalistică, a solicitat arestarea preventivă a inculpatului D.M., cercetat pentru săvârşirea infracţiunii de omor, prevăzută şi pedepsită pe o perioadă de 29 de zile. În fapt, s-a reţinut că, la data de 08.02.2010, în jurul orelor 16:00, inculpatul D.M. a aplicat mai multe lovituri în zona temporală părţii vătămate, ce au dus la decesul acesteia.

Analizând actele şi lucrările dosarului, instanţa reţine următoarele aspecte:

În data de 8.02.2010, inculpatul, şofer de taxi, se deplasa cu autoturismul prin Municipiul C., ocazie cu care oglinda laterală stânga i-a fost lovită de victima M.O., în vârstă de 66 ani, ce circula cu un autoturism R.C. Victima nu a oprit, iar inculpatul s-a întors să o urmărească până în faţa locuinţei acesteia, unde a blocat-o cu maşina. S-a dat jos din maşină şi i-a cerut socoteală victimei pentru prejudiciu, aceasta arătând că nu se consideră vinovată de ceva. S-au insultat reciproc, ocazie cu care inculpatul a aplicat două lovituri cu pumnul în zona temporală a victimei, ce au provocat căderea în genunchi a acesteia. A continuat să o lovească cu picioarele până la intervenţia unei persoane de sex feminin. Victima a fost transportată la spital, unde a decedat în data de 18.02.2010. În urma autopsiei s-a constatat dilacerarea creierului în zona parieto-temporală şi un hematom subdural masiv şi întins, leziuni ce au provocat decesul victimei şi în legătură de cauzalitate directă cu loviturile primate în zona craniană. Inculpatul, în vârstă de 35 de ani, a prezentat şi el un certificat medico-legal, din care

Scanned with OKEN Scanner

rezultă o echimoză de 1,5-1 cm în zona buzei şi un infiltrat hemoragic la nivelul gingiei dintelui 43.

Din declaraţiile martorilor direcţi audiaţi în cauză rezultă că inculpatul i-a influenţat pe aceştia (adolescenţi de 16 ani, ce trăiau la un internat), în sensul că s-a dus personal la internat, i-a luat cu taxiul şi pe drum le-a spus să treacă sub tăcere că l-a mai şi lovit pe bătrân cu picioarele în timp ce acesta se afla în genunchi. Nu a folosit mijloace de ameninţare directe împotriva adolescenţilor, numai ca aceştia se temeau de inculpat, despre care ştiau că este o persoană de etnie rromă recalcitrantă, ce provenea dintr-o familie cu influenţă în Municipiul C. Tribunalul nu îşi însuşeşte susţinerile adolescenţilor cu privire la caracterizarea inculpatului (neexistând probe în acest sens la acest moment), numai că prezintă importanţă poziţia psihică a acestor martori şi ce credeau aceştia, nu ce ar crede un terţ observator obiectiv. Ulterior, martorii dau declaraţii complete la procuror, prin care denunţă influenţarea lor de către inculpat.

Aplicarea de lovituri cu pumnul în zona tâmplei unei persoane de 66 de ani de către o alta de 35 ani, ce a avut drept consecinţă dilacerarea cerebrală şi provocarea unui hematom subdural masiv, acte urmate de aplicarea unor lovituri de picior în zona braţelor victimei, după ce aceasta a căzut în genunchi, după cum există indicii temeinice în speţă, reprezentate de declaraţiile unor martori direcţi, denotă intenţia de a ucide, iar fapta s-ar circumscrie infracţiunii prevăzute de art. 174-175 lit. i) C. pen. Prin forţa neobişnuită a loviturilor şi repetarea lor, inclusiv lovirea victimei cu picioarele în timp ce era în genunchi, Tribunalul apreciază că la acest moment sunt indicii privind intenţia directă. Omorârea unei persoane în bătaie, în public, în faţa casei acesteia, de faţă cu mai multe persoane minore, după cum există indicii în speţă de faţă, denotă o periculozitate ieşită din comun a făptuitorului şi face incidente dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Influenţarea martorilor direcţi minori, în sensul recomandării să se treacă sub tăcere aspecte esenţiale ce caracterizează violenţa extremă a suspectului de omor, face incidente dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. Susţinerile inculpatului că s-ar fi aflat în condiţii de depăşire a limitelor legitimei apărări sunt vădit nefondate, actele de riposte a victimei provocându-i o escoriaţie de aproximativ 1 cm^2 şi un infiltrat sanguin la nivelul gingiei dintelui 43. Din contră, există indicii privind reţinerea de circumstanţe agravante în sensul reţinerii săvârşirii faptei din motive josnice, inculpatul urmărindu-şi

Scanned with OKEN Scanner

victima pentru că i-a atins oglinda auto şi apoi a omorât-o din bătaie pentru aceasta.

În ceea ce priveşte susţinerile inculpatului că ar putea fi cercetat în libertate, acestea nu ar putea fi împărtăşite decât, eventual, de procurorii de la Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt, care, împreună cu organele de poliţie din C., au tergiversat cauza, au audiat doar martorii direcţi, iar din 19.02.2010 nu au mai făcut absolut nimic în dosar, urmărirea penală luându-şi cursul normal abia după ce dosarul a fost preluat de Parchetul General. Tribunalul apreciază deosebit de neclară atitudinea procurorilor învestiţi iniţial cu instrumentarea cauzei, Inspecţia judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii având posibilitatea legală de a face verificări. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie nu va putea prelua la nesfârşit în anchetă dosare de pe întreg teritoriul ţării unde cauzele sunt tergiversate sau tratate fără nicio fermitate, dacă nu se fac verificări temeinice şi luate măsuri acolo unde s-au constatat abateri disciplinare. Tribunalul nu militează pentru luarea de măsuri restrictive sau privative de libertate în cazurile mediatizate, dar este absolut necesar să nu existe perioade mari de inactivitate a organelor judiciare, mai ales în cazuri de extremă gravitate, deoarece astfel de atitudini au drept consecinţă – pe lângă subminarea încrederii destinatarilor legii penale în eficienţa organelor judiciare – trecerea la justiţia privată, element cu consecinţe dramatice la adresa statului de drept.

Astfel, în speţă nu s-a audiat martorul esenţial, respectiv pedagogul adolescenţilor, căruia aceştia i-au povestit cele întâmplate (şi prin care se poate verifica ce versiune a declaraţiilor date de martori este cea adevărată) şi nici nu a fost identificată persoana de sex feminin care a strigat inculpatul pe nume pentru a-l determina să oprească agresiunea. Nu există verificări tehnice ale oglinzii celor două maşini implicate în accident şi nici nu a fost făcută o schiţă a locului unde s-a săvârşit fapta. Nu s-au audiat martori pentru poziţionarea maşinilor inculpatului şi victimei, iar organele de poliţie nu au făcut cercetări ale carosabilului din locul de parcare (era iarnă, era zăpadă, iar urmele de cauciuc, inclusiv cele de staţionare, ar fi putut fi identificate uşor) pentru a se încerca, din punct de vedere tehnic, identificarea poziţiei autovehiculelor şi pentru a se putea verifica acum apărarea inculpatului în sensul că, de fapt, nu ar fi blocat maşina victimei şi ar fi fost la 2 metri depărtare.

Scanned with OKEN Scanner

Organele de poliție din Municipiul C. nu au făcut absolut nimic în acest sens, există un singur proces-verbal întocmit cu maximă superficialitate în data de 8.02.2010, în care se arată că inculpatul ar fi fost victima unei agresiuni, iar soția sa dorește să se ia măsuri pentru lovire. Este un act procedural inutil, nu se arată unde a fost încheiat, dacă polițiștii au perceput ceva personal din desfășurarea faptelor, dacă au identificat vreun martor la locul faptei, dacă au luat vreo măsură de prezervare a unei probe etc. Apare ca fiind surprinzătoare poziția organelor de cercetare locale în descoperirea și prezervarea probelor, elemente ce îngreunează evident în prezent urmărirea penală.

Fapta prezintă un pericol social deosebit, iar lăsarea inculpatului în libertate creează un evident pericol pentru ordinea publică, existând oricând posibilitatea să-i mai lovească cineva oglinda taxiului, să-i fie zgâriată bara de protecție sau chiar să-i fie fisurat parbrizul, elemente ce pot duce oricând, ca în cauza de față, la omorârea în bătaie a autorilor (bineînțeles, dacă aceștia sunt copii sau bătrâni, adică să fie persoane vulnerabile și inculpatul să nu aibă dificultăți în a-i ucide, după cum există indicii în speță).

În aceste condiții a fost admisă propunerea de arestare formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul al II-lea. Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune

38. Liberare provizorie sub control judiciar. Condiții de admisibilitate

C. proc. pen., art. 160^2 alin. (1) şi (2), art. 160^6, art. 160^8, art. 160^{8a}

Condițiile de admisibilitate a cererii de liberare provizorie sub control judiciar se limitează la cerințele reglementate de dispozițiile art. 160^6 C. proc. pen., referitoare la formularea unei cereri, însuşirea ei de către inculpat, menționarea celorlalte date referitoare la persoana titularului şi mențiunea cunoaşterii dispozițiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberări provizorii.

Condițiile prevăzute în art. 160^2 alin. (1) şi (2) C. proc. pen. nu privesc admisibilitatea în principiu a cererii, ci temeinicia acesteia şi, ca atare, se examinează de către instanță în etapa soluționării cererii, după admiterea în principiu, reglementată în art. 160^{8a} C. proc. pen.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 316 din 19 ianuarie 2007, www.scj.ro

Prin încheierea nr. 5 pronunțată în şedință publică la 12.01.2007, Curtea de Apel Bucureşti, Secția a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, în temeiul art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., a respins ca inadmisibilă cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de petenta-inculpată B.R.

Instanța a reținut că, prin încheierea de şedință nr. 17 F din camera de consiliu, din data de 8.12.2006, Curtea de Apel Bucureşti, Secția a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, a dispus, în temeiul art. 148 alin. (1) lit. b), d) şi f) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatei, iar prin decizia nr. 8 din 4.01.2007, Înalta Curte de Casație şi Justiție, Secția penală, a dispus prelungirea duratei stării de arest preventiv pe perioada 6.01.2007 - 4.02.2007, inclusiv. Curtea a apreciat că dispozițiile art. 160^2 alin. (1) şi (2) C. proc. pen. conțin condiții de admisibilitate, şi nu de temeinicie, a cererii de liberare provizorie sub

Scanned with OKEN Scanner

control judiciar. Astfel, alin. (1) prevede o condiție pozitivă cu privire la fapta penală, în sensul că liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor din culpă sau în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de până la 18 ani, în timp ce alin. (2) prevede condiții negative, liberarea provizorie sub control judiciar neputând fi acordată atunci când, între altele, există date că inculpatul va încerca zădărnicirea aflării adevărului prin influențarea unor martori. Or, unul dintre temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive îl constituie dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., privind existența unor date că inculpatul a încercat să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului prin influențarea unor martori. Instanța a concluzionat că verificarea periodică a existenței temeiurilor arestării preventive a intrat în puterea lucrului judecat până la 4.02.2007, iar cererea de liberare provizorie sub control judiciar a fost introdusă la 11.01.2007, Curtea reținând că nu este îndeplinită condiția de admisibilitate prevăzută în art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., atâta timp cât s-a stabilit printr-o hotărâre judecătorească definitivă că nu a încetat, între altele, temeiul prevăzut în art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs inculpata, susținând că în mod greșit instanța a respins cererea ca fiind inadmisibilă, deoarece condițiile prevăzute în alin. (2) al art. 160^2 C. proc. pen. sunt condiții de fond, iar nu de admisibilitate a cererii.

Recursul este fondat.

Examinarea și admiterea în principiu a cererii de liberare provizorie sunt prevăzute în art. 160^8 C. proc. pen., ce face parte din dispozițiile comune în cadrul Secțiunii V (Capitolul I, Titlul IV, Partea generală a Codului de procedură penală) privind liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cauțiune. Este real că, în cazul cererilor de liberare provizorie, într-o primă fază se verifică dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a acesteia, iar în a doua fază se soluționează cererea, după ascultarea învinuitului sau a inculpatului, verificându-se îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege referitoare la temeinicia acesteia.

În mod greșit instanța a respins cererea ca inadmisibilă, considerând că art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen. cuprinde condiții de admisibilitate în principiu a cererii. Condițiile prevăzute de lege

Scanned with OKEN Scanner

pentru admisibilitatea în principiu a cererii de liberare provizorie sunt cele cuprinse în art. 160^6 C. proc. pen. şi care fac parte din dispoziţiile comune ale secţiunii menţionate a Codului de procedură penală. De regulă, o cerere poate fi inadmisibilă ori de câte ori nu este obiectiv încuviinţată de lege, când lipseşte legitimitatea subiectivă a celui care o foloseşte sau atunci când din datele cauzei rezultă inutilitatea ei funcţională în sensul că nu poate produce efectele pe care legea a înţeles să i le atribuie în cazul respectiv. În speţă, cererea de liberare provizorie sub control judiciar este obiectiv încuviinţată, persoana care a folosit-o este una dintre persoanele cărora legea le conferă beneficiul acesteia (art. 160^6 C. proc. pen.), cererea are pertinenţa funcţională, întrucât poate conduce la satisfacerea intereselor părţii, aceasta neputând fi inadmisibilă, deoarece toate cerinţele legale care creează limitele admisibilităţii sunt satisfăcute.

Este adevărat că şi autoritatea de lucru judecat face inadmisibilă o cerere, deoarece existenţa autorităţii lucrului judecat împiedică, din punct de vedere legal, ca aceeaşi hotărâre să facă obiectul unei noi verificări. În cauză, instanţa verificând una dintre condiţiile privind temeinicia cererii de liberare provizorie sub control judiciar, prevăzută în art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., a concluzionat că operează autoritatea de lucru judecat, faţă de împrejurarea că în cazul cererii de prelungire a duratei stării de arest preventiv s-a pronunţat o hotărâre definitivă, reţinându-se că nu a încetat temeiul prevăzut în art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., în sensul că există date că inculpatul încearcă să zădărnicească aflarea adevărului prin influenţarea martorilor.

Pentru existenţa autorităţii lucrului judecat este necesară identitatea de obiect, cauză şi persoană. Cele două cereri au obiect diferit şi finalitate diferită: cererea de prelungire a duratei arestării preventive, în cazul admiterii, are ca finalitate privarea de libertate, iar cererea de liberare provizorie sub control judiciar are ca finalitate punerea în libertate a inculpatului, în cazul admiterii ei. Liberarea provizorie presupune menţinerea împrejurărilor legale care permit arestarea, dar organul judiciar apreciază că prelungirea stării de arest nu mai apare necesară, liberarea devenind posibilă sub rezerva respectării anumitor condiţii. Întrucât starea de libertate a persoanei este cea firească, Codul de procedură penală a prevăzut regula că, în cadrul procesului penal, trebuie să existe modalităţi şi forme care să permită persoanei arestate să ceară şi să

Scanned with OKEN Scanner

obţină, dacă condiţiile legale sunt întrunite, punerea în libertate provizorie, fie sub control judiciar, fie pe cauţiune [art. 5 alin. (5) C. proc. pen.]. Prin interpretarea textelor de lege, instanţa a îngrădit dreptul părţii de a formula o astfel de cerere în tot cursul procesului penal. Respingând ca inadmisibilă cererea, hotărârea este supusă casării, conform cazului prevăzut în art. 385^9 alin. (1) pct. 10 C. proc. pen., întrucât instanţa nu s-a pronunţat asupra unei cereri esenţiale, de natură să garanteze drepturile părţii.

Condiţiile prevăzute în art. 160^2 C. proc. pen. se analizează în cadrul fazei de soluţionare a cererii de liberare provizorie, şi nu în cadrul fazei verificării condiţiilor admisibilităţii în principiu. Examinarea cererii urmează a se face în condiţii de contradictorialitate, întrucât art. 160^{8a} alin. (1) C. proc. pen. precizează că soluţionarea cererii se face după ascultarea învinuitului sau a inculpatului, a concluziilor apărătorului şi a celor ale procurorului, respectându-se dreptul esenţial al inculpatei de a da declaraţii, cunoscut fiind că nicio fază a procesului penal nu se poate înfăptui fără o realizare corespunzătoare a dreptului la apărare, acest principiu nefiind de parţială aplicabilitate.

În consecinţă, recursul declarat de inculpata B.R. a fost admis, încheierea atacată a fost casată şi s-a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bucureşti.

Notă. Soluţia instanţei de recurs este în acord şi cu motivarea Deciziei nr. 17/2011 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în M. Of. nr. 886 din 14.12.2011, respectiv: „Dispoziţiile art. 160^6 alin. (2) C. proc. pen. reglementează condiţiile formale de admisibilitate a cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune, condiţii care privesc elementele de conţinut ale cererii (numele, prenumele, domiciliul şi calitatea persoanei care formulează cererea, precum şi menţiunea cunoaşterii dispoziţiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberării provizorii).

(...) liberarea provizorie poate fi dispusă indiferent de temeiul care a stat la baza arestării preventive, după constatarea îndeplinirii condiţiilor formale de admisibilitate, precum şi a îndeplinirii cerinţelor de legalitate, temeinicie şi oportunitate, neputând fi acceptată opinia în sensul că în ipoteza în care temeiul arestării preventive l-a constituit unul sau mai multe dintre cazurile prevăzute la art. 148 alin. (1) lit. a), b), c) sau d) C. proc. pen., cererea de liberare provizorie este inadmisibilă. Acesta întrucât condiţiile formale prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a cererii de

Scanned with OKEN Scanner

liberare provizorie sunt cele cuprinse în art. 160⁶ C. proc. pen., iar o cerere poate fi inadmisibilă doar în situația în care nu este obiectiv încuviințată de lege, când lipseşte legitimitatea subiectivă a celui care o foloseşte sau atunci când din datele cauzei rezultă inutilitatea ei funcțională, în sensul că nu poate produce efectele pe care legea a înțeles să i le atribuie în cazul respectiv".

39. Liberare provizorie sub control judiciar. Admisibilitate în principiu

C. proc. pen., art. 160², art. 160⁶

Admisibilitatea cererii de liberare provizorie sub control judiciar este apreciată în raport de condițiile prevăzute de art. 160⁶ C. proc. pen., respectiv dacă este obiectiv încuviințată de lege, persoana care a folosit-o este una dintre persoanele cărora legea le conferă acest beneficiu, cererea are pertinență funcțională, întrucât poate conduce la satisfacerea intereselor părții, adică poate produce efectele pe care legea a înțeles să i le atribuie în cazul respectiv.

Trib. Vâlcea, înch. pen. nr. 34/F din 23 martie 2009, portal.just.ro

Tribunalul Vâlcea, prin încheierea penală nr. 34/F din 23.03.2009, a admis în principiu cererea de liberare sub control judiciar formulată de inculpat pentru cele ce urmează:

Examinarea şi admiterea în principiu a cererii de liberare provizorie sunt prevăzute de art. 160⁸ C. proc. pen., care fac parte din dispozițiile comune în cadrul Secțiunii V (Capitolul I, Titlu IV, Partea generală a Codului de procedură penală) privind liberarea provizorie sub control judiciar şi liberarea pe cauțiune. Prin urmare, în cazul cererilor de liberare provizorie, într-o primă fază se verifică dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a acesteia, iar în a doua fază se soluționează cererea, după ascultarea învinuitului sau a inculpatului, verificându-se îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege referitoare la temeinicia acesteia. Condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a cererii de liberare sub control judiciar sunt cele cuprinse în art. 160⁶ C. proc. pen., care fac parte din dispozițiile comune ale secțiunii menționate a Codului de procedură penală.

De regulă, o cerere poate fi inadmisibilă ori de câte ori nu este obiectiv încuviințată de lege, când lipseşte legitimitatea subiectivă

Scanned with OKEN Scanner

a celui care o foloseşte sau atunci când din datele cauzei rezultă inutilitatea ei funcţională în sensul că nu poate produce efectele pe care legea a înţeles să i le atribuie în cazul respectiv.

În speţă, cererea de liberare provizorie sub control judiciar este obiectiv încuviinţată de lege, persoana care a folosit-o este una dintre persoanele cărora legea le conferă beneficiul acesteia (art. 160^6 C. proc. pen.), cererea are pertinenţa funcţională, întrucât poate conduce la satisfacerea intereselor părţii, aceasta neputând fi inadmisibilă, deoarece toate cerinţele legale care creează limitele admisibilităţii sunt satisfăcute.

40. Condiţiile de admisibilitate a cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune

C. proc. pen., art. 160^2 alin. (1) şi (2), art. 160^6, art. 160^8, art. 160^{8a}

Analiza condiţiilor de admisibilitate a cererii de liberare provizorie este limitată la examinarea condiţiei naturii infracţiunii, limitei de pedeapsă, semnarea cererii de către titular.

Existenţa datelor sau indiciilor în sensul că inculpatul va încerca să săvârşească alte infracţiuni sau va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influenţarea unor părţi, experţi, martori, sau prin alterarea mijloacelor de probă, constituie împrejurări ce trebuie avute în vedere de instanţă la aprecierea temeiniciei cererii şi atrag respingerea cererii de liberare provizorie ca neîntemeiată.

Trib. Satu Mare, s. pen., dec. nr. 129Ap din 23 iulie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea nr. 129/Ap/23.07.2009, dosar nr. 3049/83/2009, Tribunalul Satu Mare, învestit cu soluţionarea apelului declarat împotriva sentinţei penale a Judecătoriei Satu Mare, prin care a fost condamnat la pedeapsa de 2 ani închisoare, a respins ca neîntemeiată cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de petentul inculpat N.G.

Instanţa a reţinut că, potrivit art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului nu poate fi acordată, deoarece nu există suficiente garanţii că fiind lăsat în libertate nu va săvârşi şi alte fapte penale, având în vedere multitudinea faptelor reţinute, dar şi modalitatea în care acestea au fost săvârşite, fiind de subliniat că în urma înregistrărilor convorbirilor

Scanned with OKEN Scanner

dintre cei doi inculpați se poate conchide că există temerea că inculpații ar putea săvârși alte infracțiuni. În jurisprudență s-a arătat că prin expresia „date" „legiuitorul nu a avut în vedere existența unor probe în sensul legii, ci a unor informații, situații, împrejurări concrete rezultate din dosar, privind persoana în cauză, modul de operare, faptele propriu-zise, care să îndreptățească temerea, să o justifice".

Astfel că, ținând seama de faptul că activitatea infracțională reținută în sarcina inculpatului este una complexă, fiind implicate mai multe persoane, se constată că în cauză există pericolul ca inculpatul, lăsat fiind în libertate, să ascundă urmele unor acte infracționale ce nu au fost depistate până în prezent, să îngreuneze activitatea de identificare a tuturor persoanelor participante la activitatea infracțională sau chiar să continue activitatea infracțională cu consecințe și mai grave pentru ordinea de drept.

În cauză sunt întrunite și rigorile instituite de art. 5 paragraful 1 lit. c) și paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, întrucât există motive verosimile de a bănui pe inculpat de săvârșirea faptelor de care este acuzat, pe de o parte, iar pe de altă parte, durata arestării nu poate fi apreciată că a depășit termenul rezonabil. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat care este principiul general care trebuie să guverneze această materie, în cauza *Wemhoff*: „detenția preventivă trebuie să aibă un caracter excepțional, starea de libertate fiind starea normală – și ea nu trebuie să se prelungească dincolo de limitele rezonabile – independent de faptul că ea se va computa sau nu din pedeapsă". Aprecierea limitelor rezonabile ale unei detenții provizorii se face luându-se în considerare circumstanțele concrete ale fiecărui caz, pentru a vedea în ce măsură „există indicii precise cu privire la un interes public real care, fără a fi adusă atingere prezumției de nevinovăție, are o pondere mai mare decât cea a regulii generale a judecării în stare de libertate" (cauzele *Labita c. Italiei, Neumeister c. Austriei, Stasaitis c. Lituaniei*).

Prin urmare, instanța este obligată să vegheze la un just echilibru între durata măsurii privării de libertate, pe de o parte, și interesul public de protecție a cetățenilor împotriva comiterii de infracțiuni grave, dedus din modul de săvârșire a faptei, cu privire la care există indicii că a avut loc cu participarea inculpatului și din consecințele acesteia, precum și interesul desfășurării în bune condiții a procesului penal, pe de altă parte. Aplicând criteriile

Scanned with OKEN Scanner

impuse de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului la prezenta cauză, instanța a reținut că privarea de libertate a inculpatului nu a încetat să mai aibă un caracter rezonabil, pericolul social generat prin săvârşirea faptelor datorită modului de comitere (cu partea vătămată în casă) nu a încetat să existe. În aceste condiții, menținerea unui just echilibru între interesul general al societății în desfăşurarea procesului penal şi interesul inculpatului impune menținerea față de acesta a celei mai restrictive măsuri de drepturi, cea a arestării preventive.

Față de rațiunile juridice expuse, instanța a respins pe fond cererea de liberare provizorie.

41. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. Condiția limitei de pedeapsă. Înțeles

C. pen., art. 141^1
C. proc. pen., art. 160^2 alin. (1)

Îndeplinirea condiției limitei de pedeapsă de 18 ani, prevăzută de art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. în materia liberării provizorii, se apreciază în raport de definiția dată sintagmei „pedeapsă prevăzută de lege" prin art. 141^1 C. proc. pen.

Conform definiției legale, prin „pedeapsă prevăzută de lege" se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârşită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

De aceea, la aprecierea acestei condiții nu pot fi avute în vedere efectele cauzelor legale de micşorare a pedepselor, precum dispozițiile art. 16 din Legea nr. 143/2000, art. 19 din Legea nr. 39/2003 şi nici cele ale art. 9 din Legea nr. 78/2000, toate aceste dispoziții reglementând reducerea la jumătate a limitelor de pedeapsă în anumite condiții.

Pentru aceleaşi argumente, nu pot fi avute în vedere nici dispozițiile art. 99 C. pen. şi nici pe cele ale art. 20 C. pen., care prevăd minoritatea şi tentativa ca şi cauze legale de micşorare a pedepsei.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1703 din 27 aprilie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea de şedință nr. 121/PI din 14.04.2011 a Curții de Apel Timişoara, Secția penală, în temeiul art. 160^{8a} alin. (6) C. proc. pen., s-a respins cererea de liberare provizorie sub control

Scanned with OKEN Scanner

judiciar formulată de inculpatul B.T. Verificând actele şi lucrările dosarului, curtea de apel a reținut următoarele:

Prin încheierea nr. 652 din 21.02.2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație şi Justiție, s-a dispus admiterea propunerii formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., iar în temeiul art. 149^1, art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului B.T. pe o perioadă de 29 zile. S-a apreciat că faptele ar întruni elementele constitutive ale infracțiunilor de luare de mită în formă continuată, prevăzută în art. 254 alin. (1) C. pen., raportat la art. 7 alin. (1) şi la art. 9 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., şi aderare la un grup infracțional organizat, prevăzută în art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În prealabil, instanța constată că, în concordanță cu prevederile art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului, dispozițiile art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. prevăd posibilitatea instanței de judecată de a acorda liberarea provizorie sub control judiciar în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani. Astfel, instanța de judecată este abilitată să analizeze eventualele consecințe ale acestei măsuri, să stabilească un just echilibru între interesul inculpatului de a fi cercetat în stare de libertate şi interesul general de a fi descoperite şi sancționate faptele antisociale şi persoanele responsabile de comiterea lor. Trebuie avut în vedere şi faptul că liberarea provizorie presupune menținerea împrejurărilor legale care permit arestarea, numai că organul judiciar apreciază că menținerea inculpatului în stare de arest nu mai apare necesară, liberarea devenind posibilă sub rezerva respectării anumitor condiții. Întrucât starea de libertate a persoanei este cea firească, Codul de procedură penală a prevăzut, ca regulă, în cadrul procesului penal existența unor modalități şi forme care să permită persoanei arestate să ceară şi să obțină, în cazul în care condițiile legale sunt întrunite, punerea în libertate provizorie, fie sub control judiciar, fie pe cauțiune [art. 5 alin. (5) C. proc. pen.].

Aplicând regulile anterior expuse la speța de față, instanța constată că inculpatul „are vocația" de a beneficia de liberare provizorie sub control judiciar, în raport cu dispozițiile art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. privind maximul pedepsei prevăzute de lege, însă cererea nu este întemeiată, având în vedere natura şi gravitatea faptei pentru care este cercetat şi împrejurările concrete în care a

Scanned with OKEN Scanner

fost comisă. La îndeplinirea condiției prevăzute în art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., instanța are în vedere faptul că, potrivit art. 141^1 C. pen., „prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei". Astfel, potrivit art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, „fapta de luare de mită, prevăzută la art. 254 C. pen., dacă a fost săvârșită de o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor ori de constatare, urmărire sau judecare a infracțiunilor, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 254 alin. (2) C. pen. privind săvârșirea infracțiunii de către un funcționar cu atribuții de control", ceea ce înseamnă pedeapsa închisorii de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Reținerea dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 78/2000, care conduce la majorarea cu 5 ani a maximului de pedeapsă, reprezintă o cauză de majorare a pedepsei în sensul art. 141^1 C. pen., neputând fi avută în vedere la verificare condiției reglementate în art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.

Împotriva acestei încheieri de ședință a declarat recurs inculpatul.

Examinând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere că recursul de față declarat de inculpatul B.T. se privește ca nefondat și urmează a fi respins ca atare.

Aceasta, întrucât prima instanță a statuat legal, cu titlu de premisă, că inculpatul B.T. „are doar vocația" de a beneficia de liberare provizorie sub control judiciar în raport cu dispozițiile art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. privind maximul pedepsei prevăzute de lege, însă cererea nu este întemeiată, având în vedere natura și gravitatea faptei pentru care este cercetat și împrejurările concrete în care a fost comisă. La îndeplinirea condiției prevăzute în art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere faptul că, potrivit art. 141^1 C. pen., „prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei". Astfel, potrivit art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, „fapta de luare de mită, prevăzută la art. 254 C. pen., dacă a fost săvârșită de o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor ori de constatare, urmărire sau judecare a infracțiunilor, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la

Scanned with OKEN Scanner

art. 254 alin. (2) C. pen. privind săvârşirea infracțiunii de către un funcționar cu atribuții de control", ceea ce înseamnă pedeapsa închisorii de la 3 la 15 ani şi interzicerea unor drepturi. Reținerea dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 78/2000, care conduce la majorarea cu 5 ani a maximului de pedeapsă, reprezintă o cauză de majorare a pedepsei în sensul art. 141^1 C. pen., neputând fi avută în vedere la verificare condiției reglementate în art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.

În consecință, recursul declarat de inculpat a fost respins ca nefondat.

42. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. Condiția limitei de pedeapsă. Inițierea, constituirea, aderarea sau sprijinirea unui grup infracțional organizat

C. proc. pen., art. 160^2 alin. (1)
Legea nr. 39/2003, art. 7

În ipoteza infracțiunii de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup, prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003, condiția limitei de pedeapsă în materia liberării provizorii sub control judiciar sau pe cauțiune se analizează în raport de dispozițiile art. 7 alin. (2) din Legea nr. 39/2003, potrivit cărora pedeapsa pentru faptele prevăzute la alin. (1) nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat.

Ca atare, condiția limitei de pedeapsă de 18 ani este analizată prin referire la limitele maxime prevăzute de lege în cazul celorlalte infracțiuni aflate în concurs.

Această interpretare este obligatorie în raport de soluția Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Secțiile Unite, dată în soluționarea recursului în interesul legii, prin Decizia nr. 7 din 9.02.2009[1].

I.C.C.J., s. pen., înch. nr. 1032 din 12 iulie 2011, www.scj.ro

Prin cererea înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Secția penală, inculpatul O.C. a formulat, prin apărătorul

[1] Publicată în M. Of. nr. 694 din 15 octombrie 2009.

Scanned with OKEN Scanner

său, cerere de liberare provizorie sub control judiciar, în temeiul art. 160^2 şi urm. C. proc. pen.

S-a reţinut în sarcina inculpatului că a iniţiat şi constituit un grup infracţional organizat şi, în calitate de adjunct al şefului biroului vamal, a săvârşit, la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiaşi rezoluţii infracţionale, mai multe acte materiale specifice infracţiunii de luare de mită, faptele constituind infracţiunile prevăzute şi pedepsite de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, art. 254 alin. (1) şi (2) C. pen. raportat la art. 6 şi art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., totul cu aplicarea dispoziţiilor art. 33 lit. a) C. pen.

Cu privire la cererea de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul O.C., Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie constată că sunt îndeplinite condiţiile pentru admiterea în principiu [art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.], care se referă la natura şi gravitatea infracţiunilor săvârşite, determinate de cuantumul pedepsei prevăzute de lege. Sub acest aspect, potrivit art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracţiunilor săvârşite din culpă, precum şi în cazul infracţiunilor pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani.

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie constată că infracţiunile ce intră în scopul grupului infracţional organizat sunt infracţiuni de corupţie pentru care legea prevede pedeapsa închisorii sub limita de 18 ani, astfel că, din acest punct de vedere, cererea inculpatului este admisibilă.

Trecând la analiza temeiniciei cererii, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins, ca neîntemeiată, cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpatul O.C.

43. Liberare provizorie. Condiţia limitei de pedeapsă. Inculpat minor

C. pen., art. 109, art. 141^1
C. proc. pen., art. 160^2 alin. (2)

În aprecierea admisibilităţii cererii de liberare provizorie, inculpatul minor nu beneficiază de dispoziţiile art. 109 C. pen., care stabilesc reducerea limitelor de pedeapsă la jumătate, întrucât reţinerea beneficiului acestui text este contrară atât

Scanned with OKEN Scanner

dispozițiilor art. 141[1] C. pen., cât și Deciziei nr. XXVIII/2007[1], pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii, prin care s-a statuat că în ceea ce-i privește pe inculpații minori, limitele de pedeapsă avute în vedere la măsurile preventive sunt cele prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, fără luarea în considerare a cauzei de reducere a pedepsei prevăzute de dispozițiile art. 109 C. pen.

C.A. Târgu Mureș, dec. nr. 244 din 29 aprilie 2009, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată la Tribunalul Mureș, la data de 24.04.2009, inculpatul minor M.C. a solicitat tribunalului să pronunțe o hotărâre prin care să dispună liberarea lui provizorie sub control judiciar, cererea fiind complinită oral, în fața instanței, iar în drept, au fost invocate prevederile art. 160^2 alin. (1) și (3) C. proc. pen. raportat la art. 160^6 alin. (1), (2) și (4) C. proc. pen. și art. 160^8 alin. (1) C. proc. pen.

Prin încheierea penală nr. 126/27.04.2009, Tribunalul Mureș, în temeiul art. 160^8 alin. (1) și (3) C. proc. pen., raportat la art. 160^2 alin. (1) și (2) C. proc. pen., a respins cererea formulată de inculpatul M.C., având ca obiect liberare provizorie sub control judiciar. Din actele și lucrările dosarului de urmărire penală, în raport cu dispozițiile legale, incidente în materie, tribunalul a reținut următoarele:

Inculpatul minor M.C. este cercetat pentru comiterea infracțiunilor de tentativă la omor deosebit de grav, de tâlhărie și de violare de domiciliu, fapte prevăzute de art. 20 C. pen. raportat la art. 174, art. 176 lit. b) și d) C. pen., art. 211 alin. (1), alin. (2) lit. b), alin. (2^1) lit. a) și c) C. pen. și art. 192 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. și art. 99 și urm. C. pen.

În dispozițiile art. 160^2 C. proc. pen. sunt inserate condițiile acordării liberării condiționate sub control judiciar, iar îndeplinirea cumulativă a acestora este obligatorie și imperativă, în cazul posibilei incidențe a acestei instituții. Astfel, potrivit primei condiții menționate în dispozițiile art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., liberarea provizorie sub control judiciar se acordă în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește

[1] Publicată în M. Of. nr. 190 din 20 martie 2007.

Scanned with OKEN Scanner

18 ani. Instanța a constatat că, în speța de față, inculpatul este cercetat și pentru infracțiunea de tâlhărie calificată, prevăzută de art. 211 alin. (1), alin. (2) lit. b), alin. (2^1) lit. a) și c) C. pen. cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen., iar această faptă penală este pedepsită cu închisoarea de la 7 la 20 de ani. Împrejurarea că este minor, fapt care ar atrage incidența dispozițiilor art. 109 C. pen., în sensul reducerii limitelor de pedeapsă la jumătate, nu este un argument pertinent în sensul constatării admisibilității prezentei cereri, întrucât, așa cum a stabilit și Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o decizie dată în recurs în interesul legii – Decizia nr. XXVIII, publicată în M. Of. nr. 190 din 20.03.2007 – în ceea ce-i privește pe inculpații minori, limitele de pedeapsă avute în vedere la măsurile preventive sunt cele prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, fără luarea în considerare a cauzei de reducere a pedepsei prevăzute de dispozițiile art. 109 C. pen.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs inculpatul.

Examinând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate sub aspectul motivelor de recurs, Curtea a apreciat că recursul nu este fondat pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunii săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani.

În speță, inculpatul este cercetat pentru infracțiunile de tentativă la omor deosebit de grav, tâlhărie și violare de domiciliu, fapte prevăzute de art. 20 raportat la art. 174, art. 176 lit. b) și d) C. pen., art. 211 alin. (1), alin. (2) lit. b), alin. (2^1) lit. a) și c) C. pen. și art. 192 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. și art. 99 și urm. C. pen. Așadar, infracțiunea de tâlhărie pentru care inculpatul este cercetat este pedepsită cu închisoare de la 7 la 20 de ani, astfel că nu este îndeplinită una dintre condițiile liberării provizorie sub control judiciar, și anume aceea ca pedeapsa prevăzută de lege să nu depășească 18 ani închisoare.

De asemenea, în mod corect a reținut prima instanță că inculpatul fiind minor, nu beneficiază de dispozițiile art. 109 C. pen., în sensul reducerii limitelor de pedeapsă la jumătate, întrucât în cazul măsurilor preventive „prin pedeapsa prevăzută de lege" se înțelege pedeapsa pentru infracțiunea consumată, fără luarea în considerare a cauzei de reducere a pedepsei prevăzute de art. 109 C. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Față de considerentele expuse, Curtea a apreciat că hotărârea atacată este legală și temeinică, astfel că, în baza art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins recursul inculpatului ca nefondat.

44. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. Criterii de apreciere

C. proc. pen., art. 160^{b}, art. 160^{1}, art. 160^{8}

Datele personale ale inculpatului, constând în, spre exemplu, lipsa antecedentelor penale, existența unei familii constituite și a unui copil minor în întreținere, poziția procesuală sinceră, nu pot constitui argumente suficiente pentru admiterea cererii de liberare provizorie sub control judiciar, în condițiile în care aceste împrejurări au fost deja examinate de instanțele de fond și control judiciar, care au dispus arestarea preventivă și prelungirea măsurii și respectiv au menținut aceste soluții în recurs.

Inexistența datelor în sensul că, odată pus în libertate, inculpatul va mai comite alte infracțiuni sau va denatura probele nu poate conduce *per se* la admiterea cererii de liberare provizorie, în lipsa unei analize a oportunității acesteia, în raport de complexitatea cauzei, gravitatea actuală a pericolului social al faptei și inculpatului și durata arestării preventive.

C.A. București, s. I pen., dec. nr. 599 din 17 martie 2011, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință din data de 28.02.2011, Tribunalul București, Secția I-a penală, a admis cererea de liberare provizorie sub control judiciar și a dispus liberarea provizorie a inculpatului G.F.G., dacă nu este arestat în altă cauză. Pentru a dispune astfel, instanța de fond a reținut următoarele:

Inculpatul este cercetat pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență în formă continuată, prevăzută de art. 257 alin. (1) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și cu aplicarea art. 7 alin. (3) din Legea nr. 78/2000 (trei acte materiale), reținându-se, în fapt, în esență, că inculpatul G.F.G., în perioada august - octombrie 2010, a pretins și a primit bani împreună cu inculpații D.V., O.A.M., I.M., B.M. și O.V. pentru sine ori pentru altul de la T.I.A., B.N.I. și S.I., lăsând să se creadă că are influență asupra polițiștilor examinatori din cadrul S.R.P.C.I.V. București, pentru a promova

Scanned with OKEN Scanner

proba practică a examenului auto în vederea obținerii permisului de conducere categoria B.

Învestită cu o cerere de liberare provizorie sub control judiciar, instanța de fond a reținut că, în cauză, nu există date din care să rezulte că, lăsat în libertate, inculpatul va mai comite alte infracțiuni sau că va încerca să influențeze bunul mers al anchetei în vreunul dintre modurile indicate de lege.

Astfel, inculpatul nu este cunoscut cu antecedente penale, este căsătorit, are un copil minor în întreținere, care are diverse afecțiuni medicale, actele de urmărire penală, în ceea ce îl privesc pe acest inculpat, nu pot fi influențate de lăsarea sa în libertate. Totodată, instanța mai reține că, în cadrul măsurii prevăzute de art. 160^2 C. proc. pen., legiuitorul prevede suficiente obligații în sarcina inculpatului de natură să garanteze buna desfășurare a procesului penal, precum și sancțiunea neîndeplinirii acestor obligații, care este luarea din nou a măsurii arestării preventive.

Curtea Europeană a statuat, în cauza *Dumont-Maliverg c. Franței*, că gravitatea unei infracțiuni poate determina autoritățile să dispună și să mențină arestarea pentru împiedicarea săvârșirii de noi infracțiuni, dacă circumstanțele cauzei, în special antecedentele și personalitatea acuzatului, fac ca riscul săvârșirii unei noi infracțiuni să fie plauzibil, iar măsura arestării adecvată.

Simpla natură a infracțiunilor care se presupune că au fost săvârșite de către inculpat, deși au justificat pe deplin luarea măsurii preventive privative de libertate, nu fac ca riscul comiterii de noi infracțiuni să fie justificat, în condițiile în care, în prezent, nu există nicio dată din care să rezulte că inculpatul va mai comite alte infracțiuni sau că va încerca să influențeze bunul mers al anchetei, care de altfel este aproape finalizată.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul București.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivului de recurs invocat de Parchet, cât și sub toate aspectele, Cutea constată următoarele:

Măsura arestării preventive a fost luată față de inculpatul G.F.G. de Tribunalul București la data de 13.01.2011 și a fost prelungită la data de 7.02.2011 de aceeași instanță, ambele soluții rămânând definitive prin respingerea recursului inculpatului. De fiecare dată, referindu-se la pericolul pentru ordinea publică, instanțele de judecată s-au raportat la circumstanțele reale ale

Scanned with OKEN Scanner

săvârșirii presupusei fapte de trafic de influență în formă continuată (trei acte materiale), cât și la sentimentul de insecuritate creat în rândul opiniei publice, evidențiind, totodată, și starea de dezaprobare generală cu privire la comportamentul inculpatului, precum și al celorlalte persoane cercetate penal. De asemenea, instanțele au apreciat că privarea de libertate a inculpatului este necesară pentru bună desfășurare a procesului penal și pentru protejarea ordinii publice, cu atât mai mult cu cât acesta a avut o atitudine de nerecunoaștere a faptei penale pentru care este cercetat. În atare situație, argumentele oferite de prima instanță, în sensul că inculpatul nu este cunoscut cu antecedente penale, are un copil minor în întreținere, iar din probele dosarului nu rezultă date că odată pus în libertate, va comite și alte infracțiuni, nu poate conduce automat la existența îndeplinirii condițiilor cumulative prevăzute de art. 160^2 alin. (1) și (2) C. proc. pen., cum în mod greșit a apreciat instanța de fond.

Se constată, în primul rând, că lipsa antecedentelor penale ale inculpatului a fost avută în vedere de către judecător la luare măsurii înscrise în art. 149^1 C. proc. pen., așa încât după o perioadă de 1 lună și 17 zile de arest preventiv, nu se poate susține că acestea pot influența în mod decisiv punerea în libertate provizorie sub control judiciar. Nici lipsa datelor că, odată pus în libertate, inculpatul va comite și alte infracțiuni, nu poate constitui un temei de admitere a cererii formulate, atâta timp cât pentru bună desfășurare a urmăririi penale este necesară privarea de libertate a acestuia, astfel cum prevăd dispozițiile art. 136 C. pen. Mai mult, trebuie, de asemenea, evidențiat gradul ridicat de complexitate a cauzei, concretizat prin numărul inculpaților și pluralitatea de infracțiuni reținute în sarcina acestora, odată cu punerea în mișcare a acțiunii penale de către procurorul care efectuează urmărirea penală.

Așa fiind, Curtea, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de parchet și a procedat în sensul celor mai sus reținute.

45. Liberare provizorie sub control judiciar. Lipsă de temeinicie

C. proc. pen., art. 160^2

Persistența temeiului de arestare preventivă prevăzut de dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., constând în în-

cercarea inculpatului de a influența depozițiile unor martori, justifică concluzia că există date în sensul că inculpatul încearcă să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului prin influențarea unei părți, a unui martor sau expert, împiedicând admiterea cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune.

În condițiile în care probatoriul nu a fost epuizat, urmând a fi audiați o serie de martori, analiza comportamentului procesual anterior al inculpatului justifică concluzia că există în continuare posibilitatea influențării persoanelor ce vor fi audiate în această calitate.

I.C.C.J., Completul de 5 judecători, dec. pen. nr. 122 din 24 mai 2011, www.scj.ro

Prin încheierea din 11.05.2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație şi Justiție, Secția penală, în baza art. 160^{8a} alin. (2) C. proc. pen., a fost admisă cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpatul V.C.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut că, în conformitate cu dispozițiile art. 5 alin. (5) şi ale art. 160^{1} C. proc. pen., în tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune, același drept fiind prevăzut de art. 23 alin. (10) din Constituția României şi de art. 5 paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului.

S-a reținut că liberarea provizorie, indiferent de modalitate, este o instituție destinată să concilieze libertatea individuală (prin evitarea detenției) şi protecția socială (impunând un control asupra persoanei liberate, prin stabilirea de obligații sau restricții ale libertății) şi deoarece măsurile preventive aduc atingere libertății individuale, consfințită ca un drept fundamental al persoanei, legiuitorul a instituit garanțiile juridice care să împiedice orice abuz în luarea şi menținerea măsurilor preventive, urmând a se alege măsura preventivă care poate asigura scopul urmărit prin cea mai redusă constrângere. Deşi nu este o măsură preventivă, liberarea provizorie poate fi considerată ca fiind o modalitate de individualizare a măsurii arestării preventive, scopul urmărit prin ambele măsuri, chiar dacă sunt de natură diferită, fiind același, şi anume buna desfăşurare a procesului penal în ansamblul său [art. 136 alin. (1) C. proc. pen.]. Individualizarea măsurii preventive este lăsată întotdeauna la latitudinea judecătorului, respectiv a instanței

Scanned with OKEN Scanner

în cursul judecății, pentru a aprecia dacă controlul judiciar este suficient sau se impune menținerea față de inculpat a măsurii arestării preventive.

Din analiza dispozițiilor art. 136 alin. (2) C. proc. pen. mai sus invocate, corelate cu cele ale art. 160^2 din același cod, s-a reținut că pentru a se putea dispune liberarea provizorie – sub control judiciar sau pe cauțiune – trebuie îndeplinite două condiții, una pozitivă și una negativă, condiția pozitivă vizând natura și gravitatea infracțiunii săvârșite, apreciate prin cuantumul pedepsei prevăzute de lege, iar condiția negativă vizând comportamentul inculpatului și perspectiva acestui comportament după liberarea provizorie.

Inculpatul V.C. a fost arestat preventiv prin încheierea nr. 529 din 30.03.2010, ca urmare a propunerii de arestare preventivă formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A. Temeiurile de drept ale luării măsurii arestării preventive a sus-numitului inculpat le-au constituit dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) și f) C. proc. pen., judecătorul fondului reținând, pe de o parte, că există date că inculpatul V.C. a încercat să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea martorului F.D.R., iar pe de altă parte, că sunt probe și indicii temeinice care duc la presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și că lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Ulterior, măsura arestării preventive a fost prelungită de instanța de fond în conformitate cu prevederile art. 155 și urm. C. proc. pen.

Prin rechizitoriul nr. 310/P/2009 din data de 20.05.2010, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A., Secția de combatere a corupției, a dispus trimiterea în judecată în stare de arest preventiv a inculpatului V.C., alături de alți trei inculpați, pentru comiterea următoarelor infracțiuni:

– trafic de influență în formă continuată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 257 C. pen. raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (două infracțiuni), constând în aceea că, în anul 2009, în mod repetat, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale a pretins de la inculpatul C.C. sume de bani, totalizând 260.000 euro, din care a primit efectiv 200.000 euro, promițându-i acestuia că, în schimbul banilor, va interveni, prin intermediul inculpatului – judecător – C.F., pe lângă magistrații Secției de contencios administrativ și fiscal de la Înalta Curte de Casație și Justiție, învestiți

cu soluționarea dosarului nr. (...)/2009, având ca obiect litigiul dintre SC P.I. SRL Bacău, societate al cărei administrator este inculpatul C.C., și C.N.A.D.N.R., și-i va determina să pronunțe o soluție în favoarea societății comerciale aparținând inculpatului C.C. S-a mai reținut că în perioada 30.08. - 21.10.2009, la intervale diferite de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, inculpatul V.C. a acceptat promisiunea inculpatului L.M. de a-i remite foloase materiale, constând în publicarea cu titlu gratuit în Cotidianul I.P., aparținând lui L.M., a unor articole cu conținut electoral; că a pretins și primit de la inculpatul L.M. suma de 119.000 RON, promițându-i că va interveni pe lângă polițiștii de la Poliția Municipiului București și-i va determina să nu dispună împotriva acestuia măsura reținerii și să propună procurorului o soluție de neurmărire penală, în dosarul nr. 80571 din 31.07.2009 (nr. 2166/P/2009 al Parchetului de pe lângă Tribunalul București). În dosarul nr. 2166/P/2009, inculpatul L.M. era cercetat pentru infracțiunea de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave; și

– fals în înscrisuri sub semnătură privată în legătură cu fapte de corupție, faptă prevăzută și pedepsită de art. 290 C. pen. raportat la art. 17 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., constând în aceea că la intervale diferite de timp, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a întocmit cu date nereale factura fiscală din 19.10.2009, emisă de „Cabinet de Avocat V.C." către SC L.I. SRL, precum și contractul de asistență juridică din 19.10.2009, având ca părți Cabinetul de Avocat V.C. și SC L.I. SRL, activitate urmată de înregistrarea în evidența Cabinetului de Avocat V.C. a acestor înscrisuri și de prezentarea lor la organele de urmărire penală și la organele de control ale Gărzii Financiare în perioada 25 - 26.01.2010, în scopul de a ascunde faptele de corupție sus-menționate.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 21.05.2010.

Raportând dispozițiile art. 160^2 C. proc. pen. la speța dedusă judecății, prima instanță a constatat îndeplinită condiția prevăzută în alin. (1) al textului de lege menționat, în sensul că pedepsele prevăzute de lege pentru infracțiunile de săvârșirea cărora este bănuit inculpatul nu depășesc 18 ani închisoare.

În ceea ce privește ce-a de-a doua condiție prevăzută în alin. (2) al art. 160^2 C. proc. pen., prima instanță a constatat că la

Scanned with OKEN Scanner

acest moment procesual nu mai există date relevante pe care să se întemeieze, în mod rezonabil, presupunerea că, lăsat în libertate, inculpatul ar comite noi fapte prevăzute de legea penală ori că va încerca influențarea cursului cercetării judecătorești; probele în acuzare au fost administrate în cea mai mare parte – au fost audiați martorii care cunosc împrejurări esențiale legate de pretinsa activitate infracțională a inculpatului –, martorii citați pentru următorul termen de judecată, respectiv P.V., M.G.A., R.M.C. și S.A., fiind persoane care cunosc aspecte ce vizează presupusele fapte penale pentru care coinculpatul L.M. a fost trimis în judecată, iar expertiza tehnică dispusă în cauză are ca obiectiv stabilirea autenticității convorbirilor telefonice purtate de inculpat cu ceilalți coinculpați și a celor în mediu ambiental, convorbiri care deja au fost stocate pe suporturile originale ce se află în păstrarea parchetului, copii ale suporturilor și procesele-verbale de redare a respectivelor convorbiri telefonice fiind atașate la dosar. Cu privire la inexistența riscului de obstrucționare a desfășurării în bune condiții a cercetării judecătorești, s-a apreciat că aceasta rezultă și din faptul că între obligațiile impuse inculpatului de către instanță pe timpul liberării provizorii este și aceea de a nu lua legătura cu inculpații din cauză, cu martorii și cu experții, atrăgându-i-se, totodată, atenția că, în caz de încălcare a acestei obligații, împotriva lui se va lua măsura arestării preventive.

Referitor la temeiurile prevăzute art. 148 alin. (1) lit. b) și f) C. proc. pen., care au stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului și care, în opinia procurorului, ar justifica soluția de respingere a cererii formulate de inculpat, prima instanță a apreciat că liberarea provizorie sub control judiciar presupune, chiar prin ipoteză, menținerea temeiurilor arestării preventive, întrucât, pentru situațiile în care se constată încetarea sau modificarea temeiurilor inițiale, devin incidente dispozițiile art. 139 C. proc. pen., care reglementează instituțiile revocării, respectiv, înlocuirii măsurii arestării preventive. În absența unor criterii legale, care ar trebui să stea la baza aprecierii organului judiciar asupra temeiniciei cererii de liberare provizorie sub control judiciar, prima instanță a apreciat că aceasta trebuie să se raporteze atât la elemente care țin de circumstanțele concrete ale cauzei cât, mai ales, la datele care circumstanțiază persoana inculpatului, în acest sens fiind și jurisprudența C.E.D.O.

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce priveşte natura şi pericolul social al infracţiunilor pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, prima instanţă a reţinut că, în măsura în care se va dovedi că ele există şi au fost comise cu vinovăţie de acesta, sunt grave, dar natura şi gravitatea faptelor nu pot constitui criterii care să îl excludă *de plano* pe inculpat de la beneficiul legal şi constituţional al liberării provizorii, cu atât mai mult cu cât, odată cu trecerea timpului, rezonanţa socială negativă a faptelor se estompează. Pe de altă parte, regula respectării libertăţii individuale, stabilită în art. 5 din Convenţia europeană a drepturilor omului, consacrată, aşa cum s-a arătat şi de legislaţia internă, inclusiv la nivel constituţional, permite derogări, numai în cazuri excepţionale care reclamă protejarea interesului public. Tulburarea ordinii publice provocată ca urmare a comiterii unei infracţiuni nu poate constitui un motiv pertinent şi suficient pentru refuzul de liberare din detenţie provizorie decât dacă indicii concrete demonstrează că, prin lăsarea acuzatului în libertate, ordinea publică ar fi realmente ameninţată. Ori de câte ori acest risc nu poate fi în mod rezonabil reţinut, persoana acuzată este îndreptăţită să obţină punerea sa în libertate, înainte de a fi judecată. Natura faptelor, gravitatea şi efectele lor nu justifică în sine necesitatea continuării prevenţiei în lipsa unor fapte care să demonstreze că eliberarea acuzatului ar aduce cu adevărat prejudicii ordinii publice.

Cu privire la persoana inculpatului V.C., prima instanţă a reţinut că nu este cunoscut cu antecedente penale, are un domiciliu stabil, este absolvent de studii superioare, are o familie închegată, doi copii minori în întreţinere.

Referitor la caracterul rezonabil al detenţiei, prima instanţă a apreciat că durata scursă de la data arestării inculpatului (1 an, o lună şi 11 zile) este suficientă pentru a tinde – în condiţiile prelungirii acesteia – la concluzia transformării detenţiei provizorii într-o pedeapsă, ceea ce ar contraveni atât dispoziţiilor legii interne, cât şi reglementărilor internaţionale.

În consecinţă, prima instanţă a constatat că nu numai îndeplinirea formală a condiţiilor prevăzute de lege pentru admisibilitatea cererii de liberare provizorie sub control judiciar, ci şi că, raportat la datele concrete ale cauzei şi la persoana inculpatului, aceasta este întemeiată, scopul măsurii arestării preventive (asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii inculpatului de la judecată sau de la executarea pedepsei), astfel cum

Scanned with OKEN Scanner

este definit în art. 136 C. proc. pen., putând fi realizat şi prin lăsarea în libertate a inculpatului, cu restrângerea unor drepturi şi libertăți, prin instituirea unor obligații stricte în sarcina acestuia şi atragerea atenției că, în caz de încălcare cu rea-credință a acestor obligații, va fi din nou arestat.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, a declarat recurs Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție, D.N.A.

Analizând recursul declarat de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție, D.N.A., prin prisma criticilor formulate şi sub toate aspectele, potrivit prevederilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., Înalta Curte constată că recursul este fondat pentru următoarele considerente:

Liberarea provizorie, deşi nu este o măsură preventivă, poate fi considerată ca fiind o modalitate de individualizare a măsurii arestării preventive, o instituție destinată să concilieze libertatea individuală (prin evitarea detenției) şi protecția socială (impunând un control asupra persoanei liberate, prin instituirea de obligații sau de restricții ale libertății), scopul urmărit prin ambele măsuri – chiar dacă sunt de natură diferită – fiind acelaşi, şi anume buna desfăşurare a procesului penal în ansamblul său. Individualizarea măsurii preventive este lăsată, în cursul judecății, întotdeauna, la latitudinea judecătorului, respectiv a instanței, pentru a aprecia dacă controlul judiciar este suficient sau se impune luarea, respectiv menținerea, față de inculpat, a măsurii arestării preventive.

Din analiza prevederilor art. 136 alin. (2) C. proc. pen., potrivit cărora „scopul măsurilor preventive poate fi realizat şi prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune" corelate cu cele ale art. 160^2 C. proc. pen., rezultă că pentru a se putea dispune liberarea provizorie trebuie îndeplinite trei condiții, două pozitive şi una negativă. Prima condiție pozitivă se referă la faptul că liberarea provizorie (indiferent de modalitate) este condiționată de privarea de libertate a persoanei, ea neputând fi dispusă în lipsa unei stări de arest efectiv. A doua condiție pozitivă vizează natura şi gravitatea infracțiunii săvârşite. Sub acest aspect, potrivit dispozițiilor art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârşite din culpă, precum şi în cazul infracțiunilor intenționate pentru care lege prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani". Condiția negativă vizează comportamentul inculpatului şi perspectiva

Scanned with OKEN Scanner

acestui comportament după liberarea provizorie. Astfel, potrivit art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care există date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica pe învinuit sau inculpat să săvârşească alte infracţiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influenţarea unor părţi, martori sau experţi, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte".

Îndeplinirea condiţiilor sus-menţionate nu conferă celui arestat un drept la liberarea provizorie, ci numai o vocaţie – concluzie ce se desprinde din art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. – care prevede „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda...", instanţa de judecată având facultatea, şi nu obligaţia de a dispune măsura. Aceasta poate refuza liberarea provizorie, dacă apreciază că detenţia provizorie este absolut necesară, iar scopul procesului penal, astfel cum este definit în art. 136 C. proc. pen., nu poate fi asigurat decât prin menţinerea măsurii arestării preventive.

Din perspectiva C.E.D.O., în art. 5 paragraful 3 se arată că orice persoană arestată sau deţinută, în condiţiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanţii care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere. Pentru a înţelege sensul dispoziţiilor legale sus-menţionate, în jurisprudenţa sa, instanţa europeană a stabilit cu exactitate domeniul lor de aplicare. Astfel, s-a apreciat că este esenţial ca, în funcţie de starea de detenţie a persoanei împotriva căreia se desfăşoară urmărirea penală, instanţele naţionale să aprecieze dacă intervalul scurs înaintea judecării inculpatului a depăşit, la un moment dat, limitele rezonabile, adică cele ale sacrificiului care, în circumstanţele cauzei, putea fi impus, în mod rezonabil, unei persoane prezumate nevinovată. Cu valoare de principiu, instanţa europeană a decis că termenul final al detenţiei provizorii la care se referă art. 5 paragraful 3 din Convenţie este ziua când hotărârea de condamnare a devenit definitivă sau aceea în care s-a stabilit asupra fondului cauzei, fie chiar numai în primă instanţă. A mai stabilit Curtea că gravitatea unei fapte poate justifica menţinerea stării de arest, în condiţiile în care durata acesteia nu a depăşit o limită rezonabilă.

Raportând dispoziţiile cuprinse în legea naţională (art. 160^2 şi urm. C. proc. pen.) corelate cu prevederile art. 5 paragraful 3 din

Scanned with OKEN Scanner

Convenție, la speța dedusă judecății, Înalta Curte constată că în acest moment, un control judiciar instituit în sarcina inculpatului V.C. ar fi insuficient pentru realizarea scopului procesului penal, astfel cum este definit de art. 136 alin. (1) C. proc. pen. şi că se impune menținerea măsurii arestării preventive, fiind respectat în acest fel şi principiul proporționalității între măsura preventivă şi gravitatea infracțiunilor pentru care inculpatul este cercetat.

Analizând actele şi lucrările dosarului, Înalta Curte constată că faptele pentru care inculpatul este judecat respectă, sub regim sancționator, condițiile prevăzute de art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., măsura arestării preventive s-a luat, reținându-se ca temeiuri dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) şi f) C. proc. pen. Înalta Curte apreciază că, în cauză, există date că inculpatul, odată liberat provizoriu sub control judiciar, cel puțin, în acest moment procesual, va încerca să zădărnicească aflarea adevărului în cauză, prin influențarea martorilor din dosar, având în vedere că unul dintre temeiurile de drept avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului l-au constituit dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., care prevăd că măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată dacă „există date că inculpatul încearcă să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului prin influențarea unei părți, a unui martor sau expert".

Astfel, inculpatul V.C., după ce a luat cunoştință de probele administrate în cauza în care era cercetat, în perioada în care, împotriva sa, procurorul luase măsura obligării de a nu părăsi țara, a încercat să îşi preconstituie probe în apărare, scop în care, l-a contactat telefonic pe martorul R. D.F. şi, de comun acord, au convenit să susțină ideea că martorul a solicitat şi a primit de la inculpat suma de 200.000 euro (obiect material al uneia dintre infracțiunile de trafic de influență pentru care a fost trimis în judecată) cu termen de restituire la sfârşitul anului 2009, bani pe care inculpatul V.C. i-ar fi cerut pentru martor, cu titlu de împrumut, de la inculpatul C.C. Din convorbirea telefonică pe care inculpatul V.C. a avut-o cu martorul F.D.R. rezultă că acesta a încercat să îşi preconstituie probe în apărare. Mai mult decât atât, la termenul de judecată din data de 9.02.2011, audiat fiind, martorul R.D.F. a precizat că îşi menține declarațiile date în faza de urmărire penală şi a afirmat că :„...domnul V.C. spunându-mi că, dacă voi fi întrebat, să spun că banii (suma de 260.000 euro), sunt ai domnului C.C. şi că i-a cerut cu titlu de împrumut pentru

Scanned with OKEN Scanner

mine, deşi eu ştiam că banii nu au fost ceruți pentru mine" şi „după data de 19 august, domnul V.C. m-a sunat de mai multe ori şi a exercitat presiuni psihice asupra mea, în sensul de a-i restitui suma de 260.000 euro, pe care o împrumutase de la domnul C.C.". Aspectele declarate de martorul R.D.F. au fost susținute de martora F.M., audiată la data de 9.02.2011: „...precizez că începând din vara anului 2009 şi până la finalul anului am asistat la discuții telefonice, câteva, două-trei, pe care soțul meu le avea cu domnul V.C. şi de fiecare dată acesta era tensionat", „nu îmi amintesc ca soțul meu să fi împrumutat sume de bani de la U.N. sau de la alte persoane" şi „...cred că la momentul când au avut loc cele două întâlniri cu inculpatul V.C. la Restaurantul S. nici nu se punea în discuție existența unor datorii ale soțului meu față de V.C.".

Înalta Curte apreciază că prima instanță, în mod eronat, a constatat că obligațiile ce puteau fi impuse în cadrul controlului judiciar instituit cu privire la inculpat ar fi fost apte a asigura realizarea scopurilor măsurilor preventive şi buna desfăşurare a procesului penal, astfel după cum impun dispozițiile art. 136 alin. (1) C. proc. pen. Pe de altă parte, Înalta Curte constată că cercetarea judecătorească se află în curs de desfăşurare, aşa cum rezultă din dispozitivul încheierii recurate, în care se dispune că „se vor cita martorii B.L., P.V., M.G.A., R.M.C. şi S.A.", astfel încât, având în vedere comportamentul procesual anterior menționat de către martorii F.D.R. şi F.M., există posibilitatea influențării acestora. Mai mult decât atât, Înalta Curte apreciază că, în speță, nu trebuie să se raporteze doar la condițiile limitativ prevăzute de art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen. şi la datele ce caracterizează persoana inculpatului, ci şi la condiția referitoare la pericolul public pe care l-ar prezenta inculpatul dacă ar fi pus în libertate, condiție cerută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. şi care a constituit un alt temei legal avut în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului V.C., aceasta având drept scop atingerea finalităților măsurilor preventive, astfel după cum acestea sunt reglementate de art. 136 alin. (1) C. proc. pen.

Dreptul părții aflate în stare de detenție provizorie şi vocația acesteia de a fi pusă în libertate în cursul procesului penal nu creează în sarcina instanței o obligație de a dispune o atare măsură, în detrimentul deziderатului asigurării bunei desfăşurări a procesului penal şi a ocrotirii interesului public, după cum s-a argumentat şi în cele ce preced. De altfel, C.E.D.O. reține că legitimitatea

Scanned with OKEN Scanner

menținerii în detenție provizorie a unei persoane impune realizarea unei analize, în concret, a cauzei deduse judecății și constatarea existenței de indicii concrete care impun luarea în considerare a unui interes public ce se impune a fi protejat precumpănitor, față de regula respectării libertății individuale (*V.T. c. Spaniei, P. c. Italiei*).

Înalta Curte mai reține că circumstanțele personale ale inculpatului nu pot să fie prioritar avute în vedere, deoarece aprecierea asupra oportunității acordării liberării provizorii sub control judiciar presupune o analiză globală a cauzei, astfel că aspectele privind persoana inculpatului, avute în vedere, nu sunt apte pentru a fundamenta concluzia că cererea de liberare provizorie sub control judiciar este întemeiată, în speță, primând interesul general de menținere a ordinii sociale și de drept față de cel individual al persoanei arestate preventiv de a fi judecată în stare de libertate. Nu poate fi primită apărarea invocată în ceea ce privește rezonabilitatea duratei măsurii arestării preventive prin prisma alternativității controlului judiciar instituit pe calea liberării provizorii și jurisprudenței instanței de contencios european.

Mai mult decât atât, în prezenta cauză, Înalta Curte apreciază că sunt respectate și prevederile art. 5 paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, conform cărora orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c), are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii, perioada pe care inculpatul a executat-o în arest preventiv neputând fi apreciată că a depășit o durată rezonabilă, raportat la complexitatea cauzei deduse judecății și nici că ar echivala cu executarea anticipată a eventualei pedepse ce i-ar fi aplicată inculpatului.

Ca atare, încheierea penală atacată a fost reformată în sensul respingerii ca neîntemeiată a cererii de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul V.C.

46. Liberare provizorie sub control judiciar. Oportunitate

C. proc. pen., art. 160^2, art. 160^8

Dincolo de admisibilitatea cererii de liberare provizorie, în temeiul dispozițiilor art. 160^8 C. proc. pen. trebuie verificat dacă scopul măsurii preventive, circumscris în dispozițiile

Scanned with OKEN Scanner

art. 136 alin. (1) C. proc. pen., constând în asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal ori împiedicarea sustragerii învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei, poate fi atins sau nu prin liberare provizorie sub control judiciar.

Oportunitatea liberării provizorii sub control judiciar urmează a fi analizată prin raportare la stadiul actual al procedurii, cu observarea probelor rămase a fi administrate, la durata arestării preventive, gradul actual al pericolului pe care îl prezintă pentru ordinea publică lăsarea în libertate a inculpatului.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1512 din 13 aprilie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea de şedinţă din 6.04.2011 a Curţii de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală, s-a respins, ca neîntemeiată, cererea de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul G.V.

S-a reţinut că la data de 10.12.2010, pe rolul Curţii de Apel Iaşi, Secţia penală, a fost înregistrată cererea de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul G.V., încarcerat în Arestul Secţiei 4 Poliţie Bucureşti, în baza M.A.P. din 23.02.2011, emis de către Curtea de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală. În motivarea cererii, s-a susţinut, în esenţă, că sunt îndeplinite cerinţele prevăzute de lege pentru admiterea ei, atât în ceea ce priveşte admisibilitatea în principiu, cât şi în ceea ce priveşte temeinicia, fiind îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen.

Prin încheierea de şedinţă din data de 1.04.2011, pronunţată de Curtea de Apel Iaşi, Secţia penală, s-a admis excepţia de necompetenţă teritorială şi în baza art. 42 C. proc. pen., a fost declinată competenţa de soluţionare a cererii, în favoarea Curţii de Apel Bucureşti. Cauza a fost înregistrată pe rolul Curţii de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală, la data de 5.04.2011.

La termenul din 6.04.2011 a fost respinsă excepţia de necompetenţă teritorială a Curţii de Apel Bucureşti, apreciindu-se că art. 160^6 alin. (4) C. proc. pen. trebuie interpretat în corelare cu dispoziţiile art. 146 alin. (2), art. 149^1, art. 155 alin. (2) C. proc. pen., în sensul că instanţa învestită cu soluţionarea propunerii de arestare şi de prelungire a duratei acestei măsuri este competentă să soluţioneze şi cererile de liberare provizorie formulate în cauza respectivă.

Examinând actele şi lucrările dosarului, Curtea reţine că inculpatul G.V. este cercetat sub aspectul săvârşirii infracţiunilor prevăzute de art. 7 alin. (1) şi (3) din Legea nr. 39/2003 şi de art. 7

Scanned with OKEN Scanner

alin. (1) din Legea nr. 78/2000, raportat la art. 254 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen.

În fapt, s-a reținut că inculpatul G.V., în calitate de lucrător de poliție în cadrul Punctului de Trecere a Frontierei Albița, județul Vaslui, în repetate rânduri și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a pretins, primit și acceptat, direct sau indirect (prin intermediul colegilor de tură), sume de bani și bunuri de la persoanele care au tranzitat frontiera în perioada noiembrie 2010 - ianuarie 2011, în scopul neîndeplinirii ori îndeplinirii unor acte contrare îndatoririlor de serviciu privind controlul la frontieră, respectiv de a nu efectua o verificare strictă asupra documentelor persoanelor și autovehiculelor și de a permite introducerea în țară a unor produse accizabile. În sarcina aceluiași inculpat s-a mai reținut că a constituit, împreună cu alți colegi de serviciu, un grup infracțional organizat, ce a acționat în mod coordonat în scopul comiterii de infracțiuni de corupție (luare de mită) pentru a obține beneficii materiale.

Conform art. 160^1 C. proc. pen. privind modalitățile liberării provizorii, în tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune. Conform art. 160^2 C. proc. pen. privind condițiile liberării, liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani [alin. (1)], iar liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care există date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica pe învinuit sau inculpat să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte [alin. (2)].

În ceea ce privește admisibilitatea în principiu a cererii, instanța reține că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., legea prevăzând pentru infracțiunile pentru care inculpatul este cercetat pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani. În ceea ce privește fondul cererii, instanța reține următoarele:

Pe lângă condițiile impuse de acest text de lege, trebuie verificat însă, dacă, așa cum prevede art. 136 alin. (2) C. proc. pen., scopul măsurii preventive, circumscris în dispozițiile art. 136 alin. (1) C. proc. pen. (asigurarea bunei desfășurări a procesului penal ori împiedicarea sustragerii învinuitului sau inculpatului de

Scanned with OKEN Scanner

la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei), poate fi atins sau nu prin liberare provizorie sub control judiciar. Această verificare se face prin raportare la criteriile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi art. 148 C. proc. pen., ce au condus instanța învestită cu soluționarea propunerii de luare a măsurii arestării preventive la luarea față de inculpat a acestei măsuri de prevenție.

Or, procedând la verificarea aspectelor menționate anterior, instanța apreciază că, în cauza de față, deşi cererea inculpatului este admisibilă în principiu, scopul măsurii preventive nu poate fi atins prin liberarea provizorie sub control judiciar a acestuia, întrucât asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal impune judecarea în continuare a inculpatului în stare de arest, în condițiile în care subzistă temeiurile arestării, prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Curtea are în vedere modalitatea concretă de săvârşire a faptelor reținute (aceasta sunt de natură să producă îndoieli nu numai cu privire la onestitatea inculpatului şi a serviciului din care face parte, dar şi cu privire la mecanismul de funcționare a organelor de control ale statului), perioada de timp în care s-a desfăşurat activitatea infracțională, caracterul organizat, bine pus la punct al activității ilicite, numărul mare de persoane implicate, toate aceste elemente impregnând faptelor un pericol social concret ridicat şi reliefând totodată o periculozitate sporită a inculpatului.

Chiar dacă, în condițiile art. 5 paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acest text este interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, inculpatul arestat preventiv are dreptul de a fi judecat într-un termen rezonabil şi de a fi eliberat în cursul procedurii, instanța reține că oportunitatea liberării provizorii sub control judiciar urmează a fi evaluată prin raportare la stadiul actual al procedurii, probațiunea nefiind în acest moment finalizată, cu atât mai mult cu cât data emiterii mandatului de arestare preventivă este recentă, respectiv 23.02.2011, iar, pe de altă parte, durata arestării preventive a inculpatului nu este disproporționată în raport de importanța şi complexitatea cauzei, precum şi de gravitatea faptelor imputate.

Față de cele expuse anterior, Curtea a respins ca neîntemeiată cererea de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul G.V.

Împotriva acestei încheieri de şedință a declarat recurs inculpatul G.V.

Scanned with OKEN Scanner

Examinând actele și lucrările dosarului, încheierea recurată, în raport de motivele de critică invocate, cât și din oficiu sub toate aspectele, Înalta Curte are în vedere că recursul de față declarat de inculpatul G.V. se privește ca nefondat și urmează a fi respins ca atare.

Aceasta întrucât, instanța de fond a statuat în mod legal că, deși cererea de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de recurentul-inculpat G.V., este admisibilă în principiu, fiind întrunite condițiile prevăzute de art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., legea prevăzând pentru infracțiunile pentru care inculpatul este cercetat pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani, pe fondul aceleiași cereri, pe lângă condițiile impuse de acest text de lege, trebuie verificat însă, dacă, așa cum prevede art. 136 alin. (2) C. proc. pen., scopul măsurii preventive, circumscris în dispozițiile art. 136 alin. (1) C. proc. pen. (asigurarea bunei desfășurări a procesului penal ori împiedicarea sustragerii învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei), poate fi atins sau nu prin liberare provizorie sub control judiciar. Această verificare se face prin raportare la criteriile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. și art. 148 C. proc. pen., ce au condus instanța învestită cu soluționarea propunerii de luare a măsurii arestării preventive la luarea față de inculpat a acestei măsuri de prevenție.

Aceeași primă instanță a statuat, de asemenea în mod legal, că, deși, în condițiile art. 5 paragraful 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acest text este interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, inculpatul arestat preventiv are dreptul de a fi judecat într-un termen rezonabil și de a fi eliberat în cursul procedurii, instanța reține că oportunitatea liberării provizorii sub control judiciar urmează a fi evaluată prin raportare la stadiul actual al procedurii, probațiunea nefiind în acest moment finalizată, cu atât mai mult cu cât data emiterii mandatului de arestare preventivă este recentă, respectiv 23.02.2011, iar, pe de altă parte, durata arestării preventive a inculpatului nu este disproporționată în raport de importanța și complexitatea cauzei, precum și de gravitatea faptelor imputate.

Din acest ultim punct de vedere, se reține că inculpatul G.V., în calitate de lucrător de poliție în cadrul Punctului de Trecere a Frontierei Albița, județul Vaslui, în repetate rânduri și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a pretins, primit și acceptat, direct sau indirect (prin intermediul colegilor de tură), sume de bani și

Scanned with OKEN Scanner

bunuri de la persoanele care au tranzitat frontiera în perioada noiembrie 2010 - ianuarie 2011, în scopul neîndeplinirii ori îndeplinirii unor acte contrare îndatoririlor de serviciu privind controlul la frontieră, respectiv de a nu efectua o verificare strictă asupra documentelor persoanelor şi autovehiculelor şi de a permite introducerea în țară a unor produse accizabile. În sarcina aceluiaşi inculpat s-a mai reținut că a constituit, împreună cu alți colegi de serviciu, un grup infracțional organizat, ce a acționat în mod coordonat în scopul comiterii de infracțiuni de corupție (luare de mită) pentru a obține beneficii materiale.

Pentru aceste motive, recursul a fost respins ca nefondat.

47. Liberare provizorie. Intervalul de timp scurs din momentul ultimei aprecieri asupra stării de arest. Relevanță. Circumstanțele personale ale inculpatului. Relevanță

C. proc. pen., art. 160^2

Intervalul redus de timp de la momentul statuării definitive asupra legalității şi temeiniciei măsurii arestării preventive a inculpatului la momentul la care este formulată cererea de liberare provizorie duce la concluzia că nu se justifică lăsarea în libertate a inculpatului în condițiile art. 160^2 C. proc. pen.

Acordarea liberării sub control judiciar reprezintă o vocație, şi nu un drept al inculpatului, instanța de judecată având libertatea de a aprecia asupra oportunității acestei măsuri, apreciere ce presupune un examen al cauzei concrete cu privire la fapta pentru care s-a dispus arestarea inculpatului, calitatea acestuia, modul de săvârşire a faptei, natura acesteia, circumstanțele concrete ale cauzei şi cele privind persoana învinuitului sau inculpatului.

La aprecierea asupra acordării liberării provizorii sub control judiciar circumstanțele personale ale inculpatului nu pot să fie prioritar avute în vedere şi nici să prevaleze principiului aflării adevărului şi necesității desfăşurării normale a procesului penal. Astfel, aspectele referitoare la inculpat (precum lipsa antecedentelor penale, împrejurarea că are copii minori în întreținere, existența unor probleme de sănătate dovedite cu acte medicale) nu sunt suficiente pentru a fundamenta concluzia că cererea de liberare provizorie este întemeiată, aceste aspecte neputând fi avute în vedere izolat față de interesul

Scanned with OKEN Scanner

general al menținerii ordinii sociale, ce prevalează dreptului persoanei deținute de a fi cercetată în stare de libertate.

I.C.C.J., Completul de 5 Judecători, dec. pen. nr. 150 din 14 iunie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea nr. 826 din 7.06.2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost respinsă cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpatul D.M.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut, în esență, că prin cererea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 3.06.2011 de către inculpatul D.M., cercetat în stare de arest preventiv în dosarul de urmărire penală al D.N.A., Secția de Combatere a Corupției din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a solicitat liberarea provizorie sub control judiciar în condițiile prevăzute de art. 160^1 și 160^2 și urm. C. proc. pen.

Prealabil soluționării cererii, instanța a examinat și constatat admisibilitatea în principiu a cererii de liberare provizorie sub control judiciar, în conformitate cu dispozițiile art. 160^8 alin. (1) și (2) C. proc. pen.

Examinând temeinicia cererii de liberare provizorie sub control judiciar formulate de inculpat, în raport cu motivele invocate, situația procesuală actuală a acestuia și prevederile art. 160^1 și art. 160^2 și urm. C. proc. pen., prima instanță a constatat că numitul D.M. este inculpat în dosarul de urmărire penală nr. 160/P/2010 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A., Secția de combatere a corupției, alături de alți 28 de coinculpați (oameni politici deținători a importante funcții de stat, persoane cu funcții de conducere din sistemul vamal, lucrători vamali cu diferite grade profesionale, comisionari vamali, intermediari vamali), fiind cercetat sub aspectul infracțiunilor prevăzute de art. 7 pct. 1 din Legea nr. 39/2003 și art. 255 pct. 1 C. pen. raportat la art. 6 și art. 7 pct. 2 din Legea nr. 78/2000, constând în aceea că, în perioada 2010 - începutul anului 2011, în calitatea deținută de intermediar vamal a aderat și sprijinit grupul infracțional organizat sus-menționat și a plătit către reprezentanții grupului infracțional organizat, în repetate rânduri, dar în baza aceleiași rezoluții infracționale, diverse sume de bani, cu titlu de mită, pentru lucrătorii vamali de la Biroul vamal C. S.A., în scopul ca aceștia să-i permită intrarea în țară și să-i acorde liberul de vamă în cazul mai multor containere, conținând mărfuri intermediate de sus-numitul inculpat.

Scanned with OKEN Scanner

În perioada 22.10.2010 - începutul anului 2011, inculpatul D.M., inițial unul dintre clienții importanți ai grupului infracțional organizat, a acumulat datorii importante către „palierul de protecție și execuție" al grupului infracțional, constând atât din comisioane neplătite către SC C.C.S. SRL Constanța sau, după caz, A.S.C.S. SRL, cât și din sume de bani care fuseseră plătite ca mită lucrătorilor vamali de la Biroul vamal C. S.A. și care trebuiau recuperate. S-a reținut că această situație a fost cauzată de împrejurarea că, în luna septembrie 2010, au fost derulate mai multe controale ale Comisariatului General al Gărzii Financiare și I.G.P.F., asupra unor containere cu mărfuri importate de unii agenți economici care au apelat la serviciile intermediarilor vamali în cauză, printre care, în special inculpatul D.M. În urma confiscării mărfurilor introduse în țară în mod ilicit, inculpatul D.M. nu a mai reușit să recupereze banii destinați cu titlu de mită lucrătorilor vamali și care au fost plătiți deja în avans de către comisionarii vamali în numele său. Astfel, inculpatul D.M. s-a găsit în imposibilitatea de a colecta și a plăti efectiv banii datorați, suma de bani promisă ca mită și neplătită efectiv ridicându-se la valoarea de 100.000 dolari SUA. În acest context grupul infracțional organizat a luat măsuri de retorsiune constând în blocarea totală a importurilor de textile și încălțăminte, pentru câteva zile, începând cu data de 1.11.2010. Sub acest tip de presiune, inculpatul D.M. a plătit unele sume de bani din datoria acumulată, inclusiv din mita ce trebuia recuperată, ca urmare a plății ei în avans către lucrătorii vamali. Pentru că nu i-au fost deblocate importurile (ca urmare a neachitării integrale a datoriei), acestea fiind reținute și pur și simplu neprocesate de lucrătorii vamali din Biroul Vamal C.S.A., în final inculpatul D.M. a reclamat situația în mod direct Președintelui A.N.A.F., S.B.

Prin încheierea din camera de consiliu din 24/25.05.2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, rămasă definitivă prin respingerea, ca nefondat, a recursului acestuia, a fost admisă propunerea de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A., Secția de combatere a corupției, și, în consecință, s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului D.M. – alături de ceilalți 27 inculpați – pe o perioadă de 30 zile. Dispunând astfel, instanța a statuat că există probe și indicii temeinice de natură a justifica presupunerea rezonabilă a săvârșirii de către toți inculpații în cauză a faptelor penale imputate acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Instanța a reținut că datele cu caracter personal și familial, lipsa antecedentelor penale, împrejurarea că au copii minori în întreținere, existența unor probleme de sănătate dovedite cu acte medicale, nu sunt de natură a influența ori înlătura pericolul concret pentru ordinea publică, prin lăsarea în libertate a inculpaților la acest moment procesual inițial al începerii urmăririi penale, valorificarea acestora putând avea loc ulterior, în condițiile speciale ale art. 139^1 C. proc. pen. ori cele generale din art. 72 și urm. C. pen., cu ocazia judecării cauzei în primă instanță.

În raport cu considerentele expuse și având în vedere, pe de o parte, că cererea de liberare provizorie sub control judiciar pendinte este formulată la interval de numai 10 zile de la momentul statuării definitive asupra legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului, în conformitate cu dispozițiile art. 143 C. proc. pen. raportat la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., iar, pe de altă parte, caracterul facultativ și subiectiv al măsurii procesuale solicitate de inculpat, prima instanță a apreciat că înlocuirea arestării preventive a acestuia în prezent este nejustificată, cererea de liberare provizorie sub control judiciar fiind neîntemeiată.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, a formulat recurs inculpatul.

Analizând recursul prin prisma criticilor invocate și sub toate aspectele, potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., se constată că este nefondat și va fi respins, pentru considerentele ce urmează.

Astfel, după cum rezultă din analiza dispozițiilor art. 136 alin. (1) și (2) C. proc. pen., scopul măsurilor preventive îl constituie asigurarea bunei desfășurări a procesului penal sau împiedicarea sustragerii învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei, aceste scopuri putând fi atinse și prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. În același sens sunt și dispozițiile art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, care prevede că persoana arestată sau reținută beneficiază, între altele, de dreptul de a putea fi eliberată în cursul procedurii, punerea în libertate putând fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

Referitor la reglementările interne în materie, se constată că art. 160^2 alin. (1) și (2) C. proc. pen. prevede condițiile concrete în care aceasta poate fi acordată. Rezultă, așadar, că liberarea provizorie sub control judiciar reprezintă o măsură preventivă nepriva-

Scanned with OKEN Scanner

tivă de libertate, a cărei acordare este lăsată la latitudinea instanței [art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.] și care presupune îndeplinirea unor condiții, expres reglementate, privind cuantumul pedepsei închisorii prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă, forma de vinovăție cu care aceasta a fost săvârșită și inexistența datelor din care să rezulte necesitatea de a-l împiedica pe învinuit sau inculpat să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte. De asemenea, o condiție ce rezultă implicit din reglementarea normativă precizată o constituie preexistența măsurii arestării luate față de învinuit sau inculpat.

Analizând actele dosarului, se constată că întemeiat prima instanță a constatat că la acest moment procesual acordarea liberării provizorii sub control judiciar a inculpatului nu era oportună. Se are în vedere, sub acest aspect, împrejurarea că prin încheierea dată în camera de consiliu nr. 759 din 24/25.05.2011 de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, s-a dispus luarea măsurii arestării preventive, între alții, față de inculpatul D.M., luarea măsurii preventive fiind întemeiată pe dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. f) și alin. (2) C. proc. pen.

S-a reținut, în esență, că actele dosarului relevă indicii privind faptul că, în ultimii ani, la nivelul instituțiilor vamale și portuare din Municipiul C. a fost constituit un grup infracțional organizat, care includea persoane influente, cu funcții importante în stat, dar și lucrători vamali, inclusiv persoane cu funcții de conducere în autoritățile vamale, comisionari și intermediari vamali, oameni de afaceri implicați în activități de import și export de mărfuri, transportatori și beneficiari ai mărfurilor importate; grupul infracțional avea ca scop deturnarea instituțiilor statului de la rolul lor legal și subordonarea activității acestora realizării interesului economic al grupului infracțional. Astfel, grupul infracțional a creat o rețea de taxare ilicită a mărfurilor care, legal sau nelegal, urmau să fie introduse în țară, percepând în mod ilicit sume de bani pentru activitățile astfel derulate.

S-a reținut, de asemenea, că probele administrate creează presupunerea rezonabilă în sensul că grupul infracțional acționa pe calea comiterii de infracțiuni, precum dare și luare de mită, trafic de influență, evaziune fiscală, contrabandă, fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals material în înscrisuri oficiale, fals inte-

Scanned with OKEN Scanner

lectual, uz de fals, folosirea de documente falsificate la autoritatea vamală, infracțiuni contra drepturilor de marcă industrială înregistrată, având o structură bine determinată, supunându-se unor reguli stricte destinate atingerii scopului stabilit, membrii grupului folosind un limbaj codificat, având porecle, manifestând preocupări în vederea secretizării convorbirilor.

În acest context, instanța a apreciat că probele dosarului sunt apte a furniza indicii în ceea ce privește posibila comitere de către inculpatul D.M. a infracțiunilor prevăzute de art. 7 pct. 1 din Legea nr. 39/2003, constând în aderarea și sprijinirea grupului infracțional, în calitatea sa de intermediar vamal și acționar la SC F.C.P.B. SA și dare de mită, prevăzută de art. 255 pct. 1 C. pen., raportat la art. 6 și art. 7 pct. 2 din Legea nr. 78/2000, constând în aceea că în repetate rânduri și în baza aceleiași rezoluții infracționale a dat cu titlu de mită diferite sume de bani pentru lucrătorii Biroului vamal C. S.A. pentru ca aceştia să permită intrarea în țară și să acorde liberul de vamă pentru diferite containere conținând mărfuri intermediate de către inculpat. Urmare a datoriilor acumulate față de anumite persoane implicate în cadrul grupului în derularea activităților de protecție și execuție și aflându-se în imposibilitatea de a achita sumele datorate, grupul infracțional a recurs la măsuri de blocare a mărfurilor importate și în condițiile exercitării acestor presiuni, inculpatul a plătit parțial sumele datorate, pentru ca, în final, mărfurile nefiindu-i deblocate, să reclame situația apărută Președintelui A.N.A.F.

Rezultă, așadar, că probele administrate creează presupunerea rezonabilă că inculpatul a comis faptele pentru care este cercetat, fapte de o gravitate deosebită, având în vedere amploarea activității grupului infracțional, scopurile acestuia și impactul exercitat din punct de vedere economic și social. Astfel, faptele pentru care inculpatul este cercetat și pentru care s-a luat măsura arestării preventive respectă, sub aspectul regimului sancționator, condițiile prevăzute de art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., dar, cu toate acestea, din analiza cauzei în ansamblul său, rezultă că cererea de liberare provizorie nu îndeplinește condiția oportunității, implicit prevăzută de normele ce reglementează această instituție.

Acordarea liberării sub control judiciar reprezintă o vocație, și nu un drept al inculpatului, doar instanța fiind în măsură să aprecieze asupra oportunității dispunerii acestei măsuri, normele europene necontravenind dispozițiilor art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Având în vedere acest ultim aspect, se constată că aprecierea cu privire la oportunitatea măsurii presupune un examen al cauzei concrete cu privire la fapta pentru care s-a dispus arestarea inculpatului/învinuitului, calitatea acestuia, modul de săvârşire a faptei, natura acesteia, circumstanţele concrete ale cauzei şi cele privind persoana învinuitului sau inculpatului. Totodată, dispoziţiile art. 5 paragraf 3 din Convenţie, anterior indicat, nu instituie o obligaţie de acordare a liberării persoanei private de liberate în cursul procedurii judiciare, chiar cu impunerea oferirii de garanţii în sensul arătat de art. 5 paragraf 3 teza finală, iar luarea măsurilor preventive alternative celor privative de libertate, chiar în accepţiunea art. 136 alin. (2) C. proc. pen., se subsumează realizării scopurilor acestora.

Aşa fiind, se constată că gravitatea faptelor despre care există indicii ce creează presupunerea rezonabilă că au fost comise de inculpat, contextul în care acestea au fost comise şi impactul lor conduc la concluzia că scopul măsurilor preventive nu poate fi, cel puţin în stadiul procesual actual, atins fără privarea de libertate a inculpatului, în vederea normalei desfăşurări a procesului penal, aflat într-o fază incipientă. Se constată, totodată, că la aprecierea asupra acordării liberării provizorii sub control judiciar circumstanţele personale ale inculpatului nu pot să fie prioritar avute în vedere şi nici să prevaleze principiului aflării adevărului şi necesităţii desfăşurării normale a procesului penal. Astfel, aspectele referitoare la inculpat nu sunt suficiente în speţă pentru a fundamenta concluzia că cererea de liberare provizorie este întemeiată, aspectele indicate neputând fi avute în vedere izolat faţă de interesul general al menţinerii ordinii sociale, ce prevalează, în anumite circumstanţe, dreptului persoanei deţinute de a fi cercetată în stare de libertate.

Aşa fiind, se reţine că soluţia dispusă de către prima instanţă a realizat o corectă interpretare şi aplicare cauzei concrete deduse judecăţii, a normelor legale incidente în speţă, hotărârea astfel pronunţată fiind legală, temeinică şi riguros argumentată.

48. Liberare provizorie. Temeinicie

C. proc. pen., art. 160^2

Dispoziţiile art. 136 alin. (2) C. proc. pen. prevăd că scopul măsurilor preventive poate fi realizat şi prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune, care constituie, în

Scanned with OKEN Scanner

virtutea acestor dispoziții legale, o modalitate de individualizare a măsurii arestării preventive, scopul urmărit fiind buna desfășurare a procesului penal în ansamblul său.

Liberarea provizorie sub control judiciar este triplu condiționată. Prima condiție, pozitivă, constă în existența unei măsuri a arestării preventive dispuse anterior. Cea de-a doua condiție pozitivă vizează natura și gravitatea infracțiunii de comiterea căreia este bănuit inculpatul și limitează admisibilitatea cererii de liberare provizorie la grupul infracțiunilor săvârșite din culpă și al infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani. Cea de-a treia condiție, negativă, vizează comportamentul inculpatului și perspectiva acestui comportament după punerea sa în libertate provizorie.

Liberarea provizorie este o măsură facultativă, și nu una obligatorie, inculpatul având doar o vocație la beneficiul liberării provizorii. După constatarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate impuse de lege, instanța va aprecia asupra oportunității lăsării în libertate a inculpatului prin verificarea temeiniciei cererii.

Chiar dacă dispozițiile legale nu prevăd care sunt acele criterii care urmează a fi avute în vedere la examinarea temeiniciei unei cereri de liberare provizorie, instanța trebuie să se raporteze la gravitatea faptei, la circumstanțele concrete ale cauzei, la urmările produse, precum și la datele care caracterizează inculpatul.

Instanța poate refuza liberarea dacă apreciază că detenția provizorie este absolut necesară, iar scopul procesului penal nu poate fi asigurat decât prin menținerea arestării preventive.

Detenția provizorie poate fi menținută atunci când instanța constată insuficiența controlului judiciar, cu respectarea, pe toată durata procesului, a principiului proporționalității între măsura preventivă și gravitatea faptei, respectiv a făptuitorului.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1702 din 27 aprilie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea nr. 122/PI din 14.04.2011 a Curții de Apel Timișoara, Secția penală, în temeiul art. 160^{8a} alin. (6) C. proc. pen., a fost respinsă cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpatul B.C.B., ca neîntemeiată.

Pentru a pronunța această soluție, instanța a reținut că prin încheierea din 9.02.2011, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, s-a dispus admiterea propunerii formulate de

Scanned with OKEN Scanner

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A., iar în temeiul art. 149[1] C. proc. pen., art. 143 C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului B.C.B. pe o perioadă de 29 zile, de la data de 10.02.2011 până la 10.03.2011, fiind emis mandatul de arestare preventivă din 9.02.2011.

Pentru luarea acestei măsuri, s-a reținut, în fapt, că: în perioada octombrie 2010 - ianuarie 2011, acționând în cadrul grupului infracțional organizat, în calitate de lucrător vamal, șef de tură, a permis introducerea ilegală de țigări în țară, în mod susținut, a împărțit mita rezultată în schimbul său cu lucrătorii de poliție și a încurajat traficanții în comiterea actelor de contrabandă, asigurându-le, totodată, și sprijin; în data de 5.01.2011, în jurul orelor 19:30, B.C.B., șef tură al lucrătorilor vamali din P.T.F. Naidaș, i-a remis investigatorului cu identitate reală G.H.C., desemnat șef de grupă în cadrul punctului de poliție de frontieră, 550 euro și 800 lei, din sumele de bani colectate pe parcursul acelei zile, de la traficanții de țigări, cu titlu de mită, pentru a fi împărțită lucrătorilor de poliție din schimbul respectiv; în data de 9.01.2011, în jurul orelor 19:30, B.C.B., șef de tură al lucrătorilor vamali, i-a dat agentului de poliție D.D., în prezența investigatorului cu identitate reală G.H.C., jumătate din sumele colectate de la traficanții de țigări, cărora le-a facilitat introducerea în țară a diferite cantități de țigări, pentru care se percepea, cu titlu de mită, 50 euro/bax și respectiv 1 euro/cartuș. Suma primită de agentul de poliție a fost de 940 euro și 625 lei; în jurul orelor 19:50 B.C.B. i-a mai dat investigatorului cu identitate reală încă 150 euro și 100 lei, rezultată din împărțirea banilor proveniți de la traficanții de țigări cu titlu de mită; în data de 20.11.2010, i-a dat șefului de tură S.I.I., ofițer de poliție de frontieră, jumătate din banii colectați cu titlu de mită de la traficanții de țigări în P.T.F. Naidaș, pentru a fi împărțiți lucrătorilor de poliție de către acesta din urmă; în data de 11.01.2011, în jurul orelor 06:00 i-a dat agentului principal de poliție L.C.D., în prezența investigatorului G.H.C., suma de 525 euro și 300 lei, reprezentând o jumătate din mita colectată de la traficanții de țigări pe tura de noapte, pentru a o împărți polițiștilor; în data de 7.01.2011, în jurul orelor 07:25, a împărțit cu L.D.C. suma de bani colectată din mita primită de la traficanții de țigări, în ultima parte a turei, atât lucrătorilor vamali, cât și polițiștilor revenindu-le câte jumătate din banii încasați; în data de 19.01.2011, în jurul orelor

Scanned with OKEN Scanner

07:15, a numărat banii colectați cu titlu de mită de la traficanții de țigări, în prezența investigatorului G.H.C. și a lui M.V. și i-a dat acestuia din urmă jumătate din sumă, pentru a o împărți lucrătorilor de poliție din schimbul de noapte.

Curtea de Apel a constatat că inculpatul „are vocație" de a beneficia de liberare provizorie sub control judiciar în raport cu dispozițiile art. 160^4 alin. (1) raportat la art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen. privind maximul pedepsei prevăzute de lege, însă cererea nu este întemeiată, având în vedere natura și gravitatea faptei pentru care este cercetat și împrejurările concrete în care a fost comisă.

În acest sens, s-a reținut că din întreg probatoriul administrat în dosarul de urmărire penală rezultă indicii că inculpatul ar fi comis infracțiunile de aderare la un grup infracțional organizat și luare de mită, în formă continuată prevăzute de art. 254 alin. (1) C. pen. raportat la art. 7 alin. (1) și (9) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. și art. 7 alin. (3) din Legea nr. 39/2003.

Din starea de fapt cu privire la care există indicii în cauză, instanța a constatat și că infracțiunile de care este acuzat inculpatul sunt grave, cu impact social deosebit, implicând activitatea mai multor persoane, iar lăsarea în libertate a acestuia nu ar face altceva decât să sporească sentimentul de nesiguranță și să conducă la scăderea încrederii populației în capacitatea de protecția a organelor statului. În plus, s-a reținut că asemenea fapte, neurmate de o ripostă fermă a societății, conduc la pericolul întreținerii climatului infracțional, creând făptuitorilor impresia că pot persista în sfidarea legii. Mai mult, s-a apreciat că specificul valorilor sociale ce alcătuiesc obiectul juridic al infracțiunilor imputate inculpatului, constând în comportarea cinstită, onestă și corectă a oricărui funcționar public sau salariat în raporturile de serviciu ale acestora cu cetățenii, dezinhibiția cu care au săvârșit faptele, caracterul continuu al acestora, susținând ideea unui potențial infracțional ridicat, precum și impactul social uriaș pe care acest gen de infracțiuni îl propagă în rândul opiniei publice, fac ca prevalarea acestuia de circumstanțele personale, respectiv o viață de familie organizată, starea de sănătate a sa sau a membrilor familiei, studii, să nu poată justifica cercetarea sa în stare de libertate.

Împotriva încheierii Curții de Apel Timișoara, Secția penală, a declarat recurs inculpatul B.C.B.

Scanned with OKEN Scanner

Înalta Curte, examinând recursul declarat de inculpat, pe baza lucrărilor şi a materialului din dosarul cauzei, constată că acesta nu este fondat pentru considerentele care urmează.

Potrivit art. 136 alin. (1) C. proc. pen., arestarea preventivă este una dintre măsurile preventive ce pot fi luate împotriva învinuitului sau inculpatului cercetat într-o cauză privitoare la infracţiuni pedepsite cu detenţiunea pe viaţă sau cu închisoare, pentru a se asigura buna desfăşurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată ori de la executarea pedepsei. În alin. (2) al articolului anterior menţionat, legiuitorul a arătat că scopul măsurilor preventive poate fi realizat şi prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune. Deşi nu este o măsură preventivă, liberarea provizorie poate fi considerată ca fiind o modalitate de individualizare a măsurii arestării preventive, scopul urmărit prin ambele măsuri fiind acelaşi, şi anume buna desfăşurare a procesului penal în ansamblul său.

Din analiza prevederilor art. 136 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 160^2 C. proc. pen. rezultă că, pentru a se dispune liberarea provizorie sub control judiciar, se cer a fi îndeplinite două condiţii pozitive şi una negativă. Prima condiţie pozitivă se referă la faptul că liberarea provizorie este condiţionată de privarea de libertate a persoanei, ea neputând fi dispusă în lipsa unei stări de arest efectiv, iar a doua condiţie pozitivă vizează natura şi gravitatea infracţiunii de comiterea căreia este bănuit inculpatul. Sub acest aspect, potrivit dispoziţiilor art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracţiunilor săvârşite din culpă, precum şi în cazul infracţiunilor intenţionate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani". Condiţia negativă vizează comportamentul inculpatului şi perspectiva acestui comportament după punerea sa în libertate provizorie.

Dispoziţiile art. 160^2 C. proc. pen. prevăd că liberarea provizorie este o măsură facultativă, şi nu una obligatorie (legea foloseşte sintagma „se poate acorda"), inculpatul având doar o vocaţie la beneficiul liberării provizorii. Dacă instanţa constată îndeplinirea condiţiilor de admisibilitate impuse de lege, va aprecia asupra oportunităţii lăsării în libertate a inculpatului prin verificarea temeiniciei cererii. Acordarea acestei facilităţi legale nu constituie un drept absolut al inculpatului, ci doar o vocaţie, instanţa nefiind obligată să se pronunţe în sensul admiterii cererii de liberare în

Scanned with OKEN Scanner

orice situație. Dimpotrivă, instanței i se cere prin alin. (2) al art. 160^2 C. proc. pen. să verifice și să examineze existența datelor din care rezultă necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte. În opinia instanței, expresia „date" conținută în textul de lege anterior menționat nu se referă la existența unor probe în sensul legii, ci a unor informații, situații, împrejurări concrete rezultate din dosar, privitoare la persoana inculpatului, la modul de operare, la infracțiunea pretins a fi comisă, care să îndreptățească temerea, să o justifice. Prin urmare, instanței i se cere să fie diligentă în a proteja mijloacele de probă existente, dar și pentru a asigura buna desfășurare a procesului penal, iar pe de altă parte, de a-l opri pe inculpat de la orice altă activitate infracțională. Legea nu prevede care sunt acele criterii care urmează a fi avute în vedere la examinarea temeiniciei unei cereri de liberare provizorie, însă, în opinia Înaltei Curți, instanța trebuie să se raporteze la gravitatea faptei, la circumstanțele concrete ale cauzei, la urmările produse, precum și la datele care caracterizează inculpatul.

Instanța poate refuza liberarea dacă apreciază că detenția provizorie este absolut necesară, iar scopul procesului penal nu poate fi asigurat decât prin menținerea arestării preventive. Detenția provizorie poate fi menținută atunci când instanța constată insuficiența controlului judiciar, cu respectarea, pe toată durata procesului, a principiului proporționalității între măsura preventivă și gravitatea faptei respectiv a făptuitorului.

Din perspectiva Convenției europene a drepturilor omului, în art. 5 paragraful 3 se arată că orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere. Pentru a înțelege sensul dispoziției enunțate, Curtea a stabilit cu exactitate domeniul ei de aplicație. Astfel, s-a apreciat că este esențial ca, în funcție de starea de detenție a persoanei împotriva căreia se desfășoară urmărirea penală, instanțele naționale să aprecieze dacă intervalul scurs înaintea judecării inculpatului a depășit, la un moment dat, limitele rezonabile, adică cele ale sacrificiului care, în circumstanțele cauzei, putea fi impus în mod rezonabil

Scanned with OKEN Scanner

unei persoane prezumate nevinovată. Curtea a decis, cu valoare de principiu, că termenul final al detenției provizorii la care se referă art. 5 paragraful 3 este ziua când hotărârea de condamnare a devenit definitivă sau aceea în care s-a statuat asupra fondului cauzei, fie chiar numai în primă instanță. Totodată, s-a statuat că gravitatea unei fapte poate justifica menținerea stării de arest, în condițiile în care durata acestuia nu a depășit o limită rezonabilă.

Raportând datele speței deduse judecății la dispozițiile cuprinse în legea națională, corelate cu prevederile art. 5 paragraful 3 din Convenția europeană, Înalta Curte apreciază – astfel cum a dispus și instanța de fond – că, în acest moment, controlul judiciar nu poate fi instituit inculpatului B.C.B., fiind insuficient pentru realizarea scopului penal, astfel cum este reglementat de art. 136 alin. (1) C. pen., impunându-se menținerea măsurii arestării preventive, fiind respectat în acest fel și principiul proporționalității între măsura preventivă și gravitatea faptei, respectiv a făptuitorului. Se reține, de asemenea, că susținerea inculpatului în sensul că instanța de fond nu a avut în vedere circumstanțele sale personale nu este întemeiată, având în vedere că acestea au fost analizate, însă nu au fost apreciate ca fiind suficiente pentru a justifica punerea în libertate.

Pentru considerentele expuse, apreciind încheierea atacată ca fiind temeinică și legală, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., Înalta Curte a respins, ca nefondat, recursul declarat de inculpatul B.C.B.

49. Liberare provizorie sub control judiciar. Temeinicie. Criterii. Oportunitate

C. proc. pen., art. 136 alin. (2), art. 160^2

Examinarea temeiniciei cererii de liberare provizorie sub control judiciar are în vedere oportunitatea acestei măsuri.

Îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., constând în lipsa datelor din care să rezulte necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți sau alterarea sau distrugerea mijloacelor de probă, nu echivalează cu temeinicia cererii de liberare provizorie.

Scanned with OKEN Scanner

În aprecierea oportunității acestei măsuri, instanța va examina în ce măsură datele ce au conturat gradul de pericol social al inculpatului s-au diminuat şi permit continuarea cercetării acestuia în stare de libertate.

C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., min. şi fam., dec. nr. 1445 din 12 octombrie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea din data de 05.10.2009, pronunțată de Tribunalul Bucureşti, Secția a II-a penală, s-a dispus, în baza art. 160^{8a} C. proc. pen., respingerea ca neîntemeiată a cererii de liberare provizorie sub control judiciar formulată de către inculpatul G.C.T.

Pentru a dispune astfel, prima instanță a reținut că inculpatul G.C.T. a fost trimis în judecată pentru săvârşirea infracțiunii de trafic de droguri de risc, prevăzută de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., reținându-se că în perioada decembrie 2008 - februarie 2009, împreună cu alte persoane, a vândut în mod repetat droguri de risc. Raportându-se şi la stadiul cercetării judecătoreşti – aflată în fază de debut –, tribunalul a considerat că realizarea scopului avut în vedere la luarea măsurii arestării preventive, scop constând, conform art. 136 alin. (1) C. proc. pen., în asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal, este posibilă, cel puțin în această fază procesuală, numai prin cercetarea inculpatului în stare de arest, şi nu prin liberare provizorie sub control judiciar.

Împotriva acestei încheieri a formulat recurs, în termen legal, inculpatul G.C.T.

Examinând actele dosarului şi încheierea recurată, Curtea a apreciat că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

În cauză sunt îndeplinite, neîndoielnic, condițiile de admisibilitate în principiu a cererii de liberare, prevăzute de art. 160^{2} alin. (1) şi (2) C. pen., atât sub aspectul cuantumului pedepsei închisorii [ce nu depăşeşte 18 ani pentru infracțiunea prevăzută de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000], cât şi sub aspectul inexistenței unor date concrete din care să rezulte necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârşească alte infracțiuni sau să zădărnicească aflarea adevărului prin vreuna dintre modalitățile prevăzute de art. 160^{2} alin. (2) C. proc. pen. Îndeplinirea condițiilor de admisibilitate nu conferă însă inculpatului un drept la liberare provizorie, ci doar o vocație, instanța fiind ținută a verifica şi dacă cererea este întemeiată, con-

Scanned with OKEN Scanner

form art. 160^{8a} C. proc. pen., respectiv dacă circumstanțele cauzei evidențiază aptitudinea liberării provizorii sub control judiciar de a permite realizarea scopului măsurilor preventive.

În aprecierea acestei aptitudini, instanța de judecată trebuie să aibă în vedere ansamblul circumstanțelor cauzei, respectiv atât împrejurările ce au stat la baza luării măsurii arestării preventive, cât şi eventuala evoluție ulterioară a acestora, astfel încât să rezulte în mod neechivoc faptul că liberarea provizorie este cea mai adecvată măsură pentru bună desfăşurare a procesului penal. În cauza de față, inculpatul G.C.T. este cercetat pentru o infracțiune ce implică, de regulă, o anumită vulnerabilitate a autorului său (derivată din consumul propriu de substanțe interzise sau/şi din tentația obținerii facile a unor sume de bani), vulnerabilitate ce generează, totodată, şi riscul repetabilității unor acte materiale similare. Alături de consecințele negative pe care traficul de droguri le are, neîndoielnic, asupra sănătății publice, aceste elemente evidențiază o periculozitate socială ridicată a faptelor şi autorilor lor, date ce trebuie avute în vedere la evaluarea impactului pe care liberarea provizorie a unui inculpat îl va avea asupra bunei desfăşurări a procesului penal.

Relevant sub aspectul vulnerabilității cauzate recurentului-inculpat de consumul de droguri este şi faptul că acesta nu se află la prima experiență de natură penală, din actele dosarului rezultând că i-a fost aplicată o sancțiune cu caracter administrativ pentru infracțiunea prevăzută de art. 4 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000. Chiar dacă această sancțiune nu constituie un antecedent penal în sensul strict al noțiunii, aceasta evidențiază însă o anumită incapacitate a inculpatului de a evita eficient orice contact cu drogurile şi eşecul său în a asimila pe deplin consecințele negative ale acestei conduite. Acest element, alături de forma continuată a faptei pentru care este cercetat în prezenta cauză, relevă împrejurarea că recurentul-inculpat G.C.T. a manifestat un comportament ilicit repetitiv, orientat în mod cert spre aceeaşi valoare socială ocrotită de lege, ceea ce evidențiază inaptitudinea liberării provizorii sub control judiciar de a permite realizarea scopului măsurilor preventive, conform art. 136 alin. (1) C. proc. pen.

În acest context, Curtea apreciază nerelevante aspectele invocate de către recurent, respectiv perioada în care acesta s-a aflat în stare de arest preventiv, conduita sinceră a tuturor inculpaților pe parcursul procesului penal şi concluziile referatului de anchetă

Scanned with OKEN Scanner

socială, toate aceste aspecte urmând a fi valorificate cu ocazia aplicării eventuale a tratamentului sancționator. Nici împrejurarea că inculpatul este student și provine dintr-o familie organizată nu justifică liberarea sa provizorie, cât timp mediul familial stabil, suficiența mijloacelor de trai asigurate de părinți și studiile efectuate s-au dovedit insuficiente pentru ca inculpatul să conștientizeze în mod efectiv importanța adaptării conduitei sale la normele de drept.

Pe de altă parte, invocarea împrejurărilor concrete în care inculpatul a săvârșit actele materiale deduse judecății, respectiv rolul colaboratorului „F." în comiterea faptelor și neobținerea unor beneficii materiale din trafic de către inculpat, tinde la antamarea unor chestiuni de fond, ce nu pot fi examinate în această fază procesuală.

Pentru aceste considerente, raportându-se la toate datele cauzei și la circumstanțele personale ale inculpatului, Curtea a apreciat că ele nu justifică în mod pertinent și suficient concluzia că liberarea provizorie sub control judiciar ar fi măsura cea mai adecvată pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal. În consecință, în baza art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins recursul ca nefondat.

50. Cerere de liberare provizorie. Temeinicie

C. proc. pen., art. 160^2

Îndeplinirea condițiilor de formă cerute de lege, respectiv însușirea cererii de către inculpat și respectarea condițiilor referitoare la natura infracțiunilor și a limitelor de pedeapsă, condiționează admisibilitatea în principiu a cererii de liberare provizorie sub control judiciar.

Temeinicia cererii de liberare provizorie se analizează prin prisma dispozițiilor art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen. și a oportunității admiterii unei astfel de cereri în raport de datele care caracterizează persoana inculpatului, stadiul procesului, complexitatea cauzei, intervenția unor noi elemente referitoare la datele personale ale inculpatului, care ar conduce la concluzia diminuării gradului de pericol social prezentat de lăsarea în libertate a acestuia, în raport de ultima verificare a stării de arest preventiv.

Nu numai la luarea unei măsuri preventive, ci și la aprecierea temeiniciei oricărei cereri care vizează punerea în libertate, trebuie analizată, chiar și în cazul în care textul prevăzut pentru o anumită instituție nu menționează expres, condiția

Scanned with OKEN Scanner

referitoare la pericolul pentru ordinea publică pe care l-ar prezenta inculpatul dacă ar fi pus în libertate – condiție cerută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. – și care a constituit temei legal ce a stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului.

I.C.C.J., Completul de 5 judecători, dec. pen. nr. 164 din 27 iunie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea nr. 931 din 23.06.2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, a fost respinsă, ca nefondată, cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpatul C.M.

Prima instanță, analizând cererea formulată, a reținut următoarele:

Prin încheierea nr. 759 din 24 - 25.05.2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, rămasă definitivă prin încheierea penală nr. 143 din 31.05.2011 a Completului de 5 judecători, s-a luat măsura arestării preventive față de inculpatul C.M., sub aspectul infracțiunilor de aderare și sprijinire a unui grup infracțional organizat, prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, complicitate la dare de mită în formă continuată. prevăzută de art. 26 raportat la art. 255 alin. (1) C. pen. cu referire la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și complicitate la luare de mită în formă continuată, prevăzută de art. 26 raportat la art. 254 alin. (1) și (2) C. pen. cu referire la art. 6 și art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., întrucât, în perioada 27.10.2010 - 3.03.2011, împreună cu inculpatul Ț.V. au negociat cu lucrătorii vamali sumele pe care urmau aceștia să le primească de la comercianți sau au cerut de la importatori diferite foloase necuvenite pentru vameși în vederea introducerii în țară de mărfuri contrafăcute sau nedeclarate la vamă. De asemenea, la data de 2.10.2010 i-a promis suma de 500 de dolari S.U.A. inculpatului Ț.V. pentru a fi plătită lucrătorilor vamali în schimbul permiterii intrării în țară și acordării liberului de vamă pentru un container cu mărfuri.

Liberarea provizorie sub control judiciar presupune două etape, respectiv una prealabilă, a examinării admisibilității în principiu a cererii și cea de a doua, care constă în analizarea temeiniciei unei asemenea cereri.

Scanned with OKEN Scanner

Sub aspectul admisibilității în principiu, s-a constatat că sunt îndeplinite condițiile de formă cerute de lege, cererea de liberare provizorie sub control judiciar făcută de avocatul ales fiind însușită de inculpatul C.M., aflat sub puterea mandatului de arestare preventivă din 25.05.2011, emis de Înalta Curte pentru infracțiunile de complicitate la dare și luare de mită în formă calificată și continuată și cea de aderare și sprijinire a unui grup infracțional organizat, infracțiuni intenționate, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani.

Temeinicia cererii se analizează prin prisma dispozițiilor art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen. și a oportunității admiterii unei astfel de cereri în raport de datele care caracterizează persoana inculpatului, stadiul procesului, complexitatea cauzei. Prima instanță a constatat că, în cauză, actele și lucrările de urmărire penală nu relevă vreo dată sau indiciu pe care să se întemeieze, în mod rezonabil, aprecierea că inculpatul C.M. ar săvârși alte infracțiuni sau ar întreprinde acțiuni de natură a influența probatoriul administrat, în condițiile în care acesta nu este cunoscut cu antecedente penale și urmează să își întemeieze o familie, iar până la momentul formulării cererii de liberare provizorie sub control judiciar, probele referitoare la faptele presupus a fi comise (interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice) se aflau în păstrarea organelor judiciare, împrejurare ce înlătură posibilitatea deteriorării sau alterării lor de către orice persoană, nefiind astfel incidente situațiile prevăzute de art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., în care nu poate fi acordată liberarea.

Criteriile ce stau la baza aprecierii primei instanțe se raportează atât la elementele ce privesc fapta presupus comisă de inculpatul C.M. (gradul de pericol social concret, împrejurările comiterii faptei, urmările produse sau care s-ar fi putut produce), cât și cele ce privesc persoana inculpatului. Aceste criterii consacrate de practică se analizează în mod coroborat pentru a aprecia, în concret, în ce măsură scopul pentru care a fost dispusă măsura arestării preventive [conform art. 136 alin. (1) C. proc. pen.] poate fi atins și prin liberarea provizorie a inculpatului.

Prima instanță a reținut că inculpatul beneficiază de circumstanțe personale favorabile (necunoscut cu antecedente penale, urmând să își întemeieze o familie), însă, așa cum s-a arătat mai sus, aceste aspecte nu pot fi valorificate în mod singular, ci doar prin coroborare cu celelalte criterii.

Scanned with OKEN Scanner

Natura infracțiunii presupus săvârșită, gradul de pericol social concret al faptelor, astfel cum este conturat acesta de modalitățile și împrejurările comiterii (inculpatul, în mai multe rânduri, în calitate de transportator, a indicat importatorilor cuantumul sumelor de bani ce trebuiau date lucrătorilor vamali, a negociat cu aceștia oferirea de foloase necuvenite de către comercianți sau a promis oferirea de astfel de foloase, pentru a intra în țară mărfuri contrafăcute sau nedeclarate la vamă), frecvența pe care o înregistrează în prezent acest tip de infracțiuni și urmările negative pe care le produce, contribuind la amplificarea fenomenului de criminalitate transfrontalieră și implicit la diminuarea credibilității instituțiilor statului unde sunt încadrați cei cărora le-a oferit foloase necuvenite, cât și stadiul actual al cercetărilor, au condus prima instanță la concluzia că nu se impune, în acest moment procesual, lăsarea în libertate a acestuia.

Scopul pentru care s-a dispus luarea măsurii arestării preventive a inculpatului C.M. [prin prisma dispozițiilor art. 136 alin. (1) C. proc. pen.] nu poate fi atins, în cauză, prin punerea acestuia în libertate provizorie, un argument în plus în acest sens constituindu-l și timpul scurs de la momentul luării arestării preventive (o lună).

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs, în termen legal, inculpatul.

Analizând cauza prin prisma criticilor invocate și sub toate aspectele, potrivit dispozițiilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., se constată că recursul este nefondat și va fi respins, pentru considerentele ce urmează:

Liberarea provizorie, deși nu este o măsură preventivă, poate fi considerată ca fiind o modalitate de individualizare a măsurii arestării preventive, o instituție destinată să concilieze libertatea individuală (prin evitarea detenției) și protecția socială (impunând un control asupra persoanei liberate, prin instituirea de obligații sau de restricții ale libertății), scopul urmărit prin ambele măsuri – chiar dacă sunt de natură diferită – fiind același, și anume buna desfășurare a procesului penal în ansamblul său. Individualizarea măsurii preventive este lăsată, întotdeauna, la latitudinea judecătorului, respectiv a instanței în cursul judecății, pentru a aprecia dacă controlul judiciar este suficient sau se impune luarea, respectiv menținerea, față de inculpat, a măsurii arestării preventive.

Din analiza prevederilor art. 136 alin. (2) C. proc. pen., potrivit cărora „scopul măsurilor preventive poate fi realizat și prin li-

Scanned with OKEN Scanner

berarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune", corelate cu cele ale art. 160^2 C. proc. pen., rezultă că pentru a se putea dispune liberarea provizorie trebuie îndeplinite trei condiții, două pozitive și una negativă. Prima condiție pozitivă se referă la faptul că liberarea provizorie (indiferent de modalitate) este condiționată de privarea de libertate a persoanei, ea neputând fi dispusă în lipsa unei stări de arest efectiv. A doua condiție pozitivă vizează natura și gravitatea infracțiunii săvârșite. Sub acest aspect, potrivit dispozițiilor art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care lege prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani". Condiția negativă vizează comportamentul inculpatului și perspectiva acestui comportament după liberarea provizorie. Astfel, potrivit art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care există date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica pe învinuit sau inculpat să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte".

Îndeplinirea condițiilor sus-menționate nu conferă celui arestat un drept la liberarea provizorie, ci numai o vocație, concluzie ce se desprinde din art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., care prevede că „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda...", instanța de judecată având facultatea, și nu obligația de a dispune măsura. Aceasta poate refuza liberarea provizorie, dacă apreciază că detenția provizorie este absolut necesară, iar scopul procesului penal, astfel cum este definit în art. 136 C. proc. pen., nu poate fi asigurat decât prin menținerea măsurii arestării preventive.

Din perspectiva Convenției europene a drepturilor omului, în art. 5 paragraful 3 se arată că orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere. Pentru a înțelege sensul dispozițiilor legale sus-menționate, în jurisprudența sa, instanța europeană a stabilit cu exactitate domeniul lor de aplicare. Astfel, s-a apreciat că este esențial ca, în funcție de starea de detenție a persoanei împotriva căreia se desfășoară urmărirea penală, instanțele naționale să aprecieze dacă intervalul

Scanned with OKEN Scanner

scurs înaintea judecării inculpatului a depăşit, la un moment dat, limitele rezonabile, adică cele ale sacrificiului care, în circumstanţele cauzei, putea fi impus, în mod rezonabil, unei persoane prezumate nevinovată. Cu valoare de principiu, instanţa europeană a decis că termenul final al detenţiei provizorii la care se referă art. 5 paragraful 3 din Convenţie este ziua când hotărârea de condamnare a devenit definitivă sau aceea în care s-a stabilit asupra fondului cauzei, fie chiar numai în primă instanţă. A mai stabilit Curtea că gravitatea unei fapte poate justifica menţinerea stării de arest, în condiţiile în care durata acesteia nu a depăşit o limită rezonabilă.

Raportând dispoziţiile cuprinse în legea naţională (art. 160^2 şi urm. C. proc. pen.) corelate cu prevederile art. 5 paragraful 3 din Convenţie, la speţa dedusă judecăţii, Înalta Curte constată că, în acest moment, un control judiciar instituit în sarcina inculpatului C.M. ar fi insuficient pentru realizarea scopului procesului penal, astfel cum este definit de art. 136 alin. (1) C. proc. pen. şi că se impune menţinerea măsurii arestării preventive, fiind respectat în acest fel şi principiul proporţionalităţii între măsura preventivă şi gravitatea infracţiunilor pentru care inculpatul este cercetat.

Înalta Curte apreciază că, nu numai la luarea unei măsuri preventive, ci şi la aprecierea temeiniciei oricărei cereri care vizează punerea în libertate, trebuie analizată, chiar şi în cazul în care textul prevăzut pentru o anumită instituţie nu menţionează expres, condiţia referitoare la pericolul pentru ordinea publică pe care l-ar prezenta inculpatul dacă ar fi pus în libertate – condiţie cerută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. – şi care a constituit temei legal ce a stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului.

La analizarea cererii de liberare provizorie sub control judiciar trebuie avute în vedere natura şi gravitatea infracţiunilor pentru care inculpatul este cercetat şi împrejurarea că lăsarea sa în libertate ar reprezenta un pericol concret pentru ordinea publică, iar nu numai datele ce caracterizează favorabil persoana inculpatului şi care ar justifica admiterea cererii. Astfel, natura infracţiunilor presupus a fi săvârşite, gradul de pericol social concret al faptei, modalităţile şi împrejurările comiterii (inculpatul, în mai multe rânduri, în calitate de transportator, a indicat importatorilor cuantumul sumelor de bani ce trebuiau date lucrătorilor vamali, a negociat cu aceştia oferirea de foloase necuvenite de către comercianţi sau a promis oferirea de astfel de foloase, pentru a intra în ţară mărfuri contrafăcute sau nedeclarate la vamă), urmările negative pe care le

Scanned with OKEN Scanner

produce contribuind la amplificarea fenomenului de criminalitate transfrontalieră şi implicit la diminuarea credibilității instituțiilor statului, sunt argumente pentru care Înalta Curte apreciază că nu se impune lăsarea în libertate a inculpatului C.M.

A analiza instituția liberării provizorii sub control judiciar numai prin raportare la condițiile limitativ prevăzute în art. 160^2 C. proc. pen. şi la datele ce caracterizează favorabil persoana inculpatului (necunoscut cu antecedente penale, urmând să îşi întemeieze o familie) ar însemna ignorarea dispozițiilor referitoare la scopul măsurilor preventive, între care şi acela de a se asigura buna desfăşurare a procesului penal. Totodată, analizând numai condițiile menționate de art. 160^2 C. proc. pen., se poate ajunge la punerea în libertate a unei persoane care, în raport cu infracțiunile grave pentru care este cercetată, cu modalitatea concretă în care s-a reținut că au fost comise şi cu urmările produse, prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, cel puțin la acest moment procesual.

Referitor la critica privind lipsa probelor care să ducă la concluzia comiterii de către inculpat a faptelor care îi sunt imputate, Înalta Curte de Casație şi Justiție o apreciază ca nefondată, având în vedere stadiul procesual în care se află cauza, dar şi jurisprudența C.E.D.O., potrivit căreia, pentru justificarea arestării, nu se poate pretinde a se dovedi şi stabili realitatea şi natura infracțiunilor pretins comise, acesta fiind scopul urmăririi penale, detenția permițând desfăşurarea normală a acesteia (cauza *C. c. Turcia*).

Aşa fiind, se constată că încheierea atacată este legală, temeinică şi riguros motivată, motivele de recurs invocate fiind nefondate. Pentru aceste motive, recursul a fost respins cu opinie majoritară.

51. Liberare provizorie sub control judiciar. Stare degradată de sănătate a inculpatului

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 160^2, art. 160^{8a}

Situația inculpatului arestat preventiv, a cărui stare de sănătate necesită îngrijiri medicale speciale, a fost reglementată de dispozițiile art. 139^1 C. proc. pen., în temeiul cărora, atunci când starea de sănătate a persoanei arestate o impune, se procedează la efectuarea tratamentului medical în rețeaua medicală a Ministerului Sănătății, sub pază permanentă. Ca atare, simpla împrejurare că inculpatul manifestă o stare de

Scanned with OKEN Scanner

invaliditate care îl împiedică să se deplaseze, coroborată cu alte afecțiuni, nu poate constitui un motiv determinant în admiterea cererii de liberare provizorie sub control judiciar.

Trib. Bucureşti, s. I pen., dec. nr. 760/R din 16 iunie 2011, definitivă, nepublicată

Prin încheierea de şedinţă din data 10.06.2011, pronunţată de Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti, conform art. 139 alin. (2) C. proc. pen., s-a respins cererea de revocare a măsurii arestării preventive formulată de inculpatul V.S.O. Conform art. 160^{8a} alin. (6) C. proc. pen., s-au respins ca neîntemeiate cererile de liberare provizorie sub control judiciar formulate de inculpaţii V.S.O. şi I.I.C.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpaţii I.I.C. şi V.S.O., criticând-o pentru nelegalitate şi netemeinicie.

Examinând hotărârea recurată prin prisma motivelor de recurs invocate, cât şi din oficiu, conform art. 385^{6} alin. (3) C. proc. pen., Tribunalul constată următoarele.

Astfel, inculpaţii V.S.O. şi I.I.C. au fost trimişi în judecată pentru săvârşirea infracţiunii de şantaj, prevăzută de art. 194 C. pen., reţinându-se că inculpatul V. a acţionat împreună cu coinculpatul I.C., care în perioada 27.03.2011-20.04.2011 a constrâns partea vătămată G.S.A., prin intimidare şi exercitarea unei presiuni constante, de a urma conduita impusă acesteia de inculpatul V.S.O., respectiv de a da suma de 150.000 euro, pe care a şi primit-o la data de 20.04.2011.

Potrivit dispoziţiilor art. 160^{2} C. proc. pen., liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracţiunilor săvârşite din culpă, precum şi în cazul infracţiunilor intenţionate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani. Aşa cum rezultă din analiza dispoziţiilor legale invocate, atunci când instanţa are a se pronunţa asupra stării de arest a unei persoane trebuie întotdeauna să se ghideze după criteriile prevăzute de lege, cum sunt cele reglementate de dispoziţiile art. 136 C. proc. pen., care arată că la alegerea unei măsuri preventive în general trebuie să se ţină seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracţiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele şi alte situaţii privind persoana faţă de care se ia măsura. Această verificare se face prin trimitere la criteriile prevăzute de art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., ce au condus judecătorul la luarea măsurii arestării preventive a inculpaţilor, măsură menţinută şi în prezent.

Scanned with OKEN Scanner

În conformitate cu art. 136 C. proc. pen., la alegerea unei măsuri, indiferent că se pune în discuție arestarea unei persoane sau punerea ei în libertate, trebuie să se țină cont de criteriile prevăzute de lege, criterii care se rezumă la scopul pedepsei, la infracțiune (văzută prin prisma naturii ei, a gravității, a caracterului organizat și a modalității concrete de săvârșire a faptelor) și la persoana inculpatului, criterii care trebuie analizate împreună, în mod complementar, dându-se eficiență celor care precumpănesc, avându-se în vedere, pe de o parte, activitatea judiciară prin scopul ei, ca serviciu public al justiției, apărarea valorilor sociale și a ordinii de drept, iar pe de altă parte, inculpatul și drepturile sale.

Raportând dispozițiile legale ce reglementează măsurile preventive la cazul în speță, Tribunalul apreciază, în majoritate, că garanțiile oferite de dispozițiile art. 160^2 alin. (3) C. proc. pen. sunt suficiente pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a procesului penal, iar privarea de libertate a celor doi inculpați, în continuare, nu numai că nu se mai justifică, dar este și excesivă.

Măsura arestării preventive la acest moment procesual apare ca fiind excesivă și din perspectiva criteriilor ce se au în vedere, potrivit art. 136 alin. (8) C. proc. pen., la alegerea măsurilor preventive. Astfel, inculpatul I.I.C. este necunoscut cu antecedente penale, desfășura activități licite la momentul săvârșirii presupusei infracțiuni, este absolvent de studii superioare. În ceea ce-l privește pe inculpatul V.O.S., cu o stare de sănătate evident deteriorată, caracterizată inclusiv prin lipsă de mobilitate – imobilizat într-un scaun rulant –, se constată că aceste probleme medicale îl pun pe acesta în situații ce presupun un efort suplimentar considerabil pentru a se adapta la condițiile de deținere, astfel încât prin menținerea acestuia într-o stare de detenție provizorie se încalcă, în lipsa unor probe certe ale periclitării ordinii publice în cazul lăsării sale în libertate, dispozițiile art. 3 din Convenția europeană, dar și art. 5^1 C. proc. pen. În condițiile în care probatoriul apreciat ca fiind concludent de către organele de anchetă a fost deja administrat, în cauză fiind întocmit inclusiv actul de inculpare și, mai mult, instanța fondului a audiat părțile, respectiv partea vătămată și cei doi inculpați, nu se mai poate invoca necesitatea asigurării participării părților la judecată în vederea derulării judecării cauzei în condiții de celeritate. În cauză nu s-au evidențiat nici date care să justifice menținerea măsurii excepționale a arestului preventiv din perspectiva pericolului de sustragere a celor doi inculpați de la

Scanned with OKEN Scanner

judecată, executarea pedepsei etc., întrucât, în opinia Tribunalului, acest pericol este infirmat atât de limitele pedepselor pe care cei doi inculpați le riscă, dar și de inconsistența probatoriului administrat până la acest moment procesual. De aceeași prezumție de nevinovăție beneficiază inculpatul V.O.S. și în ceea ce privește infracțiunea de favorizare a infractorului, pentru care este cercetat într-un alt dosar penal, astfel încât invocarea acestui aspect în susținerea unei soluții de respingere a cererii de liberare provizorie a acestuia – ca urmare a perseverenței sale infracționale – nu este justificată. Se apreciază, de asemenea, că notorietatea negativă a inculpatului V.O.S., în lipsa unor condamnări definitive a acestuia pentru faptele imputate, nu-l poate priva de dreptul legitim statuat atât în legislația națională art. 5, art. 136 C. proc. pen., precum și art. 5 din Convenția europeană, de a fi liberat provizoriu în cursul procesului penal.

Așadar, reevaluând cererile formulate de inculpați pe elementele de oportunitate, temeinicie, respectarea scopului măsurii cu reflectare în buna desfășurare a procesului penal, s-a reținut că cele două cereri sunt fondate, fiind admise, cu consecința punerii în libertate a celor doi inculpați și a obligării acestora la respectarea obligațiilor conform dispozițiilor art. 160^2 alin. (3) și (3^1) C. proc. pen.

Drept urmare, Tribunalul, în majoritate, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursurile declarate de inculpați, a casat în parte încheierea recurată și rejudecând în fond, a admis cererile de liberare provizorie sub control judiciar și a dispus liberarea provizorie a inculpaților, dacă nu sunt arestați în alte cauze.

În **opinia separată** formulată, în sensul respingerii ca nefondate a recursurilor, se reține următoarele:

Vocația la liberare provizorie sub control judiciar se întinde pe durata întregului proces penal, legiuitorul neînțelegând să limiteze în timp, în nicio formă (raportat la momentul luării măsurii arestării preventive sau la orice alt reper), accesul la această instituție de drept procesual penal. În cuprinsul alin. (1) și (2) ale art. 160^2 C. proc. pen., legiuitorul a înțeles să facă o distincție între două ipoteze, respectiv: prima este cea în care liberarea provizorie sub control judiciar „se poate acorda" (instanța având facultatea de a aprecia asupra cererii), iar a doua este cea în care liberarea provizorie sub control judiciar „nu se acordă" (instanța fiind obligată să respingă cererea). Esențial este însă faptul că vocația recunoscută nu valorează drept. Din această rațiune, instanța de judecată

Scanned with OKEN Scanner

chemată să se pronunțe asupra unei cereri de liberare provizorie sub control judiciar trebuie să analizeze cererea prin raportare la speță, la circumstanțele care pot descrie un potențial pericol concret pentru ordinea publică, hotărând în final dacă liberarea provizorie sub control judiciar este oportună ori nu, deoarece solicitarea nu poate fi admisă în mod automat, doar pentru îndeplinirea condițiilor de admisibilitate în principiu.

În speță, deşi formal sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege [pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea pentru care s-a dispus arestarea preventivă a inculpaților nu depăşeşte limita de 18 ani închisoare şi nu există date că, lăsați în libertate, inculpații ar avea conduita negativă la care face referire art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen.], cererile sunt neîntemeiate. Într-adevăr, în materia măsurilor preventive, hotărârile nu au autoritate de lucru judecat, însă argumentele privind legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive, invocate de apărători, nu pot fi analizate, cu ocazia soluționării unei cereri de liberare provizorie instanța neputând pune în discuție însăşi măsura arestării preventive, legalitatea şi temeinicia acesteia. Interesul public ar fi grav lezat dacă inculpații ar fi puşi în libertate, mai ales înainte de finalizarea cercetării judecătoreşti, fiind necesară asigurarea bunei administrări a probatoriului, văzând şi conținutul concret al activității infracționale desfăşurate de inculpați. De altfel, inculpatul V.O.S. se afla sub puterea unei măsuri preventive, aceea a obligării de a nu părăsi țara, la momentul la care a săvârşit presupusa infracțiune de şantaj. Aşadar, Tribunalul concluzionează că nu este oportună admiterea cererilor de liberare provizorie, văzând şi dispozițiile art. 136 alin. (1) C. proc. pen. referitoare la scopul măsurilor preventive (asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal ori împiedicarea sustragerii învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei), neputând fi ignorate temeiurile care au justificat luarea măsurii arestării preventive.

Totodată, față de durata arestării preventive, este exclusă nerespectarea dispozițiilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, aşa cum acest text este interpretat în jurisprudența C.E.D.O., sub aspectul termenului rezonabil al măsurii provizorii privative de libertate, nerespectare care să impună luarea în calcul a unei măsuri preventive alternative mai blânde. Circumstanțele personale invocate, respectiv situația familială a inculpatului I.I.C., lipsa antecedentelor penale ale acestuia şi

Scanned with OKEN Scanner

studiile superioare pe care acesta le are, precum şi starea de sănătate a inculpatului V.O.S. şi prezumţia de nevinovăţie de care acesta beneficiază în alt dosar în care este cercetat pentru infracţiunea de favorizare a infractorului, nu pot justifica acordarea liberării provizorii, acestea neputând fi privite singular, ci conjugate cu toate elementele care sunt avute în vedere la aprecierea oportunităţii acestei măsuri. Mai mult, menţinerea în stare de detenţie provizorie a inculpatului V.O.S., prin prisma problemelor sale medicale, acesta fiind imobilizat într-un scaun rulant, nu încalcă dispoziţiile art. 3 din Convenţia europeană şi art. 5^1 C. proc. pen., starea de invaliditate neputând condiţiona luarea măsurii arestării preventive. De asemenea, inculpatul V.O.S. are posibilitatea de a se prevala de instituţia tratamentului medical sub pază permanentă, prevăzută de art. 139^1 C. proc. pen., în cazul în care îndeplineşte condiţiile impuse de acest text de lege.

În consecinţă, măsura arestării preventive, la acest moment procesual, este pe deplin justificată, nefiind incidente dispoziţiile art. 136 alin. (2) C. proc. pen., obligaţiile impuse prin liberarea provizorie neconstituind suficiente garanţii în privinţa celor doi inculpaţi.

Notă. În această speţă particulară, am evidenţiat argumentele reţinute în opinia separată, întrucât, în opinia noastră, reflectă practica judiciară a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie în materia liberării provizorii sub control judiciar sau pe cauţiune.

52. Liberare provizorie sub control judiciar. Ridicarea controlului judiciar. Condiţii

C. proc. pen., art. 160^3

Dispoziţiile art. 160^3 C. proc. pen. statuează că obligaţiile şi condiţiile instituite de instanţă în cadrul controlului judiciar pot fi oricând ridicate în tot sau în parte, pentru motive temeinice.

Nu constituie astfel de motive temeinice intenţia inculpatului de a susţine examenul de admitere în cadrul unui barou din altă localitate şi nici existenţa mai multor litigii privind drepturi de proprietate pe care acesta le-ar avea pe rol în cadrul unor instanţe din alte localităţi, în condiţiile în care pentru eventualele deplasări impuse de aceste împrejurări inculpatul poate cere încuviinţarea instanţei de judecată.

Scanned with OKEN Scanner

Datele personale ale inculpatului – studii superioare, lipsa antecedentelor penale etc. – analizate la momentul luării măsurii liberării provizorii sub control judiciar nu pot sta și la baza ridicării controlului la cererea inculpatului.

Trib. București, s. a II-a pen., înch. pen. nr. 1838/32010 din 25 ianuarie 2010, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată la Tribunalul București, la data de 19.01.2010, inculpatul R.S.D. a solicitat instanței ridicarea obligațiilor dispuse prin încheierea de ședință din data de 30.03.2009, pronunțată de Tribunalul București, Secția I penală, prin care a fost liberat provizoriu sub control judiciar din starea de arest preventiv.

În motivarea acestei cereri, precizată oral, în fața instanței de judecată, a arătat inculpatul că este necesar să depășească limitele teritoriale ale municipiului București, *inter alia*, pentru accederea în orașul Sibiu, în vederea susținerii examenului de admitere în Barou, în perioada 24-25.02.2010. Totodată, inculpatul a învederat instanței că are proprietăți în afara municipiului București, pe care nu are posibilitatea să le viziteze și procese în legătură cu aceste proprietăți, fiind în imposibilitate obiectivă de a se prezenta în fața Judecătoriei Cornetu pentru a-și apăra interesele procesuale. În opinia sa, ridicarea controlului judiciar nu poate prejudicia buna desfășurare a procesului penal, respectiv nu există posibilitatea zădărnicirii adevărului, nefiind martori sau experți ce ar putea fi influența ori mijloace de probă pe care le-ar putea altera sau distruge; nu există date din care să rezulte că există riscul săvârșirii unor noi infracțiuni, nu este cunoscut cu antecedente penale, este absolvent al Universității Ecologice București – Facultatea de Drept și a urmat 4 ani cursurile unei Universități, specializarea Drept, în Germania, a fost încadrat în muncă și are un domiciliu stabil în București. Prin încheierea de ședință din data de 30.03.2009, pronunțată de Tribunalul București, Secția I penală, instanța a admis cererea de liberarea provizorie sub control judiciar și a dispus liberarea provizorie a inculpatului R.S.D. Dispozițiile art. 160^3 C. proc. pen., care precizează că obligațiile și condițiile instituite de instanță pot fi oricând modificate sau ridicate în tot sau în parte pentru motive temeinice, nu-și găsesc aplicabilitatea în speță, deoarece normele legale ce reglementează această instituție de drept procesual penal fac referirea la existența unor motive temeinice, care nu se justifică în cauza dedusă judecății.

Scanned with OKEN Scanner

Se constată din actele şi lucrările dosarului că inculpatul a depus la dosar o copie a facturii prin care a achitat taxa de înscriere la examenul de admitere în Barou, în perioada 24-25.02.2010, examen ce se va desfăşura în municipiul Sibiu.

Din probatoriile administrate, instanţa reţine că, din punct de vedere al temeiniciei, cererea acestuia de ridicarea a controlului judiciar, întemeiată pe dispoziţiile art. 160^3 C. proc. pen., nu este fondată.

În cadrul măsurii prevăzute de art. 160^2 C. proc. pen., legiuitorul prevede suficiente obligaţii în sarcina inculpatului de natură să garanteze buna desfăşurare a procesului penal, precum şi sancţiunea neîndeplinirii acestor obligaţii, care este luarea din nou a măsurii arestării preventive. Inculpatul este cercetat pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 25, art. 27 alin. (1) din Legea nr. 365/2002 şi art. 7 alin. (1) şi (2), cu referire la art. 2 lit. b) pct. 18 din Legea nr. 39/2003, reţinându-se, în fapt, în esenţă, că din lunile octombrie - noiembrie 2008 până în prezent, inculpatul R.S.D., împreună cu inculpaţii M.F. şi C.C. au deţinut echipamente de falsificare de plată electronice, inculpatul R.S.D. a efectuat operaţiuni financiare în mod fraudulos, retrăgând numerar de la ATM-uri prin folosirea cardurilor falsificate şi a aderat la un grup infracţional format din alte 7 persoane, care au ca preocupări contrafacerea cardurilor bancare şi retrageri frauduloase de numerar; de asemenea, la 11.02.2009, inculpaţii C.C. şi R.S.D. au fost prinşi în flagrant de organele de poliţie în timp ce primul livra celui de-al doilea echipamente de falsificare a instrumentelor de plată electronice, create de inculpatul CC la locul de muncă. Inculpatul nu a dat nicio declaraţie în faţa organelor de urmărire penală. În faţa instanţei, inculpatul nu a recunoscut comiterea faptelor, considerând de asemenea că nu a aderat ori sprijinit un grup infracţional.

Învestită cu o cerere de ridicare a controlului judiciar, instanţa se va limita la analiza cerinţelor prevăzute de textele incidente şi care au fost redate mai sus. Pentru a aprecia dacă cererea inculpatului de accedere în oraşul Sibiu pentru a se prezenta la examene este fondată şi pentru a permite acestuia depăşirea limitelor teritoriale cu înştiinţarea prealabilă a organului de poliţie desemnat cu supravegherea sa, este necesar ca inculpatul să solicite încuviinţarea instanţei să îi încuviinţeze şi să stabilească condiţiile în care

Scanned with OKEN Scanner

inculpatul poate depăși limita teritorială fixată, în condițiile 160^2 alin. (3) lit. a) C. proc. pen.

Împrejurarea că, în cauză, nu există date din care să rezulte că lăsat în libertate inculpatul va mai comite alte infracțiuni sau că va încerca să influențeze bunul mers al anchetei în vreunul din modurile indicate de lege, acesta nefiind cunoscut cu antecedente penale, având studii superioare, inexistența indiciilor de sustragere de la urmărirea penală și lipsa datelor din care să rezulte că inculpatul ar influența în vreun fel bunul mers al urmăririi penale (actele de urmărire penală, în ceea ce îl privesc pe acest inculpat, nu pot fi influențate de lăsarea sa în libertate) nu constituie motive pentru care instanța să aprecieze că cererea acestuia de ridicare a controlului judiciar este întemeiată, de vreme ce liberarea provizorie presupune menținerea împrejurărilor legale care permit arestarea, dar organul judiciar apreciază că prelungirea stării de arest nu mai apare necesară, liberarea devenind posibilă sub rezerva respectării anumitor condiții. Aceste împrejurări au fost valorificate de instanța care a admis cererea inculpatului de liberare provizorie sub control judiciar.

Într-adevăr, întrucât starea de libertate a persoanei este cea firească, Codul de procedură penală a prevăzut regula că în cadrul procesului penal trebuie să existe modalități și forme care să permită persoanei arestate să ceară și să obțină, dacă condițiile legale sunt întrunite, punerea în libertate provizorie, fie sub control judiciar, fie pe cauțiune [art. 5 alin. (5) C. proc. pen.]. Convenția europeană a drepturilor omului, la care România este parte contractantă, statuează prin art. 5 paragraf 3 că orice persoană arestată sau deținută legal are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate trebuie să fie subordonată, în cauza dedusă judecății, unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

În consecință, faptele săvârșite și elementele care caracterizează persoana inculpatului justifică aprecierea că lăsarea acestuia în libertate, fără a fi supus niciunei forme de constrângere, având în vedere probele și indiciile temeinice care există la dosar, de natură să convingă un observator obiectiv, în sensul art. 143 alin. (1), art. 68^1 C. proc. pen. și al art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenția europeană, că inculpatul a săvârșit infracțiunile prevăzute de art. 25, art. 27 alin. (1) din Legea nr. 365/2002 și art. 7 alin. (1) și (2), cu referire la art. 2 lit. b) pct. 18 din Legea nr. 39/2003, creează un

Scanned with OKEN Scanner

sentiment de insecuritate în rândul persoanelor care respectă valorile sociale ocrotite de lege.

Tribunalul constată că liberarea provizorie sub control judiciar corespunde scopului prevăzut de art. 136 alin. (1) C. proc. pen., impunându-se pentru o bună desfăşurare a procesului penal.

Faţă de cele reţinute, instanţa a respins ca nefondată cererea inculpatului.

53. Liberare provizorie sub control judiciar. Încuviinţarea instanţei privind depăşirea limitelor teritoriale stabilite. Cale de atac. Temeinicie. Ingerinţa autorităţii publice în viaţa privată a inculpatului

C. proc. pen., art. 160^2 alin. (3), art. 160^9 alin. (10)

Potrivit art. 160^9 alin. (10) C. proc. pen., dispoziţiile referitoare, printre altele, la atacarea cu recurs a încheierii prin care s-a admis sau s-a respins cererea de liberare provizorie, se aplică în mod corespunzător şi în cazul modificării sau ridicării controlului judiciar.

Dispoziţiile prin care instanţa de judecată detaliază modul de exercitare a controlului judiciar, precum încuviinţarea deplasării inculpatului în afara localităţii de domiciliu într-un anumit interval, sunt asimilabile modificării controlului judiciar; pe cale de consecinţă, recursul exercitat împotriva încheierii prin care instanţa a încuviinţat o astfel de deplasare este supusă controlului judiciar al instanţei competente pe calea recursului.

Controlul judiciar exercitat în cadrul procesual stabilit de art. 160^2 C. proc. pen. este motivat de necesitatea bunei desfăşurări a urmăririi penale. Acest scop are un caracter de ordine publică şi este consecinţa săvârşirii unei infracţiuni, temei care justifică restricţiile aduse libertăţii de mişcare a individului.

O astfel de intruziune în viaţa privată a persoanei este de altfel prevăzută în mod expres de legislaţia internă şi de art. 8 din Convenţia europeană a drepturilor omului, sub forma motivului de siguranţă publică, de reprimare şi prevenire a faptelor penale, şi constituie o restrângere acceptată într-o societate democratică, în măsura în care are un caracter rezonabil ca durată şi serveşte, deopotrivă, scopului recunoscut de lege.

Trib. Constanţa, dec. pen. nr. 428 din 12 mai 2010, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea Judecătoriei Constanța din data de 07.05.2010, în baza art. 160^3 C. proc. pen., a fost admisă cererea formulată de inculpatul P.V., prin apărător ales, privind modificarea controlului judiciar instituit prin încheierea nr. 295/23.03.2010 a Judecătoriei Constanța. S-a încuviințat ca inculpatul P.V. să părăsească localitatea Valu lui Traian, jud. Constanța, în perioada 10.05.2010 - 29.05.2010, respectiv 31.05.2010 - 27.06.2010, în vederea deplasării la Universitatea Danubius Galați – Facultatea de Științe Economice – specializarea Finanțe și Bănci, cu scopul participării la activitățile didactice tutoriale, respectiv al susținerii sesiunii de examene. Au fost menținute restul obligațiilor și măsurilor impuse inculpatului P.V. prin încheierea nr. 295/23.03.2010 a Judecătoriei Constanța. Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut următoarele:

Prin încheierea de ședință nr. 39/15.03.2010, Tribunalul Constanța a admis recursul Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța împotriva încheierii nr. 30/11.03.2010 a Judecătoriei Constanța și a dispus arestarea preventivă a inculpatului P.V., pe o durată de 29 de zile. Pentru a dispune astfel, tribunalul a apreciat că în cauză sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., existând indicii care justifică presupunerea rezonabilă că inculpatul P.V. ar fi comis infracțiunile pentru care este cercetat, respectiv producerea de produse accizabile ce intră sub incidența sistemului de antrepozitare fiscală în afara unui antrepozit fiscal autorizat de către autoritatea fiscală competentă, prevăzută de art. 296^1 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 571/2003 (Codul fiscal), înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor, prevăzută de art. 297 alin. (1) și (2) C. pen., evaziune fiscală în modalitatea ascunderii bunului ori a sursei impozabile sau taxabile, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. De asemenea, s-a considerat că este incident cu privire la inculpat și cazul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Prin încheierea nr. 29523.03.2010 a Judecătoriei Constanța, pronunțată în dosarul penal nr. 17906/212/2010, s-a dispus liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului, stabilindu-se în sarcina acestuia și obligația de a nu depăși limita teritorială a localității Valu lui Traian, jud. Constanța, decât în condițiile stabilite de instanță. Ulterior, prin încheierea nr. 388/08.04.2010 a Judecătoriei Constanța, s-a admis cererea formulată de inculpatul P.V.,

Scanned with OKEN Scanner

prin apărător ales, având ca obiect modificarea controlului judiciar instituit prin încheierea de şedinţă nr. 295/23.03.2010 a Judecătoriei Constanţa şi s-a încuviinţat ca acesta să părăsească localitatea Valu lui Traian, în perioada 14 - 16.04.2010, pentru a se deplasa în municipiul Constanţa, la Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie, precum şi în municipiul Bucureşti, la Spitalul Clinic Nicolae Malaxa, cu scopul de a fi examinat medical.

Analizând prezenta cerere şi înscrisurile prezentate în susţinerea ei, din care rezultă fără echivoc faptul că inculpatul urmează cursurile unei facultăţi de pe raza municipiului Galaţi, susţinând anterior examenele din sesiunea de iarnă, instanţa apreciază că o restrângere discreţionară a libertăţii de mişcare a inculpatului, constând în interdicţia generală a părăsirii localităţii de domiciliu, ar fi disproporţionată, în raport de scopul liberării provizorii, urmărit prin însăşi instituirea acesteia, şi dreptul la viaţă privată al inculpatului. Astfel, potrivit art. 8 din Convenţia europeană a drepturilor omului, orice persoană are dreptul la respectarea vieţii sale private şi de familie, a domiciliului sau/şi a corespondenţei sale, nefiind admis amestecul unei autorităţi publice în exercitarea acestui drept, decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege şi dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea naţională, siguranţa publică, bunăstarea economică a ţării, apărarea ordinii şi prevenirii faptelor penale, protejarea sănătăţii sau a moralei, ori protejarea drepturilor şi libertăţilor altora. Or, în condiţiile în care inculpatul a depus dovezile la care s-a făcut referire anterior, instanţa apreciază că este oportună şi justificată admiterea cererii formulate.

Împotriva încheierii de şedinţă de mai sus a declarat recurs, în termen legal, Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanţa.

Analizând actele şi lucrările dosarului, tribunalul constată recursul admisibil, iar în parte întemeiat.

Sub un prim aspect, şi anume acela al admisibilităţii recursului, tribunalul constată că, potrivit art. 160^9 alin. (10) C. proc. pen., dispoziţiile referitoare, printre altele, la atacarea cu recurs a încheierii prin care s-a admis sau s-a respins cererea de liberare provizorie, se aplică în mod corespunzător şi în cazul modificării sau ridicării controlului judiciar. Prin cazurile referitoare la modificarea sau ridicarea controlului judiciar se înţeleg nu doar situaţiile în care instanţa modifică sau ridică o parte din obligaţiile sau măsurile

Scanned with OKEN Scanner

dispuse în conformitate cu prevederile art. 160^2 alin. (3) şi (3^1) C. proc. pen., ci şi situațiile atipice în care instanța înțelege să detalieze modul de efectuare a controlului, ulterior instituirii acestuia, prin diferitele încuviințări şi permisiuni ce derogă de la obligațiile stabilite, potrivit ipotezelor de excepție ce se pot ivi în activitatea practică. Ca urmare, orice interpretare contrară, în sensul că un recurs îndreptat împotriva încheierii de încuviințare a părăsirii razei teritoriale sau localității de domiciliu de către inculpat ar fi inadmisibil, nu poate fi primită, deoarece atât în ipoteza respingerii cererii, cât şi în ipoteza admiterii ei, erorile de apreciere din partea judecătorului fondului nu ar putea fi înlăturate, fapt ce s-ar răsfrânge în mod negativ asupra situației inculpatului sau bunului mers al procesului penal. Altfel spus, câtă vreme instituția liberării provizorii este prevăzută atât în interesul inculpatului, cât şi în interesul bunei desfăşurări a procesului penal, este firesc ca orice eroare strecurată cu ocazia soluționării cererilor accesorii să poate fi corectată pe calea recursului, în caz contrar existând riscul eludării controlului, într-o modalitate atipică, prin acordarea unor derogări care scapă cenzurii instanței superioare.

De asemenea, câtă vreme recursul inculpatului împotriva încheierii de respingere a cererii de modificare a controlului judiciar a fost apreciat admisibil prin decizia penală nr. 364/23.04.2010 a Tribunalului Constanța, nu se poate considera că recursului Ministerului Public, având ca obiect o soluție similară, dar favorabilă inculpatului, ar fi inadmisibil. Acceptarea punctului de vedere al apărării, exprimat cu ocazia dezbaterilor, ar echivala cu instituirea unui tratament juridic diferențiat în situații identice, încălcându-se principiul de drept potrivit căruia identitatea de situații presupune identitatea soluțiilor, în absența unor norme derogatorii contrare, prevăzute în mod expres de legiuitor.

Pe fondul recursului, tribunalul constată că prima instanță, în evaluarea situației intervenite, a făcut o corectă apreciere cu privire la necesitatea deplasării inculpatului în municipiul Galați, pe perioada stagiului de practică universitară, potrivit adeverinței depuse la dosar, astfel încât, din acest punct de vedere, criticile procurorului sunt nefondate. Cu toate acestea, prima instanță a dat o greşită interpretare dispozițiilor art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, referitoare la amestecul autorității în viața privată a persoanei, nu doar în ceea ce priveşte conținutul şi interpre-

Scanned with OKEN Scanner

tarea acestor reglementări, dar şi în ceea ce priveşte incidenţa acestora la circumstanţele speţei. Astfel, este evident că orice amestec al autorităţii în viaţa privată a persoanei este permis în măsura în care acesta este prevăzut de lege, săvârşirea oricărei infracţiuni fiind de natură a atrage unele restrângeri în planul libertăţii individuale a persoanei, care, în măsura în care îşi păstrează doza de proporţionalitate şi rezonabilitate, nu pot fi apreciate ca având un caracter excesiv.

În situaţii ca cea de faţă, intervenţia autorităţii în viaţa privată a persoanei are la bază necesitatea bunei desfăşurări a urmăririi penale, care, având un caracter de ordine publică şi fiind consecinţa săvârşirii unei infracţiuni, nu poate decât să justifice restricţiile aduse libertăţii de mişcare a individului. De asemenea, o astfel de intruziune în viaţa privată a persoanei, fiind prevăzută în mod expres de legislaţia internă şi art. 8 din Convenţie, sub forma motivului de siguranţă publică, de reprimare şi prevenire a faptelor penale, poate constitui o restrângere acceptată într-o societate democratică, fiind rezonabilă ca durată şi servind, deopotrivă, scopului recunoscut de lege.

Prin urmare, inculpatul nu poate invoca tocmai necesitatea protejării exclusive a interesului personal, în detrimentul anchetei penale, care trebuie să se desfăşoare în mod continuu, fără întreruperi nejustificate, pe o perioadă rezonabilă de timp şi cu respectarea principiului operativităţii. De aceea, câtă vreme nu se poate reţine o violare a dreptului protejat în substanţa sa, motivul invocat de inculpat nu poate fi primit, acesta asumându-şi obligaţiile specifice controlului judiciar odată cu formularea cererii şi neputând absolutiza importanţa unor chestiuni ce ţin de viaţa privată, în încercarea de a se sustrage controlului judiciar.

Deosebit de aspectul referitor la necesitatea bunei desfăşurări a urmăririi penale, care ar fi în mod serios perturbată prin absenţa din localitate a inculpatului timp de două luni, trebuie observat că, în situaţii excepţionale, interesul general prevalează asupra celui individual, iar în cazul de speţă, părăsirea localităţii Valu lui Traian nu poate avea un efect neîntrerupt pe întreaga perioadă fixată. Este astfel de notorietate că orice sesiune de examene nu se desfăşoară pe o întreagă lună calendaristică, ci aceasta presupune anumite zile determinate, motiv pentru care inculpatul poate

Scanned with OKEN Scanner

solicita încuviințarea părăsirii localității după stabilirea în concret a datelor de examen.

În condițiile în care din adeverința depusă la dosar nu rezultă decât în mod generic perioada aferentă sesiunii de examene, încuviințarea părăsirii localității de domiciliu în intervalul 31.05.2010 - 27.06.2010 apare ca nejustificată și prematură, măsura dispusă neavând la bază elemente certe de apreciere, care să ajute, cel puțin parțial, la menținerea controlului judiciar și pe această perioadă de timp.

Pentru toate aceste considerente, tribunalul, în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța împotriva încheierii de ședință nr. 531 din 05.05.2010, pronunțată de Judecătoria Constanța. A casat, în parte, încheierea penală recurată și, rejudecând, a respins ca nefondată cererea inculpatului P.V., privind încuviințarea părăsirii localității Valu lui Traian în perioada 31.05.2010 - 27.06.2010, în vederea deplasării în municipiul Galați, pentru susținerea sesiunii de examene. Au fost înlăturate din cuprinsul încheierii recurate dispozițiile privind încuviințarea părăsirii de către inculpatul P.V. a localității Valu lui Traian în perioada 31.05.2010 - 27.06.2010, în vederea deplasării în municipiul Galați și au fost menținute celelalte dispoziții.

54. Respingerea cererii de liberare provizorie pe cauțiune. Caracter lapidar al motivării. Lipsa unor consecințe procesuale

C. proc. pen., art. 160^{2}, art. 160^{4}

În măsura în care temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului nu s-au diminuat, iar gradul de pericol social prezentat de eventuala lăsare în libertate a inculpatului este în continuare unul ridicat, prin prisma persistenței infracționale relevate de antecedentele penale, caracterul violent al actului infracțional, luând în considerare și stadiul procesual, faptul că cercetarea judecătorească nu a debutat efectiv, nu există argumente suficiente pentru a admite o cerere de liberare provizorie pe cauțiune. Plata cauțiunii stabilite de instanță este doar o condiție a acesteia și nu impune admiterea cererii pe fond.

Scanned with OKEN Scanner

solicita încuviințarea părăsirii localității după stabilirea în concret a datelor de examen.

În condițiile în care din adeverința depusă la dosar nu rezultă decât în mod generic perioada aferentă sesiunii de examene, încuviințarea părăsirii localității de domiciliu în intervalul 31.05.2010 - 27.06.2010 apare ca nejustificată și prematură, măsura dispusă neavând la bază elemente certe de apreciere, care să ajute, cel puțin parțial, la menținerea controlului judiciar și pe această perioadă de timp.

Pentru toate aceste considerente, tribunalul, în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța împotriva încheierii de ședință nr. 531 din 05.05.2010, pronunțată de Judecătoria Constanța. A casat, în parte, încheierea penală recurată și, rejudecând, a respins ca nefondată cererea inculpatului P.V., privind încuviințarea părăsirii localității Valu lui Traian în perioada 31.05.2010 - 27.06.2010, în vederea deplasării în municipiul Galați, pentru susținerea sesiunii de examene. Au fost înlăturate din cuprinsul încheierii recurate dispozițiile privind încuviințarea părăsirii de către inculpatul P.V. a localității Valu lui Traian în perioada 31.05.2010 - 27.06.2010, în vederea deplasării în municipiul Galați și au fost menținute celelalte dispoziții.

54. Respingerea cererii de liberare provizorie pe cauțiune. Caracter lapidar al motivării. Lipsa unor consecințe procesuale

C. proc. pen., art. 160^{2}, art. 160^{4}

În măsura în care temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului nu s-au diminuat, iar gradul de pericol social prezentat de eventuala lăsare în libertate a inculpatului este în continuare unul ridicat, prin prisma persistenței infracționale relevate de antecedentele penale, caracterul violent al actului infracțional, luând în considerare și stadiul procesual, faptul că cercetarea judecătorească nu a debutat efectiv, nu există argumente suficiente pentru a admite o cerere de liberare provizorie pe cauțiune. Plata cauțiunii stabilite de instanță este doar o condiție a acesteia și nu impune admiterea cererii pe fond.

Scanned with OKEN Scanner

Caracterul lapidar al motivării soluției de respingere nu constituie motiv de nelegalitate, în condițiile în care instanța a analizat elementele esențiale ce țin de situația de fapt și datele personale ale inculpatului, private, în contextul stadiului procesual al cercetării judecătorești, iar concluzia lipsei de oportunitate a unei astfel de măsuri la momentul procesual dat este una corectă.

Trib. Iași, s. pen., dec. nr. 528 din 27 august 2009, postal.just.ro

Prin încheierea penală pronunțată de Judecătoria Pașcani în data de 22.07.2009, s-a admis în principiu cererea formulată de inculpatul I.S.V. privind liberarea provizorie pe cauțiune, însă pe fond, cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut mai întâi că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 160^4 raportat la art. 160^2 C. proc. pen.: infracțiunea cercetată (viol) fiind pedepsită cu închisoarea sub 18 ani și cauțiunea stabilită de instanță fiind plătită.

Cu privire la fondul cererii, s-a apreciat că temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpatului subzistă (în cauză există indicii temeinice privind săvârșirea infracțiunii cercetate de către inculpat; pericolul social concret pe care îl reprezintă inculpatul rezultă din modul concret de săvârșire a faptei – violența manifestată de acesta și persistența infracțională a inculpatului, acesta aflându-se în prezent în cursul termenului de încercare în ceea ce privește o pedeapsă anterioară cu închisoarea, care nu atrage însă starea de recidivă, având în vedere și gravitatea faptei cercetate, pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoare mai mare de 4 ani). Luând în considerare stadiul procesual actual, respectiv că nu s-au administrat probe până în acest moment în cadrul cercetării judecătorești, astfel încât să se stabilească o situație reală de fapt, prima instanță a reținut că nu există elemente de natură a conduce la admiterea cererii formulate. Apreciind că plata cauțiunii este doar o condiție a cererii de eliberare provizorie pe cauțiune, instanța de fond a constatat că nu se impune judecata în stare de libertate și, în temeiul dispozițiilor art. 160^{8a} alin. (6) C. proc. pen., a respins cererea ca fiind neîntemeiată.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs în termen inculpatul I.S.V.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor invocate, precum și din oficiu, în condițiile art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen.,

Scanned with OKEN Scanner

tribunalul a constatat că hotărârea recurată este legală și temeinică. Nu au fost invocate și nici nu au putut fi decelate aspecte de nelegalitate care să conducă la casarea încheierii atacate.

Chiar dacă hotărârea primei instanțe este insuficient motivată, prin raportare la condițiile de fond ce ar fi trebuit analizate prin prisma sediului materiei – art. 160^4 alin. (1) raportat la art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen. – tribunalul constată că datele existente în cauză, așa cum se va arăta în continuare, împiedică liberarea provizorie pe cauțiune.

Cu privire la temeinicie, tribunalul constată că prima instanță a apreciat corect faptul că în speță există elemente, în accepțiunea art. 160^2 alin. (2) C. proc. pen., care să justifice necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârșească alte fapte penale; de asemenea, datele cauzei validează și teza că inculpatul ar putea încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea persoanelor ce urmează a fi audiate în cauză, prin alterarea probelor sau alte asemenea fapte. Într-adevăr, împrejurarea că inculpatul I.S.V. nu se află la primul contact cu legea penală permite să se presupună în mod rezonabil că în cauză este prezent riscul de reiterare a unor acte din sfera ilicitului penal. Astfel, inculpatul figurează în cazierul judiciar cu o condamnare definitivă la o pedeapsă de 6 luni închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pe durata unui termen de încercare de 2 ani și 6 luni (sentința penală nr. 186/07.05.2008 a Judecătoriei Pașcani, definitivă prin neapelare). Deși a beneficiat de clemență și era avertizat asupra consecințelor atrase de noi încălcări ale legii penale, se pare că inculpatul a nesocotit rolul educativ al procesului finalizat prin pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare și a înțeles să revină în câmpul infracțional. Sub acest aspect, există nu doar indicii în înțelesul art. 68^1 C. proc. pen., ci chiar probe care susțin în mod legitim și rezonabil bănuiala că inculpatul este autorul unei fapte de agresiune sexuală comisă cu o brutalitate excesivă asupra părții vătămate S.L.M.

În acest context, instanța este îndrituită să se teamă că persoana bănuită de comiterea unor multiple acte de violență (obiectivate prin nenumăratele leziuni, descrise în detaliu în actele medico-legale aflate la dosarul de urmărire penală), împotriva unei tinere lipsite de apărare, pe timp de noapte, în scopul obținerii cu forța a unor satisfacții sexuale, chiar înăuntrul termenului de încercare afectat unei condamnări anterioare, ar putea relua cu ușurință ciclul infracțional, dacă ar fi lăsată în libertate.

Scanned with OKEN Scanner

În plus, există şi date că aflarea adevărului ar putea fi zădărnicită prin lăsarea inculpatului recurent în libertate. Astfel, audierile care au avut loc în şedinţa din data de 22.07.2009 reflectă faptul că ambele părţi şi-au menţinut poziţiile adoptate încă din faza de urmărire penală, în sensul că inculpatul pare să refuze asumarea unei conduite procesuale corecte, menite să servească la aflarea adevărului şi la lămurirea cauzei sub toate aspectele. Că este aşa, rezultă din cuprinsul declaraţiei inculpatului, care neagă în continuare actele de constrângere, în pofida precizărilor făcute de medicii legişti referitoare la „consumarea unui raport sexual cu violenţă ce poate data din 07/08.06.2009" şi la mecanismul de producere a unor „multiple excoriaţii, echimoză, hematom epicranian, traumatism laringian, (...) comoţie cerebrală anamnestică (...) prin loviri cu obiecte contondente, comprimare cu mijloace contondente şi târâre". Această aparenţă de nesinceritate nu poate decât să diminueze şansele de eligibilitate la liberarea provizorie, iar dacă se adaugă şi faptul că în cauză urmează a fi audiaţi mai mulţi martori (chiar oculari), care sunt cunoscuţi sau prieteni cu inculpatul, instanţa nu poate decât să aprecieze că există încă un risc crescut de alterare a probelor, prin influenţarea depoziţiilor persoanelor chemate ca martori. Pe de altă parte, dată fiind natura şi specificul faptelor cercetate, se poate considera că, dacă ar fi lăsat în libertate, inculpatul ar putea să creeze o presiune suplimentară şi injustă asupra victimei infracţiunii de viol, în sensul determinării acesteia la a uza de instituţia retragerii plângerii (legală altminteri, câtă vreme constituie expresia unei manifestări libere de voinţă).

În considerarea celor expuse mai sus, tribunalul constată că durata arestării preventive este încă rezonabilă, prin raportare la stadiul cercetării judecătoreşti, la complexitatea cauzei şi la conduita părţilor, iar în speţă nu au apărut date noi, care să permită o reconfigurare a coerciţiei preventive. Se are în vedere şi faptul că garanţia depunerii unei cauţiuni este insuficientă faţă de raţiunile de ordine publică care impun în continuare măsura arestării, în sensul că scopurile urmărite de art. 136 alin. (1) coroborat cu art. 1 alin. (2) C. proc. pen. nu ar putea fi atinse şi prin lăsarea inculpatului în libertate provizorie. De asemenea, elementele particulare ale speţei de faţă sunt de natură să formeze convingerea că obligaţiile complementare subsumate controlului judiciar ar fi lipsite de o eficienţă reală asupra bunei desfăşurări a judecăţii.

Scanned with OKEN Scanner

Așa fiind, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., tribunalul, în opinie majoritară, a respins ca nefondat recursul declarat de inculpatul I.S.V.

55. Liberare provizorie pe cauțiune. Analiza temeiniciei înainte de depunerea cauțiunii. Nelegalitate

C. proc. pen., art. 160^{8} alin. (2), art. 160^{8a}

În ipoteza cererii de liberare provizorie pe cauțiune, depunerea dovezii de consemnare a cauțiunii la dispoziția instanței precede în mod obligatoriu analiza temeiniciei cererii de liberare, conform art. 160^{8a} C. proc. pen.

Ignorarea etapelor procesuale stabilite imperativ de dispozițiile art. 160^{8} C. proc. pen. atrage desființarea încheierii astfel emise și trimiterea cauzei spre rejudecare.

C.A. Constanța, s. pen., dec. nr. 528 din 9 septembrie 2005, portal.just.ro

Tribunalul, prin încheierea nr. 190/7.09.2005, în baza art. 160^{1} C. proc. pen. raportat la art. 160^{8} C. proc. pen. și art. 160^{8} alin. ultim C. proc. pen., a respins, ca nefondată, cererea de liberare provizorie pe cauțiune formulată de inculpatul T.B.E.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut următoarele:

Inculpatul T.B.E., prin mama sa T.E., a formulat cerere de liberare provizorie pe cauțiune, invocând prevederile art. 160^{1} și art. 160^{6} C. proc. pen. S-a susținut că inculpatul, care este cercetat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27 alin. (1) și art. 24 alin. (2) din Legea nr. 365/2002, îndeplinește condițiile prevăzute de art. 160^{2} alin. (1) și (2) C. proc. pen.

Din actele și lucrările dosarului, tribunalul a reținut că inculpatul este cercetat în stare de arest preventiv, măsură luată pe o perioadă de 29 zile prin încheierea nr. 177/27.08.2005 a tribunalului, cu începere de la 27.08.2005 până la 24.09.2005, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27 alin. (1) și art. 25 alin. (2) din Legea nr. 365/2002. Tribunalul a concluzionat, de asemenea, că inculpatul are vocație de a beneficia de liberare provizorie pe cauțiune, dar cererea este neîntemeiată.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul T.B.E., criticând-o, în principal, pentru nelegalitate și, în subsidiar, pentru netemeinicie.

Scanned with OKEN Scanner

În motivarea cererii de recurs, se susține nelegalitatea hotărârii atacate, întrucât instanța, după ce a constatat că cererea cuprinde toate mențiunile impuse de lege, trebuia să fixeze cuantumul cauțiunii și abia după aceea să soluționeze cererea pe fond. Pentru aceste motive, se solicită casarea încheierii și trimiterea dosarului la prima instanță pentru rejudecarea cererii cu respectarea prevederilor legale. Pe fond, recurentul susține că încheierea recurată este netemeinică, deoarece sunt îndeplinite toate condițiile pentru punerea sa în libertate provizorie. Astfel, se solicită admiterea recursului, casarea încheierii și rejudecându-se cererea pe fond, să se admită, să se dispună punerea sa în libertate, chiar cu instituirea unor obligații pe care trebuie să le respecte inculpatul.

Verificând încheierea recurată, actele și lucrările dosarului, prin prisma motivelor de recurs care vizează nelegalitatea, curtea constată că recursul este întemeiat.

Inculpatul T.B.E. a învestit tribunalul cu soluționarea unei cereri de liberare provizorie pe cauțiune. Tribunalul, în soluționarea acestei cereri, a constatat că inculpatul „are vocație" de a beneficia de liberare provizorie pe cauțiune, dar această cerere nu este întemeiată, având în vedere natura și gravitatea faptei pentru care este cercetat și împrejurările concrete în care a fost comisă.

Instituția liberării provizorii pe cauțiune este reglementată în Codul de procedură penală, la art. 160^{4}-art. 160^{8a}. Articolele 160^{8} - 160^{8a} C. proc. pen. reglementează procedura de soluționare a unei astfel de cereri. Astfel, acest text de lege stabilește că instanța examinează cererea și dacă sunt îndeplinite condițiile impuse de lege, procedează la admiterea în principiu și la stabilirea cuantumului cauțiunii. După plată cauțiunii se analizează temeinicia cererii. Dacă cererea este neîntemeiată, se respinge și potrivit art. 160^{5} alin. (4) lit. f) C. proc. pen., cauțiunea se restituie.

În speță, tribunalul a trecut peste una din fazele esențiale ale procedurii de soluționare a cererii de liberare provizorie pe cauțiune formulate de inculpatul T.B.E. Deși a admis cererea în principiu, afirmând că inculpatul T.B.E. „are vocație de a beneficia de liberare provizorie pe cauțiune", înainte de a analiza cererea sub aspectul temeiniciei, nu a stabilit cuantumul cauțiunii și nu l-a obligat pe inculpat să o achite.

În contextul celor mai sus prezentate, curtea constată că în cauză operează motivul de casare prevăzut de art. 385^{9} pct. 17^{1} C. proc. pen. În consecință, a fost admis recursul, a fost casată ho-

Scanned with OKEN Scanner

tărârea recurată şi trimisă cauza primei instanțe pentru rejudecare, cu respectarea prevederilor sus-menționate. Cu ocazia rejudecării cauzei, se vor analiza şi celelalte motive de netemeinicie invocate în motivele de recurs.

56. Revocarea liberării provizorii sub control judiciar. Încălcarea obligațiilor stabilite de instanță. Cale de atac

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 150, art. 160^{10}

Potrivit dispozițiilor art. 160^{10} alin. (1) lit. b) C. proc. pen., liberarea provizorie poate fi revocată dacă inculpatul nu îndeplineşte cu rea-credință obligațiile ce-i revin potrivit art. 160^{2} alin. (3) şi art. 160^{4} alin. (2) C. proc. pen. sau încearcă să zădărnicească aflarea adevărului ori săvârşeşte din nou cu intenție o infracțiune pentru care este urmărit şi judecat.

Încercarea inculpatului de a părăsi fraudulos teritoriul României constituie o încălcare cu rea-credință a obligației de a nu depăşi limita teritorială fixată decât în condițiile stabilite de instanță, obligație impusă în cadrul controlului judiciar aferent liberării provizorii.

Recursul formulat împotriva măsurii de revocare a liberării provizorii sub control judiciar, dispusă de instanța de control învestită cu soluționarea recursului formulat de inculpat împotriva sentinței pronunțate de instanța de fond, este inadmisibil.

Recursul împotriva încheierii prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii nu poate viza exclusiv numai revocarea, ci şi luarea măsurii arestării preventive, cele două măsuri având caracter indivizibil.

Stabilirea căii de atac împotriva încheierii prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii şi arestarea preventivă a inculpatului are ca temei legal dispozițiile art. 141 C. proc. pen.

Prin folosirea metodei logice de interpretare, respectiv a raționamentului *per a contrario* a dispozițiilor art. 141 C. proc. pen., care limitează calea de atac împotriva încheierilor pronunțate de instanța de fond şi instanța de apel, rezultă că împotriva încheierii pronunțate de instanța de recurs, prin care s-ar dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea, menținerea unei măsuri preventive, nu poate fi exercitat un recurs separat, aşa încât încheierea pronunțată de instanța de recurs are caracter definitiv.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 2111 din 11 iunie 2008, www.scj.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din 30.04.2008 a Curții de Apel Pitești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 160^{10} alin. (1) lit. b) C. proc. pen., s-a revocat liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului B.D., dispusă prin încheierea nr. 656 din 19.04.2006, pronunțată de Judecătoria Râmnicu Vâlcea, în dosarul nr. 2357/2006. În baza art. 160^{10} alin. (3) raportat la art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. și art. 149 C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului B.D. pe o perioadă de 30 de zile, începând cu data punerii în executare a mandatului de arestare. În baza art. 150 alin. (2) și art. 151 C. proc. pen., s-a dispus emiterea unui nou mandat de arestare preventivă a inculpatului B.D.

Pentru a dispune astfel, Curtea de apel a reținut că la data de 15.04.2008 a fost înregistrată la Curtea de Apel Pitești cererea formulată de D.I.I.C.O.T – Biroul Teritorial Vâlcea, privind revocarea liberării provizorii sub control judiciar, măsura liberării fiind luată prin încheierea nr. 656 din 19.04.2006 de Judecătoria Râmnicu Vâlcea față de inculpatul B.D., întrucât acesta a încercat să părăsească teritoriul României cu scopul de a se sustrage de la judecată și de la executarea pedepsei.

Examinând această cerere, Curtea de apel a reținut că inculpatul în cauză are calitatea de recurent în dosarul nr. 1051/288/2006 al Curții de Apel Pitești, prin recursul său fiind astfel sesizată Curtea, fapt pentru care cererea de față a fost atașată la acest dosar, fixându-se un prim termen de soluționare a recursului la data de 17.04.2008, în prezent judecarea cauzei amânându-se pentru data de 19.06.2008.

În motivarea cererii introduse de D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Vâlcea s-a arătat că în data de 29.03.2008 inculpatul B.D. a fost surprins în interiorul unui TIR condus de un cetățean turc, în timp ce încerca să treacă în mod fraudulos frontiera de stat a României spre Bulgaria. Considerându-se evidentă intenția inculpatului de a părăsi teritoriul României cu scopul de a se sustrage de la judecată și de la executarea pedepsei, s-a solicitat revocarea liberării provizorii sub control judiciar și, pe cale de consecință, arestarea preventivă a acestuia.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța a constatat următoarele:

Din procesul-verbal de constatare întocmit de organele de poliție judiciară din cadrul Inspectoratului Județean al Poliției de frontieră Constanța – Sectorul Poliției de Frontieră Negru Vodă, a re-

Scanned with OKEN Scanner

zultat că, în data de 29.03.2008, inculpatul B.D. a fost surprins în interiorul unui TIR condus de un cetățean turc cu destinația Bulgaria, fapt ce denotă intenția celui în cauză de a părăsi fraudulos teritoriul României cu scopul de a se sustrage de la judecată și, eventual, de la executarea pedepsei ce i se va aplica. În prezent, inculpatul este cercetat pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 71 alin. (2) din O.U.G. nr. 105/2001, modificată și art. 8 din Legea nr. 39/2003 raportat la art. 323 C. pen., toate cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., constând în aceea că în asociere cu inculpații D.M. și K.C., a organizat, în calitate de lider al unui grup bine conturat, o amplă activitate infracțională în scopul racolării și îndrumării unor persoane (cetățeni turci) pentru trecerea frauduloasă a frontierei de stat a României și a inițiat și constituit cu minuțiozitate un grup în vederea comiterii infracțiunii descrise mai sus.

Pentru termenul de judecată a prezentei cereri din 30.04.2008, instanța a depus toate diligențele în vederea aducerii inculpatului în fața sa, dar din datele informative primite a rezultat că acesta nu mai locuiește la adresele indicate și cunoscute din dosar, astfel încât sustragerea sa de la judecată este evidentă.

Potrivit dispozițiilor art. 160^{10} alin. (1) lit. b) C. proc. pen., liberarea provizorie poate fi revocată dacă inculpatul nu îndeplinește cu rea-credință obligațiile ce-i revin potrivit art. 160^{2} alin. (3) C. proc. pen. și art. 160^{4} alin. (2) C. proc. pen. sau încearcă să zădărnicească aflarea adevărului ori săvârșește din nou cu intenție o infracțiune pentru care este urmărit și judecat. Având în vedere datele cauzei, și anume faptul că inculpatul, deși era în curs de cercetare judecătorească, cu rea-credință s-a sustras la chemarea instanței de recurs și nu și-a îndeplinit obligațiile ce-i revin potrivit art. 160^{2} alin. (3) C. proc. pen. – în speță, obligația de a se prezenta la instanță ori de câte ori este chemat [lit. b)], să comunice organelor judiciar orice schimbare de domiciliu [lit. d)] și, deosebit de important pentru soluționarea cauzei, să nu părăsească teritoriul României decât în condițiile stabilite de organele judiciare [lit. a)] –, fiind de altfel și atenționat cu privire la consecințele nerespectării acestor obligații când s-a dispus măsura liberării, Curtea de apel a dispus revocarea liberării provizorii sub control judiciar a inculpatului B.D., intenția acestuia de a trece fraudulos frontiera de stat fiind evidentă.

În conformitate cu dispozițiile art. 160^{10} alin. (3) C. proc. pen., avându-se în vedere nerespectarea cu rea-credință a obligațiilor

Scanned with OKEN Scanner

sus-menţionate şi făcând aplicarea în cauză şi a prevederilor art. 143 şi ale art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., întrucât în cauză pedeapsa prevăzută de lege este mai mare de 4 ani pentru infracţiunile menţionate şi reţinute în sarcina inculpatului şi există probe că lăsarea în libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, luând în considerare şi prevederile art. 149 C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului pe o perioadă de 30 de zile, care va curge de la data punerii în executare a mandatului de arestare. Totodată, s-a dispus emiterea unui nou mandat de arestare preventivă pe numele inculpatului B.D., în baza art. 150 alin. (2) C. proc. pen. şi art. 151 C. proc. pen.

Împotriva acestei încheieri de şedinţă a declarat recurs inculpatul B.D., fără a arăta în scris motivele. La termenul de judecată de la 22.05.2008, recurentul-inculpat B.D., deşi legal citat, a lipsit şi nu a fost asistat, fiind prezent interpretul de limbă engleză doamna E.M., iar Înalta Curte, faţă de lipsa de apărare a recurentului-inculpat, a dispus amânarea cauzei la termenul de la 5.06.2008, dispunând efectuarea unei adrese către Baroul Bucureşti pentru desemnarea unui apărător din oficiu. La termenul de judecată de la 5.06.2008, recurentul-inculpat B.D. a lipsit, pentru apărarea acestuia prezentându-se apărător desemnat din oficiu, avocat D.M., cu împuternicire avocaţială aflată la dosar, fiind prezent şi interpretul de limbă engleză, doamna E.M., iar Înalta Curte, faţă de lipsa de procedură cu recurentul-inculpat, a amânat judecarea cauzei la termenul de la 11.06.2008, dispunând citarea inculpatului ca în precedent şi prin A.N.P., pentru a se comunica dacă s-a pus în executare dispozitivul încheierii atacate. La termenul din 11.06.2008, recurentul-inculpat B.D., deşi legal citat la adresele indicate, cât şi prin A.N.P., care a comunicat că acesta nu se află încarcerat într-una din unităţile subordonate, a lipsit, procedura de citare fiind legal îndeplinită.

Examinând recursul declarat de recurentul-inculpat B.D. împotriva încheierii din 30.04.2008 a Curţii de Apel Piteşti, Secţia penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, ca instanţă de recurs, în raport cu excepţia pusă în discuţie de către instanţă, din oficiu, cu privire la admisibilitatea recursului declarat, în raport cu dispoziţiile art. 160^{10} alin. (4) şi (5) C. proc. pen. corelate cu dispoziţiile art. 141 din acelaşi cod, privind calea de atac în cazul măsurilor preventive, pe calea interpretării sistematice, Înalta Curte

Scanned with OKEN Scanner

constată că recursul recurentului-inculpat este inadmisibil, pentru considerentele ce se vor arăta.

În conținutul dispozițiilor art. 160^{10} C. proc. pen. referitoare la revocarea liberării, legiuitorul a prevăzut în mod expres cazurile când poate fi revocată liberarea provizorie, precum și procedura judecării acesteia, cu garanțiile procesuale și calea de atac ce poate fi exercitată, cu arătarea procedurii de judecată a acesteia din urmă, pe calea unei norme de trimitere la dispozițiile art. 160^{9} din același cod. În conținutul dispozițiilor art. 141 C. proc. pen. a fost reglementată calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanță în cursul judecății privind măsurile preventive, astfel: „(1) Încheierea dată în primă instanță și în apel, prin care se dispune luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea sau încetarea de drept a măsurii preventive, precum și împotriva încheierii prin care se dispune menținerea arestării preventive, poate fi atacată separat, cu recurs, de procuror sau de inculpat, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă. încheierea prin care prima instanță sau instanța de apel respinge cererea de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive nu este supusă niciunei căi de atac. (2) Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se judecă în 3 zile. Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 ore de la soluționare recursului. (3) Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care s-a constatat încetarea de drept a arestării preventive nu este suspensiv de executare".

Din perspectiva tehnicii legislative folosite de legiuitor în conținutul dispozițiilor art. 160^{10} C. proc. pen. rezultă că revocarea liberării provizorii este o măsură procesuală complexă, care poate fi dispusă numai în cazurile expres prevăzute de lege și ale căror condiții au fost evidențiate în mod concret [alin. (1) al art. 160^{10}], având drept consecință arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului și emiterea unui nou mandat de arestare [alin. (3) al art. 160^{10}]. Altfel spus, liberarea provizorie, respectiv starea de libertate în care se află un învinuit sau inculpat, ce are un caracter temporar, fiind dispusă în anumite condiții, poate fi revocată numai în cazurile prevăzute expres de legiuitor, constatate ca fiind incidente de către judecător, ca urmare fie a descoperirii unor fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la data admiterii cererii de liberare provizorie și care justifică arestarea învinuitului sau

Scanned with OKEN Scanner

inculpatului, deci a unui motiv obiectiv, fie că învinuitul sau inculpatul nu respectă, cu rea-credință, obligațiile ce-i revin potrivit art. 160^2 alin. (3) și (3^1) și art. 160^4 alin. (2) sau încearcă să zădărnicească aflarea adevărului ori săvârșește din nou, cu intenție, o infracțiune pentru care este urmărit sau judecat, deci motive subiective, imputabile învinuitului sau inculpatului, consecința revocării liberării provizorie concretizându-se în dispunerea unei alte măsuri procesuale restrictive de libertate, și anume arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului, cu emiterea unui nou mandat de arestare, ca act procedural, așa încât cele două măsuri – revocarea liberării provizorii și arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului – sunt indivizibile, conferind, astfel, un caracter complex instituției revocării liberării provizorii.

Așadar, Înalta Curte consideră că, pe de-o parte, nu s-ar putea verifica incidența cazurilor de revocare a liberării provizorii în mod distinct de luarea măsurii arestării preventive, care, la rândul său, presupune examinarea îndeplinirii unor condiții speciale, și anume cele prevăzute de art. 143 și art. 148 C. proc. pen., dar și cele generale, inclusiv cea privind competența de judecare a acestei măsuri, în raport cu infracțiunea pretins a fi comisă, iar, pe de altă parte, și față de faza procesuală în care are loc posibilitatea revocării liberării provizorii, și anume fie în cursul urmăririi penale, fie în cursul judecății, care include atât judecata în primă instanță, cât și în căile de atac, această interpretare decurgând din calitățile folosite de legiuitor chiar în conținutul dispozițiilor art. 160^{10} C. proc. pen., respectiv învinuit sau inculpat. Mai mult, judecarea cererii de revocare a liberării provizorii și luarea măsurii arestării preventive a învinuitului sau inculpatului, în situația constatării incidenței unuia din cazurile de revocare, nu pot avea loc distinct de faza sau chiar stadiul procesual în care se află cauza, deoarece prin finalitatea sa, revocarea liberării provizorii este o măsură dispusă în scopul bunei desfășurări a procesului penal, indiferent de faza în care acesta s-ar afla, ceea ce implică o examinare a tuturor condițiilor, speciale, dar și generale, ce guvernează judecata și căile de atac referitoare la o asemenea cerere și în funcție de faza procesuală al fondului cauzei.

Astfel, Înalta Curte consideră că, în cursul judecății, revocarea liberării provizorii și luarea măsurii arestării preventive a unui inculpat pot fi dispuse în cauzele aflate la instanța de fond și la instanțele de apel și de recurs, după verificarea și constatarea înde-

Scanned with OKEN Scanner

plinirii condițiilor speciale impuse de art. 160^{10} și art. 143 și art. 148 C. proc. pen., dar și a celor generale, inclusiv de competența instanței care dispune măsura arestării.

În ceea ce privește însă exercitarea căii de atac a recursului împotriva încheierii prin care s-a revocat liberarea provizorie în condițiile art. 160^{10} alin. (4) și (5) C. proc. pen. corelat cu art. 160^{9} din același cod, acesta poate fi declarat, separat, numai împotriva încheierilor pronunțate de instanța de fond și de instanța de apel, pe calea interpretării sistematice cu dispozițiile art. 141 C. proc. pen. Așadar, recursul împotriva încheierii prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii nu poate viza exclusiv numai revocarea, ci și luarea măsurii arestării preventive, deoarece cele două măsuri au caracter indivizibil, ceea ce atrage necesitatea verificării condițiilor speciale, dar și generale referitoare la luarea măsurii arestării preventive, urmând a se avea în vedere și stadiul procesual al cauzei, situație în care devin aplicabile dispozițiile art. 141 C. proc. pen., însă pe calea interpretării sistematice.

În conținutul art. 141 C. proc. pen., legiuitorul a reglementat în mod concret calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanță în cursul judecății privind măsurile preventive, respectiv a recursului separat, atunci când instanța de fond și instanța de apel, prin încheiere, au dispus luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea, menținerea unei măsuri preventive. Prin folosirea metodei logice de interpretare, respectiv a raționamentului *per a contrario* a dispozițiilor art. 141 C. proc. pen., care se referă numai la calea de atac împotriva încheierilor pronunțate de instanța de fond și instanța de apel, care pot dispune cu privire la măsurile preventive în cursul judecății, așa cum s-a arătat mai sus, rezultă că împotriva încheierii pronunțate de instanța de recurs, prin care s-ar dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea, menținerea unei măsuri preventive, nu poate fi exercitat un recurs separat, așa încât încheierea pronunțată de instanța de recurs are caracter definitiv.

În consecință, împotriva încheierii pronunțate de instanța de recurs, prin care aceasta a dispus liberarea provizorie și a luat măsura arestării preventive a inculpatului, nu se poate exercita recurs separat, încheierea având caracter definitiv.

În situația în care s-ar interpreta că și încheierea instanței de recurs, prin care s-a dispus revocarea liberării provizorie, este supusă recursului separat, fără a se avea în vedere faza sau stadiul procesual al cauzei în care a fost formulată cererea de revocare și

Scanned with OKEN Scanner

fără a se ţine cont de măsura arestării preventive ce se ia odată ce a fost revocată liberarea provizorie, ar însemna, pe de-o parte, o golire de conţinut a controlului judiciar cu privire la o cerere de revocare a liberării provizorii, care nu ar avea legătură cu cauza dedusă judecăţii, ceea ce ar fi de neconceput, deoarece ar lipsi de finalitate măsura, iar, pe de altă parte, s-ar încălca normele de competenţă materială sub aspectul verificării judecăţii revocării liberării provizorii şi luării măsurii arestării preventive de o altă instanţă de control judiciar, în afara dublului grad de jurisdicţie, decât instanţa de control judiciar căreia i-ar reveni competenţa corespunzătoare în raport cu instanţa care s-a pronunţat pe fondul cauzei.

Pentru aceste motive, recursul a fost respins ca inadmisibil.

57. Liberare provizorie sub control judiciar formulată după pronunţarea sentinţei şi înainte de primul termen de judecată în apel. Instanţă competentă

C. proc. pen., art. 160^6

Cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată după pronunţarea sentinţei penale în fond este de competenţa instanţei de apel, chiar dacă la momentul formulării cererii nu s-a produs repartizarea cauzei pe rolul instanţei de control judiciar.

Prin pronunţarea sentinţei de fond se produce desesizarea primei instanţe, în timp ce instanţa de apel este învestită prin chiar formularea cererii de apel, chiar dacă din raţiuni administrative dosarul nu a fost înaintat efectiv instanţei de control judiciar.

C.A. Bucureşti, s. a II-a pen., min. şi fam., sent. nr. 7 din 11 ianuarie 2010, portal.just.ro

Prin sentinţa penală nr. 357/18.11.2009, Judecătoria Alexandria a admis excepţia necompetenţei materiale şi a declinat competenţa soluţionării cauzei cererii de liberare provizorie sub control judiciar, formulată de inculpatul S.T., în favoarea Tribunalului Teleorman. Instanţa de fond a reţinut că nu mai este competentă să soluţioneze cererea de liberare provizorie, întrucât cauza în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest preventiv a fost soluţionată în fond prin sentinţa penală nr. 284 din 06.10.2009.

Scanned with OKEN Scanner

Tribunalul Teleorman a dispus, la rândul său, declinarea competenței de soluționare a cererii de liberare provizorie sub control judiciar în favoarea Judecătoriei Alexandria. S-a constatat că în cauză există conflict negativ de competență și s-a dispus sesizarea Curții de Apel București în vederea stabilirii competenței materiale de soluționare a cererii formulate de inculpat. Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut că la data de 18.11.2009, când Judecătoria Alexandria a declinat competența de soluționare a prezentei cereri, dosarul cauzei se afla la Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria în vederea redactării motivelor de apel. Așadar, la data de 18.11.2009, Tribunalul Teleorman nu fusese sesizat cu judecarea vreunei cauze în care să fie parte inculpatul S.T., astfel că nu este competent să soluționeze nici cererea de liberare provizorie.

Învestită cu soluționarea conflictului negativ de competență, Curtea constată următoarele:

La data formulării cererii de liberare provizorie sub control judiciar, fondul cauzei fusese soluționat, Judecătoria Alexandria dispunând condamnarea inculpatului S.T. prin sentința penală nr. 357/18.11.2009, sentință prin care aceasta s-a dezînvestit de soluționarea cauzei. Împotriva acestei sentințe a formulat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria.

Potrivit dispozițiilor art. 160^6 alin. (4) C. proc. pen., soluționarea cererii în cursul judecății revine instanței sesizate cu judecarea cauzei. Întrucât actul de sesizare a instanței de apel este chiar declarația de apel, Curtea constată că în cauză tribunalul era deja sesizat prin apelul parchetului, fiind total lipsită de relevanță împrejurarea ca dosarul de fond nu era încă înregistrat pe rolul tribunalului, aflându-se la parchet în vederea redactării motivelor de apel.

În raport de aceste considerente, Curtea a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Teleorman.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul al III-lea. Prelungirea măsurii arestării preventive

58. Soluționarea recursului după expirarea duratei arestării preventive anterioare. Lipsa vreunei consecințe

C. proc. pen., art. 156

Împrejurarea că soluționarea recursurilor a avut loc după expirarea duratei arestării inițiale nu poate atrage încetarea de drept a măsurii, întrucât această ipoteză nu se înscrie în rândul cazurilor prevăzute de art.140 C. proc. pen.

Faptul că prin Decizia în interesul legii nr. 25/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a statuat că sintagma din cuprinsul art. 159 alin. (8) C. proc. pen. are caracter imperativ, iar nu de recomandare, nu are consecințe sub aspectul duratei măsurii, iar soluționarea recursului după durata arestării inițiale nu poate atrage încetarea efectelor măsurii, în condițiile în care instanța de fond a admis propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive.

Nici motivarea deciziei în interesul legii precitate nu susține și nu argumentează teza că soluționarea recursului îndreptat împotriva încheierii de prelungire a măsurii după expirarea arestării inițiale ar atrage încetarea de drept a măsurii.

Potrivit art. 159 alin. (8) C. proc. pen., recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive nu este suspensiv de executare, textul de lege având în vedere tocmai situația la care ne referim, când judecarea recursului are loc după expirarea arestării inițiale, iar inculpatul este privat de libertate în baza încheierii de prelungire încă nedefinitivă, iar interpretarea contrară ar lipsi de finalitate dispozițiile acestui text de lege.

Nu poate fi ignorat că soluția contrară ar încuraja inculpații în tergiversarea soluționării cauzelor, aceştia putând provoca amânarea cauzelor prin folosirea cu rea-credință a drepturilor procesuale, un exemplu elocvent fiind acela în care inculpatul s-ar afla într-un alt loc de deținere sau ar declara recurs prin intermediul serviciului poştal, situație în care încunoştințarea

Scanned with OKEN Scanner

cu întârziere a instanței ar duce, în mod inevitabil, la judecarea recursului după expirarea duratei arestării inițiale.

Trib. Constanța, înch. pen. nr. 140 din 27 iulie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință nr. 122/22.07.2010, pronunțată de Judecătoria Constanța, în baza art. 155 și art. 156 C. proc. pen., a fost admisă cererea formulată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța, iar în baza art. 159 C. proc. pen., s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive a inculpaților Z.L.A., M.A. și D.M. pe o durată de 30 zile, începând cu data de 27.07.2010 până la data de 25.08.2010 inclusiv.

Împotriva acestei încheieri de ședință au declarat recurs toți cei trei inculpați.

Analizând actele și lucrările dosarului, tribunalul constată recursurile ca fiind întemeiate.

Sub un prim aspect, și anume cel referitor la soluționarea recursurilor după expirarea duratei arestării inițiale, tribunalul constată că această împrejurare nu poate atrage încetarea de drept a măsurii, întrucât situația în discuție nu se înscrie în rândul cazurilor prevăzute de art. 140 C. proc. pen. Mai mult, termenul de soluționare a recursului, indiferent de caracterul său, nu poate fi asimilat unui termen al măsurii arestării, prevăzut de lege sau stabilit de organul judiciar, în accepțiunea art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. Faptul că prin Decizia în interesul legii nr. 25/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a statuat că sintagma din cuprinsul art. 159 alin. (8) C. proc. pen. are caracter imperativ, iar nu de recomandare, nu are consecințe sub aspectul duratei măsurii, iar soluționarea recursului după durata arestării inițiale nu poate atrage încetarea efectelor măsurii, în condițiile în care instanța de fond a admis propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive. Astfel, din conținutul deciziei în interesul legii nu rezultă că soluționarea recursului îndreptat împotriva încheierii de prelungire a măsurii după expirarea arestării inițiale ar atrage încetarea de drept a măsurii, ci interpretarea oferită de instanța supremă este în sensul că termenul de soluționare a recursului nu este unul de recomandare, ci unul imperativ.

Firește, această interpretare, ca și soluția consacrată de legiuitor prin dispozițiile art. 159 alin. (8) C. proc. pen. nu reprezintă decât o concretizare a prevederilor art. 293 din același cod, potrivit cărora judecata în cauzele cu inculpați aflați în stare de arest preven-

Scanned with OKEN Scanner

tiv se face de urgență și cu precădere, ele având rolul subsidiar de a disciplina instanțele de judecată în acordarea termenelor, în scop de evitare a riscului de încetare a efectelor măsurii, atunci când, în urma respingerii propunerii de prelungire, recursul s-ar soluționa după expirarea duratei inițiale a arestării. Într-adevăr, numai în acest din urmă caz, cererea de prelungire a duratei arestării preventive, supusă examinării instanței de recurs, ar rămâne fără obiect, prin efectul încetării măsurii, fiind evident că o măsură ce ar înceta prin efectul legii nu mai poate fi prelungită.

Dimpotrivă, în situația în care prima instanță a dispus prelungirea măsurii arestării, soluționarea recursului după expirarea perioadei inițiale nu poate avea efecte sub aspectul încetării de drept a măsurii, întrucât o asemenea sancțiune intervine în absența oricărui act procesual al organului judiciar prin care să se dispună în acest sens, or, în situația analizată, care coincide cu cea de speță, judecătorul fondului s-a pronunțat în sensul prelungirii măsurii. Drept urmare, faptul că încheierea primei instanțe nu a căpătat caracter definitiv până la expirarea duratei inițiale a arestării nu este de natură a atrage încetarea de drept a măsurii, întrucât, și în cazul soluționării propunerii de arestare preventivă, starea de detenție a inculpatului sau învinuitului are la bază o încheiere nedefinitivă, judecarea recursului având loc, prin ipoteză, după expirarea duratei reținerii și în termenul arestării inițiale.

Mai mult decât atât, potrivit art. 159 alin. (8) C. proc. pen., recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive nu este suspensiv de executare, textul de lege având în vedere tocmai situația la care ne referim, când judecarea recursului are loc după expirarea arestării inițiale, iar inculpatul este privat de libertate în baza încheierii de prelungire încă nedefinitivă. Orice interpretare contrară ar face ca prevederile art. 159 alin. (8) C. proc. pen. să fie lipsite de finalitate, întrucât, dacă soluționarea recursului nu s-ar putea face decât până la expirarea măsurii arestării, cu consecința încetării de drept a măsurii în caz de nerespectare a termenului, inculpatul ar fi privat de libertate în baza încheierii de arestare inițială, astfel încât nici efectul suspensiv al recursului nu și-ar mai dovedi utilitatea.

În sfârșit, soluția contrară ar încuraja inculpații în tergiversarea soluționării cauzelor, aceștia putând provoca amânarea cauzelor prin folosirea cu rea-credință a drepturilor procesuale, un exemplu elocvent fiind acela în care inculpatul s-ar afla într-un alt loc de

Scanned with OKEN Scanner

deținere sau ar declara recurs prin intermediul serviciului poștal, situație în care încunoștințarea cu întârziere a instanței ar duce, în mod inevitabil, la judecarea recursului după expirarea duratei arestării inițiale. Or, este evident că aceasta soluție nu poate fi acceptată, fiind inadmisibil ca inculpatul să poată influența durata arestării preventive și, implicit, încetarea de drept a acesteia, prin modul în care înțelege să se folosească de drepturile procesuale, reaua-credință, chiar ipotetică, neputând fi invocată în scop de fraudare a legii.

59. Asistență juridică obligatorie. Interese contrare. Condiții

C. proc. pen., art. 155, art. 197
Legea nr. 51/1995, republicată, art. 46 alin. (1)

Nu ne aflăm în situația unei contrarietăți de interese atunci când, după începerea urmăririi penale și luarea măsurii arestării provizorii față de doi inculpați, apărătorul care a asigurat asistența juridică în cursul acestei proceduri pentru un inculpat reziliază contractul de asistență juridică cu acesta și cu ocazia prelungirii măsurii arestării preventive asigură asistența juridică pentru coinculpatul din cauză, iar apărările celor doi inculpați nu se contrazic.

Existența unei contrarietăți de interese se apreciază în mod strict și vizează acele situații în care doi sau mai mulți inculpați își aduc acuzații reciproce, iar relatările asupra situației de fapt și apărările formulate se contrazic reciproc, sub aspectul existenței faptei și a vinovăției.

Împrejurarea că inculpații fac relatări diferite cu privire la anumite circumstanțe ale faptei, care tind doar la atenuarea răspunderii penale și la diminuarea gravității participației proprii, nu constituie o contrarietate de interese.

I.C.C.J., s. pen., înch. nr. 3440 din 2 octombrie 2010, www.scj.ro

Prin încheierea de ședință din 30.09.2010, pronunțată de Curtea de Apel Galați, Secția penală, s-a dispus, în conformitate cu prevederile art. 155 și urm. C. proc. pen., prelungirea măsurii arestării preventive a inculpaților C.B. și C.N. pe o perioadă de 30 zile, cu începere de la 4.10.2010 până la 2.11.2010 inclusiv.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, au declarat recurs ambii inculpați, formulând critici de nelegalitate și netemeinicie,

Scanned with OKEN Scanner

după cum urmează: hotărârea primei instanțe a fost criticată pentru cauze de nulitate, invocându-se în acest sens, între altele, omisiunea de pronunțare asupra cererii de constatare a incompatibilității avocatului ales al inculpatului C.B. de a formula concluzii în cauză.

Examinând încheierea atacată în raport cu criticile formulate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că recursurile sunt nefondate, considerentele avute în vedere fiind următoarele:

Încheierea de dezbateri de la termenul din 29.09.2010 consemnează susținerile părților cu privire la posibilitatea legală a avocatului H.D. de a participa în cauză ca apărător ales al inculpatului C.B., după ce anterior asigurase asistență juridică în același dosar coinculpatului C.N. După ascultarea concluziilor părților, inclusiv a inculpatului C.N., care nu a formulat obiecții în legătură cu asistarea juridică a coinculpatului din cauză de către fostul său avocat ales, instanța a acordat cuvântul în dezbaterea cererii de prelungire a măsurii arestului preventiv, ceea ce înseamnă că, implicit, a soluționat incidentul procedural invocat. Faptul că asistența juridică a inculpatului C.B. a fost asigurată de avocatul H.D. semnifică, în fapt, că prima instanță a considerat că apărătorul în caz nu era incompatibil să formuleze concluzii în dosar.

În aprecierea Înaltei Curți de Casație și Justiție concluzia instanței este corectă.

Potrivit dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, constituie caz de incompatibilitate situația în care același avocat prestează activități de asistență juridică sau reprezentare pentru părți cu interese contrarii în aceeași cauză sau în cauze conexe sau când același avocat pledează împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase concrete ale pricinii. În speță, avocatul H.D. nu a acordat asistență juridică simultan celor doi coinculpați și nimic din actele dosarului nu sugerează existența vreunui conflict de interese între inculpați. Dimpotrivă, se apreciază că inculpații au interese comune în raport cu acuzațiile ce le sunt aduse, iar apărarea unuia dintre inculpați nu urmărește învinuirea celuilalt coinculpat sau invers, fapt demonstrat și de conținutul pledoariilor ce au fost formulate la judecata în primă instanță și în recurs.

Prin urmare, faptul că avocatul ales al inculpatului C.B. a fost și apărătorul recurentului-inculpat C.N. în procedura de emitere a mandatului de arestare inițial nu atrage incompatibilitatea respec-

Scanned with OKEN Scanner

tivului avocat de a formula concluzii în cauză, având în vedere şi că pledoaria avocatului nu a fost formulată împotriva inculpatului care îl consultase anterior în cauză, ci în contra cererii introduse de parchet privind prelungirea arestului preventiv.

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins, ca nefondate, recursurile declarate de recurenţii-inculpaţi.

60. Admiterea recursului inculpatului şi respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive. Data punerii în libertate a inculpatului

C. proc. pen., art. 155, art. 159 alin. (8)

În situaţia în care recursul formulat de inculpat este soluţionat în sensul admiterii, înainte de expirarea măsurii arestării preventive luate anterior, inculpatul va fi pus în libertate nu la data pronunţării soluţiei în recurs, ci la data expirării mandatului de arestare preventivă existent.

C.A. Iaşi, s. pen., înch. nr. 46 din 20 iunie 2007, portal.just.ro

Prin încheierea de şedinţă nr. 71 din 11.06.2007, pronunţată de Tribunalul Iaşi, a fost admisă propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Iaşi şi, în baza dispoziţiilor art. 155, art. 159 C. proc. pen., a fost prelungită durata măsurii arestării preventive a inculpatului C.F. pentru o durată de 30 zile, de la data de 23.06.2007 la 22.07.2007 inclusiv, fiind cercetat sub acuzaţia săvârşirii infracţiunii prevăzute de art. 20 raportat la art. 174 C. pen.

Recursul declarat de inculpatul C.F. a fost admis de Curtea de Apel Iaşi prin încheierea nr. 46 din 20.06.2007. A fost casată încheierea recurată şi, în rejudecare, s-a respins propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive a inculpatului C.F. S-a dispus punerea în libertate a inculpatului la expirarea duratei stabilite prin încheierea anterioară de şedinţă nr. 57 din 17.05.20007 a Tribunalului Iaşi, respectiv la data de 22.06.2007, ora 24:00.

Scanned with OKEN Scanner

61. Prelungirea măsurii arestării preventive. Stabilirea eronată a momentului de la care începe să curgă perioada de 30 de zile. Modificare în recurs. Neîncălcarea principiului *non reformatio in peius*

C. proc. pen., art. 155, art. 159

Prelungirea măsurii arestării preventive se poate dispune numai în continuarea duratei anterioare a arestului preventiv, iar nu de la data soluționării propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive. Nu este posibilă nici din punct de vedere logic şi nici din punct de vedere al scopului procedurii prelungirii măsurii arestării preventive, ce constă, între altele, în asigurarea caracterului neîntrerupt al arestului preventiv şi evitarea suprapunerii celor două perioade, cea existentă şi cea dispusă prin încheierea de prelungire.

Această eroare poate fi remediată în calea de atac a inculpatului, însă cu respectarea principiului *non reformatio in peius*. Astfel, marja de apreciere a instanței de control este limitată la stabilirea datei corecte de la care curge prelungirea măsurii arestării preventive, dar fără ca durata totală a prelungirii să depăşească data stabilită ca limită superioară de prima instanță.

C.A. Târgu Mureş, s. pen., dec. nr. 391/R din 17 august 2009, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Târgu Mureş, inculpatul R.R.G. a declarat recurs împotriva încheierii penale nr. 213/12.08.2009, pronunțată de judecătorul delegat de la Tribunalul Harghita.

Analizând recursul declarat prin prisma motivelor invocate, în limitele învestirii date de efectul devolutiv şi efectul neagravării situației în propria cale de atac, se reţin următoarele:

Prin încheierea penală nr. 213/12.08.2009, judecătorul delegat de la Tribunalul Harghita a admis propunerea procurorului şi a dispus prelungirea duratei măsurii arestării preventive a inculpatului R.R.G. pe o perioadă de 30 de zile, începând cu data de 17.08.2009, până la data de 15.09.2009.

Recursul declarat de inculpat împotriva acestei încheieri penale este fondat, urmând să fie admis, cu consecințele casării parțiale a hotărârii şi rejudecării cauzei în recurs, pentru motivele următoare:

În primul rând, instituția, specifică doar urmăririi penale, a prelungirii duratei măsurii arestării preventive a fost creată atât

Scanned with OKEN Scanner

pentru a răspunde în mod optim nevoilor bunei desfăşurări a procesului penal în faza preliminară judecăţii, cât şi, pe de o parte, pentru a satisface necesitatea supunerii detenţiei preventive a unui acuzat verificărilor periodice de legalitate şi oportunitate, efectuate de către judecător, iar, pe de altă parte, pentru a asigura caracterul neîntrerupt al arestării preventive. În acest sens, o dispoziţie de prelungire a duratei măsurii privative de libertate nu poate veni decât în continuarea perioadei arestării iniţiale sau a prelungirii anterioare, după caz, şi sub nicio formă prin suprapunere cu vechea perioadă de arestare.

În al doilea rând, amintim natura substanţială a termenelor interesând măsurile preventive, prevăzută de art. 188 C. proc. pen., potrivit căruia „(...) ziua la care începe şi cea la care se sfârşeşte termenul intră în durata acestuia".

În cauza de faţă, arestarea preventivă a inculpatului R.R.G. a fost dispusă de către judecătorul delegat prin încheierea penală nr. 199/20.07.2009, pentru 29 de zile, calculate începând cu data de 20.07.2009 şi până la data de 17.08.2009, astfel că o prelungire a acestei durate nu poate interveni decât din 18.08.2009, şi nu din 17.08.2009. În propunerea sa de prelungire a duratei arestării preventive a inculpatului, procurorul a omis să indice perioada, limitându-se doar să arate termenul solicitat. Totodată, cu prilejul soluţionării propunerii, judecătorul a omis să ceară lămuriri procurorului asupra perioadei, iar prin încheierea recurată a prelungit arestarea pentru 30 de zile, începând cu 17.08.2009, suprapunând astfel o zi peste termenul fixat anterior de judecător, la momentul luării măsurii privative de libertate.

Situaţia poate fi remediată în al doilea grad, în urma rejudecării, cu observarea şi a principiului neagravării situaţiei în propriul recurs, prin dispunerea prelungirii duratei măsurii arestării preventive a inculpatului R.R.G. pe o perioadă de 29 de zile, calculată începând cu data de 18.08.2009, până la data de 15.09.2009.

62. Prelungirea măsurii arestării preventive. Garantarea dreptului la apărare

C. proc. pen., art. 155, art. 159 alin. (7), art. 171

Nu există o încălcare a dreptului la apărare al inculpatului arestat preventiv faţă de care se solicită prelungirea măsurii arestării preventive, în condiţiile în care se asigură asistenţa

Scanned with OKEN Scanner

judiciară obligatorie a acestuia prin apărător din oficiu ca urmare a faptului că apărătorul ales, contactat telefonic prin grefa instanței în preziua ședinței de judecată, comunică că se află în imposibilitatea de a fi prezent în localitate în ziua judecării propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive.

Conform dispozițiilor art. 159 alin. (7) C. proc. pen., judecătorul soluționează propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive în termen de 24 de ore de la primirea dosarului. Dispozițiile de ansamblu ce reglementează procedura prelungirii impun judecarea cererii cu celeritate, condiții în care fiecare dintre părțile și participanții procesuali sunt ținuți să depună diligențele specifice propriului rol procesual, în cazul apărătorului ales, aceste îndatoriri constând fie în prezentarea sa personal, fie în asigurarea substituirii în ipoteza imposibilității obiective de a participa la ședința de judecată.

C.A. Iași, s. pen., dec. nr. 65 din 8 august 2007, portal.just.ro

Prin încheierea nr. 93 din 24.07.2007, pronunțată de Tribunalul Iași, a fost admisă propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive, formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași și, în consecință, în baza art. 155 și art. 159 C. proc. pen., s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive a inculpaților S.I.-V. și H.A.-M. pentru o perioadă de 30 zile. În pronunțarea acestei încheieri, judecătorul a reținut:

Legat de incidența dispozițiilor art. 197 alin. (2) teza a II-a C. proc. pen., ca urmare a încălcării garanției procedurale a dreptului la apărare (art. 6 C. proc. pen.), prin aceea că nu a fost asigurată asistența juridică obligatorie pentru data de 27.06.2007 [art. 171 alin. (2) C. proc. pen.], au fost numiți apărători din oficiu, deși nu erau îndeplinite condițiile prevăzute de art. 171 alin. (4^1) C. proc. pen., iar aceștia nu au beneficiat de un timp suficient și necesar pentru pregătirea apărării, s-au făcut următoarele precizări:

La data de 27.06.2007, instanța învestită în ultima zi de arest preventiv cu soluționarea propunerii de prelungire, a luat toate măsurile reclamate de necesitatea asigurării inculpatului S.I.-V. a dreptului la apărare: s-a contactat apărătorul ales, avocat M., care, însă, nu se afla în localitate și care nu a asigurat substituirea, s-au desemnat apărători din oficiu, cărora li s-a acordat un timp apreciat de instanță a fi suficient pentru a pune concluzii în cauza având ca obiect prelungirea stării de arest a inculpaților.

Scanned with OKEN Scanner

Lipsa apărătorului ales al inculpatului S.I.-V., urmată de o neasigurare a substituirii lui, poate fi apreciată ca nejustificată, dacă se au în vedere declarațiile inculpatului, în sensul că: în seara premergătoare analizării sesizării, acesta l-a contactat pe colaboratorul apărătorului ales, respectiv avocatul M.L., care l-a asigurat că va lua legătura cu un alt avocat pentru a se prezenta în data de 27.06.2007; în arealul de circumstanțe în care a intervenit refuzul de a-şi exercita mandatul de avocat din oficiu din partea avocatului D., după ce, în prealabil, instanța i-a acordat un termen de trei ore pentru a studia dosarul şi a pune concluzii pe propunerea Parchetului, acest refuz nu poate fi apreciat altfel decât şicanatoriu, intervenit după o discuție cu apărătorul ales al inculpatului S.I.-V. şi prin care se urmărea expirarea termenului de arest preventiv şi constatarea ca încetată de drept a acestei măsuri față de inculpatul S.I.-V.; paradoxal, al doilea avocat din oficiu desemnat de Baroul I. a fost avocatul M.L., colaborator al avocatului ales M., căruia instanța i-a acordat 30 minute pentru a studia dosarul, în condițiile în care apărătorul din oficiu l-a substituit pe avocatul ales al inculpatului S.I.-V. în alte două rânduri, ceea ce conduce la concluzia cunoaşterii suficiente a dosarului de urmărire penală, iar în condițiile discutării doar a măsurii preventive, această perioadă acordată apare ca suficientă; atitudinea acestui de-al doilea avocat din oficiu a fost o continuare a celei dintâi manifestări, precizând că nu poate pune concluzii în cauză decât prin încălcarea legii şi a Convenției europene a drepturilor omului.

În urma radiogramei celor petrecute în data de 27.06.2007, se poate concluziona că inculpatul S.I.-V. nu a fost privat de dreptul la apărare: apărătorul ales avea cunoştință de cauza aflată pe rolul Tribunalului Iaşi; apărătorul ales nu a dorit să asigure substituirea, dată fiind perioada foarte scurtă în care instanța urma să soluționeze propunerea de prelungire a măsurii preventive, în caz contrar fiind nevoită să constate ca încetată de drept această măsură; din modul de acțiune atât a avocatului ales (avocatul M.), cât şi a avocatului din oficiu (avocatul M.L.), colaborator al avocatului ales, rezultă în mod indubitabil că aceştia au înțeles să reprezinte interesele inculpatului S.I.-V., în sensul de a depune toate diligențele, prin acțiuni speculative, de ordin procedural penal, în scopul punerii în libertate a inculpatului; această atitudine, în special a avocatului din oficiu prezent, echivalează tot cu o apărare asigurată inculpatului în sensul diferit celui dorit de instanță. Este legitim să

Scanned with OKEN Scanner

se aştepte de la aceştia să contribuie la administrarea corespunzătoare a actului de justiţie. Rolul instanţelor şi al preşedintelui de complet este să conducă procedurile astfel încât să garanteze conduita adecvată, să evalueze relevanţa şi utilitatea unui argument al apărării, comportamentul efectiv al celor care exercită apărarea fiind dincolo de acest rol. Pe de altă parte, instanţa a ţinut să îşi exprime punctul de vedere cu privire la presupusa încălcare a dreptului la apărare al inculpatului S.I.-V., deşi aceleaşi încălcări ale dispoziţiilor procedurale penale au fost invocate cu ocazia recursului promovat împotriva încheierii din data de 27.06.2007, recurs prin care a fost menţinută această încheiere, instanţa putând face doar trimitere la acest aspect.

Încheierea astfel pronunţată a fost recurată de inculpaţii S.I.-V. şi H.A.-M.

Examinând actele şi lucrările dosarului, Curtea constată că recursul este nefondat.

Potrivit dispoziţiilor art. 113 alin. (1) din Statutul profesiei de avocat, dreptul acestuia de a asista, a reprezenta şi a exercita orice alte activităţi specifice profesiei se naşte din contractul de asistenţă juridică încheiat în formă scrisă între avocat şi client ori mandatarul acestuia. Forma, conţinutul şi efectele acestuia sunt stabilite de statut conform anexei 1. Faţă de organele judiciare şi, implicit, de instanţele de judecată, dovada contractului de asistenţă juridică se face prin împuternicire avocaţială. Din examinarea dosarului penal al Tribunalului Iaşi, în care s-a pronunţat încheierea nr. 79/27.06.2007, se constată că avocatul M. nu a depus împuternicire avocaţială şi nici contract de asistenţă juridică, spre a face dovada legitimităţii exercitării calificate a dreptului la apărare conferit inculpatului. De asemenea, din verificarea dosarelor de urmărire penală, cât şi a celor de instanţă, nu s-a făcut dovada existenţei împuternicirii avocaţiale ca mandat general pentru organele de anchetă penală sau instanţele de judecată, pentru a se stabili întinderea puterilor pe care clientul i le conferă avocatului.

Potrivit art. 6 C. proc. pen. şi art. 6 paragraful 3 lit. c) din Convenţia europeană a drepturilor omului, dreptul la apărare este garantat învinuitului sau inculpatului în tot cursul procesului penal. Acuzatul poate fi asistat de un apărător la alegerea sa sau beneficiază de serviciile unui avocat numit din oficiu, conform dispoziţiilor art. 171 alin. (2) C. proc. pen. În acest context judecătorul a luat măsurile ce se impuneau privind asigurarea dreptului la apărare

Scanned with OKEN Scanner

al inculpatului în persoana unui avocat din oficiu numit de Baroul I., fiind astfel respectate dispozițiile art. 171 alin. (4) C. proc. pen.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că unui acuzat, care nu are posibilitatea să recurgă la serviciile unui avocat, i se recunoaşte dreptul la asistență juridică gratuită, asistență ce este asigurată de un avocat din oficiu, atunci când interesele unei bune administrări a justiției impun prezența unui apărător (C.E.D.O., 25.04.1983, *Pakelli c. Germania*).

Carențele unei apărări a avocatului desemnat din oficiu nu pot fi imputate instanței, câtă vreme modul cum este condusă apărarea rămâne atributul celui interesat şi al apărătorului său. În mod corect a reținut judecătorul, prin considerentele încheierii recurate, în sensul că rolul instanțelor de judecată şi al preşedintelui de complet este de a conduce procedurile astfel încât să garanteze o conduită adecvată, să evalueze relevanța şi utilitatea unui argument al apărării, iar comportamentul efectiv al celor care exercită apărarea se află dincolo de acest rol. Articolul 197 alin. (2) C. proc. pen. aşază sub protecția sancțiunii nulității absolute dispozițiile procedurale relative la asistarea inculpatului de către apărător, atunci când aceasta este obligatorie potrivit legii, ceea ce nu este cazul în speța de față.

Nu se poate reține nici susținerea potrivit căreia avocatul desemnat din oficiu nu a avut timpul necesar pentru pregătirea apărării. Cu delegația nr. 6133 din 27.06.2007, la ora 13:50, Baroul I. a desemnat ca apărător din oficiu pe avocatul M.L. Judecătorul a reluat cauza la orele 15:55, aspect ce rezultă din practicaua încheierii întocmite la 27.06.2007. Conform împuternicirii datate 25.04.2007 şi 29.04.2007, Societatea de Avocați M.&Asociații, prin avocatul coordonator M.F., a fost angajată de inculpatul S.I.-V. să exercite activitățile prevăzute de art. 3 din Legea nr. 51/1995 în dosarul penal nr. 235/P/2007 în fața organelor de poliție, a parchetului de pe lângă Tribunalul Iaşi şi a Tribunalului Iaşi. Deşi inexistentă împuternicirea avocațială a apărătorului M., acesta l-a desemnat pe avocatul M.L. să îl substituire în fața Parchetului de pe lângă Tribunalul Iaşi.

În aceste condiții, față de timpul acordat de judecător pentru pregătirea apărării, avându-se în vedere şi asistența anterior acordată, în cauză au fost respectate dispozițiile procesuale penale înscrise în alin. (4) al art. 171 C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

63. Prelungirea duratei măsurii arestării preventive. Menținerea temeiurilor inițiale

C. proc. pen., art. 155

Arestarea preventivă a inculpatului dispusă de instanță poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate sau dacă există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate.

Instanța învestită cu soluționarea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive este ținută să analizeze împrejurarea dacă temeiurile de fapt şi de drept avute în vedere la luarea măsurii arestării se mențin şi impun în continuare privarea de libertate sau dacă au intervenit temeiuri noi care să impună în continuare cercetarea inculpatului în stare de arest preventiv. În cadrul acestei analize vor fi luate în considerare pericolul social concret pe care îl reprezintă lăsarea în libertate a inculpatului, precum şi multitudinea şi complexitatea actelor de urmărire penale ce urmează a se efectua în cauză.

C.A. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 108 din 29 martie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea de şedință din data de 17.03.2010, Tribunalul Bucureşti, Secția a II-a penală, a admis sesizarea Ministerului Public – D.I.I.C.O.T. În temeiul art. 155 şi urm. C. proc. pen., a admis propunerea de prelungire a arestării preventive formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.I.I.C.O.T. şi a dispus prelungirea duratei arestării preventive a inculpatului O.I.D. pe o perioadă de 30 zile.

Pentru a dispune astfel, Tribunalul a reținut că s-a dispus începerea urmăririi penale față de inculpatul O.D.I. pentru săvârşirea infracțiunilor de trafic ilicit de droguri de mare risc şi trafic ilicit internațional de droguri de mare risc, fapte prevăzute şi pedepsite de art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000 şi art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000, totul cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că în noaptea de 18/19.02.2010 acesta a introdus în România, prin Punctul de trecere a frontierei B., județul D., cantitatea de aproximativ 90 kg heroină, pe care a transportat-o cu autotrenul marca M., a capului tractor şi a semiremorcii până la punctul de trecere a frontierei V., județul A., unde, în data de 19.02.2010, a fost depistat de către autoritățile române având he-

Scanned with OKEN Scanner

roina disimulată în două butelii de la sistemul de frânare a semiremorcii, drog ce urma să ajungă în țări din Europa de Vest, posibil în Belgia sau Germania.

Din probele administrate în cauză rezultă că, la data de 18.02.2010, inculpatul O.D.I. a condus singur acest autotren pe teritoriul Bulgariei, de la Sofia la Plovdiv, unde la firma xxx a încărcat în semiremorcă diferite mărfuri (şampon, baxuri carton, role hârtie igienică, săpun, pastă de dinți s.a.), ajutoare umanitare pentru Haiti, cu o greutate totală de 16473,6 kg şi o valoare de 16727,04 euro, pe care urma să o transporte la A., Belgia. În aceeaşi zi, inculpatul O.D.I. a plecat singur cu autotrenul spre destinație, ajungând în jurul orelor 24:00 la Punctul de trecere a frontierei B. şi a introdus heroina în România, apoi a continuat traseul prin țara noastră până în localitatea C., județul C.S., unde a rămas până a doua zi, 19.02.2010, iar în jurul orei 18:00 a continuat traseul spre Punctul de frontieră V., județul Arad, pentru a trece granița în Ungaria. În acest punct de trecere a frontierei autotrenul condus de inculpatul O.D.I. a fost controlat de autoritățile române.

Din procesul-verbal de depistare a acestui inculpat cu heroină asupra sa, precum şi din declarațiile martorilor asistenți rezultă că inculpatul O.D.I., la începutul controlului, era relaxat, cooperant, dar în momentul în care a fost adus câinele specializat în depistarea drogurilor şi acesta s-a oprit la roțile din spate a remorcii, semnalând că în buteliile de la sistemul de frânare există droguri, brusc inculpatul şi-a schimbat comportamentul devenind agitat şi necooperant. În aceste condiții s-a procedat la demontarea celor două butelii de la sistemul de frânare din spatele semiremorcii şi în una dintre acestea s-au găsit 83 pachete cu heroină, iar în cea de a doua butelie s-au găsit 91 de pachete cu heroină, cu o greutate medie de aproximativ 500 grame/pachet.

Din raportul de constatare tehnico-ştiințifică nr. 917033 din 03.03.2010 a Laboratorului Central de Analiză a Drogurilor din cadrul I.G.P.R. – Direcția de Combatere a Criminalității Organizate rezultă că, în cei doi cilindri – corpuri metalice, respectiv cele două butelii de la sistemul de frânare din spatele semiremorcii, a fost ascunsă cantitatea totală netă de 85,64903 kg heroină. Valoare medie a acestei cantități de heroină, la preț en-gros pe piața românească este de aproximativ 1,2 milioane euro, iar pe

Scanned with OKEN Scanner

piața din țările din Europa de Vest, este de aproximativ 2,142 milioane euro.

Examinând ansamblul actelor și lucrărilor existente la dosarul cauzei, Tribunalul a reținut următoarele:

Dispozițiile art. 155 și urm. C. proc. pen. constituie sediul legislativ al cauzei penale de față. Din analiza dispozițiilor legale enunțate, Tribunalul a reținut că arestarea preventivă a inculpatului dispusă de instanță poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate sau dacă există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate. Prin urmare, ceea ce este de analizat de către instanța învestită cu soluționarea unei propuneri privind prelungirea duratei măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale este împrejurarea dacă temeiurile de fapt și de drept avute în vedere la luarea măsurii arestării se mențin și impun în continuare privarea de libertate sau dacă au intervenit temeiuri noi care să impună în continuare cercetarea inculpatului în stare de arest preventiv. Raportând aceste dispoziții legale asupra cauzei penale de față, Tribunalul, examinând actele și lucrările dosarului, apreciază că temeiurile care au determinat arestarea inițială a inculpatului din cauza penală de față, reglementate de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., subzistă și nu s-a constatat existența unor împrejurări noi care să determine schimbarea acestora.

Astfel, s-a constatat că există indicii temeinice, precum și probe din care rezultă că inculpatul a săvârșit faptele pentru care este cercetat, pedeapsa prevăzută de lege pentru faptele săvârșite este mai mare de 4 ani închisoare și că lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta pericol concret pentru ordinea publică, având în vedere și circumstanțele reale ale faptei, fiind întrunite astfel cumulativ dispozițiile art. 136 alin. ultim și art. 143 alin. (1) raportate la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Cu privire la indiciile temeinice și probele din care rezultă că inculpatul a săvârșit faptele pentru care este cercetat, Tribunalul a avut în vedere în acest sens actele aflate la dosarul de urmărire penală și care formează un amplu ansamblu probator din care rezultă indicii temeinice că inculpații au săvârșit faptele pentru care sunt cercetați. Cât privește pericolul concret pentru ordinea publică, acesta rezultă din natura și modalitatea concretă de comitere a infracțiunii, gravitatea deosebită a acesteia, din circumstanțele perso-

Scanned with OKEN Scanner

nale ale inculpatului, fiind îndeplinite dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Astfel, reținându-se pericolul social concret pe care îl reprezintă lăsarea în libertate a inculpatului, astfel cum a fost motivat mai sus, ținând seama și de multitudinea și complexitatea actelor de urmărire penală ce urmează a se efectua în cauză și în considerarea cărora se solicită prelungirea duratei măsurii arestării preventive (enumerate în referatul Parchetului), având în vedere și împrejurarea că inculpatul O.D.I. este cetățean străin, în cazul acestuia existând pericolul părăsirii teritoriului României, iar în prezent, fenomenul infracțional atinge cote alarmante, iar fapte de natura acelora sub aspectul cărora este cercetat inculpatul cunosc o creștere îngrijorătoare, Tribunalul a apreciat că există motive temeinice de a se crede în necesitatea prelungirii duratei măsurii arestării preventive luate față de inculpat pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, în scopul administrării tuturor probelor pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele în vederea aflării adevărului.

Față de cele expuse anterior, Tribunalul a constatat că temeiurile avute în vedere la emiterea mandatului de arestare preventivă față de inculpatul O.D.I., și anume art. 136 alin. ultim, art. 143 alin. (1) și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., se mențin și nu s-a constatat intervenția unor împrejurări noi de natură a determina schimbarea acestora.

Astfel fiind, văzând și dispozițiile art. 155 și urm. C. proc. pen., a admis propunerea formulată de Ministerul Public și a dispus prelungirea duratei măsurii arestării preventive a inculpatului pe o perioadă de 30 de zile.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul O.D.I.

Analizând încheierea recurată prin prisma criticilor formulate, dar și din oficiu, sub toate aspectele de fapt și de drept, Curtea a constatat că recursul este nefondat.

Prima instanță a apreciat în mod corect că se impune prelungirea măsurii arestării preventive dispuse față de inculpatul O.D.I., având în vedere că în speță există probe și indicii temeinice, în sensul art. 143 C. proc. pen., care să justifice presupunerea rezonabilă că acesta a săvârșit infracțiunea pentru care este cercetat (trafic internațional de droguri de mare risc). În mod corespunzător este întrunit în mod cumulativ și cazul prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 356/2006, întrucât pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea comisă este

Scanned with OKEN Scanner

mai mare de 4 ani şi există probe că lăsarea în libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Acest pericol este evidenţiat de modul şi împrejurările săvârşirii faptei, de gravitatea deosebită a acesteia, determinată de natura şi valorile sociale lezate, de cantitatea ridicată a heroinei, aspecte care în mod evident trezesc un sentiment de insecuritate în rândul opiniei publice.

Faptul că există dubii cu privire la stabilirea vinovăţiei recurentului-inculpat O.D.I., invocată de către apărare, nu constituie obiect de analiză şi cenzură al recursului, fiind suficient la acest moment să existe cel puţin indicii temeinice în privinţa existenţei faptei şi a autorului acestora, aspect îndeplinit şi evidenţiat anterior, inculpatul fiind depistat transportând cantitatea de heroină cu autotirul ce îi aparţine.

Drept urmare, apreciind că se impune prelungirea stării de arest a recurentului-inculpat în vederea îndeplinirii activităţilor de urmărire penală enumerate în referatul parchetului, Curtea, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondat, recursul declarat de inculpat.

64. Prelungirea măsurii arestării preventive. Starea de sănătate a inculpatului. Relevanţă

C. proc. pen., art. 139^{1} [1], art. 155, art. 156

Starea de sănătate precară a inculpatului faţă de care se solicită prelungirea duratei arestării preventive, invocată şi la momentul prelungirii anterioare a măsurii, însă nedovedită prin niciun act medical, nu poate constitui un argument suficient de puternic în sprijinul diminuării stării de pericol social al persoanei inculpatului.

Legiuitorul, preocupat de respectarea dreptului la viaţă şi a integrităţii fizice şi psihice a persoanelor ce fac subiectul mă-

[1] Articolul 139^{1} a fost completat de art. I pct. 3 din O.U.G. nr. 60/2006 (M. Of. nr. 764 din 6 septembrie 2006), cu următorul conţinut: „(1) În cazul în care, pe baza actelor medicale, se constată că cel arestat preventiv suferă de o boală care nu poate fi tratată în reţeaua medicală a Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor, administraţia locului de deţinere dispune efectuarea tratamentului sub pază permanentă în reţeaua medicală a Ministerului Sănătăţii Publice. Motivele care au determinat luarea acestei măsuri sunt comunicate de îndată procurorului, în cursul urmăririi penale, sau instanţei de judecată, în cursul judecăţii".

Scanned with OKEN Scanner

surilor prevenite privative de libertate, a instituit posibilitatea efectuării tratamentului medical sub pază permanentă, în reţeaua Ministerului Sănătăţii Publice, dacă, pe baza actelor medicale pertinente, se constată că cel arestat preventiv suferă de o boală ce nu poate fi tratată în reţeaua medicală a Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor.

C.A. Prahova, înch. pen. nr. 609 din 6 septembrie 2006, portal.just.ro

Prin încheierea penală nr. 609/06.09.2006, Curtea de Apel Prahova a respins, conform art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., recursurile formulate de inculpaţii I.B.Ş., B.Ş.L., N.P.F. şi V.M., toţi aflaţi în stare de arest preventiv. În considerentele hotărârii s-au reţinut următoarele:

Prin încheierea pronunţată în şedinţa din camera de consiliu din 01.09.2006 de Tribunalul Prahova, s-a admis sesizarea D.I.I.C.O.T – Serviciul Teritorial Ploieşti şi, în baza dispoziţiilor art. 155 şi urm. C. proc. pen., s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive a inculpaţilor I.B.Ş., N.P.F. şi B.Ş.L., pentru o perioadă de câte 20 de zile, iar pentru inculpatul V.M., pentru o perioadă de 21 de zile. Pentru a pronunţa această încheiere, prima instanţă a reţinut următoarele:

Prin încheierea nr. 47/09.07.2006, Tribunalul Prahova a dispus arestarea preventivă pe o perioadă de 29 de zile a inculpaţilor N.P.F. şi B.Ş.L., reţinându-se că aceştia sunt cercetaţi pentru săvârşirea infracţiunilor de trafic de persoane, prevăzută de art. 12 alin. (1) şi (2) lit. a din Legea nr. 678/2001, trafic de minori, prevăzută de art. 13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 şi art. 7 pct. 1 din Legea nr. 39/2003, constând în aceea că în perioada 2002-2004, în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale, au recrutat un număr de şapte tinere, dintre care una minoră, pe care sub promisiunea asigurării unor locuri de muncă bine plătite, le transportau în Spania, în scopul exploatării sexuale în cluburi de noapte. De asemenea, s-a mai reţinut că împreună au iniţiat şi constituit un grup infracţional organizat, acţionând în vederea săvârşirii infracţiunii de trafic de persoane în scopul obţinerii unui folos material. Pentru aceste considerente, instanţa a apreciat că se impune luarea măsurii arestării preventive a inculpaţilor, măsură considerată necesară pentru buna desfăşurare a procesului penal, având în vedere împrejurările concrete în care a fost săvârşită infracţiunea.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, s-a considerat că sunt îndeplinite cerințele dispozițiilor art. 143 C. proc. pen. şi art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., în sensul că există indicii temeinice că inculpații au comis faptele pentru care sunt cercetați, în sensul că infracțiunea pentru care sunt cercetați cei doi inculpați este pedepsită de lege cu închisoarea mai mare de 4 ani şi există probe certe că lăsarea lor în libertate prezintă pericol concret pentru ordinea publică, concretizat prin pericolul deosebit al faptelor comise de inculpați şi impactul negativ pe care îl au asupra societății civile neluarea măsurilor ce se impun de către organele abilitate.

Prezenți în şedința din camera de consiliu din data de 01.09.2006, fiecare dintre inculpați, personal, dar şi prin intermediul apărătorilor aleşi sau desemnați din oficiu, au solicitat cercetarea lor în continuare în stare de libertate.

În ceea ce îl priveşte pe inculpatul N.P.F., acesta a invocat motive de sănătate, arătând că, deşi a suferit o operație la glezna piciorului drept, mai sunt necesare şi alte intervenții chirurgicale pentru însănătoşirea acestei zone a corpului său, intervenții ce s-ar putea face cu un grad mai ridicat de profesionalism într-un spital civil. Această apărare a invocat-o inculpatul şi în momentul când s-a dispus prelungirea anterioară, însă de la acea dată şi până în prezent nu a depus la dosarul cauzei niciun act medical, nesolicitând cel puțin efectuarea unei expertize medico-legale din care să rezulte că tratamentul nu ar putea fi efectuat în regim de detenție, ci într-o unitate sanitară civilă. Ținând cont de această situație, cât şi de faptul că temeiurile ce au fost avute în vedere la data arestării preventive nu s-au schimbat, se impune prelungirea măsurii arestării preventive, însă numai pe durata de 20 zile.

Referitor la inculpatul I.B.Ş., acesta a solicitat cercetarea sa în stare de libertate, întrucât are lipsă o parte dintre membrele inferioare, iar proteza pe care o are ataşată îl pune practic în imposibilitate de a se supune rigorilor regimului de detenție, dar şi faptul că acea proteză urmează să mai fie îmbunătățită, cel mai bine acest lucru având loc dacă s-ar afla în stare de libertate. De asemenea, acest inculpat a învederat că nu sunt întrunite, în ceea ce-l priveşte, condițiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., întrucât una dintre persoanele pe care a traficat-o urma să-i devină soție, iar cealaltă era analfabetă, lucru ce rezultă şi din declarațiile aflate la dosarul cauzei, unde aceasta la semnătură a pus degetul. Referitor la acest inculpat, se constată că subzistă temeiurile care au fost avute în

Scanned with OKEN Scanner

vedere la momentul luării măsurii arestării preventive, iar în cauză urmează a fi efectuate cercetări privitor la apartenența sa la un grup organizat, infracțiunile prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003, precum și posibilitatea comiterii uneia dintre infracțiunile din Legea nr. 656/2002. Deşi a invocat anumite aspecte medicale, numai printr-o expertiză medicală se poate stabili dacă inculpatul suportă rigorile regimului de detenție sau nu.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs cei patru inculpați.

Curtea, examinând încheierea recurată în raport de actele şi lucrările dosarului, de criticile formulate, dar şi din oficiu, sub toate aspectele de fapt şi de drept, conform art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., constată că recursurile sunt nefondate, din considerentele ce se vor arăta în continuare:

Conform art. 155 C. proc. pen., arestarea inculpaților poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate. Din analiza probatoriilor efectuate până în prezent, Curtea constată că arestarea preventivă a inculpaților s-a dispus întrucât în privința acestora există indicii temeinice că au săvârşit infracțiunile de trafic de persoane, prevăzută de art. 12 alin. (1) şi (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, trafic de minori, prevăzută de art. 13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 şi art. 7 pct. 1 din Legea nr. 39/2003, constând în aceea că în perioada 2003-2005, în baza aceleiaşi rezoluții infracționale, s-au constituit într-un grup infracțional organizat având ca scop traficul de persoane, printre care şi minore, pe care, cu promisiunea de a le asigura locuri de muncă bine plătite, le transportau în Spania în scopul exploatării sexuale în cluburi de noapte.

Soluția de prelungire a arestării preventive e corectă şi în privința recurenților-inculpați I.B.Ş. şi N.P.F., din considerentele anterior expuse şi față de împrejurarea că nu există încă o expertiză medico-legală care să constate că boala de care aceştia suferă nu poate fi tratată în rețeaua medicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor, situație în care, față de dispozițiile art. 136 alin. (6) C. proc. pen., se impunea cercetarea acestora în stare de libertate.

Din considerentele expuse, Curtea constată că încheierea recurată e temeinică şi legală, astfel încât, în baza art. 385^{15} alin. (1)

Scanned with OKEN Scanner

pct. 1 lit. b) C. proc. pen. raportat la art. 140^3 C. proc. pen., a respins recursurile declarate de inculpați, ca nefondate.

Notă. Dispozițiile fostului art. 148 alin. (1) lit. h) C. proc. pen., avute în vedere ca temei de arestare în prezenta cauză, au fost preluate în redactarea actuală a art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., cu majorarea limitei minime de pedeapsă de la 2 la 4 ani. Față de natura infracțiunilor din speță, condiția limitei de pedeapsă este îndeplinită și din perspectiva actualei reglementări, iar argumentele instanțelor de fond și respectiv de recurs își păstrează valabilitatea.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul al IV-lea. Măsuri preventive neprivative de libertate

65. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi țara. Condiția existenței indiciilor temeinice în sensul săvârșirii cu vinovăție a faptei penale

C. proc. pen., art. 143 alin. (1), art. 145[1]

Luarea oricăreia dintre măsurile preventive neprivative de libertate, reglementate de dispozițiile art. 145 sau art. 145[1] C. proc. pen., este condiționată de existența datelor şi indiciilor temeinice în sensul săvârşirii unei fapte penale.

În măsura în care instanța ajunge la concluzia că nu este îndeplinită una dintre condițiile esențiale pentru existența infracțiunii, nu poate lua nicio măsură preventivă.

În ipoteza în care sunt întrunite exigențele art. 143 alin. (1) C. proc. pen., luarea uneia dintre măsurile prevăzute de art. 145 sau art. 145[1] C. proc. pen. nu este condiționată de eventualul pericol social al inculpatului, instanța de fond analizând însă oportunitatea acestei măsuri.

C.A. Bucureşti, s. I pen., dec. nr. 1003 din 24 iunie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea de şedință din 19.06.2010, pronunțată de Tribunalul Bucureşti, Secția I-a penală, în baza art. 145 C. proc. pen., s-a luat măsura obligării de a nu părăsi țara, respectiv teritoriul României, începând din data de 21.06.2010 şi până la data rămânerii definitive a hotărârii ce se va pronunța în speță, față de inculpații: F.A şi M.R.

Pentru a dispune astfel, Tribunalul a reținut că, prin ordonanța din data de 22.05.2010, față de inculpații F.A. şi M.R., a fost dispusă de către procuror luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara, pe o durată de 30 zile, începând cu data de 22.05.2010, până la data de 20.06.2010, inclusiv.

A arătat Tribunalul că, potrivit Deciziei nr. 76 din 5.11.2007 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Secțiile Unite, pronunțată în

Scanned with OKEN Scanner

soluționarea unui recurs în interesul legii, s-a stabilit că dispozițiile art. 145 şi art. 145[1] C. proc. pen. se interpretează în sensul că măsurile preventive referitoare la obligarea de a nu părăsi localitatea sau țara dispuse sau prelungite fie de procuror, fie de judecător, în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanței prin rechizitoriu, nu pot fi prelungite sau menținute de către instanța de judecată, urmând a fi discutată luarea acestora, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 alin. (1) C. proc. pen.

Tribunalul a constatat că, în privința inculpaților, sunt întrunite la acest moment procesual exigențele art. 143 alin. (1) C. proc. pen. şi s-a arătat că luarea față de inculpați a măsurii obligării de a nu părăsi țara se justifică prin prisma dispozițiilor art. 136 C. proc. pen., corespunzând scopului procesului penal şi asigurând condițiile bunei administrări a cauzei. S-a apreciat de către Tribunal că luarea acestei măsuri urmăreşte, de asemenea, ocrotirea ordinii publice şi, având în vedere natura acesteia, faptul că nu are un caracter privativ de libertate, limitând inculpaților posibilitatea de a părăsi țara, ingerința adusă dreptului de deplasare al acestora este întru totul justificată şi proporțională cu scopul urmărit.

Împotriva încheierii Tribunalului au declarat recurs inculpații F.A. şi M.R.

Analizând actele şi lucrările dosarului, în raport cu motivele astfel invocate, precum şi din oficiu, Curtea constată că recursurile cu care a fost sesizată sunt nefondate, pentru considerentele ce se vor arăta în cele ce urmează:

Prin rechizitoriul nr. 146/P/2010 din 16.06.2010 al Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., au fost trimişi în judecată inculpații F.A şi M.R., față de care în cauză a fost dispusă măsura obligării de a nu părăsi țara, pentru săvârşirea infracțiunii de luare de mită în forma prevăzută şi pedepsită de art. 254 alin. (2) C. pen. raportat la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000.

Din analiza actelor efectuate până la acest moment procesual, se constată că, în mod legal, s-a apreciat că luarea măsurii preventive a obligării inculpaților de a nu părăsi țara se impune pentru o mai bună desfăşurare a procesului penal, fiind îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Astfel, în sensul art. 143 alin. (1) C. proc. pen., există probe şi indicii temeinice care formează presupunerea rezonabilă că inculpații au comis infracțiunea de luare de mită, pentru care au fost trimişi în judecată, relevante fiind declarațiile şi de-

Scanned with OKEN Scanner

nunțul lui D.M., ce se coroborează cu procesul-verbal de prindere în flagrant a inculpaților, împrejurare cu ocazia căreia s-a găsit asupra acestora suma ce formează obiectul infracțiunii de corupție. De asemenea, Curtea are în vedere procesul-verbal de înseriere a bancnotelor, înregistrarea ambientală efectuată cu ocazia întâlnirii denunțătorului cu cei doi recurenți, precum și declarațiile acestora din data de 22.05.2010, dar și pe cele ale martorilor audiați în cauză.

Articolul 143 C. proc. pen. prevede că măsura preventivă poate fi dispusă dacă sunt probe sau indicii temeinice că persoana cercetată a comis o faptă prevăzută de legea penală. Trebuie menționat că, la acest moment, nu se verifică vinovăția sau nevinovăția inculpaților, ci doar dacă din dovezile administrate rezultă indicii temeinice care să justifice luarea unei măsuri preventive. Infracțiunea de luare de mită este o faptă ce se consumă odată cu realizarea oricăreia dintre cele patru modalități normative ale elementului material. În cauză, rezultă explicit și necontestat că între inculpați, ca apărători ai respectării legii, și denunțător au existat întâlniri și convorbiri, că denunțătorul a fost oprit în trafic, dar și împrejurarea că față de acesta nu s-a luat nicio sancțiune. Toate aceste considerente conduc la constatarea că, în raport de probele administrate până la acest moment, este justificată luarea unei măsuri preventive.

În plus, Curtea arată că măsura obligării de a nu părăsi țara, ca alternativă legală la arestarea preventivă, oferă suficiente garanții, prin obligațiile care pot fi impuse pe durata ei, pentru a asigura supravegherea eficientă a comportamentului social viitor al inculpaților-recurenți, prezența lor în fața instanței de judecată și corecta administrare a probatoriului cauzei, eventuala încălcare a obligațiilor respective expunându-i pe aceștia riscului de a fi arestați preventiv, în condițiile legii.

Astfel fiind, Curtea a respins ca nefondate recursurile declarate de inculpați.

66. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea în cursul judecății. Caracterul public al ședinței

C. proc. pen., art. 136, art. 143, art. 145

După învestirea sa prin rechizitoriu, instanța de judecată poate lua față de inculpați una dintre măsurile prevăzute de

Scanned with OKEN Scanner

art. 145 sau art. 145[1] C. proc. pen., independent de faptul că în cursul urmăririi penale procurorul a luat sau nu față de inculpați o astfel de măsură.

Nu prezintă relevanță dacă la data învestirii instanței sau la data discutării luării acestei măsuri, durata obligației de a nu părăsi țara sau localitatea, luată anterior de către procuror, a expirat, întrucât nu există o dispoziție legală care să interzică luarea unei măsuri preventive neprivative de libertate după încetarea măsurii luate anterior.

Instanța este, într-o astfel de ipoteză, îndreptățită legal să dispună măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, întrucât această discuție are loc într-o fază procesuală distinctă în cadrul căreia s-a apreciat asupra luării măsurii. Măsura preventivă dispusă de Parchet nu mai poate fi menținută sau prelungită după momentul învestirii instanței prin rechizitoriu, însă, din oficiu, instanța de judecată poate să se pronunțe cu privire la luarea ori nu a acesteia.

În lipsa unor dispoziții exprese, şedința de judecată are caracter public şi este necesară legala citare a inculpaților.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 4128 din 9 decembrie 2009, www.scj.ro

Prin încheierea din 2.12.2009, Curtea de Apel Bucureşti, Secția I penală, a dispus, în baza art. 136, art. 143 şi art. 145[1] raportat la art. 145 C. proc. pen., luarea măsurii obligării de a nu părăsi țara față de patru inculpați, printre care şi inculpatul M.E.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut prin rechizitoriul nr. 207/P/2009 din 26.11.2009 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., printre alți inculpați, a fost trimis în judecată şi inculpatul M.E. pentru săvârşirea infracțiunii de dare de mită, prevăzută de art. 255 alin. (2) raportat la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, constând în aceea că, în luna septembrie 2009, a remis inculpatului R.D., judecător în cadrul Tribunalului Prahova, prin intermediul inculpatei P.V.I., suma de 20.000 euro pentru a dispune punerea în libertate a inculpatului P.F.N., cercetat în stare de arest preventiv în dosarul D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Ploieşti aflat pe rolul Tribunalului Prahova pentru judecarea fondului cauzei.

Prin ordonanța nr. 207 din 4.11.2009, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A. a dispus față de inculpatul M.E. măsura obligării de a nu părăsi țara pe o perioadă de 30 de zile, de la 4.11.2009 până la 3.12.2009 inclusiv, pentru săvâr-

Scanned with OKEN Scanner

şirea infracţiunii arătate mai sus şi pentru care a şi fost trimis în judecată prin rechizitoriul din 26.11.2009.

Învestită cu judecarea cauzei, Curtea de Apel Bucureşti, din oficiu, a examinat măsura preventivă dispusă faţă de inculpat de către procuror şi a constatat că se impune luarea acestei măsuri şi de către instanţa de judecată.

Curtea a constatat că în cauză sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 136, art. 143 şi art. 145^1 C. proc. pen. cu trimitere la art. 145 C. proc. pen., din probele administrate rezultând că există indicii temeinice care să facă rezonabilă presupunerea că inculpatul a săvârşit infracţiunea pentru care este trimis în judecată. Ca urmare, având în vedere aceste aspecte, textele de lege arătate şi Decizia nr. 76/2007 a Secţiilor Unite ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, pronunţată într-un recurs în interesul legii, Curtea a dispus luarea faţă de inculpat a măsurii obligării de a nu părăsi ţara, prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen.

În termen legal, împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul M.E., criticând-o pentru nelegalitate şi netemeinicie. Recurentul a arătat că în timpul urmăririi penale, faţă de el s-a dispus măsura preventivă a obligării de a nu părăsi ţara, astfel că, atât timp cât această măsură nu se epuizase ca timp şi efecte, instanţa de judecată nu mai putea lua o altă măsură preventivă, prima dintre ele nefiind nici încetată, nici revocată, nici înlocuită cu altă măsură, la momentul dispunerii celei de a doua. Potrivit dispoziţiilor obligatorii ale Deciziei nr. 76/2007 a Secţiilor Unite ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, publicată în M. Of. nr. 545 din 18.07.2008, pronunţată în recurs în interesul legii, ulterior sesizării instanţei, măsura preventivă prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen. nu poate fi menţinută sau prelungită. Rezultă de aici că încheierea Curţii de Apel Bucureşti este nelegală, întrucât luarea măsurii preventive de către această instanţă faţă de inculpat echivalează cu o menţinere sau prelungire a măsurii anterioare, dispoziţie interzisă prin decizia în interesul legii arătată.

Examinând recursul prin prisma dispoziţiilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., Înalta Curte constată că acesta nu este fondat.

Instanţa de fond a dispus măsura preventivă a obligării inculpatului de a nu părăsi ţara cu respectarea dispoziţiilor legale în materie. Potrivit art. 145 C. proc. pen., această măsură preventivă poate fi dispusă atât de procuror, în faza urmăririi penale, cât şi de judecător, în cursul judecăţii.

Scanned with OKEN Scanner

În speță, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A. a dispus această măsură, prin ordonanță, la data de 4.11.2009 față de învinuitul M.E., iar Curtea de Apel București, față de aceeași persoană, dar având calitatea de inculpat prin actul de trimitere în judecată întocmit de procuror la 26.11.2009, la data de 2.12.2009, prin încheierea supusă recursului. Instanța era îndreptățită legal să dispună măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, fiind vorba de o fază procesuală distinctă în cadrul căreia s-a apreciat asupra luării măsurii; măsura preventivă dispusă de parchet nu mai putea fi menținută sau prelungită după momentul învestirii instanței prin rechizitoriu, astfel că, din oficiu, instanța era obligată să se pronunțe cu privire la luarea ori nu a acesteia. În cauză nu este vorba de existența a două măsuri preventive concomitente, ci de luarea unei alte măsuri de obligare de a nu părăsi țara, la expirarea măsurii inițiale, astfel că nu sunt încălcate prevederile art. 136 C. proc. pen.

Hotărârea Curții de Apel București este conformă și dispozițiilor Deciziei nr. 76/2007 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, dată în interesul legii, astfel că instanța supremă a respins ca nefondate criticile aduse prin motivele de recurs cu privire la nelegalitatea încheierii atacate.

Pentru aceste considerente, constatând că recursul inculpatului este nefondat, Înalta Curte l-a respins ca atare.

67. Luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara. Audierea inculpatului

C. proc. pen., art. 145, art. 145[1]

Dispozițiile art. 145[1] alin. (2) C. proc. pen. prevăd că dispozițiile art. 145 C. proc. pen. se aplică în mod corespunzător, iar acest din urmă text prevede că măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea se ia de instanță în cursul judecății „numai dacă sunt întrunite condițiile" prevăzute de art. 143 alin. (1) C. proc. pen. Or, art. 143 alin. (1) C. proc. pen. prevede, dincolo de orice îndoială, că o măsură preventivă se poate dispune numai după ascultarea inculpatului în prezența apărătorului și dacă sunt probe sau indicii temeinice că acesta a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.

Reiese că obligația principală a instanței, atunci când dispune o măsură preventivă, este aceea de a-l asculta pe inculpat în prezența avocatului său, împrejurare în care inculpatul

Scanned with OKEN Scanner

poate uza de dreptul la tăcere stipulat în art. 70 C. proc. pen.; în această situație instanța a respectat dreptul la apărare al inculpatului și i-a asigurat garanții procesuale pentru un proces echitabil.

C.A. Bucureşti, s. I pen., dec. nr. 288 din 23 februarie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea din 05.02.2009, Tribunalul Bucureşti, Secția I-a penală, a dispus față de inculpații E.T., I.M.A., C.E., H.M., în temeiul art. 145 C. proc. pen., măsura preventivă de a nu părăsi țara. Tribunalul a apreciat că luarea față de inculpați a măsurii obligării de a nu părăsi țara se justifică din prisma dispozițiilor art. 136 C. proc. pen., corespunzând scopului procesului penal și asigurând condițiile bunei administrări a cauzei.

Împotriva acestei încheieri au declarat recurs inculpații E.T. și I.M.A., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie. Recurenții-inculpați critică încheierea pentru nelegalitate, motivat de faptul că la luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara nu s-au respectat cerințele art. 145^1 raportat la art. 145 alin. (1) și art. 143 C. proc. pen., în sensul că inculpații nu au fost audiați în această calitate de către instanță, drepturile procesuale ale acestora fiind nesocotite.

Curtea, examinând potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen. recursurile inculpaților, constată că acestea sunt întemeiate.

Din lucrările dosarului rezultă că inculpații au fost trimiși în judecată prin rechizitoriu în stare de libertate, iar măsura preventivă criticată a fost dispusă din oficiu de către instanță pentru considerațiunile arătate în încheiere. Chiar dacă măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara reglementată de art. 145^1 C. proc. pen. este o măsură neprivativă de libertate (dar cu impunerea față de inculpat a unor obligații prevăzute de lege) dintre cele prevăzute de art. 136 C. proc. pen., la luarea acesteia trebuie respectate aceleași garanții procesuale ca în cazul oricărei măsuri preventive.

Articolul 145^1 alin. (2) C. proc. pen. prevede că dispozițiile art. 145 C. proc. pen. se aplică în mod corespunzător, iar acest din urmă text prevede, la alin. (1), că măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea se ia de instanță în cursul judecății „numai dacă sunt întrunite condițiile" prevăzute de art. 143 alin. (1) C. proc. pen. Or, art. 143 alin. (1) C. proc. pen. prevede dincolo de orice îndoială că o măsură preventivă se poate dispune numai după

Scanned with OKEN Scanner

ascultarea inculpatului în prezența apărătorului și dacă sunt probe sau indicii temeinice că acesta a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.

Reiese că obligația principală a instanței atunci când dispune o măsură preventivă este aceea de a-l asculta pe inculpat în prezența avocatului său, împrejurare în care inculpatul poate uza de dreptul la tăcere stipulat în art. 70 C. proc. pen., dar în această situație instanța a respectat dreptul la apărare al inculpatului și i-a asigurat garanții procesuale pentru un proces echitabil. Or, în cauză, instanța nu a ascultat pe inculpați, deși aceștia au fost asistați de apărător ales, punând în discuție din oficiu luarea măsurii preventive prevăzute de art. 145^1 C. proc. pen. Nerespectarea acestei obligații procesuale conduce la constatarea nulității încheierii prin care s-a dispus măsura recurată, această nulitate fiind printre cele prevăzute de art. 197 alin. (2) C. proc. pen. și care nu poate fi acoperită în niciun mod, impunându-se desființarea actului procesual ce o consfințește. Numai astfel se asigură inculpaților garanțiile procesuale pentru un proces echitabil.

Așa fiind, au fost admise recursurile inculpaților potrivit art. 385^{15} pct. 2 lit. c) C. proc. pen., a casat parțial încheierea recurată, cauza urmând a fi trimisă la aceeași instanță pentru rejudecare cu respectarea garanțiilor procesuale ale inculpaților.

Notă. Soluția prezentată nu reflectă practica judiciară majoritară, însă redarea sa prezintă utilitate tocmai pentru a ilustra diversitatea de opinii exprimate de practica judiciară în materia măsurilor preventive. În acest caz, aplicarea prin analogie a dispozițiilor art. 149^1 C. proc. pen. este argumentată prin necesitatea asigurării inculpaților față de care se pune în discuție luarea acestei măsuri a aceloraşi garanții statuate de lege în favoarea inculpaților față de care se propune luarea măsurii arestării preventive.

68. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea. Condiții. Indicii temeinice. Înțeles

C. proc. pen., art. 145, art. 143 alin. (1), art. 149^1, art. 148 alin. (1) lit. f)

Conform dispozițiilor art. 145 alin. (1) teza finală C. proc. pen., măsura obligării de a nu părăsi localitatea nu poate fi luată decât dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 143 alin. (1) C. proc. pen., care fac trimitere la existența probelor

Scanned with OKEN Scanner

sau indiciilor temeinice în sensul că inculpatul a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală.

Există indicii temeinice atunci când din datele existente în speță rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârşit fapta.

Dacă prin termenul „probă" se înțelege, conform dispozițiilor art. 63 C. proc. pen., „orice element de fapt care serveşte la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârşit-o şi la cunoaşterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei", termenul „indicii temeinice" semnifică simple presupuneri de fapt, determinate de aparențe mai mult sau mai puțin grăitoare.

Indicii temeinice există atunci când din examinarea atentă a unor date existente în cauză, se desprinde în mod motivat, analizat, presupunerea rezonabilă că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârşit cu adevărat o faptă ce ar atrage o sancțiune penală.

C.A. Cluj, s. pen. şi de min., înch. nr. 59 din 28 aprilie 2010, portal.just.ro

Tribunalul Maramureş, prin încheierea penală nr. 187 din 15.04.2010, a respins propunerea de arestare preventivă a inculpatei M.H.S. În temeiul art. 149^1 alin. (12), cu trimitere la art. 146 alin. (11^1) C. proc. pen., şi al art. 145^1 C. proc. pen., s-a dispus luarea față de inculpata M.H.S. a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara pe o durată de 30 de zile. Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut în fapt următoarele:

La data de 15.04.2010 a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Maramureş propunerea formulată de parchetul de pe lângă această instanță, privind luarea măsurii arestării preventive față de inculpata M.H.S., cercetată pentru săvârşirea infracțiunii de omor calificat, prevăzută de art. 174 alin. (1) C. pen., art. 175 lit. c) C. pen. În sarcina inculpatei s-a reținut că la data de 20.03.2010 a suprimat viața tatălui său R.A., în vârstă de 78 ani, prin strangulare, fapta având loc în locuința comună din satul B., str. 73 nr. 231, aparținând de oraşul T.M., jud. Maramureş.

Analizând propunerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Maramureş, prin prisma dispozițiilor art. 143 C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., având în vedere probele administrate până în prezent, instanța a apreciat că propunerea de arestare pre-

ventivă nu este întemeiată, având în vedere următoarele considerente:

Măsura arestării preventive a inculpatului este o măsură excepțională, care poate fi dispusă în situația în care sunt probe sau indicii temeinice că persoana față de care s-au efectuat acte de urmărire penală a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și există vreunul din cazurile prevăzute de art. 148 C. proc. pen. Instanța, analizând actele și lucrările dosarului, nu a reținut ca fiind îndeplinite cerințele legale necesare pentru ca măsura arestării preventive să fie dispusă.

În ceea ce privește cazul prevăzut la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., tribunalul a apreciat că acesta nu își găsește aplicarea în cauză, pentru următoarele considerente:

Ca stare de fapt, organul de urmărire penală relatează succint că inculpata, la data de 20.03.2010, a suprimat prin strangulare viața tatălui său în vârstă de 78 de ani. În plus, în propunerea de arestare preventivă se mai menționează că, din declarațiile inculpatei care se coroborează cu probațiunea testimonială administrată în cauză, rezultă că începând cu ziua de vineri, 19.03.2010, și până sâmbătă, 20.03.2010, când a intervenit decesul, aceasta s-a aflat singură în locuința ei cu victima. Această împrejurare este corelată, spune procurorul, cu concluziile medico-legale ale raportului de expertiză medico-legală și care toate conduc la presupunerea că inculpata a comis fapta pentru care se efectuează cercetări în cauză. Așa cum de altfel rezultă și din dosarul de urmărire penală supus analizei, singura probă și singurul argument care ar putea duce la concluzia că în cauză s-a comis o faptă penală, dar nu și de către cine, ar fi concluziile medico-legale, care stabilesc că moartea a fost violentă și s-a datorat asfixiei mecanice prin comprimarea căilor respiratorii cu un corp contondent dur. Până și această împrejurare, care nu stabilește altceva decât cauza morții, este pusă deja sub semnul întrebării și contestată cu argumente prin nota depusă la dosar de către apărătorul inculpatei și întocmită de un alt expert medico-legal. Cum alte elemente concrete nu au fost identificate, instanța nu a putut constata că în cauză există presupunerea rezonabilă că inculpata a fost cea care a exercitat actele de violență care au condus la decesul victimei.

Având în vedere că din probatoriul administrat până în prezent, nu sunt indicii clare că inculpata ar fi comis infracțiunea, iar starea

Scanned with OKEN Scanner

de fapt încă nu este clar conturată, instanța a apreciat că luarea unei asemenea măsuri în acest moment ar fi prematură.

Este adevărat că fapta pentru care se efectuează cercetări în cauză prezintă un pericol social concret, iar pedeapsa prevăzută de lege este de peste 15 ani închisoare, însă aceste împrejurări nu pot fi definitorii în a aprecia că în cauză se impune luarea unei măsuri preventive care are un caracter excepțional. Instanța a apreciat că, raportat la scopul măsurilor preventive, arătat de legiuitor în cuprinsul art. 136 C. proc. pen., persoana inculpatei, care nu are antecedente penale, măsura arestării preventive nu ar fi justificată în acest moment al urmăririi penale, desfășurarea procesului penal putând fi realizată și cu inculpata în stare de libertate, pentru că pericolul concret pentru ordinea publică nu se poate confunda cu pericolul social al faptei și, pe de altă parte, nici nu este dovedit.

În realizarea aceluiași scop prevăzut de art. 136 C. proc. pen., instanța a dispus luarea unei măsuri, alta decât cea privativă de libertate, respectiv cea a obligării inculpatei de a nu părăsi țara pe o durată de 30 de zile. În sarcina acesteia se vor stabili obligațiile prevăzute de art. 145^1 alin. (2) cu trimitere la art. 145 alin. (11) C. proc. pen. Totodată, i s-a atras atenția asupra dispozițiilor art. 145^1 alin. (2) cu trimitere la art. 145 alin. (2^2) C. proc. pen., mai exact asupra consecințelor nerespectării obligațiilor instituite prin dispozitivul prezentei.

Pentru toate considerentele de mai sus, instanța a apreciat propunerea de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Maramureș ca fiind neîntemeiată și, în consecință, a respins-o, luându-se față de inculpată măsura obligării de a nu părăsi țara.

Împotriva încheierii Tribunalului Maramureș, a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul Maramureș, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și rejudecând dosarul, să se admită propunerea privind arestarea preventivă a inculpatei M.H.S. pe o durată de 29 de zile, existând indicii și probe, precum și presupunerea rezonabilă că aceasta ar fi comis infracțiunea de omor calificat asupra tatălui său.

Curtea examinând recursul promovat prin prisma motivelor invocate, ajunge la următoarele constatări:

Examinând propunerea de arestare preventivă a inculpatei, prin prisma motivelor invocate de parchet, precum și a probelor administrate: declarațiile inculpatei, precum și declarațiile martorilor

Scanned with OKEN Scanner

B.C.D., L.A., R.S.M., R.M., Z.A.V., B.C.I., Ş.M.D., constatările preliminarii vizând moartea victimei efectuate de Serviciul medico-legal judeţean Baia Mare din 21.03.2010, raportul de expertiză medico-legal al victimei din 14.04.2010, completarea la acest raport din 15.04.2010, nota expertală întocmită de doctorul P.D.D. – medic primar Medicină legală, expert medico-legal, ales de inculpată, Tribunalul Maramureş a reţinut că nu sunt întrunite condiţiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. pentru arestarea inculpatei. Potrivit articolului menţionat, cu denumire marginală „condiţiile şi cazurile în care se dispune arestarea inculpatului", „măsura arestării preventive poate fi luată dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi există vreunul dintre următoarele cazuri: inculpatul a săvârşit o infracţiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani şi există probe că lăsarea sa în libertate prezintă pericol concret pentru ordinea publică". Din analiza textului rezultă că acesta prevede o condiţie generală, valabilă pentru toate cazurile în care se dispune sau se poate dispune arestarea, respectiv dacă sunt întrunite cerinţele prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi condiţii speciale ce sunt vizate de fiecare caz în parte de la lit. a) la lit. f) a art. 148 C. proc. pen.

Potrivit art.143 alin. (1) C. proc. pen., text care prevede condiţia generală a măsurii arestării preventive, dar şi a reţinerii, „măsura reţinerii poate fi luată de procuror ori de organul de cercetare penală faţă de învinuit sau inculpat, numai după ascultarea acestuia în prezenţa apărătorului, dacă sunt probe sau indicii temeinice că a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală". Teza finală a textului sus-citat prevede condiţia existenţei probelor sau indiciilor temeinice că inculpatul a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală, proba fiind privită ca „un element de fapt care serveşte la constatarea existenţei sau inexistenţei unei infracţiuni, la identificarea persoanei care a săvârşit-o şi la cunoaşterea împrejurărilor necesare pentru justa soluţionare a cauzei".

Din probele administrate în speţa de faţă de către organul de urmărire penală, materializate în mijloacele de probă enumerate mai sus, rezultă cu certitudine că în cauză a decedat o persoană în vârstă de 78 de ani, afirmativ moartea putând fi provocată de o infracţiune de omor calificat, dar nu reiese cu aceeaşi certitudine că autorul infracţiunii este inculpata M.H.S. Din declaraţiile martorilor Ş.M.D., B.C.I., J.A.V. a rezultat că victima prezenta tulburări psihice grave, a încercat chiar să se spânzure, a plecat dez-

Scanned with OKEN Scanner

brăcat complet de la locuința sa, plimbându-se în acest mod prin sat, martorii necunoscând în mod direct ca inculpata să fi avut o conduită agresivă față de tatăl său, existând în localitate însă zvonuri, în sensul exercitării de violențe de către inculpată asupra părintelui său. De asemenea, martorii R.S. şi R.M. confirmă că victima, în cursul anului 2009, a încercat să se spânzure, pe fondul tulburărilor psihice de care suferea, acestea fiind atestate ca reale încă din 16.05.1988, şi rezultând din fişa victimei de declarare „a unor bolnavi cronici şi handicapați", prezentând „stare psihopatoidă de regresiune pe fond posttraumatic". Cei doi martori nu au cunoştință ca inculpata să fi avut o atitudine violentă față de victimă, nicicând. Martorul L.A. confirmă de asemenea că inculpata îi acorda îngrijirea necesară victimei şi că el a fost rugat de către susnumita să-i cumpere, la 17.03.2010, doi litri de țuică, pentru a o avea la locuința sa, în eventualitatea prezenței unor oaspeți.

Medicul de familie B.C.D., în declarația din faza de urmărire penală, deşi arată că victima părea bine îngrijită de către fiica sa, din toate punctele de vedere, şi că nu cunoştea aspecte nefireşti privind relația dintre ea şi tatăl său, i s-a părut bizară explicația inculpatei în ceea ce priveşte autoagresarea victimei, prin aplicarea de lovituri în zona gâtului, deoarece, de regulă, persoanele care au asemenea tendințe vizează alte zone ale corpului şi un alt mod de autoagresiune. În aceste condiții, a sesizat organele de poliție, apreciind că există suspiciuni vizând cauza morții victimei, neputând elibera certificatul constatator al morții.

Suferința psihică a victimei este pusă în evidență şi prin declarația aceleiaşi martore, care atestă că aceasta a suferit trei internări la unități sanitare cu profil psihiatric din Baia Mare încă din perioada 1983-1989. La dosarul de urmărire penală există în acest sens biletul de ieşire din spitalul Baia Mare, al victimei din 17.05.2002, care atestă că aceasta suferea de „tulburare depresiv reactivă". Din declarațiile martorilor audiați în cauză, la care s-a făcut referire mai sus, rezultă de asemenea că victima obişnuia să consume constant băuturi alcoolice. Astfel, susținerea inculpatei în sensul unui consum zilnic de alcool de către victimă, pe fondul căruia obişnuia să se autoagreseze, se coroborează cu probatoriul testimonial al speței.

În prezenta cauză, probele administrate până în acest moment procesual nu creează cu suficientă putere rezonabilitatea comiterii de către inculpată a infracțiunii pentru care este cercetată. Se cu-

Scanned with OKEN Scanner

noaşte că, proclamând dreptul la libertate, scopul textelor Codului procesual penal român, cât şi cel al art. 5 din Convenţia europeană a drepturilor omului este asigurarea că nicio persoană nu va fi lipsită de libertatea sa în mod arbitrar (cauza *Amuur c. Franţei*). Protejarea libertăţii individuale împotriva ingerinţelor arbitrare ale autorităţilor nu trebuie să stânjenească însă eforturile autorităţilor judiciare în administrarea probelor, desfăşurarea procesului în bune condiţii. Instanţa europeană a afirmat adeseori în jurisprudenţa sa că orice privare de libertate trebuie să fie făcută în conformitate cu normele de fond şi de procedură prevăzute de legislaţia naţională, dar în acelaşi timp, trebuie să respecte scopul esenţial al art. 5: protejarea individului împotriva arbitrariului autorităţilor statale (C. Bîrsan, Convenţia europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Vol. I. Drepturi şi Libertăţi, Bucureşti 2005).

Indiciul este un element care poate indica sau poate fi revelator asupra unui fapt sau asupra vinovăţiei celui care l-a comis. El conţine o ştiinţă sau o cunoştinţă certă şi directă asupra unui fapt, circumstanţe, situaţii, iar prin informaţia şi revelaţia produse de această ştiinţă dă o probă indirectă cu privire la existenţa infracţiunii şi a vinovăţiei – proba indicială. În contextul prezentei cauze, în mod judicios s-a arătat de către Tribunalul Maramureş că nu există indicii sau probe temeinice în sensul că victima a fost ucisă de către inculpată, existând dubii serioase cu privire la cauza morţii (naturală, asfixie sau strangulare). Pe de altă parte, instanţa de recurs precizează că nu se poate susţine că există indicii rezonabile că inculpata este autoarea unei infracţiuni de omor calificat, lipsind mobilul crimei, nu s-a demonstrat că aceasta a avut manifestări violente faţă de tatăl său, anterior decesului.

În absenţa unor date şi indicii care să stabilească rezonabil că victima ar fi decedat în urma agresiunii exercitate de inculpată, în mod legal şi temeinic judecătorul fondului a reţinut că nu sunt îndeplinite cerinţele art. 143 C. proc. pen., respingând propunerea de arestare preventivă. Principiile de securitate juridică şi de protecţie împotriva arbitrariului impun fondarea fiecărei privaţiuni de libertate pe o bază legală specifică şi pe o suspiciune rezonabilă.

Solicitarea parchetului de a se lua împotriva inculpatei măsura arestării preventive nu este justificată prin prisma art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Prin luarea acestei măsuri nu trebuie să se înţeleagă că inculpatei i se impută săvârşirea unei infracţiuni, ci că există probe şi indicii considerate temeinice în acest sens, în raport

Scanned with OKEN Scanner

cu stadiul în care se află procesul penal. Or, suntem în prezența indiciilor temeinice atunci când din datele existente în speță rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârşit fapta. În consecință, dacă prin termenul „probă" se înțelege, conform dispozițiilor art. 63 C. proc. pen., „orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârşit-o şi la cunoaşterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei", în legătură cu termenul „indicii temeinice", ele sunt simple presupuneri, determinate de aparențe mai mult sau mai puțin grăitoare. Indicii temeinice există atunci când din examinarea atentă a unor date existente în cauză, se desprinde în mod motivat, ce trebuie justificat, analizat, presupunerea rezonabilă că persoana față de care se efectuează urmărirea penală, a săvârşit cu adevărat o faptă ce ar atrage o sancțiune penală. Indiciile trebuie să fie un multiplu, cu surse independente şi, totodată, serioase, fără să conțină pure generalități.

Raționamentul procurorului trebuie, în acest sens, să fie satisfăcător, convingător, să arate motivele pentru care măsura este necesară, iar lipsa unor elemente reale, raționale, cât de cât convingătoare, face ca măsura de arestare preventivă să fie ilegală.

Convenția europeană a drepturilor omului prevede, la art. 5, posibilitatea arestării sau reținerii persoanei în vederea aducerii ei în fața autorității competente „atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârşit o infracțiune". În spiritul Convenției, prezumția de nevinovăție nu exclude arestarea preventivă. De aceea, nu se poate susține că dispozițiile legale ar fi contrare prevederilor constituționale şi dispozițiilor corespunzătoare privitoare la prezumția de nevinovăție, cuprinse în pactele şi convențiile internaționale privitoare la drepturile omului. Articolul 23 din Constituția României, republicată, prevede că libertatea individuală şi siguranța persoanei sunt inviolabile, iar reținerea sau arestarea unei persoane este permisă numai în cazurile şi cu procedura prevăzute de lege.

Raportând dispozițiile legale la Convenția europeană a drepturilor omului, s-a constatat că acestea transpun întocmai în dreptul intern prevederile art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenție, potrivit cărora o persoană poate fi lipsită de libertatea sa dacă a fost arestată sau reținută, în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, sau când există motive verosimile de a bănui că a

Scanned with OKEN Scanner

săvârşit o infracţiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a o împiedica să săvârşească o infracţiune sau să fugă după săvârşirea acesteia.

Nu în ultimul rând, potrivit art. 149[1] C. proc. pen., pentru a se putea dispune arestarea preventivă a inculpatei trebuie să fie întrunite condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen. şi să existe în mod corespunzător vreunul din cazurile reglementate de art. 148 C. proc. pen., iar arestarea să fie în interesul urmăririi penale.

Curtea reţine că regula este ca judecarea inculpatei să se realizeze cu persoana în stare de libertate, iar excepţia reprezentând-o măsura arestării. Libertatea individuală şi siguranţa persoanei sunt inviolabile, iar arestarea este permisă numai în cazurile şi cu procedura prevăzută de lege.

Faţă de cele ce preced, Curtea a constatat că în speţă nu sunt suficiente indicii temeinice care să susţină presupunerea, în acest stadiu al urmăririi penale, a săvârşirii faptei de către inculpată şi, de asemenea, nici probe care să identifice în mod cert făptuitoarea în persoana inculpatei, astfel că luarea de către instanţă a măsurii de arestare preventivă faţă de aceasta ar fi profund injustă şi de neacceptat.

Notă. Este uşor de observat însă, din examinarea chiar sumară a practicii judiciare, că în prea numeroase situaţii, instanţele învestite cu soluţionarea propunerilor de arestare preventivă dau preferinţă măsurii obligării de a nu părăsi ţara sau localitatea, deşi în cuprinsul motivării încheierii argumentează respingerea propunerii de arestare preventivă prin lipsa indiciilor temeinice şi concludente în sensul săvârşirii faptei.

69. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea. Condiţii

C. proc. pen., art. 143, art. 145, art. 139

Înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea este condiţionată de modificarea temeiurilor ce au stat la baza luării măsurii arestării preventive, respectiv diminuarea, diluarea pericolului social prezentat de eventuala lăsare în libertate a inculpatului.

În măsura în care datele personale favorabile ale inculpatului – lipsa antecedentelor penale, buna conduită în societate anterior comiterii faptei, situaţia familială, poziţia procesuală

Scanned with OKEN Scanner

cooperantă, lipsa dovezilor în încercarea de zădărnicire a aflării adevărului – au fost avute în vedere atât la luarea măsurii arestării preventive, cât şi ulterior la momentul menţinerii acesteia, astfel de date nu constituie un argument suficient pentru a constata că temeiurile iniţiale ale arestării s-au diminuat.

C.A. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 68 din 1 martie 2010, portal.just.ro

Prin încheierea din 22.02.2010, a Tribunalului Bucureşti, Secţia a II-a penală, în baza art. 139 raportat la art. 145 C. proc. pen., s-a înlocuit măsura arestării preventive a inculpatului D.M. cu măsura obligării de a nu părăsi Municipiul Bucureşti până la soluţionarea definitivă a cauzei.

Pentru a pronunţa această încheiere, prima instanţă a reţinut că inculpatul este cercetat penal pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 290 C. pen., art. 288 C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 215 alin. (1) şi (2) C. pen., art. 221 C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că la data de 18.09.2009, a falsificat o procură privind autoturismul marca Audi A4, cu număr de înmatriculare (...); a contrafăcut cartea de identitate şi certificatul de înmatriculare ale autoturismului marca Mercedes-Benz ML 320 CDI, care figurează în baza de date a Interpol şi M.A.I. ca fiind sustras din Bucureşti, din data de 13.04.2009, înlesnind astfel vânzarea acestuia; că, în data de 04.08.2009, a ajutat o persoană neidentificată, să înmatriculeze autoturismul marca Citroen Jumper 230 cu acte false, pe numele SC X SRL, fără ca aceasta să fie declarată la organul fiscal pentru calculul şi plata impozitului aferent, cauzând astfel o pagubă bugetului local şi că, în data de 04.08.2009, a falsificat un înscris ce dovedea transferul de proprietate al autoturismului marca Citroen Jumper 230 către SC Y III SRL

La data de 15.02.2010, inculpatul a formulat cerere de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau ţara, susţinând că nu mai subzista temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive, el având calitatea de complice şi autorul nu este cercetat.

Instanţa, examinând cererea inculpatului prin prisma actelor şi lucrărilor dosarului, a constatat că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., întrucât din probele administrate până la momentul actual, respectiv percheziţii informatice asupra

Scanned with OKEN Scanner

sistemelor informatice ridicate cu prilejul percheziţiilor domiciliare, audieri de martori, audieri de inculpaţi etc., rezultă indicii de natură a convinge un observator obiectiv că este posibil ca inculpatul să fi săvârşit faptele pentru care este cercetat.

Referitor la temeiurile ce au dus la arestarea preventivă a inculpatului, Tribunalul a constatat că acestea, la momentul actual, nu se mai menţin în totalitate, astfel că cea mai gravă măsură privativă de libertate se poate înlocui cu alta, în condiţiile dispoziţiilor art. 136 C. proc. pen., mai puţin restrictivă.

Astfel, la arestarea preventivă a inculpatului D.M. s-a reţinut că sunt îndeplinite prevederile art. 148 alin. (1) lit. c) şi f) C. proc. pen., aspecte care la momentul actual nu mai subzistă. În acest sens, nu s-a reţinut că inculpatul D.M. ar pregăti săvârşirea unei noi infracţiuni, deoarece starea de detenţie în care acesta se află nu mai face posibil acest lucru, pentru a se reţine, în continuare, dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. c) C. proc. pen. Referitor la reţinerea în continuare a dispoziţiilor art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., Tribunalul a constatat că acestea nu pot fi aplicate unui inculpat, din momentul arestării preventive, pe tot parcursul procesului penal, şi până la condamnarea sa definitivă, pe considerentul că legea prevede pentru sancţionarea unora din infracţiunile pentru care inculpatul este cercetat o pedeapsă mai mare de 4 ani, iar lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. La aprecierea luării sau menţinerii măsurilor privative sau restrictive de libertate, trebuie avute în vedere atât dispoziţiile interne, cât şi dispoziţiile reglementărilor internaţionale care garantează drepturile persoanelor, întrucât, potrivit art. 11 alin. (2) din Constituţia României, tratatele ratificate de Parlament, conform legii, fac parte din dreptul intern, aplicându-se cu prioritate în caz de neconcordanţă [art. 20 alin. (2) din Convenţie], cu excepţia situaţiilor când reglementările interne sunt mai favorabile. În acest sens, dispoziţiile Convenţiei europene sunt direct aplicabile în România, Convenţia fiind ratificată de ţara noastră prin Legea nr. 30/1994, în vigoare începând cu data de 21.05.1994.

Din analiza reglementărilor interne, cât şi a dispoziţiilor reglementărilor internaţionale, incidente în materie, rezultă că regula este ca judecarea inculpaţilor să se realizeze cu persoana în stare de libertate, excepţia constituind o privare de libertate, arestarea unei persoane fiind permisă numai în cazurile şi cu procedura prevăzute de lege. La analiza măsurii arestării preventive, concluzia

Scanned with OKEN Scanner

că lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta pericol pentru ordinea publică şi că se impune menţinerea acesteia trebuie să se întemeieze pe convingerea magistratului că, acesta, liber, va comite fapte penale, va fugi sau se va ascunde ori va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influenţarea vreunui martor, expert, distrugerea sau alterarea mijloacelor de probă, elemente ce nu au fost dovedite în vreun fel.

În speţa de faţă, Tribunalul a reţinut că inculpatul D.M. este cercetat pentru săvârşirea unor infracţiuni care au reclamat o modalitate de operare non-violentă, a avut asigurată existenţa, anterior arestării, din venituri licite, fiind administrator la o firmă de publicitate, are studii liceale, are doi copii în întreţinere şi nu este cunoscut cu antecedente penale, a recunoscut comiterea faptelor şi nu a creat niciun prejudiciu material în dauna vreunei persoane fizice sau juridice, aspecte care impun ca cercetarea acestuia în stare de arest preventiv să nu mai fie eficientă. De asemenea, împrejurarea că inculpatul este arestat preventiv de peste 4 luni şi că în mare parte, probatoriile au fost administrate, în faza de urmărire penală, precum şi circumstanţele personale menţionate mai sus sunt argumente care justifică caracterul temeinic al solicitării inculpatului de a fi cercetat în continuare în stare de libertate, cu impunerea unor garanţii procesuale care să certifice faptul că buna desfăşurare a procesului penal nu va fi cu nimic împiedicată de lăsarea în libertate a acestuia.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti.

Curtea, examinând potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., recursul Parchetului prin prisma actelor şi lucrărilor dosarului, cum şi din oficiu, a constatat că acesta este întemeiat.

Din considerentele încheierii se constată că la înlocuirea măsurii preventive pentru inculpat prima instanţă a avut în vedere preponderent elemente ce ţin de persoana inculpatului – lipsa antecedentelor penale, buna conduită în societate anterior comiterii faptei, situaţia familială, poziţia procesuală cooperantă, lipsa dovezilor în încercarea de zădărnicire a aflării adevărului – şi care au modificat substanţial temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive, deşi aceste împrejurări au existat atât la momentul arestării, dar şi la verificările ulterioare ale instanţei asupra legalităţii şi temeiniciei stării de arest preventiv. Necontestarea nici de către prima instanţă a existenţei indiciilor temeinice în sen-

Scanned with OKEN Scanner

sul comiterii infracțiunilor reținute de către inculpat și lipsa unor împrejurări noi care să conducă la modificarea temeiurilor ce au justificat luarea măsurii arestării preventive nu pot avea drept rezultat aplicarea unei măsuri preventive mai puțin severe. Se nesocotesc astfel atât cerințele art. 143 C. proc. pen., dar și ale art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., iar prin lăsarea în libertate a inculpatului, chiar supravegheat și cu stabilirea unor obligații, se menține starea de tulburare din rândul opiniei publice, sentimentul de nesiguranță și nici nu se asigură o bună desfășurare a procesului penal, cum cerea art. 136 C. proc. pen.

Infracțiunile reținute în sarcina inculpatului, chiar nonviolente, prin natura și gravitatea lor, prin existența unui cerc relațional propice comiterii de asemenea fapte (mai ales că activitatea infracțională reținută în cauză s-a derulat la sediul firmei unde inculpatul era asociat, ceea ce îngreunează lămurirea tuturor aspectelor), conduc la constatarea că menținerea stării de arest preventiv a inculpatului corespunde cerințelor art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f) și art. 136 C. proc. pen. Circumstanțele personale invocate de inculpat nu sunt de natură a conduce la înlocuirea măsurii arestării preventive, valorificarea acestora urmând a se face la judecarea fondului cauzei, dacă se constată vinovăția inculpatului. Așa încât, prin admiterea recursului Parchetului, potrivit art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., s-a casat parțial încheierea și s-a respins cererea inculpatului de înlocuire a măsurii arestării preventive.

70. Măsura obligării de a nu părăsi țara în cursul urmăririi penale. Depășirea duratei maxime de 1 an. Condiții

C. proc. pen., art. 145 alin. (2), art. 145^{1}

Măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara sau localitatea în cursul urmăririi penale poate depăși perioada de 1 an numai în mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani sau mai mare.

Procurorul este ținut să indice în motivarea ordonanței de prelungire a măsurii obligării de a nu părăsi țara sau localitatea peste această durată, care sunt împrejurările cu caracter excepțional ce au făcut necesară depășirea termenului maxim prevăzut de dispozițiile art. 145 alin. (2) C. proc. pen.

Trib. Constanța, dec. pen. nr. 126 din 2 octombrie 2008, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin cererea înregistrată la data de 30.09.2008 pe rolul Tribunalului Constanța, petentul V.M. a formulat plângere împotriva ordonanței nr. 63/P/2008 din data de 30.09.2008 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța, prin care a fost prelungită măsura obligării inculpatului V.M. de a nu părăsi țara pe o perioadă de 30 zile, în perioada 28.09.2008 - 27.10.2008. În motivarea plângerii, se arată că prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara este nelegală, întrucât s-a depășit durata maximă de 1 an pentru care putea fi instituită în cursul urmăririi penale. Măsura preventivă poate depăși durata de 1 an dacă există împrejurări excepționale, iar pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea mai mare de 10 ani, dar din cuprinsul ordonanței procurorului nu rezultă existența unor împrejurări excepționale.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța reține următoarele:

Inculpatul V.M. este cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 215 alin. (1), (2), (3), (5) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., întrucât, în baza unei înțelegeri prealabile cu alte persoane, a prejudiciat mai multe societăți comerciale cu peste 200.000 lei, acționând cu identitatea falsă de Z.C. la SC P. SA, de la care a achiziționat BCA prin emiterea unui ordin de plată nerecunoscut de instituția bancară, iar la SC E. C. SRL Constanța s-a prezentat sub identitatea de S.V., achiziționând produse electrice în aceeași modalitate.

Potrivit art. 136 C. proc. pen., la alegerea oricărei măsuri preventive se ține seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracțiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele penale și alte situații privind persoana față de care se ia măsura. Așadar, orice măsură privativă sau restrictivă de libertate trebuie particularizată în raport cu împrejurările cauzei, complexitatea activității de urmărire penală și persoana celui bănuit de comiterea unei infracțiuni, pentru că aceasta să nu reprezinte un abuz din partea organului judiciar și nici o abatere de la scopul prevăzut de lege. Totodată, prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara implică existența unor motive pertinente care să impună restrângerea dreptului la circulație al persoanei, concluzie ce rezultă din dispozițiile art. 145 alin. (2) C. proc. pen., mai ales în situația în care restrângerea dreptului la libera circulație se întinde pe o perioadă mare de timp.

Măsura obligării inculpatului V.M. de a nu părăsi localitatea datează din 10.07.2007, deci are o durată totală de peste 1 an. În

Scanned with OKEN Scanner

aceste condiții, măsura obligării de a nu părăsi țara, potrivit art. 145 alin. (2) C. proc. pen. și art. 145[1] alin. (2) C. proc. pen., poate fi prelungită peste durata de 1 an doar în mod excepțional, dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 10 ani. Inculpatul V.M. este cercetat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 215 alin. (1), (2), (3), (5) C. pen. cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., iar pedeapsa prevăzută de lege pentru această infracțiune este închisoarea de la 10 la 20 ani, astfel că este realizată una dintre condițiile ce permit prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara peste limita de 1 an. Cu toate acestea, trebuie identificate împrejurări excepționale care să justifice depășirea termenului de 1 an.

În ordonanța procurorului se menționează că au mai fost depuse plângeri penale de șapte societăți comerciale, existând indicii și probe că cei care au acționat sunt tot inculpații V.M. și T.C., urmând a se începe urmărirea penală și pentru aceste acte materiale. Din considerentele expuse de procuror rezultă că nu s-a început urmărirea penală față de inculpatul V.M. și în raport de faptele reclamate prin plângerile penale depuse de cele șapte societăți comerciale. În condițiile în care aceste acte materiale nu fac obiectul urmăririi penale, raportat la persoana inculpatului V.M., nu pot constitui un temei al prelungirii măsurii obligării de a nu părăsi țara.

Oricum, motivele invocate de procuror nu pot fi apreciate ca excepționale, întrucât nu reliefează împrejurări deosebite care să fi justificat prelungirea urmăririi penale. Caracterul excepțional al prelungirii măsurii obligării de a nu părăsi țara peste limita de 1 an trebuie să rezide în complexitatea actelor de urmărire penală, numărul mare al acestora, durată mare de timp impusă de efectuarea anumitor acte de urmărire penală (cum ar fi cazul comisiilor rogatorii internaționale, expertizelor judiciare complexe). În cauză nu s-au efectuat acte de urmărire penală cu caracteristicile sus-menționate, de aceea nu sunt identificate împrejurări excepționale, în sensul art. 145 alin. (2) C. proc. pen. De altfel, nici procurorul nu a motivat prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara prin prisma existenței unor împrejurări excepționale.

Pe de altă parte, inculpatului V.M. i s-a restrâns dreptul la libera circulație pentru o durată apreciată de instanță ca excesivă. Inculpatul este acuzat de comiterea unei infracțiuni grave, dar natura acuzației nu poate constitui un temei pentru restrângerea unor

Scanned with OKEN Scanner

drepturi pentru o durată mare de timp, întrucât orice persoană are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil, pentru a se evita menținerea persoanei într-o stare de nesiguranță cu privire la situația sa pentru o perioadă de timp prea mare (C.E.D.O., cauza *Wemhhof c. R.F.G.*), cu atât mai mult cu cât acuzațiile penale sunt însoțite de o restrângere a dreptului la libera circulație. Potrivit art. 2 paragraful 3 din Protocolul nr. 4 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, dreptul la libera circulație nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranță publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora. Această restrângere nu poate fi acceptată decât prin raportare și la durata rezonabilă a măsurii, condiție ce rezultă din art. 6 paragraful 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât prin perpetuarea unei măsuri restrictive de drepturi se încalcă dreptul la un proces echitabil, cu referire la componenta judecării cauzei într-un termen rezonabil.

Ținând seama de perioada restrângerii dreptului la libera circulație, durata urmăririi penale, raportat la actele de urmărire efectuate, care nu s-au concretizat în stabilirea acuzațiilor aduse inculpatului, prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara nu se mai impune nici prin aplicarea principiilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În concluzie, instanța apreciază că motivele invocate de procuror nu pot fi apreciate ca excepționale și nu justifică prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara, mai ales că inculpatul V.M. s-a aflat sub imperiul măsurii obligării de a nu părăsi localitatea și al măsurii de a nu părăsi țara timp de 19 luni. Ca atare, este incidentă ipoteza prevăzută de art. 140^2 alin. (7) C. proc. pen., consecința fiind revocarea măsura obligării inculpatului V.M. de a nu părăsi localitatea de domiciliu.

Pentru aceste considerente, instanța a admis plângerea formulată de inculpatul V.M. împotriva ordonanței din data de 26.09.2008 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța.

Scanned with OKEN Scanner

71. Rechizitoriu. Cerere de luare a măsurii obligării de a nu părăsi țara. Respingere. Recurs inadmisibil

C. proc. pen., art. 145, art. 145[1], art. 267

Încheierea prin care instanța de judecată, sesizată cu rechizitoriu, respinge cererea procurorului de luare a măsurii obligării de a nu părăsi țara nu poate fi atacată cu recurs.

Potrivit dispozițiilor art. 141 C. proc. pen., sunt supuse căii de atac a recursului numai încheierile dată în prima instanță şi în apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept a măsurii preventive şi menținerea măsurii arestării preventive. Potrivit aceloraşi dispoziții, nu sunt supuse niciunei căi de atac încheierile prin care prima instanță sau instanța de apel respinge cererea de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive.

Deşi textul nu se referă şi la încheierile primei instanțe sau ale instanței de apel prin care se respinge cererea de luare a unei măsuri preventive, în absența unui text de lege expres, aceste categorii de încheieri nu sunt supuse vreunei căi separate de atac.

C.A. Constanța, s. pen., dec. nr. 139 din 11 februarie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea de şedință din data de 10.02.2009, pronunțată de Judecătoria Constanța, a fost respinsă sesizarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța, privind luarea față de inculpații D.H. şi D.E. a măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țară.

Împotriva acestei încheieri Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța a declarat recurs, solicitând casarea soluției atacate şi admiterea sesizării, cu motivarea că faptele în modalitatea concretă justifică luarea măsurii obligării de a nu părăsi țara, pentru buna desfăşurare a procesului penal, în special pentru a asigura prezenta inculpaților la termenele de judecată.

Analizând actele şi lucrările dosarului, tribunalul constată ca inadmisibil recursul.

Potrivit art. 141 C. proc. pen., sunt supuse căii de atac a recursului numai încheierile date în prima instanță şi în apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept a măsurii preventive şi menținerea măsurii arestării preventive. Acelaşi text stabileşte că nu sunt supuse niciunei căi de atac încheierile prin care prima instanță sau instanța de apel respinge cererea de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive.

Scanned with OKEN Scanner

Deşi textul nu se referă şi la încheierile primei instanţe sau instanţei de apel prin care se respinge cererea de luare a unei măsuri preventive, este evident că nici aceste categorii de încheieri nu sunt supuse vreunei căi separate de atac, în absenţa unui text de lege expres. De altfel, prin raportare la faza urmării penale, în caz de respingere, este supusă căii de atac a recursului numai încheierea prin care s-a respins propunerea de arestare preventivă, conform art. 140^3 alin. (1) C. proc. pen. Pentru identitate de raţiune, în cazul în care o asemenea cerere s-ar formula în faza de judecată, încheierea de respingere nu poate fi atacată separat cu recurs, având în vedere dispoziţiile exprese ale art. 385^1 alin. (2) C. proc. pen.

Faţă de toate aceste considerente, a fost respins ca inadmisibil recursul, potrivit art. 385^{15} pct.1 lit. a) C. proc. pen.

72. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi ţara. Schimbarea temeiurilor ce au stat la baza arestării preventive

C. proc. pen., art. 139 alin. (2), art. 145^1, art. 148 alin. (1) lit. f)

Trecerea unei perioade semnificative de timp de la data comiterii faptei, împrejurare coroborată cu datele personale ale inculpaţilor, necunoscuţi cu antecedente penale, beneficiind de suportul moral efectiv al familiilor, şi inexistenţa unor date în sensul că activitatea de trafic de droguri de risc ar fi fost săvârşită în contextul unui grup infracţional mai larg justifică concluzia că pericolul social concret prezentat de lăsarea acestora în libertate, la momentul luării măsurii arestării preventive, s-a diminuat într-o manieră suficient de relevantă pentru a justifica concluzia că lăsarea lor în libertate în cadrul unui control judiciar strict stabilit în condiţiile art. 145^1 C. proc. pen. nu va împiedica buna desfăşurare a urmăririi penale şi, ulterior, a judecăţii.

C.A. Iaşi, s. pen., înch. nr. 84 din 11 septembrie 2008, portal.just.ro

Prin încheierea nr. 98 din 9.09.2008, Tribunalul Iaşi a dispus prelungirea măsurii arestării preventive a inculpaţilor B.V. şi B.C.-C. pentru o perioadă de 20 de zile, începând de la data de 12.09.2008 până la data de 1.10.2008 inclusiv. S-a respins cererea inculpatului B.V. de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a se pronunța astfel, tribunalul a reținut că, potrivit art. 155 alin. (1) C. proc. pen., arestarea inculpatului dispusă de instanță poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate sau există indicii noi care să justifice privarea de libertate. Instanța a constatat că de la momentul luării măsurii arestării preventive față de cei doi inculpați nu a intervenit niciun aspect care să conducă la concluzia că nu mai există temeiurile ce au determinat arestarea ori că aceste temeiuri s-au modificat. Din mijloacele de probă administrate în cauză se desprinde, în mod necesar, presupunerea că în perioada iulie - august 2008 cei doi inculpați au distribuit droguri de risc consumatorilor din municipiul Iași.

Împotriva încheierii au declarat recurs inculpații.

Instanța de recurs a constatat că inculpații B.C.-C. și B.V. sunt cercetați de D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Iași pentru infracțiunea de trafic de droguri de risc, prevăzută de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000. În fapt, se presupune că B.C.-C. – în perioada iunie-august 2008 – a trimis cumnatului său Ș.Ș.-F., în Italia, diverse sume de bani prin serviciile poștale electronice, în schimbul cărora primea circa 100 grame de haşiş la 2-3 săptămâni. B.V. este acuzat că dădea haşişul primit inculpatului B.C.-C., cel din urmă vânzând drogul unor diverşi consumatori, cei doi împărțind câştigul. Se mai presupune că, la 12.08.2008, inculpatul B.C.-C. a ridicat un pachet trimis de cumnatul său, Ș.Ș-.F., pachet conținând circa 30 de grame de haşiş. În ceea ce îl priveşte pe inculpatul B.V., el este acuzat că în perioada iulie - august 2008, în şapte ocazii diferite, a oferit spre vânzare droguri de risc (rezină de canabis) investigatorilor sub acoperire şi colaboratorilor acestora, în această perioadă oferind spre vânzare droguri de risc mai multor consumatori. La 13.08.2008, la domiciliul inculpatului B.V. s-a găsit o cantitate de 18 grame de rezină de canabis, haşiş, provenind de la inculpatul B.C.-C., cantitate pregătită pentru a fi distribuită consumatorilor. La luarea măsurii arestării preventive a inculpaților, Tribunalul Iași a constatat că, în ceea ce îi priveşte pe ambii inculpați, sunt îndeplinite cerințele art. 143 C. proc. pen., ei aflându-se în cazul de arestare preventivă de la lit. f) a art. 148 C. proc. pen.

Instanța de recurs a constatat că greşit s-a stabilit că inculpații se află în cazul de arestare preventivă de la lit. f) a art. 148 C. proc. pen., lipsind probele că lăsarea lor în libertate ar prezenta un pericol con-

Scanned with OKEN Scanner

cret pentru ordinea publică. Curtea de apel reține că, într-adevăr, faptele pentru care sunt cercetați B.C.-C. și B.V. sunt grave. Modalitatea concretă în care se presupune însă că ele s-au comis (prin procurarea drogurilor dintr-o singură sursă, din străinătate, sursa fiind o rudă identificată a inculpatului B.C.-C. și prin acte de vânzare doar către colaboratori ai investigatorilor sub acoperire) conduce instanța la concluzia că, lăsați în libertate, cei doi inculpați nu ar amenința ordinea publică, ei neputând reitera actele materiale care au determinat punerea sub acuzare. Nu au fost prezentate elemente care să justifice bănuiala că B.C.-C. și B.V. fac parte dintr-un grup bine organizat de trafic de droguri, cu surse de aprovizionare și rețea de clienți.

Față de cele expuse, Curtea de apel a constatat că nu se impune privarea în continuare de libertate a recurenților. Pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal însă este necesar a se lua, în ceea ce-i privește pe inculpați, măsura preventivă a obligării lor de a nu părăsi țara, conform art. 145^1 C. proc. pen.

73. Încheiere prin care s-a respins plângerea împotriva ordonanței procurorului de prelungire a duratei măsurii de a nu părăsi localitatea. Recurs inadmisibil

C. proc. pen., art. 140^2

În interpretarea dispozițiilor art. 140^2 C. proc. pen., ce reglementează procedura plângerii împotriva ordonanței procurorului privind măsurile preventive prevăzute în art. 136 lit. b) și c), se poate lesne observa că legiuitorul nu a prevăzut nicio cale de atac împotriva încheierii prin care s-a respins plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

A recunoaşte calea de atac a recursului separat, împotriva încheierii pronunțate în cursul urmăririi penale, prin care se respinge plângerea împotriva ordonanței de prelungire a procurorului, înseamnă a recunoaşte o cale de atac neprevăzută de lege, ceea ce ar fi contrar art. 23 alin. (7) şi art. 129 din Constituție.

C.A. Bacău, s. pen., dec. nr. 552 din 25 septembrie 2009, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din data de 23.09.2009, pronunțată de Tribunalul Bacău, în temeiul art. 140^2 C. proc. pen., s-a respins ca nefondată cererea de revocare formulată împotriva ordonanței procurorului privind prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara nr. 63/D/2009 din 21.09.2009, dispusă de D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Bacău, cerere formulată de inculpatul G.I. De asemenea, prin aceeași încheiere s-a respins cererea de încuviințare de către instanță de a părăsi țara pe o perioada limitată, ca nefondată.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul.

Curtea a analizat în prealabil admisibilitatea recursului declarat de recurentul-inculpat.

Introducerea recursului are efectul de a învesti instanța cu verificarea hotărârii atacate cu recurs. Producerea unui astfel de efect depinde însă de valabilitatea recursului declarat, de introducerea lui în condițiile legii. Aşa cum este cunoscut, recursul este inadmisibil atunci când a fost declarat în cazuri şi condiții neprevăzute de lege. Dacă au fost încălcate dispozițiile legale de care depinde valabilitatea recursului, instanța de recurs trebuie să se pronunțe cu privire la valabilitatea recursului, respingându-l ca introdus cu încălcarea legii.

Aşa cum rezultă şi din conținutul introductiv al cererii formulate de recurentul-inculpat, acesta a formulat plângere împotriva ordonanței procurorului din data de 21.09.2009, prin care s-a prelungit durata măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara, acest lucru rezultând din formularea expresă din cerere: „Plângere împotriva ordonanței procurorului" şi din temeiul în drept invocat în cerere, respectiv art. 140^2 C. proc. pen.

În conformitate cu dispozițiile art. 145^1 alin. (2), raportat la art. 145 alin. (2) C. proc. pen.: „În cursul urmăririi penale, durata măsurii prevăzute în alin. (1) nu poate depăşi 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, în caz de necesitate şi numai motivat. Prelungirea se dispune de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, fiecare prelungire neputând să depăşească 30 de zile. Dispozițiile art. 140^2 se aplică în mod corespunzător. Durata maximă a măsurii prevăzute în alin. (1) în cursul urmăririi penale este de un an. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, durata maximă a obligării de a nu părăsi localitatea este de 2 ani". Aşa cum rezultă

Scanned with OKEN Scanner

din acest text, măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, în cursul urmăririi penale, poate fi prelungită, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile, fiind aplicabile dispozițiile art. 140^2 C. proc. pen.

Potrivit acestui din urmă text: „Plângerea împotriva ordonanței procurorului privind măsurile preventive prevăzute în art. 136 lit. b) și c) – împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara –, învinuitul sau inculpatul poate face plângere în termen de 3 zile de la luarea măsurii, la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță. Plângerea învinuitului sau inculpatului împotriva ordonanței procurorului, prin care s-a dispus luarea măsurii preventive, nu este suspensivă de executare. Dosarul se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea plângerii". Din examinarea acestui text rezultă că împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara, inculpatul poate face plângere în termen de 3 zile de la luarea măsurii, la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță, plângere care se soluționează prin încheiere în termen de 3 zile în camera de consiliu.

Legiuitorul nu a prevăzut nicio cale de atac împotriva încheierii prin care s-a respins plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

Nu se poate susține nici faptul că ar fi incidente dispozițiile art. 143^3 alin. (1) C. proc. pen., deoarece denumirea marginală a acestui text este „Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul urmăririi penale privind măsurile preventive" și are următorul conținut: „Împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept sau prelungirea măsurii preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, învinuitul sau inculpatul și procurorul pot face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă. Încheierea prin care judecătorul respinge, în timpul urmăririi penale, revocarea, înlocuirea sau încetarea de drept a măsurii preventive nu este supusă niciunei căi de atac".

Scanned with OKEN Scanner

Aşa cum s-a statuat şi prin Decizia nr. XII din data de 21.11.2005, pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, în soluţionarea unui recurs în interesul legii, „În aplicarea dispoziţiilor art. 140^3 alin. (1) şi ale art. 141 C. proc. pen., stabilesc: 1. încheierea prin care se dispune, în cursul urmăririi penale, respingerea cererii de revocare, înlocuire sau încetare a arestării preventive nu poate fi atacată, separat, cu recurs; 2. încheierea dată în primă instanţă şi în apel, prin care se dispune respingerea cererii de revocare, înlocuire sau încetare a arestării preventive nu poate fi atacată, separat, cu recurs".

În raport cu prevederile art. 140^3 alin. (1) C. proc. pen., a recunoaşte calea de atac a recursului separat, împotriva încheierii pronunţate în cursul urmăririi penale, în primă instanţă sau în apel, prin care se respinge cererea de revocare, înlocuire ori încetare a arestării preventive, înseamnă a recunoaşte o cale de atac neprevăzută de lege, ceea ce ar fi contrar art. 23 alin. (7) şi art. 129 din Constituţie, potrivit cărora încheierile instanţei privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege, iar împotriva hotărârilor judecătoreşti părţile interesate şi Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condiţiile legii. În acelaşi timp s-ar încălca art. 385^1 alin. (2) C. proc. pen., în temeiul căruia încheierile care nu pot fi atacate, separat, cu recurs, potrivit legii, pot fi atacate cu recurs numai odată cu sentinţa sau decizia recurată.

Raţiunile pentru care în art. 140^3 alin. (1) şi art. 141 C. proc. pen. nu a fost reglementat recursul împotriva încheierilor prin care, în cursul urmăririi penale sau în cursul judecăţii în primă instanţă ori în apel, a fost respinsă cererea de revocare, înlocuire sau încetare a arestării preventive constau, pe de o parte, în faptul că o nouă cerere de revocare, înlocuire ori încetare a arestării preventive, pentru motive noi, poate fi formulată oricând în cursul urmăririi penale sau al judecăţii. Pe de altă parte, prin dispoziţiile art. 146 alin. (12), art. 149^1 alin. (13), art. 159 alin. (8), art. 160^a alin. (2) şi art. 160^b C. proc. pen., se asigură atât controlul judiciar imediat, realizat de către o instanţă ierarhic superioară, asupra legalităţii şi temeiniciei arestării preventive în cursul urmăririi penale şi al judecăţii, cât şi verificarea periodică a legalităţii şi temeiniciei acestei măsuri preventive în cursul judecăţii. Aceleaşi raţiuni au fost avute în vedere de legiuitor şi în momentul în care nu a prevăzut o cale de atac împotriva încheierii pronunţate de instanţa de judecată prin care s-a respins plângerea inculpatului

Scanned with OKEN Scanner

împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara. Oricând, inculpatul, pe durata pentru care s-a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, are posibilitatea să solicite revocarea acestei măsuri preventive. În același sens s-a pronunțat Înalta Curte de Casație și Justiție, tot în soluționarea unui recurs în interesul legii, prin Decizia nr. 18 din 10.03.2008.

Totodată, lipsa posibilității de a ataca, separat, cu recurs încheierea pronunțată de instanță în cursul urmăririi penale prin care s-a respins plângerea inculpatului împotriva ordonanței procurorului prin care a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara nu contravine nici art. 5 paragraful 4 din Convenția europeană a drepturilor omului, potrivit căruia „orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală". Așa cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 5 paragraful 4 din Convenție nu garantează dreptul la o cale de atac împotriva hotărârilor privitoare la arestarea preventivă, ci garantează un grad de jurisdicție, reprezentat de o instanță independentă, pentru luarea, prelungirea sau menținerea arestării preventive. Or, dacă Curtea Europeană a Drepturilor Omului garantează un grad de jurisdicție, reprezentat de o instanță independentă, pentru luarea, prelungirea sau menținerea arestării preventive, cu atât mai puțin s-ar justifica un recurs împotriva încheierii pronunțate de instanță în cursul urmăririi penale prin care s-a respins plângerea inculpatului împotriva ordonanței procurorului prin care a dispus prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

Grad de jurisdicție, reprezentat de o instanță independentă, în cazul plângerii inculpatului împotriva ordonanței procurorului prin care a dispus în cursul urmăririi penale prelungirea duratei măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, îl constituie plângerea la instanța de judecată, prevăzută de art. 140^2 C. proc. pen. Faptul că încheierea prin care instanța respinge plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care a prelungit durata măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara este definitivă rezultă și din faptul că, în conformitate cu dispozițiile art. 140^2 alin. (9)

Scanned with OKEN Scanner

C. proc. pen., instanța care a soluționat plângerea are obligația să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea plângerii.

În condițiile în care legiuitorul ar fi înțeles ca astfel de încheieri să fie supuse recursului, ar fi prevăzut-o în mod expres și nu ar fi prevăzut ca dosarul să fie restituit procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea plângerii, ci, așa cum este prevăzut în art. 140^3 alin. (9) C. proc. pen. (Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul urmăririi penale privind măsurile preventive), art. 159 alin. (10), cu referire la art. 140^3 alin. (9) C. proc. pen. (Procedura prelungirii arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale): „Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului"; art. 141 C. proc. pen. (Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul judecății privind măsurile preventive): „Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului"; art. 160^9 C. proc. pen. (Recursul împotriva încheierilor privind liberarea provizorie): „Dosarul se restituie în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului".

De altfel, nu ar fi posibil ca o încheiere prin care instanța dispune luarea în cursul urmăririi penale a măsurii preventive cea mai severă, cea a arestării preventive, sau prelungirea duratei acestei măsuri să fie supuse doar unei singure căi de atac, cea a recursului la instanța ierarhic superioară, în timp ce ordonanțele procurorului prin care se iau sau se prelungesc măsurile preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara să fie supuse atât controlului judiciar pe cale plângerii la instanța de judecată căreia i-ar reveni competența să judece cauza în prima instanță și apoi pe calea recursului la instanța ierarhic superioară.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 385^{15} alin. (1) pct. 1 lit. a) C. proc. pen., Curtea de Apel Bacău a respins ca inadmisibil recursul declarat de recurentul-inculpat.

Notă. Soluția este în acord și cu Decizia nr. 18/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, privind examinarea recursului în interesul legii, publicată în M. Of. nr. 334 din 20 mai 2009, caz în care Înalta Curte a statuat următoarele: „Dispozițiile art. 140^2 C. proc. pen. corelate cu dispozițiile art. 140^3 din același cod se interpretează în sensul că încheierile prin care fie judecătorul, fie instanța de judecată în cursul urmăririi penale admite

Scanned with OKEN Scanner

plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea prevăzută de art. 145 C. proc. pen. ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen. sunt supuse căii ordinare de atac a recursului, în condițiile art. 140^3 C. proc. pen.".

74. Măsura obligării de a nu părăsi țara. Obligația instanței de a se pronunța asupra menținerii ei prin sentință

C. proc. pen., art. 145^1, art. 350 alin. (1), art. 357 alin. (2) lit. b)

Dispozițiile art. 357 alin. (2) lit. b) C. proc. pen. stabilesc în sarcina instanței de fond obligația de a se pronunța asupra măsurilor preventive. Însă, dispozițiile art. 350 alin. (1) C. proc. pen. nu includ menținerea măsurii preventive de a nu părăsi țara între aspectele ce trebuie analizate de instanța de fond în ceea ce privește sfera măsurilor preventive.

Întrucât măsura obligării de a nu părăsi țara sau localitatea luată în timpul judecății durează, în lipsa unei dispoziții contrare, până la rămânerea definitivă a hotărârii penale, lipsa unei mențiuni exprese în dispozitiv cu privire la revocarea sau înlocuirea acestor măsuri nu poate avea decât semnificația menținerii ei și pentru viitor.

Trib. București, s. pen., dec. nr. 64 din 4 februarie 2008, portal.just.ro

Prin sentința penală nr. 1401/04.10-2007, pronunțată de Judecătoria Constanța, s-au dispus următoarele: în baza art. 208 alin. (1) și (4) - art. 209 alin. (1) lit. e), g), i) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., a fost condamnat inculpatul I.B. la o pedeapsă de 4 ani închisoare; în baza art. 78 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 13 C. pen., a fost condamnat inculpatul I.B. la o pedeapsă de 3 ani închisoare; în baza art. 81 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002 cu aplicarea art. 13 C. pen., a fost condamnat inculpatul la o pedeapsă de 3 ani; în baza art. 33 lit. a) și art. 34 lit. b) C. pen., au fost contopite pedepsele de 4 ani închisoare, 3 ani închisoare și 3 ani închisoare, inculpatul executând în final pedeapsa cea mai grea de 4 ani închisoare. În baza art. 57 C. pen., pedeapsa se execută în regim de detenție.

Împotriva sentinței penale nr. 1401/04.10-2007, pronunțată de Judecătoria Constanța, a declarat apel inculpatul I.B.

Scanned with OKEN Scanner

Examinând sentința penală apelată prin prisma criticilor formulate, precum și din oficiu, conform art. 378 alin. (1) C. proc. pen., tribunalul apreciază că apelul declarat de inculpat este nefondat.

Prima instanță a reținut în mod corect starea de fapt descrisă mai sus, ținând seama de mijloacele de probă enumerate. În baza art. 381 alin. (1) C. proc. pen. raportat la art. 357 alin. (2) lit. c) C. proc. pen., s-a menținut măsura obligării inculpatului I.B. de a nu părăsi localitatea de domiciliu, dispusă prin încheierea de ședință din data de 12.04.2007, pronunțată de Judecătoria Constanța, fiind în continuare îndeplinite cerințele impuse de art. 143 C. proc. pen., prin raportare la soluția pronunțată, dar și pentru a se asigura prezența inculpatului.

Instanța trebuie să se pronunțe și asupra măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, după caz, întrucât dispozițiile art. 357 alin. (2) lit. b) C. proc. pen. stabilesc această obligație pentru instanță. Împrejurarea că în art. 350 alin. (1) C. proc. pen. nu este reglementată soluția menținerii măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara trebuie apreciată ca o omisiune a legiuitorului, care însă este acoperită de prevederile art. 357 alin. (2) lit. b) C. proc. pen., care nu fac distincție asupra naturii măsurii preventive. De altfel, lipsa unei verificări a subzistenței unei măsuri preventive neprivative de libertate, având în vedere intervalul mare de timp care poate trece de la pronunțarea unei hotărâri în primă instanță până la rămânerea definitivă a hotărârii, este de natură să aducă atingere dispozițiilor art. 5 paragraful 1 și art. 6 paragraful 1 ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Notă. Ca și în speța următoare, instanța de control judiciar a considerat că se justifică desființarea în parte și modificarea sentințelor emise în fond și inserarea mențiunii exprese a menținerii măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau țara. Considerăm că soluția instanței de apel este justificată mai degrabă de practica judiciară decât de un argument de text sau de fond. Într-adevăr, în practică se preferă inserarea acestei mențiuni exprese, dar în scopul evitării oricăror incidente de ordin administrativ sau de comunicare, mai precis, ce se pot ivi în colaborarea cu instituțiile obligate a supraveghea respectarea acestei măsuri.

Scanned with OKEN Scanner

75. Menținerea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea prin sentința de condamnare

C. proc. pen., art. 350 alin. (1)[1]

Potrivit dispozițiilor art. 350 alin. (1) C. proc. pen., instanța are obligația ca, prin hotărâre, să se pronunțe asupra luării sau revocării măsurii obligării inculpatului de a nu părăsi localitatea sau țara.

Măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara luată în cursul judecății durează până la soluționarea cauzei prin hotărâre definitivă.

Față de conținutul explicit al textului de lege şi în lipsa unei dispoziții de revocare a acestei măsuri, cuprinsă în sentința de condamnare, măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara subzistă şi în lipsa unei mențiuni speciale în minuta şi dispozitivul sentinței în sensul menținerii măsurii prevăzute de art. 145 sau art. 145[1] C. proc. pen.

C.A. Iaşi, s. pen., dec. nr. 256 din 13 iulie 2004, portal.just.ro

Prin sentința penală nr. 266 din 30.03.2004, Tribunalul Iaşi l-a condamnat pe inculpat la pedeapsa de 1 an închisoare pentru infracțiunea de tâlhărie prevăzută de art. 211 alin. (2) lit. c) şi alin. (2[1]) lit. a) şi b) C. pen.

Inculpatul a fost trimis în judecată în stare de arest preventiv, măsură care a fost menținută de instanță, în temeiul art. 160 lit. b) C. proc. pen., până la data de 16.03.2004, când a fost înlocuită cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea, prevăzută de art. 136 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., inculpatul fiind pus în libertate la dat de 18.03.2004. Cauza a fost soluționată în fond la dat de 30.03.2004, iar prin sentința pronunțată, după aplicarea pedepselor principale şi accesorii, instanța a dedus arestarea preventivă, fără a se pronunța cu privire la măsura preventivă aplicată în cursul judecății.

În apelul parchetului, sentința a fost desființată în parte în latura penală, pentru nelegalitate constând în omisiunea instanței

---

[1] Alineatul (1) al art. 350 a fost modificat prin art. I pct. 164 din Legea nr. 356/2006 (M. Of. nr. 677 din 7 august 2006), cu următorul conținut: „(1) Instanța are obligația ca, prin hotărâre, să se pronunțe asupra luării, menținerii sau revocării măsurii arestării preventive a inculpatului şi asupra luării sau revocării măsurii obligării acestuia de a nu părăsi localitatea ori țara, motivând soluția pronunțată".

Scanned with OKEN Scanner

de a se pronunța cu privire la măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea.

În conformitate cu dispozițiile art. 357 alin. (2) lit. b) C. proc. pen., instanța este obligată ca în dispozitivul hotărârii să se pronunțe cu privire la măsurile preventive luate în cursul judecății. Deşi la termenul din 16.03.2004, instanța a aplicat inculpatului măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea, a omis să se pronunțe cu privire la această măsură în dispozitivul sentinței, pronunțând astfel o hotărâre nelegală.

Pentru cele precedente, a fost admis apelul parchetului şi înlăturată omisiunea instanței de fond, dispunându-se menținerea măsurii preventive.

76. Măsura obligării de a nu părăsi țara. Durată nerezonabilă

C. proc. pen., art. 145[1]

Durata extinsă a măsurii obligării de a nu părăsi țara poate dobândi un caracter nerezonabil dacă, în raport de gravitatea faptei, complexitatea cauzei, probatoriul rămas a fi efectuat, comportamentul procesual al inculpatului, se dovedeşte a fi o măsură disproporționată față de scopul urmărit, cel al bunei desfăşurări a procesului penal.

Prelungirea măsurii poate deveni nejustificată dacă se constată dispariția justului echilibru între restrângerea dreptului la liberă circulație al inculpatului şi scopul urmărit prin atingerea adusă acestui drept.

Instanța poate dispune revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara, în cazul în care constată că măsura preventivă nu mai poate fi considerată necesară într-o societate democratică şi proporțională cu scopul urmărit prin aplicarea acesteia.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 2564 din 3 iulie 2009, www.scj.ro

Prin încheierea din 29.06.2009, Curtea de Apel Bucureşti, Secția a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, a admis plângerea formulată de inculpatul P.A.G. împotriva ordonanței 206/P/2006 din 18.06.2009 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A. Totodată, s-a dispus revocarea măsurii obligării de a nu părăsi țara cu privire la inculpatul P.A.G.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut următoarele:

Prin ordonanța nr. 206/P/2006 din 18.06.2009, dată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., s-a dispus prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara față de inculpații: Ș.I.C., cercetat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) C. pen. și art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000; P.P.D., cercetat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) C. pen.; P.G.A., cercetat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 26 raportat la art. 248^1 raportat la art. 248 C. pen. și art. 255 alin. (1) C. pen., raportat la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000 cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., pe o perioadă de 30 de zile, de la data de 20.06.2009 până la data de 19.07.2009. Prima instanță a mai arătat că, pentru a pronunța această ordonanță, parchetul a reținut următoarele:

La data de 20.03.2009, a fost începută urmărirea penală pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute și pedepsite de art. 26 raportat la art. 248^1 C. pen., raportat la art. 248 C. pen., față de inculpatul P.G.A., iar la data de 24.03.2009, față de acesta a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru infracțiunea mai sus amintită. Față de inculpatul Ș.I.C., la data de 23.03.2009, a fost începută urmărirea penală pentru infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 26 raportat la art. 255 alin. (1) C. pen. și la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000 și art. 12 lit. b) din Legea nr. 78/2000, iar la data de 24.03.2009, a fost schimbată încadrarea juridică din art. 26 raportat la art. 255 alin. (1) C. pen. și la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000 în infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) C. pen. Față de același inculpat, la data de 24.03.2009, a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru infracțiunile sus-menționate. Referitor la inculpatul P.P.D., față de acesta, la data de 23.03.2009, a fost începută urmărirea penală pentru infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 26 raportat la art. 255 alin. (1) C. pen. și la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000 și art. 255 alin. (1) C. pen., raportat la art. 6 și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000, iar la data de 24.03.2009, a fost schimbată încadrarea juridică în infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) C. pen. La data de 24.03.2009, față de inculpatul P.P.D. a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) C. pen.

Scanned with OKEN Scanner

La data de 26.03.2009, prin încheierea dispusă în dosarul nr. 2803/2/2009 al Curții de Apel București, Secția a II-a penală și pentru cauze cu minori și de familie, s-a dispus măsura obligării de a nu părăsi țara pe o perioadă de 29 de zile de la data de 26.03.2009 la 23.04.2009 față de inculpații Ș.I.C., P.P.D. și P.G.A.

În ordonanța din 18.06.2009, dată în dosarul nr. 206/P/2006 de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., Secția de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție, s-a dispus, în temeiul art. 145[1] alin. (1) și (2) cu referire la art. 145 alin. (1) și (2) coroborat cu art. 143 alin. (1) C. proc. pen., prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara față de inculpații Ș.I.C., P.P.D. și P.G.A. În acest sens s-a susținut că subzistă în continuare temeiurile care au fost avute în vedere de instanță cu prilejul luării măsurii obligării de a nu părăsi țara față de aceștia, fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 143 C. proc. pen., sub aspectul existentei de probatorii și indicii temeinice, astfel cum sunt definite de art. 68 C. proc. pen., date care justifică presupunerea rezonabilă că inculpații au comis faptele și necesitatea asigurării desfășurării normale a unei proceduri judiciare. S-a mai arătat că, în cauză, urmează să se dispună prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara față de inculpații Ș.I.C., P.P.D. și P.G.A., întrucât urmează a mai fi efectuate următoarele acte de urmărire penală, care justifică necesitatea prelungirii acestei măsuri: audierea a circa 70 de martori, membri ai Senatului Universității sau având alte calități, în urma audierilor putând fi necesară confruntarea acestora cu inculpatul P.G.; finalizarea rapoartelor de constatare dispuse în cauză; primirea și examinarea documentelor solicitate (cu caracter secret de serviciu) de la S.R.I. și D.G.I.P.I. și audierea inculpaților P.P. și Ș.I. cu privire la aspectele constatate.

Împotriva acestei ordonanțe, în termen legal, a formulat plângere inculpatul P.A.G., solicitând revocarea măsurii de a nu părăsi țara, criticând ordonanța atât sub aspectul nelegalității, cât și al netemeiniciei.

Referitor la motivele de netemeinicie invocate, prima instanță, analizând ordonanța atacată în raport de criticile formulate și de actele dosarului de urmărire penală, a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 145[1] raportat la art. 145 alin. (2) C. proc. pen., măsura obligării de a nu părăsi țara poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, în caz de necesitate și numai motivat.

Scanned with OKEN Scanner

Examinând ordonanța atacată, prima instanță a constatat că parchetul nu a motivat în niciun fel care sunt considerentele care conduc spre concluzia necesității menținerii acestei măsuri preventive, limitându-se a reda conținutul unor dispoziții legale, art. 143 C. proc. pen. și art. 136 C. proc. pen., referitor la desfășurarea normală a procesului penal, ceea ce nu echivalează în niciun caz cu arătarea motivelor care justifică prelungirea măsurii preventive și nu satisface exigențele art. 145^1 raportat la art. 145 alin. (2) C. proc. pen.

De asemenea, instanța de fond a mai arătat în considerentele hotărârii faptul că, în raport de actele de urmărire penală care se susține că urmează a fi efectuate (audierea a 70 de martori, membri ai Senatului Universității, finalizarea rapoartelor de constatare dispuse), parchetul ar fi trebuit să arate, față de circumstanțele cauzei și datele ce caracterizează persoana inculpatului, care sunt motivele pentru care buna desfășurarea a procesului penal nu poate avea loc decât în condițiile prelungirii măsurii obligării de a nu părăsi țara sau care sunt riscurile pe care le presupune cercetarea inculpatului fără ca asupra acestuia să mai existe o restrângere a libertății de mișcare. S-a mai arătat că modul în care s-a procedat conduce, practic, la imposibilitatea efectuării unui control din partea instanței, întrucât, chiar dacă parchetul a avut în vedere anumite aspecte, atâta timp cât ele nu au fost expuse în ordonanța atacată, nu pot fi analizate și cenzurate. Totodată, prima instanță a mai arătat că, din verificarea actelor dosarului, a constatat că nu se identifică astfel de motive care să justifice prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi țara, în condițiile în care aceasta reprezintă o măsură restrictivă de libertate, cu caracter de excepție, constatarea că în cauză există indicii care conduc la presupunerea rezonabilă că inculpatul ar fi comis faptele pentru care este cercetat nu este suficientă și nu justifică prin ea însăși prelungirea măsurii.

Prima instanță a apreciat că măsura obligării de a nu părăsi țara, constituind o atingere adusă dreptului la liberă circulație, trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit, această condiție decurgând din cea a necesității și presupune, în scopul garantării libertății de circulație a persoanei și evitării arbitrarului, existența unei proporționalități, a unui just echilibru între restricția libertății de circulație și scopul urmărit.

S-a mai reținut că, în ceea ce privește scopul avut în vedere de către parchet, constând în buna desfășurare a procesului penal,

Scanned with OKEN Scanner

acesta vizează asigurarea prezenței inculpatului la desfășurarea procedurilor și soluționarea cu celeritate a cauzei. Or, sub acest aspect, din examinarea celor 21 de volume de urmărire penală rezultă că ultimul act de urmărire penală efectuat în cauză îl reprezintă declarația martorului C.C.C. din data de 21.05.2009 (dosar urmărire penală), chiar reținând susținerile apărătorilor inculpatului în sensul că, după această dată, la 4.06.2009 ar mai fi fost audiați doi martori, ale căror declarații nu se regăsesc însă la dosar (acestea fiind singurele acte efectuate în perioada pentru care anterior s-a dispus prelungirea).

Totodată, prima instanță a mai constatat că, în cauză, urmărirea penală nu se efectuează cu diligența impusă de existența în cauză a unor măsuri restrictive de libertate și nu poate accepta justificarea oferită de parchet, în sensul imposibilității efectuării de acte de urmărire penală, față de împrejurarea că, în toată această perioadă, dosarul a fost înaintat la instanță în vederea soluționării plângerilor formulate de către inculpați, în condițiile în care aceştia au exercitat un drept prevăzut de lege.

Față de aspectele expuse, prima instanță a apreciat că prelungirea măsurii preventive nu se mai justifică, nemaiexistând un just echilibru între restrângerea dreptului la liberă circulație al inculpatului (cunoscut om de afaceri pentru care libertatea de circulație este esențială în derularea normală a activității, mai ales în actualul context economic global) și scopul urmărit prin atingerea adusă acestui drept. Aceasta cu atât mai mult cu cât datele care caracterizează persoana inculpatului și conduita procesuală a acestuia anterior datei de 26.03.2009, când a fost dispusă măsura, de a se prezenta la toate chemările organului judiciar, în condițiile în care în cauză se efectuează cercetări de la începutul anului 2006, constituie garanții suficiente că cercetarea sa poate continua fără să mai existe o restrângere a libertății de mișcare, buna desfășurare a procesului penal nefiind influențată în niciun fel.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A.

Examinând recursul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A., în raport de motivele invocate și de actele dosarului, precum și din oficiu, conform dispozițiilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., Înalta Curte constată că acesta este nefondat, pentru considerentele ce urmează.

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din 29.06.2009, Curtea de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, a admis plângerea formulată de inculpatul P.A.G. împotriva ordonanţei 206/P/2006 din 18.06.2009 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., dispunând revocarea măsurii obligării de a nu părăsi ţara cu privire la acest inculpat.

Potrivit dispoziţiilor art. 139 alin. (2) teza a II-a C. proc. pen., atunci când nu mai există vreun temei care să justifice menţinerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere. Inexistenţa vreunui temei care să justifice menţinerea în continuare a măsurii preventive este supusă aprecierii instanţei, care are îndatorirea de a constata dispariţia temeiului pentru care a fost luată măsura preventivă.

În speţă, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi ţara, dispusă faţă de inculpat pe considerentul îndeplinirii condiţiilor prevăzute în art. 139 alin. (2) teza a II-a raportat la art. 145^1 C. proc. pen., trebuie examinată, însă, şi în raport cu dispoziţiile art. 5 din Convenţia europeană a drepturilor omului, dar şi a art. 2 din Protocolul nr. 4 adiţional la convenţia menţionată. Conform art. 2 paragrafele 2 şi 3 din Protocolul nr. 4 adiţional la Convenţie, orice persoană este liberă să părăsească orice ţară, inclusiv pe a sa, iar exercitarea acestui drept nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, siguranţa publică, menţinerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecţia sănătăţii sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor şi libertăţilor altora. Instanţa dispune revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi ţara, dacă, în urma acestei examinări, constată că măsura preventivă nu mai poate fi considerată necesară într-o societate democratică şi proporţională cu scopul urmărit prin aplicarea acesteia, cum este cazul în care inculpatul a respectat întocmai, pe durata pentru care măsura preventivă a fost luată şi menţinută, obligaţiile dispuse de instanţa de judecată, s-a prezentat la fiecare termen de judecată şi a fost audiat cu privire la infracţiunile reţinute prin rechizitoriu.

Paragraful 3 al aceluiaşi articol statuează că „exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, siguranţa publică, menţinerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecţia sănătăţii

Scanned with OKEN Scanner

sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor şi libertăţilor altora". În sistemul european de protecţie a drepturilor omului, conceptul de libertate are două componente: primul este cel prevăzut în art. 5 din Convenţie, care garantează libertatea şi siguranţa persoanei, acestea privind libertatea sa fizică, şi anume dreptul oricărei persoane de a nu fi reţinută sau arestată în mod abuziv; cel de-al doilea priveşte restricţiile la libertatea de circulaţie, care intră în domeniul de aplicare a art. 2 din Protocolul nr. 4 adiţional la Convenţie. Dreptul la liberă circulaţie atât în interiorul unui stat, cât şi între state nu este absolut, exercitarea acestuia putând face obiectul unor restrângeri, astfel cum sunt prevăzute în art. 2 paragraful 3 din Protocolul nr. 4. Cât priveşte necesitatea menţinerii măsurii preventive într-o societate democratică, instanţa europeană a statuat că prevederile aplicabile într-un stat trebuie să respecte pe cât posibil valorile unei societăţi democratice, în special preeminenţa dreptului. Pe de altă parte, autorităţile judiciare naţionale pot dispune restrângerea libertăţii de mişcare a unei persoane cu respectarea necesităţii proporţionalităţii măsurii şi a scopului pentru care aceasta a fost aplicată.

Înalta Curte constată că, în mod corect, instanţa de fond a apreciat că, în cauză, nu mai există temeiuri care să justifice prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi ţara, în condiţiile în care aceasta reprezintă o măsură restrictivă de libertate, cu caracter de excepţie, iar constatarea că în cauză există indicii care conduc la presupunerea rezonabilă că inculpatul ar fi comis faptele pentru care este cercetat nu este suficientă şi nu justifică prin ea însăşi prelungirea măsurii. Totodată, din examinarea dosarului de urmărire penală, rezultă că ultimul act de urmărire penală efectuat în cauză a fost efectuat la data de 21.05.2009, când a fost audiat unul dintre martori, motiv pentru care menţinerea unei măsuri restrictive de libertate faţă de inculpatul P.G. nu mai este justificată.

Pe de altă parte, prin încheierea din 26.03.2009, pronunţată de Curtea de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, s-a dispus măsura obligării de a nu părăsi ţara pe o perioadă de 29 de zile de la data de 26.03.2009 la 23.04.2009, între alţii, şi faţă de inculpatul P.G.A., fiind obligat să respecte dispoziţiile impuse de art. 145 alin. (2) C. proc. pen. Având în vedere conduita procesuală a inculpatului înainte de a se dispune faţă de el măsura preventivă, dar şi ulterior, acesta prezentându-se la toate chemările organului de urmărire penală, respectând întoc-

Scanned with OKEN Scanner

mai dispozițiile acestuia, precum și a obligațiilor dispuse de instanța de judecată, în condițiile în care în cauză se efectuează cercetări de la începutul anului 2006, toate acestea constituie garanții suficiente că buna desfășurare a procesului penal nu va fi împiedicată în niciun fel, iar actele de cercetare penală pot fi efectuate în continuare și fără a se dispune o restrângere a libertății de mișcare.

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază, cum în mod corect a reținut și instanța de fond, că prelungirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara față de acesta nu mai poate fi privită ca fiind necesară, într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit prin aplicarea acesteia.

Față de aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 385 pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondat, recursul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A. Soluția a fost luată în majoritate.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul al V-lea. Menținerea măsurii arestării preventive în cursul procesului penal

77. Restituirea cauzei la procuror. Menținerea arestării preventive a inculpatului. Data de la care curge termenul de 30 de zile

C. proc. pen., art. 332 alin. (2) şi (3)

În ipoteza restituirii cauzei la procuror în vederea refacerii urmăririi penale, instanța de judecată poate menține, prin sentință, măsura arestării preventive a inculpatului.

Durata măsurii arestării preventive, în acest caz, este de 30 de zile, iar acest termen curge nu de la data la care a fost menținută această măsură prin sentința de restituire, ci de la data rămânerii definitive a sentinței într-unul dintre modurile prevăzute de art. 416 C. proc. pen.

C.A. Iaşi, s. pen., dec. nr. 558 din 6 iulie 2007, portal.just.ro

Tribunalul Iaşi a fost învestit cu rechizitoriul nr. 2635/P/2006 privind pe inculpatul B.I., trimis în judecată pentru săvârşirea infracțiunii de omor calificat, faptă prevăzută de art. 174 şi art. 175 lit. c) C. pen.

În fapt, s-a reținut că în seara zilei de 27.12.2006, cu un cuțit, inculpatul l-a înjunghiat pe fratele său B.G., care a decedat. Prin sentința penală nr. 261/2007, Tribunalul Iaşi a restituit cauza la procuror, fiind menținută starea de arest preventiv a inculpatului. Prin decizia penală nr. 467/2007 a Curții de Apel Iaşi, recursul declarat de procuror împotriva acestei hotărâri a fost respins ca tardiv şi a fost menținută starea de arest a inculpatului. Tribunalul Iaşi a fost reînvestit cu rechizitoriu – după verificare, conform art. 267 C. proc. pen. – la 19.06.2007, iar termenul de judecată a fost fixat aleatoriu, la 10.07.2007.

Prin încheierea de şedință din 5.07.2007, în baza dispozițiilor art. 300^1 C. proc. pen. şi art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., s-a

Scanned with OKEN Scanner

constatat încetată de drept măsura arestării preventive a inculpatului B.I., aflat în Penitenciarul Spital Târgu Ocna. S-a dispus punerea de îndată în libertate a inculpatului B.I. de sub puterea mandatului de arestare preventivă nr. 197/4/2006.

În baza dispozițiilor art. 160[a] alin. (1) și (4) C. proc. pen., raportat la art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. b) și f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului pentru o perioadă de 30 zile, calculată începând cu data de 5.07.2007 și până la 3.08.2007. În baza art. 160[a] alin. (3) C. proc. pen., s-a dispus emiterea de îndată a mandatului de arestare preventivă pe numele inculpatului.

În elaborarea sentinței pronunțate, Tribunalul a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 274 C. proc. pen. – cu privire la durata arestării preventive a inculpatului, după reluare – în cazul restituirii cauzei de către instanță, dacă inculpatul este arestat și se menține această măsură, termenul de 30 de zile curge de la data pronunțării hotărârii.

Cazul privării de libertate prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. impune necesitatea existenței unor date din care să rezulte că inculpatul a încercat să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unui martor, a unei părți ori prin distrugerea, alterarea sau sustragerea mijloacelor materiale de probă. Au fost apreciate modalitățile de săvârșire a faptei, împrejurarea că inculpatul a intrat în camera victimei cu cuțitul în mână, după ce, anterior, a amenințat că o omoară și ulterior i-a înfipt cuțitul în piept, conducând astfel la decesul acesteia. Față de conținutul declarației inculpatului, din care rezultă că, fiind sub influența alcoolului, cât și din declarațiile martorilor, rezultă bănuiala că inculpatul pus în libertate va încerca să zădărnicească aflarea adevărului. Împrejurările specifice, precum rezonanța socială a faptei, reacția opiniei publice, cât și crearea sentimentului acut de insecuritate în rândul colectivității restrânse, determină și justifică concluzia că cercetarea în stare de libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică [art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.].

Recursul declarat de inculpat, care a criticat încheierea sub aspectul neîndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., a fost respins ca nefondat de Curtea de Apel Iași, prin decizia penală nr. 558/2007.

Notă. Soluția este în acord cu Decizia nr. 7/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție privind examinarea recursului în interesul legii, publicată în M. Of. nr. 447 din 27 iunie 2011, prin care s-a

Scanned with OKEN Scanner

statuat că „dispozițiile art. 274 alin. (2) fraza I C. proc. pen. se interpretează în sensul că, în situația restituirii cauzei, potrivit art. 272 C. proc. pen., dacă inculpatul este arestat şi instanța menține arestarea preventivă, termenul de 30 de zile curge de la rămânerea definitivă a hotărârii instanței prin care s-a dispus restituirea cauzei la procuror în vederea refacerii urmăririi penale".

78. Restituirea cauzei la procuror. Menținerea măsurii arestării preventive. Temei legal. Durată

C. proc. pen., art. 160^b alin. (3), art. 332, art. 350 alin. (1)[1]

Durata arestării preventive, din momentul sesizării instanței de judecată prin rechizitoriu şi rămânerii definitive a sentinței penale de restituire a cauzei la procuror, constituie arestare preventivă în cursul judecății, şi nu al urmăririi penale.

Abia din momentul rămânerii definitive a sentinței de restituire, arestarea preventivă a inculpaților are din nou natura juridică a arestării preventive din cursul urmăririi penale, fiind aplicabile dispozițiile prevăzute de art. 155, art. 159 şi art. 159^1 C. proc. pen., la care fac de altfel referire şi prevederile art. 338 alin. (2) C. proc. pen.[2] Pe cale de consecință, din momentul rămânerii definitive a sentinței de restituire a cauzei la procuror, durata măsurii arestării preventive a inculpaților este limitată la 30 de zile, cu excepția cazului când este prelungită de instanță în condițiile art. 155 C. proc. pen.

De aceea, temeiul legal al menținerii măsurii arestării preventive prin sentința penală de desesizare îl constituie dispozițiile art. 332 alin. (3) şi art. 350 alin. (1) C. proc. pen.

C.A. Braşov, s. pen., dec. nr. 16/R din 8 februarie 2006, portal.just.ro

Prin sentința penală nr. 61/2005, pronunțată de Tribunalul pentru Minori şi Familie Braşov, în baza art. 332 C. proc. pen., această instanță s-a desesizat şi a dispus restituirea cauzei privindu-i pe

---

[1] Alineatul (1) al art. 350 a fost modificat de art. I pct. 164 din Legea nr. 356/2006 (M. Of. nr. 677 din 7 august 2006), cu următorul conținut: „(1) Instanța are obligația ca, prin hotărâre, să se pronunțe asupra luării, menținerii sau revocării măsurii arestării preventive a inculpatului şi asupra luării sau revocării măsurii obligării acestuia de a nu părăsi localitatea ori țara, motivând soluția pronunțată.

[2] Art. 338 C. proc. pen. a fost abrogat prin art. I pct. 162 din Legea nr. 356/2006.

Scanned with OKEN Scanner

inculpații D.C.L., M.C., M.L.I. și P.S., organului de urmărire penală competent – D.I.I.C.O.T. – Structura Centrală București. De asemenea, au fost respinse și cererile privind revocarea măsurii arestării preventive și respectiv înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea, formulate de apărătorii inculpaților D.C.L. și M.C. În baza art. 350 C. proc. pen., a fost menținută arestarea preventivă a inculpaților M.C. și D.C.L.

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, solicitând casarea sentinței și trimiterea cauzei pentru continuarea judecății.

Examinând sentința atacată, în raport de actele și lucrările dosarului, cât și prin prisma motivelor de recurs invocate, Curtea a reținut următoarele: în mod temeinic și legal prima instanță a făcut aplicarea dispozițiilor art. 332 alin. (1) C. proc. pen., dispunând restituirea cauzei procurorului, întrucât cercetarea penală a fost efectuată de un alt organ de cercetare penală decât cel competent. În ceea ce privește măsura arestării preventive a inculpaților D.C.L. și M.C., instanța constată că aceasta este temeinică și legală. Măsura procesuală a fost luată cu respectarea dispozițiilor legale, respectiv a dispozițiilor art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f), h) și i) C. proc. pen. și art. 136 C. proc. pen.

Se pune problema definirii naturii juridice a măsurii arestării preventive a celor doi inculpați de la data sesizării instanței și până la pronunțarea hotărârii de restituire a cauzei la parchet, respectiv până la data rămânerii definitive a acestei hotărâri. Deși instanța nu a început cercetarea judecătorească datorită unor incidente procedurale (proceduri neîndeplinite și neasigurarea asistenței juridice obligatorii pentru toate părțile cu această vocație în proces), iar la primul termen cu procedura îndeplinită, instanța a pus în discuția părților chestiunea necesității aplicării dispozițiilor art. 332 și art. 300 C. proc. pen., procedând apoi, în urma deliberării, la restituirea cauzei la parchet, timpul scurs de la data sesizării instanței – 11.07.2005 până la pronunțare – 20.12.2005, se circumscrie etapei procesuale a judecății, și nu a urmăririi penale, actele procedurale efectuate fiind specifice etapei procesuale a judecății.

Drept urmare, și timpul de arestare preventivă a inculpaților, scurs în această etapă procesuală, constituie arestare preventivă în cursul judecății, și nu al urmăririi penale.

Scanned with OKEN Scanner

Etapa procesuală a judecății și, respectiv, arestarea preventivă a inculpaților în cursul judecății, se întinde și de la pronunțarea hotărârii de restituire a cauzei în primă instanță, până la data pronunțării prezentei decizii, prin care sentința a rămas definitivă și, pe cale de consecință, în toată această perioadă de timp au fost aplicabile dispozițiile referitoare la arestarea preventivă a inculpaților în cursul judecății, respectiv dispozițiile art. 300^2 C. proc. pen.

Se poate observa astfel că, până la acest moment, durata arestării preventive, în cursul urmăririi penale, a durat aproximativ 2 luni, iar în cursul judecății, aproximativ 7 luni.

Abia din momentul rămânerii definitive a sentinței de restituire, arestarea preventivă a inculpaților are din nou natura juridică a arestării preventive din cursul urmăririi penale, fiind aplicabile dispozițiile prevăzute de art. 155, art. 159 și art. 159^1 C. proc. pen., la care fac de altfel referire și prevederile art. 338 alin. (2) C. proc. pen.

Drept urmare, Curtea a menținut arestarea preventivă a celor doi inculpați în temeiul art. 338 alin. (1) și art. 350 alin. (1) C. proc. pen., dată fiind situația specială generată de existența unei hotărâri de restituire a cauzei la parchet, și nu de condamnare, care ar fi impus aplicarea doar a dispozițiilor art. 350 alin. (1) C. proc. pen.

79. Restituirea cauzei la procuror pentru refacerea urmăririi penale. Menținerea arestării preventive. Momentul de la care începe să curgă termenul de 30 de zile

C. proc. pen., art. 155, art. 300, art. 332

În cazul restituirii cauzei la procuror în vederea refacerii urmăririi penale, conform art. 332 C. proc. pen., instanța de judecată poate menține starea de arest a inculpatului.

Termenul de 30 de zile – durată a măsurii arestării preventive a inculpatului în această ipoteză – curge de la data rămânerii definitive a sentinței de restituire, și nu de la data pronunțării sentinței de fond.

Concluzia este logică, întrucât numai de la rămânerea definitivă a sentinței de restituire faza urmăririi penale se reactivează, prelungirea arestării preventive putând fi cerută de procuror numai în această fază. Dispozițiile art. 332 alin. (5) teza finală C. proc. pen. sunt explicite în această privință – procurorul poate solicita prelungirea arestării preventive abia după rămânerea definitivă a sentinței penale de restituire, scop în

Scanned with OKEN Scanner

care dosarul se şi înaintează procurorului în termen de 3 zile de la rămânerea definitivă a sentinței de restituire.

Trib. Bucureşti, s. I pen., înch. nr. 569/R din 10 decembrie 2010, nepublicată

Prin încheierea de şedință nr. 73/2010, pronunțată de Judecătoria Buftea, în temeiul art. 159 C. proc. pen., raportat la art. 155 C. proc. pen., a fost admisă în parte propunerea Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului Bucureşti. S-a dispus prelungirea duratei măsurii arestării preventive a inculpatului B.G.A., pe o perioadă de 30 de zile. A fost respinsă cererea de prelungire a duratei măsurii arestării preventive a inculpatului D.T. S-a dispus punerea în libertate a inculpatului D.T. de sub puterea mandatului de arestare preventivă, dacă nu este reținut, arestat preventiv sau deținut în altă cauză.

Împotriva acestei încheieri a formulat recurs Parchetul de pe lângă Judecătoria Buftea.

Tribunalul a constatat recursul formulat în privința inculpatului D.T. fondat, pentru următoarele motive: instanța de fond a apreciat în mod eronat legalitatea arestării preventive a inculpatului D.T. Constată că în ce priveşte pe acest inculpat, sentința penală nr. 364/2010, pronunțată de Judecătoria Buftea în dosarul nr. 6328/94/2010, prin care s-a dispus restituirea cauzei la Parchet a rămas definitivă la data de 25.11.2010, dată la care s-a pronunțat decizia penală nr. 1727/R/25.11.2010, prin care s-a luat act de retragerea recursului inculpatului. Or, abia de la această dată se calculează termenul de 30 de zile – durată a măsurii arestării preventive a inculpatului, şi nu de la data pronunțării sentinței de fond, astfel cum eronat a avut în vedere instanța de fond.

Concluzia este logică întrucât numai de la rămânerea definitivă a sentinței de restituire faza urmăririi penale se reactivează, prelungirea urmăririi penale putând fi cerută de procuror numai în această fază. Dispozițiile art. 332 alin. (5) teza finală C. proc. pen. sunt de altfel explicite în această privință – procurorul poate solicita prelungirea arestării preventive abia după rămânerea definitivă a sentinței penale de restituire, scop în care dosarul se şi înaintează procurorului în termen de 3 zile de la rămânerea definitivă a sentinței de restituire.

Scanned with OKEN Scanner

Ca atare, Tribunalul a constatat că starea legală de deținere a inculpatului D.T. a început de la data de 25.11.2010 și durează până la data de 24.12.2010.

În ceea ce privește solicitarea Parchetului de prelungire a măsurii arestării preventive cu 30 de zile după această dată, Tribunalul a constatat că este întemeiată, pentru următoarele motive:

Pentru argumentele prezentate mai sus, a constatat întrunite atât exigențele art. 143 alin. (1) C. proc. pen., cât și ale art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. și în privința inculpatului D.T. Argumentele avute în vedere de Tribunal pentru a reține condiția pericolului social a acestui inculpat au fost expuse anterior și au fost reluate în esență – Tribunalul având în vedere astfel natura și modul organizat de săvârșire a faptei și posibilele consecințe ale acțiunii inculpatului, una dintre eventualele urmări putând constitui o catastrofă feroviară.

80. Inculpat arestat preventiv în lipsă. Sesizarea instanței prin rechizitoriu. Nelegalitatea menținerii măsurii arestării preventive la primirea dosarului

C. proc. pen., art. 149^1, art. 300^1, art. 300^2

În ipoteza în care față de inculpat a fost emis mandat de arestare preventivă în lipsă, ce nu a fost pus încă în executare la data sesizării instanței de judecată cu rechizitoriu, discutarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive conform art. 300^1 C. proc. pen. apare ca nelegală.

În ipoteza în care mandatul de arestare este pus în executare după sesizarea instanței prin rechizitoriu, prima verificare a stării de arest se va face în temeiul art. 300^2 C. proc. pen., ce reglementează verificarea stării de arest în cursul judecății, în termenul de 30 de zile al arestării preventive luate în cursul urmăririi penale.

C.A. Iași, s. pen., dec. nr. 862 din 5 decembrie 2007, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință din 08.11.2007, pronunțată de Tribunalul Iași, s-a dispus respingerea cererilor de revocare a măsurii arestului preventiv formulate de inculpații B.I. și B.M. În baza dispozițiilor art. 300^1 alin. (1) C. proc. pen., s-a constatat ca fiind legală și temeinică măsura arestării preventive, iar în baza dispozițiilor art. 300^1 alin. (3) C. proc. pen., a fost menținută.

Scanned with OKEN Scanner

Dispoziția din încheiere privind menținerea stării de arest preventiv a fost recurată de inculpatul B.I., care, prin apărător, a susținut că măsura luată de Tribunal nu îndeplinește cerințele prevăzute de lege, în sensul existenței indiciilor temeinice care să conducă la concluzia bănuielilor de comitere a faptelor pentru care este cercetat. S-a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și, pe fond, înlăturarea dispozițiilor privind menținerea stării de arest preventiv.

Examinând actele și lucrările dosarului raportat criticii formulate, Curtea a reținut următoarele:

Prin încheierea de ședință nr. 60/18.05.2007, pronunțată de judecătorul Tribunalului Iași, a fost admisă propunerea D.I.I.C.O.T. – Biroul Teritorial Iași și, în baza dispozițiilor art. 149^1 alin. (10), raportat la art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. a) și f) C. proc. pen., s-a dispus arestarea preventivă a inculpaților B.I. și B.M., cercetați sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 12 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, pentru o durată de 30 de zile, începând cu data încarcerării fiecăruia dintre inculpați. Au fost emise de îndată mandatele de arestare preventivă nr. 36/U și nr. 37/U din 18.05.2007.

Prin rechizitoriul procurorului D.I.I.C.O.T., inculpații au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 12 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001. După înregistrarea dosarului la Tribunal, în camera de consiliu, s-a verificat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive conform dispozițiilor art. 300^1 C. proc. pen. Măsura a fost menținută conform alin. (3) al aceluiași articol, apreciindu-se că temeiurile subzistă și impun în continuare privarea de libertate a inculpaților.

Este de precizat faptul că împotriva inculpaților a fost luată măsura arestării, în lipsa acestora, iar durata măsurii de 30 zile începe odată cu încarcerarea efectivă a acestora. Din conținutul actelor aflate la dosarul cauzei nu rezultă faptul că mandatele au fost efectiv puse în executare.

Potrivit conținutului alin. (1) al art. 300^1 C. proc. pen., verificarea din oficiu a legalității și temeiniciei măsurii revine instanței care procedează la o asemenea examinare numai în contextul în care inculpatul „este trimis în judecată în stare de arest". Menținerea se poate dispune numai în situația în care inculpatul este efectiv încarcerat și se află în executarea privațiunii provizorii într-unul din centrele de arestare preventivă reglementat prin art. 81 din

Scanned with OKEN Scanner

Legea nr. 275/2006, privind executarea pedepselor şi a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

De altfel, dispoziţiile alin. (3) al art. 300^1 C. proc. pen. prevăd în mod expres că, în situaţia menţinerii stării de arest, sunt aplicabile dispoziţiile art. 159 alin. (11) C. proc. pen., în sensul că „măsura dispusă de judecător se comunică administraţiei locului de deţinere care este obligată să o aducă la cunoştinţă inculpatului". În mod evident, în dosarul cauzei nu s-a făcut o asemenea comunicare întrucât inculpatul nu se află în deţinere efectivă.

Pentru acest motiv examinat din oficiu, potrivit efectului devolutiv, art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., recursul introdus de inculpatul B.I. este întemeiat.

Potrivit dispoziţiilor art. 385^7 alin. (1) C. proc. pen., instanţa de recurs examinează cauza prin extindere şi cu privire la părţile care nu au declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putând hotărî şi în privinţa lor, fără să poată crea acestora o situaţie mai grea.

Fiind îndeplinite condiţiile de aplicare a efectului extensiv al recursului faţă şi de inculpata B.M., fără a i se crea o situaţie mai grea, în temeiul dispoziţiilor art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., s-a casat în parte încheierea recurată şi în rejudecare, fiind înlăturate dispoziţiile vizând aplicarea art. 300^1 alin. (1) şi (3) C. proc. pen., pentru ambii inculpaţi.

81. Verificarea legalităţii şi temeiniciei stării de arest în urma trimiterii spre rejudecare. Caracterul public al şedinţei de judecată

C. proc. pen., art. 290, art. 300^1, art. 300^2

După trimiterea spre rejudecare, verificarea legalităţii şi temeiniciei stării de arest preventiv se face în temeiul art. 300^2 C. proc. pen., şi nu în baza art. 300^1 C. proc. pen.

Dispoziţiile art. 300^1 C. proc. pen., care prevăd caracterul nepublic al şedinţei de judecată, sunt aplicabile exclusiv la momentul sesizării instanţei de judecată prin rechizitoriu.

După depăşirea acestui moment procesual, analiza stării de arest urmează regulile comune, caracterul şedinţei de judecată fiind, prin urmare, public, conform art. 290 C. proc. pen.

C.A. Bucureşti, s. I pen., dec. nr. 1630/R din 10 septembrie 2004, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din camera de consiliu din data de 02.09.2004, pronunțată de Tribunalul Giurgiu, s-a dispus, în baza art. 300[1] C. proc. pen., menținerea stării de arest a inculpatului P.S.

Pentru a pronunța această încheiere, instanța de fond a reținut că se mențin temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive și că acestea impun în continuare privarea de libertate a inculpatului.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs, în termen legal, inculpatul P.S.

Curtea, verificând încheierea recurată din oficiu, conform art. 385[6] alin. (3) C. proc. pen., sub toate aspectele de fapt și de drept, a apreciat recursul declarat de inculpat ca fiind fondat, însă sub alte aspecte decât cele invocate de acesta, având în vedere în acest sens următoarele considerente:

Astfel, examinând încheierea recurată, Curtea a constatat că, în mod nelegal, instanța de fond a procedat la verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului P.S. în ședința camerei de consiliu, în conformitate cu dispozițiile art. 300[1] C. proc. pen., aceste dispoziții legale nefiind aplicabile în speță. Astfel, potrivit art. 160 C. proc. pen., când procurorul dispune prin rechizitoriu trimiterea în judecată a inculpatului aflat în stare de arest, dosarul se înaintează instanței competente cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea mandatului de arestare sau, după caz, a duratei pentru care a fost dispusă prelungirea arestării, instanța urmând să procedeze în camera de consiliu, potrivit art. 300[1] C. proc. pen., iar potrivit acestui din urmă text de lege, după înregistrarea dosarului la instanță, în cauzele în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest, aceasta este datoare să verifice din oficiu, în camera de consiliu, legalitatea și temeinicia arestării preventive, înainte de expirarea duratei acesteia.

Așadar, interpretând aceste dispoziții legale, rezultă că verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului se face de către instanță în camera de consiliu, în condițiile art. 160 raportat la art. 300[1] C. proc. pen., doar la primul termen stabilit în cauză după ce dosarul a fost înaintat la instanță și s-a făcut sesizarea acesteia prin rechizitoriul procurorului, în toate celelalte situații când se verifică legalitatea și temeinicia arestării preventive ședința de judecată fiind publică, conform regulii generale înscrise în art. 290 alin. (1) C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Or, în speță, cauza nu se află la termenul stabilit imediat după sesizarea instanței prin rechizitoriul procurorului, ci în rejudecare după desființarea sentinței de către instanța de apel, astfel încât nu sunt aplicabile dispozițiile art. 300^1 C. proc. pen., care prevăd judecarea în camera de consiliu, ci dispozițiile art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., potrivit cu care verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului în cursul judecății se face în ședință publică, potrivit regulii generale. Ca urmare, având în vedere că instanța de fond a încălcat dispozițiile legale privind publicitatea ședinței de judecată, încălcare sancționată cu nulitatea absolută, conform art. 197 alin. (2) C. proc. pen., Curtea, în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. c) C. proc. pen., a admis recursul declarat de inculpat, a casat încheierea de ședință recurată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță în vederea discutării stării de arest a inculpatului.

82. Menținerea stării de arest prin sentință. Lipsa necesității unei dezbateri separate

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 350 alin. (1)

Menținerea stării de arest prin sentința penală de condamnare, în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., nu este condiționată de punerea în discuție, în mod expres și explicit, a stării de arest în cursul dezbaterilor pe fond.

Atât reprezentantul Ministerului Public, cât și apărătorul inculpatului pot formula concluzii cu privire la starea de arest în cadrul dezbaterilor pe fond.

Întrucât menținerea stării de arest în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen. face parte integrantă din soluția pe fond, această măsură este adusă la cunoștința inculpatului numai prin comunicarea extrasului hotărârii și poate fi contestată numai prin calea de atac aplicabilă sentinței de fond.

Este în egală măsură legală, pentru aceleași motive, menținerea măsurii arestării preventive în temeiul art. 300^2 C. proc. pen. prin încheierea de amânare a pronunțării asupra fondului cauzei.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 178 din 20 ianuarie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea de ședință din 11.01.2011 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și de minori, în baza art. 160^b raportat la art. 300^2 C. proc. pen., s-a menținut starea de arest a inculpatului D.P.

Scanned with OKEN Scanner

S-a reținut că, prin sentința penală nr. 570/23.11.2010 a Tribunalului Cluj, s-a hotărât condamnarea inculpatului D.P. la pedeapsa rezultantă de 6 ani și 6 luni închisoare, între altele, pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de minori prevăzută în art. 13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. Constatând, astfel, vinovăția inculpatului, instanța a constatat implicit că temeiurile arestării nu au dispărut, astfel că a apreciat că se impune necesitatea menținerii în continuare a măsurii arestării preventive.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel inculpatul, Curtea de Apel fiind, așadar, sesizată cu judecarea acestui apel.

Constatând că sunt întrunite atât cerințele art. 300^2 și ale art. 160^b C. proc. pen., cât și prevederile art. 5 paragraf 1 lit. a) și c) din Convenția europeană a drepturilor omului, Curtea de Apel a menținut starea de arest a inculpatului, întrucât hotărârea provizorie de condamnare justifică privarea de libertate în scopul garantării executării pedepsei aplicate potrivit art. 5 paragraf 1 din Convenție (cauza *Tomasi c. Franței*).

S-a solicitat de către apărătorul inculpatului constatarea de către instanță a încetării măsurii arestării preventive, cu motivarea că prima instanță nu a pus în discuția părților măsura arestării preventive și, cu toate acestea, a menținut măsura prin hotărârea de condamnare, iar aceasta i-a fost comunicată inculpatului în penitenciar la data de 14.12.2010, deci după trecerea celor 60 de zile pentru care a fost menținută inițial măsura arestului preventiv, astfel că măsura a încetat de drept.

Analizând aspectele invocate, Curtea de Apel a constatat că, la termenul din 12.10.2010, instanța de fond a apreciat temeinicia și legalitatea măsurii arestării preventive. Cauza s-a amânat pe data de 9.11.2010, când s-a trecut la dezbaterea fondului cauzei și s-a amânat pronunțarea pentru data de 16.11.2010 și apoi pe data de 23.11.2010, când s-a pronunțat hotărârea de condamnare și, totodată, s-a menținut măsura arestării preventive. Conform prevederilor art. 160^b C. proc. pen., în cursul judecății, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive, or, instanța de fond a respectat acest termen, de la data de 12.10.2010 și până la data de 23.11.2010, nedepășindu-se cele 60 de zile, astfel că cererea este neîntemeiată. Împrejurarea că i-a fost comunicată inculpatului hotărârea prin care i s-a menținut starea de arest după epuizarea celor 60 de zile nu are ca efect încetarea măsurii preventive, hotărârea judecătorească produ-

Scanned with OKEN Scanner

cându-şi efectele la data pronunţării ei, respectiv la data de 23.11.2010, ci doar stabileşte momentul de la care inculpatul poate ataca respectiva hotărâre.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul, invocând prin motivele scrise de recurs încetarea de drept a măsurii arestării preventive, iar oral revocarea măsurii arestării preventive, arătând că inculpatul nu mai prezintă pericol pentru ordinea publică, iar temeiurile avute iniţial în vedere la luarea măsurii nu mai subzistă.

Recursul este nefondat.

În ce priveşte încetarea de drept a măsurii arestării preventive, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a constatat că, în realitate, inculpatul a contestat faptul că nu a fost citat şi nici nu a fost prezent în instanţă la data de 23.11.2010, când instanţa de fond s-a pronunţat asupra stării de arest.

Din actele dosarului rezultă că la data de 23.11.2010 instanţa de fond s-a pronunţat, prin sentinţă, pe fondul cauzei, dar şi asupra măsurii preventive, aceasta făcându-se însă în condiţiile art. 350 C. proc. pen.

Spre deosebire de verificările periodice pe care instanţa este obligată să le facă pe parcursul soluţionării cauzei în condiţiile art. 300^2 şi art. 160^b C. proc. pen. (cu citarea şi în prezenţa inculpatului aflat în stare de arest), pronunţarea făcută în condiţiile art. 350 C. proc. pen. este un accesoriu al soluţiei pe care instanţa o pronunţă pe fondul cauzei, depinde de această soluţie şi, prin urmare, nu reclamă o dezbatere separată pe acest aspect, aşa cum se întâmplă pe parcursul judecăţii, care să necesite citarea şi prezenţa inculpatului.

În aceste condiţii, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a constatat că starea de arest a inculpatului a fost verificată şi analizată corespunzător de către instanţa de fond, la datele de 12.10.2010 şi 23.11.2010, iar apoi şi de către instanţa de apel, prin încheierea recurată din 11.01.2011, adică în câte un interval succesiv mai mic decât cel maxim de 60 de zile prevăzut de lege, situaţie în care nu pot fi incidente dispoziţiile legale privind încetarea de drept a măsurii arestării preventive.

Scanned with OKEN Scanner

83. Menținerea măsurii arestării preventive în apel. Calculul termenului de 60 de zile

C. proc. pen., art. 160^b, art. 350 alin. (1)

La stabilirea termenului de 60 de zile prevăzut de dispozițiile art. 160^b C. proc. pen., pentru verificarea stării de arest, instanța de apel se raportează la data la care instanța de fond a menținut măsura arestării preventive a inculpatului în temeiul art. 350 alin. (1) C. proc. pen., şi nu la data ultimei verificări a măsurii arestării preventive făcute în temeiul art. 300^2 C. proc. pen.

În condițiile în care instanța de apel a făcut această verificare în termenul de 60 de zile stabilit astfel, nu operează încetarea de drept a măsurii arestării preventive.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1870 din 20 mai 2009, www.scj.ro

Prin încheierea din 22.04.2009, Curtea de Apel Cluj, Secția penală şi de minori, ca instanță de apel, învestită cu soluționarea apelurilor declarate de inculpați, în baza art. 160^b raportat la art. 300^2 C. proc. pen., a menținut starea de arest a inculpaților P.V. şi C.A.

În motivarea acestei măsuri, instanța a arătat că cei doi inculpați au fost arestați preventiv în baza art. 143 raportat la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., reținând că sunt indicii temeinice din care rezultă că aceştia, în noaptea de 30.12.2000, în jurul orelor 4:30, s-au deplasat la Casa de schimb valutar aparținând societății comerciale P., unde inculpatul C.A. a tras două focuri de armă asupra părții vătămate K.I., casieră, cauzându-i leziuni care au necesitat peste 60 de zile de îngrijiri medicale pentru vindecare şi care i-au pus în primejdie viața, după care inculpatul P.V. a pătruns în interiorul casei de schimb valutar de unde a sustras diferite sume de bani în lei şi valută.

A fost înlăturată şi critica privind neverificarea legalității şi temeiniciei arestării preventive în termenul de 60 de zile, respectiv în intervalul 06.01.2009 - 22.04.2009, cu observarea că, prin sentința penală nr. 109/27.02.2009, Tribunalul Cluj, soluționând ca instanță de fond cauza, în conformitate cu dispozițiile art. 350 alin. (1) C. proc. pen., a menținut arestarea preventivă a inculpaților.

Împotriva acestei încheieri inculpații au declarat recurs.

Scanned with OKEN Scanner

Criticile privesc nelegalitatea încheierii, constând în existența cauzei de încetare de drept a măsurii arestării, prevăzută în art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., aceasta fiind menținută după expirarea termenului de 60 zile, prevăzut în art. 160^b din același cod, de la ultima verificare. Astfel, se susține că la 06.01.2009, Tribunalul Cluj, instanță de fond, a menținut prin încheiere măsura arestării, pentru ca la 03.02.2009 să aibă loc dezbaterile, pronunțarea, amânată succesiv, având loc la 27.02.2009, când, odată cu condamnarea, a fost menținută și arestarea preventivă. Această măsură, însă, este nelegală, fiind luată în lipsa inculpaților, care nici nu au fost ascultați în acest scop. Așa fiind, se conchide că în intervalul 06.01.2009 - 22.04.2009 măsura arestării preventive nu a fost verificată, încetând de drept.

Verificând hotărârea atacată pe baza actelor și lucrărilor de la dosar, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că recursurile nu sunt fondate.

Critica referitoare la nelegalitatea încheierii atacate pentru motivul verificării arestării preventive a inculpaților după expirarea celor 60 de zile, contrar art. 160^b alin. (1) C. proc. pen., cu efectul încetării de drept a măsurii preventive, conform dispozițiilor art. 140 alin. (1) lit. a) din același cod, este neîntemeiată.

Din conținutul prevederilor art. 160^b alin. (1) C. proc. pen. și cel al art. 23 alin. (6) din Constituția României rezultă, în interpretarea logică a normelor, că în cursul judecății instanța este obligată să verifice, nu mai târziu de 60 de zile de la luarea măsurii ori de la ultima menținere a acesteia, legalitatea și temeinicia arestării preventive. Încălcarea acestui termen are ca efect, potrivit art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., încetarea de drept a măsurii arestării preventive.

Ultima dispoziție luată de instanță în legătură cu legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpaților a fost cea prin sentința penală nr. 109/27.02.2009 a Tribunalului Cluj, de menținere a arestării preventive, odată cu pronunțarea hotărârii și asupra fondului cauzei, respectiv de condamnare a inculpaților P.V. și C.A., fiecare, pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute și pedepsite de art. 20 C. pen. raportat la art. 174, art. 176 alin. (1) lit. d) C. pen. și art. 211 alin. (2) lit. b), c) și alin. (2^1) lit. a), b) C. pen., cu aplicarea art. 13 C. pen., la pedeapsa rezultantă de 17 ani și 6 luni închisoare.

De la această dată – 27.02.2009 – se calculează termenul de „nu mai târziu de 60 de zile", prevăzut de lege pentru verificarea

Scanned with OKEN Scanner

legalității și temeiniciei arestării preventive în cauză și, în raport cu acesta, verificarea și dispoziția luată prin încheierea din 22.04.2009 a Curții de Apel Cluj sunt în termen.

Argumentele aduse de apărare în susținerea tezei încetării de drept a măsurii arestării preventive au caracter speculativ și privesc instituția arestării preventive izolat, desprinsă de celelalte activități procesual-penale ce alcătuiesc faza judecății.

Hotărârea instanței și deliberarea ce o precedă privesc mai mult decât chestiunea legalității și temeiniciei arestării, dar, în orice caz, o implică cu necesitate, conform art. 350 alin. (1) C. proc. pen., și pe aceasta.

Împrejurarea că pronunțarea în cauză a fost amânată nu are relevanță în problema în discuție, pentru că părțile nu se citează, potrivit legii, pentru termenul la care s-a amânat pronunțarea hotărârii, iar inculpații și apărătorii lor au pus concluzii la dezbaterea fondului cu privire la toate aspectele, de fapt și de drept, ale cauzei.

84. Conflict negativ de competență. Menținerea măsurii arestării preventive de ambele instanțe. Legalitate

C. proc. pen., art. 39, art. 40, art. 160^{b}, art. 300^{1}, art. 300^{2}

Potrivit dispozițiilor art. 43 alin. (6) C. proc. pen., instanța care și-a declinat competența ia măsurile și efectuează actele ce reclamă urgent verificarea măsurii arestării preventive, încadrându-se în categoria cererilor și măsurilor cu caracter urgent la care fac referire dispozițiile textului de lege precitat.

Instanța de judecată învestită ca urmare a declinării de competență și care, la rândul său, se consideră necompetentă are aceeași obligație, în virtutea dispozițiilor art. 43 alin. (6) C. proc. pen.

De asemenea, trebuie avut în vedere că verificarea legalei sesizări nu condiționează pronunțarea asupra măsurii arestării preventive. Pe cale de consecință logică, legalitatea încheierii de menținere a arestării preventive nu este condiționată de soluția viitoare dată în regulatorul de competență pronunțat ca urmare a conflictului negativ.

C.A. Constanța, s. pen., dec. nr. 136/P din 18 martie 2008, portal.just.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin sentința penală nr. 132/11.03.2008, Tribunalul Constanța a admis excepția necompetenței teritoriale a Tribunalului Constanța și, în baza art. 39 alin. (2), (3) C. proc. pen. cu referire la art. 42 alin. (1) C. proc. pen., a declinat competența de soluționare a cauzei privind pe inculpații B.S. ș.a., în favoarea Tribunalului Municipiului București, Secția I penală, în baza art. 43 alin. (1) și (3) C. proc. pen., a dispus trimiterea cauzei la Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, pentru soluționarea conflictului negativ de competență, iar în baza art. 300^2 C. proc. pen. cu referire la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen., a menținut măsura arestării preventive față de inculpata B.S.

Inculpata B.S. a declarat recurs împotriva acestei sentințe penale, recursul vizând numai dispoziția instanței privind menținerea măsurii arestării preventive, în baza art. 300^2 C. proc. pen. cu referire la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen. În susținerea nelegalității hotărârii atacate, arată recurenta că instanța și-a întemeiat decizia pe dispozițiile art. 300^2 C. proc. pen. raportat la art. 160^b C. proc. pen., fără ca în prealabil să verifice dacă este legal învestită potrivit art. 300 C. proc. pen.

Verificând hotărârea recurată, actele și lucrările dosarului, prin prisma motivelor de recurs și din oficiu, Curtea a constatat următoarele: prin rechizitoriul nr. 72/D/P/2006 al Ministerului Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.I.I.C.O.T., inculpatele B.S. și B.A.M. au fost trimise în judecată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 143/2000, raportat la art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și art. 4 C. pen. și inculpatul U.P.R. pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și art. 4 C. pen., cu aplicarea art. 16 din Legea nr. 143/2000.

Parchetul a sesizat cu judecata acestei cauze Tribunalul București, Secția I penală, unde s-a înregistrat cauza.

Prin încheierea pronunțată la termenul de judecată din 18.12.2007, în baza art. 300^1 C. proc. pen., a constatat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatei B.S. și a menținut-o. Aceeași instanță, prin sentința penală nr. 19/08.01.2008, în baza art. 42 C. proc. pen., a declinat competența teritorială în favoarea Tribunalului Constanța, unde s-a înregistrat cauza.

Scanned with OKEN Scanner

Tribunalul Constanța, prin încheierea din 29.01.2008, în baza art. 300^2 C. proc. pen. raportat la art. 160^b alin. (1), (3) C. proc. pen., a menținut măsura arestării preventive luată față de inculpata B.S.

La termenul de judecată din 11.03.2008, Tribunalul Constanța a pronunțat sentința penală nr. 132, prin care a declinat competența teritorială în favoarea Tribunalului Municipiului București, a constatat ivit conflictul negativ de competență, a dispus trimiterea dosarului la Înalta Curte de Casație și Justiție pentru soluționarea conflictului și, în baza art. 300^2 cu referire la art. 160^b alin. (2) C. proc. pen., a menținut măsura arestării preventive a inculpatei B.S.

Deși sentința penală menționată este definitivă, Curtea a apreciat că recursul inculpatei B.S. care vizează numai măsura preventivă este admisibil, în raport de dispozițiile art. 141 C. proc. pen. și ale art. 160^b alin. (4) C. proc. pen. S-a constatat că legiuitorul a prevăzut calea de atac a recursului în ce privește menținerea arestării preventive, indiferent de modul de soluționare a fondului cauzei.

Curtea a constatat că, în mod legal, Tribunalul Constanța, în baza art. 300^2 cu referire la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen., a verificat temeinicia și legalitatea măsurii preventive a inculpatei B.S., luată prin încheierea de ședință nr. 257/R/1.10.2007 a Curții de Apel București.

Potrivit art. 300^1 C. proc. pen., după înregistrarea dosarului la instanță, instanța este datoare să verifice din oficiu legalitatea și temeinicia arestării preventive, înainte de expirarea duratei arestării preventive.

Din această dispoziție legală, rezultă că instanța este obligată să verifice legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatului, imediat ce s-a înregistrat dosarul la instanță. În speță, acest lucru s-a făcut de Tribunalul Municipiului București, după sesizarea prin rechizitoriu, la termenul de judecată din 18.12.2007.

Tribunalul Constanța în mod corect a verificat arestarea preventivă a inculpatei în temeiul art. 300^2 C. proc. pen. și art. 160^b C. proc. pen., care obligă instanța ca în cursul judecății să verifice arestarea inculpatului în timpul judecății. Trebuie avute în vedere și prevederile art. 43 alin. (6) C. proc. pen., potrivit cu care instanța care și-a declinat competența ia măsurile și efectuează actele ce reclamă urgență.

Scanned with OKEN Scanner

În considerarea celor mai sus prezentate, Curtea a constatat că temeiul juridic în baza căruia s-a menținut măsura arestării preventive a inculpatei B.S., corect a fost stabilit ca fiind cel prevăzut de art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen. Verificarea legalei sesizări nu condiționează pronunțarea asupra măsurii arestării preventive.

Întemeiat, Tribunalul Constanța a menținut măsura arestării preventive a inculpatei B.S. Măsura a fost luată în condiții de legalitate și temeinicie, cu respectarea prevederilor art. 143 alin. (1) C. proc. pen. și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Temeiurile avute în vedere la luarea măsurii nu s-au schimbat, iar menținerea este justificată și de buna desfășurare a cercetării judecătorești.

Pentru aceste considerente, Curtea a constatat că dispoziția Tribunalului Constanța de menținere a măsurii arestării preventive a inculpatei este fondată, respingându-se recursul ca nefondat.

85. Menținerea stării de arest preventiv. Pericol concret pentru ordinea publică. Criterii de apreciere

C. proc. pen., art. 136 alin. (8), art. 143 alin. (1), art. 148 alin. (1) lit. f)

Se impune menținerea măsurii arestării preventive atunci când datele existente conduc la concluzia că pericolul social prezentat de lăsarea în libertate a inculpatului este încă unul actual.

Trebuie avute în vedere, în acest proces de analiză, atât gravitatea faptelor de care inculpatul este învinuit, cât și posibilele consecințe ale eliberării sale. Săvârșirea unei fapte de omor are în general o rezonanță negativă asupra comunității locale, cu atât mai mult cu cât victima aparținea acestei comunități. Date personale precum abandonul școlar, starea de intoxicație alcoolică acută pe fondul unei dependențe patologice, părăsiri repetate ale domiciliului, lipsa autorității paterne, crize clastice și heteroagresivitate, consum excesiv de țigări, astfel de împrejurări, analizate în ansamblu, fac rezonabilă temerea că, aflat în libertate, inculpatul ar putea comite și alte fapte antisociale.

C.A. București, s. I pen., dec. nr. 629 din 21 martie 2011, portal.just.ro

Prin încheierea din data de 10.03.2011, Tribunalul Călărași a menținut starea de arest preventiv a inculpatului S.M.L. Pentru a pronunța această încheiere, Tribunalul a constatat că, prin rechi-

Scanned with OKEN Scanner

zitoriul nr. 416/P/2010 din data de 05.11.2010, inculpatul (minor) a fost trimis în judecată, alături de alți inculpați (majori), fiind acuzat de săvârșirea infracțiunilor de omor calificat, încăierare, lovire sau alte violențe, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea ordinii și liniștii publice, violare de domiciliu, distrugere și amenințare.

Analizând actele și lucrările dosarului, Tribunalul a apreciat oportună menținerea inculpatului în stare de arest preventiv, având în vedere gradul ridicat de pericol social al infracțiunilor pentru care este judecat, modalitatea concretă de comitere a faptelor, efectul letal al acțiunii sale asupra victimei, care a fost lovită cu o țeavă metalică, în mod repetat, chiar dacă doar în zona picioarelor, după cum a declarat acesta.

În același timp, Tribunalul a constatat că nu s-au schimbat temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive și nici nu s-au administrat probe care să configureze o altă situație de fapt decât cea reținută la momentul dispunerii acestei măsuri, care a fost descrisă în mod identic și în actul de sesizare al instanței.

Împotriva încheierii Tribunalului, a declarat recurs în termenul legal inculpatul S.M.L.

Analizând încheierea atacată, în raport cu actele și lucrările dosarului, cu motivele anterior menționate, precum și din oficiu, potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., sub toate aspectele cauzei, Curtea a constatat că recursul cu care a fost sesizată este nefondat, pentru considerentele ce se vor arăta în cele ce urmează:

Inculpatul recurent a fost arestat preventiv la data de 26.10.2010, pe temeiul art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., sub acuzația săvârșirii infracțiunilor de lovire sau alte violențe, încăierare, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea ordinii publice, omor calificat, violare de domiciliu, distrugere și amenințare, prevăzute de art. 180 alin. (1), art. 322 alin. (1), art. 321 alin. (1), art. 174 alin. (1) raportat la art. 175 lit. i), art. 192 alin. (2), art. 217 alin. (1) și art. 193 C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) și art. 99 și urm. C. pen., pedepsibile cu închisoare de până la 12 ani și 6 luni.

În fapt, s-a reținut că, în noaptea de 22/23.10.2010, în timp ce se afla în fața unui bar din comuna S., satul P., județul C., împreună cu coinculpații G.M., G.V., B.M., S.G. și I.M., inculpatul (zis „S.") i-a aplicat victimei D.A. două lovituri, cu ajutorul membrelor. După circa o oră, victima a revenit în fața acelui bar, împreună cu unchii săi, D.M.C. și D.N., înarmați cu obiecte contondente (bâte și bucăți de lemn), între cele două grupuri având loc o încăie-

Scanned with OKEN Scanner

rare în cadrul căreia participanții s-au lovit reciproc şi au creat scandal public. În timpul altercației, inculpatul i-a aplicat victimei multiple lovituri, cu o bară metalică, în zona capului şi hemitoracelui, cauzându-i leziuni care au condus la decesul acesteia, după care, împreună cu alți coinculpați din grupul său, i-au urmărit pe membrii grupului advers, care locuiau împreună cu mama lor, D.F., şi au intrat în domiciliul acesteia, unde inculpatul a lovit-o cu o ulucă din gard şi a amenințat-o cu moartea, cerându-i să le spună fiilor ei să iasă din încăperile în care se ascunseseră, iar, împreună cu ceilalți membri ai grupului, au provocat distrugeri (ulucă ruptă şi geamuri sparte), după care s-au retras.

Ulterior, respectiv la data de 05.11.2010, inculpatul a fost trimis în judecată, sub aceleaşi acuzații, iar, în declarația pe care a dat-o în fața instanței de fond la termenul din data de 13.01.2011, acesta a recunoscut săvârşirea infracțiunilor anterior menționate, cu excepția celei de omor calificat, susținând că nu el, ci coinculpatul G.M. a omorât-o pe victimă, lovind-o în mod repetat cu o țeavă de metal pe care o avea asupra sa, precizând totodată că şi el a lovit-o pe aceasta cu un obiect asemănător, însă doar în zona picioarelor, de trei-patru ori, la îndemnul aceluiaşi coinculpat.

Pornind de la aceste premise, Curtea a constatat, în aplicarea dispozițiilor art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (3), art. 160^c alin. (2) şi art. 160^h alin. (2) C. proc. pen., că instanța de fond a apreciat în mod corect asupra menținerii temeiurilor care au determinat arestarea preventivă a inculpatului şi care fac necesară, în continuare, privarea de libertate a acestuia.

Astfel, Curtea a constatat, pe baza probatoriului administrat până în prezent, că subzistă bănuiala legitimă că inculpatul a săvârşit faptele de care este acuzat, ce au presupus, între altele, acte grave de violență fizică (recunoscute chiar de acesta), comise atât asupra victimei D.A., cât şi asupra bunicii acestuia, D.F., în propria locuință, participația sa concretă urmând a fi stabilită cu certitudine la finalul cercetării judecătoreşti.

Totodată, Curtea a constatat ca fiind actual pericolul pe care l-ar reprezenta pentru ordinea publică lăsarea în libertate a inculpatului, având în vedere atât gravitatea faptelor pe care se presupune că acesta le-a săvârşit şi rezonanța lor în rândul comunității locale, ce determină un risc major ca, prin eliberarea sa, starea conflictuală între familiile celor implicați în faptele respective să fie exacerbată, putând da naştere la noi acte de violență, cât şi da-

Scanned with OKEN Scanner

tele personale ale inculpatului, constând în abandon școlar, părăsiri repetate ale domiciliului, lipsa autorității paterne, crize clastice și heteroagresivitate, consum excesiv de țigări (câte 20 pe zi) și, mai ales, de alcool (chiar acesta a recunoscut că, în pofida minoratului, la data faptei, ingerase o cantitate apreciabilă de băutură), fiind, de altfel, diagnosticat cu „intoxicație acută etanolică", dar și cu „tulburare de conduită" (deși s-a concluzionat, prin raportul de expertiză medico-legală psihiatrică, că a avut discernământul păstrat), toate aceste împrejurări făcând rezonabilă temerea că, aflat în libertate, el ar putea comite și alte fapte antisociale.

Raportat la aceleași împrejurări, analizate prin prisma dispozițiilor art. 136 alin. (8) C. proc. pen., dar și la durata arestării preventive (care nu depășește un termen rezonabil), Curtea a constatat că luarea față de inculpat a unei alte măsuri preventive, neprivativă de libertate, nu este justificată și nici oportună.

Ca atare, recursul a fost respins ca nefondat.

86. Menținerea măsurii arestării preventive. Motive medicale. Obligațiile organelor judiciare

C. proc. pen., art. 139¹, art. 148 alin. (1) lit. a), b), d), e)

Considerentele de ordin medical și personal ale inculpatului, arestat preventiv și condamnat în primă instanță pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de minori, nu justifică prin ele însele înlocuirea măsurii arestării preventive cu o altă măsură preventivă neprivativă de libertate, ci pot fi, eventual, valorificate la momentul individualizării pedepsei.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, concretizată în cauzele *Kudla c. Poloniei*, Hotărârea din 26.10.2000, și *Jabloński c. Poloniei*, Hotărârea din 21.12.2000, nu impune o obligație autorităților naționale să dispună punerea în libertate a inculpatului pe motive medicale. Analiza compatibilității stării de sănătate a persoanei private de libertate cu continuarea detenției trebuie analizată în primă instanță de autoritățile naționale, pe temeiul art. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, instanțele nefiind obligate să dispună eliberarea acesteia pe motive medicale sau plasarea ei într-un spital civil, pentru a beneficia de un anumit tratament medical.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 118 din 19 ianuarie 2009, www.scj.ro

Scanned with OKEN Scanner

Curtea de Apel Suceava, Secția minori și familie, având pe rol apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj, partea vătămată M.F. și inculpații G.A., G.R.I., R.M.V. și A.A. împotriva sentinței penale nr. 121/D/05.03.2008, la termenul din 14.01.2008 a luat în examinare, pe lângă cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate invocată de apelantul inculpat G.A., și legalitatea și temeinicia menținerii măsurii arestării preventive a aceluiași apelant, precum și cererile de revocare a măsurii arestării preventive, cu consecința punerii de îndată a libertate a acestuia și, respectiv, de înlocuire a măsurii arestării preventive, cu măsura obligării de a nu părăsi țara, formulate de același apelant inculpat G.A., prin apărători aleși avocați V.G., A.D. și B.C.

Prin încheierea din aceeași dată, Curtea de Apel Suceava, Secția minori și familie, a respins, ca nefondată, cererea de revocare a măsurii arestării preventive formulată de inculpatul G.A. prin apărătorii aleși, a admis, în baza art. 139 alin. (1) și alin. (3^5) raportat la art. 136 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., cererea de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi țara, măsură prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen. și a dispus punerea de îndată în libertate a inculpatului de sub puterea mandatului de arestare preventivă nr. 20/31.03.2007 emis de Tribunalul Cluj, dacă nu este arestat în altă cauză.

Prin aceeași încheiere, s-a mai dispus, în baza art. 23 pct. 4 din Legea nr. 47/1992, sesizarea Curții Constituționale cu privire la excepția de neconstituționalitate invocată de apelantul inculpat prin apărători și, în baza art. 303 alin. (6) C. proc. pen. și art. 23 alin. (6) din Legea nr. 47/1992, republicată, a suspendat judecarea cauzei până la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională, prorogând totodată, discutarea celorlalte cereri formulate de inculpatul G.A. prin apărători aleși, după soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională.

Pentru a dispune astfel, instanța de prim control judiciar a reținut că, în speță, prin sentința penală nr. 121/D/05.032008 a Tribunalului Cluj, printre altele, s-a dispus: condamnarea inculpatului G.A., pedeapsa totală de 4 ani și 6 luni închisoare cu executare în regim de detenție și interzicerea drepturilor prevăzută de art. 64 lit. a), b), c), d) și e) C. pen., pe o perioadă de un an, pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane prevăzută de art. 12

Scanned with OKEN Scanner

alin. (1) şi (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., trafic de minori prevăzută de art. 13 alin. (1) şi (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., fiind achitat pentru săvârşirea infracţiunii de constituire într-un grup infracţional organizat, prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003.

S-a reţinut, în sarcina inculpatului, în esenţă, că în perioada 2003-2007, a recrutat prin abuz de autoritate şi violenţă, în scopul exploatării în modalitatea îndeplinirii de servicii cu încălcarea normelor legale privind condiţiile de muncă, sănătate şi securitate personală şi în modalitatea unor forme de exploatare sexuală pe părţile vătămate L.A., P.G., C.Z.A., R.I., B.C., M.F., martorele T.S., G.E.K., V.F.D., T.Z.I., H.C.V., C.R.G., precum şi părţile vătămate minore N.D.C., B.T. şi martorele M.V.A. şi B.F.

Împotriva acestei sentinţe au declarat apel, în termen legal, toţi inculpaţii, partea vătămată M.F. şi Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj, cauza aflându-se pe rolul acestei instanţe urmare a strămutării, conform încheierii nr. 1405/20.08.2008 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie.

S-a constatat că inculpatul G.A. a fost arestat preventiv în cursul urmăririi penale alături de alţi trei inculpaţi, iar în timpul judecăţii, la 03.12.2007, s-a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive cu cea a obligării de a nu părăsi ţara, măsură revocată ulterior, prin hotărârea instanţei de fond. S-a mai reţinut că temeiurile avute în vedere la luarea acestei măsuri faţă de inculpatul G.A. au fost iniţial cele prevăzute de art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. a), b), e) şi f) C. proc. pen., iar în continuare au rămas incidente doar cele prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., ultima menţinere a măsurii arestării preventive fiind dispusă prin decizia nr. 4198/17.12.2008, pronunţată în dosarul nr. 15107/1/2008, a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Secţia penală.

Referitor la cererea de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi ţara, instanţa de apel a constatat că temeiul care a stat la baza menţinerii în cursul judecăţii a arestării preventive a inculpatului s-a schimbat, situaţie în raport de care se impune înlocuirea măsurii luate iniţial cu o măsură mai puţin coercitivă, restrictivă de libertate, dar care să rezoneze în egală măsură cu scopul prevăzut de art. 136 C. proc. pen.

Curtea de Apel Suceava, Secţia minori şi de familie, analizând actele şi lucrările dosarului din perspectiva exigenţelor jurispru-

Scanned with OKEN Scanner

denței C.E.D.O., a constatat că menținerea față de inculpatul G.A. a măsurii preventive sub incidența căreia se află în prezent nu reprezintă o măsură proporțională cu situația ce a determinat-o, apreciind că privarea sa în continuare de libertatea ar depăși durata rezonabilă la care se referă art. 5 pct. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului.

De asemenea, în raport de stadiul actual al dosarului, constatând că inculpatul a fost audiat inclusiv în faza apelului și că în cauză urmează a se administra un amplu probatoriu, instanța de prim control judiciar a apreciat că nu se mai poate reține că există riscul de a împiedica aflarea adevărului de către cel arestat și că nu se mai justifică menținerea detenției provizorii a inculpatului, considerând că se poate lua împotriva acestuia o măsură mai puțin coercitivă, care să corespundă, în aceeași măsură, scopului prevăzut de art. 136 C. proc. pen., respectiv a măsurii prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen. S-a mai relevat că, deși în cauză se menține incidența dispozițiile art. 143 C. proc. pen., în momentul soluționării cererii nu mai subzistă temeiul prevăzut de teza a II-a a art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. și nici nu se mai poate aprecia că lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta pericol concret pentru ordinea publică, această condiție a pericolului concret fiind una necesară, dar nu și suficientă pentru menținerea măsurii arestării preventive.

În același timp, instanța de prim control judiciar a avut în vedere și starea precară a sănătății inculpatului, dar și impactul pe care îl are starea de arest preventiv asupra familiei acestuia, făcând trimitere la actele în circumstanțiere depuse la dosar, concluzionând că, dacă ar raționa contrar admiterii cererii de înlocuire a măsurii arestării preventive cu cea a obligării de a nu părăsi țara, ar da naștere unor dubii cu privire la caracterul justificat al măsurii arestării preventive, menținerea acesteia riscând să depășească o durată rezonabilă, creându-se astfel în cauză o aparență de arbitrariu.

Împotriva încheierii mai sus-menționate a formulat recurs D.I.I.C.O.T. – S.T. Suceava fiind vizată numai dispoziția privind înlocuirea măsurii arestării preventive cu cea a obligării de a nu părăsi țara, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, pentru motivele detaliate în cuprinsul practicalei prezentei decizii.

Înalta Curte, examinând motivele de recurs invocate, cât și din oficiu cauza, a constatat că recursul declarat de D.I.I.C.O.T. – S.T. Suceava este fondat, pentru următoarele considerente:

Scanned with OKEN Scanner

Instanța de prim control judiciar a constatat justificat că faptele pentru care inculpatul a fost cercetat și dedus judecății sunt foarte grave și, deși, din analiza probelor administrate a apreciat că în cauză sunt indicii temeinice că inculpatul a săvârșit faptele reținute în sarcina sa, totuși a apreciat greșit că pericolul concret pentru ordinea publică nu s-a dovedit în mod cert și că rezonanța socială negativă a faptelor s-a diminuat în timp, dispunând cu prea mare ușurință înlocuirea măsurii arestării prevenție cu cea a obligării de a nu părăsi localitatea.

Totodată, Înalta Curte a constatat că instanța de prim control judiciar a procedat greșit atunci când a apreciat că nu mai există pericolul concret pentru ordinea publică, în cazul lăsării inculpatului în libertate pe considerentul că inculpatul a fost deja audiat în fața primei instanțe și chiar și în apel și că, în cauză, urmează a se administra un amplu probatoriu, fapt ce ar prelungi durata procesului, dar și pentru motive de ordin umanitar, apreciind cu prea mare ușurință și neîntemeiat că, în speță, se poate dispune o măsură mai puțin coercitivă față de inculpat.

Analizând actele și lucrările dosarului, s-a constatat că inculpatul G.A. a fost arestat preventiv, întrucât s-a reținut că acesta a fugit ori s-a ascuns în scopul de a se sustrage de la urmărire sau judecată, ori că existau date că va încerca să fugă sau să se sustragă în orice mod de la urmărirea penală, de la judecată ori de la executarea pedepsei, ori că existau date că inculpatul a încercat să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului prin influențarea unei părți, a unui martor sau expert ori prin distrugerea, alterarea sau sustragerea mijloacelor materiale de probă sau că existau date că inculpatul exercită presiuni asupra persoanei vătămate sau că încearcă o înțelegere frauduloasă cu aceasta și că faptele pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală sunt sancționate cu pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe certe că lăsarea în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică.

De asemenea, s-a mai constatat că, pe parcursul desfășurării cercetării judecătorești în fața instanțelor de fond și apoi de apel a fost verificată și menținută măsura arestării preventive succesiv, constatându-se, de fiecare dată, că temeiurile ce au fost avute în vedere la luarea acestei măsuri nu s-au schimbat.

La termenul din 14.01.2009, când instanța de prim control judiciar a dispus mai întâi respingerea cererii de revocare a măsurii arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului,

Scanned with OKEN Scanner

pe considerentul că în cauză nu au intervenit temeiuri noi care să justifice revocarea acesteia, totuşi în aceeaşi zi, în aceeaşi şedinţă de judecată, a constatat că în cauză nu mai subzistă temeiurile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. a), b), e) şi f) teza I C. proc. pen., apreciind că poate fi aplicată o măsură preventivă mai blândă şi a dispus înlocuirea acesteia conform celor mai sus-menţionate.

Astfel, instanţa de apel, chiar dacă a făcut o amplă analiză a jurisprudenţei C.E.D.O. cu privire la aprecierea termenului rezonabil al măsurii preventive, a considerat nejustificat că înlocuirea măsurii arestării preventive cu cea a obligării de a nu părăsi tara, chiar şi în condiţiile respectării obligaţiilor impuse de dispoziţiile art. 145, n-ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică, pericol care, de fapt, rezultă din modalitatea concretă în care inculpatul a acţionat asupra unui număr impresionant de părţi vătămate, unele dintre ele minore, obligându-le prin ameninţări şi violenţe să presteze activităţi nestipulate în contractele de muncă sau chiar în absenţa unor contracte de muncă legale şi mergând până acolo încât le-a determinat să se prostitueze împotriva voinţei lor şi în folosul său, fiind neîndoios că faptele grave pentru care acesta a fost cercetat şi dedus judecăţii, alături de ceilalţi coinculpaţi, s-au repercutat profund în psihicul acestora, marcându-le negativ viaţa.

De asemenea, Înalta Curte a mai constatat că, cel puţin în această fază procesuală, nu se justifică înlocuirea măsurii arestării preventive cu cea a obligării de a nu părăsi ţara, considerentele de ordin personal şi medical reţinute în favoarea acestui inculpat pot fi eventual, valorificate, la momentul soluţionării apelului, la reindividualizarea pedepsei rezultante aplicate inculpatului.

De altfel, Curtea Europeană, în Hotărârea din 26.10.2000, cauza *Kudla c. Poloniei*, paragraf 93, şi în Hotărârea din 21.12.2000, cauza *J. c. Poloniei*, paragraf 82-84, a apreciat că art. 5 paragraf 3 nu impune o obligaţie autorităţilor naţionale să dispună punerea în libertate a inculpatului pe motive medicale. Analiza compatibilităţii stării de sănătate a persoanei private de libertate cu continuarea detenţiei trebuie analizată în primă instanţă de autorităţile naţionale, pe temeiul art. 3 din Convenţia europeană a drepturilor omului, instanţele nefiind obligate să dispună eliberarea acesteia pe motive medicale sau plasarea ei într-un spital civil, pentru a beneficia de un anumit tratament medical.

Înalta Curte, în raport de modalitatea concretă de săvârşire a faptelor şi de gravitatea deosebită a acestora, dar mai ales efectul

Scanned with OKEN Scanner

negativ resimțit de societatea civilă în cazul lăsării inculpatului în libertate, a constatat că instanța de prim control judiciar, deși a reținut în mod corect incidența dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. f) teza a II-a C. proc. pen., totuși a procedat contrar acestui raționament și, nejustificat, a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura preventivă prevăzută de art. 145[1] C. proc. pen.

Argumentele potrivit cărora, prin administrarea unui amplu probatoriu în fața instanței de apel, s-ar prelungi durata procesului și s-ar depăși nejustificat termenul rezonabil al acestei măsuri luate față de inculpat, nu pot fi reținute cu atât mai mult cu cât aprecierea duratei rezonabile a detenției potrivit art. 5 paragraf 3 din C.E.D.O. se analizează *in concreto*, în funcție de trăsăturile specifice ale fiecărui caz în parte.

De altfel, considerente de genul: probatorii amplu de administrat și complexitatea deosebită a cauzei în fapt și în drept, comportamentul părților etc. au relevanță în jurisprudența Curții Europene, în mod deosebit, atunci când se face o apreciere asupra duratei rezonabile a procedurii, din perspectiva dispozițiilor art. 6 paragraf 1 din Convenția europeană a drepturilor omului.

În speță, condiția existenței pericolului social concret pentru ordinea publică este evident îndeplinită, întrucât toate infracțiunile pentru care a fost cercetat și dedus judecății sunt, prin ele însele, fapte deosebit de grave, ce au adus atingere unor valori sociale importante ocrotite prin legi speciale, dar și prin legea fundamentală: dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică, precum și la libertatea persoanei și dreptul la alegerea profesiei, a meseriei și a ocupației, precum și dreptul de alegere a locului de muncă, iar lăsarea în libertate a acestuia ar crea o stare de neliniște și neîncredere în comunitatea respectivă, sporindu-se nejustificat gradul de insecuritate socială la nivel local.

Prin urmare, în cauză, așa cum rezultă din actele existente la dosar, există indicii temeinice că inculpatul a săvârșit faptele grave deduse judecății, fapte care prin modalitățile prin care s-au comis conduc la concluzia existenței pericolului concret pentru ordinea publică.

Totodată, Înalta Curte a mai constatat că lăsarea în libertate a inculpatului exclude atingerea dezideratelor impuse de legea penală chemată să ocrotească adevăratele valori ale statului de drept, creându-se un climat de insecuritate socială și de neîncredere al cetățenilor onești în actul de justiție.

Scanned with OKEN Scanner

Mai mult decât atât, manifestările nejustificate de clemență ale instanței nu ar face decât să încurajeze, la modul general, astfel de tipuri de comportament antisocial și să afecteze nivelul încrederii societății în instituțiile statului, chemate să vegheze la respectarea și aplicarea legii. De asemenea, Înalta Curte, în raport și de prevederile art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenția europeană a drepturilor omului, ratificată prin Legea nr. 30/1994, care stipulează că „se exceptează de la dreptul de a nu putea fi lipsit de libertate și cel care a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente sau când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune ori când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia", a constatat, cu referire expresă la excepția reprezentată de arestarea preventivă, că s-a stipulat, printre altele, că privarea de libertate trebuie să se realizeze numai în formele legale și după procedura prevăzută de legislația fiecărui stat, conform convenției, respectiv cu respectarea procedurii prevăzută de legea procesual penală, prin raportare și la dispozițiile constituționale.

Rezultă, așadar, că dispunerea măsurii arestării preventive și menținerea acesteia trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor generale, înscrise în legea procesual penală, fiind subordonate dovedirii interesului superior pe care îl deservesc.

În speță, Înalta Curte a constatat că pericolul concret pentru ordinea publică, pe care-l reprezintă inculpatul este actual și persistent, Curtea de Apel Suceava, Secția minori și de familie, reținând corect îndeplinirea cumulativă a dispozițiilor ari. 143 și art. 148 alin. (1) lit. f) teza a II-a C. proc. pen., dar procedând greșit atunci când a înlocuit măsura arestării preventive luată față de inculpat cu ce a obligării de a nu părăsi țara.

Pe cale de consecință, Înalta Curte a casat în parte încheierea sus-menționată numai cu privire la dispoziția vizând înlocuirea măsurii arestării preventive, luată față de inculpatul G.A., cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, dispoziție pe care urmează a o înlătura și, în rejudecare, a respins, ca nefondată, cererea inculpatului G.A. de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara. De asemenea, a menținut starea de arest a inculpatului G.A., menținând celelalte dispoziții ale încheierii atacate.

Scanned with OKEN Scanner

87. Menținerea măsurii arestării preventive. Termen rezonabil. Înțeles

C. proc. pen., art. 139 alin. (1), art. 160^b alin. (3), art. 300^2

Curtea Europeană a Drepturilor Omului arată constant în jurisprudența sa că avantajele pe care le prezintă detenția preventivă sunt cunoscute şi nu pot fi negate: să împiedice persoana suspectă să fugă, să evite distrugerea unor probe, să împiedice săvârşirea unor noi infracțiuni sau, eventual, să-l protejeze împotriva furiei publicului sau a victimei.

Simplul fapt al curgerii timpului nu este o condiție automată a considerării arestării preventive ca ajungând la o durată nerezonabilă. Dimpotrivă, caracterul rezonabil sau nerezonabil al măsurii preventive trebuie apreciat în cazul fiecărui inculpat în parte, în funcție de complexitatea faptelor de care aceştia sunt acuzați, de circumstanțele reale ale cauzei şi de situația specială a fiecăruia.

Constituie argumente relevante în această apreciere elemente precum: natura infracțiunilor de corupție, calitatea inculpaților, de directori sau coordonatori ai unor autorități publice, afectarea directă şi semnificativă a bugetului de stat, elemente ce trebuie privite în raport de interesul public, constând în buna administrare a justiției, protejarea publicului, prin eliminarea riscului repetării faptelor, starea de neliniște şi insecuritate generată în rândul societății prin prezența unor asemenea funcționari publici ca autori ai unor infracțiuni de corupție.

Legea națională nu prevede un termen limită de efectuare a activităților de urmărire penală. Din perspectiva opiniei publice, lezarea ordinii de drept apare ca actuală în momentul în care află despre aceste fapte. Întrucât etapa investigativă este, în astfel de spețe, întinsă pe mai multe luni sau ani, nu se poate pretinde organelor judiciare să finalizeze o parte a cercetărilor într-un anume interval de timp, din această perspectivă complexitatea cauzei, ce se datorează de altfel chiar activității elaborate a inculpaților, justificând şi o durată mai mare a arestului preventiv.

C.A. Cluj, s. pen. şi de min., dec. nr. 314R din 16 aprilie 2010, portal.just.ro

Tribunalul Maramureş, prin încheierea penală din 9.04.2010, a respins cererile de revocare a măsurii arestării preventive, precum şi cererile de înlocuire a acesteia cu măsura obligării de a nu părăsi

Scanned with OKEN Scanner

localitatea sau țara, formulate de inculpați prin avocații aleși. În temeiul art. 160[b] C. proc. pen. raportat la art. 300[2] C. proc. pen., s-a constatat din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive a inculpaților T.O.C., G.C.D., K.R.D., D.R.A. și A.C.S. trimiși în judecată prin rechizitoriul din 10.11.2009 a D.N.A. – Serviciul Teritorial Cluj și, în consecință, s-a menținut arestarea preventivă a acestora.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut în fapt următoarele:

Prin rechizitoriul întocmit la data de 10.11.2009 în dosarul nr. 46/P/2009 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.N.A. – Serviciul Teritorial Cluj, s-a dispus trimiterea în judecată, în stare de arest preventiv, a inculpaților T.O.C. pentru infracțiunile de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, luare de mită, abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, complicitate la rambursare de TVA, complicitate la infracțiunea de fals în contabilitate, prevăzute de art. 323 C. pen. raportat la art. 17 lit. b) din Legea nr. 78/2000, art. 254 C. pen. raportat la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, art. 132 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248, art. 248[1] C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 241/2005 coroborat cu art. 17 lit. g) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 43 din Legea nr. 82/1991, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) și b) C. pen.; G.C.D. pentru infracțiunile de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, complicitate la infracțiunea de rambursare ilegală de TVA, complicitate la infracțiunea de fals contabil și spălare de bani, prevăzute de art. 323 C. pen. raportat la art. 17 lit. b) din Legea nr. 78/2000, art. 132 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248, art. 248[1] C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 8 alin. (1) și 2 din Legea nr. 241/2005 coroborat cu art. 17 lit. g) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 43 din Legea nr. 82/1991, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și art. 23 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 17 lit. e) din Legea nr. 78/2000, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.; K.R.D. pentru infracțiunile de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, furt în formă continuată, luare de mită, complicitate la infracțiunea de dare de mită, trafic de influență, abuz în serviciu

Scanned with OKEN Scanner

în formă calificată, şantaj, fals în înscrisuri oficiale, uz de fals, fals material în înscrisuri sub semnătură privată, instigare la rambursare ilegală de TVA, instigare la fals contabil, spălare de bani, prevăzute de art. 323 C. pen. raportat la art. 17 lit. b) din Legea nr. 78/2000, de art. 208 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 254 C. pen. raportat la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, art. 26 C. pen. raportat la art. 255 C. pen. coroborat cu art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000, art. 257 C. pen. raportat la art. 7 alin. (3) din Legea nr. 78/2000, art. 131 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 194 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 132 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248, 248[1] C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 288 C. pen. raportat la art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, art. 291 C. pen. raportat la art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, art. 290 C. pen. raportat la art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 25 C. pen. raportat la art. 8 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 241/2005 coroborat cu art. 17 lit. g) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 25 C. pen. raportat la art. 43 din Legea nr. 82/1991, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 23 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 17 lit. e) din Legea nr. 78/2000, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.; D.R.A. pentru infracțiunile de asociere în vederea săvârşirii de infracțiuni, abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, complicitate la infracțiunea de rambursare ilegală de TVA, complicitate la infracțiunea de fals contabil şi spălare de bani, prevăzute de art. 323 C. pen. raportat la art. 17 lit. b) din Legea nr. 78/2000, art. 132 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248, 248[1] C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat art. 8 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 241/2005 coroborate cu art. 17 lit. g) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 43 din Legea nr. 82/1991, art. 23 lit. a) şi c) din Legea nr. 656/2002 raportat art. 17 lit. e) din Legea nr. 78/2000, toate cu aplicarea art. 33 lit. a) şi b) C. pen.; şi A.C.S. pentru infracțiunile de asociere pentru săvârşirea de infracțiuni, abuz în serviciu în formă calificată, complicitate la rambursare ilegală de TVA, prevăzute de art. 323 C. pen. raportat la art. 17 lit. b) din Legea nr. 78/2000, art. 132 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248, 248[1] C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 26 C. pen. raportat la art. 8 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 241/2005 coroborat cu art. 17 lit. g) din Legea nr. 78/2000, cu

Scanned with OKEN Scanner

aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

Procedând din oficiu la verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive a inculpaților K.R.D., A.C.S., G.C.D., T.O.C. și D.R.A. la termenul de judecată din 09.04.2010, Tribunalul a constatat următoarele:

Verificând legalitatea și temeinicia măsurii arestării a inculpaților indicați mai sus, în temeiul art. 160^{b} C. proc. pen. raportat la art. 300^{2} C. proc. pen., instanța a constatat că această măsură a fost luată cu respectarea tuturor cerințelor legale și garanțiilor procesuale.

Tribunalul a apreciat că temeiurile care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive față de inculpați subzistă și în prezent și se impune în continuare privarea acestora de libertate, de altfel neintervenind niciun element care să justifice punerea în libertate a inculpaților, aceasta și față de stadiul în care se găsește judecata. Astfel, pedeapsa prevăzută de lege pentru presupusele infracțiuni este închisoarea mai mare de 4 ani și există probe că lăsarea lor în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică [art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.].

Tribunalul a apreciat că pericolul social concret pentru ordinea publică subzistă în continuare și rezidă atât din gravitatea faptelor de care sunt acuzați inculpații, dar și din reacția publicului față de săvârșirea lor, cunoscut fiind faptul că anumite infracțiuni pot produce o anumită „tulburare socială" de natură a justifica o măsură privativă de libertate pentru o anumită perioadă de timp.

Instanța a constatat că pericolul concret pentru ordinea publică nu s-a diminuat prin trecerea timpului întrucât acesta derivă din rezonanța socială puternic negativă a faptelor de care sunt acuzați inculpații, legitimitatea menținerii în detenție a inculpaților fiind apreciată în funcție de particularitățile speciale ale cauzei, gravitatea faptelor de care sunt acuzați, modalitatea de săvârșire a acestora, precum și limitele de pedeapsă prevăzute, toate aceste elemente impunând în continuare protejarea interesului public, respectiv a ordinii publice.

Tribunalul a apreciat că acesta este un motiv pertinent și suficient pentru a menține arestarea preventivă a inculpaților, măsură impusă de altfel și prin lipsa unor garanții suficiente care să asigure prezența acestora în fazele procesuale ulterioare, cu atât mai mult cu cât cercetarea judecătorească nu a fost încă demarată.

Scanned with OKEN Scanner

Pe de altă parte, măsura preventivă luată și menținută față de inculpați apare justificată și prin prisma jurisprudenței C.E.D.O., Curtea arătând în mod constant că avantajele pe care le prezintă detenția preventivă sunt cunoscute și nu pot fi negate: să împiedice persoana suspectă să fugă, să evite distrugerea unor probe, să împiedice săvârșirea unor noi infracțiuni sau, eventual, să-l protejeze împotriva furiei publicului sau a victimei.

Tribunalul nu și-a însușit punctul de vedere al apărării, că simplul fapt al scurgerii timpului este o condiție automată a considerării arestării preventive ca ajungând la o durată nerezonabilă, ci apreciază termenul rezonabil al măsurii preventive dispuse față de fiecare inculpat în funcție de complexitatea faptelor de care aceștia sunt acuzați, de circumstanțele reale ale cauzei și de situația specială a fiecărui inculpat, având în vedere, de asemenea, faptul că, în privința inculpatului G.C.D., arestarea a fost dispusă și pe temeiul art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., temei care subzistă și în prezent.

Tribunalul a apreciat că la acest moment procesual măsura preventivă a arestării preventive se justifică a fi menținută față de fiecare inculpat, aceasta și prin prisma scopului prevăzut la art. 136 C. proc. pen., respectiv pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal.

Împotriva încheierii Tribunalului au declarat recurs, în termen legal, inculpații A.C.S., D.R.A., T.O.C. și G.C.D.

Apărarea a invocat că în cauză, prin încheierea Tribunalului, s-au încălcat dispozițiile art. 5 paragraf 3 și art. 6 paragraf 2 din Convenția europeană a drepturilor omului, deoarece s-a menținut starea de arest în lipsa analizei unor temeiuri de fapt și de drept, hotărârea judecătorească nu este motivată, iar din modul de redactare a acesteia se anticipează o soluție de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate, susținându-se că prezumția de nevinovăție ce operează în favoarea recurenților a fost înfrântă prin argumentele judecătorului de fond și, nu în ultimul rând, instanța nu s-a referit în conținutul încheierii la alte măsuri alternative neprivative de libertate.

În privința temeiului prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., s-a învederat că acesta nu mai subzistă, iar motivarea Tribunalului referitoare la menținerea stării de arest a inculpaților este lipsită de argumente convingătoare, întrucât credibilitatea justiției nu are nicio legătură cu pericolul concret pentru ordinea pu-

Scanned with OKEN Scanner

blică pe care l-ar prezenta recurenții și care nu este pusă în evidență prin probe sau indicii temeinice ale cauzei. Arată că, în privința inculpatului G.C.D., nu este întrunită nici cerința art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., deși în propunerea de arestare, precum și în rechizitoriu s-a reținut a fi incident în speță.

În fine, în ultimul rând, s-a criticat încheierea și din perspectiva art. 6 alin. (1) din Convenția europeană, în sensul că recurenții au dreptul să obțină într-un termen rezonabil soluționarea cauzei lor, termen depășit în speță prin modul în care este derulată activitatea judiciară. Astfel, s-a învederat că inculpata A.C.S. este arestată de 11 luni, la fel inculpații T.O.C. și G.C.D și de 9 luni inculpatul D.R.A., perioade de timp excesive și care sunt imputabile autorităților, deoarece în speță nu a fost demarată cercetarea judecătorească.

Curtea, examinând recursul declarat, prin prisma motivelor invocate, a ajuns la următoarele constatări:

Potrivit dispozițiilor art. 300^1 alin. (3) C. proc. pen., când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea preventivă impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța menține, prin încheiere motivată, arestarea preventivă sau, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, dacă constată că temeiurile care au determinat arestarea au încetat sau nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere, revocarea măsurii arestării preventive.

În cauza de față, nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate și, în consecință, ceea ce Curtea trebuie să analizeze, sunt temeiurile care au determinat arestarea preventivă și dacă acestea impun sau nu, în continuare, privarea de libertate.

Susținerea Curții este justificată în cele ce preced și de legislația europeană (cauza *Saadi c. Regatului Unit* și *Ambruszkiewicz c. Poloniei* din 04.05.2006, *Vrencev c. Serbiei* din 23.09.2008, *Ladent c. Poloniei* din 18.03.2008), în care se statuează necesitatea detenției, raportat la infracțiunile comise de inculpați și, totodată, existența unei proporționalități a detenției raportat la alte măsuri, mai puțin stringente, conform Codului de procedură penală român, măsurile vizate de art. 145 și art. 145^1, respectiv obligarea de a nu părăsi localitatea sau țara.

În speța de față, menținerea măsurii arestării preventive a recurenților este justificată prin existența unui interes public, interes care se referă la buna administrare a justiției și totodată protejarea publicului, în sensul eliminării riscului repetării faptelor.

Scanned with OKEN Scanner

Calitatea inculpaților de șefi ai Direcției Generale a Finanțelor Publice Maramureș, șefi sau membrii ai Serviciului de Inspecție Fiscală, în care se prezumă că au săvârșit infracțiuni și au antrenat și alte persoane în comiterea de fapte penale, potențează pericolul social al infracțiunilor de care sunt bănuiți, determinând o stare de neliniște și insecuritate în rândul societății, generată de prezența unor asemenea funcționari publici, în infracțiuni de corupție. Calitatea pe care au avut-o inculpații, așa cum am relevat mai sus, și de care s-au folosit efectiv pentru realizarea scopului infracțional, justifică temerea că prin punerea lor în libertate ar putea fi continuate asemenea acțiuni ce reprezintă, evident, un pericol social concret pentru ordinea publică.

Măsurile preventive în cauze de acest gen, care afectează direct și grav bugetul public, se impun cu necesitate nu pentru că nu se poate trece peste starea de pericol pe care au creat-o în timpul îndelungat în care au fost derulate operațiunile financiare, ci pentru că această măsură este necesară împotriva activității grupărilor infracționale, care trebuie stopată prin intervenția autorităților judiciare.

Activitatea infracțională derulată lovește grav interesele economice ale societății, iar urmările acestor manifestări trebuie suportate de cei care le comit, deoarece nu se poate tolera îmbogățirea lor pe seama sacrificiilor financiare ale bugetului public. De aceea, autoritățile judiciare trebuie să intervină, acest gen de cauze necesitând măsuri și acțiuni de așa manieră coordonate, încât să fie susceptibile să lovească în interesele ilicite promovate de cei implicați. Așa se explică faptul că durata în timp a investigațiilor este prelungită pentru ca „brațele caracatiței infracționale" să fie anihilate printr-un probatoriu complet administrat.

Inculpații-recurenți prezintă un pericol criminogen ridicat, rezultat din persistența infracțională pe care au manifestat-o (activitatea infracțională a fost stopată doar de intervenția autorităților judiciare), dar și din urmările greu de reparat sub aspect patrimonial produse numeroaselor persoane fizice, juridice și statului. Practic, prin modul de acțiune, inculpații au încercat să instituie „o altă ordine socială, noi reguli de respectarea legii", altele decât cele edictate de stat ca entitate individuală și garant al valorilor sociale protejate de lege. În acest context, sentimentul de revoltă în rândul societății este remarcat de amploarea unor asemenea fapte în rândul unor comunități, iar insecuritatea socială, practic, se resimte la

Scanned with OKEN Scanner

orice pas. Contextul obligă şi impune o reacţie fermă a autorităţilor judiciare competente ca o necesitate stringentă, întrucât climatul economic firesc este profund afectat de aceste grupări infracţionale. Nu poate fi ignorat prejudiciul cauzat prin faptele inculpaţilor, acesta fiind deosebit de ridicat, doar în sarcina inculpatului G. reţinându-se o sumă de 6.000.000 lei noi.

Pericolul concret pentru ordinea publică este reliefat şi de rezonanţa negativă care s-a creat în mediul de afaceri, ca efect al presupuselor fapte de care sunt bănuiţi inculpaţii, ecou care nu s-a stins după aproximativ 11 luni de la data arestării acestora, credibilitatea instituţiilor financiare ale statului fiind grav afectată, împrejurare dovedită cu raportul de audit public intern din 16.09.2009 al A.N.A.F., din raportul Curţii de Conturi din 15.06.2009, care pun în evidenţă decredibilizarea sectorului economic financiar din cadrul D.G.F.P. Maramureş.

Tot în privinţa pericolului concret pentru ordinea publică, trebuie precizat că în dreptul naţional sunt prevăzute pedepse de peste 10 ani închisoare pentru infracţiunile de care sunt acuzaţi inculpaţii, deci, prin gravitatea deosebită şi prin reacţia particulară a opiniei publice, faptele de natura celor reţinute în sarcina inculpaţilor sunt considerate că suscită o tulburare a societăţii, aşa încât, sub acest aspect, justifică o detenţie preventivă (cauza *Letellier c. Franţei* din 26.06.1991).

Legea naţională nu prevede un termen limită de efectuare a activităţilor de urmărire penală, iar pentru opinia publică, lezarea ordinii de drept apare ca actuală în momentul în care află despre aceste fapte. Anterior, în etapa desfăşurării presupuselor acţiuni infracţionale, deşi pericolul există – lezarea ordinii publice a fost continuă – bugetul statului la care contribuie fiecare cetăţean onest este devalizat, există riscul de a fi o potenţială victimă a membrilor grupării infracţionale, care au tocmai această sarcină a identificării potenţialilor clienţi – nu a fost perceput în mod actual.

Toată etapa investigativă întinsă pe mai multe luni sau ani, în acest tip de cauze, rezultă din faptul că organele judiciare trebuie să exploateze informaţiile, să le analizeze, pentru a avea convingerea rezonabilă că activităţile financiare, derulate, sunt în sfera infracţională. În acest tip de cauze, de crimă organizată, activităţile sunt înfăptuite în mod conspirat, cu scopul principal al obţinerii de profituri ilicite la cote deosebit de ridicate. De aceea, nu se poate pretinde organelor judiciare să finalizeze o parte a cercetărilor într-un

Scanned with OKEN Scanner

anume interval de timp, pentru că trebuie dovedită nu doar activitatea în sine, dar şi apartenența fiecărui presupus membru la grupare.

Amploarea activității de urmărire penală a justificat disjungerea cercetării unor infracțiuni de evaziune fiscală, de faptele pentru care inculpații au fost cercetați şi trimişi în judecată la 10.11.2009, în prezentul dosar.

Produsul infracțiunilor de crimă organizată este totdeauna unul cuprinzător, extrem de periculos pentru societate, chiar dacă efectele sale nu sunt întotdeauna vizibile în planul public. De aceea, şi modalitatea de comitere, durata în timp, arsenalul de mijloace implicate sunt de cele mai multe ori plasate într-un perimetru extins, intern şi extern, îmbrăcat în aparență legală. Permanent în cadrul organizației structurate, bazată pe ordine, ierarhie, pe desemnarea locului fiecăruia şi a operațiunilor folosite, se urmăreşte disimularea originii ilicite a tranzacțiilor, bunurilor, a plăților fictive, a operațiunilor. De aici, rezidă periculozitatea evidentă a autorilor implicați şi necesitatea cercetărilor în stare de arest preventiv.

Indiciile şi probele temeinice din faza de urmărire penală reliefează că inculpații s-au asociat, s-au protejat unul pe altul şi au acționat în vederea comiterii de infracțiuni, atrăgând în lanțul infracțional şi societăți comerciale private. Recurenții în comiterea presupuselor infracțiuni s-au folosit de calitatea pe care au avut-o în instituțiile economice ale statului, de puterea conferită de exercitarea atribuțiilor de serviciu, ceea ce relevă un pericol concret deosebit, pentru ordinea publică.

Este adevărat că numai gravitatea faptelor comise nu poate fi socotită, în sine, ca reprezentând pericol pentru ordinea publică, dar nici nu poate fi ignorat faptul că inculpații cu funcții importante în domeniul Finanțelor Publice Maramureş s-au asociat în vederea săvârşirii unor infracțiuni grave, de mare rezonanță în zona în care s-au produs.

În raport cu art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului şi art. 23 din Constituție, măsura lipsirii de libertate a unei persoane se poate dispune atunci când există motive verosimile că s-a săvârşit o infracțiune sau există motive temeinice de a se crede în posibilitatea săvârşirii unei noi infracțiuni, fiind necesară astfel apărarea ordinii publice, a drepturilor şi libertăților cetățenilor, desfăşurarea în bune condiții a procesului penal.

În speță, pericolul social potențial se apreciază în raport cu comportamentul inculpaților, reacția opiniei publice, rezonanța

Scanned with OKEN Scanner

faptelor comise, precum şi, în cazul unora dintre inculpaţi, ţinându-se seama de funcţiile avute de aceştia în serviciile finanţelor publice, la data săvârşirii faptelor.

Pericolul pentru ordinea publică îşi găseşte expresia şi prin starea de nelinişte, de sentimentul de insecuritate în rândul societăţii, generată de faptul că persoane bănuite de săvârşirea unor infracţiuni de o gravitate deosebită, ar putea fi cercetate şi judecate în stare de libertate.

Nu în ultimul rând, gradul de pericol social al faptelor de corupţie, cum este luarea şi darea de mită, săvârşit de persoane care aplică legea, este dat în primul rând de calitatea persoanei asupra căreia există o prezumţie de corupţie suficient de rezonabilă încât faptele necinstite reţinute în sarcina sa să impună măsura arestării preventive, deoarece un funcţionar public în domeniul finanţelor publice, având şi funcţie de conducere, asupra căruia planează suspiciunea rezonabilă de corupţie, abuzează de fapt de încrederea inerentă funcţiei publice, iar faptele necinstite afectează direct, prin percepţia creată la nivelul opiniei publice, un întreg corp profesional.

Periculozitatea acestor fapte nu este directă în rândul opiniei publice, dar are efecte directe în domeniul finanţelor publice, al administrării banilor publici, care nu poate fi dominat decât de supremaţia legii, iar măsura preventivă a arestării şi menţinerea acesteia este întemeiată pe elemente substanţiale ce trebuie să asigure pedepsirea şi descurajarea unor astfel de comportamente.

Curtea apreciază că măsura arestării preventive este legal menţinută de către prima instanţă, în condiţiile unui grad ridicat de pericol social al infracţiunilor de care sunt bănuiţi inculpaţii, urmând a se avea în vedere şi aspectul că inculpaţii T. şi G. au mai fost sancţionaţi pentru comiterea unor fapte în legătură cu încălcarea atribuţiilor de serviciu, punct de vedere concordant cu practica judiciară a instanţei supreme.

Prin prisma acestor împrejurări, Curtea apreciază că lăsarea recurenţilor în libertate în acest moment procesual ar putea influenţa cercetarea judecătorească, ce nu a fost demarată încă în prezenta cauză.

Măsura arestării se apreciază ca judicioasă şi necesară pentru apărarea unui interes public, a evitării comiterii unor alte infracţiuni de către recurenţi.

Prin prisma Hotărârilor *Contrada c. Italiei* din 24.08.1998; *Labita c. Italiei* din 06.04.2004; *Calleja c. Maltei* din 07.04.2005,

Scanned with OKEN Scanner

în prezenta cauză, s-a dovedit că persistența în timp a motivelor plauzibile că inculpații sunt bănuiți de comiterea unor infracțiuni, este o condiție pentru menținerea detenției.

Dincolo de aspectul factual, existența motivelor plauzibile de a bănui că recurenții ar fi comis faptele, impune în sensul art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenția europeană, ca faptele invocate să poată fi, în mod rezonabil, încadrate într-unul dintre textele Codului penal sau legi speciale, care incriminează anumite tipuri de comportament, ceea ce s-a şi realizat în prezentul dosar, infracțiunile imputate recurenților fiind prevăzute în Codul penal prin raportare şi la legea specială, nr. 78/2000.

În speța de față, există bănuieli rezonabile în sensul că faptele pentru care sunt cercetați recurenții constituiau infracțiuni la momentul în care s-au produs şi al trimiterii în judecată (cauza *Wloch c. Poloniei* din 19.10.2000).

Prin prisma legislației Convenției europene, s-a dovedit în afara oricărei îndoieli că scopul măsurii arestării recurenților a fost acela de a-i prezenta autorității competente conform art. 5 paragraf 3 din Convenție, verificându-se de către instanțe independente şi imparțiale legalitatea măsurii arestării şi, ulterior, menținerea acesteia (cauza *Benham c. Regatului Unit* 1996; *Jecius c. Lituaniei* 2000; *Nevmerzhitsky c. Ucrainei* 2005).

Contrar celor susținute de recurenți prin apărătorii aleşi şi personal, în cauză, sunt îndeplinite condițiile cerute de art. 143 şi 148 lit. f) C. proc. pen., în privința tuturor, iar pentru inculpatul G. subzistă şi cel de la lit. b) C. proc. pen. al aceluiaşi articol (cu ocazia percheziției autovehiculului s-au descoperit facturi de la SC D.T. SRL, deşi înainte de verificarea interiorului autoturismului fiind întrebat dacă deține facturi de la această societate, recurentul a negat această împrejurare, factura descoperită demonstrând însă că SC D.T. SRL i-ar fi vândut inculpatului un autovehicul), Tribunalul Maramureş apreciind corect asupra necesității menținerii stării de arest a acestora.

Potrivit art. 148 alin. (1) lit. f), măsura arestării poate fi luată dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârşită este închisoarea mai mare de 4 ani şi există probe că lăsarea în libertate a recurenților prezintă pericol concret pentru ordinea publică. Prima condiție este îndeplinită întrucât infracțiunea de luare de mită, abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată se sancționează cu o pedeapsă mai mare de 4 ani închisoare. Referitor

Scanned with OKEN Scanner

la condiția pericolului concret pentru ordinea publică, și aceasta este întrunită și rezultă din probele de la dosar.

Temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive a recurenților nu s-au schimbat și impun în continuare privarea de libertate a acestora, apreciind că liberi fiind ar prezenta pericol concret pentru ordinea publică, de natură să aducă atingere desfășurării procesului penal, în raport de natura, gravitatea și modalitatea de săvârșire a infracțiunilor, precum și de persoana și conduita inculpaților, care în realizarea rezoluției infracționale s-au folosit de funcția și poziția lor socială, vătămând grav relațiile sociale dintre membrii comunității.

Starea de pericol pentru ordinea publică în cazul lor presupune o rezonanță socială a unor fapte grave, atât în rândul comunității locale asupra căreia și-a exercitat influența negativă, dar și la nivelul întregii ordini sociale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acceptat în cauza *Letellier c. Franței* că, în circumstanțe excepționale, pe motivul gravității în dauna reacției publice, anumite infracțiuni pot constitui cauza unor dezordini sociale în măsură să justifice detenția, cel puțin pentru un timp.

De asemenea, obstrucționarea justiției și pericolul de sustragere au constituit motive întemeiate de a refuza eliberarea unei persoane arestate preventiv, apreciate ca atare de Curtea Europeană în interpretarea art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. De aceea, în situația de față, se impune o astfel de reacție a autorităților pentru a nu se crea și mai mult neîncrederea în capacitatea justiției de a lua măsurile necesare pentru prevenirea pericolului vizat de ordinea publică și crearea unui echilibru firesc și a unei stări de securitate socială.

Așa fiind, primul motiv de recurs, vizând revocarea arestului preventiv întemeiat pe lipsa probelor și indiciilor care să justifice privarea de libertate a inculpaților, a fost respins ca nefondat. O motivare lapidară nu atrage incidența art. 385^9 pct. 9 C. proc. pen., dacă s-au indicat suficiente argumente pentru a permite instanței de control verificarea lor.

Curtea a constatat că instanța de fond a motivat hotărârea judecătorească prezentând motive suficiente pentru a permite instanței de control verificarea lor, astfel că invocarea nulității încheierii recurate nu este întemeiată. Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției, inerent oricărui act jurisdicțional.

Scanned with OKEN Scanner

Hotărârea judecătorească reprezintă rezultatul concret, sinteza operei de judecată, iar motivarea acesteia reprezintă argumentarea în scris a raţiunii ce determină pe magistrat să adopte soluția dispusă în cauză. Motivarea hotărârilor justifică echitatea procesului penal, pe de o parte, prin dreptul justițiabilului de a fi convins că justiția a fost înfăptuită, respectiv că judecătorul a examinat toate mijloacele procesuale şi procedurale propuse de participanți şi, pe de altă parte, prin dreptul acestuia de a cunoaşte oportunitatea promovării căilor de atac.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în cauzele *Hiro Balani c. Spaniei* 1994, în cauza *Vandehurk c. Olandei*, în cauza *Ruiz Torija c. Spaniei* 1994, în cauza *Highins c. Franței* 1998, în cauza *Helle c. Finlandei* 1997 şi *Boldea c. României* 2007, că art. 6 paragraf 1 din Convenție obligă instanțele să-şi motiveze hotărârile, aceasta neînsemnând că se cere un răspuns detaliat la fiecare argument. Amploarea acestei obligații poate varia în funcție de natura hotărârii. Trebuie avute în vedere diversitatea solicitărilor pe care inculpatul le-a formulat în fața instanței, precum şi diferențele existente în fiecare stat contractant cu privire la dispozițiile legale obligatorii, cutume, opinii exprimate în doctrină, aplicabile în această materie. De aceea, aprecierea îndeplinirii obligației de a motiva, ce rezultă din art. 6 al Convenției, poate fi determinată în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărei cauze.

Curtea Europeană a arătat că obligația instanței de a motiva hotărârea pronunțată este aceea de a demonstra părților că au fost ascultate (cauza *Tatishvili c. Rusiei* 2007).

Acelaşi punct de vedere este îmbrățişat şi în Avizul nr. 11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de miniştri al Consiliului Europei.

În dosarul de față, prima instanță s-a conformat dispozițiilor art. 6 paragraf 1 din Convenție, constatându-se de către instanța de recurs că au fost analizate şi s-a răspuns solicitărilor inculpaților, prin încheierea din 09.04.2010, astfel că nici acest motiv de recurs nu poate fi primit, neimpunându-se trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de fond.

Un alt motiv de critică a fost acela că instanța nu a analizat din oficiu oportunitatea înlocuirii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

Scanned with OKEN Scanner

Judecătorul fondului, prin analiza elementelor şi a subzistenţei temeiurilor arestării preventive, care s-a arătat că impun în continuare privarea de libertate a inculpaţilor, implicit s-a pronunţat asupra ineficienţei unor alte măsuri preventive. Curtea a apreciat că după o perioadă de 9 şi respectiv 11 luni de la luarea măsurii arestării preventive, detenţia provizorie nu se poate transforma într-o pedeapsă, nefiind încălcate cerinţele legislaţiei europene nici sub acest aspect.

Durata arestării preventive nu este un temei al înlocuirii măsurii preventive, aceasta având relevanţă numai sub aspectul prevăzut în art. 140 C. proc. pen., referitor la încetarea de drept a măsurilor preventive, text care nu are incidenţă în cauză.

Potrivit art. 6 alin. (1) din Convenţia europeană, orice persoană învinuită de săvârşirea unei infracţiuni are dreptul să obţină, într-un termen rezonabil, o „decizie definitivă" cu privire la temeinicia şi legalitatea acuzaţiei ce i se aduce. Instanţa europeană a făcut sublinierea, de principiu, că scopul acestui text al Convenţiei este ca persoanele aflate în această situaţie „să nu rămână multă vreme, nejustificat, sub o asemenea acuzaţie" (cauza *Eckle c. Germaniei* din 27.06.1968).

O altă subliniere făcută de Curte se referă la „criteriile după care se apreciază termenul rezonabil al unei proceduri penale", statuându-se că acestea sunt similare cu cele referitoare şi la procedurile din materie civilă, adică: complexitatea cauzei, comportamentul inculpatului şi comportamentul autorităţilor competente (decizia C.E.D.O. din 31.03.1998, paragraf 97).

Referitor la determinarea momentului de la care începe calculul acestui termen, instanţa europeană a statuat că acest moment este „data la care o persoană este acuzată", adică data sesizării instanţei competente, potrivit dispoziţiilor legii naţionale sau „o dată anterioară" (data deschiderii unei anchete preliminare, data arestării sau orice altă dată, potrivit normelor procesuale ale statelor contractante). În această privinţă, Curtea Europeană face precizarea că noţiunea de „acuzaţie penală", în sensul art. 6 alin. (1) din Convenţie, semnifică notificarea oficială care emană de la autoritatea competentă; adică a învinuirii de a fi comis o faptă penală, idee ce este corelativă şi noţiunii de „urmări importante" privitoare la situaţia învinuitului (decizia C.E.D.O. din 25.05.1998, cauza *Hozee c. Olandei*).

Scanned with OKEN Scanner

Cât privește data finalizării procedurii în materie penală, luată în considerare pentru calculul „termenului rezonabil", Curtea a statuat că aceasta este data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare sau de achitare a celui interesat (decizia din 27.06.1968 în cauza *Eckle c. Germaniei*).

Curtea Europeană a avut în vedere și „comportamentul acuzatului", cerând ca acesta să coopereze activ cu autoritățile judiciare (decizia din 25.02.1993 în cauza *Dobbertin c. Franței*), dar că nu i se va putea imputa prelungirea procedurii de urmărire penală dacă a voit să producă anumite probe de natură să-l disculpe sau, pentru că a cerut efectuarea unor investigații suplimentare pertinente, ori pentru că a utilizat toate căile de atac disponibile în legislația națională (decizia din 08.02.1996 în cauza *A. c. Danemarcei*; decizia din 29.04.1998 în cauza *Henera c. Franței*; decizia din 31.03.1998, paragraf 99).

Curtea Europeană a mai decis asupra faptului că o persoană ce se află în detenție este un element ce trebuie luat în considerație pentru a se determina dacă s-a statuat într-un „termen rezonabil" cu privire la temeinicia acuzației formulate împotriva ei (decizia din 25.11.1992 în cauza *Abdoella c. Olandei*).

Curtea a apreciat că soluția Tribunalului Maramureș este temeinică și legală, fiind în concordanță cu hotărârile C.E.D.O. (Hotărârea din 31.07.2000 *Jecius c. Lituania*; Hotărârea *Kudla c. Polonia* din 26.10.2000 și Hotărârea *Labita c. Italia* din 6.04.2000), prin care s-a decis că nu a fost încălcat art. 5 paragraf 3 din Convenție în ceea ce privește durata detenției preventive. Potrivit textului de mai sus, modificat prin Protocolul nr. 12, „orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

Conform jurisprudenței C.E.D.O., aspectul privind caracterul rezonabil al unei perioade de detenție nu poate fi apreciat în abstract. Caracterul rezonabil al detenției unei persoane trebuie evaluat de la caz la caz, în funcție de trăsăturile specifice ale acestuia. Menținerea stării de detenție preventivă poate fi justificată într-un caz concret, numai dacă există indicii precise în sensul unei necesități reale și de interes public care, în pofida prezumției de

Scanned with OKEN Scanner

nevinovăție, prevalează asupra regulilor privind libertatea individuală (a se vedea Hotărârea *W. c. Elveția* din 26.01.1993).

Este, în primul rând, datoria autorităților judiciare naționale să se asigure că, într-o cauză determinată, detenția preventivă nu depășește o perioadă rezonabilă. În acest scop și având în vedere respectul cuvenit pentru principiul prezumției de nevinovăție, autoritățile trebuie să ia în considerare toate argumentele pentru și împotriva existenței unei necesități de ordin public care să justifice o îndepărtare de la regula respectării libertății individuale și care să constituie considerente pentru hotărârea autorităților de a respinge cererea de punere în libertate. Persistența unei suspiciuni rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea menținerii stării de detenție. Aplicând aceste principii la speța de față, durata arestării preventive de 11 luni a inculpaților A.C.S., G.C.D., T.O.C. și de 9 luni a inculpatului D.R.A. este justificată din perspectiva exigențelor art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta nefiind excesivă. Este de remarcat că infracțiunile de care sunt învinuiți recurenții, afirmativ s-ar fi comis în perioada 2007 - februarie 2009, dată de la care s-a derulat urmărirea penală împotriva acestora, rechizitoriul a fost întocmit la 10.11.2009, dată la care a fost sesizată și instanța de judecată, nedemarând însă până în prezent cercetarea judecătorească, inculpații nefiind audiați nemijlocit de către judecătorul fondului. În aceste condiții, este evident că autoritățile naționale au arătat o diligență specială în conducerea procedurilor, neputându-li-se imputa nimic.

Referitor la comportamentul părților, nici inculpaților nu li se poate imputa poziția de nerecunoaștere a infracțiunilor (D.R.A., G.C.D., T.O.C.), nici modul în care își exercită dreptul la apărare, ca motiv al prelungirii duratei procedurilor.

În privința complexității în fapt și în drept a cauzei, Curtea a remarcat că, în speță, sunt supuși judecății 10 inculpați, 6 părți vătămate, o parte civilă, un număr de 66 de martori potrivit rechizitoriului, ce trebuie audiați, astfel că nu se poate discuta de o nerezonabilitate a procedurilor prin raportare la criteriile enumerate mai sus.

Potrivit jurisprudenței C.E.D.O., se poate discuta de o încălcare a art. 6 paragraf 1, în cazul în care ar fi existat perioade de inactivitate a autorităților, iar durata globală a procedurii ar fi nerezonabilă

Scanned with OKEN Scanner

(a se vedea cauzele *Petroulia c. Greciei* 2008, *Crăciun c. României* 2008, *Petrov c. Bulgariei* 2008).

În acest dosar, este dovedit în afara oricărui dubiu că durata urmăririi penale şi a cercetării judecătoreşti nu a încălcat prevederile art. 6 paragraf 1 şi nici durata arestării preventive de 11 luni şi respectiv 9 luni a recurenților nu a depăşit termenul rezonabil prevăzut de art. 5 paragraf 3, aşa cum s-a învederat şi în cauza *Stogmuller c. Austriei*. Spre deosebire de Hotărârea *Jiga c. României* din martie 2010, unde s-a considerat nejustificată menținerea în arest a unei persoane acuzate de corupție, o perioadă mai mare de 11 luni, după momentul audierii martorilor, când nu mai era periclitată cercetarea judecătorească, în prezenta speță, este de remarcat că judecata în primă instanță nu a început, audierea inculpaților şi a martorilor nu a avut loc, apărările formulate de aceştia nu sunt cunoscute, astfel că pentru desfăşurarea în condiții corespunzătoare a procesului penal şi pentru a se împiedica sustragerea recurenților de la proces, este corespunzătoare momentan măsura arestării preventive, subzistând temeiurile inițiale care au impus-o, conform art. 136 C. proc. pen.

În jurisprudența sa, C.E.D.O. a dezvoltat patru motive fundamentale acceptabile pentru detenția provizorie a unei persoane suspectate că ar fi comis o infracțiune: pericolul ca acuzatul să fugă (*Stogmuller c. Austriei* 1969); riscul ca acuzatul, odată pus în libertate, să împiedice administrarea justiției (cauza *Wemhoff c. Germaniei* 1968); să nu comită noi infracțiuni (*Matznetter c. Austriei* 1969); să nu tulbure ordinea publică (*Hendriks c. Olandei* 2007).

Prin prisma cauzei *Dolgova c. Rusiei* din 02.03.2006, care impune instanțelor obligația de a analiza în fiecare caz în parte, respectiv pentru fiecare inculpat, a motivelor care justifică prelungirea detenției, instanța de recurs învederează că cele patru motive ale instanței europene, acceptabile pentru detenția provizorie a unei persoane, sunt întrunite cumulativ, în speța de față.

Curtea a reținut că infracțiunile pentru care inculpații-recurenți au fost trimişi în judecată prezintă o gravitate sporită, faptele presupus a fi comise de inculpați având rezonanță în rândul opiniei publice şi determinând reacția negativă a acesteia, față de împrejurarea că persoanele asupra cărora planează astfel de acuzații sunt judecate în stare de libertate, unită cu calitatea inculpaților de funcționari publici în serviciile finanțelor publice Maramureş, se justifică pe deplin menținerea măsurii arestării acestora, neexistând

Scanned with OKEN Scanner

motive de revocare sau de înlocuire cu o altă măsură preventivă. Aşa fiind, recursurile inculpaţilor apar ca nefondate şi au fost respinse conform art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen.

88. Menţinerea măsurii arestării preventive. Durată de 3 ani. Caracter rezonabil

C. proc. pen., art. 160^{b}, art. 300^{2}

Concluzia existenţei pericolului social concret pe care lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta-o pentru ordinea publică trebuie să se întemeieze pe probe certe.

Constituie astfel de probe, în ipoteza inculpatului condamnat în primă instanţă pentru infracţiunea de trafic de droguri de mare risc şi complicitate la trafic internaţional de droguri de mare risc, elemente precum natura şi gravitatea infracţiunilor de săvârşirea cărora acesta este bănuit, cantitatea mare de droguri traficată, împrejurările şi modalitatea de comitere a presupuselor infracţiuni, caracterul transfrontalier şi modul organizat al activităţii infracţionale şi datele ce caracterizează persoana inculpatului, care a refuzat să dea curs citaţiilor ce i-au fost trimise în vederea prezentării la organele de urmărire penală, intenţionând să părăsească ţara sub o altă identitate, iar la momentul depistării sale de către organele de urmărire penală, şi-a declinat o identitate falsă, sens în care a prezentat un act de identitate falsificat.

Durata arestării preventive de 3 ani nu îşi pierde caracterul rezonabil în sensul dispoziţiilor art. 6 din Convenţia europeană a drepturilor omului, această concluzie fiind justificată de complexitatea cauzei, determinată de numărul inculpaţilor şi al infracţiunilor deduse judecăţii şi caracterul amplu şi complex al probatoriului, administrat atât în apărare, cât şi în acuzare.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1164 din 23 martie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea din 01.03.2011, pronunţată de Curtea de Apel Bucureşti, Secţia I penală, s-a menţinut starea de arest preventiv a inculpatului Z.M.

Instanţa de fond, deliberând asupra stării de arest preventiv a inculpatului Z.M., a constatat că, prin rechizitoriul întocmit de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, D.I.I.C.O.T., acesta a fost trimis în judecată în stare de arest preventiv pentru săvârşirea infracţiunilor de trafic de droguri

Scanned with OKEN Scanner

de mare risc, prevăzută și pedepsită de art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 75 lit. a) C. pen.; complicitate la trafic internațional de droguri de mare risc, prevăzut de art. 26 C. pen. raportat la art. 3 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. și fals privind identitatea, prevăzută de art. 293 alin. (1) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reținut că la data de 13.01.2008, inculpatul Z.M., împreună cu inculpații T.I., O.S. și cu numitul O.F., au introdus pe teritoriul României, prin Punctul de Trecere a Frontierei Giurgiu, cu autotractorul marca R., și semiremorca marca S., condus de învinuitul C.C., un număr de 160 de pachete, ascunse într-un loc special amenajat în caroseria semiremorcii, în care se afla cantitatea totală de 79.212,2 grame heroină, droguri care au fost depistate la data de 22.01.2008 în semiremorca tractată de același autotractor condus de învinuitul C.C., mijloc de transport depistat în raza Punctului de Trecere a Frontierei N., județul A., pe sensul de ieșire din țară, în timp ce se încerca părăsirea teritoriului României. De asemenea, s-a reținut că la data de 10.04.2008, fiind depistat de către organele de poliție pe raza municipiului București, inculpatul Z.M. și-a declinat o identitate falsă, respectiv numele V.I., prezentând și o carte de identitate falsă în acest sens. În aceleași împrejurări, au fost descoperite asupra inculpatului și alte înscrisuri falsificate care serveau la stabilirea identității, purtau fotografia sa și alte nume, respectiv o carte de identitate, un pașaport și un permis de conducere, emise aparent de autoritățile bulgare.

Inculpatul Z.M. a fost arestat preventiv la data de 11.04.2008, reținându-se incidența dispozițiilor art. 143 C. proc. pen. și ale art. 148 alin. (1) lit. a), d) și f) C. proc. pen. S-a constatat că sunt îndeplinite și condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. a) și d) C. proc. pen., în sensul că inculpatul a fugit în scopul de a se sustrage de la urmărirea penală, perioadă în care a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune – cea de fals privind identitatea, precum și condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Instanța de apel, constatând că măsura arestării preventive a inculpatului Z.M. este justificată și prin raportare la jurisprudența C.E.D.O., în condițiile în care a fost pronunțată o hotărâre de condamnare în primă instanță, care însă nu înfrânge beneficiul dispozițiilor art. 5^2 C. proc. pen., în temeiul art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) și (3) C. proc. pen., a menținut această măsură preventivă.

Scanned with OKEN Scanner

Împotriva încheierii a declarat recurs inculpatul Z.M., care, atât personal, cât şi prin avocatul ales, a solicitat casarea hotărârii şi judecarea sa în stare de libertate.

Examinând încheierea atacată, Înalta Curte a constatat că recursul nu este fondat.

Raportând dispoziţiile art. 300^2 la art. 160^b alin. (1) şi (3) C. proc. pen. la speţa dedusă judecăţii, Înalta Curte a constatat, contrar celor susţinute de inculpat prin apărătorul său, că temeiurile care au determinat arestarea acestuia impun în continuare privarea sa de libertate.

În cauză, există indicii temeinice în sensul dispoziţiilor art. 68^1 C. proc. pen. care duc la presupunerea rezonabilă că recurentul inculpat Z.M. a săvârşit infracţiunile de trafic de droguri de mare risc, faptă prevăzută de art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000, complicitate la trafic internaţional de droguri de mare risc, faptă prevăzută de art. 26 C. pen. raportat la art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000, infracţiuni pedepsite de lege cu închisoarea mai mare de 4 ani, precum şi infracţiunea de fals privind identitatea, prevăzută de art. 293 C. pen., fapte penale pentru care a fost trimis în judecată.

Totodată, Înalta Curte a reţinut existenţa probelor din care rezultă că lăsarea în libertate a recurentului inculpat prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Sub acest aspect, sunt de reţinut natura şi gravitatea infracţiunilor de săvârşirea cărora este bănuit inculpatul, cantitatea mare de droguri traficată, împrejurările şi modalitatea de comitere a presupuselor infracţiuni, caracterul transfrontalier şi modul organizat al activităţii infracţionale [presupus a fi săvârşită de mai multe persoane împreună, fapt ce a atras incidenţa în cauză a circumstanţei agravante legale prevăzută de art. 75 lit. a) C. pen.] şi, nu în ultimul rând, datele ce caracterizează persoana inculpatului care a refuzat să dea curs citaţiilor ce i-au fost trimise în vederea prezentării la organele de urmărire penală, intenţionând să părăsească ţara sub o altă identitate.

În raport de argumentele mai sus arătate, Înalta Curte a apreciat că lăsarea în libertate a inculpatului ar fi de natură să creeze un sentiment de nesiguranţă, de insecuritate în rândul opiniei publice şi, în special, în rândul comunităţii din care acesta face parte.

De asemenea, menţinerea stării de arest preventiv a inculpatului se impune pentru a se asigura buna desfăşurare a procesului penal şi pentru a se împiedica sustragerea recurentului-inculpat de

Scanned with OKEN Scanner

la judecată [așa cum s-a arătat, inculpatul a fugit în scopul de a se sustrage de la urmărirea penală, motiv pentru care unul dintre temeiurile ce au stat la luarea măsurii arestării preventive le-au constituit prevederile art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.]. Tot astfel, menținerea recurentului-inculpat în stare de arest preventiv este justificată și de necesitatea de a-l împiedica pe acesta să comită alte infracțiuni. Relevanță sub acest aspect prezintă împrejurarea că, după ce a comis infracțiunile de trafic de droguri de mare risc și de complicitate la trafic internațional de droguri de mare risc, recurentul-inculpat, fiind depistat de către organele de poliție, s-a prezentat sub o identitate falsă cu scopul vădit de a îngreuna cercetările și de a scăpa de răspundere penală.

În ce privește timpul scurs de la data arestării recurentului-inculpat (3 ani de zile), Înalta Curte a apreciat că în cauză nu s-a depășit o durată rezonabilă în sensul dispozițiilor art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului. În acest sens, se au în vedere complexitatea cauzei, determinată de numărul inculpaților și al infracțiunilor deduse judecății și pentru dovedirea cărora a fost necesară administrarea unui probatoriu complex, atât în acuzare, cât și în apărare.

Susținerea recurentului-inculpat în sensul că menținerea de către instanța de apel a stării de arest preventiv s-a dispus exclusiv, pe considerentul că în cauză s-a pronunțat o hotărâre de condamnare în prima instanță, fără a se analiza toate circumstanțele care, eventual, ar justifica o asemenea soluție, nu poate fi primită.

Instanța de apel a dispus menținerea recurentului-inculpat în stare de arest preventiv, după ce a constatat că în cauză sunt îndeplinite cerințele art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) și (3) C. proc. pen. Referirea din considerentele încheierii la faptul că arestarea preventivă se impune a fi menținută și pentru că în cauză a fost pronunțată împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare la pedeapsa închisorii de 20 ani, nedefinitivă, este în concordanță cu prevederile art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, potrivit cărora nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazului când este reținut legal pe baza condamnării pronunțate de un tribunal competent; argumentul susmenționat nefiind însă de natură a aduce atingere principiului prezumției de nevinovăție, așa cum s-a susținut de către apărătorul inculpatului.

Scanned with OKEN Scanner

Circumstanțele personale ale recurentului-inculpat – lipsa antecedentelor penale, copil minor în întreținere, asociat la o societate comercială profitabilă – nu justifică prin ele însele punerea în libertate a inculpatului, cu atât mai mult cu cât, așa cum s-a reținut în cele ce preced, după ce a comis infracțiuni legate de droguri, inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune – cea de fals privind identitatea.

Față de cele mai sus-arătate, Înalta Curte a constatat neîntemeiate, atât cererea recurentului-inculpat de a se dispune revocarea măsurii arestării preventive, instituție aplicabilă numai atunci când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive sau atunci când aceasta este nelegală, cât și cererea de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi țara, instituție ce devine incidentă atunci când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii, ceea ce nu este cazul în speța dedusă judecății.

În consecință, reținând că sunt îndeplinite, atât cerințele art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) și (3) C. proc. pen., cât și exigențele art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., s-a respins ca nefondat recursul declarat de inculpatul Z.M. și s-a menținut ca fiind legală și temeinică încheierea pronunțată de instanța de apel.

89. Menținerea măsurii arestării preventive în apel. Caracterul rezonabil al duratei arestării preventive

C. proc. pen., art. 160^b alin. (3), art. 300^2

Este justificată menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului condamnat în primă instanță pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat, în condițiile în care temeiurile ce au stat la baza luării inițiale a măsurii arestării preventive impun în continuare privarea de libertate a inculpatului.

O hotărâre de condamnare, chiar nedefinitivă, este de natură să justifice continuarea privării de libertate, în raport de dispozițiile art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, fără ca durata arestării preventive să își fi pierdut caracterul rezonabil.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1246 din 29 martie 2011, www.scj.ro

Scanned with OKEN Scanner

Prin încheierea din 10.03.2011, Curtea de Apel Pitești, ca instanță de apel, în baza dispozițiilor art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., a constatat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatului S.C., măsură preventivă pe care a menținut-o.

Pentru a dispune în acest sens, Curtea de Apel a reținut următoarele:

Prin rechizitoriul din 10.06.2010, Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș a trimis în judecată, în stare de arest preventiv, pe inculpatul S.C. pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat prevăzută și pedepsită de art. 174, art. 175 lit. c) C. pen. În esență, în actul de sesizare s-a reținut că, în noaptea de 19.01.2010, în jurul orelor 00:30, pe fondul unei stări conflictuale preexistente, generate de consumul de alcool al victimei, inculpatul S.C. a aplicat fratelui său mai multe lovituri cu un topor în zona capului, provocându-i decesul.

În opinia Curții de Apel, se impune, în continuare, privarea de libertate a inculpatului, cu motivarea că în cauză sunt aplicabile prevederile art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) și (3) C. proc. pen., respectiv subzistența temeiurilor care au determinat arestarea preventivă.

Împotriva încheierii, inculpatul a declarat prezentul recurs.

Recursul inculpatului a fost respins ca nefondat pentru următoarele motive:

Inculpatul a fost condamnat, în primă instanță, la 7 ani închisoare pentru infracțiunea de omor calificat, astfel cum s-a menționat anterior (sentința penală nr. 15/19.01.2011 a Tribunalului Argeș, Secția penală). Împotriva sentinței, inculpatul a declarat apel, cauza fiind înregistrată pe rolul Curții de Apel Pitești, având deja stabilit termen pentru judecarea pe fond a apelului. Înalta Curte și-a însușit argumentele expuse de instanța de apel pentru menținerea stării de arest, apreciind că nu se impune reluarea acestora, argumente pe care le-a completat după cum urmează: potrivit art. 300^2 cu referire la art. 160^b și art. 160^h C. proc. pen., în cursul judecății, instanța verifică periodic legalitatea și temeinicia arestării preventive. Dacă instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, dispune menținerea arestării preventive.

Scanned with OKEN Scanner

Verificând actele şi lucrările dosarului, Înalta Curte a constatat că instanța de apel, motivat, a dispus legal şi temeinic menținerea stării de arest a inculpatului, deoarece, pe de o parte, niciunul dintre temeiurile inițiale care au determinat arestarea nu a dispărut [art. 143 şi art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.] şi acestea impun în continuare privarea de libertate, iar, pe de altă parte, în cauză, a intervenit o hotărâre condamnatorie la pedeapsa închisorii de 7 ani, hotărâre care, chiar nedefinitivă fiind, ca urmare a apelării de către inculpat, este de natură să justifice continuarea privării de libertate în condițiile art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acesta a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Wemhoff c. Germaniei*.

În raport de gravitatea faptei pentru care inculpatul a fost trimis în judecată şi condamnat în primă instanță, dar mai ales a împrejurărilor concrete descrise în sentința instanței de fond, corect instanța de apel a reținut că se impune continuarea privării de libertate.

Înalta Curte a constatat, de asemenea, că instanța de prim control judiciar a motivat convingător îndeplinirea cerințelor prevăzute de lege pentru menținerea stării de arest [art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.].

Argumentele apărării pentru punerea în libertate a inculpatului (vârsta, regretul şi recunoaşterea săvârşirii faptei, durata arestării) sunt neîntemeiate deoarece: regretul şi recunoaşterea săvârşirii faptei, precum şi toate celelalte elemente personale favorabile, au produs efecte juridice prin aplicarea unei pedepse sub minimul special al textului incriminator; în condițiile condamnării în primă instanță la pedeapsa de 7 ani închisoare, chiar dacă sentința nu este definitivă, durata totală a arestării nu a depăşit o durată care să poată fi apreciată ca nerezonabilă.

În acest sens, Înalta Curte a apreciat că se impune delimitarea duratei arestării prealabile trimiterii în judecată (arestare provizorie în înțelesul jurisprudenței C.E.D.O.), care are ca temei un mandat de arestare preventivă emis de un judecător în cursul urmăririi penale, de durata arestării postcondamnatorii, privarea de libertate având ca temei sentința primei instanțe de judecată prin care s-a dispus condamnarea inculpatului la pedeapsa de 7 ani închisoare. Aceste delimitări se impun a fi observate prin raportare la Convenția europeană a drepturilor omului, dar şi la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, în Convenția europeană a drepturilor omului sunt prevăzute, distinct, temeiuri ale privării de libertate a persoanei: potrivit art. 5 „Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: a. dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de un tribunal competent; b. dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege; c. dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;".

Or, în prezent, așa cum s-a menționat, a intervenit o hotărâre condamnatorie la pedeapsa închisorii de 7 ani, hotărâre pronunțată de către „un tribunal competent", care, chiar nedefinitivă fiind ca urmare a apelării de către inculpat, este de natură să justifice continuarea privării de libertate în condițiile art. 5 paragraful 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acesta a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Wemhoff c. Germaniei.*

Față de cele reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins ca nefondat recursul inculpatului.

90. Termen rezonabil al arestării preventive. Grup infracțional organizat. Infracțiuni de corupție. Criterii

C. proc. pen., art. 160^{b} alin. (3), art. 300^{2}

În conformitate cu jurisprudența C.E.D.O., aprecierea termenului și caracterului rezonabil al arestării preventive se face *in concreto*, în raport de elemente precum natura și complexitatea cauzei, comportamentul autorităților și al celui arestat, iar menținerea detenției este justificată doar dacă se face dovada că asupra procesului penal planează cel puțin unul dintre următoarele pericole, care trebuie apreciate, în concret, pentru fiecare caz în parte: pericolul de săvârșire a unei noi infracțiuni, pericolul de distrugere a probelor, riscul presiunii asupra martorilor, pericolul de dispariție a inculpatului sau pericolul de a fi tulburată ordinea publică.

Scanned with OKEN Scanner

În ipoteza în care acuzațiile aduse inculpaților constau în săvârşirea unor fapte de o gravitate deosebită, infracțiuni de corupție şi constituirea unui grup infracțional organizat în scopul săvârşirii de infracțiuni grave şi contrabandă calificată, remarcându-se elemente precum perioada lungă de timp a activității infracționale, cantitatea deosebit de mare de țigări de contrabandă, amploarea operațiunilor privind activitatea de contrabandă exercitată de inculpați, numărul mare de persoane implicate, printre care şi polițişti de frontieră, modalitatea de comitere – prin antrenarea unui ofițer de poliție angajat în folosul statului, care ar trebui să vegheze la respectarea ordinii şi combaterea oricăror manifestări antisociale, precum şi a trei agenți ai poliției de frontieră, care aveau obligația directă de a supraveghea frontiera de stat, în scopul împiedicării şi combaterii contrabandei –, se profilează o gravitate sporită a faptelor, care se reflectă, inevitabil, şi asupra persoanelor inculpaților.

În contextul recrudescenței infracțiunilor de corupție, lăsarea în libertate a unor inculpați care săvârşesc astfel de fapte prezintă pericol social concret pentru ordinea publică, prin crearea unui sentiment de insecuritate şi neîncredere în buna desfăşurare a justiției, iar, pe de altă parte, asemenea fapte neurmate de o ripostă fermă a societății ar întreține climatul infracțional şi ar crea făptuitorilor impresia că pot persista în sfidarea legii.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1747 din 3 mai 2010, www.scj.ro

Prin încheierea din 26.04.2010, Curtea de Apel Oradea, Secția penală şi pentru cauze cu minori, fiind învestită cu soluționarea cauzei privind pe inculpații M.V., D.F., F.I., C.M.S., H.G.S., Ş.E.T., H.A.I., K.R. şi M.S., aflați în stare de arest, respectiv B.P., B.V., G.C.V., B.Z., cercetați în stare de libertate, trimişi în judecată sub aspectul comiterii unor infracțiuni prevăzute şi pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 şi art. 270-274 din Legea nr. 86/2006 a dispus, printre altele: în baza art. 160^b cu referire la art. 139 alin. (1) C. proc. pen., a înlocuit măsura arestării preventive a inculpaților M.V., D.F., F.I., C.M.S., H.G.S., Ş.E.T., H.A.I., K.R. şi M.S. cu măsura obligării de a nu părăsi țara fără încuviințarea instanței.

În considerentele acestei hotărâri, instanța, făcând o evaluare a temeiurilor avute în vedere la luarea măsurii preventive împotriva inculpaților, a apreciat că acestea au fost corect reținute cu ocazia arestării preventive, dar că au survenit modificări.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, s-a constatat că urmărirea penală a fost finalizată, iar instanța a fost sesizată prin rechizitoriu. Mai mult, în cauză s-a început cercetarea judecătorească, procedându-se la ascultarea detaliată a inculpaților din prezenta cauză, au fost audiați aproape toți martorii propuși de acuzare (cu excepția martorului A.D.V.), urmând ca la termenul viitor să fie audiat acesta, precum și martorii propuși în apărare de inculpatul H.G.S., iar celelalte acte de judecată ce urmează a fi efectuate nu sunt împiedicate de prezența inculpaților în libertate.

Pe de altă parte, s-a apreciat că natura și gravitatea acuzațiilor penale aduse inculpaților prin rechizitoriu nu au caracter dovedit, ca urmare a incidenței prezumției de nevinovăție, precum și faptul că reacția publică față de aceștia a putut justifica luarea măsurii arestării preventive a inculpaților și menținerea acesteia o anumită perioadă de timp (un an de zile) însă, la prezentul termen, acest motiv nu mai poate fi considerat relevant și suficient, întrucât nu mai este bazat pe fapte dovedite de natură să demonstreze că eliberarea inculpaților ar determina o tulburare reală a ordinii publice, făcându-se trimitere la cauza *Litellier c. Franței,* Hotărârea C.E.D.O. din 26.07.1991. Curtea de la Strasbourg a subliniat că existența și persistența unor indicii serioase cu privire la vinovăția persoanei acuzate, precum și gravitatea infracțiunii săvârșite nu justifică, în sine, o detenție îndelungată (cauza *Tomasi c. Franței*, 1992).

De asemenea, instanța de fond a apreciat că în prezenta cauză nu există probe care să contureze previzibilitatea unei conduite conjugate și negative a inculpaților îndreptate împotriva bunei desfășurări a procesului penal, cu atât mai mult cu cât din actele cauzei nu rezultă că lăsarea în libertate a inculpaților ar produce o perturbare esențială și substanțială a ordinii publice și nici gradul de previzibilitate și probabilitate a perturbărilor.

În acest context, instanța de fond a concluzionat că temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive s-au modificat.

Motivând dispoziția de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi țara fără încuviințarea instanței, instanța a argumentat că, ținându-se seama de principiile penale ale gradualității măsurilor preventive și ale subsidiarității acestora, principii reflectate din ce în ce mai consistent în practica instanțelor, pentru a oferi o garanție suplimentară asupra bunei desfășurări a procesului penal, pentru a impune inculpaților adoptarea unei

Scanned with OKEN Scanner

conduite pozitive şi pasive în raport de ceilalţi participanţi în procesul penal şi pentru a oferi un instrument de verificare a declaraţiilor de bune intenţii ale inculpaţilor privind conduita viitoare, se impune ca restrângerea dreptului fundamental la libertate al inculpaţilor să fie realizat printr-o altă măsură cu un grad de ingerinţă mai scăzut, respectiv asupra dreptului la libera circulaţie, dispunându-se faţă de aceştia măsura preventivă a obligării de a nu părăsi ţara.

Împotriva acestei încheieri, în termenul legal, a declarat recurs Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, pentru considerente de netemeinicie a hotărârii atacate.

Analizând recursul declarat, Înalta Curte a constatat că recursul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, este fondat, pentru considerentele arătate în continuare:

Prin rechizitoriul întocmit la data de 14.05.2009 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, s-a dispus trimiterea în judecată, în stare de arest preventiv, a inculpaţilor M.V., D.F., F.I., H.A.I. şi Ş.E.T. pentru săvârşirea infracţiunilor de constituire a unui grup infracţional organizat în scopul săvârşirii de infracţiuni grave, prevăzute şi pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 şi contrabandă calificată, prevăzută şi pedepsită de art. 270 raportat la art. 274 din Legea nr. 5/2006, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.; C.M.S. pentru săvârşirea infracţiunilor de constituirea unui grup infracţional organizat în scopul săvârşirii de infracţiuni grave, prevăzute şi pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 şi complicitate la contrabandă calificată, prevăzută şi pedepsită de art. 26 C. pen. raportat la art. 270 raportat la art. 274 din Legea nr. 5/2006, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., H.G.S., K.R. şi M.S., pentru săvârşirea infracţiunilor de aderare şi sprijinire sub orice formă a unui grup infracţional organizat, în scopul săvârşirii de infracţiuni grave, prevăzute şi pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 şi complicitate la contrabandă calificată, prevăzută şi pedepsită de art. 26 C. pen. raportat la art. 270 raportat la art. 274 din Legea nr. 5/2006, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. şi aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

În fapt, s-a reţinut că în perioada septembrie 2008 - ianuarie 2009, grupul infracţional coordonat de inculpatul M.V., din care

Scanned with OKEN Scanner

făceau parte inculpații D.F., F.I., C.M.S., H.A.I., Ş.E.T., H.G.S., K.R., G.C. şi M.S., fiecare cu atribuții prestabilite, în baza aceleiaşi rezoluții infracționale, a introdus în țară, din Ucraina, prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal, cantitatea de 1.194.340 pachete de țigări, valoarea acestora fiind, conform raportului de constatare, de 1.552.453 euro. Dosarul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel Oradea, Secția penală şi pentru cauze cu minori.

Prin încheierea din 26.04.2010, pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția penală şi pentru cauze cu minori, în dosarul nr. 611/35/2009, care face obiectul analizei în recursul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, s-a dispus din nou înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi țara, instituindu-se în sarcina inculpaților mai multe obligații cărora ar urma să li se supună.

Încheierea atacată este netemeinică şi nelegală, criticile formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, şi susținute de reprezentantul parchetului dovedindu-se a fi întemeiate. Articolul 23 din Constituție garantează libertatea individuală şi siguranța persoanei. Din dispozițiile art. 23 din Constituție rezultă interesul evident pe care l-a manifestat constituantul în legătură cu reglementarea clară şi precisă a măsurii arestării preventive. Acest lucru este rezultatul faptului că libertatea individuală se integrează în valorile supreme garantate prin art. 1 din Constituție, că arestarea preventivă este o măsură care afectează grav această libertate, că prezumția de nevinovăție este unul dintre principiile constituționale.

Prin urmare, art. 23 din Constituție conferă arestării preventive o configurație juridică de sine stătătoare, separabilă de restul operațiunilor firești, judiciare. Constituția reglementează arestarea ca măsură ce se supune unor reguli generale, care protejează libertatea persoanei şi permite justiției să se deruleze.

În conformitate cu dispozițiile art. 5 paragraf 1 din Convenția europeană a drepturilor omului, ratificată de România, orice persoană are dreptul la libertate şi nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa. Proclamând dreptul la libertate, Convenția consacră implicit principiul după care nicio persoană nu trebuie să fie lipsită de libertate în mod arbitrar. De la această regulă există excepția privării licite de libertate, circumscrisă cazurilor prevăzute, în mod

Scanned with OKEN Scanner

expres şi limitativ, de dispoziţiile art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenţia europeană.

Potrivit textului invocat, o persoană poate fi privată de libertate dacă a fost arestată sau reţinută în vederea aducerii sale în fata autorităţii judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârşit o infracţiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârşească o infracţiune sau să fugă după săvârşirea acesteia. În materia privării de libertate, Convenţia trimite, în esenţă, la legislaţia naţională şi la aplicabilitatea dreptului intern.

Legalitatea sau regularitatea detenţiei obligă ca arestarea preventivă a unei persoane şi menţinerea acestei măsuri să se facă în conformitate cu normele de fond şi de procedură prevăzute de legea naţională care, la rândul lor, trebuie să fie compatibile cu dispoziţiile Convenţiei şi să asigure protejarea individului împotriva arbitrariului.

Procedând la verificarea legalităţii şi temeiniciei măsurii arestării preventive luată faţă de inculpaţii M.V., D.F., F.I., H.A.I., Ş.E.T., C.M.S., H.G.S., K.R. şi M.S., în conformitate cu dispoziţiile legale mai sus evocate, prima instanţă, în mod netemeinic, a apreciat că temeiurile care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpaţilor, respectiv cele prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., prin raportare la art. 143 şi art. 149^1 alin. (10) C. proc. pen., s-au modificat, astfel că a dispus înlocuirea măsurii arestări preventive cu măsura obligării de a nu părăsi ţara fără încuviinţarea instanţei.

Pornind de la temeiurile care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpaţilor M.V., D.F., F.I., H.A.I., Ş.E.T., C.M.S., H.G.S., K.R. şi M.S., se reţine că, potrivit art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute în art. 143 din acelaşi cod şi dacă inculpatul a săvârşit o infracţiune pentru care legea prevede pedeapsa detenţiunii pe viaţă sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani şi există probe că lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, se poate dispune măsura arestării preventive a inculpatului. Condiţiile art. 143 C. proc. pen. se referă la existenţa probelor sau a indiciilor temeinice că inculpatul a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală.

În cauză, s-a constatat că există indicii, obţinute prin intermediul mijloacelor de probă, cu respectarea dispoziţiilor legale pentru obţinerea acestora, care conduc la existenţa unor bănuieli legitime

Scanned with OKEN Scanner

că inculpații au săvârșit faptele pentru care sunt cercetați. În ceea ce privește temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive, care subzistă, analiza actelor și lucrărilor dosarului relevă îndeplinirea cumulativă a celor două cerințe prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Astfel, s-a constatat că, în raport de actele dosarului, prima condiție prevăzută de textul de lege menționat, referitoare la săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani, este îndeplinită, având în vedere că infracțiunile reținute în sarcina inculpaților de constituire a unui grup infracțional organizat, în scopul săvârșirii de infracțiuni grave sau aderare și sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup infracțional, prevăzute și pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 și contrabandă calificată (și complicitate la această infracțiune), prevăzută și pedepsită de art. 270 raportat la art. 274 din Legea nr. 5/2006, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., sunt sancționate cu pedepse ce depășesc limita arătată.

Analiza actelor și lucrărilor dosarului relevă existența și a celei de-a doua cerințe prevăzute în art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., care trebuie îndeplinită cumulativ, în sensul că există probe din care să rezulte că lăsarea inculpaților în libertate ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică.

Ordinea publică la care se referă art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., neavând o definiție penală, trebuie particularizată în speță, prin raportare la definiția dată de art. 145 C. pen. noțiunii „public", în sensul că, prin ordine publică, se înțelege tot ceea ce vizează autoritățile publice, instituțiile publice, autoritatea judiciară, iar pericolul concret la care se referă același art. 148 alin. (1) lit. f) este pericolul particularizat în cauză, în raport de contextul și împrejurările în care s-a comis infracțiunea, natura acesteia și calitatea în care inculpații au săvârșit-o.

Prin noțiunea de probă, la care face referire art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., se înțelege orice element de fapt, în sensul arătat de art. 63 din același Cod.

Pe de altă parte, din perspectiva jurisprudenței C.E.D.O. în materie, termenul și caracterul rezonabil al arestării preventive nu se apreciază niciodată *in abstracto*, ci *in concreto*, ținând seama de natura și complexitatea cauzei, comportamentul autorităților și al celui arestat, iar menținerea detenției este justificată doar dacă se face dovada că asupra procesului penal planează cel puțin unul

Scanned with OKEN Scanner

dintre următoarele pericole, care trebuie apreciate, în concret, pentru fiecare caz în parte: pericolul de săvârşire a unei noi infracţiuni, pericolul de distrugere a probelor, riscul presiunii asupra martorilor, pericolul de dispariţie a inculpatului sau pericolul de a fi tulburată ordinea publică.

Din această perspectivă, se recunoaşte de instanţa de contencios european că, prin gravitatea lor particulară şi prin reacţia publicului la săvârşirea unor infracţiuni, acestea pot să provoace o tulburare socială de natură a justifica o detenţie provizorie, cel puţin pentru un anumit timp. În circumstanţe excepţionale, această împrejurare poate fi avută în vedere din punctul de vedere al Convenţiei, cu condiţia ca şi dreptul intern să accepte noţiunea de tulburare a ordinii publice. Însă, aceste elemente de fapt trebuie să se bazeze pe fapte de natură să demonstreze că eliberarea deţinutului ar tulbura ordinea publică, care nu mai este legitimă dacă societatea nu este în continuare ameninţată efectiv, detenţia neputând fi menţinută în anticiparea unei pedepse privative de libertate (cauza *Letellier c. Franţa*, precitată, din 1991 şi *Tomasi c. Franţa* din 27.08.1992).

Or, în raport de probatoriul administrat până în acest moment procesual, inculpaţii sunt acuzaţi de săvârşirea unor fapte de o gravitate deosebită, fiind vorba despre infracţiuni de corupţie – constituirea unui grup infracţional organizat în scopul săvârşirii de infracţiuni grave şi contrabandă calificată, la care au participat trei subofiţeri din cadrul I.J.P.F. Satu Mare şi un ofiţer din cadrul I.J.P. Satu Mare.

Evaluând pericolul concret pentru ordinea publică pe care l-ar reprezenta lăsarea în libertate a inculpaţilor, Înalta Curte a apreciat că acesta rezultă din circumstanţele reale de comitere a faptelor – perioada lungă de timp în care se reţine că şi-ar fi desfăşurat activitatea, cantitatea deosebit de mare de ţigări de contrabandă, amploarea operaţiunilor privind activitatea de contrabandă exercitată de inculpaţi, numărul mare de persoane implicate, printre care se numără şi poliţişti de frontieră, al căror rol era acela de a da informaţii contracost cu privire la securizarea liniei de frontieră, fapt care sporeşte gradul de pericol social al faptelor reţinute în sarcina inculpaţilor; modalitatea de comitere – prin antrenarea unui ofiţer de poliţie angajat în folosul statului, care ar trebui să vegheze la respectarea ordinii şi combaterea oricăror manifestări antisociale, precum şi a trei agenţi ai poliţiei de frontieră, care aveau obligaţia

Scanned with OKEN Scanner

directă de a supraveghea frontiera de stat, în scopul împiedicării şi combaterii contrabandei. Pericolul social rezultă şi din amploarea pe care au luat-o astfel de operaţiuni de contrabandă în zonă, existând o percepţie la nivelul opiniei publice în sensul că este cunoscut faptul că în mod frecvent se practică activităţi de contrabandă pe linia de frontieră respectivă.

În plus, dat fiind faptul că toţi inculpaţii sunt bănuiţi de săvârşirea aceloraşi infracţiuni, cu nuanţe doar în ceea ce priveşte forma de participare, motivarea existenţei pericolului pentru ordinea publică prin punerea lor în libertate este comună, aserţiunile apărătorilor intimaţilor inculpaţi cu privire la acest aspect fiind neîntemeiate.

Or, în contextul recrudescenţei infracţiunilor de corupţie, lăsarea în libertate a unor inculpaţi care săvârşesc astfel de fapte prezintă pericol public concret pentru ordinea publică, prin crearea unui sentiment de insecuritate şi neîncredere în buna desfăşurare a justiţiei, iar, pe de altă parte, asemenea fapte neurmate de o ripostă fermă a societăţii ar întreţine climatul infracţional şi ar crea făptuitorilor impresia că pot persista în sfidarea legii.

În consecinţă, Înalta Curte a constatat că nu s-au modificat temeiurile care au determinat luarea măsurii arestării preventive, ci acestea se menţin în continuare, motiv pentru care, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A., Serviciul Teritorial Oradea, şi a menţinut măsura arestării preventive a inculpaţilor.

91. Măsura arestării preventive. Faza cercetării judecătoreşti. Termen rezonabil

C. proc. pen., art. 160^{b} alin. (3), art. 300^{2}

Aprecierea limitelor rezonabile ale unei detenţii provizorii se face luându-se în considerare circumstanţele concrete ale fiecărui caz, pentru a vedea în ce măsură „există indicii precise cu privire la un interes public real care, fără a fi adusă atingere prezumţiei de nevinovăţie, are o pondere mai mare decât cea a regulii generale a judecării în stare de arest".

Termenul rezonabil de soluţionare a unei cauze trebuie apreciat nu doar prin prisma perioadei petrecute de inculpat în arest preventiv şi prin prisma principiului conform căruia,

Scanned with OKEN Scanner

până la pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare, o persoană este prezumată nevinovată, dar şi prin prisma criteriilor privind natura cauzei deduse judecății, complexitatea acesteia, numărul părților implicate, natura probelor ce se impun a fi administrate.

Instanța este obligată să vegheze la un just echilibru între măsura privării de libertate, pe de o parte, şi interesul public de protecție a cetățenilor împotriva comiterii de infracțiuni grave, pe de altă parte, interes dedus din modul de săvârşire a faptelor cu privire la care există indicii că au avut loc cu participarea inculpaților.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 917 din 13 martie 2009, www.scj.ro

Prin încheierea din 5.03.2009, pronunțată de Curtea de Apel Timişoara, Secția penală, s-a menținut starea de arest a inculpaților M.D. şi C.F., urmând ca legalitatea şi temeinicia acesteia să fie examinată înainte de expirarea termenului legal de 60 de zile.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de apel a reținut că temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive a inculpaților subzistă şi în prezent, constatându-se că pedeapsa închisorii pentru infracțiunile pentru care inculpații au fost trimişi în judecată şi pentru care există presupunerea rezonabilă că ar fi fost comisă de aceştia, este mai mare de 4 ani şi există o hotărâre de condamnare la pedeapsa închisorii, pronunțată de prima instanță.

S-a mai reținut că lăsarea în libertate a inculpaților prezintă pericol pentru ordinea publică, având în vedere natura infracțiunii pentru care aceştia au fost trimişi în judecată şi circumstanțele în care s-au comis faptele.

În ceea ce priveşte respectarea dreptului la libertate al inculpaților, s-a arătat că în jurisprudența C.E.D.O., aprecierea limitelor rezonabile ale unei detenții provizorii se face luându-se în considerare circumstanțele concrete ale fiecărui caz, pentru a vedea în ce măsură „există indicii precise cu privire la un interes public real care, fără a fi adusă atingere prezumției de nevinovăție, are o pondere mai mare decât cea a regulii generale a judecării în stare de arest". În acelaşi context, s-a arătat că termenul rezonabil de soluționare a unei cauze, la care face referire C.E.D.O., trebuia apreciat nu doar prin prisma perioadei petrecute de inculpat în arest preventiv, dar şi prin prisma principiului conform căruia, până la pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare, o persoană este prezumată nevinovată, dar şi prin prisma criteriilor privind natura

Scanned with OKEN Scanner

cauzei deduse judecății, complexitatea acesteia, numărul părților implicate, natura probelor ce se impun a fi administrate.

S-a concluzionat că instanța este obligată să vegheze la un just echilibru între măsura privării de libertate, pe de o parte, și interesul public de protecție a cetățenilor împotriva comiterii de infracțiuni grave, pe de altă parte, interes dedus din modul de săvârșire a faptelor cu privire la care există indicii că au avut loc cu participarea inculpaților.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs inculpații M.D. și C.F., criticând-o prin aceea că temeiurile care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive nu se mai mențin, că nu au fost identificate temeiuri noi care să justifice menținerea acestei măsuri, că se află în arest preventiv de 2 ani și 4 luni, iar scurgerea timpului determină atenuarea pericolului social concret al faptelor și făptuitorilor. S-a mai arătat că menținerea în continuare a măsurii arestului preventiv aduce atingere dreptului la libertate și prezumției de nevinovăție și nu sunt elemente din care să rezulte că inculpații s-ar sustrage de la judecată, temeiuri noi care să justifice menținerea măsurii arestării preventive. În subsidiar, s-a solicitat înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi țara.

Examinând actele și lucrările dosarului în raport de motivele invocate, s-a constatat că recursurile declarate de inculpați sunt nefondate.

Inculpații au fost arestați pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 323 alin. (1) C. pen., art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, art. 194 cu aplicarea art. 323 alin. (2) C. pen., art. 7 alin. (3) din Legea nr. 39/2003 și art. 33 lit. a) C. pen., constând în aceea că în perioada 1998-2006 s-au asociat ori au aderat, respectiv au sprijinit inițierea unei asocieri și au constituit împreună cu alți inculpați un grup infracțional organizat, în vederea comiterii infracțiunilor de lipsire de libertate în mod ilegal și șantaj pentru a obține beneficii materiale.

Temeiul arestării preventive a inculpatului a fost cel prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f), art. 144 alin. (1^1), (2) și (4) C. proc. pen., reținându-se că pentru infracțiunile în cauză legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe certe din care rezultă că lăsarea lor în libertate prezintă pericol concret pentru ordinea publică.

Scanned with OKEN Scanner

Inculpații au fost trimiși în judecată și condamnați, printr-o hotărâre nedefinitivă, la pedeapsa de câte 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, prevăzută de art. 323 alin. (1) C. pen. și, la câte patru pedepse de câte 5 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, prevăzută de art. 189 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 13 C. pen., iar în baza art. 194 alin. (1) C. pen., au fost condamnați, la câte 2 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de șantaj. Față de gradul de pericol social deosebit al infracțiunilor comise de cei doi inculpați, de modalitatea de săvârșire a acestora și de împrejurarea că față de inculpați a fost pronunțată o hotărâre de condamnare, chiar nedefinitivă, a reieșit pericolul social concret pentru ordinea publică, iar temeiurile care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive s-au menținut.

Apreciind că temeiurile care au dus la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului nu s-au schimbat și impun în continuare menținerea acestei măsuri, instanța de apel a pronunțat o hotărâre legală și temeinică și cu respectarea dispozițiilor Convenției europene și ale Constituției României referitoare la libertatea individuală, care prevăd că măsura lipsirii de libertate a unei persoane se poate dispune atunci când există indicii temeinice că s-a săvârșit o infracțiune, din necesitatea de a împiedica să se săvârșească o nouă infracțiune, fiind necesară, astfel, apărarea ordinii publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor, desfășurarea în bune condiții a procesului penal.

Față de aceste considerente, recursurile inculpaților au fost considerate nefondate, iar în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., au fost respinse.

92. Menținerea măsurii arestării preventive. Durata de un an a arestării preventive. Caracter rezonabil

C. proc. pen., art. 160^{b} alin. (3), art. 300^{2}

Măsura arestării preventive își păstrează caracterul rezonabil și după o perioadă de un an de la luarea acesteia, în raport de criteriile statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în contextul în care inculpatul este trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență în formă continuată, ce implică judecători din cadrul instanței supreme, iar unul dintre temeiurile arestării preventive este cel

Scanned with OKEN Scanner

prevăzut de dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., constând în aceea că inculpatul a încercat să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unui martor.

Criteriile ce justifică această concluzie constau în natura şi gravitatea faptelor pretinse comise de inculpat, calitatea avută de acesta, aceea de înalt demnitar şi avocat, precum şi rezonanța socială a faptelor, complexitatea cauzei, numărul inculpaților, comportamentul procesual concret al inculpatului, de influențare a unuia dintre martori, cât şi împrejurarea că cercetarea judecătorească este încă în curs.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 109 din 29 aprilie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea din 27.04.2011, pronunțată de Secția penală a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, s-au dispus următoarele: s-a constatat că nu se mai impune menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului V.C. În baza art. 139 alin. (1) C. proc. pen., s-a înlocuit măsura arestării preventive luată față de inculpatul V.C. cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea de domiciliu, respectiv municipiul Bucureşti, prevăzută de art. 145 C. proc. pen., admițând astfel şi cererea formulată de inculpat prin apărător.

Pentru a dispune astfel, prima instanță a reținut următoarele:

În cauza de față, inculpatul V.C. a fost arestat preventiv prin încheierea nr. 529/30.03.2010, pronunțată de Înalta Curte de Casație şi Justiție pe o perioadă de 30 de zile, începând cu data de 30.03.2010 până la 28.04.2010, urmare a propunerii de arestare preventivă formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A.

Temeiurile de drept ale luării măsurii arestării preventive a susnumitului inculpat le-au constituit dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b) şi f) C. proc. pen., judecătorul fondului reținând, pe de-o parte, că există date că inculpatul V.C. a încercat să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea martorului F.D.R., iar, pe de altă parte, că sunt probe şi indicii temeinice care duc la presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârşit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani şi că lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Ulterior, măsura arestării preventive a fost prelungită de instanța de fond în conformitate cu prevederile art. 155 şi urm. C. proc. pen.

Prin rechizitoriul nr. 310/P/2009 din 20.05.2010, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție – D.N.A., Secția de

Scanned with OKEN Scanner

combatere a corupției, a dispus trimiterea în judecată în stare de arest preventiv a inculpatului V.C., alături de alți trei inculpați, pentru comiterea următoarelor infracțiuni: trafic de influență în formă continuată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 257 C. pen. raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. (două infracțiuni) constând în aceea că, în anul 2009, în mod repetat, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a pretins de la inculpatul C.C. sume de bani, totalizând 260.000 euro, din care a primit efectiv 200.000 euro, promițându-i acestuia că în schimbul banilor va interveni, prin intermediul inculpatului C.F., pe lângă magistrații Secției de Contencios Administrativ și Fiscal de la Înalta Curte de Casație și Justiție, învestiți cu soluționarea dosarului, având ca obiect litigiul dintre SC P.I. SRL Bacău, societate al cărei administrator este inculpatul C.C. și C.N.A.D.N.R. și-i va determina să pronunțe o soluție în favoarea societății comerciale aparținând inculpatului C.C. S-a mai reținut că în perioada 30.08.2009-21.10.2009, la intervale diferite de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, inculpatul V.C. a acceptat promisiunea inculpatului L.M. de a-i remite foloase materiale, constând în publicarea cu titlu gratuit în cotidianul I.P. aparținând lui L.M., a unor articole cu conținut electoral; că a pretins și primit de la inculpatul L.M. suma de 119.000 RON, promițându-i că va interveni pe lângă polițiștii de la Poliția Municipiului București și-i va determina să nu dispună împotriva acestuia măsura reținerii și să propună procurorului o soluție de neurmărire penală, în dosarul nr. 80571 din 31.07.2009 (nr. 2166/P/2009 al Parchetului de pe lângă Tribunalul București). În dosarul nr. 2166/P/2009, inculpatul L.M. era cercetat pentru infracțiunea de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave și fals în înscrisuri sub semnătură privată în legătură cu fapte de corupție, faptă prevăzută și pedepsită de art. 290 C. pen. raportat la art. 17 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., constând în aceea că, la intervale diferite de timp, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a întocmit cu date nereale factura fiscală din 19.10.2009 emisă de cabinet avocat V.C. către SC L.I. SRL, precum și contractul de asistență juridică din 19.10.2009, având ca părți cabinetul de avocat V.C. și SC L.I. SRL, activitate urmată de înregistrarea în evidența cabinetului de avocat V.C. a acestor înscrisuri și de prezentarea lor la organele de

Scanned with OKEN Scanner

urmărire penală şi la organele de control ale Gărzii Financiare în perioada 25-26.01.2010, în scopul de a ascunde faptele de corupție mai sus-menționate.

Prin încheierea din 25.05.2010, pronunțată în dosarul penal nr. 4489/1/2010, Înalta Curte de Casație şi Justiție, Secția penală, verificând din oficiu în camera de consiliu, legalitatea şi temeinicia arestării preventive a inculpatului V.C. a dispus, în conformitate cu dispozițiile art. 300^1 C. proc. pen., menținerea măsurii. Ulterior, măsura arestării preventive a fost menținută de către instanța de fond potrivit dispozițiilor art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) şi (3) C. proc. pen.

Prima instanță a apreciat că, în cauză, temeiurile inițiale care au determinat arestarea preventivă – art. 148 alin. (1) lit. b) şi f) C. proc. pen. –, contrar celor susținute de inculpat prin apărători, nu au încetat, în condițiile în care se constată îndeplinită cerința prevăzută în art. 143 C. proc. pen., respectiv existența probelor şi indiciilor temeinice în sensul art. 68^1 C. proc. pen., care duc la presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârşit infracțiunile pentru care a fost deferit justiției. Tot astfel, împrejurarea că nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate a inculpatului invocată de acesta prin apărător în susținerea revocării măsurii arestării preventive nu este de natură a duce la concluzia pronunțării unei atare soluții. Aceasta deoarece inexistența unor temeiuri noi este prevăzută ca o condiție alternativă pentru revocarea măsurii arestării preventive, astfel că neîndeplinirea ei nu duce automat la incidența prevederilor art. 160^b alin. (2) C. proc. pen., în condițiile în care se constată îndeplinită cealaltă cerință a textului de lege menționat, respectiv că temeiurile care au determinat arestarea preventivă nu au încetat.

Prima instanță a constatat, însă, că temeiurile care au determinat arestarea preventivă a inculpatului s-au schimbat, ceea ce atrage incidența în cauză a dispozițiilor art. 139 alin. (1) C. proc. pen. referitoare la înlocuirea măsurii arestării preventive cu altă măsură preventivă neprivativă de libertate.

La momentul luării măsurii arestării preventive şi, ulterior, la începutul procesului penal şi pe parcursul desfăşurării acestuia, măsura a fost luată şi menținută cu respectarea dispozițiilor legale în materie şi a fost necesară pentru a se asigura buna desfăşurare a procesului penal, cerință prevăzută în art. 136 alin. (1) C. proc. pen., care reglementează scopul măsurilor preventive.

Scanned with OKEN Scanner

În acest moment procesual, prima instanță a constatat că nu mai există date relevante pe care să se întemeieze în mod rezonabil presupunerea că, lăsat în libertate, inculpatul va încerca influențarea cursului cercetării judecătorești prin influențarea în mod direct sau indirect a martorilor sau altor părți, scopul procesului penal putând fi atins și prin lăsarea în libertate a inculpatului.

Sub acest aspect, s-a reținut că probele în acuzare au fost administrate în cea mai mare parte – au fost audiați aproape toți martorii care cunosc împrejurări esențiale legate de pretinsa activitate infracțională a inculpatului –, martorii citați pentru următorul termen de judecată, cu excepția martorului C.M., fiind persoane care cunosc aspecte ce vizează presupusele fapte penale pentru care coinculpatul L.M. a fost trimis în judecată, iar expertiza tehnică dispusă, în cauză, are ca obiectiv stabilirea autenticității convorbirilor telefonice purtate de inculpat cu ceilalți coinculpați și a celor în mediu ambiental, convorbiri care deja au fost stocate pe suporții originali ce se află în păstrarea parchetului; copii ale suporților și procesele-verbale de redare a respectivelor convorbiri telefonice fiind atașate la dosar.

Inexistența riscului de obstrucționare a desfășurării în bune condiții a cercetării judecătorești, rezultă și din faptul că între obligațiile impuse inculpatului de către instanță pe timpul liberării, este și aceea de a nu lua legătura cu coinculpații din cauză, cu martorii și cu experții, de a nu comunica cu aceștia direct sau indirect atrăgându-i-se, totodată, atenția că în caz de încălcare a acestei obligații împotriva lui se va lua măsura arestării preventive.

La menținerea unei persoane în detenție, instanțele de judecată nu trebuie să se raporteze numai la gravitatea faptelor, ci și la alte circumstanțe, în special cu privire la caracterul persoanei în cauză, domiciliul său, profesia, resursele materiale, legătura cu familia (cauza *N. c. Austriei*).

În ceea ce privește natura și pericolul social al infracțiunilor pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, prima instanță a apreciat că acestea nu pot constitui criterii care să îl excludă *de plano* pe inculpat de la dreptul legal și constituțional de a fi pus în libertate în cursul procedurii. Aceasta cu atât mai mult cu cât, odată cu trecerea timpului rezonanța socială negativă a faptelor se estompează.

A considera că o persoană acuzată de fapte de o anumită gravitate trebuie arestată preventiv și menținută în această stare până

Scanned with OKEN Scanner

la soluționarea fondului cauzei sau până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, care eventual s-ar pronunța în cauză, fără posibilitatea de a fi pusă în libertate în cursul procedurii este nepermis, fiind contrar legii. Pe de altă parte, regula respectării libertății individuale stabilită în art. 5 din Convenția europeană, consacrată și de legislația internă, inclusiv la nivel constituțional, permite – așa cum s-a arătat – derogări, numai în cazuri excepționale care reclamă protejarea interesului public.

De asemenea, prima instanță a apreciat că tulburarea ordinii publice provocată ca urmare a comiterii unei infracțiuni, nu poate constitui un motiv pertinent și suficient pentru refuzul de liberare din detenție provizorie decât dacă indicii concrete demonstrează că, prin lăsarea acuzatului în libertate, ordinea publică ar fi realmente amenințată.

Cu privire la persoana inculpatului V.C., prima instanță a reținut că nu este cunoscut cu antecedente penale, are un domiciliu stabil, este absolvent de studii superioare, are o familie închegată, doi copii minori în întreținere.

Înlocuirea măsurii arestării preventive cu o altă măsură preventivă mai puțin intruzivă se impune a fi dispusă și din perspectiva art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană, potrivit căruia „orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unor garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere".

Durata rezonabilă a detenției conform art. 5 paragraf 3 din Convenție se apreciază în concret, instanțele naționale având obligația să prezinte argumentele prelungirii măsurii prin raportare la probe și, întrucât persistența motivelor plauzibile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni după trecerea unei anumite perioade de timp nu mai este suficientă în motivarea măsurii, acestea trebuie să evidențieze existența, fie a pericolului de fugă, fie a riscului săvârșirii unor infracțiuni, fie protejarea ordinii publice sau să prezinte modul în care a fost instrumentată cauza către autorități prin sublinierea complexității acesteia.

Referitor la caracterul rezonabil al detenției, prima instanță a mai reținut că durata de timp scursă de la data arestării inculpatului până în prezent (1 an și 27 de zile) este suficientă pentru a tinde, în condițiile menținerii acesteia în continuare, la concluzia transfor-

Scanned with OKEN Scanner

mării detenției provizorii într-o eventuală pedeapsă ce s-ar aplica inculpatului, ceea ce ar contraveni, atât prevederilor legale interne, cât și reglementărilor internaționale.

În consecință, prima instanță a apreciat că nu se mai impune menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului V.C. și, constatând că în cauză sunt îndeplinite cerințele art. 139 alin. (1) C. proc. pen., a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive luată împotriva inculpatului cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea de domiciliu, respectiv, municipiul București prevăzută de art. 145 C. pen., cu impunerea în sarcina inculpatului a obligațiilor prevăzute de art. 145 alin. (1^1) și alin. (1^2) lit. c) și f) C. pen.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, a declarat recurs Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A.

Analizând recursul declarat de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, D.N.A., prin prisma criticilor formulate și sub toate aspectele, potrivit prevederilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., s-a constatat că recursul este fondat și a fost admis pentru următoarele considerente:

Instanța învestită cu soluționarea cauzei, apreciind asupra necesității menținerii măsurii arestării preventive, procedează la efectuarea verificării legalității și temeiniciei măsurii, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție și fără a se pronunța cu privire la vinovăția inculpatului arestat în cauză. Instanța de recurs, în contextul prezentei cauze a apreciat că prima instanță, cu ocazia verificării legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive a inculpatului V.C., în condițiile art. 300^2 raportat la art. 160^b din același cod, pe calea stabilirii unui termen intermediar, dispoziție stabilită prin considerentele deciziei nr. 88/11.04.2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul de 5 judecători, în mod greșit a constatat că nu se mai impune menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului, atâta timp cât în motivarea încheierii a stabilit că temeiurile inițiale care au determinat arestarea preventivă, respectiv art. 148 alin. (1) lit. b) și f) C. proc. pen., nu au încetat.

Astfel, prima instanță a reținut „îndeplinită cerința prevăzută în art. 143 C. proc. pen., respectiv existența probelor și indiciilor temeinice în sensul art. 68^1 C. proc. pen., care duc la presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârșit infracțiunile pentru care a fost deferit justiției", precum și „împrejurarea că nu există temeiuri noi

Scanned with OKEN Scanner

care să justifice privarea de libertate a inculpatului, invocată de acesta prin apărător, în susținerea revocării măsurii arestării preventive nu este de natură a duce la concluzia pronunțării unei atare soluții, aceasta, deoarece, inexistența unor temeiuri noi este prevăzută ca o condiție alternativă pentru revocarea măsurii arestării preventive, astfel că neîndeplinirea ei nu duce automat la incidența prevederilor art. 160^{b} alin. (2) C. proc. pen., în condițiile în care se constată îndeplinită cealaltă cerință a textului de lege menționat, respectiv că temeiurile care au determinat arestarea preventivă nu au încetat".

Instanța de control judiciar a considerat că prima instanță a efectuat controlul judiciar asupra măsurii arestării preventive a inculpatului V.C., prin prisma dispozițiilor menționate și a argumentat că temeiurile inițiale nu au încetat, așa încât constatarea din dispozitivul încheierii atacate referitoare la mențiunea că nu se mai impune menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului vizează instituția înlocuirii măsurii arestării preventive cu aceea a obligării de a nu părăsi localitatea, în condițiile art. 139 alin. (1) C. proc. pen., neechivalând cu o contradicție între considerente și dispozitiv, ceea ce îi conferă, însă, dreptul instanței de recurs de a complini examinarea modului în care a fost făcută verificarea măsurii arestării preventive a inculpatului prin prisma dispozițiilor art. 300^{2} cu referire la art. 160^{b} și respectiv art. 139 alin. (1) C. proc. pen.

Astfel, în contextul concret al cauzei, instanța de recurs a constatat că prima instanță, în mod greșit a stabilit, la momentul procesual la care a făcut verificarea măsurii arestării preventive, inexistența datelor relevante pe care să se întemeieze în mod rezonabil presupunerea că, lăsat în libertate, inculpatul va încerca influențarea cursului cercetării judecătorești prin influențarea în mod direct sau indirect a martorilor sau altor părți, invocând drept argumente aspecte referitoare la stadiul procesual al cauzei, respectiv audierea aproape a tuturor martorilor cu privire la pretinsa activitate infracțională, cei care urmează a mai fi audiați, vizând presupusele fapte penale ale coinculpatului L.M. trimis în judecată și la expertiza tehnică, având ca obiectiv stabilirea autenticității convorbirilor telefonice și a celor purtate ambiental, stocate pe suporții originali aflați la parchet, copiile acestora și procesele-verbale de redare a respectivelor convorbiri telefonice fiind atașate la dosar, așa încât prin obligațiile impuse inculpatului, ca urmare a înlocuirii

Scanned with OKEN Scanner

măsurii arestării, cu aceea a obligării de a nu părăsi localitatea, s-ar preîntâmpina influenţarea desfăşurării cercetării judecătoreşti, întrucât nu au fost evidenţiate datele concrete ale atitudinii procesuale ale inculpatului V.C., în cursul procesului penal şi care împiedică înlocuirea măsurii iniţiale dispuse.

Aşadar, din examinarea cauzei rezultă că, printr-o încheiere definitivă, în condiţiile arătate s-a stabilit că există date că inculpatul a încercat să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevărului.

Au fost apreciate ca relevante cele două convorbiri telefonice purtate de numitul F.R.D., la care se face referire şi în cuprinsul încheierii prin care a fost luată măsura arestării, influenţarea martorului fiind confirmată de discuţia din 29.03.2010 dintre F.R.D. şi D.L.A., din care reiese că acesta nu are cunoştinţă de niciun împrumut, că nu este finul inculpatului V., iar dacă a fost împrumutat, a fost împrumutat de acesta cu sume mici, pe care le-a restituit, manifestându-şi dorinţa de a se prezenta la organele de urmărire penală pentru a-şi exprima punctul de vedere.

În cursul cercetării judecătoreşti, prima instanţă l-a ascultat pe martorul F.R.D., la data de 09.02.2011, în condiţii de oralitate, contradictorialitate, publicitate şi în a cărui declaraţie, acesta a menţionat: „După data de 19.08. domnul V.C. m-a sunat de mai multe ori şi a exercitat presiuni psihice asupra mea în sensul de a restitui suma de 260.000 euro pe care o împrumutase de la domnul C.C.; îmi amintesc că în luna august 2009, chiar de ziua mea de naştere domnul V.C. a exercitat presiuni mari asupra mea în convorbirea telefonică pe care am avut-o cu acesta, convorbire care a fost auzită de către soţii U., care se aflau în vizită la mine. Urmare a acestor presiuni, mie mi s-a făcut rău şi am fost transportat la spital; Eu am acceptat să răspund întrebărilor adresate de domnul V.C. în convorbirea telefonică din 20.12.2009 în modul în care acesta îmi sugera să dau răspunsul, deoarece m-a luat direct, brusc, nu mă aşteptam şi i-am spus clar avocatei mele D.L. că merg la D.N.A.”.

Astfel, din conţinutul declaraţiei martorului F.R.D., rezultă aspecte concrete ale atitudinii inculpatului V.C., asupra acestuia; ceea ce conduce la subzistenţa temeiului iniţial avut în vedere la luarea măsurii arestării preventive, respectiv art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Totodată, instanța de recurs a constatat că, de la data de 04.04.2011, termen la care au mai fost ascultați o parte dintre martorii menționați în actul de sesizare și până la termenul din 11.05.2011, dată la care urmează să fie ascultați martorii P.J., B.L., C.M., E.F.T., E.C., G.V., fiind dispusă citarea acestora, așa cum rezultă din dispozitivul încheierii, de la data menționată nu au mai fost administrate alte mijloace de probă cu privire la fondul cauzei, așa încât nu se evidențiază date concrete cu privire la schimbarea temeiurilor inițiale care au fost avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului V.C.

Mai mult, argumentul invocat de către prima instanță cu privire la ascultarea unei mari părți din martorii indicați în rechizitoriu, în raport cu pretinsele fapte comise de inculpatul V.C., iar martorii neascultați ar avea relevanță pentru infracțiunile pretins a fi săvârșite de un alt coinculpat, ceea ce ar conduce la diminuarea posibilității influențării martorilor, nu poate fi avut în vedere, întrucât scopul general al măsurilor preventive, inclusiv a aceleia a arestării preventive statuat la art. 136 alin. (1) C. proc. pen., vizează asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, iar cel concret constă în lămurirea împrejurărilor faptice concrete ale existenței sau nu a contribuțiilor tuturor inculpaților cu privire la pretinsele infracțiuni, în baza unor măsuri, care să permită realizarea fără nicio potențială ingerință, a acestui scop.

Instanța de control judiciar consideră, totodată, că în cauză subzistă și temeiul avut în vedere la luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, respectiv art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., întrucât circumstanțele personale ale inculpatului nu pot fi analizate prioritar, ci dimpotrivă trebuie raportate la natura și gravitatea faptelor pretinse comise de inculpat, la calitatea avută de acesta, aceea de înalt demnitar și avocat, precum și rezonanța socială a faptelor, ceea ce conduce la concluzia că cel puțin în stadiul procesual actual, se impune menținerea arestării preventive a inculpatului V.C.

Așadar, în contextul concret al cauzei se justifică menținerea măsurii arestării preventive a inculpatului V.C., întrucât aceasta este singura aptă la acest moment procesual în a asigura realizarea scopului pentru care a fost dispusă, neimpunându-se înlocuirea ei cu o altă măsură preventivă, așa cum greșit a apreciat prima instanță, având în vedere nu numai persistența indiciilor și probelor cu privire la presupunerea rezonabilă a comiterii faptelor pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, în condițiile art. 143 C. proc. pen.,

Scanned with OKEN Scanner

a celorlalte temeiuri, respectiv art. 148 alin. (1) lit. b) şi f) din acelaşi cod, dar şi complexitatea cauzei, determinată de numărul inculpaţilor, al martorilor, de conduita procesuală a inculpatului şi încercarea anterioară de zădărnicire a aflării adevărului.

Instanţa de control judiciar a constatat, de asemenea, că nu pot fi reţinute nici argumentele primei instanţe cu privire la caracterul nerezonabil al măsurii arestării preventive sub aspectul duratei acesteia, întrucât în contextul concret al cauzei, durata arestării preventive a inculpatului de la 30.03.2010 şi până azi 29.04.2011, respectiv de 1 an şi 1 lună se circumscrie criteriilor impuse de jurisprudenţa instanţei de contencios european, având în vedere gravitatea faptelor pretins a fi comise, complexitatea cauzei, numărul inculpaţilor, comportamentul procesual concret al inculpatului V.C., aşa încât menţinerea acesteia în continuare nu poate conduce la concluzia transformării acesteia într-o eventuală pedeapsă ce s-ar aplica inculpatului.

Totodată, instanţa de recurs a considerat că, în contextul concret al cauzei nu ar putea fi reţinute, ca incidente, sub aspectul rezonabilităţii duratei măsurii arestării preventive prin prisma alternativităţii cu alte măsuri preventive restrictive de alte drepturi, cauzele *Jiga* şi, respectiv *S. c. României*. Astfel, duratele măsurii arestării preventive în cauzele mai sus-menţionate, respectiv de 11 luni, trei săptămâni şi trei zile (*Jiga c. României*) şi de 1 an şi două luni (*S. c. României*), au fost examinate de Curtea Europeană în contextul concret al acelor cauze, respectiv nemotivările măsurilor dispuse, epuizarea audierii martorilor, în cauza *Jiga c. României*, aspecte care nu se regăsesc în prezenta cauză, având în vedere tocmai comportamentul procesual al inculpatului V.C., de influenţare a unuia dintre martori, precum şi faptul că ar fi cercetarea judecătorească în curs, urmând a fi ascultaţi martorii deja menţionaţi.

Aşadar, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul de 5 judecători, a considerat că sunt respectate şi prevederile art. 5 paragraf 3 din Convenţia europeană. În consecinţă, a fost admis recursul declarat de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – D.N.A. S-a casat încheierea atacată şi, în rejudecare, în baza art. 300^2 raportat la art. 160^b alin. (1) şi (3) C. proc. pen., s-a menţinut măsura arestării preventive a inculpatului V.C.

Scanned with OKEN Scanner

93. Menținerea măsurii arestării preventive. Prezumția de nevinovăție

C. proc. pen., art. 160^b alin. (3), art. 300^2

Menținerea măsurii arestării preventive nu încalcă prezumția de nevinovăție a inculpatului, întrucât elementele de fapt şi de drept ce trebuie examinate şi analizate în cazul măsurilor preventive nu sunt aceleaşi cu cele care trebuie examinate şi care fundamentează faptele şi vinovăția inculpatului, în urma cercetării judecătoreşti, acestea din urmă constituind obiect al judecății.

În cazul măsurii arestării preventive se examinează indicii şi probe care justifică bănuiala rezonabilă de comitere a faptelor prevăzute de legea penală, precum şi incidența cazurilor de arestare preventivă prevăzute de art. 148 C. proc. pen., or, aceste elemente nu înfrâng prezumția de nevinovăție.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1250 din 29 martie 2011, www.scj.ro

Prin încheierea din 17.03.2011, Curtea de Apel Iaşi, ca instanță de apel, în baza dispozițiilor art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., a constatat legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive a inculpaților U.A. şi V.A.L., deținuți în penitenciarul Iaşi, măsură preventivă pe care a menținut-o.

Pentru a dispune în acest sens, Curtea de Apel a reținut următoarele:

Cauza se afla în faza procesuală a apelului declarat de inculpații V.A.L. şi U.A. împotriva sentinței penale nr. 31/11.02.2011 a Tribunalului Vaslui, prin care aceştia au fost condamnați la pedepse cu închisoare pentru săvârşirea infracțiunilor de trafic de persoane şi trafic de minori în formă continuată, cu reținerea circumstanței atenuante prevăzute de art. 74 lit. a) C. pen. Inculpații au fost arestați preventiv prin încheierea nr. 22/11.08.2010 a Tribunalului Vaslui, în temeiul art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., măsura fiind dispusă în cursul urmăririi penale şi menținută în cursul judecății, în acord cu dispozițiile art. 136, art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f), art. 149^1, art. 151 C. proc. pen., şi în acord cu dispozițiile art. 300^1 şi art. 300^2 şi art. 160^b C. proc. pen. Prin sentința penală de condamnare, în baza art. 350 C. proc. pen., s-a dispus menținerea măsurii arestării preventive a inculpaților şi s-a dedus durata arestării preventive la zi, conform art. 88 C. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, s-a constatat de instanța de apel că măsura arestării preventive a inculpaților este legală și temeinică, dispusă cu respectarea dispozițiilor legale prin care este reglementată. Baza factuală care constituie premisa arestării preventive a inculpaților nu s-a modificat, pentru aceasta existând probe și indicii temeinice care justifică bănuiala rezonabilă că inculpații au săvârșit infracțiunile pentru care sunt judecați în prezenta cauză, în sensul dispozițiilor art. 143 C. proc. pen. Temeiul de arestare inițial, prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., subzistă și continuă să fundamenteze măsura arestării preventive a inculpaților, atât sub aspectul duratei pedepsei prevăzută de lege, cât și sub aspectul pericolului concret pentru ordinea publică pe care lăsarea în libertate a inculpaților o reprezintă pentru ordinea publică, prezervarea ordinii publice continuând să fie prevalentă datelor ce țin de persoana inculpaților.

În opinia instanței de apel, pericolul pentru ordinea publică se deduce din modalitatea și împrejurările concrete în care se presupune că s-au săvârșit faptele, modalitatea și circumstanțele reale ale comiterii lor, natura și gradul de pericol social a acestora, limitele de pedeapsă prevăzute de lege, frecvența comiterii unor infracțiuni de același gen. Măsura arestării preventive nu încalcă prezumția de nevinovăție a inculpaților în comiterea infracțiunilor, elementele de fapt și de drept ce trebuie examinate și analizate în cazul măsurilor preventive, nefiind aceleași cu cele care trebuie examinate și care fundamentează faptele și vinovăția inculpaților, în urma cercetării judecătorești, și care constituie obiect al judecății. În cazul măsurii arestării preventive se examinează indicii și probe care justifică bănuiala rezonabilă de comitere a faptelor prevăzute de legea penală, precum și incidența cazurilor de arestare preventivă prevăzute de art. 148 C. proc. pen., care nu înfrâng prezumția de nevinovăție.

Cu privire la durata arestării preventive a inculpaților, Curtea de Apel a apreciat că, raportat la fazele procesuale parcurse în dosarul penal, cât și la complexitatea cauzei, ansamblul probator administrat și celeritatea desfășurării procedurilor, aceasta se circumscrie duratei rezonabile de arestare a inculpaților.

În opinia instanței de apel, cum temeiul inițial de arestare preventivă, prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., subzistă și în prezent, nu s-a modificat și nu s-a schimbat, așa încât să devină incidente dispozițiilor art. 139 C. proc. pen. privind înlocuirea

Scanned with OKEN Scanner

sau revocarea măsurii preventive, temeiul de arestare preventivă impune în continuare privarea de libertate a inculpaților, pentru considerentele că prezervarea ordinii publice continuă să fie prevalentă datelor ce țin de persoana inculpaților, în desfășurarea procedurilor penale intervenind o hotărâre penală de condamnare chiar nedefinitivă, temei al legitimei privări de libertate conform art. 5 lit. a) Convenția europeană, condițiile prevăzute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. fiind îndeplinite sub ambele aspecte, ca și dispozițiile art. 160^{b} alin. (1) și (3) C. proc. pen.

Împotriva încheierii, inculpații au declarat recurs.

Recursurile inculpaților au fost respinse ca nefondate pentru următoarele motive:

Inculpații au fost condamnați, în primă instanță, la pedepse rezultante de 5 ani închisoare pentru infracțiuni prevăzute de Legea nr. 678/2001. Împotriva sentinței, inculpații au declarat apel, cauza fiind înregistrată pe rolul Curții de Apel Iași, având deja stabilit termen pentru judecarea pe fond a apelurilor.

Înalta Curte și-a însușit argumentele expuse de instanța de apel pentru menținerea stării de arest, apreciind că nu se impune reluarea acestora, argumente pe care le-a completat după cum urmează: potrivit art. 300^{2} cu referire la art. 160^{b} și art. 160^{h} C. proc. pen., în cursul judecății, instanța verifică periodic legalitatea și temeinicia arestării preventive. Dacă instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, dispune menținerea arestării preventive.

Verificând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte a constatat că instanța de apel, motivat, a dispus legal și temeinic menținerea stării de arest a inculpaților deoarece, pe de o parte, niciunul dintre temeiurile inițiale care au determinat arestarea nu a dispărut [art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.] și acestea impun în continuare privarea de libertate, iar, pe de altă parte, în cauză a intervenit o hotărâre condamnatorie la pedeapsa închisorii de 5 ani, hotărâre care, chiar nedefinitivă fiind ca urmare a apelării de către inculpați, este de natură să justifice continuarea privării de libertate în condițiile art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acesta a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Wemhoff c. Germaniei*.

În raport de gravitatea faptei pentru care inculpații au fost trimiși în judecată și condamnați în primă instanță, dar mai ales a

Scanned with OKEN Scanner

împrejurărilor concrete descrise în sentința instanței de fond, corect instanța de apel a reținut că se impune continuarea privării de libertate.

Înalta Curte a constatat, de asemenea, că instanța de prim control judiciar a motivat convingător îndeplinirea cerințelor prevăzute de lege pentru menținerea stării de arest [art. 143, art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.].

Argumentele apărării pentru punerea în libertate a inculpaților (vârsta, garantarea prezentării la termenele de judecată, durata arestării) sunt neîntemeiate deoarece: elementele personale favorabile inculpaților au produs efecte juridice prin aplicarea unei pedepse rezultante reduse; în condițiile condamnării în primă instanță la pedeapsa de 5 ani închisoare, chiar dacă sentința nu este definitivă, durata totală a arestării nu a depăşit o durată care să poată fi apreciată ca nerezonabilă.

În acest sens, Înalta Curte a apreciat că se impune delimitarea duratei arestării prealabile trimiterii în judecată (arestare provizorie în înțelesul jurisprudenței C.E.D.O.), care are ca temei un mandat de arestare preventivă emis de un judecător în cursul urmăririi penale, de durata arestării postcondamnatorii, privarea de libertate având ca temei sentința primei instanțe de judecată prin care s-a dispus condamnarea inculpaților la pedeapsa rezultantă de 5 ani închisoare. Aceste delimitări se impun a fi observate prin raportare la Convenția europeană a drepturilor omului, dar şi la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Or, în prezent, aşa cum s-a menționat, a intervenit o hotărâre condamnatorie la pedeapsa rezultantă a închisorii de 5 ani, hotărâre pronunțată de către „un tribunal competent", care, chiar nedefinitivă fiind ca urmare a apelării de către inculpați, este de natură să justifice continuarea privării de libertate în condițiile art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum acesta a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Wemhoff c. Germaniei.*

Față de cele reținute, Înalta Curte de Casație şi Justiție, în temeiul art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins ca nefondate recursurile inculpaților.

Scanned with OKEN Scanner

94. Menținerea măsurii arestării preventive. Imposibilitatea aducerii inculpatului din cauza stării sănătății

C. proc. pen., art. 159 alin. (4), art. 300^1, art. 300^2

Menținerea măsurii arestării preventive în lipsa inculpatului, dar în prezența apărătorului său, în temeiul dispozițiilor art. 300^2 C. proc. pen., este legală, dacă imposibilitatea aducerii inculpatului în ședința de judecată a avut la bază una dintre împrejurările prevăzute de dispozițiile art. 159 alin. (4) C. proc. pen.

Dispozițiile art. 300^2 C. proc. pen. trebuie interpretate prin raportare la dispozițiile art. 300^1 C. proc. pen., ce reglementează verificarea măsurii arestării preventive la primirea cauzei, iar acestea din urmă fac trimitere expresă la dispozițiile art. 159 alin. (4) C. proc. pen.

C.A. Constanța, s. pen., dec. nr. 276/P din 30 mai 2008, portal.just.ro

Prin încheierea pronunțată la termenul de judecată din 23.05.2008, Tribunalul Constanța, Secția penală, a menținut, în baza art. 300^2 C. proc. pen., cu referire la art. 160^b alin. (3) C. proc. pen., măsura arestării preventive a inculpatului S.S. Inculpatul S.S. a declarat recurs împotriva acestei hotărâri, considerând-o ca nelegală și netemeinică.

Verificând hotărârea recurată, actele și lucrările dosarului prin prisma motivelor de recurs și din oficiu, Curtea a constatat că recursul este nefondat. Inculpatul S.S. a fost condamnat de instanța de fond, Judecătoria Constanța, la pedeapsa de 3 ani închisoare pentru comiterea infracțiunii de „furt calificat".

Acesta a fost cercetat și judecat în stare de arest preventiv, măsură luată la data de 20.08.2007, în baza art. 149^1 alin. (9) C. proc. pen. raportat la art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Sesizat cu soluționarea cererii de apel, Tribunalul Constanța a verificat din oficiu măsura arestării preventive; verificarea s-a făcut în lipsa inculpatului care se afla în Penitenciarul Colibași.

Curtea a constatat că, sub acest aspect, hotărârea este legală, având în vedere prevederile art. 300^1 alin. (3) C. proc. pen. care face trimitere la prevederile art. 159 alin. (4) C. proc. pen., potrivit cu care, în cazul în care inculpatul arestat nu poate fi adus în fața judecătorului din cauză de forță majoră sau stare de necesitate, se poate verifica măsura arestării preventive în lipsa inculpatului, în prezența apărătorului.

Scanned with OKEN Scanner

Pe fond, hotărârea recurată este întemeiată, deoarece temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive subzistă şi justifică menţinerea inculpatului în stare de arest.

Pentru considerentele expuse, Curtea a respins recursul inculpatului S.S. ca nefondat.

95. Pericol social pentru ordinea publică. Noţiune

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f)

Analiza condiţiei pericolului social se realizează prin raportare la gravitatea infracţiunilor pentru care au fost trimişi în judecată inculpaţii, la participarea acestora la presupusa săvârşire a acestor infracţiuni, la frecvenţa infracţiunilor de acelaşi gen săvârşite şi la necesitatea unei prevenţii generale.

Privarea de libertate este o măsură gravă şi menţinerea acesteia nu se justifică decât atunci când alte măsuri, mai puţin severe, au fost luate în considerare şi apreciate ca fiind insuficiente pentru protejarea interesului public care ar impune detenţia preventivă.

Apărarea ordinii publice este un argument pertinent şi suficient, dacă se bazează pe fapte capabile să demonstreze că punerea în libertate a inculpaţilor ar tulbura în mod real ordinea publică.

Menţinerea stării de arest a inculpaţilor poate fi justificată dacă există indicii precise în sensul unei necesităţi reale şi de interes public, care, în pofida prezumţiei de nevinovăţie, să prevaleze asupra regulilor privind libertatea individuală.

Este justificată menţinerea stării de arest preventiv, dacă datele existente justifică concluzia că lăsarea în libertate a inculpaţilor ar genera creşterea sentimentului de nesiguranţă al populaţiei şi ar fi de natură a conduce la scăderea încrederii populaţiei în capacitatea de protecţie a organelor statului, acesta având obligaţia pozitivă nu numai de a adopta o legislaţie penală, dar şi de a avea un mecanism care să asigure aplicarea sa, capabilă să descurajeze comiterea de fapte care pun în pericol sănătatea populaţiei.

Într-o societate democratică, dreptul oricărei persoane la viaţă şi sănătate reprezintă valori fundamentale care trebuie protejate, astfel încât neluarea sau nemenţinerea unor măsuri preventive faţă de anumite persoane, în condiţiile în care există indicii cu privire la presupusa implicare a acestora în încălcarea gravă a acestor drepturi, ar justifica o sporire a ne-

Scanned with OKEN Scanner

încrederii opiniei publice în realizarea actului de justiție, consecință incompatibilă cu principiile unei societăți democratice.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1573 din 22 aprilie 2010, www.scj.ro

Prin încheierea de ședință din 08.04.2010, Curtea de Apel București, Secția I penală, a menținut starea de arest preventiv a inculpaților I.M., Z.I., R.C., M.C. și G.D. A respins ca nefondate cererile de revocare a măsurii arestării preventive, înlocuire a măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea sau țara. Instanța a apreciat că temeiurile care au determinat arestarea preventivă nu s-au schimbat și impun în continuare privarea de libertate a inculpaților, conform art. 160^{b} alin. (3) C. proc. pen., fiind îndeplinite cerințele prevăzute de art. 143, art. 146 C. proc. pen. și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Împotriva acestei încheieri, în termen legal, au declarat recurs inculpații I.M., Z.I., G.D., R.C. și M.C., solicitând punerea în libertate, deoarece nu se fac vinovați de săvârșirea infracțiunilor pentru care au fost trimiși în judecată.

Înalta Curte, examinând recursurile declarate, a constatat că acestea sunt nefondate, pentru următoarele considerente: prin rechizitoriul nr. 28/D/P/2007 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T., s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților în stare de arest preventiv, pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic ilicit de droguri de mare risc în formă continuată, faptă prevăzută de art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., art. 75 lit. a) C. pen. și art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen., inițiere și constituire a unui grup infracțional organizat și sprijinirea activității acestuia în scopul săvârșirii de infracțiuni grave, respectiv trafic ilicit de droguri de mare risc, faptă prevăzută de art. 7 alin. (1) și (3) din Legea nr. 39/2003, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen. și spălare a banilor, faptă prevăzută de art. 23 lit. a), b) și c) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen., totul cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen.

Prin sentința penală nr. 1024/F/13.11.2009, Tribunalul București, Secția I penală, i-a condamnat pe inculpați la pedepse cu închisoare, aceștia urmând să execute: I.M. 15 ani închisoare, Z.I. 10 ani închisoare, G.D. 10 ani închisoare, R.C. 10 ani închisoare și M.C. 7 ani închisoare.

Scanned with OKEN Scanner

Potrivit art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului și art. 23 alin. (1) din Constituția României, nimeni nu poate fi privat de libertate, totuși de la această regulă generală sunt înscrise și excepții. În art. 5 paragraf 1 lit. c) din Convenție, ratificată prin Legea nr. 30/1994, se prevede că „se exceptează de la dreptul de a nu putea fi lipsit de libertate și cel care a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente sau când existau motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune ori când există motive temeinice de a se crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia". În raport de aceste reglementări internaționale, cu referire expresă la excepția reprezentată de arestarea preventivă, s-a stipulat că privarea de libertate trebuie să se realizeze numai în formele legale și după procedura prevăzută de legislația fiecărui stat, conform Convenției, respectiv cu respectarea procedurii prevăzută de legea procesual penală, prin raportare și la dispozițiile constituționale.

Dispunerea măsurii arestării preventive, cât și menținerea acesteia trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor generale, înscrise în legea procesual penală, fiind subordonate dovedirii interesului superior pe care îl reliefează.

Potrivit art. 160^b alin. (1) C. proc. pen., instanța de judecată, în exercitarea atribuțiilor de control judiciar, este obligată să verifice periodic legalitatea și temeinicia arestării preventive. Conform alin. (3) al aceluiași articol, „când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, dispune, prin încheiere motivată, menținerea arestării preventive".

În cauză, așa cum rezultă din încheierea atacată, instanța de control judiciar a procedat la efectuarea verificărilor dispuse de legea procesual penală și a constatat, în mod justificat, că temeiurile de fapt și de drept care au stat la baza luării măsurii arestării preventive subzistă, confirmând în continuare privarea de libertate a inculpaților, respectiv infracțiunea dedusă judecății este una gravă, fiind sancționată cu pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe certe că lăsarea inculpatului în libertate prezintă pericol pentru ordinea publică.

În raport de gravitatea infracțiunilor pentru care au fost trimiși în judecată recurenții-inculpați (Hotărârea din 24.10.2006, *K. c. Poloniei*), de participarea acestora la presupusa săvârșire a acestor

Scanned with OKEN Scanner

infracțiuni, așa cum rezultă cu deosebire din declarațiile martorilor audiați în cauză, de frecvența infracțiunilor de același gen săvârșite și de necesitatea unei prevenții generale. Curtea a constatat că temeiul avut în vedere la luarea măsurii arestului preventiv pentru acești inculpați subzistă, astfel că se impune menținerea măsurii arestului preventiv (Hotărârea din 25.01.2007, *H. c. Austriei*).

În aprecierea persistenței pericolului pentru ordinea publică a lăsării în libertate a recurenților-inculpați, trebuie pornit de la regulile de principiu stabilite sub acest aspect prin jurisprudența C.E.D.O. care, în câteva cauze împotriva Franței (cauza *L.*, Hotărârea din 26.06.2001), prin care a statuat că în măsura în care dreptul național o recunoaște – prin gravitatea deosebită și prin reacția particulară a opiniei publice, anumite infracțiuni pot suscita o „tulburare a societății" de natură să justifice o detenție preventivă.

Este adevărat că privarea de libertate este o măsură gravă și că menținerea acesteia nu se justifică decât atunci când alte măsuri, mai puțin severe, au fost luate în considerare și apreciate ca fiind insuficiente pentru protejarea interesului public care ar impune detenția preventivă (Hotărârea din data de 23.08.2008, *Vrencev c. Serbiei*, Hotărârea din 29.01.2008, *S. c. Regatului Unit*, Hotărârea din 04.04.2000, *W. c. Poloniei*, Hotărârea din 08.06.2004, *H. c. Islandei*).

Apărarea ordinii publice este pertinentă și suficientă dacă se bazează pe fapte capabile să demonstreze că punerea în libertate a inculpaților ar tulbura în mod real ordinea publică. Menținerea stării de arest a inculpaților poate fi justificată dacă există indicii precise în sensul unei necesități reale și de interes public, care, în pofida prezumției de nevinovăție, să prevaleze asupra regulilor privind libertatea individuală.

În cauza dedusă judecății, în raport de gravitatea infracțiunilor pentru care sunt judecați recurenții inculpați, împrejurările concrete în care se presupune că au fost comise, de modul de operare reținut în actul de sesizare, participarea inculpaților, Înalta Curte a constatat că recurenții-inculpați prezintă un pericol concret și actual pentru ordinea publică din România. Înalta Curte a apreciat că lăsarea în libertate a recurenților-inculpați în prezent ar genera creșterea sentimentului de nesiguranță al populației și ar fi de natură a conduce la scăderea încrederii populației în capacitatea de protecție a organelor statului, acesta având obligația pozitivă nu numai de a adopta o legislație penală, dar și de a avea un meca-

Scanned with OKEN Scanner

nism care să asigure aplicarea sa, capabilă să descurajeze comiterea de fapte care pun în pericol sănătatea populației.

Într-o societate democratică, dreptul oricărei persoane la viață și sănătate reprezintă valori fundamentale care trebuie protejate. În acest context, neluarea sau nemenținerea unor măsuri preventive față de anumite persoane, în condițiile în care există indicii cu privire la presupusa implicare a acestora în încălcarea gravă a acestor drepturi, ar justifica o sporire a neîncrederii opiniei publice în realizarea actului de justiție, consecință incompatibilă cu principiile unei societăți democratice.

În jurisprudența sa, C.E.D.O. a expus patru motive fundamentale acceptabile pentru arestarea și desigur menținerea acestei măsuri a unui inculpat suspectat că a comis o infracțiune: pericolul ca acuzatul să fugă (*S. c. Austriei,* Hotărârea din 10.11.1969), riscul ca acuzatul, odată pus în libertate, să împiedice aplicarea justiției (*W. c. Germaniei*, Hotărârea din 27.06.1968), riscul să comită noi infracțiuni (*M. c. Austriei*) sau să tulbure ordinea publică (*L. c. Franței*, Hotărârea din 26.06.1991 și *H. c. Olandei*, Hotărârea nr. 43701 din 05.07.2007). Curtea constată că, în raport de aspectele mai sus arătate, în cauză este îndeplinită una dintre aceste condiții, respectiv pericolul ca „acuzații" să tulbure ordinea publică. Potrivit practicii C.E.D.O. (cauza *L. c. Italiei* sau *N. c. Austriei*), detenția preventivă poate fi justificată atâta timp cât există indicii precise cu privire la un interes public real care, fără a fi adusă atingere prezumției de nevinovăție, are o pondere mai mare decât cea a regulii generale a cercetării în stare de libertate. Or, în această cauză, un asemenea interes este evident.

Cât privește data finalizării procedurii în materie penală, luată în considerare pentru calculul „termenului rezonabil", Curtea a statuat că aceasta este data pronunțării instanței cu privire la acuzațiile aduse inculpatului (decizia din 27.06.1968 în cauza *Eckle c. Germaniei*). Curtea Europeană a avut în vedere și „comportamentul acuzatului", cerând ca acesta să coopereze activ cu autoritățile judiciare (decizia din 25.02.1993 în cauza *D. c. Franței*).

Aplicând aceste principii la speța de față, durata arestării preventive a recurenților-inculpați nu poate fi apreciată că a depășit un termen rezonabil, așa cum este prevăzut de art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană. Autoritățile judiciare au luat toate măsurile, desigur, în raport și de complexitatea cauzei, pentru soluționarea cu celeritate a cauzei. De altfel, așa cum se arăta, data finali-

Scanned with OKEN Scanner

zării procedurii în materie penală, luată în considerare pentru calculul „termenului rezonabil", C.E.D.O. a statuat că aceasta este data pronunțării instanței cu privire la acuzațiile aduse inculpatului. Or, în cauză s-a pronunțat de instanța de fond o hotărâre de condamnare a inculpaților.

Pentru toate aceste considerente, Înalta Curte, evaluând și gravitatea infracțiunilor pentru care inculpații au fost trimiși în judecată și condamnați de instanța de fond, modul și circumstanțele în care se presupune că au fost săvârșite, reacția publică deosebită declanșată datorită faptelor presupuse a fi comise de aceștia, starea de nesiguranță care ar putea fi generată de punerea în libertate a inculpatului, a constatat că temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestului preventiv subzistă, astfel că privarea lor de libertate, în această fază a procesului penal, este necesară, punerea în libertate, prezentând, pentru aspectele mai sus prezentate, un pericol concret, actual și real pentru ordinea publică.

Pentru aceleași considerente, Înalta Curte a constatat că, în această fază a procesului penal, nu se impune luarea unei măsuri alternative neprivative de libertate împotriva recurenților-inculpați.

În speță, Înalta Curte a constatat că pericolul concret pentru ordinea publică pe care-l reprezintă inculpații este actual și persistent, Curtea de Apel București, Secția I penală, reținând corect că nu s-au schimbat temeiurile avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive, iar lăsarea în libertate a inculpaților prezintă pericol pentru ordinea publică, motiv pentru care, în conformitate cu art. 385^{15} alin. (1) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins ca nefondat recursul declarat de inculpații I.M., Z.I., G.D., R.C. și M.C. împotriva încheierii din 08.04.2010 a Curții de Apel București, Secția I penală.

96. Schimbarea încadrării juridice a faptei. Noi limite de pedeapsă. Revocarea măsurii arestării preventive

C. proc. pen., art. 148 alin. (1) lit. f), art. 160^{b} alin. (3), art. 300^{2}

Schimbarea încadrării juridice a faptei sub aspectul căreia inculpatul a fost trimis în judecată într-o infracțiune ale cărei limite de pedeapsă nu permit reținerea îndeplinirii primei condiții prevăzute de dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. impune revocarea măsurii arestării preventive existente.

Scanned with OKEN Scanner

Potrivit art. 141[1] C. pen., referitor la pedeapsa prevăzută de lege, conținutul normei explică sensul juridic al expresiei în accepțiunea legii penale, şi anume acela că „prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârşită în formă consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei".

Instanța de judecată are obligația să verifice legalitatea şi temeinicia menținerii măsurii arestării preventive, prin prisma dispozițiilor art. 300[2] raportate la art. 160[b] C. proc. pen., în raport cu ultima încadrare juridică dată faptei, neavând relevanță infracțiunea inițială pretins a fi săvârşită, pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, întrucât controlul judiciar asupra măsurii arestării preventive este limitat, în raport cu fapta în care a fost schimbată încadrarea juridică.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 1915 din 13 mai 2010, www.scj.ro

Prin încheierea de şedință de la 06.05.2010 a Curții de Apel Bucureşti, Secția a II-a penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, s-a constatat legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive a inculpatului S.C.A. S-a menținut starea de arest a inculpatului S.C.A.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut că, prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul Bucureşti nr. 1817/P/2009, a fost trimis în judecată inculpatul S.C.A. pentru săvârşirea tentativei la infracțiunea de omor calificat, faptă prevăzută de art. 20 raportat la art. 174-175 lit. i) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen., imputându-i-se că în dimineața de 28.06.2009, în timp ce se afla în zona B.V., fără o motivație anume, a lovit cu pumnul şi apoi cu o sabie de aproximativ 5-60 cm lungime, în zona capului, pe partea vătămată K.R., provocându-i o leziune traumatică în zona temporală dreaptă.

Prin sentința penală nr. 238/26.03.2010, Tribunalul Bucureşti, Secția a II-a penală, a admis cererea de schimbare a încadrării juridice formulată de inculpat, prin apărătorul ales şi, în baza art. 334 C. proc. pen., a schimbat încadrarea juridică dată faptei prin rechizitoriu, respectiv din art. 20 raportat la art. 174-175 lit. i) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen. în art. 180 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen., text în baza căruia l-a condamnat pe inculpatul S.C.A. la 1 an închisoare în regim de detenție, cu aplicarea art. 71 - art. 64 lit. a) teza a II-a şi lit. b) C. pen.

Scanned with OKEN Scanner

Inculpatului i-a fost menținută starea de arest, deducându-i-se la zi prevenția.

Curtea de Apel a constatat că măsura arestării preventive a inculpatului a fost luată cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare, respectiv dispozițiile art. 300^2 C. proc. pen. și art. 300^1 alin. (3) C. proc. pen. cu referire la art. 160^b C. proc. pen., care prevăd că arestarea inculpaților poate fi menținută, în cursul judecății, motivat, fie dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă impun în continuare privarea de libertate, fie dacă există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate.

Din economia dispozițiilor art. 160^b C. proc. pen., rezultă că la menținerea arestării preventive, se impun a fi verificate, față de fiecare persoană pentru care se solicită menținerea arestului preventiv, următoarele condiții: a) măsura preventivă a fost dispusă anterior în mod legal, există un mandat de arestare pus în executare, iar durata arestării nu a expirat; b) temeiurile inițiale care au fost avute în vedere la luarea măsurii impune în continuare privarea de libertate sau nu există temeiuri noi care să determine revocarea sau înlocuirea măsurii.

Analizând în concret, fiecare dintre cerințele legale sus amintite, Curtea de Apel a constatat, în raport și de probatoriile existente la dosarul cauzei, că sunt îndeplinite exigențele prevăzute de art. 143 și art. 146 C. proc. pen. raportat la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. Astfel, există certitudinea violentării părții vătămate de către inculpat și, indiferent de încadrarea juridică finală pe care o va îmbrăca la finalul cercetării judecătorești această manifestare a inculpatului, a apreciat că modalitatea în care s-a desfășurat aceasta din partea inculpatului: fără o motivație precisă, chiar și după ce partea vătămată și-a declinat calitatea de militar, denotă un pericol concret pentru ordinea publică pe care l-ar prezenta cercetarea în stare de libertate a inculpatului, având în vedere și faptul că acesta nu este la primul conflict cu legea penală, fiind condamnat anterior de două ori, inclusiv pentru o infracțiune de violență [art. 239 alin. (1) și (4) C. pen.], ceea ce denotă un potențial violent al acestuia.

De altfel, acest lucru a fost avut în vedere și de instanța fondului, care, deși a achiesat la solicitarea apărătorului ales al inculpatului de schimbare a încadrării juridice, concluzionând că fapta acestuia ar fi prevăzută de art. 180 alin. (2) C. pen., a apreciat că se impune menținerea arestării lui preventive.

Scanned with OKEN Scanner

Prin urmare, s-a apreciat că, condițiile cumulative cerute de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. se mențin, atât în ceea ce privește cuantumul pedepsei mai mari de 4 ani la care este posibil a fi condamnat inculpatul pentru fapta dedusă judecății, cât și cu privire la existența unor probe certe că lăsarea în libertate a acestuia ar prezenta pericol pentru ordinea publică. În accepțiunea Curții, art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. presupune doar o analiză strict criminologică prin aprecierea elementelor probatorii existente deja la dosarul cauzei, necesitând efectuarea unor probatorii separate sub aspectul ultimei cerințe a acestui articol, pentru că altfel ar trebui acceptat că se pot administra probe privind un comportament viitor și imprevizibil al inculpatului, ceea ce este nu numai imposibil, dar și inadmisibil, având în vedere că probele trebuie să fie certe în momentul solicitării lor.

În raport de considerațiile ce preced, în temeiul art. 300^2 C. proc. pen. raportat la art. 160^b C. proc. pen., Curtea de Apel a constatat legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpatului S.C.A. și i-a menținut starea de arest preventiv.

Împotriva acestei încheieri de ședință a declarat, în termenul legal, recurs Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, criticând-o pentru nelegala menținere a stării de arest preventiv a inculpatului.

În dezvoltarea motivului de recurs invocat, procurorul a considerat încheierea de ședință nelegală și netemeinică în raport cu dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., text de lege care a constituit temeiul juridic al arestării preventive a inculpatului.

Având în vedere împrejurarea că instanța de fond a schimbat încadrarea juridică dată faptei prin rechizitoriu din infracțiunea prevăzută de art. 20 raportat la art. 174-174 lit. i) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen. a constatat că prima condiție a textului de lege mai sus-menționat nu este îndeplinită, întrucât această din urmă infracțiune este sancționată cu amenda sau închisoarea de la 3 luni la 2 ani.

Examinând recursul declarat de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, prin prisma dispozițiilor art. 385^6 cu referire la art. 141 C. proc. pen., așa cum a fost modificat prin dispozițiile Legii nr. 356/2006, Înalta Curte a constatat recursul Parchetului declarat împotriva încheierii din 06.05.2010 ca fiind fondat pentru considerentele arătate. Legiuitorul român a reglementat în conținutul art. 148 C. proc. pen., așa cum a fost modificat prin Legea

Scanned with OKEN Scanner

nr. 356/2006, condițiile și cazurile în care se dispune arestarea inculpatului. Așadar, potrivit art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și există cazul când inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe că lăsarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. Din perspectiva tehnicii de reglementare folosită, rezultă două categorii de condiții ce trebuie a fi îndeplinite cumulativ la luarea măsurii arestării preventive față de inculpat.

Astfel, o primă categorie impune îndeplinirea atât a condițiilor prevăzute în art. 143 C. proc. pen., cât și existența cazului stipulat la art. 148 alin. (1) lit. f) din același cod, realizarea acestora fiind cumulativă, prin folosirea conjuncției „și", iar a doua categorie de condiții, care, la rândul lor, trebuie realizate cumulativ, folosindu-se aceeași conjuncție, sunt cele stipulate chiar în conținutul art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., aceea privind cuantumul legal al pedepsei prevăzute pentru infracțiunea săvârșită de inculpat, și anume pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani, precum și cea referitoare la existența probelor că lăsarea în libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică.

În ceea ce privește prima condiție statuată la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., legiuitorul instituie un criteriu legal alternativ pe care îl raportează la infracțiunea săvârșită de inculpat, și anume acela ca legea să prevadă pentru aceasta pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani.

Potrivit art. 141^{1} C. pen. referitor la pedeapsa prevăzută de lege, conținutul normei explică sensul juridic al expresiei în accepțiunea legii penale, și anume acela că „prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în formă consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei".

Potrivit art. 300^{2} C. proc. pen. referitoare la verificări privind arestarea inculpatului în cursul judecății, legiuitorul prevede că „în cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizată este datoare să verifice, în cursul judecății, legalitatea și temeinicia arestării preventive, procedând potrivit art. 160^{b}".

În conținutul art. 160^{b} alin. (1)-(3) C. proc. pen., modificat prin dispozițiile Legii nr. 356/2006, se stipulează că în cursul judecății,

Scanned with OKEN Scanner

instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive. Dacă instanța constată că arestarea preventivă este nelegală sau că temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere motivată, revocarea arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului. Când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța dispune, prin încheiere motivată, menținerea arestării preventive.

Înalta Curte, verificând încheierea atacată, prin raportarea prevederilor mai sus-menționate, al căror conținut a fost evidențiat în mod concret și din perspectiva tehnicii legislative folosite de legiuitor, pe calea interpretării gramaticale, la infracțiunea în care a fost schimbată încadrarea juridică de către prima instanță, respectiv art. 180 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen., text de lege în baza căruia a fost condamnat inculpatul S.C.A., menținându-se măsura arestării preventive a acestuia, ce a fost constatată legală și temeinică și menținută și de către instanța de apel, consideră că această din urmă instanță a dispus, cu nerespectarea dispozițiilor legale, măsurile arătate.

Astfel, chiar dacă prin hotărârea dată de prima instanță, ce nu are caracter definitiv, a fost schimbată încadrarea juridică a infracțiunii pretins a fi săvârșită de inculpat, într-o altă infracțiune pretins ca fiind comisă, și anume aceea de loviri sau alte violențe, prevăzută de art. 180 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen., exista obligația instanței de apel să verifice legalitatea și temeinicia menținerii măsurii arestării preventive dispuse de prima instanță, prin prisma dispozițiilor art. 300^2 raportate la art. 160^b C. proc. pen., în raport cu această ultimă infracțiune, neavând relevanță infracțiunea inițială pretins a fi săvârșită pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, întrucât controlul judiciar asupra măsurii arestării preventive este limitat, în raport cu fapta, în care a fost schimbată încadrarea juridică prin hotărârea pronunțată.

Odată învestită pe calea ordinară a apelului împotriva hotărârii pronunțate de prima instanță, Curtea de Apel, ca instanță de apel, avea obligația, sub aspectul controlului judiciar al măsurii preventive menținute de prima instanță, să verifice în mod concret subzistența sau nu a temeiurilor prevăzute de art. 143 și art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. la infracțiunea în care a fost schimbată

Scanned with OKEN Scanner

încadrarea juridică a faptei, şi anume la aceea prevăzută de art. 180 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) C. pen., pretins a fi comisă de către inculpatul S.C.A., în condițiile stabilite de prima instanță.

Or, instanța de apel, cu încălcarea dispozițiilor art. 160^{b} alin. (3) C. proc. pen., în mod nelegal a menținut măsura arestării preventive a inculpatului, dispusă de prima instanță, față de infracțiunea în care a fost schimbată încadrarea juridică, respectiv cea prevăzută de art. 180 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 37 lit. b) din acelaşi cod, ignorând una dintre condițiile impuse de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., şi anume aceea de legalitate, referitoare la cuantumul pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârşită de inculpat, şi anume detențiunea pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani, deoarece infracțiunea mai sus arătată se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Astfel, limita maximului special al pedepsei închisorii prevăzute de lege pentru art. 180 alin. (2) C. pen., şi anume de 2 ani închisoare este inferioară limitei pedepsei închisorii prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârşită pentru care se poate dispune măsura arestării preventive, respectiv aceea mai mare de 4 ani, aşa încât menținerea măsurii arestării preventive a apelantului-inculpat S.C.A. este nelegală, impunându-se revocarea măsurii arestării preventive a inculpatului, în condițiile art. 160^{b} alin. (2) C. proc. pen., având drept consecință punerea de îndată în libertate a acestuia, dacă nu este arestat în altă cauză.

Față de aceste considerente, Înalta Curte, în baza art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul în sensul arătat anterior.

Notă. Apreciem soluția instanței de apel, de menținere a stării de arest, riguros justificată şi argumentată. Dispoziția de schimbare a încadrării juridice prin sentința primei instanțe este supusă controlului judiciar de dublu grad, motiv pentru care apreciem că instanța de control judiciar îşi păstrează marja de apreciere asupra necesității menținerii stării de arest preventiv nu în raport de noua încadrare juridică, ci de cea menționată în actul de acuzare, aceasta fiind şi cea care a stabilit competența instanței de fond. Deşi la acest moment soluția instanței de apel este, din nefericire, primită ca practică minoritară, este logică şi utilă, în vreme ce soluția instanței de recurs se remarcă prin interpretarea literală şi formalistă a dispozițiilor legale.

Scanned with OKEN Scanner

97. Menținerea măsurii arestării preventive. Menționarea eronată a temeiului de drept. Pretinsă anteprononțare. Terminologie

C. proc. pen., art. 47 alin. (2), art. 300^1, art. 300^2

Menționarea eronată a temeiului legal al menținerii măsurii arestării preventive în cursul judecății nu atrage nulitatea încheierii, întrucât în acest mod nu a fost produsă nicio vătămare procesuală inculpatului arestat preventiv.

Nu constituie încălcare a principiului prezumției de nevinovăție formularea judecătorului fondului, prin care se folosește termenul de „infracțiune", întrucât judecătorul de fond nu s-a pronunțat asupra vinovăției inculpatului.

C.A. Brașov, s. pen., dec. nr. 125/R din 17 februarie 2006, portal.just.ro

Prin încheierea de ședință din 13.02.2006, Tribunalul Brașov a menținut măsura arestării preventive a inculpaților P.A.N. și G.I., motivând că subzistă temeiurile care au determinat luarea măsurii.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs inculpații, solicitând revocarea arestării preventive, motivând că temeiurile care au determinat arestarea lor au încetat să mai existe. S-a mai criticat reținerea greșită a art. 300^1 C. proc. pen. în loc de art. 300^2 C. proc. pen. și faptul că judecătorul de la prima instanță a încălcat principiul prezumției de nevinovăție, prin referirea la săvârșirea unei infracțiuni de către inculpați.

Recursurile sunt nefondate.

Inculpații au fost arestați preventiv la data de 18.10.2005 pentru infracțiunea de tâlhărie prevăzută de art. 211 alin. (2) lit. c) și alin. (2^1) lit. a) C. pen. Temeiurile arestării le-au constituit cazurile prevăzute în art. 148 alin. (1) lit. f) și h) C. proc. pen. pentru inculpatul P.A.N. și cazul prevăzut în art. 148 alin. (1) lit. h) C. proc. pen. pentru inculpatul G.I.

Deși verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive, după înregistrarea dosarului la prima instanță, în condițiile art. 300^1 C. proc. pen. s-a făcut la data de 14.11.2005, din eroare, în încheierea atacată s-a trecut tot art. 300^1 în loc de art. 300^2 C. proc. pen. Întrucât verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive s-a făcut cu respectarea termenului de 60 de zile, prevăzut în art. 160^b C. proc. pen., faptul că prima instanță a menționat greșit textul de lege nu este de natură a vătăma în vreun fel dreptu-

Scanned with OKEN Scanner

rile procesuale ale inculpaților, atâta vreme cât menținerea arestării a fost analizată corect prin prisma temeiurilor de fapt și de drept care justifică privarea de libertate în continuare.

De asemenea, critica adusă cu privire la încălcarea principiului prezumției de nevinovăție este nefondată, judecătorul nepronunțându-se cu privire la vinovăția inculpaților. Referirea la săvârșirea infracțiunii nu echivalează cu exprimarea părerii judecătorului cu privire la vinovăția inculpaților. De fapt, judecătorul a folosit această expresie, reluând, în esență, motivarea din încheierea de arestare preventivă nr. 20/18.10.2005. Și în cazul în care judecătorul și-ar fi exprimat părerea cu privire la vinovăția inculpaților, aceasta nu era de natură a afecta legalitatea încheierii atacate, ci putea constitui cazul de incompatibilitate prevăzut în art. 47 alin. (2) C. proc. pen.

Având în vedere infracțiunea pentru care sunt trimiși în judecată inculpații, probele care privesc săvârșirea faptei constituie tot atâtea probe certe că lăsarea lor în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, pericolul constând în starea de temere și insecuritate pe care asemenea infracțiuni o induc în rândul opiniei publice. De asemenea, ținând seama că inculpatul P.A.N. a mai fost condamnat anterior definitiv tot pentru același gen de infracțiuni, starea de recidivă denotă o persistență infracțională care impune privarea de libertate.

98. Înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea prin încheieri succesive. Casări repetate din partea instanței de control judiciar

C. proc. pen., art. 139 alin. (2)

Este nelegală încheierea instanței de fond prin care se dispune înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea, în condițiile în care această măsură este luată după ce, în prealabil, instanța de control judiciar a casat succesiv încheierile precedente prin care s-a dispus, în mod similar, înlocuirea măsurii arestării preventive.

În aceste condiții, soluția instanței de fond nu reprezintă rezultatul unei serioase analize a temeiurilor arestului preventiv.

Instanța de fond este obligată a analiza dacă în intervalul de timp scurs între ultima decizie de casare a instanței de control judiciar și momentul la care analizează oportunitatea înlo-

Scanned with OKEN Scanner

cuirii măsurii arestării preventive au intervenit date noi şi suficient de relevante pentru a justifica o astfel de măsură mai blândă, în caz contrar, fiind ținută de decizia instanței de control.

C.A. Bucureşti, s. I pen., dec. nr. 212 din 6 februarie 2009, portal.just.ro

Prin încheierea de şedinţă din data de 03.02.2009, Tribunalul Bucureşti, Secţia a II-a penală, a respins, ca neîntemeiată, cererea de revocare a măsurii de arestare preventivă, formulată de inculpatul J.I., apoi a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura obligării de a nu părăsi municipiul Bucureşti.

În motivare, instanţa de fond a arătat că, deşi continuă să existe atât dispoziţiile art. 143 alin. (1) C. proc. pen., în sensul că există indicii temeinice că inculpatul a comis faptele penale reţinute în sarcina sa, cât şi dispoziţiile art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., respectiv pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea mai mare de 4 ani, iar lăsarea în libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, durata arestului preventiv este suficientă, în raport cu împrejurările că urmărirea penală a fost finalizată şi că nu există date că inculpatul s-ar putea sustrage de la judecată sau ar putea influenţa negativ cercetarea judecătorească, precum şi cu persoana inculpatului, care are doi copii, avea un loc de muncă, nu este cunoscut cu antecedente penale şi a avut o atitudine procesuală sinceră. În termen legal, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a declarat recurs.

În motivarea orală a recursului, s-a arătat că încheierea de şedinţă este, pe de o parte, nelegală, întrucât, deşi Curtea de Apel Bucureşti, Secţia a II-a penală, a casat încheierea de şedinţă din data de 15.12.2008 a Tribunalului Bucureşti, Secţia a II-a penală, prin care a înlocuit măsura de prevenţie, iar, pe fond, rejudecând, a dispus menţinerea stării de arest preventiv, stabilind că argumentele instanţei de fond nu sunt convingătoare şi acoperitoare, Tribunalul Bucureşti, Secţia a II-a penală, la termenul de judecată următor, din data de 03.02.2009, fără a ţine seama de interesul părţii vătămate şi de decizia penală de casare, precum şi fără să fi intervenit vreun element nou, a dispus din nou înlocuirea măsurii de prevenţie, cu atât mai mult cu cât motivarea este o copie fidelă a încheierii de şedinţă din data de 15.12.2008, astfel că nu poate fi considerat un act de justiţie, iar, pe de altă parte, netemeinică, atâta timp cât faptele penale reţinute în sarcina inculpatului sunt extrem

Scanned with OKEN Scanner

de grave, respectiv, prezentându-se la diferite bănci sub o identitate falsă, a obținut importante sume de bani, în timp ce menționea instanței de fond cu privire la atitudinea sinceră a inculpatului poate fi pusă sub semnul îndoielii, atâta timp cât nu a oferit suficiente date pentru identificarea celorlalți participanți. A solicitat admiterea recursului, casarea, în parte, a încheierii de ședință, iar, rejudecând pe fond, să se dispună menținerea stării de arest preventiv a inculpatului, cu menținerea celorlalte dispoziții ale încheierii de ședință, constatându-se că rămân în sarcina statului cheltuielile judiciare avansate de acesta.

Analizând actele și lucrările dosarelor, precum și încheierea de ședință recurată, atât din punctul de vedere al motivelor de nelegalitate și de netemeinicie invocate, cât și din oficiu, potrivit art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen., Curtea a apreciat că recursul formulat de Ministerul Public este fondat.

Curtea a reținut că, prin încheierea de ședință din camera de consiliu din data de 29.10.2008, Tribunalul București, Secția a II-a penală, a dispus, în temeiul art. 143 alin. (1) C. proc. pen., raportat la art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., arestarea preventivă a inculpatului J.I., față de care a fost emis M.A.P. nr. 209/U.P./29.10.2008, iar, prin rechizitoriul din data de 09.12.2008, din dosarul nr. 1.824/P/2008, Parchetul de pe lângă Tribunalul București a dispus trimiterea în judecată a acestuia, pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune, cu consecințe deosebit de grave, în formă continuată, prevăzute de art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., de fals în înscrisuri sub semnătură privată, în formă continuată, prevăzută de art. 290 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., și de fals privind identitatea, în formă continuată, prevăzută de art. 293 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., toate cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen., reținându-se în sarcina sa că, în baza aceleiași rezoluții infracționale, pe datele de 26.06.2008, 03.07.2008 și 17.07.2008 s-a prezentat la Banca T., Agenția M.B., unde, folosind o carte de identitate falsificată pe numele P.Ș., administrator la SC G.R.E. SRL, în baza a două ordine de plată falsificate, a transferat suma totală de 602.724,40 lei din contul societății comerciale respective într-un cont deschis, pe un nume fals, la R. Bank SA, Agenția I.

Curtea a apreciat că motivarea instanței de fond este deficitară și contradictorie, întrucât, după ce a apreciat că se mențin temeiurile arestului preventiv, însă termenul rezonabil a fost depășit, care constituie motiv al revocării măsurii de arest preventiv, a dispus

Scanned with OKEN Scanner

înlocuirea măsurii de prevenție, fără niciun fel de referire cu privire la schimbarea temeiurilor inițiale.

Curtea a constatat că este confirmată critica Ministerului Public, inclusiv cu privire la copierea întocmai a motivării anterioare, atâta timp cât instanța de fond mai adaugă, ca unul dintre argumentele hotărâtoare ale înlocuirii măsurii de prevenție, imprejurarea că urmărirea penală a fost finalizată, deşi sesizarea prin rechizitoriu a fost făcută cu mult timp în urmă. În aceste condiții, Curtea a apreciat că soluția instanței de fond nu reprezintă rezultatul unei serioase analize a temeiurilor arestului preventiv, care continuă să existe şi nu s-au schimbat. Fără a mai face referire la cerința prevăzută de art. 143 alin. (1) C. proc. pen., în sensul că există probe, şi nu doar indicii temeinice, după cum a arătat instanța de fond, Curtea a apreciat că, în continuare, este îndeplinită inclusiv cea de-a două condiție cumulativă prevăzută de art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., în sensul că lăsarea în libertate a inculpatului prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, determinată de împrejurarea că inculpatul a fost susținut, în activitatea sa infracțională, de persoane a căror identitate a rămas necunoscută, fiind trecută sub tăcere de acesta, aşa încât există temerea că, pus în libertate, aflat în legătură cu persoane anonime, va comite alte fapte de natură penală, cu prejudicii materiale importante. De aceea, datele personale ale inculpatului, enumerate de instanța de fond, care au rămas nemodificate de la luarea măsurii de arest preventiv, nu pot constitui un motiv serios al schimbării temeiurilor inițiale. Referitor la termenul rezonabil, Curtea a apreciat că arestarea preventivă timp de aproximativ 3 luni, într-o cauză în care există necunoscute, fiind deja sesizată instanța de judecată, constituie o durată rezonabilă.

În consecință, Curtea, în temeiul art. 385^{15} pct. 2 lit. d) C. proc. pen., a admis recursul formulat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti împotriva încheierii de şedință din data de 03.02.2009 a Tribunalului Bucureşti, Secția a II-a penală, din Dosarul nr. 47.200/3/2008, a casat, în parte, încheierea de şedință recurată şi, rejudecând în fond, în temeiul art. 300^{2} C. proc. pen., raportat la art. 160^{b} alin. (1) şi (3) C. proc. pen., a menținut starea de arest preventiv a inculpatului J.I., a menținut celelalte dispoziții ale încheierii de şedință, urmând ca, în temeiul art. 192 alin. (3) C. proc. pen., să constate că rămân în sarcina statului cheltuielile judiciare avansate de acesta.

Scanned with OKEN Scanner

99. Arestare preventivă în lipsă. Punere în executare după sesizarea instanței. Verificarea măsurii arestării preventive după expirarea termenului de 30 de zile. Consecințe

C. proc. pen., art. 160^a, art. 300^2

În ipoteza inculpatului arestat preventiv în lipsă, a cărei măsură este pusă în executare după sesizarea instanței de judecată prin rechizitoriu, instanța de judecată este obligată să analizeze legalitatea şi temeinicia măsurii arestării preventive, în temeiul art. 300^2 C. proc. pen., înainte de expirarea termenului de 30 de zile pentru care s-a emis mandatul de arestare preventivă. Depăşirea acestui termen atrage încetarea de drept a măsurii.

În calculul termenului de 30 de zile nu intră perioada în care inculpatul a fost arestat în statul solicitat ce a pus în executare mandatul european de arestare emis pe numele inculpatului. O interpretare contrară ar conduce la concluzia absurdă că statul solicitat a executa această formă de extrădare simplificată este ținut să respecte normele procesuale penale române în materia arestării preventive, ceea ce ar echivala cu o imixtiune nepermisă în ordinea de drept a statului membru solicitat.

Trib. Olt, s. pen., dec. nr. 5318 din 27 noiembrie 2011, portal.just.ro

Cu privire la obligația de verificare a temeiniciei şi legalității arestării preventive a inculpatului C.I.R. înăuntrul termenului de 60 de zile prevăzut de art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., Tribunalul Olt, prin încheierea din 27.10.2011, pronunțată în dosarul nr. 5318/104/2010, a constatat că aceasta a încetat de drept şi totodată că această obligație a rămas fără obiect.

Pentru concluzia de mai sus instanța a reținut mai multe argumente.

În dosarul cu nr. 5318/104/2010 aflat pe rolul Tribunalului Olt cu privire la inculpatul C.I.R., s-a dispus măsura arestării preventive de către Tribunalul Dolj prin încheierea cu nr. 16/05.10.2010, pronunțată în dosarul nr. 12222/63/2010, cu mențiunea că măsura nu a fost pusă în executare decât la data de 18.07.2010 de către autoritățile italiene pe baza unui mandat european de arestare.

Cu dosarul menționat, Tribunalul Olt a fost sesizat de procurorii D.I.I.C.O.T. la data de 23.12.2010, iar, ca urmare, în această cauză s-a procedat la verificarea arestării preventive la primirea

Scanned with OKEN Scanner

dosarului la instanță și apoi la cea periodică înăuntrul termenului de 60 de zile, cu mențiunea că încheierea din 27.05.2011, pronunțată de Tribunalul Olt, prin care se menținea arestarea preventivă pentru acest inculpat a fost casată de Curtea de Apel Craiova prin decizia nr. 940/01.06.2011, pronunțată în dosarul nr. 5318/104/2010, sub aspectul dispoziției de menținere a arestării preventive a acestui inculpat pe considerente ținând de faptul că nu este incidentă obligația de a face această verificare în cazul dat al inculpatului pentru care măsura nu a fost pusă în executare. Este de reținut că, ulterior, o cerere a inculpatului depusă în dosar la data de 10.08.2011, prin care se solicită să se constate că a încetat de drept măsura arestării sale preventive, ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, a fost admisă de Tribunalul Olt prin încheiere, deoarece între timp ca urmare a acestei casări acesta s-a împlinit, dar și aceasta a fost casată de Curtea de Apel Craiova prin decizia din 25.08.2011, pronunțată în dosarul nr. 5318/104/2010. Ca urmare, nu s-a mai procedat de Tribunalul Olt ulterior datei de 27.05.2011 la verificarea periodică a arestării acestui inculpat, ci a fost pusă în dezbatere la termenul din data de 25.10.2011, în condițiile în care la termenul din data de 10.10.2011 s-au amânat procedurile judiciare pentru a se îndeplini obligații vizând dreptul la apărare prin comunicarea rechizitoriului către inculpat care a fost prezentat instanței.

Se mai reține că, potrivit adresei M.A.I., Centrul de cooperare polițienească internațională Biroul SIRENE din 28.09.2011 cu nr. 3215298/D.G.F.SID la data de 26.09.2011, acest inculpat a fost predat de autoritățile italiene unei escorte a poliției române în baza mandatului european de arestare nr. 5 emis de Tribunalul Dolj și a fost încarcerat în aceeași zi în arestul D.G.P. a Municipiului București.

Se mai reține că, potrivit adresei fără dată referitoare la dosarul nr. 12222/63/2010, emisă de Tribunalul Dolj, Secția de minori și familie, se comunică faptul că s-a procedat de instanța din cadrul acestui tribunal și s-a consemnat în încheierea de ședință la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de art. 150 alin. (2) și art. 152 alin. (4) C. proc. pen. și totodată se „constată că termenul de 30 de zile pentru care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului C.I.R. curge începând cu data de 26.09.2011 și până la data de 25.10.2011".

Scanned with OKEN Scanner

Instanța învestită cu judecata cauzei din cadrul Tribunalul Olt în ședința din data de 25.10.2011 a constatat, după dezbateri adecvate, că termenul de 30 de zile invocat în încheierea de ședința din data de 26.09.2011 a Tribunalului Dolj menționat în adresa emisă în dosarul nr. 12222/63/2010 nu este în conformitate cu conținutul normelor de procedură în materie penală și, ca urmare, nu poate da naștere la obligații pentru mai multe considerente. Astfel: potrivit art. 149 alin. (1) C. proc. pen., „durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale nu poate depăși 30 de zile...", iar acest termen „curge ... în cazul în care arestarea a fost dispusă în lipsa acestuia ... de la data punerii în executare a mandatului de arestare". Or, după cum se observă acest termen la care face referire încheierea Tribunalului Dolj este incident doar în cursul urmăririi penale, deci nu și în cazul nostru în care încă din 23.12.2010, ca urmare a sesizării instanței ne aflăm în faza de judecată; 2. instanța din cadrul Tribunalului Dolj și-a depășit prin această constatare competențele care erau decât cele referitoare la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de art. 150 alin. (2) și art. 152 alin. (4) C. proc. pen., și anume limitate doar la ascultarea inculpatului; 3. pentru Tribunalul Olt ca primă instanță, învestită cu judecata cauzei, în baza art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., obligația de verificare periodică în cursul judecății a arestării preventive a acestui inculpat este afectată de un termen de 60 de zile care nu distinge sub aspectul situației dacă măsura procesuală a fost pusă sau nu în executare. Mai mult, această obligație are valoare de normă fundamentală, deci cu forță juridică superioară, deoarece art. 23 alin. (6) din Constituție reia identic în conținut normele de procedură arătate („În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate"). Acest termen se calculează potrivit interpretării logice a textului, de la data verificării anterioare a acestei măsuri preventive.

Pentru a se evita pe viitor să se facă astfel de confuzii asupra termenelor incidente asupra obligației de verificare în cursul judecății a arestării preventive, s-a apreciat că se impune să se schimbe practica judiciară în sensul de a se admite că există obligația de

Scanned with OKEN Scanner

verificare periodică în termenul prevăzut de art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., inclusiv în cazul în care măsura preventivă nu a fost executată.

În acest sens sunt mai multe argumente:

1. normele menționate ale art. 300^2 C. proc. pen. și art. 160^b C. proc. pen. nu disting asupra situației inculpatului de a fi încarcerat sau nu atunci când impun în cursul judecății obligația de verificare înăuntrul termenului de 60 de zile. Or, dacă organele judiciare trec la o interpretare restrictivă a normei legale, în sensul de a-l exclude pe inculpatul neîncarcerat de la verificarea măsurii preventive a arestării, rezultă că nu respectă litera și spiritul acesteia, dar, mai mult, că îi încalcă drepturile procesuale care îi garantează, conform art. 5 alin. (2) C. proc. pen., libertatea, prin dispoziția că nicio persoană să nu fie arestată sau privată de libertate în alt mod decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege, care are și forță juridică superioară de normă fundamentală în raport de prevederile art. 23 alin. (2) din Constituție: „Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege". De aceea, se consideră că a nu se proceda la verificarea periodică în limita termenului de 60 de zile a arestării preventive a acestui inculpat reprezintă o încălcare a libertății acestuia de a nu fi menținut în arest preventiv decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege;

2. ceea ce se verifică în baza acestor obligații este măsura preventivă din punct de vedere juridic sub aspectul concordanței sale cu situația de fapt și de drept sub toate aspectele (ce constituie obiect al acestei verificări), iar nu dacă, în fapt, măsura preventivă a fost executată. Așa fiind, argumentul invocat de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, în decizia nr. 940/01.06.2011, în sprijinul opiniei sale, potrivit căruia doar în cazul în care măsura preventivă ar fi pusă în executare ar fi incidente instituțiile juridice privind înlocuirea, revocarea, menținerea și încetarea de drept a arestării preventive, s-a apreciat că este neconcludent, deoarece, în raport de cele menționate sub aspectul obiectului acestei verificări, aceste instituții juridice sunt pe deplin aplicabile în cazul unui inculpat neîncarcerat;

3. casarea de către Curtea de Apel Craiova a încheierii din data de 27.05.2011, pronunțată de Tribunalul Olt, a determinat ca sub aspectul calculului termenului de 60 de zile de verificare periodică a arestării preventive în cursul judecății a acestei măsuri preventive

Scanned with OKEN Scanner

să existe dubii asupra termenului de raportare de la care curge acesta. Se pune astfel întrebarea dacă acest termen trebuie calculat de la data de 18.07.2011, când mandatul european de arestare a fost executat de autoritățile italiene sau de la data de 26.07.2011, când acesta a fost predat Poliției române ori potrivit celor susținute de Tribunalul Olt de la data ultimei verificări făcute de instanță. Evident că un astfel de dubiu putea și trebuie să fie eliminat prin admiterea în practica judiciară a incidenței obligației de verificare a arestării preventive, inclusiv în cazul inculpatului neîncarcerat, prin raportare la termenul verificării anterioare;

4. înțelesul noțiunii de „inculpat arestat" la care se referă ipoteza normei de procedură de la art. 300^2 C. proc. pen., care este unul dintre cele în care se află sediul acestei obligații de verificare a arestării preventive, este acela de inculpat față de care s-a luat măsura arestării preventive, indiferent dacă s-a pus sau nu în executare această măsură, atâta timp cât, după cum s-a arătat, ceea ce se verifică este măsura procesuală sub aspectul concordanței cu cazurile de arestare preventivă prevăzute de art. 143 raportat la art. 148 alin. (1) C. proc. pen., adică temeinicia și legalitatea acesteia. În plus, a nu se proceda la această verificare înseamnă a-l priva pe inculpatul neîncarcerat de dreptul de a-i fi verificată de instanță măsura preventivă, ceea ce înseamnă de fapt de a-i refuza dreptul de acces la justiție;

5. este adevărat că atâta timp cât măsura arestării preventive nu a fost pusă în executare trebuie admis că dreptul la libertate al inculpatului a fost atins în măsură mai mică decât în cazul contrariu, însă existența vătămării nu poate fi negată atâta timp cât o astfel de măsură preventivă privativă de libertate a fost pronunțată. Aceasta nu înseamnă însă că dreptul de a pretinde executarea de către instanță a obligației de verificare a temeiniciei și legalității arestării preventive, eventual prin reprezentanții săi, nu este actual și exigibil;

6. existența unei reglementări la art. 149 alin. (1) C. proc. pen. care exclude, în cursul urmăririi penale, pe procuror de la obligația de a cere prelungirea duratei de până la 30 de zile a arestării preventive, în cazul în care arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, până la prinderea sa, prin dispoziția ca acest termen să curgă de la data punerii în executare a mandatului de arestare preventivă pleacă de la premisa neacceptată de legiuitor la data edictării acestei norme că este posibil ca sustragerea de la arestare a inculpatului să ajungă chiar până în faza de judecată. Dar, mai mult, lipsa unei

Scanned with OKEN Scanner

prevederi exprese care să excludă de la această verificare, în cursul judecății, pe inculpatul față de care s-a dispus arestarea, dar neîncarcerat, nu poate duce decât la concluzia că intenția legiuitorului a fost aceea ca și față de acesta să opereze îndeplinirea de către instanță a obligației menționate;

7. continuarea practicii criticate, consider, că asigură încălcarea nu numai a formelor procedurale, ci mai ales a fondului cauzei care este garantarea libertății persoanei.

În raport de cele menționate, se reține că, la data 25.07.2011, s-a împlinit termenul de 60 de zile de verificare a arestării preventive prevăzut de art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., calculat de la data de 27.05.2011 la care s-a făcut verificarea anterioară (sau în ipoteza că încheierea dată de Tribunalul Olt a fost casată de Curtea de Apel Craiova, la data de 27.05.2011, calculată față de verificarea anterioară din 29.03.2011), iar neîndeplinirea obligației de verificare a arestării înăuntrul acestuia este prevăzută, conform art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., drept cauză de încetare de drept a acestei măsuri preventive. De aceea, s-a constatat că a încetat de drept măsura preventivă a arestării inculpatului C.I.R., iar, ca urmare, că obligația în chestiune este fără obiect.

În plus, se consideră că dispoziția din 25.10.2011, de amânare a pronunțării asupra obligației de verificare a arestării preventive a inculpatului neîncarcerat la data de 27.10.2011, se încadrează în prevederile legale, cu atât mai mult cu cât în cauză se pun probleme de drept controversate, după cum s-a menționat.

Notă: Deşi soluția, eronată, a instanței se axează pe argumentul nelegal că şi măsura arestării preventive în lipsă trebuie supusă controlului de legalitate şi temeinicie al instanței, conform art. 300^2 C. proc. pen., considerentele sentinței de mai sus reiau de fapt dezbaterea cu privire la durata arestării preventive în cazul în care măsura este luată în cursul judecății. Considerentele prezentei sentințe duc de fapt ideea mai departe, susținând în esență aplicarea aceleiaşi teze şi în situația în care mandatul de arestare preventivă a fost emis în timpul urmăririi penale, dar a fost pus în executare în cursul judecății, apreciindu-se că şi în acest caz instanța nu mai este limitată de termenul de 30 de zile, chiar dacă acesta este indicat de mandatul de arestare. Deşi se profilează ca o practică minoritară, apreciem că argumentele instanței sub acest din urmă aspect sunt logice, utile şi binevenite în peisajul practicii judiciare actuale în materia măsurilor preventive.

Scanned with OKEN Scanner

100. Încetarea de drept a măsurii arestării preventive. Perioadă a arestului preventiv egală cu pedeapsa pronunțată prin hotărâre nedefinitivă. Înțeles

C. proc. pen., art. 140 alin. (2), art. 350 alin. (6)

Prin sintagma „pedeapsă pronunțată", în sensul dispozițiilor art. 350 alin. (6) C. proc. pen., se înțelege pedeapsa executabilă aplicată de prima instanță, stabilită ori în urma aplicării mecanismului contopirii conform art. 34 sau art. 36 C. pen., ori în urma revocării unei suspendări anterioare, în temeiul art. 83 sau art. 84 C. pen.

Împrejurarea că durata arestului preventiv este mai mare decât pedeapsa stabilită de prima instanță pentru infracțiunea dedusă judecății nu are ca efect încetarea de drept a măsurii arestării preventive, dacă pedeapsa aplicată în urma revocării unei suspendări condiționate anterioare depășește durata arestului preventiv.

Cazul de încetare de drept a măsurii arestării preventive, prevăzut de art. 140 alin. (2) C. proc. pen., se raportează la pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea dedusă judecății, și nu la pedeapsa stabilită de instanță în urma procesului de individualizare judiciară.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 3489 din 6 octombrie 2010, www.scj.ro

Prin încheierea din 13.09.2010, pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minori, în baza art. 300^2 raportat la art. 160^b C. proc. pen., s-a menținut starea de arest a aceluiași inculpat.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut, în esență, următoarele: prin sentința penală nr. 352/22.07.2010, pronunțată de Tribunalul Cluj, s-a dispus condamnarea inculpatului Ș.E. la o pedeapsă de 3 ani și 10 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de droguri prevăzută în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000 cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 37 alin. (1) lit. a), art. 74 și art. 76 C. pen. și deținerea de droguri de risc în vederea consumului propriu prevăzută în art. 4 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 37 alin. (1) lit. a), art. 74 și art. 76 C. pen.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul Ș.E., solicitând casarea hotărârii și, în rejudecare, în principal, să se constate că, potrivit dispozițiilor art. 350 alin. (6) C. proc. pen., măsura arestării preventive a încetat de drept. Inculpatul a invocat faptul că du-

Scanned with OKEN Scanner

rata arestării preventive a depăşit cuantumul pedepsei aplicate de instanţa de fond, în speţă Tribunalul Cluj, şi, pe cale de consecinţă, devin incidente prevederile art. 350 alin. (6) C. proc. pen., măsura arestării preventive încetând de drept. S-a susţinut că se impune a se face distincţie, în interpretarea dispoziţiilor art. 350 alin. (6) C. proc. pen., între „pedeapsa pronunţată de instanţă" şi „pedeapsa aplicată", aceasta conducând la constatarea unui caz special de încetare de drept a măsurii preventive. Cum inculpatul a fost condamnat la o pedeapsă de 10 luni închisoare, pedeapsa de 3 ani şi 10 luni închisoare fiind rezultată din revocarea beneficiului suspendării condiţionate a pedepsei de 3 ani închisoare aplicată prin sentinţa penală nr. 1485/21.11.2005 a Tribunalului Bucureşti, fiind arestat la data de 30.09.2009, durata detenţiei provizorii este mai mare decât pedeapsa aplicată, astfel că măsura arestării preventive a încetat de drept.

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, examinând recursul prin prisma criticilor invocate, dar şi din oficiu, conform art. 385^9 alin. (3) C. proc. pen., a constatat că acesta este nefondat, pentru următoarele considerente:

Potrivit dispoziţiilor art. 350 alin. (6) C. proc. pen., inculpatul condamnat de prima instanţă şi aflat în stare de deţinere este liberat de îndată ce durata reţinerii şi a arestării devin egale cu durata pedepsei pronunţate, deşi hotărârea nu este definitivă. Pentru interpretarea corectă a textului enunţat se impune, pe de o parte, a se face distincţie între noţiunea de „pedeapsă prevăzută de lege", „pedeapsă pronunţată" şi „pedeapsă aplicată", iar, pe de altă parte, este necesară şi obligatorie analizarea dispoziţiilor legale invocate prin prisma dispoziţiilor art. 350 alin. (3) C. proc. pen. şi art. 140 C. proc. pen.

Sub primul aspect, prin pedeapsă prevăzută de lege se înţelege, potrivit art. 141^1 C. pen., pedeapsa prevăzută de textul de lege care incriminează fapta săvârşită în formă consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

În ceea ce priveşte „pedeapsa aplicată", legiuitorul face deosebire între operaţiunea de stabilire a pedepsei şi aceea a aplicării pedepsei ce urmează a fi executată. Astfel, instanţa este obligată să stabilească pedeapsa cuvenită pentru fiecare infracţiune concurentă, făcând abstracţie de celelalte infracţiuni şi, numai după ce au fost stabilite pedepsele, instanţa procedează la ultima operaţiune de individualizare, adică la aplicarea pedepsei comune.

Scanned with OKEN Scanner

La stabilirea şi aplicarea pedepsei, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 72 C. pen., trebuie avute în vedere dispozițiile părții generale a Codului penal, limitele de pedeapsă fixate în partea specială, gradul de pericol social al faptei săvârşite, persoana infractorului şi împrejurările care atenuează sau agravează răspunderea penală. Spre deosebire de pedeapsa aplicată, noțiunea de „pedeapsă pronunțată", la care face referire art. 350 alin. (6) C. proc. pen., este mai largă, aceasta având în vedere, pe lângă pedeapsa aplicată pentru infracțiunea sau infracțiunile deduse judecății, şi pedeapsa devenită executabilă.

Prin urmare, prin pedeapsă pronunțată trebuie să se înțeleagă pedeapsa cea mai grea dintre pedepsele stabilite de instanță pentru infracțiunile concurente, cum este cazul în speța dedusă judecății, la care se adaugă pedeapsa în raport cu care s-a dispus revocarea beneficiului suspendării condiționate.

Sub cel de-al doilea aspect, legiuitorul a prevăzut în mod expres cazurile în care, în cursul judecății, măsura arestării preventive încetează de drept, dar şi situațiile în care instanța este obligată să dispună punerea de îndată în libertate a inculpatului, chiar dacă hotărârea de condamnare nu este definitivă.

Astfel, potrivit art. 140 alin. (2) C. proc. pen., măsura arestării preventive încetează de drept şi atunci când, înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare în primă instanță, durata arestării a atins jumătatea maximului pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea care face obiectul învinuirii. Se observă că textul face referire la pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârşită, şi nu la pedeapsa aplicată, având în vedere faptul că, prin exercitarea căilor de atac, pedeapsa aplicată poate fi majorată. Totodată, potrivit art. 350 alin. (3) C. proc. pen., instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv, atunci când pronunță: a) o pedeapsă cu închisoarea cel mult egală cu durata reținerii şi arestării preventive; b) o pedeapsă cu închisoarea, cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executare la locul de muncă; c) amenda; d) o măsură educativă.

Speța dedusă judecății nu se circumscrie niciuneia dintre situațiile prevăzute de lege care să impună a se constata că măsura arestării preventive a inculpatului ar fi încetat de drept.

Rezultă, din actele existente la dosarul cauzei, că prin sentința penală nr. 352/22.07.2010, pronunțată de Tribunalul Cluj, s-a dis-

Scanned with OKEN Scanner

pus condamnarea inculpatului Ş.E. la pedeapsa de 10 luni închisoare pentru săvârşirea infracţiunii de trafic de droguri de risc prevăzută în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 37 alin. (1) lit. a), art. 74 şi art. 76 C. pen. În baza art. 4 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 37 alin. (1) lit. a), art. 74 şi art. 76 C. pen., s-a dispus condamnarea aceluiaşi inculpat la pedeapsa de 2 luni închisoare.

S-a constatat că cele două infracţiuni au fost comise în stare de recidivă în raport cu pedeapsa de 3 ani, aplicată prin sentinţa penală nr. 1485/21.11.2005 a Tribunalului Bucureşti şi în stare de pluralitate intermediară faţă de condamnarea la pedeapsa de 6 luni închisoare cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei, aplicată prin sentinţa penală nr. 153/19.022008 a Judecătoriei Cluj-Napoca, rămasă definitivă prin neapelare la 04.03.2008. În baza art. 33 lit. a) şi art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen., au fost contopite pedepsele, dispunându-se executarea pedepsei celei mai grele de 10 luni închisoare la care s-a adăugat, ca urmare a aplicării dispoziţiilor referitoare la revocarea suspendării, pedeapsa de 3 ani închisoare, inculpatul executând în final pedeapsa de 3 ani şi 10 luni închisoare în regim privativ de libertate. Inculpatul a fost arestat preventiv la 30.09.2009.

În atare condiţii, cum durata arestului preventiv nu a atins jumătatea maximului pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunile ce fac obiectul învinuirii [art. 2 alin. (1) şi art. 4 alin. (1) din Legea nr. 143/2000] şi cum instanţa nu a aplicat o pedeapsă cu suspendarea, critica invocată de recurentul inculpat nu are fundament legal.

Având în vedere considerentele expuse, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins, ca nefondat, recursul declarat de inculpatul Ş.E. împotriva încheierii din 13.09.2010 a Curţii de Apel Cluj, Secţia penală şi de minori.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul al VI-lea. Decizii în interesul legii

101. Încetarea de drept a măsurilor preventive în cursul judecății ca urmare a omisiunii verificării lor înainte de împlinirea termenelor de 60, 40 şi 30 de zile

C. proc. pen., art. 160^b alin. (1), art. 160^h alin. (2) şi (3)

Neverificarea de către instanță, în cursul judecății, a legalității şi temeiniciei arestării preventive a inculpatului major înainte de împlinirea duratei de 60 de zile, la care se referă art. 160^b alin. (1) C. proc. pen., a inculpatului minor cu vârsta între 14 şi 16 ani înainte de expirarea duratei de 30 de zile prevăzute în art. 160^h alin. (2) C. proc. pen., iar a inculpatului minor mai mare de 16 ani înainte de expirarea duratei de 40 de zile prevăzute în art. 160^h alin. (3) C. proc. pen. atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luate față de inculpați şi punerea lor de îndată în libertate.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. VII din 20 februarie 2006, M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006

În aplicarea dispozițiilor art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., instanțele judecătoreşti nu au un punct de vedere unitar în ceea ce priveşte efectele neverificării de către instanță, în cursul judecății, a legalității şi temeiniciei arestării preventive, la termenele prevăzute în art. 160^b alin. (1) şi în art. 160^h alin. (2) şi (3) C. proc. pen.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că neverificarea de către instanță, în cursul judecății, a legalității şi temeiniciei arestării preventive, la termenele prevăzute în textele de lege menționate, atrage sancțiunea nulității relative, cu consecințele prevăzute în art. 197 alin. (1) şi (4) C. proc. pen. S-a motivat că în astfel de cazuri sunt incidente prevederile art. 185 alin. (3) C. proc. pen., potrivit cărora nerespectarea termenelor procedurale atrage aplicarea dispozițiilor referitoare la nulități, acestea dând posibilitatea inculpatului arestat preventiv să facă dovada că a suferit o vătămare

Scanned with OKEN Scanner

datorită depăşirii termenului fixat de lege pentru verificarea legalităţii şi temeiniciei măsurii arestării preventive luate faţă de el.

Alte instanţe, dimpotrivă, au decis că neverificarea de către instanţă, în cursul judecăţii, la termenele prevăzute în art. 160^b alin. (1) şi în art. 160^h alin. (2) şi (3) C. proc. pen., a legalităţii şi temeiniciei arestării preventive atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luate faţă de inculpaţi şi punerea lor de îndată în libertate.

Aceste din urmă instanţe au interpretat şi au aplicat corect dispoziţiile legii.

Prin art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. se prevede că măsurile preventive încetează de drept la expirarea termenelor prevăzute în lege sau stabilite de organele judiciare, în astfel de cazuri instanţa de judecată având obligaţia, în conformitate cu alin. (3) al aceluiaşi articol, să dispună punerea de îndată în libertate a celui arestat.

Din aceste dispoziţii imperative ale legii rezultă, fără echivoc, încetarea de drept a oricărei măsuri preventive, inclusiv a arestării preventive, la expirarea termenelor prevăzute în lege sau stabilite de organele judiciare.

O atare interpretare este impusă de reglementarea dată art. 23 alin. (6) din Constituţia României, republicată, potrivit căreia „în faza de judecată instanţa este obligată, în condiţiile legii, să verifice periodic, şi nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea şi temeinicia arestării preventive şi să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanţa constată că nu există temeiuri noi care să justifice menţinerea privării de libertate", precum şi de alin. (9) al aceluiaşi articol, prin care se prevede că „punerea în libertate a celui reţinut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum şi în alte situaţii prevăzute de lege".

Aceste reglementări de ordin constituţional sunt conforme principiului înscris în art. 5 paragraf 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale, la care România a aderat, potrivit căruia „orice persoană arestată sau deţinută trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuţiilor judiciare şi are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii".

Scanned with OKEN Scanner

În raport cu prevederile constituționale și cu aceste din urmă reglementări internaționale la care România a devenit parte, prin art. 160^{b} alin. (1) și art. 160^{h} alin. (2) și (3) C. proc. pen. a fost instituită obligația instanței de a verifica periodic, în cursul judecății, legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpatului major și a celui minor.

În acest sens este de observat că prin art. 160^{b} alin. (1) C. proc. pen. s-a prevăzut că, „în cursul judecății, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive".

Tot astfel, prin art. 160^{h} alin. (2) C. proc. pen. se prevede că, în cazul minorului cu vârsta între 14 și 16 ani, „verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive se efectuează în cursul judecății periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile", iar prin alin. (3) al aceluiași articol se prevede că „verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani în cursul judecății se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 40 de zile".

Față de prevederile constituționale și de reglementările internaționale la care s-a făcut referire, aceste dispoziții cu caracter imperativ din Codul de procedură penală impun respectarea cu strictețe a termenelor de verificare a legalității și temeiniciei arestării preventive pe întreg parcursul judecății, pentru că altfel nu ar mai exista garanția că lipsirea de libertate poate avea loc numai în condițiile determinate de lege.

A considera că termenele de mai sus nu ar fi de decădere, ci doar de recomandare, ar însemna să se lipsească de conținut nu numai dispozițiile din Codul de procedură penală care le instituie, ci înseși prevederile constituționale și reglementările internaționale la care România este parte, ceea ce ar fi inadmisibil.

Pe de altă parte, neconstatarea nulității măsurii arestării preventive luate în cazul când instanța nu se conformează dispozițiilor procedurale obligatorii referitoare la verificarea periodică a legalității și temeiniciei unei atare măsuri ar contraveni și prevederilor art. 197 alin. (4) teza finală C. proc. pen., potrivit cărora se iau „în considerare din oficiu încălcările, în orice stare a procesului, dacă anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei".

Or, în raport cu prevederea art. 23 alin. (1) din Constituție, conform căreia „libertatea individuală și siguranța persoanei sunt

Scanned with OKEN Scanner

inviolabile", precum şi cu garanţiile acordate celor lipsiţi de libertate prin alin. (2)-(10) ale aceluiaşi articol, ar fi total inacceptabil ca nerespectarea obligaţiei examinării periodice a măsurii arestării preventive, reglementată prin art. 160^{b} şi art. 160^{h} C. proc. pen., să nu fie sancţionată cu nulitatea.

Prin urmare, pentru garantarea dreptului fundamental la libertate şi la siguranţa persoanei, se impune să se considere că, într-o astfel de materie, nerespectarea cerinţelor privind verificarea legalităţii şi temeiniciei măsurii arestării preventive constituie o încălcare a normelor procedurale ce asigură justa soluţionare a cauzei de natura celei la care se face referire în art. 197 alin. (4) teza finală C. proc. pen., astfel că aceasta nu se poate îndrepta decât prin încetarea de drept a măsurii arestării preventive, ca efect al nerespectării termenelor imperative privind verificarea legalităţii şi temeiniciei acesteia.

102. Luarea măsurilor preventive referitoare la obligarea de a nu părăsi localitatea în cursul judecăţii

C. proc. pen., art. 145, art. 145^{1}

Dispoziţiile art. 145 şi art. 145^{1} C. proc. pen. se interpretează în sensul că măsurile preventive referitoare la obligarea de a nu părăsi localitatea sau ţara dispuse ori prelungite fie de procuror, fie de judecător, în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanţei prin rechizitoriu, nu pot fi prelungite sau menţinute de către instanţa de judecată, urmând a fi discutată luarea acestora, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute în art. 143 alin. (1) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secţiile Unite, Dec. nr. LXXVI (76) din 5 noiembrie 2007, M. Of. nr. 545 din 18 iulie 2008

În aplicarea dispoziţiilor art. 145 şi art. 145^{1} C. proc. pen., privind măsurile preventive dispuse sau prelungite în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanţei, s-a ivit o diversitate de practică judiciară cu privire la posibilitatea de a fi prelungite sau menţinute de către instanţa de judecată.

Astfel, într-o opinie s-a considerat că şi după sesizarea instanţei prin rechizitoriu măsurile preventive prevăzute în art. 145 şi art. 145^{1}, dispuse sau prelungite în cursul urmăririi penale, pot fi prelungite

Scanned with OKEN Scanner

şi, după caz, menţinute de către instanţa de judecată în urma verificării legalităţii acestor măsuri.

Într-o altă opinie, dimpotrivă, s-a apreciat că, în cazul în care măsurile preventive prevăzute în art. 145 şi art. 145[1] au fost dispuse şi, respectiv, prelungite în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanţei, acestea nu mai pot fi prelungite sau menţinute în continuare, ci se impune examinarea luării acestora în raport cu întrunirea condiţiilor care le-ar justifica.

Aceste din urmă instanţe au interpretat şi au aplicat corect dispoziţiile legii.

Potrivit art. 145 alin. (1) C. proc. pen., „măsura obligării de a nu părăsi localitatea constă în îndatorirea impusă învinuitului sau inculpatului de procuror sau de judecător, în cursul urmăririi penale, ori de instanţa de judecată, în cursul judecăţii, de a nu părăsi localitatea în care locuieşte, fără încuviinţarea organului care a dispus această măsură". În continuarea aceluiaşi alineat se subliniază că măsura poate fi luată numai dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute în art. 143 alin. (1).

Mai este de observat că, în conformitate cu alin. (2) din acelaşi articol, „durata măsurii prevăzute în alin. (1) nu poate depăşi 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condiţiile legii".

Ca urmare, sub acest aspect, se impune să se aibă în vedere că în cuprinsul art. 136 C. proc. pen., prin care se reglementează „scopul şi categoriile măsurilor preventive", se prevede că „în cauzele privitoare la infracţiuni pedepsite cu detenţiunea pe viaţă sau cu închisoare, pentru a se asigura buna desfăşurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată ori de la executarea pedepsei, se poate lua faţă de acesta una dintre următoarele măsuri preventive: reţinerea; obligarea de a nu părăsi localitatea; obligarea de a nu părăsi ţara; arestarea preventivă".

În această privinţă, prin alin. (8) al aceluiaşi articol, se relevă că „alegerea măsurii ce urmează a fi luată se face ţinându-se seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracţiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele şi alte situaţii privind persoana faţă de care se ia măsura".

Aşadar, apare evident că atât textul art. 145 C. proc. pen., cât şi dispoziţiile la care se face referire prin acesta conţin reglementări lipsite de echivoc în ceea ce priveşte luarea sau prelungirea, în cursul urmăririi penale, a măsurii preventive la care se referă, fiind

Scanned with OKEN Scanner

însă mai puțin explicite în legătură cu luarea și prelungirea sau menținerea aceleiași măsuri în cursul judecății.

De aceea, ținându-se seama de caracterul restrictiv al interpretării dispozițiilor procedurale, potrivit cărora măsurile preventive nu pot fi luate, prelungite sau menținute ori revocate decât în limitele prevăzute în norma de reglementare, se impune ca prelungirea sau menținerea lor, în cazul în care au fost dispuse ori prelungite în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanței prin rechizitoriu, să nu mai poată fi examinată de instanța de judecată, care nu este împiedicată însă să procedeze la discutarea luării acelor măsuri dacă sunt întrunite la momentul respectiv condițiile prevăzute în art. 145 alin. (1) și în art. 145^1 alin. (2), cu referire la art. 143 alin. (1) C. proc. pen.

Ca urmare, în lipsa unor dispoziții exprese, măsurile preventive constând în obligarea învinuitului sau inculpatului de a nu părăsi localitatea, precum și în obligarea acestuia de a nu părăsi țara, dispuse ori prelungite fie de procuror, fie de judecător, în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanței prin rechizitoriu, chiar dacă ele se justifică în continuare, nu pot face obiectul unei noi prelungiri sau al menținerii de către instanța de judecată.

Dar, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (4) C. proc. pen., potrivit cărora „măsurile prevăzute în alin. (1) lit. b) și c) se pot lua de procuror sau de judecător, în cursul urmăririi penale, și de instanța de judecată, în cursul judecății", se impune concluzia că într-o atare ipoteză revine instanței atribuția de a dispune o asemenea măsură dacă, discutând luarea lor, constată că sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 alin. (1) C. proc. pen.

În atare situație, a atribui instanței de judecată posibilitatea de a dispune prelungirea sau menținerea unei asemenea măsuri preventive, dispusă de procuror sau de judecător în cursul urmăririi penale, după sesizarea instanței prin rechizitoriu, ar echivala cu crearea unor norme de reglementare pe calea interpretării analogice a dispozițiilor existente într-o altă materie, a arestării preventive, ceea ce ar fi inadmisibil.

Scanned with OKEN Scanner

103. Compatibilitatea judecătorului care a participat la judecarea recursului în materia măsurilor preventive în cursul urmăririi penale de a soluționa un alt recurs având ca obiect o altă încheiere în aceeaşi materie

C. proc. pen., art. 48 alin. (1) lit. a)

În aplicarea dispozițiilor art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultimă C. proc. pen., judecătorul care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea ori prelungirea măsurii arestării preventive, în cursul urmăririi penale, nu devine incompatibil să judece un nou recurs, având ca obiect o altă încheiere, prin care s-a dispus în aceeaşi fază de urmărire penală cu privire la măsura arestării preventive în aceeaşi cauză.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. VII din 5 februarie 2007, M. Of. nr. 732 din 30 octombrie 2007

În practica instanțelor judecătoreşti, s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la compatibilitatea judecătorului de a participa la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea ori prelungirea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale, să judece un nou recurs, având ca obiect o altă încheiere prin care s-a dispus, tot în faza urmăririi penale, cu privire la măsura arestării preventive în aceeaşi cauză.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că judecătorul care a participat la judecarea căii de atac împotriva încheierii prin care s-a soluționat propunerea de luare sau prelungire a măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale devine incompatibil să judece un nou recurs având ca obiect încheierea prin care s-a dispus cu privire la măsura arestării preventive.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că într-un asemenea caz nu există stare de incompatibilitate pe motiv că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

S-a argumentat că prin dispozițiile menționate s-a reglementat, ca incompatibilitate de a judeca, doar cazul în care judecătorul a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale, iar nu şi situația în care a participat, anterior, la judecarea recursului declarat împotriva unei încheieri prin care a fost luată o asemenea măsură în aceeaşi cauză.

Scanned with OKEN Scanner

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

În reglementarea dată „altor cauze de incompatibilitate", prin art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. se prevede, între altele, că „judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca, dacă în cauza respectivă [...] a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale".

Pe de altă parte, dispozițiile art. 385^{15} din Titlul II al Codului de procedură penală, aplicabile și în cazul judecării recursurilor în materia luării măsurilor preventive, nu conțin norme derogatorii, instanța sesizată cu judecarea unui recurs urmând a se pronunța asupra acestuia fie prin respingere, fie prin admiterea lui.

Din această reglementare de ansamblu reiese, fără echivoc, că atunci când instanța soluționează recursul nu are de examinat fondul propunerii de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive, ci se pronunță asupra motivelor de casare invocate, astfel cum acestea sunt prevăzute în legea organică.

Or, ar fi de neconceput ca judecătorii care au respins un recurs declarat împotriva unei încheieri privind măsura arestării preventive, în cursul urmăririi penale, să devină incompatibili a judeca un nou recurs având ca obiect o altă încheiere prin care s-a dispus asupra unei alte propuneri de prelungire a măsurii arestării preventive și pentru că în acest caz, dat fiind caracterul periodic al verificării măsurii arestării preventive, s-ar ajunge frecvent în situația ca, la instanțele cu un număr mai redus de judecători, să nu existe la un moment dat posibilitatea de a se soluționa asemenea recursuri decât prin delegarea de judecători de la alte instanțe, ceea ce ar fi inadmisibil.

104. Caracterul imperativ al termenului prevăzut de dispozițiile art. 159 alin. (8) fraza a II-a C. proc. pen. privind soluționarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea măsurii arestării preventive, înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate

C. proc. pen., art. 159 alin. (8) fraza a II-a

Dispozițiile art. 159 alin. (8) fraza a II-a C. proc. pen. se interpretează în sensul că:

Scanned with OKEN Scanner

1. sintagma folosită de legiuitor „înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate" are caracter imperativ, şi nu de recomandare;

2. recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus admiterea sau respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive va fi soluționat întotdeauna înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. 25 din 2 iunie 2008, M. Of. nr. 372 din 3 iunie 2009

În practica instanţelor judecătoreşti nu există un punct de vedere unitar cu privire la termenul prevăzut în art. 159 alin. (8) fraza a II-a C. proc. pen. pentru soluționarea recursului declarat împotriva încheierii prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că termenul pentru soluționarea recursului declarat împotriva încheierii prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării preventive, dispusă în cursul urmăririi penale, are caracter de recomandare, iar ca urmare au judecat recursul şi după expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate.

S-a argumentat că acest termen este instituit pentru a asigura celeritatea judecării cauzei, ceea ce face necesară soluționarea recursului până la expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate, dar în cazul nerespectării lui nu este prevăzută nicio sancțiune.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că termenul stabilit pentru soluționarea unui asemenea recurs este peremptoriu şi, în consecință, au judecat totdeauna acest recurs înainte de expirarea duratei arestării preventive.

Aceste din urmă instanțe au interpretat şi aplicat corect dispozițiile legii.

Procedura prelungirii arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale conține, potrivit reglementării ce i s-a dat în art. 159 C. proc. pen., o succesiune de momente, subliniate prin dispoziții de detaliu menite să asigure desfăşurarea acestei faze procesuale în cadrul rigorilor privind dreptul la libertate şi la siguranță, astfel cum acestea sunt formulate prin art. 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994.

Scanned with OKEN Scanner

În evidențierea unuia dintre aceste momente, prin alin. (8) din articolul menționat s-a prevăzut că „încheierea prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării poate fi atacată cu recurs de procuror sau de inculpat în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, sau de la comunicare, pentru cei lipsă", precizându-se, în continuare, că „recursul se soluționează înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate".

Din formularea imperativă, inclusă în partea finală a acestui alineat, rezultă neîndoielnica voință a legiuitorului ca recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a hotărât asupra prelungirii măsurii arestării preventive, dispusă în cursul urmăririi penale, să fie soluționat în mod necondiționat înainte de expirarea duratei arestării preventive luate anterior încheierii atacate.

Această formulare este conformă întregului context de reglementare a procedurii privind prelungirea arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale, în cadrul căreia prin dispozițiile fiecărui alineat al art. 159 C. proc. pen. sunt evidențiate modalitățile concrete de realizare şi termenele ce trebuie respectate în raport cu succesiunea fiecărui moment, astfel ca întregul ciclu de operațiuni judiciare inerente să asigure îndeplinirea tuturor actelor necesare în condițiile de maximă rapiditate impuse de stricta limitare în timp a unei asemenea măsuri privative.

În acest sens, este de observat că, în ansamblul lor, prevederile art. 159 C. proc. pen. se referă la termene de scurtă durată, în aşa fel încât nerespectarea oricăruia dintre ele ar determina situarea procedurii prelungirii arestării preventive în afara cadrului legal, ceea ce ar fi inadmisibil.

De altfel, prevederii alin. (10) al art. 159 C. proc. pen., în sensul că „dispozițiile art. 140^3 alin. (3)-(7) şi (9) se aplică în mod corespunzător la judecarea recursului", nu i se poate da altă semnificație decât aceea că voința legiuitorului a fost ca însăşi procedura soluționării recursului împotriva încheierii referitoare la prelungirea arestării preventive, dispusă în cursul urmăririi penale, să se desfăşoare în totalitatea ei în condiții de asigurare integrală a cerințelor de legalitate, specifice acestei căi de atac, fără a se face vreo derogare cu privire la termenele stabilite.

Aşadar, în raport cu considerentele învederate, se impune să se considere că sintagma „înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate", cuprinsă în partea finală a art. 159 alin. (8) C. proc. pen., are caracter imperativ şi nu

Scanned with OKEN Scanner

de recomandare, astfel că recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus admiterea sau respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive va fi soluționat totdeauna înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate.

105. Compatibilitatea judecătorului care a soluționat propunerea de arestare preventivă, de a soluționa ulterior, în aceeaşi cauză, alte cereri având ca obiect prelungirea arestării preventive

C. proc. pen., art. 48 alin. (1) lit. a)

În aplicarea dispozițiilor art. 48 alin. (1) lit. a) teza a II-a C. proc. pen., judecătorul care a soluționat în cursul urmăririi penale propunerea de arestare preventivă nu devine incompatibil să soluționeze ulterior, în aceeaşi cauză, cereri care au ca obiect prelungirea arestării preventive.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. 22 din 12 mai 2008, M. Of. nr. 311 din 12 mai 2009

În practica instanţelor judecătoreşti nu există un punct de vedere unitar cu privire la compatibilitatea judecătorului, care a soluționat propunerea de arestare preventivă în cursul urmăririi penale, de a soluționa în aceeaşi cauză şi cererea de prelungire a măsurii arestării preventive.

Astfel, unele instanţe au considerat că judecătorul care a soluționat propunerea de arestare preventivă în cursul urmăririi penale este incompatibil să judece, în aceeaşi cauză, o cerere de prelungire a măsurii arestării preventive, admițând astfel cererile de abținere formulate în temeiul art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultimă C. proc. pen.

Alte instanţe, dimpotrivă, au considerat că într-un asemenea caz nu există stare de incompatibilitate, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultimă C. proc. pen.

Aceste din urmă instanţe au interpretat şi au aplicat corect dispozițiile legii.

În legătură cu cazurile de incompatibilitate a judecătorului, astfel cum sunt reglementate prin dispozițiile art. 46-48 C. proc. pen., este de observat că în art. 48 alin. (1) lit. a) din acest cod se prevede că „judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca",

Scanned with OKEN Scanner

dacă în cauza respectivă „a pus în mişcare acţiunea penală sau a dispus trimiterea în judecată ori a pus concluzii în calitate de procuror la instanţa de judecată, a soluţionat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale".

Prin prevederile acestui text, codul nostru de procedură penală introduce şi consacră în procesul penal un principiu fundamental, menit să asigure şi să garanteze desfăşurarea unui proces echitabil, principiul separării funcţiilor de urmărire de cele de judecată.

Potrivit acestui principiu, prezent în toate codurile de procedură penală din statele Uniunii Europene, în procesul penal se exercită 4 funcţii judiciare, şi anume:

– funcţia de urmărire penală, realizată de către poliţia judiciară şi procuror în prima fază nepublică a procesului penal, în cadrul căreia se strâng probele cu privire la existenţa infracţiunii, identificarea autorului faptei şi pentru a se stabili dacă sunt sau nu temeiuri de trimitere în judecată;

– funcţia de dispoziţie asupra drepturilor şi libertăţilor fundamentale în cursul urmăririi penale, care revine şi se exercită de către un judecător, denumit, în unele sisteme de drept procesual, de drepturi şi libertăţi;

– funcţia de verificare a trimiterii în judecată şi a netrimiterii în judecată, realizată de un alt judecător, denumit, în unele state ale Uniunii Europene, judecător de cameră preliminară, iar în altele, judecător de instrucţie;

– funcţia de judecată, pe care o realizează în faza de judecată instanţele judecătoreşti.

Reglementările din codurile de procedură penală prevăd că aceste funcţii se exercită separat şi independent una faţă de cealaltă şi că ele între ele, precum şi cei care le realizează sunt incompatibili în exercitarea lor.

Revenind la textul art. 48 alin. (1) lit. a) din actualul Cod de procedură penală, este de remarcat că acesta reglementează tocmai separaţia care trebuie să existe între funcţia de dispoziţie asupra dreptului constituţional fundamental la libertate în cursul urmăririi penale, pe care o exercită judecătorul în faza de urmărire penală, când soluţionează propunerea de arestare preventivă şi de prelungire a acesteia, şi funcţia de judecată, pe care nu o mai poate exercita acelaşi judecător în faza de judecată, pentru că prin exercitarea unei funcţii judiciare în faza de urmărire penală el devine incom-

Scanned with OKEN Scanner

patibil să exercite o funcție de judecată în aceeași cauză în faza superioară de judecată a procesului penal.

Problema ce face obiectul recursului în interesul legii nu este însă aceea a incompatibilității dintre funcția de urmărire și cea de judecată, ci ea se referă la situația în care același judecător, în aceeași fază de urmărire penală, este compatibil sau nu să soluționeze cererea de prelungire a măsurii arestării preventive, după ce tot el, anterior, a soluționat, în aceeași cauză, propunerea de arestare preventivă.

Evident că într-o asemenea situație nu ne aflăm în prezența unei incompatibilități dintre cele la care se referă textul art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., pentru că atât soluționarea propunerii de arestare preventivă, cât și soluționarea cererii de prelungire a arestării preventive sunt realizate în exercitarea aceleiași funcții de dispoziție asupra dreptului constituțional la libertate în aceeași fază de urmărire penală, și nu în faze procesuale diferite, și, drept urmare, nu operează incompatibilitatea dintre prerogativele specifice judecătorului care soluționează cereri de restrângere a unor drepturi fundamentale în faza de urmărire penală și cele ale judecătorului care judecă cauza în faza de judecată și care are a se pronunța periodic asupra legalității și temeiniciei unor asemenea măsuri.

106. Admisibilitatea recursului formulat împotriva încheierilor de admitere a plângerilor formulate împotriva ordonanței de luare, prelungire, revocare a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara

C. proc. pen., art. 140^2, art. 140^3, art. 145, art. 145^1

Dispozițiile art. 140^2 C. proc. pen. corelate cu dispozițiile art. 140^3 din același cod se interpretează în sensul că încheierile prin care fie judecătorul, fie instanța de judecată în cursul urmăririi penale admite plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea prevăzută de art. 145 C. proc. pen. ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara prevăzută de art. 145^1 C. proc. pen. sunt supuse căii ordinare de atac a recursului, în condițiile art. 140^3 C. proc. pen.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. 18 din 10 martie 2008, M. Of. nr. 334 din 20 mai 2009

Scanned with OKEN Scanner

În practica instanţelor judecătoreşti nu există un punct de vedere unitar cu privire la admisibilitatea recursului întemeiat pe dispoziţiile art. 140^3 C. proc. pen., exercitat împotriva unei încheieri pronunţate în temeiul art. 140^2, inclusiv a celor la care se referă art. 140^2 alin. (7) din acelaşi cod.

Astfel, unele instanţe au considerat că recursul împotriva încheierii prin care fie judecătorul, fie instanţa de judecată, în cursul urmăririi penale, admite plângerea împotriva ordonanţei procurorului prin care se dispune luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, prevăzută în art. 145 C. proc. pen., ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi ţara, prevăzută în art. 145^1 C. proc. pen., este inadmisibil.

În motivarea acestei opinii s-a relevat că, în lipsa unor dispoziţii exprese privind calea de atac care poate fi exercitată împotriva unor astfel de încheieri, hotărârea este definitivă, mai ales că, oricare ar fi soluţia pronunţată, dosarul se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la rezolvarea plângerii.

Alte instanţe, dimpotrivă, s-au pronunţat în sensul că în asemenea cazuri încheierile sunt supuse regimului juridic prevăzut în art. 140^3 C. proc. pen., deoarece această reglementare are caracterul unei proceduri speciale de soluţionare.

Acest din urmă punct de vedere corespunde cerinţelor de interpretare şi aplicare corectă a legii.

Din ansamblul dispoziţiilor cuprinse în Titlul IV Capitolul I Secţiunea I-IV din Codul de procedură penală rezultă că soluţiile ce pot fi dispuse cu privire la măsurile preventive sunt: luarea, prelungirea, înlocuirea, revocarea şi menţinerea acestora.

Potrivit art. 136 alin. (4) C. proc. pen., măsurile preventive prevăzute în alin. (1) lit. b) (obligarea de a nu părăsi localitatea) şi c) (obligarea de a nu părăsi ţara) „se pot lua de procuror sau de judecător în cursul urmăririi penale, şi de instanţa de judecată, în cursul judecăţii".

Instituţia revocării măsurilor restrictive de libertate, prevăzute de art. 145 şi 145^1 C. proc. pen., este reglementată cu caracter general în dispoziţiile art. 139 alin. (3^1) din acelaşi cod astfel: „Când măsura preventivă a fost luată, în cursul urmăririi penale, de procuror sau de instanţă, procurorul, dacă apreciază că informaţiile primite de la organul de cercetare penală justifică înlocuirea sau revocarea măsurii, dispune aceasta ori, după caz, sesizează instanţa", iar în mod special, pentru o situaţie particulară, prin art. 140^2

Scanned with OKEN Scanner

alin. (7) se prevede că, atunci „Când consideră că măsura preventivă este ilegală sau nu este justificată, instanța dispune revocarea ei".

În raport cu această din urmă dispoziție, instanța, sesizată cu plângere împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus în cursul urmăririi penale o măsură restrictivă de drepturi, are posibilitatea ca, admițând plângerea, să revoce prin încheiere măsura, atunci când constată că aceasta este ilegală ori nejustificată.

Toate aceste aspecte impun incidența, în astfel de cazuri, a dispozițiilor art. 140^3 C. proc. pen., în cuprinsul căruia se prevede, la alin. (1), că „împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept sau prelungirea măsurii preventive, precum şi împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, învinuitul sau inculpatul şi procurorul pot face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore".

Incidența acestor dispoziții este relevată şi de caracterul general al reglementării procedurale ce le conține, prin care nu se face nicio distincție în funcție de natura privativă de libertate sau restrictivă de drepturi a măsurilor preventive la care se referă.

Aşadar, este evident că singurele precizări privesc doar natura dispoziției ce se referă la acele măsuri, în sensul luării, revocării, înlocuirii sau prelungirii unei măsuri preventive şi, respectiv, a respingerii propunerii de arestare.

Din reglementarea dată prin acest text de lege rezultă deci că natura măsurii preventive este determinată numai dacă se referă la soluția de respingere a propunerii de arestare, pentru toate celelalte soluții considerându-se suficientă referirea generală la „măsuri preventive".

Ca urmare, soluția de revocare a unei măsuri restrictive de drepturi, chiar dacă este întemeiată pe dispozițiile art. 140^2 alin. (7) C. proc. pen., nu poate fi exclusă de la posibilitatea formulării căii de atac a recursului.

Sub acest aspect, este semnificativ că dispozițiile art. 140^3 C. proc. pen. constituie, în raport cu sensul de ansamblu al prevederilor cuprinse în Secțiunea I din Capitolul I al Titlului IV din Partea generală a Codului de procedură penală, reglementarea cu caracter general, aplicabilă în cazul tuturor măsurilor preventive, în măsura în care prin norme speciale nu se dispune altfel.

Pe de altă parte, dacă până la modificarea ce li s-a adus prin Legea nr. 356/2006 dispozițiile art. 140^3 C. proc. pen. se refereau

Scanned with OKEN Scanner

în exclusivitate la măsura arestării preventive, în prezent reglementarea din acest text de lege privește măsurile preventive în general, fiind astfel extinsă și la cele restrictive de drepturi.

Referirea din denumirea marginală și din cuprinsul art. 140^3 C. proc. pen. la calea de atac împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul urmăririi penale, privind măsurile preventive, nu poate fi considerată normă de limitare a reglementării doar la aceste încheieri, cât timp prin dispozițiile corespunzătoare din întregul Titlu IV al Părții generale din Codul de procedură penală nu s-a prevăzut nicio ipoteză în care judecătorul să pronunțe prin încheiere, dată în cursul urmăririi penale, revocarea măsurilor restrictive de drepturi.

Atâta vreme cât art. 139 alin. (3^1) și art. 140^2 alin. (7) C. proc. pen., singurele care reglementează revocarea măsurilor restrictive de drepturi în cursul urmăririi penale, conțin dispoziții de trimitere la instanță, iar nu la judecător, se impune ca și art. 140^3 din același cod, unica normă în care este prevăzută o cale de atac în această materie, să fie interpretat în sensul că se referă la încheierea pronunțată în cursul urmăririi penale de instanță, iar nu doar de judecător.

Prin urmare, dispozițiile art. 140^3 C. proc. pen. trebuie interpretate în sensul admisibilității și al recursului ce vizează încheierea prin care instanța admite plângerea împotriva ordonanței procurorului de luare a unei măsuri preventive restrictive de drepturi și dispune revocarea acelei măsuri.

107. Organul judiciar competent a prelungi măsurile preventive ale obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, luate în cursul urmăririi penale de judecător

C. proc. pen., art. 140^2, art. 140^3, art. 145, art. 145^1

Măsurile preventive ale obligării de a nu părăsi localitatea sau țara, luate în cursul urmăririi penale de judecător, prin aplicarea dispozițiilor art. 146 alin. (11^1) C. proc. pen. și respectiv art. 149^1 alin. (12) din același cod, se prelungesc de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în condițiile art. 145 alin. (2) C. proc. pen. și respectiv art. 145^1 alin. (2) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. 11 din 18 februarie 2008, M. Of. nr. 840 din 15 decembrie 2008

Scanned with OKEN Scanner

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale referitoare la competența organului judiciar de a dispune, în cursul urmăririi penale, prelungirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau de a nu părăsi țara, în situația când o atare măsură a fost luată de un judecător, prin aplicarea dispozițiilor art. 146 alin. (11^1) și, respectiv, ale art. 149^1 alin. (12) C. proc. pen.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că judecătorul este competent să dispună prelungirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau a celei de a nu părăsi țara în cazul în care, în cursul urmăririi penale, această măsură a fost luată de el, prin aplicarea dispozițiilor art. 146 alin. (11^1) și, respectiv, ale art. 149^1 alin. (12) C. proc. pen.

S-a motivat că, în astfel de cauze, prelungirea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau a măsurii obligării de a nu părăsi țara nu poate fi dispusă de procuror, în calitate de organ de urmărire penală, întrucât asemenea măsuri trebuie supuse controlului instanței de judecată sub aspectul legalității și temeiniciei.

Într-o altă opinie, dimpotrivă, s-a considerat că în cazul în care măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea sau a obligării de a nu părăsi țara a fost luată de judecător, prin aplicarea dispozițiilor art. 146 alin. (11^1) și, respectiv, ale art. 149^1 alin. (12) C. proc. pen., competența de a dispune prelungirea acestei măsuri revine procurorului.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și au aplicat corect dispozițiile legii.

Prin dispozițiile art. 146 alin. (11^1) C. proc. pen. s-a instituit pentru judecător posibilitatea ca, în caz de respingere a propunerii de arestare preventivă a învinuitului sau inculpatului, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, să dispună luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau pe aceea a obligării de a nu părăsi țara.

Este de observat însă că din examinarea dispozițiilor legale privind măsurile preventive rezultă că mai există și alte ipoteze reglementate în legătură cu luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea sau a celei a obligării de a nu părăsi țara.

Sub acest aspect, trebuie să se aibă în vedere că prin art. 145 alin. (1) și art. 145^1 alin. (1) C. proc. pen. se prevede că măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea și aceea a obligării

Scanned with OKEN Scanner

de a nu părăsi țara pot fi dispuse față de învinuit ori inculpat de procuror sau de judecător, în cursul urmăririi penale, ori de instanța de judecată, în cursul judecății.

Pe de altă parte, potrivit alin. (2) al art. 145 C. proc. pen., astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 69 din Legea nr. 356/2006, în cursul urmăririi penale durata măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara nu poate depăși 30 de zile, în afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii, iar prelungirea se dispune de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile.

Ca urmare, ținându-se seama de caracterul restrictiv al interpretării dispozițiilor procedurale, se impune să se constate că indiferent de organul judiciar care a dispus măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara (procuror sau judecător), în cursul urmăririi penale prelungirea acestei măsuri se dispune de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

Rezultă deci că prin dispozițiile legale menționate nu s-a instituit o competență alternativă a judecătorului și procurorului în luarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau a celei a obligării de a nu părăsi țara, în cursul urmăririi penale, față de aceea din cursul cercetării judecătorești. În atare situație, competența de a dispune măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau pe aceea a obligării de a nu părăsi țara revine judecătorului, în cursul urmăririi penale, numai în cazurile expres prevăzute în art. 146 alin. (11^1) și art. 139 alin. (1) C. proc. pen., respectiv în cazul respingerii propunerii de arestare preventivă a învinuitului sau inculpatului ori al schimbării temeiurilor care au determinat luarea măsurii arestării preventive.

De aceea, se impune concluzia că, pentru faza judecății în primă instanță, dispozițiile legale nu prevăd verificări privind măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea sau privind măsura obligării de a nu părăsi țara, fiind incidente în astfel de situații dispozițiile referitoare la luarea, înlocuirea, revocarea, respectiv încetarea de drept a acestor măsuri prevăzute de art. 145 alin. (1), art. 145^1, art. 139 și art. 140 C. proc. pen., spre deosebire de procedura prevăzută în art. 300^2 raportat la art. 160^b din același cod în legătură cu măsura arestării preventive.

Așadar, în cazul dispunerii de către judecător, în cursul urmăririi penale, a măsurii preventive a obligării învinuitului sau inculpatului de a nu părăsi localitatea sau a celei a obligării de a nu

Scanned with OKEN Scanner

părăsi țara, legiuitorul nu a reglementat o procedură asemănătoare cu aceea prevăzută în art. 155 C. proc. pen. în legătură cu prelungirea duratei arestării preventive dispusă de instanță în cursul urmăririi penale, soluție determinată de caracterul excepțional al măsurii arestării preventive care, în reglementarea actuală, poate fi dispusă motivat şi numai de judecător.

În această privință, nu se poate considera că s-ar aduce atingere protecției juridice a drepturilor omului, prin prelungirea de către procuror, în cursul urmăririi penale, a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau a celei a obligării de a nu părăsi țara, deoarece o atare prelungire se dispune numai în caz de necesitate, concretizată în împrejurarea că subzistă temeiurile care au determinat luarea măsurii, iar în conformitate cu art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, privind accesul liber la justiție, prelungirea nici nu este definitivă, împotriva ordonanței prin care este dispusă putându-se face plângere potrivit art. 140^2 C. proc. pen., iar încheierile pronunțate în această privință sunt supuse recursului.

De altfel, a atribui judecătorului competența să dispună prelungirea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea sau a celei a obligării de a nu părăsi țara, în cazul în care, în cursul urmăririi penale, a luat anterior această măsură, prin aplicarea dispozițiilor art. 146 alin. (11^1) C. proc. pen., ar echivala cu crearea unor noi norme de reglementare pe calea interpretării analogice a dispozițiilor existente într-o altă materie, a arestării preventive, ceea ce ar fi inadmisibil.

108. Liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. Condiția limitei de pedeapsă în cazul infracțiunii de inițiere, constituire, aderare sau sprijinire a unui grup infracțional organizat

C. proc. pen., art. 160^2 alin. (1) teza ultimă, art. 160^4 alin. (1) teza ultimă
Legea nr. 39/2003, art. 7 alin. (1)

În aplicarea dispozițiilor art. 160^2 alin. (1) teza ultimă şi ale art. 160^4 alin. (1) teza ultimă C. proc. pen., cererile de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune sunt admisibile în ipoteza săvârşirii infracțiunii prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru

Scanned with OKEN Scanner

infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat nu depăşeşte 18 ani.

I.C.C.J., Secțiile Unite, Dec. nr. 7 din 9 februarie 2009, M. Of. nr. 694 din 15 octombrie 2009

În activitatea instanțelor judecătoreşti s-a ivit diversitate de practică în legătură cu aplicarea dispozițiilor art. 160^2 alin. (1) teza ultimă şi ale art. 160^4 alin. (1) teza ultimă C. proc. pen. referitoare la liberarea sub control judiciar sau pe cauțiune în cazul săvârşirii infracțiunii prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea şi combaterea criminalității organizate.

Astfel, unele instanțe au considerat că, în cazul săvârşirii infracțiunii prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, prin care este incriminată „inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup", nu sunt aplicabile dispozițiile art. 160^2 alin. (1) teza ultimă şi ale art. 160^4 alin. (4) teza ultimă C. proc. pen. referitoare la posibilitatea acordării liberării provizorii sub control judiciar sau pe cauțiune.

În argumentarea acestui punct de vedere s-a relevat că, din moment ce prin art. 160^2 alin. (1) şi art. 160^4 alin. (1) C. proc. pen. se prevede că, în cazul infracțiunilor intenționate, liberarea provizorie sub control judiciar şi, respectiv, liberarea provizorie pe cauțiune se pot acorda numai dacă pentru acele infracțiuni legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depăşeşte 18 ani, apare evident că infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, care „se pedepseşte cu închisoare de la 5 la 20 de ani şi interzicerea unor drepturi", este exceptată de la acordarea liberării provizorii sub control judiciar sau sub cauțiune.

S-a apreciat că această interpretare se impune pentru că prin pedeapsă prevăzută de lege, la care se face referire în art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., nu se poate înțelege decât pedeapsa indicată în textul de lege ce incriminează fapta imputată persoanei vizate, iar nu pedeapsa aplicabilă ca urmare a incidenței unor dispoziții legale de reducere a pedepsei.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că sunt aplicabile dispozițiile art. 160^2 alin. (1) teza ultimă şi, respectiv, ale art. 160^4 alin. (1) teza ultimă C. proc. pen. ori de câte ori infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 este săvârşită în condițiile reglementate la alin. (2) din acelaşi articol, po-

Scanned with OKEN Scanner

trivit căruia „pedeapsa pentru faptele prevăzute la alin. (1) nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat".

Aceste din urmă instanțe au interpretat și au aplicat corect dispozițiile legii.

În conformitate cu dispozițiile art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen., „liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani".

Corelativ, potrivit art. 160^4 alin. (1) C. proc. pen., „liberarea provizorie pe cauțiune se poate acorda de instanța de judecată, atât în cursul urmăririi penale, cât și al judecății, la cerere, când s-a depus cauțiunea și sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 160^2 alin. (1) și (2)", adică „și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani".

Din această reglementare rezultă deci că pot accede la liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune toți cei care au săvârșit infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani, evident dacă îndeplinesc și celelalte condiții prevăzute în textele de lege în care sunt reglementate cele două instituții privind liberarea provizorie.

Ca urmare, devine necesară clarificarea expresiei infracțiuni intenționate „pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 18 ani", în înțelesul ce putea fi avut în vedere prin art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.

În acest sens, în cuprinsul art. 141^1 C. pen. s-a explicat că „prin pedeapsa prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei".

Or, în raport cu acest înțeles dat de legiuitorul penal noțiunii de pedeapsă prevăzută de lege, trebuie să se considere că, în accepțiunea art. 160^2 alin. (1) și, implicit, a art. 160^4 alin. (1) C. proc. pen., sancțiunea pentru infracțiunea reglementată de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 este cea fixată în însuși cuprinsul alineatului ce conține dispoziția de incriminare, numai în măsura în care pedeapsa pentru infracțiunea cea mai gravă, care intră în scopul grupului infracțional organizat, nu este mai ușoară decât aceea prevăzută în primul alineat.

Scanned with OKEN Scanner

Aşadar, în raport cu reglementarea menționată, pedeapsa prevăzută de lege în cazul infracțiunii incriminate în cuprinsul art. 7 din Legea nr. 39/2003 se determină prin coroborarea dispozițiilor de sancționare din primele două alineate ale acestui text de lege, pentru a nu fi mai mare decât aceea prevăzută de lege în cazul infracțiunii celei mai grave care intră în scopul grupului infracțional organizat.

De aceea, ținându-se seama de acest cuantum variabil al maximului pedepsei, prevăzut de art. 7 alin. (2) din Legea nr. 39/2003, cu referire la alin. (1) din acelaşi articol, pentru infracțiunea de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori de aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup, cererile de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune nu pot fi considerate inadmisibile în cazul unei atari infracțiuni, dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă, care intră în scopul grupului infracțional organizat, nu depăşeşte 18 ani închisoare.

Această interpretare se impune pentru că, în cazul infracțiunii incriminate de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, a fost adoptat un mod atipic, indirect, de sancționare – folosit de altfel şi în cazul infracțiunii de complot [art. 167 alin. (2) C. pen.] – prin aplicarea căruia determinarea limitelor minimă şi maximă ale pedepsei voite de legiuitor nu este susceptibilă de a crea dificultăți.

Stabilirea de către legiuitor a tratamentului sancționator prin dispoziție de trimitere la pedeapsa prevăzută de lege, pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat, este justificată de rațiuni superioare de justă şi echitabilă individualizare legală a sancțiunii penale, în raport cu gradul de pericol social conferit unei anumite infracțiuni de scopul urmărit de făptuitor.

De aceea, față de diversitatea de infracțiuni ce poate face obiectul scopului organizării de grupuri infracționale, sublinierea în cadrul art. 7 alin. (2) din Legea nr. 39/2003 că „pedeapsa pentru faptele prevăzute la alin. (1) nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat" apare ca o consecință logică a necesității ierarhizării sistemului sancționator în raport cu gradul de pericol social specific fiecărei categorii de fapte, constituind astfel soluția legislativă optimă de indicare judicioasă a limitelor pedepsei în cazul unei asemenea infracțiuni.

Scanned with OKEN Scanner

Aşa fiind, prin modul în care este formulată, dispoziţia înscrisă în alin. (2) al art. 7 din Legea nr. 39/2003 aduce o completare firească dispoziţiei de sancţionare din primul alineat al aceluiaşi articol, pedeapsa la care se referă fiind prevăzută astfel de reglementările corelate din primele două alineate ale acestui articol de lege.

109. Caracterul public al şedinţei de judecată în cazul judecării cererilor de liberare provizorie sub control judiciar

C. proc. pen., art. 290 alin. (1) teza I, art. 160, art. 160^{8}, art. 160^{8a}

În aplicarea dispoziţiilor art. 290 alin. (1) teza I C. proc. pen., în cazul judecării cererilor de liberare provizorie sub control judiciar, şedinţa de judecată este publică.

I.C.C.J., Secţiile Unite, Dec. nr. 2 din 19 ianuarie 2009, M. Of. nr. 469 din 7 iulie 2009

În practica instanţelor judecătoreşti nu există un punct de vedere unitar în legătură cu caracterul public sau nu al şedinţei de judecată ce are ca obiect soluţionarea cererilor de liberare provizorie sub control judiciar.

Astfel, unele instanţe au judecat cererea de liberare provizorie sub control judiciar în camera de consiliu.

Alte instanţe, dimpotrivă, au judecat astfel de cereri în şedinţă publică.

Aceste din urmă instanţe au procedat în mod corect.

Publicitatea şedinţei de judecată constituie un principiu în dreptul procesual penal, consacrat pe plan european în Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994, iar pe plan intern, în Constituţia României, în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi, nu în ultimul rând, în Codul de procedură penală.

Principiul publicităţii şedinţei de judecată este înscris în art. 6 paragraf 1 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale ca garanţie a dreptului la un proces echitabil, textul Convenţiei stabilind că orice persoană are dreptul la judecarea în mod public a cauzei sale.

Scanned with OKEN Scanner

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în jurisprudența referitoare la art. 6 paragraf 1 din Convenție rolul principiului publicității, statuând că publicitatea procedurilor în fața organelor judiciare, la care se referă art. 6 paragraf 1, protejează justițiabilii împotriva unei justiții secrete, ce s-ar situa în afara controlului publicului; ea constituie, de asemenea, unul dintre mijloacele care contribuie la menținerea încrederii în instanțe. Prin transparența pe care o asigură administrării justiției, publicitatea contribuie la realizarea scopului art. 6 paragraf 1: procesul echitabil, a cărui garantare constituie unul dintre principiile fundamentale ale oricărei societăți democratice, în sensul Convenției (Cauza *Sutter c. Elveției*, Hot. din 22 februarie 1984, paragraf 26).

Constituția României stabileşte în art. 127, integrat în cadrul dispozițiilor constituționale referitoare la instanțele judecătoreşti, că „şedințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege", dispoziție reluată în art. 12 din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, în capitolul dedicat dispozițiilor generale privind procedura judiciară.

În legea de procedură penală, principiul publicității şedinței de judecată este consacrat în art. 290 alin. (1) teza I C. proc. pen., în cadrul dispozițiilor generale referitoare la judecată. În sistematizarea acestor dispoziții, art. 290 alin. (1) teza I C. proc. pen., potrivit căruia „şedința de judecată este publică", este înscris în continuarea dispoziției generale cuprinse în art. 289, care reglementează celelalte principii ale judecății – oralitatea, nemijlocirea şi contradictorialitatea – principiul publicității şedinței de judecată având rolul de a garanta respectarea lor.

Importanța publicității şedinței de judecată, ca element al dreptului la un proces echitabil, ca garanție procesuală, este pusă în lumină de sancțiunea instituită în legea de procedură penală în cazul încălcării acestui principiu. Astfel, nerespectarea dispozițiilor referitoare la publicitatea şedinței de judecată atrage nulitatea absolută, conform art. 197 alin. (2) C. proc. pen., şi casarea hotărârii penale, în temeiul art. 385^9 alin. (1) pct. 4 din acelaşi cod.

Legea de procedură penală nu reglementează expres numai principiul publicității şedinței de judecată şi sancțiunea instituită în cazul încălcării sale, ci şi excepțiile de la acest principiu, ca situații în care publicitatea este restrânsă la anumite categorii de persoane, excepții recunoscute de art. 6 paragraf 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi admise de art. 127 din Constituția României.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, Codul de procedură penală prevede în art. 290 alin. (2) excepții cu caracter general de la publicitatea ședinței de judecată, în cazurile în care judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane. În toate aceste cazuri, instanța poate declara ședință secretă, în condițiile și cu respectarea dispozițiilor art. 290 alin. (2) și (3) C. proc. pen.

De asemenea, atât Codul de procedură penală, cât și legile speciale prevăd expres excepții de la publicitatea ședinței de judecată, limitate la anumite categorii de cauze, ale căror particularități l-au determinat pe legiuitor ca, în aplicarea art. 127 din Constituție, să adopte norme derogatorii de la principiul publicității ședinței de judecată. Constituie asemenea norme derogatorii, de exemplu, art. 485 alin. (2) C. proc. pen., în care legiuitorul a prevăzut că ședința în care are loc judecarea infractorului minor nu este publică, art. 24 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare, în care a stabilit că ședințele de judecată în cauzele privind infracțiunea de trafic de persoane prevăzută la art. 13 și de pornografie infantilă prevăzută la art. 18 nu sunt publice sau art. 139 alin. (4) și art. 151 raportat la art. 139 alin. (4) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare, în care a prevăzut că cererea de transferare a persoanelor condamnate se judecă în camera de consiliu, indicând în fiecare caz categoriile de persoane care participă sau pot participa la ședința de judecată.

În materia măsurilor preventive, legiuitorul a prevăzut expres în Codul de procedură penală categoriile de cereri care se judecă în camera de consiliu. În acest sens, de exemplu, în art. 146 alin. (4) și art. 149^1 alin. (4) C. proc. pen. legiuitorul a stabilit că propunerea de arestare preventivă a învinuitului și, respectiv, a inculpatului în cursul urmăririi penale se soluționează în camera de consiliu, iar în art. 159 alin. (2) din același cod a stabilit că propunerea de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale se soluționează în camera de consiliu, indicând, de asemenea, categoriile de persoane care participă la ședința de judecată.

Excepțiile de la publicitatea ședinței de judecată în procesul penal sunt întotdeauna prevăzute expres în legea de procedură penală, ținând seama de caracterul lor derogatoriu de la dispozițiile generale ale art. 290 alin. (1) teza I C. proc. pen. și de prevederile constitu-

Scanned with OKEN Scanner

ţionale ale art. 127, care permit derogări de la principiul publicităţii şedinţei de judecată numai în cazurile prevăzute de lege.

Regula de interpretare logică a normelor juridice, potrivit căreia excepţiile sunt de strictă interpretare, exclude posibilitatea ca, în măsura în care nu este prevăzută în mod expres într-o dispoziţie legală, o excepţie de la principiul publicităţii şedinţei de judecată să fie stabilită pe cale de interpretare.

Examinarea dispoziţiilor art. 160^{1} - art. 160^{10} C. proc. pen., referitoare la liberarea provizorie sub control judiciar şi liberarea provizorie pe cauţiune, reflectă faptul că în niciunul dintre textele cuprinse în secţiunea dedicată acestor instituţii legiuitorul nu a prevăzut o dispoziţie derogatorie, similară celei a art. 146 alin. (4), art. 149^{1} alin. (4) sau art. 159 alin. (2) C. proc. pen., în temeiul căreia cererea de liberare provizorie să fie soluţionată în camera de consiliu.

În cadrul dispoziţiilor comune privind liberarea provizorie sub control judiciar şi liberarea provizorie pe cauţiune sunt reglementate cererea de liberare provizorie şi organul competent să o rezolve (art. 160^{6}), măsurile premergătoare examinării cererii (art. 160^{7}), examinarea şi admiterea în principiu a cererii (art. 160^{8}), soluţionarea cererii (art. 160^{8a}), recursul împotriva încheierilor privind liberarea provizorie (art. 160^{9}) şi revocarea liberării (art. 160^{10}).

Reglementarea detaliată a procedurii liberării provizorii, dar în care nu a fost prevăzută o dispoziţie referitoare la judecarea cererii de liberare provizorie în camera de consiliu, reflectă voinţa legiuitorului de a nu institui o derogare de la principiul publicităţii şedinţei de judecată în procedura de soluţionare a cererii de liberare provizorie.

Mai mult, art. 160^{9} alin. (5) C. proc. pen., în care se prevedea că recursul împotriva încheierii prin care s-a admis ori s-a respins cererea de liberare provizorie se va soluţiona în camera de consiliu, a fost abrogat prin Legea nr. 356/2006 pentru modificarea şi completarea Codului de procedură penală, precum şi pentru modificarea altor legi.

În absenţa unei dispoziţii legale exprese, prin care legiuitorul să prevadă judecarea cererii de liberare provizorie sub control judiciar în camera de consiliu şi deci să stabilească o excepţie de la principiul publicităţii şedinţei de judecată, se aplică dispoziţiile generale ale art. 290 alin. (1) teza I C. proc. pen., conform cărora şedinţa de judecată este publică.

Scanned with OKEN Scanner

110. Criteriile de apreciere a cererii de liberare provizorie sau pe cauțiune

C. proc. pen., art. 160^{8a} alin. (2) teza a II-a şi alin. (6) teza a II-a

În interpretarea şi aplicarea unitară a dispozițiilor art. 160^{8a} alin. (2) teza a II-a şi alin. (6) teza a II-a C. proc. pen., instanța de judecată, în cadrul examenului de temeinicie a cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune, în cazul în care constată că temeiurile care au determinat arestarea preventivă subzistă, verifică în ce măsură buna desfăşurare a procesului penal este ori nu împiedicată de punerea în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune a învinuitului ori inculpatului.

I.C.C.J., Completul competent să judece recursul în interesul legii, Dec. nr. 17 din 17 octombrie 2011, M. Of. nr. 886 din 14 decembrie 2011

În urma verificării jurisprudenței la nivel național, a fost relevată o practică neunitară cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 160^{8a} alin. (2) teza a II-a şi alin. (6) teza a II-a C. proc. pen., sub aspectul realizării examenului de temeinicie în baza textului indicat, respectiv dacă simpla constatare a subzistenței temeiurilor în baza cărora s-a dispus arestarea preventivă este suficientă sau, dimpotrivă, subzistența temeiurilor este o condiție prealabilă, după verificarea căreia se impune un examen de oportunitate pentru a determina dacă buna desfăşurare a procesului penal, ca scop al măsurii preventive, se poate realiza şi prin liberarea provizorie.

Unele instanțe, făcând trimitere şi la scopul procesului penal, au apreciat că, din constatarea subzistenței temeiurilor care au determinat arestarea preventivă, se impune concluzia că liberarea provizorie nu poate fi acordată.

În argumentarea acestei opinii, instanțele au apreciat că simpla îndeplinire formală a condițiilor prevăzute la art. 160^{2} C. proc. pen. nu poate duce automat la admiterea cererii, ci trebuie avute în vedere infracțiunile pentru care inculpatul este cercetat, amploarea şi complexitatea activității infracționale, perioada de timp în care aceasta s-a desfăşurat, criterii în raport cu care se apreciază dacă mai subzistă ori nu temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive.

La acelaşi punct de vedere au aderat şi instanțele care, deşi nu au analizat subzistența temeiurilor arestării preventive, au conside-

Scanned with OKEN Scanner

rat că atunci când temeiul arestării preventive l-a constituit art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., pericolul pentru ordinea publică nu poate fi înlăturat decât prin privare de libertate, liberarea provizorie neputându-se dispune.

În motivarea acestei soluții, instanțele au apreciat că pentru a putea fi admisă cererea trebuie analizată și condiția ca lăsarea în libertate a inculpatului să nu prezinte pericol concret pentru ordinea publică, iar în cazul în care temeiul luării măsurii arestării l-a reprezentat art. 148 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., este necesar, pentru a se putea dispune liberarea provizorie, ca acest pericol să nu mai subziste, considerându-se că deși în mod formal pentru admiterea cererii de liberare provizorie legea prevede îndeplinirea numai a anumitor condiții, din analiza de ansamblu a dispozițiilor legale aplicabile în materie rezultă și o condiție implicită și anume aceea ca lăsarea în libertate a unei persoane să nu prezinte pericol pentru ordinea publică, caz în care pericolul nu poate fi înlăturat decât prin privare de libertate.

Alte instanțe au apreciat, dimpotrivă, că subzistența temeiurilor în baza cărora a fost dispusă arestarea preventivă este o condiție fără de care instituția liberării provizorii nu este incidentă, o modificare sau încetare a acestor temeiuri atrăgând aplicarea altor instituții de drept procesual penal, respectiv înlocuirea ori revocarea arestării preventive, iar ceea ce se impune a fi examinat în vederea admiterii cererii de liberare provizorie este dacă buna desfășurare a procesului penal poate fi asigurată și prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune.

În susținerea acestui punct de vedere, instanțele au apreciat că acordarea liberării provizorii are ca premisă tocmai menținerea temeiurilor care au stat la baza arestării preventive, liberarea provizorie presupunând existența măsurii arestării preventive, luată în condiții de legalitate și temeinicie și menținută în aceleași condiții, organul judiciar apreciind că prelungirea ori menținerea stării de arest nu mai apare necesară, liberarea devenind posibilă sub rezerva respectării anumitor condiții, instanța urmând să verifice dacă scopul procesului penal ar putea fi alterat prin punerea în libertate a inculpatului, având în vedere și dispozițiile art. 136 C. proc. pen.

Același punct de vedere a fost exprimat și de instanțele care, după constatarea expresă a faptului că se mențin temeiurile arestării preventive, au admis cererea de liberare provizorie.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a dispune astfel, instanțele au apreciat că acordarea liberării provizorii nu este împiedicată de menținerea temeiurilor care au determinat arestarea preventivă, întrucât dacă acestea ar fi încetat ori s-ar fi modificat, respectiva măsură ar fi trebuit revocată, respectiv, înlocuită, ceea ce se impune analizat fiind dacă scopul măsurii preventive poate fi realizat şi prin liberare provizorie, cu impunerea unui control judiciar care, prin conținutul concret al obligațiilor care îl compun, se înfățișează ca o adevărată alternativă legală la însăşi arestarea preventivă.

În opoziție cu acest din urmă punct de vedere, alte instanțe au admis cereri de liberare provizorie pe considerentul că pericolul pentru ordinea publică s-a diminuat cu trecerea timpului ori că lăsarea în libertate a inculpatului nu mai prezintă un pericol concret pentru ordinea publică, chiar şi atunci când printre temeiurile în baza cărora s-a dispus arestarea preventivă, alături de cele ale art. 148 alin. (1) lit. f) au fost avute în vedere şi dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a) sau d) C. proc. pen.

În motivarea soluțiilor dispuse instanțele au considerat că pericolul social concret avut în vedere la luarea măsurii arestării s-a diminuat în timp, iar sustragerea inculpatului de la urmărirea penală nu mai este de actualitate şi că aspectele legate de revolta față de ignorarea valorilor sociale şi percepția publică față de necesitatea unei reacții din partea autorității judiciare s-au atenuat ori au dispărut. Alte instanțe au considerat că nu mai există probe din care să rezulte că lăsarea în libertate a inculpatului ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică ori că temeiurile avute în vedere inițial la luarea măsurii arestării nu se mai mențin în totalitate datorită faptului că cele mai importante probatorii din cauză au fost deja administrate.

În fine, unele instanțe au concluzionat în sensul că liberarea provizorie nu se poate acorda atunci când arestarea preventivă a fost dispusă în temeiul art. 148 alin. (1) lit. a), b) sau d) C. proc. pen., chiar dacă a fost avut în vedere la luarea măsurii şi cazul prevăzut la art. 148 alin. (1) lit. f) din acelaşi cod.

Acest punct de vedere a fost argumentat pe dispozițiile art. 160^2 alin. (2) teza I C. proc. pen., potrivit cărora liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care există date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârşească alte infracțiuni, condiție apreciată ca fiind îndeplinită în situația în care temeiul în baza căruia s-a dispus arestarea pre-

Scanned with OKEN Scanner

ventivă a fost art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. S-a argumentat că liberarea provizorie nu se poate dispune atunci când sunt indicii că inculpatul s-ar putea sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată, ipoteză avută în vedere atunci când arestarea preventivă a fost întemeiată pe dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., și nici în cazul în care din actele dosarului rezultă că inculpatul ar putea zădărnici aflarea adevărului prin influențarea unui martor, considerent avut în vedere atunci când mandatul de arestare preventivă a fost dat în temeiul art. 148 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

După cum rezultă din analiza dispozițiilor art. 136 alin. (1) și (2) C. proc. pen., scopul măsurilor preventive îl constituie asigurarea bunei desfășurări a procesului penal sau împiedicarea sustragerii învinuitului ori inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei, acesta putând fi atins și prin liberarea provizorie sub control judiciar ori pe cauțiune.

În același sens sunt și dispozițiile art. 5 paragraf 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevăd că persoana arestată sau reținută beneficiază, printre altele, de dreptul de a putea fi eliberată în cursul procedurii, punerea în libertate putând fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

Referitor la reglementările interne în materie, se constată că art. 160^6 și art. 160^2 alin. (1) și (2) C. proc. pen. prevăd condițiile concrete în care aceasta poate fi acordată.

Astfel, liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune reprezintă o măsură procesuală alternativă la măsurile preventive privative de libertate a cărei acordare este lăsată la latitudinea instanței [art. 160^2 alin. (1) C. proc. pen.] și care presupune îndeplinirea unor condiții expres reglementate privind cuantumul pedepsei închisorii pentru infracțiunea comisă, forma de vinovăție cu care aceasta a fost săvârșită și inexistența datelor din care să rezulte necesitatea de a-l împiedica pe învinuit sau inculpat să săvârșească alte infracțiuni ori că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor părți, martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte.

Totodată, dispozițiile art. 160^6 alin. (2) C. proc. pen. reglementează condițiile formale de admisibilitate ale cererii de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune, condiții care privesc elementele de conținut ale cererii (numele, prenumele, domi-

Scanned with OKEN Scanner

ciliul şi calitatea persoanei care formulează cererea, precum şi menţiunea cunoaşterii dispoziţiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberării provizorii).

De asemenea, din interpretarea coroborată a dispoziţiilor legale ce reglementează instituţia juridică a liberării provizorii se reţine că o condiţie esenţială şi prealabilă formulării unei cereri de liberare provizorie, care reiese implicit din conţinutul normelor în materie, o constituie preexistenţa măsurii arestării preventive legal luată (sau, după caz, prelungită ori menţinută) faţă de învinuit sau inculpat.

În ceea ce priveşte procedura de examinare a cererilor de liberare provizorie se reţine că prevederile art. 160^8 C. proc. pen. reglementează examinarea şi admiterea în principiu a cererii, respectiv dacă sunt îndeplinite condiţiile de admisibilitate în principiu a acesteia, iar apoi, în faza a doua, se soluţionează cererea, după ascultarea învinuitului sau inculpatului, verificându-se îndeplinirea condiţiilor prevăzute de lege referitoare la temeinicia acesteia.

Îndeplinirea condiţiilor de admisibilitate a unei cereri de liberare provizorie determină posibilitatea instanţei de a acorda sau nu liberarea provizorie sub control judiciar, iar nu obligativitatea acordării acesteia. Pentru a stabili dacă se poate acorda liberarea provizorie, instanţa trebuie să verifice, pe lângă îndeplinirea condiţiilor formale, şi îndeplinirea condiţiilor de fond, respectiv temeinicia cererii de liberare provizorie.

Aşadar, prevederile legale incidente permit concluzia că acordarea liberării provizorii reprezintă o vocaţie şi nu un drept al învinuitului sau inculpatului, doar instanţa fiind în măsură să aprecieze asupra oportunităţii dispunerii acestei măsuri, aprecierea în acest sens presupunând un examen al cauzei concrete cu privire la fapta pentru care s-a dispus arestarea învinuitului ori inculpatului, calitatea acestuia, modul de săvârşire a faptei, natura acesteia, circumstanţele concrete ale cauzei şi cele privind persoana învinuitului sau inculpatului. Dispoziţiile art. 5 paragraf 3 din Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale nu instituie o obligaţie de acordare a liberării provizorii în cursul procedurii judiciare, iar luarea măsurilor alternative celor privative de libertate se subsumează în mod obligatoriu realizării scopurilor acestora.

Examinarea pe fond a cererii de liberare provizorie presupune, în primul rând, verificarea prealabilă a subzistenţei temeiurilor în

Scanned with OKEN Scanner

baza cărora s-a dispus arestarea preventivă, întrucât pentru a se putea dispune liberarea provizorie este obligatoriu ca măsura arestării să fi fost legal luată, prelungită şi menţinută. În caz contrar sunt incidente dispoziţiile art. 139 alin. (2) din acelaşi cod, care prevăd revocarea măsurii atunci când, printre altele, nu mai există vreun temei care să justifice menţinerea ei.

Analiza temeiniciei cererii de liberare presupune, în al doilea rând, atât verificarea îndeplinirii condiţiilor prevăzute la art. 160^2 C. proc. pen., cât şi a aptitudinii pe care această măsură o va avea de a asigura realizarea efectivă a scopului măsurilor preventive, astfel cum acesta este reglementat de dispoziţiile art. 136 alin. (1) cu trimitere la alin. (2) C. proc. pen., respectiv oportunitatea acestei măsuri. Deşi Codul de procedură penală şi Convenţia europeană a drepturilor omului garantează dreptul persoanei acuzate de a obţine liberarea în cursul procedurii, aprecierea cu privire la oportunitatea unei asemenea cereri aparţine instanţei de judecată, prin raportare la condiţiile de admisibilitate şi având în vedere necesitatea bunei desfăşurări a procesului penal.

În absenţa unor criterii legale care ar trebui să stea la baza aprecierii organului judiciar asupra temeiniciei cererii de liberare provizorie sub control judiciar a inculpatului, instanţa trebuie să se raporteze atât la elementele ce privesc faptele pentru care este cercetat, cât şi la datele care circumstanţiază persoana inculpatului.

Pentru punerea în libertate provizorie trebuie să fie reţinute nu numai aspecte referitoare la gravitatea faptei de care este acuzat un învinuit sau inculpat, ci trebuie cercetate toate circumstanţele apte a conduce la concluzia că, într-o cauză concretă, există ori nu temeiuri care să justifice o derogare de la regula judecării în stare de libertate. Aceasta deoarece, deşi inclusiv prin jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului se admite că prin gravitatea deosebită a acuzaţiilor şi prin reacţia publicului la acestea se justifică o detenţie provizorie cel puţin o perioadă de timp, la menţinerea măsurii arestării preventive pe parcursul desfăşurării procesului penal trebuie avute în vedere o categorie de riscuri care ar afecta ordinea publică, fie prin inducerea unui sentiment de îngrijorare în rândul publicului, fie prin crearea, menţinerea sau amplificarea unei stări de tensiune în rândul colectivităţii, riscul de recidivă ori necesitatea bunei desfăşurări a procesului penal.

Totodată, judecătorul trebuie să aprecieze în funcţie de datele concrete din dosar dacă temeiurile iniţiale justifică sau nu în con-

Scanned with OKEN Scanner

tinuare privarea de libertate, având în vedere probele administrate nemijlocit, gravitatea faptei, pericolul concret pentru ordinea publică demonstrat prin probe, impactul social al faptei reținute în sarcina inculpatului, limitele de pedeapsă, durata arestului, persoana inculpatului, vârsta, antecedente penale și sănătatea acestuia.

Astfel, gravitatea unei acuzații nu este prin sine însăși un motiv pertinent și suficient pentru a justifica privarea de libertate, decât dacă se bazează pe date concrete, de natură să demonstreze că eliberarea persoanei deținute preventiv ar crea un pericol real pentru ordinea publică, iar după trecerea unei perioade de timp de la data luării măsurii respective detenția provizorie nu mai poate fi menținută exclusiv în considerarea naturii infracțiunilor și a impactului lor asupra ordinii publice.

De asemenea, reacția opiniei publice nu poate să justifice, în mod singular, privarea de libertate, acceptarea concluziei contrare echivalând cu a considera că o persoană acuzată de fapte de o anumită gravitate ar trebui menținută în stare de arest până la pronunțarea unei hotărâri pe fond de către instanța de judecată, fără posibilitatea liberării acesteia în cursul procedurii.

În concluzie, analizând temeinicia cererii de liberare provizorie atât prin prisma textelor de lege incidente din dreptul intern, cât și a jurisprudenței instanței europene, judecătorul poate constata că măsura liberării provizorii este suficientă pentru buna desfășurare a procesului penal, fiind o măsură restrictivă de drepturi și libertăți care, prin seria de obligații ce pot fi stabilite de instanță în sarcina inculpatului și prin posibilitatea revocării ei, în cazul săvârșirii de noi infracțiuni sau încălcării obligațiilor fixate, asigură garanțiile respectării acestora și a realizării finalității avute în vedere de legiuitor.

Rezultă, așadar, că liberarea provizorie poate fi dispusă indiferent de temeiul care a stat la baza arestării preventive, după constatarea îndeplinirii condițiilor formale de admisibilitate, precum și îndeplinirea cerințelor de legalitate, temeinicie și oportunitate, neputând fi acceptată opinia în sensul că în ipoteza în care temeiul arestării preventive l-a constituit unul sau mai multe dintre cazurile prevăzute la art. 148 alin. (1) lit. a), b), c) sau d) C. proc. pen., cererea de liberare provizorie este inadmisibilă. Acesta întrucât condițiile formale prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a cererii de liberare provizorie sunt cele cuprinse în art. 160^6 C. proc. pen., iar o cerere poate fi inadmisibilă doar în situația în care nu este obiectiv încuviințată de lege, când lipsește legitimitatea subiectivă a celui

Scanned with OKEN Scanner

care o foloseşte sau atunci când din datele cauzei rezultă inutilitatea ei funcţională, în sensul că nu poate produce efectele pe care legea a înţeles să i le atribuie în cazul respectiv.

Pe de altă parte nu se poate susţine că dacă măsura arestării preventive a fost dispusă legal şi apoi prelungită/menţinută în aceleaşi condiţii, nu se poate formula o cerere de liberare provizorie întrucât ar exista autoritate de lucru judecat, deoarece cererea de liberare provizorie are obiect şi finalitate diferită, liberarea provizorie presupunând subzistenţa temeiurilor în baza cărora a fost luată măsura arestării.

Astfel, după constatarea îndeplinirii cerinţelor de admisibilitate prevăzute la art. 160^6 C. proc. pen., a condiţiei pozitive prevăzute la alin. (1) al art. 160^2 C. proc. pen., precum şi a subzistenţei temeiurilor care au stat la baza luării măsurii preventive, judecătorul va verifica, în cadrul examenului de temeinicie a cererii, în funcţie de împrejurările concrete ale cauzei în discuţie, dacă există sau nu date din care să rezulte necesitatea de a-l împiedica pe inculpat să săvârşească alte infracţiuni ori că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influenţarea unor părţi, martori sau experţi, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte, respectiv în ce măsură buna desfăşurare a procesului penal este ori nu împiedicată de punerea în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune a învinuitului ori inculpatului.

III. Compatibilitatea judecătorului care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a soluţionat propunerea de luare sau prelungire a măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale de a judeca cauza în fond, apel sau recurs

C. proc. pen., art. 48 alin. (1) lit. a)

Judecătorul care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a soluţionat propunerea de luare sau prelungire a măsurii arestării preventive a învinuitului ori inculpatului în cursul urmăririi penale nu devine incompatibil să judece cauza în fond, apel sau recurs.

I.C.C.J., Completul competent să judece recursul în interesul legii, Dec. nr. 8 din 6 iunie 2011, M. Of. nr. 727 din 14 octombrie 2011

Scanned with OKEN Scanner

În urma verificării jurisprudenței la nivel național, cu privire la stabilirea faptului dacă „judecătorul care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale devine incompatibil sau nu să soluționeze cauza în fond, apel sau recurs", a fost relevată o practică neunitară.

Într-o primă orientare a practicii, unele instanțe au apreciat că judecătorul care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale este incompatibil, fiind incidente prevederile art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultima C. proc. pen.

În acest sens, s-a apreciat, ca prim argument, că soluționarea recursului cu privire la luarea sau la prelungirea măsurii arestării preventive presupune examinarea cauzei sub toate aspectele, deci și soluționarea propunerii de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive; judecarea recursului îndreptat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii, nu este supusă apelului nu este limitată numai la cazurile de casare prevăzute de art. 385^9 C. proc. pen., instanța fiind obligată ca, în afara temeiurilor invocate și a cererilor formulate de recurent, să examineze cauza sub toate aspectele, potrivit dispozițiilor art. 385^6 alin. (3) C. proc. pen.

Așa fiind, nu se poate aprecia că instanța, atunci când soluționează recursul, are de examinat pe fond propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive, ci se pronunță asupra motivelor de casare invocate.

În favoarea aceleiași orientări jurisprudențiale s-a argumentat și în sensul că în cadrul examinării recursului formulat împotriva încheierii prin care s-a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale, verificând existența probelor sau indiciilor temeinice privind săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală și dacă aceste temeiuri impun în continuare privarea de libertate, judecătorul „pipăie" fondul cauzei, în sensul că a rezolvat chestiunea existenței infracțiunii și a vinovăției, condiții în care acesta și-a exprimat părerea în cauză.

S-a mai susținut că voința legiuitorului este neechivocă, în sensul că este oprit a judeca o cauză penală în fond, în orice etapă a acesteia (fond, apel, recurs), un judecător care s-a pronunțat implicit asupra existenței faptei și a vinovăției celui pe care îl arestează sau căruia îi prelungește privarea de libertate, că judecata

parcurge mai multe etape, grade de jurisdicție (fond, apel, recurs) care sunt incluse în conceptul penal de „judecată".

În acest sens, s-a mai susținut că, pronunțându-se asupra aspectelor ce formează obiectul judecății (existența infracțiunii, vinovăția învinuitului sau a inculpatului și răspunderea acestuia) în faza de urmărire penală, nu mai pot fi asigurate o obiectivitate și o imparțialitate a actului de justiție de către judecătorul care a soluționat aceeași pricină în calea de atac a apelului, întrucât s-a pronunțat pe fondul aceleiași chestiuni într-o altă fază, și anume aceea a judecății.

Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au apreciat că judecătorul care a participat la judecarea recursului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau prelungirea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale este compatibil să soluționeze cauza în fond, apel sau recurs.

În susținerea acestei orientări jurisprudențiale s-au folosit următoarele argumente:

– cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. trebuie raportate la dispozițiile art. 149^1 alin. (4) și art. 159 alin. (2) C. proc. pen., iar din corelarea acestora rezultă că doar judecătorul din camera de consiliu care a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive devine incompatibil să judece în cauza respectivă;

– cazurile de incompatibilitate sunt expres și limitativ prevăzute de legiuitor, astfel că nu este permisă adăugarea altor cazuri sau „lărgirea" cazurilor deja reglementate prin interpretarea extensivă, prin analogie etc.;

– invocarea „principiului separării funcțiilor judiciare" ori invocarea unor aspecte generale relevate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului trebuie raportată la diferențele și diversitatea sistemelor judiciare cu privire la măsurile preventive, simpla referire nefiind suficientă pentru a justifica extinderea cazurilor de incompatibilitate prevăzute de legea română;

– prin interpretarea extensivă a textelor existente în materia incompatibilității s-ar ajunge la soluții diferite ale instanțelor cu grave consecințe asupra soluționării în termen rezonabil a cauzelor;

– dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultimă C. proc. pen. se referă la judecătorul care „a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale", nu și la judecătorul care a judecat recursul împotriva în-

Scanned with OKEN Scanner

cheierii prin care s-a dispus cu privire la măsura arestării preventive sau la prelungirea acesteia.

Potrivit dispoziţiilor art. 48 alin. (1) lit. a) teza ultimă C. proc. pen., judecătorul este incompatibil de a judeca, dacă în cauza respectivă a soluţionat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale.

Dispoziţia legală menţionată se referă la judecătorul care a soluţionat propunerea de arestare sau de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale.

Soluţionând propunerea de arestare sau de prelungire a măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale, judecătorul astfel învestit verifică, pe lângă îndeplinirea cumulativă a condiţiilor pentru luarea măsurilor preventive, şi dacă sunt probe sau indicii temeinice că învinuitul ori inculpatul a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală.

Astfel, formularea din textul art. 143 alin. (1) C. proc. pen. „dacă sunt probe sau indicii temeinice (...)" obligă pe judecătorul învestit cu soluţionarea propunerii să verifice existenţa ori inexistenţa probelor sau a indiciilor temeinice în sensul definit de art. 63 C. proc. pen. şi art. 68^1 C. proc. pen.

Constituie probă orice element de fapt care serveşte la constatarea existenţei sau inexistenţei unei infracţiuni, la identificarea persoanei care a săvârşit-o şi la cunoaşterea împrejurărilor necesare pentru justa soluţionare a cauzei.

Faptul că judecătorul învestit în condiţiile sus-arătate constată existenţa unor probe sau a unor indicii temeinice la momentul soluţionării propunerii de arestare ori prelungire a arestării preventive care conturează presupunerea rezonabilă că persoana faţă de care se efectuează acte premergătoare sau acte de urmărire penală a săvârşit fapta, nu este de natură a considera că aceasta s-a pronunţat în fond, în sensul că a rezolvat chestiunea existenţei infracţiunii şi a vinovăţiei.

Judecata penală în primă instanţă are ca obiect fapta şi persoana la care se referă actul de sesizare a instanţei, fapta fiind conturată de toate probele administrate în cauză, nu numai de cele de la momentul soluţionării propunerii de arestare sau de prelungire a măsurii arestării preventive.

Textul art. 287 alin. (2) C. proc. pen. prevede că instanţa îşi formează convingerea pe baza probelor administrate în cauză, iar convingerea judecătorului este urmată de pronunţarea unor soluţii

Scanned with OKEN Scanner

care vizează fondul cauzei atât sub aspectul existenței infracțiunii (nu numai a faptei, ca în cazul soluționării propunerii de luare sau prelungire a măsurii arestării preventive), cât și al vinovăției inculpatului.

În aceste condiții, nu se poate considera că judecătorul învestit cu soluționarea propunerii s-a pronunțat implicit asupra existenței faptei și vinovăției celui pe care îl arestează sau căruia îi prelungește privarea de libertate, întrucât nu a analizat întreg materialul probator administrat în cauză, analiza, coroborarea acestuia realizându-se în momentul deliberării.

Chiar dacă incompatibilitatea are în vedere o presupusă lipsă de obiectivitate a judecătorului care s-a pronunțat cu privire la luarea sau prelungirea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale, judecarea cauzei în fond, apel sau recurs de același judecător nu reprezintă o negare a separației între funcția de urmărire și funcția de instrucție, respectiv între funcția de instrucție și cea de judecată, deoarece atunci când va trebui să soluționeze cauza în fond (când va trebui să stabilească existența vinovăției sau nevinovăției inculpatului) același judecător va analiza întreg materialul probator administrat pe parcursul procesului penal, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de cercetare judecătorească.

În acest fel, prezumția de lipsă de imparțialitate obiectivă, întemeiată pe aparența existenței unui interes în cauză, este înfrântă de obligația judecătorului de a judeca cauza pe baza tuturor probelor administrate.

Așadar, nu se poate considera că judecătorul care a judecat recursul împotriva încheierii prin care s-a soluționat propunerea de luare sau de prelungire a măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale a înfăptuit o judecată a fondului cauzei care să atragă incompatibilitatea sa la judecarea aceleiași cauze în fond, apel sau recurs.

Argumentele exprimate de procurorul general referitoare la jurisprudența Comisiei Europene a Drepturilor Omului și a Curții Europene a Drepturilor Omului vizând independența, imparțialitatea instanței și demersul obiectiv sunt pertinente în măsura în care s-a făcut o raportare la diferențele existente și diversitatea sistemelor judiciare cu privire la măsurile preventive.

Acestea nu sunt suficiente pentru a justifica extinderea cazurilor de incompatibilitate prevăzute de legea română, care sunt expres și

Scanned with OKEN Scanner

limitativ prevăzute de legiuitorul român, astfel că nu este permis a se adăuga la lege printr-o interpretare extensivă sau prin analogie.

Prin interpretarea extensivă a textelor existente în materia incompatibilității s-ar ajunge la soluții diferite ale instanțelor, cu consecințe grave asupra soluționării în termen rezonabil a cauzelor.

Una dintre componentele dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraf 1 din Convenția europeană a drepturilor omului, o reprezintă independența și imparțialitatea instanței.

În jurisprudența curții europene de contencios al drepturilor omului, imparțialitatea este definită ca absență a oricărei prejudecăți sau idei preconcepute cu privire la soluția ce trebuie pronunțată în cadrul unui proces.

Potrivit aceleiași jurisprudențe, imparțialitatea se analizează și se apreciază atât sub aspect subiectiv (fiind prezumată până la proba contrarie), cât și sub aspect obiectiv (dacă judecătorul oferă garanții suficiente pentru a exclude orice bănuială legitimă în privința sa), stabilindu-se, de principiu, că un judecător care a pronunțat hotărâri și într-o fază premergătoare judecării fondului cauzei nu conduce, în sine, la o bănuială de imparțialitate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că un complet de judecată care judecă în fond sau apel este format din judecători care anterior s-au pronunțat asupra măsurii arestării preventive și nu constituie, în sine, o încălcare a prevederilor art. 6 paragraf 1 din Convenția europeană a drepturilor omului cu privire la imparțialitatea instanței. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că, la momentul dezbaterii privării de libertate, judecătorul analizează în mod sumar date existente în dosar în scopul stabilirii dacă există temeiuri pentru suspiciunea privind comiterea unei infracțiuni de către acuzat. Pe de altă parte, în cazul în care este pronunțată o hotărâre, instanța trebuie să aprecieze dacă probele administrate sunt suficiente pentru a stabili vinovăția acuzatului. Prin urmare, suspiciunea și stabilirea formală a vinovăției nu pot fi tratate ca asemănătoare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Cauza *Hauschildt c. Danemarca*, hot. din 24 mai 1989 paragraf 48) a statuat că atunci când un judecător s-a pronunțat cu privire la necesitatea luării măsurii arestării preventive, înainte de judecarea pe fond a cauzei, această împrejurare nu duce la încălcarea obligației de imparțialitate, decât în măsura în care ar exista bănuieli deosebit de puternice că persoana în cauză a săvârșit fapta de care este acuzată.

Scanned with OKEN Scanner

În consecință, din perspectiva garanțiilor furnizate de Convenția europeană a drepturilor omului în materia imparțialității obiective funcționează principiul potrivit căruia simplul fapt de a fi pronunțat, anterior judecării fondului cauzei, hotărâri privind privarea de libertate, punerea sub acuzare nu împiedică un judecător de a participa la soluționarea fondului aceleiași cauze.

Pe de altă parte, problema de drept supusă acestui recurs în interesul legii a făcut obiectul dezbaterilor din cadrul întâlnirilor organizate de Consiliul Superior al Magistraturii, dintre membrii Comisiei „Unificarea practicii judiciare", președintele Secției penale din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și președinții secțiilor penale ale curților de apel, iar în minuta întâlnirii din data de 3 martie 2010 s-a consemnat faptul că opinia corectă este în sensul că judecătorul care a soluționat recursul împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea preventivă sau prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale nu este incompatibil să soluționeze cauza în apel, în conformitate cu dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., deoarece textul de lege se referă la judecătorul care a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale și nicidecum la judecătorul care soluționează recursul declarat împotriva acestei încheieri, astfel că acolo unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă.

De altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia în interesul legii nr. VII din 5 februarie 2007, pronunțată în Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, a stabilit că nu constituie motiv de recuzare faptul că judecătorul a participat în cursul judecății la soluționarea unor cereri sau a unor recursuri privitoare la arestarea preventivă a inculpatului, motivând soluția pronunțată în limitele prevăzute de lege. Această constatare ar trebui raportată și la art. 48 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., fiind valabilă, deoarece aceste dispoziții se referă numai la soluționarea propunerii de arestare preventivă sau de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale.

Scanned with OKEN Scanner

Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Curs universitar

Mirela Gorunescu

978-606-522-755-2
49 lei, 432 p.

Lucrarea se adresează și este utilă deopotrivă celor care studiază în domeniul dreptului penal, dar și celor care sunt puși în situația de a aplica normele de incriminare. Sunt analizate în cadrul său elementele constitutive ale unor fapte incriminate în legi speciale extrapenale și care au o incidență practică relevantă, și anume infracțiunile privind procedura insolvenței, regimul vamal și cel al zonelor libere, protecția mediului, regimul silvic, pescuitul și acvacultura, vânătoarea și protecția fondului cinegetic, regimul apelor, regimul materialelor nucleare și al materiilor explozive, fondul funciar, regimul construcțiilor, activitatea de asigurare, precum și infracțiunile informatice și cele privind comerțul electronic. Lucrarea își menține utilitatea și în perspectiva intrării în vigoare a noului Cod penal al României, deoarece cunoașterea conținutului și a elementelor constitutive ale infracțiunilor care vor fi preluate de acesta este foarte importantă prin prisma împrejurării că, până la împlinirea termenelor de prescripție, poate apărea necesitatea practică a identificării legii penale mai favorabile.

Scanned with OKEN Scanner

Arestarea preventivă. Practică judiciară 2008-2010

Nicoleta Cristuș

978-606-522-313-4
35 lei, 408 p.

Hotărârile judecătorești selectate, reprezentative la nivel național și pentru toate gradele de jurisdicție, oferă cititorului o sinteză a activității instanțelor de aplicare a dispozițiilor procesual penale în materia arestării preventive în perioada 2008-2010. Importanța culegerii constă în prezentarea unor soluții inedite din practica recentă, atât a instanței supreme, cât și a altor instanțe, iar situațiile evidențiate în spețele alese își vor păstra utilitatea chiar în contextul unor modificări legislative ulterioare.

Cauzele au fost redate pentru a clarifica anumite aspecte ce au apărut în practica instanțelor din ultimii ani (cum ar fi frecvența cererilor de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune, dar și a cererilor de revocare sau înlocuire a măsurii arestării preventive), precum și pentru a răspunde unei cerințe stringente impuse de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul motivării corespunzătoare a tuturor deciziilor ce vizează arestarea preventivă. În acest sens, lucrarea este completată cu un capitol dedicat cauzelor recente în care instanța de la Strasbourg a constatat încălcarea de către statul român a dispozițiilor Convenției referitoare la libertatea persoanei și dreptul la un proces echitabil.

Scanned with OKEN Scanner

Nulitățile în procesul penal
Comentariul art. 197 CPP

Practică judiciară, ed. a 2-a

Alexandru Vasiliu

978-606-522-445-2
39 lei, 368 p.

Urmărind readucerea în atenție a unor aspecte importante pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, lucrarea conține o sinteză a soluțiilor relevante pronunțate de instanțele de judecată în perioada 2007-2010. Gruparea deciziilor pe problemele de drept urmează structura Codului de procedură penală, iar spețele sunt însoțite, acolo unde s-a apreciat că ar fi oportune, de trimiteri la aspecte consacrate în doctrină sau în jurisprudență, precum și de soluții din practica judiciară a Curții Europene a Drepturilor Omului. Aspectele abordate prezintă interes actual atât pentru teoreticieni, cât și pentru practicieni, nu numai prin natura problemelor de drept aduse în discuție, cât și prin frecvența cu care unele dintre acestea au fost prezente în activitatea instanțelor.

Pentru o mai bună înțelegere a instituției prezentate, lucrarea conține și un comentariu practic al art. 197 C. proc. pen. care reglementează regimul nulităților în procesul penal.

Scanned with OKEN Scanner

Infracțiuni de corupție
prevăzute în Legea nr. 78/2000

Practică judiciară

Anamaria Trancă

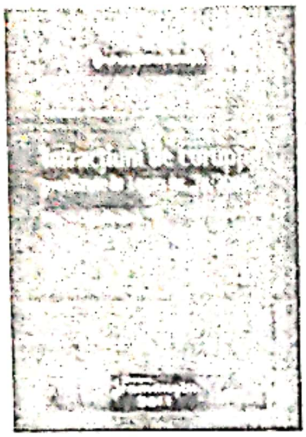

978-606-522-545-9
25 lei, 264 p.

Lucrarea reprezintă, din perspectiva temei abordate - a infracțiunilor de corupție -, o continuare a culegerii *Luarea și darea de mită, traficul de influență* și cuprinde o analiză actuală a practicii judiciare cu privire la infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiunile îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene și alte infracțiuni în legătură directă cu cele de corupție, prevăzute de Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

Alături de probleme de drept substanțial, sunt prezentate aspecte de drept procesual, elemente de individualizare a pedepselor și de probatoriu relevate în jurisprudență. Concluzia care se impune în mod evident este caracterul neunitar al practicii, atât în ceea ce privește chestiunile punctuale de drept, cât și evaluarea pertinenței și temeiniciei materialului probatoriu, cu consecința reținerii sau nu a vinovăției.

Scanned with OKEN Scanner

Infracțiunile prevăzute în legile speciale • reglementare • doctrină • decizii ale Curții Constituționale • jurisprudență, ed. a 5-a

Tudorel TOADER

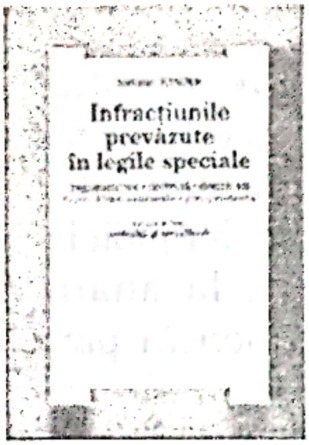

978-606-522-766-8
48 lei, 512 p.

Lucrarea de față aduce în atenția celor interesați infracțiunile prevăzute în legislația specială care cuprinde dispoziții penale legi – ordonanțe sau ordonanțe de urgență ale Guvernului –, incriminări excesiv de numeroase și supuse unor frecvente modificări, prin care se protejează valorile sociale specifice domeniului de reglementare.

Prin raportare la partea specială a Codului penal, legile prezentate au fost cuprinse în 13 titluri, având același criteriu de sistematizare – natura și importanța valorilor sociale ocrotite.

Alături de normele de incriminare sunt redate decizii ale Curții Constituționale, soluții din practica instanțelor naționale, doctrina de specialitate în materie, precum și acte normative conexe, la elaborarea cărții fiind avute în vedere modificările legislative survenite până la data de 31 mai 2012.

Scanned with OKEN Scanner

T 608

Termenele în procedura penală română

Ion Ristea

978-606-522-391-2
19 lei, 128 p.

Cartea abordează aspecte esențiale privitoare la termenele în procedura penală, începând de la explicarea necesității sistematizării activității organelor judiciare pe baza acestora și până la analiza aprofundată a fiecărui termen în parte. Deosebit interes prezintă și analiza istorică, la fel exemplificările din dreptul comparat, relevând eforturile autorului de a se documenta și de a prezenta cât mai complet tema aleasă. De asemenea, regăsim numeroase trimiteri la jurisprudența în materie, precum și utile referiri la noul Cod de procedură penală.

Dacă adăugăm la aceste calități și stilul clar, concis, parcurgerea textului fiind accesibilă nu numai specialistului, dar și publicului larg pe care îl interesează această problematică procedurală penală, avem imaginea unei lucrări utile și care neîndoios va fi primită cu interes de către toți cei care o vor lectura.

Prof. univ. dr. **George Antoniu**

Scanned with OKEN Scanner

Jurisprudență

Lucrarea de față nu se dorește a fi o prezentare exhaustivă a problematicii măsurilor preventive, fie ele privative sau neprivative de libertate, ci, mai degrabă, o abordare punctuală a aspectelor de drept frecvent întâlnite în practica actuală a instanțelor judecătorești penale cu privire la măsura arestării preventive, a obligării de a nu părăsi țara sau localitatea, prelungirea și menținerea măsurilor preventive, precum și instituția liberării provizorii sub control judiciar și pe cauțiune.

Hotărârile selectate, atât ale instanței supreme, cât și ale altor instanțe, aduc în discuție probleme cum ar fi temeiul juridic și procedura aplicabilă în cazul arestării preventive a unei persoane față de care a fost luată anterior măsura obligării de a nu părăsi țara sau localitatea; condițiile pentru reținerea temeiului de arestare prevăzut de art. 148 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. (săvârșirea cu intenție a unei noi infracțiuni); caracterul abuziv al cererilor de recuzare formulate împotriva judecătorului care soluționează propunerea de arestare preventivă; condiția pericolului social în cazul infracțiunilor economice sau de corupție; durata măsurii arestării preventive luate în cursul judecății; criteriile de apreciere asupra cererilor de liberare provizorie sub control judiciar; caracterul imperativ al termenului de soluționare a recursului împotriva măsurii de prelungire a arestării preventive; efectul deciziilor în interesul legii pronunțate cu privire la ultimele două probleme de drept; audierea inculpatului în procedura de luare a măsurilor obligării de a nu părăsi localitatea sau țara.

Preț: 38 lei

reduceri de până la 30%
pentru comenzi on line
www.hamangiu.ro

ISBN 978-606-522-746-0
9 786065 227460

Scanned with OKEN Scanner

Negocierea - se desfăs între 2 pers, fată în fată și converge spre găsirea unui acord între 2 poziții care nu sunt identice.

Este necesar un punct comun și ca părțile să nu se ignore.

Schema negoc $P_1 \xleftrightarrow{S1} P_2$ Lebel

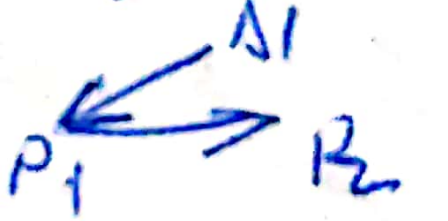

dacă P_1 domină $\Rightarrow$ P_2 frustrare